

శ్రీ

మేధాదక్షిణామూర్తయేనమః.

శ్రీ శంకరవిజయము

(మాధవీయమగు “సంక్షేపశంకరవిజయము”న కాంధీకరణము)

ఇది

2807

భమిడిపాటి వేంకటసుబ్రహ్మణ్యశర్మ

ప్రణీతము

బంధరు

నేషనల్ ముద్రాణాలయమునందు ముద్రితము.

1931

విజ్ఞప్తి.

శ్లో॥ ఓంకమఃప్రణవార్థాయ! కుండజానైకమూర్తయే ।
నిర్మలాయ ప్రసన్నాయ! డక్షిణామూర్తయేనమః॥

శ్లో॥ మూకంకరోతి వాచాలం! పంగులంఘయ తేగిరిం ।
యత్క్రొపా తమహంవతి కే! శంకరాచార్య సద్గురుం ॥

శ్లో॥ నారాయణ సమారంభాం! శంకరాచార్య మధ్యమాం!
అస్మదాచార్యపర్యంతాం । పంచేగురు పరంపరాం॥

గుణక్షీర గ్రహణచణులగు సుమనఃపరమ హంసలారా!

మాచల్లపల్లి సంస్థాన విద్వద్వ్రతంసులైయుండి యిపుడు క్తిర్తిశేషులయిన సర్వజ్ఞమూర్తులునుమహాతపోనిధులునగు బ్రహ్మశ్రీ అద్దేపల్లి సోమనాథశాస్త్రిలవారు మాధవీయమగు శంకరవిజయము నందెక్కు డభిమానము కలిగి మున్నద్దాని నిజాశ్రవులచే బలింపఁ జేయుచుండుటఁ బ్రప్రథమమున నదిచూడనాకవకాశముకలిగె. ఆ కొశము సంపాదించి యందలి విషయములు సంగ్రహించిన కొంత కాలమునకు శ్రీ సద్గురునరభూరికరుణాప్రసారమున దానినాంధ్రీ కరించు సాహసమొందుదయించె. రసాలంకృతి నియమాదివిక గిత్తమైయును శివగురుస్తవము వాఙ్మనఃకర్మంబులఁ బూతంబులఁ జేసి నన్నుఁ గృతార్థుఁ జేయునను నమ్మికతో సాక్షాచ్ఛంకర్థులె యగు శ్రీ జగద్గురువర్యుల సచ్చరిత్రమును శ్రీసతేశ్వర ప్రేరణ మున వాఁయఁబూనిన నన్నుఁ దత్క్రొపా స్తనమారు వత్సరములకు నాపూనిక సంద్రీపుటొడ్డునఁ జేర్చెను.

నాకు లజ్జాభయంబులు నెంచు. నేనిదివ్యాముతః నేరి కై ఫలజూపిన నేమగ్ననోయరు లజ్జయును నేమందునోయరు భయము.

ఋషు జెనఁగొనఁదోచినమై సాగించుచుంటి. ఇట్లుండ మద్భంగు
 వాత రోభావలును జతుర్విధకవితాసామ్రాజ్య ధురంధరులు
 నగు బ్రహ్మశ్రీ నాదెల్ల పురుషోత్తమ శాస్త్రులవారి తనూజులును
 విద్యవక్తవులు నగు బ్రహ్మశ్రీ మేధా దక్షిణామూర్తి శాస్త్రి
 గారితో నొక్కటనాకు సమావేశమొదవె. వారి నెయ్యముం
 గోరి నావాగ్నిసంహతుకు వాదకజూపితి. ఆశుభముహూర్త మహిమ
 మెట్టిదోకాని యమ్మహితునకు నాయం దవ్యాజస్నేహభావము
 విచ్చిన్నమై క్రమక్రమముగా వృద్ధి నంది నాపూనిక కెంతయు నా
 దరునైనది. తదనుకంపయోగమున దజ్జకుల యపారకరుణామృత
 రససృవంతివీచికాష్టావితుఁజేసెను. సుగుణమశియగు నాత్మజు
 వలన నాగ్నింధరచనముం గూర్చి వినియక్కప తల్లజుఁకును, భయ
 గ్రస్తుండనగుననుఁ దేర్చి మత్కృతగ్నింధ భాగములనపుడపుడవ
 ధరించుచు నుత్తరగ్నింధ నిర్వహణమునందు నాకుత్సాహము రెట్టిం
 పఁజేసెను.

నాకుగ్నింధరచనమున కిదియె ప్రథమప్రయత్న మగుట నిం
 దుఁ దప్పఁబుకుప్పలుగా నున్నను వానిని సాధ్యమైనంతవఱకుఁ బో
 ద్రోసి ముద్రణాను కూలముగఁ మార్చియుఁ దేర్చియు నీకబ్బమునకుఁ
 బీతికకూడవాసి వన్నె తెచ్చిన త్తమానిధులు నన్మదగ్రిజ కల్పిం
 నగు బ్రహ్మశ్రీ నాదెల్లమేధా దక్షిణామూర్తి శాస్త్రిగారికిని దత్తి
 తృప్తాదులను మత్పితృ సదృశులునై నాయందలి యన్యూవాన్యా
 జానుగ్రహముచే గవ్వనిష్ఠరముఁ కెల్ల లోనయి యేకద్రంధముద్రణ
 భారమెల్ల నవహించి నన్నుఁ గృతార్థుఁగావించిన శ్రీపురుషోత్తమ
 కవీంద్రులకును నెల్లకోలముం గృతజ్ఞతాపూర్వక ప్రణామంబుల
 నొనర్చుచు నగ్గురుమూర్తి ద్వితయమును సర్వదా నామనఃఫల
 కముఁడనుచి పూజించెనను.

ఇంకశ్రీ భగవత్పాదుల యందలి భక్తివిశేషమునను నా
 మెడఁగల దయచేతను నేతద్గ్నింధ ముద్రణార్థమై విరాళము లివ్వఁ

గిన ధార్మికాగ్రణుల కెంతయుఁ గృతజ్ఞతా పూర్వకాభివందనము
లర్పించువాఁడను. మఱియునుమునుముందుగ నె గ్రంథమూల్యము
నొసంగి మృదాళిలయాధికారులవలని జాలమెల్లనోర్చి వేదియున్న
మిన్నటే తమయుం బ్రశంసార్హము.

ఈ గ్రంథముకలోపము లింకేవియున్న నవి శ్రీవిద్యారణ్య గురు
పరేణ్య గ్రంథస్థములని కాని యింకన్యములని కాని కోవిదులెం
చక యజ్ఞాడనగు నావిగ నెభావించి నన్ను మన్నించెదరు గావుత.
ప్రామాదికములగు దొసఁగుల నేరై ననాకెఱుక పఱచినచో వినయ
పూర్వకముగ గ్రహించి వానింబునర్కద్రణమున సవరించికొని
యట్లు తెల్పినవారియెడ నిరంతరముఁ గృతజ్ఞుడ నయ్యెదనని మనవి
చేయుచున్నాఁడ.

చే॥ దొసఁగులుగల్గుచోఁ దొలఁగఁ + దోసిగొంబులు గల్గెనేనిసం॥
తసమునఁ గైకొనన్బధవ + తంసములాం ! మిమున్నజింతు ని
ద్ది సుమతులై నవారలకు + డీటగుబాటయెకాదె? భవ్యకో
శసమితీ ధాత్రీనిల్చుట ల + సద్దయవిజ్ఞులు సూచినంగదా !॥

మోపిదేవి
కృష్ణామండలము
1 జూలై 1931 సం॥

ఇట్లు
విద్యద్విశేయుఁడు
భమిడిపాటి వేంకటసుబ్రహ్మణ్యశర్మ.
గ్రంథకర్త

శుద్ధ పత్రము.

పుట	పత్రిక	తప్పు	ఒప్పు	పుట	పత్రిక	తప్పు	ఒప్పు
2	14	నన	నను	76	18	తోన్	తాన్
3	1	యోబ్	యోధి	77	17	దీక్ష	వీక్ష
7	10	నొప్ప	నొప్పు	80	26	నీరవా	నీరది
9	11	ర్మప్రత	ర్మాప్త	83	12	న్విత	న్విత్య
9	18	గాంగ	దాంగ	91	8	వేశ్యాం	వేశాం
9	28	స్వీతను	స్వర్ణిత	95	2	ద్ధుల్యం	ద్ధున్యం
10	11	త్రముల్	త్రియై	95	4	రహిన్య	రహాన్
10	18	జాన్య	జాన్య	98	1	జాన్య	జాన్య
17	22	దున	దుడ	98	18	శితు	శిత
21	15	ట్యగ్	ట్యగ్	102	12	నఘ!	నఘు
23	5	నీవ	నీద	104	24	నొప్ప	నొప్పు
28	26	ననుం	నినుం	108	10	జన	నిజ
32	18	ధ్య	ధ్య	112	4	నంతు	నంతు
38	4	ఫాల	శూల	113	21	త్తమ	త్తమ
38	7	నొప్ప	నొప్పు	116	18	లంగాం	లంగాం
42	4	యిక్త	యుక్త	116	19	తర	కర
45	1	దను	దను	117	5	తెచ్చడు	తెచ్చడు
46	17	త్తుత	త్తుత	121	5	డయ్య	డయ్య
50	20	చ్చగ్	చ్చగ్	125	19	నభా	నభా
50	22	యాల	యాల	125	24	చయా	యతా
51	11	నంగ	నంగ	129	2	సగో	శిగో
51	15	మె	లా	129	10	నమ్మ	యమ్మ
56	20	విపు	విపు	130	13	పథి	సుధ
65	22	కధ	కధ	135	14	తాలా	తారా
67	18	రవ	రగ	141	5	బావిత	బావిత
71	4	ణ్యమై	ణ్యమా	141	26	క్తుడై	క్తుయై
72	16	రణు	రను	144	1	దనునం	ధనునం
76	1	వనా	గణా	144	16	కలి	కవి

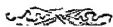
పుట	పద్య	అర్థ	పుట	పద్య	అర్థ
145	24	తీయ	213	5	నత
147	17	దీప్త	215	25	బల
152	6	గరిం	216	19	బల
153	11	గర్భ	219	7	తిగ
156	26	తార	224	1	నగ
160	2	దాల్చ	234	18	నిపు
161	7	షీని	234	27	యెడ
161	15	యనం	236	16	నెడ
163	25	కత	236	4	నెత్తి
163	25	జయ్య	243	2	నము
165	22	దత్తి	247	25	నహ
174	23	జన	250	6	గానన
175	18	తాళయ	256	7	బాగుగా
175	18	యంబు	257	15	దేహ
175	25	నను	258	4	జాన
178	3	దాని	260	3	దీర్ఘ
182	26	జెప్పి	263	23	సందియ
183	13	నూన	268	27	సార
191	17	లనె	270	5	రంభి
192	2	జెప్పా	274	15	ంబాసుర
195	25	పార్థ	277	14	శ్వ
197	18	వర్షం	277	17	తత్వం
198	12	వర్షం	278	5	రత్న
199	9	మన	279	28	శున
199	17	కయ	280	28	మిక
200	9	సాధు	283	2	కగు
203	9	నల్ల	284	10	రుద్ర
208	1	త్వం	288	14	ధరలు
209	18	త్వం	288	21	చెడు
210	1	మ	292	23	వేలేగ
210	25	గర	292	26	నంత
211	17	హిమ	296	6	పులగ
212	10	దళ	297	3	నన్న

పుట	పజ్జిక	తప్పు	ఒప్పు	పుట	పజ్జిక	తప్పు	ఒప్పు
300	2	కను	దగు	359	7	స్నే	సే
300	3	మయి	మయ	362	14	డండ	డంగ
304	22	లక్ష్మ	లక్ష	370	17	దెంచ	దెంచి
322	1	దంద	దంత	375	11	దత్త	దద
323	5	నెడి	నండి	383	21	దాగ్గ	వాగ్గ
324	21	నుల	బలము	386	27	నాద్య	నాది
329	20	ల్కుచు	ల్కుడు	387	27	చినం	చినారినం
335	24	నవ	నావ	389	9	దేశ	వేశ
342	26	ఘాత	విఘాత	389	11	నొక	నొకొ
347	11	మృన్న	మృన్న	390	12	ప్రమ	ప్రమ
348	21	నెపు	నెపు	391	6	సంభ	సంభ
348	24	నెపు	నొప్పు	391	17	శ్రపు	శ్రవులు
358	25	వృత్తి	వృత్తి	392	19	భాగ	భాగ్య
359	3	ధృతి	ధృతిం	396	26	నా	నెంచనా

ఆంధ్రీ కృత శంకర విజయముం గూర్చి

పండితాభిప్రాయములు

40 ఏండ్లనుండి శ్రీశంకర ప్రతిష్ఠలన్నియు చేయించి తద్విజయధ్వజమును వ్రాయించి యాగ్రంధపీఠికయం దెన్నఁబడియున్నట్లు

శ్రీశ్రీశ్రీ బ్రహ్మనందనసన్మతీ స్వాములవారు—కాశీ.

నాదళ్ళ పురుషోత్తమశాస్త్రులుగారికి . . మీలశిష్యులైన పాతుండగు భమిడి పాటి వేంకట సుబ్రహ్మణ్యశర్మగారిచే రచింపబడి మీకుమారునిచే బరిశోధించి బడి క్లాఫింపబడిన శ్రీమచ్ఛంకరజయ గ్రంథా జమును నాకంపినందులకు నేను మిగుల సంతసించి నాశక్తికి దగినటుల సభిప్రాయము వ్రాసిపంపుచున్నాను... ఇహభద్రసాధనమును గురుభక్తి సభివృద్ధినిొందించుటకు అద్వైతజ్ఞుడైతద్వైత మతాచార్యులు కృమముగా నవతరించెరి. ఆంధ్రులమాత్రము తమ మతోద్ధారకులగు శ్రీమచ్ఛంకర భగవత్పాదాచార్యులవారి దివ్యజయ చరిత్రమును బఠించుట, తన్ముతానిబూజించుట, దద్వర్ధంతిని జరుపుట మాని గురుభక్తికి దూరమయిరి. ఈకొఱగనదొలగిందుటకై పూర్వము కొక్కొండ వేంకటరత్నశర్మ గారు ఆంధ్రమున వచనకావ్యముగ రచియించి సంస్కృతభాషానభిజ్ఞులకు మహోపకారమును జేసిరి. ప్రకృతమున భమిడిపాటి వేంకటసుబ్రహ్మణ్యశర్మగారు గురుభక్తితోశ్రీమచ్ఛంకర విజయమును మృదుమధుర వాగ్భరితముగ బద్యాత్మకముగ రచియించి ముద్రింపించిన గ్రంథమును జూచి మిగుల నానందించినవాడనై శ్రీమచ్ఛంకరభగవత్పాదాచార్యును గ్రహమున జతుర్విధ పురుషార్థసిద్ధి నొందు గాతమని యునేక వారాయణ స్మరణములను జేయుచున్నవాడిను.

గ్రంథకర్త విద్యాగురువులు

2. శ్రీకుప్పా వేంకటేశ్వరశాస్త్రులుగారు—అనంతవరము.

నేను మీగ్రామము వచ్చినప్పు డిందలి ప్రభుమాశ్వాసమును సాకల్యముగా జదివితని సంపదాయతుడమైన యాంధ్రీకరణమునకు మృదుమధురమైన గ్రంథ కైరికి నానందించితిగాని కవితారచనయందు నూతనప్రయత్నముకలవాడవగుటచే కాస్తార్థ ఘట్టముల నెట్లు రచింపగలవోయని యనుకొంటిని. ఇప్పుడు తొన్ని ఘట్టముల జూచితి. సంస్కృత శంకరవిజయమున నున్న సర్వవిషయముల జక్కగ దెలిగించుచు నచ్చటచ్చట వ్యాఖ్యానమున విమర్శించిన విశేషములగూడ నీగ్రంథ మన రచించుటచే నీశంకరవిజయము విద్యదామోదపాత్రమై యాంధ్రీదేశమునకు మహోపకార మొనర్పగలదనుట యతిశయోక్తి కాబోదని తలంచుచున్నాడను.

సరసచతుర్విధ కవితాసామగ్నిస్య గురంధరులు

3. శ్రీ నాదెళ్ల పురుషోత్తమశాస్త్రిలుగారు — ముఖిలీపట్టణము

ఉత్సాహము - పూర్వపుణ్యమునను గవిగఁబట్టి మొట్టమొదట నే. సర్వపూజ్య మైన మేటి శంకరాచార్యచరితఁడా. నిర్వహింప బుద్ధిపుట్టెనె నారజోద్యమా. నుర్విశుభనుఖంబులందుమంతు పంశన్మృతోక॥ కం॥ ఆరంభకననమైయును సారంబు సలక్షణతయు సాహిత్యంబు| స్థారాభుద్ధియు నోరుపు. మీఱఁబనిపూర్తి నేత, మేల్కొననా. లే-గి, భమిడిపాటి సుబ్రహ్మణ్య బాలకవిర. చిత్రము శంకరవిజయ మంశిత ముచితము. పరమిదిర్మృతి యాచంద్రితారకముగ. నడచు నాదెళ్ల పురుషోత్తమశాస్త్రిగఁడా.

శ్రీకింకపీండ్యుటాపంచాననాద్వర్కవి బాలకలానిధిచాలనరస్వతీతతాపధానులు

4. శ్రీ చెల్లపిల్ల వేంకటశాస్త్రిలుగారు — కడేయము.

భవద్విరచిత శంకరవిజయము నక్కడక్కడఁ జదివినాడను. చుక్కిని ధారకలిగి యున్నది, పృథమ ప్రియక్ష మైనను లాక్షణిక సమయానుసారగా హృద్యముగా నుండుట మిక్కిలి ప్రశంసనీయును. అందు మొదట చిరింజీవ మా దక్షిణామూర్తివ్రాసిన పీఠిక విమర్శముగాఁ బ్రస్తావించి పరిశోధనముగాఁ జదివి నాడను. గ్రంథమునందలి విశేషాః శేషములనుగూర్చి యభిప్రాయపెట్టించి వివరించి నాడు. కావున నితిరులదానిం గుఱించి వివరింపఁబనిలేదు. భగవంతుడు మీకిట్టి సద్గ్రంథరచనకుఁ బ్రోత్సాహకుఁడై యాయురాకోగ్య భాగ్యప్రదాతయుగుఁగాక

వైయాకరణశిరోభూషణులు, మహామహాపాధ్యాయులు

5. శ్రీ తాతాసుబ్బారాయణాస్త్రిలుగారు — విజయనగరము.

తాము రచించిన యాంధ్రశంకరవిజయగ్రంథము ననేకభాగముల ముఖ్యముగ శాస్త్రవర్షలు కలవానిని జూచితిని, అట్టి కేషమును సంగ్రహమున రచించుట శ్రీ మాధవాచార్యలవారితే తగియున్నది. ఆవిషయములలో దమరు సిద్ధాంతభంగము రాకుండ నాంధ్రీకరించి నందులకు మిగుల సంతసించితిని. కావ్యరూపమున శాంకరసిద్ధాంతమును వలనరించు గ్రంథమాంధ్రీయమన లేదు. ఆకొఱతనుదీర్చి తమరాంధ్రభాష నేవను జేసినందులకు గృతజ్ఞుడను. విషయ కాఠిన్యమును బట్టి కొంతపఱకు నారికేళపాకముగా నున్నను విషయపరిజ్ఞానము గల వారికి సంతోషదాయకముగా నుండునని నావిశ్వాసము. తమరీదిధముగ నింకను ఆంధ్రభాషాసేవ చేయునట్లు భగవంతు డనుగ్రహించుగాక.

కుమారాభ్యుదయాంధ్రీ వాఙ్మీకరామాయణాద్యనేక గ్రంథకర్తలు.

6. శ్రీవావిలికొలను సుబ్బారావుపంతులుగారు — చుడూరు.

తమరు నాయందలి యనుగ్రహమునఁబంపిన భవద్విరచిత శ్రీశంకరవిజయము శరసాపహించి గ్రహించితిని. ఇట్టిగ్రంథ మాంధ్రీయత్యంతావశ్యకమై

యందును. ఆకొఱత మీకులనఁ దీరినది. కారణము లేనికారణమున గర్విం
మంతయు నొకటి రెండు దినములలోఁ జూడఁజాలవైతిని. స్థావర, లోకస్వా
యమునఁ జదివెతిని. గర్వింభము సలక్షణమయి వైలి క్లాఘ్యమై సర్వజన్మవేషమై
యున్నది. సంస్కృతపదభూయిష్ఠమని యొకరనిరి. ఇది గుణమెకాని దోషము
కాదని నాయభిప్రాయము. అంధగ్రహాటి చక్రపుంగనుఁగవఁ బోలియున్న
గదా కావ్యమనఁదగును. నెంకిపాటలు కుంకిముచ్చులువలె నుండిన బాగు గాదని
నాయభిప్రాయము. భారతీగౌంఠము రక్షింపవలెను.

శ్రీరదాశివేంద్ర సరస్వతీస్వామి చరిత్రావ్యకేక గర్వింభకర్తలు, శతాపధాములు

7. శ్రీ వేమూరి నృసింహశాస్త్రిలుగారు—బాపల్ల

శ్లో॥ శంకరవిజయగ్రంథస్థాన్ధికరణాదుపాకరోహ్యకమ్ | సుబ్రహ్మణ్య
మనీషీనులభతరాధావగాహకైశ్చతైః || ౧ || గ్రంథం మేధాదక్షిణామూర్తిశాస్త్రీ |
సుబ్రహ్మణ్యభిఖ్యశాస్త్రీ పరీణితమ్ | ఆమూలాగ్రంథోధయత్వా విమృశ్య | పో
చేయద్యత్సమ్మతంతస్తునాసి || ౨ || ఇథంవేమూర్యపపద నరసింహభిఖ్యశాస్త్రీ
భిమతం | ఉరీరీకుర్య ర్విబుధా | గుణగణ మవలోక్య దోషమపహాయ || ౩ ||

శ్రీపుష్కరిసంస్థానవిద్యత్ప్రముఖులు, వేదాంతశాస్త్రోపన్యాసకులు

8. శ్రీవల్లది రామకృష్ణశాస్త్రీచర్యనులుగారు—బెజవాడ

తామంపిన యాస్థిశంకరవిజయమును స్థావీపులాకస్వాయముచే బరిశీలించి
తిని. వైలియు శాస్త్రాగ్రవివరణమును మనోహరముగా నున్నది. లోకగురుండగు
శ్రీశంకర భగవత్పదాచార్యునిపై భక్తి నీగర్వింభము పుంఖీభవించజేయును. తము
బోటి సత్పురుషుల కాలంబునగూడ నిట్టి భక్తిజ్ఞానవైరాగ్య పదములగు నిబంధ
ములరచించి యాస్థిలోకమునకు మహోపకారంబు జేసినందులకు శ్రీయశ్చేశ్వరుడు
ఫలపద్రుండగు గాక.

తర్కవేదాంతశాస్త్రవేత్తలు, నోబుల్ కలాశాలా విద్యస్థులు

9. శ్రీ శిష్టా నరసింహశాస్త్రిలుగారు—గుఢిలీపల్లణము

చ॥ సుమతినెయ్యదు నీకతఁ జూచితి సంతసనయ్యె శంకర | ప్రముఖుల
వాగ్విలాసముల బాగుగ నాంధ్రమునందు నేర్పితో | సమగతి సంస్కృతాత్మ
లకుఁ జాలినదీతిని జెప్పితింకనీ | విమలనవనగర్భముల కద్వదుపశుతిసేయఁ
జాలవే | చ॥ నిజజనకుత్సితామహులనిందితి చర్యలు ఏ న్నైకైకగా | విజయము
శంకరార్యమతి విశుత్ర సచ్చతంబు వాంఛికో | సుజనవిధేయ యెంచఁదగుఁ
జావ్యభవత్ప్రియశిష్యతాదులం | బ్రజకొని నుండఁ జేసితివి భాస్వదువారత సస్మ
దాదులన్ || ఉ॥ భూమికవాసి వాక్యపూర్ణగుణంబుల వెలనొప్పఁగా | నేమి
కొఱంతఁజేయక సమీహితరీతులజేర్చి కూర్చెదా | నేమెయి నేర్పదుప్రలనోకించుక
లోపములేదు దక్షిణా | స్వామలనూక్తి తోడవుట యగ్గును నీకుపకారకంబదే ||

గవర్న మేట్లు గరల్వ మైనూక్కులు పండితులు, వైయూకరణులు

10. శ్రీ కొత్తూరి వేంకటశాస్త్రిలుగారు—మచ్చిల్లిపట్టణము.

కం॥ శంకరశుద్ధకమలార్చన! సంకలితా భమిడిపాటి సత్కులజాతా వేంకట సుబ్రహ్మణ్య! శంకరజయనమరచన సఫలసుజన్మా॥ చ॥ పరమపతిత్రీమం గలుపభంజకముం బరిశుద్ధమున్ననో! హరమునాచు గాంగర్పుమట్టు లెసంగడు తావకాంధ్రీ శం! కరవిజయాఖ్య సత్కృతిప్రగల్భ కవీశ శిరోవధార్యమై పరమ భవద్యుశోజితభానుగచంద్రకలాకలాపమై॥ ఉ॥ మూర్తినిగొన్న వేదతత్రీ బోలెడు శంకరుగాధ బుద్ధివి! స్ఫూర్తి మతంబులున్విబుధపూజ్యుడు మాధవు నాద్యసత్కృతిం । గీర్తితీర్తి దానిఁదెలిగించిన యంశముఁదెల్పుదక్షిణా! మూర్తి సుధీంద్రీసంగృధితముంగన నచ్చెరువయ్యెఁ గీ॥ ఆ॥ మందనమునఁబొదుగ నందమాతురువింద! కందశంబుభంగిఁ గాల్గులుమండు! ఘనమనీషి రంజకంఠైసపీఠక! భవ్యతావకప్రబంధమునకు॥

గీర్వాణాంధ్రపాఠశాలాసాహిత్యపాఠ్యాయలు, శతావధానులు

11. శ్రీ అవ్వారి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిలుగారు—కొవ్వూరు

సంస్కృతాంధ్రభాషా రచనలు జటిలముగఁగూడ శంకర విజయము తెలుఁగునేత తెలుఁగువారికుపయుక్తమగుపని. మహాపురుషులగు శ్రీజగద్గురు శంకరాచార్యుల వృత్తాంత మీపాత్రమునఁజేసి యాంధ్రీశాకమున మిగుల వెలడి గాంచును. శాస్త్రీయసందర్భములతోఁ గూడిన దీనిని దెలుఁగునవ్రాసి శ్రీమహాదేవయాకవిపర్య లాంఛని కృతజ్ఞతమఁ బ్రాశ్నుని నాయాశయము.

బ్రహ్మాండపురాణాది గ్రంథకర్తలగు కావ్యస్మృతితీర్థ విరుదాంకితులు

12. శ్రీ జనమంచి శేషాద్రిశర్మగారు — కడప.

తమరు దయాపూర్వకముగా ననిపిన శ్రీశంకరవిజయమును బరమాచరమున శిరసావహించి ధన్యుడనైతి నది తలంచుచు నాయెఱింగిన తావులఁ బఠించితిని, బ్రహ్మశ్రీ నాదేశ మేధాదక్షిణామూర్తిశాస్త్రిగారి పీఠకయుఁ బఠించితిని. బ్రహ్మశ్రీ భమిడిపాటి వేంకటసుబ్రహ్మణ్యశర్మగారు శ్రమించి యాంధ్రీకరించి రనుట నిస్సంశయము. పరివర్తనము నాయెఱింగినంతదనుక బాగున్నది. కొన్ని తావుల మూలాగ్రమును బెంచియుఁ గొన్నితావుల సంగ్రహించియుఁ దనిగించిరి ఇది సనాతనాచారము. ఏయేతావుల విస్తృతము గావించవలయునో ఎందెందు సంగ్రహింపవలయునో కవిహృదయమె యద్దానిని నిర్ణయించుకొనును. కవిత్వము శుద్ధులు మాటగట్టచున్నయట్లున్నయది. కైలి సులభముగానున్నది. ఎందో సమాసభూయిష్టముగానున్నను, ప్రాయశఃసర్వజన నుబోధముగా నున్నదని నా ద్భుతవిశ్వాసము. ఇక్కార్య మొనరించి గ్రంథకర్తగారు ధన్యులేరి. ఇట్టి యుత్తమగ్రంథముల రచించుమహాభాగ్యుల! గ్రంథకరతాలకుంగల్గినది. అదియే మీరు ధన్యుల! వేసేళ్ల జాటుచున్నది. ఇంక నిందలి పీఠికఁగూర్చి:—(బ్రహ్మశ్రీ

శాస్త్రిగారు చక్కని పీఠిక వ్రాయించిరి. గ్రంథమును బుసారులు పఠించిరి. విశేషాంశములఁ బఠించిరి. మంచివైలితో వ్రాసిరి. శ్రీశంకర భగవత్పాదులవాఁడుగూర్చి యనేకాంశములఁ దెలిపిరి, ఎల్లరు కృతార్థులు గావలయునను వీరి సంకల్పము ఫలించునదియె. మతముల సంగ్రహించి తెలుపు తావుల వీరి విష్ణుపాఠిత్యము స్పష్టమయ్యెను. గ్రంథమునకీపీఠిక యనుకూలముగాఁ గుదిరి బంగారునకు చెలిగారునునకుఁగల సంబంధమును స్మరింపఁజేయుచున్నది. ఇంక శ్రీశంకరాచార్యుల జననకాలనిర్ణయమున వశేకసంశయము లున్నవి. వఱను చడినంతదనుక వీరు మంచిమార్గము నవలంబించిరి. అంతకంటె శ్రమంపడ వలనుచుదని నేనెఱుంగుదును. ఈగ్రంథ మాంధ్యమండలముల వ్యాపించి గురుభక్తి నెలకొల్పుఁగాక.

భోగీశ్వర సత్యవత్సుపాఖ్యానాద్యనేక గ్రంథకథలు,

13. శ్రీమల్లంపల్లి మల్లికార్జునారాధ్యులుగారు — పుల్లెటికఱు.

కం॥ వేంకటసుబ్రహ్మణ్యుల | శంకరవిజయంబు మిగుల సంతసమొనఁగె॥

శంకరకృప నామార్గము | శాంకం బకశంకమగుచు నలరు జయమున॥

కం॥ శంకరుఁడా! కృతివాధుఁడు | శంకరవిజయంబు! కృతికి సంజ్ఞఁపయమా!

శంకరవిజయంబా! భళి | వేంకటకవిపుణ్యమేము కేవలినవశమే॥

తే॥గీ॥ సరసపదసర్వజాంచిత సాధువృత్త | సకలశుభలక్షణోపేత సత్స్వభావ!

భమిడిపాటి వేంకటకవి బ్రహ్మకథే | అరయ నెవ్వరినలరింప దవనినహహ?

తే॥గీ॥ దక్షిణామూర్తికృపఁజూచి తగినపీఠ | మునఁబ్రతిష్ఠించె మికవితనగవీంద్ర!

కృతివిభుఁడుగూర్చి మిక్కిలిమిక్కిలిమిక్కిలి | కాయైవైవ్యవృద్ధులనమరఁగూర్చు

ల్లె॥ అస్మాకమపియుష్మాకం దేశికాః పురుషోత్తమాః | తత్ప్రసాద లవోభూయో

భూయోభూయాదభీష్టదః॥

వాగరఖిండాద్యనేక గ్రంథకథలు, అభినవసరస్వతీ పత్రికాధిపతులు,

14. శ్రీజానపాటి వట్టాభిరామశాస్త్రిలుగారు — జానపాడు.

తెనిగించిన మీ శంకరవిజయము మాయభివసరస్వతీ కార్యాలయము నలంకరించినది. అత్యంతశ్రద్ధతో శ్రీమేధాదక్షిణామూర్తిశాస్త్రిగారి పీఠిక

సమగ్రముగఁజదివి పదింటికి రెండుపుటలు దొప్పన గ్రంథమంతయుం జదివెతిని.

తర్కమీమాంసాదిశాస్త్రపరిచయముతోఁ జక్కని సాహిత్యముతో నవగాహన

చేసికొనఁదగిన విద్యార్థిణ్యకృత శంకరవిజయమును సరిగా నాంధీకరించియు

విజ్ఞప్తిలో మీరుచూపిన వినయమున కచ్చెరువందితిని. “నమంతి సంతస్త్రై

లోకైశ్చదసి లబ్ధంసమున్నతి” మను నభియుక్తోక్తి మీయెడ బాగుగాఁబట్టినది.

మీగ్రంథములో సామదోషములె కనుపట్టినకావు. మీగ్రంథమునకు మేధా

దక్షిణామూర్తిశాస్త్రిగారి పీఠిక మఱింతపన్నెఁదెచ్చినది. శ్రీశాస్త్రిగారి పిత,

పాదులగు పురుషోత్తమశాస్త్రులవారి సహాయముంగూడ నేతద్దగ్గింధరచనయందు మీకుండవచ్చును. కనుక నే వారి యద్భుతోత్తరరామాయణముం బోలియున్నట్లు కనబడెడిని. వేయేల? మీగ్రంథము భాగవతాదులంబోలె సామాన్యులగు చదువరులకు వేగముగా నుబోధమగు నడకగలదిగానున్నను ఛందిస్సాహితీ ధురంధరుల కత్యంతమోదము గలిగించుటకు సంశయముండదని నాతలంపు.

మహారాజ కళాశాలాంధ్ర గీర్వాణోపాధ్యాయులు దేవవ్రతచరిత్రాన్ని కర్తలు 15. శ్రీమేడేపల్లి వేంకటరమణాచార్యులవారు — విజయనగరము.

మయామంగళంధ ఆమాలాగ్రం మాతృకాంనికి పేనిధాయాపాతి. మాతృకామయనర త్యాంధ్రీక ధణమితిమే నిశ్చయః. కనితాశైలీ సంస్కృతపద భూయిష్టానిర్దృష్టాచ. విచిత్రాపిష్టాత్మ్య గంధోమతాసిన దృశ్యతే. బృహదుపాధి పరీక్షార్థం పకనీయేషు గ్రంథేష్వయమగ్యై తమ ఇతిమేమనీషా.

గీర్వాణాంధ్రీకవివరులు బహుగ్రంథకర్తలు విమర్శకులు న్యాయవాదులు.

16. శ్రీనాగపూడి కుప్పస్వామయ్యగారు బి.ఏ.—తిరుపతి.

భవద్విరచితాంధ్రీ శంకరవిజయమున నందందుఁగాంచి యంచితామోద మానసుండవయితి. కైతసేతకిది తొల్టి జతనంబని మీరు వ్రాసినారు కావునఁ బ్రధమకవిత్వమే యిట్లు సొంపుగా నుండ నుత్తరకాలంబున మీరచన లెంతటిప్రాధముగానుండునో యెఱుంగరాదనితోఁ చెడు. మికవిత్వము ధారా శంబగు ధారాకుద్దిగలిగి లలితప్రాధరచనల నొప్పారుచున్నయది. అందందు మనోహరములగు వర్ణనలును జిత్రరచనలును గానంబడియెడు. కేవల శాస్త్ర చర్చావిషయకములగు పట్టులును యథామాలంబుగ నాంధ్రీకరింపఁబడినవి. కవి నతంనులగు శ్రీనాగజ్యేష్ఠేమేధాదక్షిణామూర్తిశాస్త్రులుగారు వ్రాసిన పీఠిక నిష్పక్షపాతముగాను సమంజసముగాను నున్నది. నవలలు మొదలగు పాత్రముల మొత్తములు కుప్పలుగానుప్పటిల్లు నిక్కాలంబున నీగ్రంథము కథ్యమానవిషయ ములంబట్టియు నురుచిరతైలింబట్టియుఁ జీఠికాకారులు నుడివినవడువున సుత్తమ కావ్యములలో జొకటిగా నెన్నఁదగియున్నది. కవితృశక్తితో నీశ్వరగురుభక్తి యొదవుట మేలివసిండికి నెత్తావి యమరినచందమునఁ గొమరారు.

చ॥ సరసపదార్థసంగతుల సంస్కృతభాషను జెన్నుమీఱు శం॥ కరవిజ యంబు ప్రాధతరకావ్యము దాని నెఱుంగులెంతోదు॥ ష్కరమయిన నృనోజుమగు తైలిని బండితులదరించున॥ ట్లరుచుగ దాని మీరలిటు లాంధ్రీనునేత సుతింపఁ గాఁదగు॥ చ॥ మతిఁదిలఁపంగ నబ్బరమమందముగా నొదవుంగవత్సని॥ ర్మితికిది యాదియత్సమని మీరువచించెదట్లులైయుం బం॥ దితననసమ్మతంబుగఁ బట్టివృత మ్మీఱఁగఁ గావ్యమునచింతిరి బుధుత్తిము నివసుతీనేయఁగఁబోలును నాంధ్రీ ఘోషలిక॥ కా॥ దైవతభాగింతిమః పృథాకరము భక్తవాగ్ధి మోహోపహా॥

ద్వైతజ్ఞాననిధిసీదంబు భవబంధచ్ఛేద దక్షిణబరిత్రాతంబాతిహారంబుశంకరగురు
ధ్యానంబు మీరెంతయుం జేతఃప్రీతిగవ్రాసి తత్కథలవానిం గాంచి నారిమృహిత్||
కం|| దురితాజ్ఞానతిమిరభా|| స్మరమపవర్గశీదంబు శంకరభగవ|| చ్చరణస్మరణము
తద్గురు|| చరితాఖ్యానంబుగూర్చు సకలకుభంబుల్|| కం|| శంకరమును సంస్మరి
నా|| శంకరమును సేన గురుని చారిత్రంబు|| స్మంకరపదపంకజముల|| కంకితమొనరిం
చుటది సమంచితమకదా|| కం|| దిట్టవున శంకరవిజయము|| బటురచనలనుడివి
భమిడిపాట్యవ్యయ ధూ|| రజ్జిపదభజన నిరత వేం|| కటసుబ్రహ్మణ్యనామ కవి
కృతియయ్యె||

శ్రీ గౌరాంగ రామకృష్ణ పరమహంసచరిత్రాద్వైతక గ్రంథకథలు
17. శ్రీ కూచి నరసింహముచంతులుగారు బి. ఏ. ఎల్. టి. పితాపురము.

తమరు దయతో సంపి న యంధీకృత శంకరవిజయమందినది. ఆనాఁ
గ్రంథిలో నుండుటచేత దమగ్రంథమచ్చటచ్చట కొన్ని పద్యములుమాత్రమే
చదివి చూడగలిగితిని. ఇది తమ పరిధమప్రయత్నమయినను నేజదివిన పద్య
ములలోని కవితాధార చక్కగాను హృద్యముగానున్నది.

సంగీతసాహిత్య కవితాపాఠా వేదాంతభావ్యభావనా పరాయణ వాగ్దేయ
కారక బిరుదవిరాజితులు, శంకరకథాదిగ్రంథ రచయితలు, న్యాయవాదులు,
18. మారి నాగభూషణముగారు బి. ఎ. — మఘలీపట్టణము.

బ్రహ్మశ్రీ భమిడిపాటి వేంకటసుబ్రహ్మణ్యశర్మగారు విరచించిన శ్రీశం
కరవిజయ మటనటనవలాకించితిని. ఇయ్యది మాధవాచార్య కృతమున కను
వాదము. శ్రీవిద్యారణ్యాపర నామధేయలగు శ్రీమాధవాచార్యులు శ్రీశంకరా
చార్యున పరావతారముగ నెఱుంగఁబడు మహామహాఁడు. ఉత్తమకావ్య సాట
కాలంకార విద్యాభ్యాసకులు పఠించి యత్కుతమ సాహిత్యసంపద నందుటకును
జారాణికులు పురాణంబుగఁ బఠనశ్రవణములొనర్చి కృతకృత్యులగుటకును మును
క్షువులు గురుకథాముఖంబున సమస్తవేదాంతసిద్ధాంతములఁ గరతలామలకంబు
లొనర్చికొని స్వస్వరూపానందావిర్భూత భాసమానులగుటకును శ్రీమాధవాచార్యులు
సంస్తూయమాన శయ్యాపాకంబులతో శాస్త్రవిషయంబులను బ్రదర్శించుచు
శ్రీశంకరవిజయగ్రంథమును రచించి లోకసంగ్రహ మొనర్చియుండిరి. ఇట్టిగ్రంథ
మాంధ్యీకరించుటయన్న సామాన్యమేధావులకగు కార్యంబుగాదు. ఇట్టిచోఁ
బడియూని గ్రంథమంతయు నిర్వహించుట ననేకవిధంబులఁ బ్రస్తుతిఁజేయఁదగి
యున్నది. సామాన్యదురవగాహంబగు నిది పరివర్తనమొందుట యాస్తికులకు
మిగుల సంతోషావహమే. దీని శ్రీమజ్జగద్గురుని దివ్యచరిత్ర మందఱును బఠించి
కృతార్థులుగాఁగలరు. ఈగ్రంథరచనమును గూర్చియు వైలి మున్నగువానిం
గూర్చియు గ్రంథపరిశోధకులును బీతికారచయితలు నగు బ్ర|| నాదెళ్లమధాదక్షి
జానాథిశాస్త్రీగారు వీవులముగఁ జర్చించి న్యాయవిమర్శనముఁ గావించి

యండిరి. ఆంధ్రకరణమున సులభగా హ్యముగు నైతి గ్రంథకలకలవడినటుల లేదు. సంస్కృతభాషాభూయిష్టముగఁ గఱిత్వములైడి స్వభావము గ్రంథకలకల యెడఁగానుపించెడిని. అట్టిస్వభావము మాధవకావ్యానువాదముంబట్టి ద్విగుణీ కృతంబయ్యె. ఎట్లున్నను గవిత్వము ప్రాయశః ధారాబద్ధిగలన్నిగ నె విరాజిల్లుచున్నది. ఒకవైపున నాస్తికమతంబులు మఱొకవైపున భావకవిత్వములను పేరనికృష్టపాగ్రచనలు వేఱొకవైపున గామ్యభాషా ప్రవాహంబును విజృంభించుచుండ శ్రీసుబ్రహ్మణ్యశత్రుగారు ప్రాచీన సంప్రదాయములనె యనుసరించి యిట్టికల్పమువ్రాయుట వారి పూర్వపుణ్యమని చెప్పకతప్పదు. ఈయది శ్రీశంకరగురుప్రసాదమున దిగంతక్షత్రాంతకీర్తి వహించుఁగావుత.

బ్రహ్మశ్రీ నాదెళ్ల మేధాదక్షిణామూర్తిశాస్త్రిగారు రచించిన పీఠికయొ యీ గ్రంథమునకు మేరువుపూసనలె నలరాచెడిని. గ్రంథమంతయుం బదునలేనివారి పీఠికనేనియంబడివిన గ్రంథస్థవిషయములను నింక విశేషములనన్నింటిని సమగ్రముగ గ్రహించి కృతార్థులు కాఁడగునటులీ పీఠికవ్రాయఁబడియున్నది. ఈశఁడు పయనునఁబిన్నయయ్య శాస్త్రికవితాపరిచయంగల మిన్నయయిశోభిల్లుటకుఁ బురుషోత్తమాన్యధాధేయులగు ప్రజ్ఞనకులయాశీప్రభావమును స్వినాహంకిత దైవకృపామహిమంబును గారణంబులని నాకుఁదోచెడిని. ఇట్టి వహభాగఁడు దీర్ఘాయుష్మంతుండయి తానింక ననేకసద్గ్రంథరాజంబుల కరిచించి దిగంతల సద్విశంబుపాడించి కృతార్థుడగుఁగావమని పరమేశ్వరునిఁ బ్రార్థించువాడను.

నేదార్థ మసదృశముగఁ జెప్పఁగల 'అభినవవిద్యారణ్యులు' తపోధనులు.

19. శ్రీ) ఉప్పలూరి గణపతిశాస్త్రిలుగారు — కాకినాడ.

భోభోమహాశయా! ప్రతభవద్విరాండ్ర కృత్యప్రేషితే గ్రంథిరాజే స్థానీ పులకాశ్వాయేన యథాపకాశఁ కలిచిద్విషయానద్రాక్షం! వాగ్దేవీవివాహాధికరణ పదనాంబుజానాం యుష్మాద్విశాం నీతాదృశ దుర్భద్యప్రాచీన గ్రంథాండ్రకర జోద్యమః మహాతే లోకోపకారాయ భవేదితినిశ్చినుమః! అగునాతనానాం కవిన రేణ్యానాం ప్రాయశఃనీతాదృశ మేవశేషః సుప్రతీ ముశ్చక్రావః! యత్పత్రికాది ముఖేన 'కలగురగంప, నవలా' ఇత్యాదిరూపేణ భగవత్పాదేవ్యాస్సరస్వత్యా విజృంభణం | తద్విరచనంహి చమత్కారోక్తిచాతురీమాత్రం విచ్ఛికకల్పనా శక్తినహకృతం అపేక్షితేనతు పాండిత్యాద్యుత్తయం॥

కించాయంగంధరశో నాదెళ్లపనామక మేధాదక్షిణామూర్తిశాస్త్రి సంజ్ఞిత కవిరేణ్య విరచిత (పీఠికా) ఉపోద్ఘాతసంపలితః ఆచారసంపలిత సువర్ణ సుమతీ సర్వలోకశిరోవాహ్యతాం సంప్రపాప్య సర్వజనశ్రేయసే భూయా దితి శివం॥

గ్రంథము వలయువారు:— బందరులో నాదెళ్ల పురుషోత్తమ శాస్త్రిలుగారికి రు 4-0-0 అందజేసిన బడయఁగలరు.

శ్రీకృష్ణ భారతకర్తలు, బహుప్రబంధరచయితలు కవిసార్వభౌమ

ఓరుదాభిరాములు.

20. శ్రీశ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రిలుగారు—

రాజమహేంద్రవరము.

ఇది శ్రీవిద్యారణ్య మాధవాచార్య కృత శంకరవిజయమున కాంధీకరణము. బి. భుమిడిపాటి వేంకటసుబ్రహ్మణ్యశర్మ ప్రణీతము, పదియాశ్వాసముల పెద్దగ్రంథము. దీనికి బి. నాదెళ్ళ మేధాదక్షిణామూర్తిశాస్త్రిగారు మంచి పీఠిక వ్రాసినారు. దాన నీగ్రంథ ప్రాశస్త్యము లోకవిదితముకాగలదు. నేనిం దక్కడక్కడ గొన్నికొన్ని భాగములు చదివినాఁడను. కవిత్వ మతిసులభమనికాని, అతికఠినమనికాని చెప్పటకు వలనుపడదు. సమయోచితముగాఁ గూర్చఁబడినది. కవి వైదికసంపత్తికల పండితవంశమం దుదయించినవాఁడగుట చేతను సంస్కృతము మిక్కిలిగాఁ జదివినవాఁడగుట చేతను సంస్కృత పదములే యిందుఁ దఱచుగా వాడఁబడినవి. ఇది గుణమెకాని దోషముకాదు. నేను నామొదటికవిత్వమం దిటులే వాడితిని. రాసురాసు దెలుఁగే ప్రాధాన్యము నొందె. ఇక్కవి కవిత్వము నిల్లేకావచ్చును. ఇందెక్కడనే నొక్కొక్కచో నతిస్వల్పచోషములున్నను, గవిత్వము మృదుమధురముగా మనోహరముగా నున్నదని చెప్పటకు సందేహమక్కఱలేదు. సకల జగద్గురువైన శంకరభగవత్పాదాచార్యుని చరిత్రమిట్లు రచించుటంశేసి కవిజన్మము సార్థకమైనదని నేనిట వేఱవార్యునవసరములేదు. నాకు నెన్నియోనాళ్ళనుండి శంకరవిజయము వ్రాయవలయునని సంకల్పము కలిగియున్నది. కాని సిద్ధింపలేదు. నేను రచింపకున్నను మావెలనాఁటి వైదికుఁడును, మాయాయజుఁకాన్వయ సంభవుఁడును, మాగోత్ర సంబంధియు విశేషించి మాభావుకుల (నాదెళ్ళ పురుషోత్తమశాస్త్రిలుగారి)ప్రియ శిష్యుఁడు నగు నావాఁడు రచించి నాఁడుకావున నిది నేను రచించినట్లే సంతసించుచు నీగ్రంథము పర్వలోక సమాదరణీయంబై విరాజిల్లుగావుత మని కోరుచున్నాను.

ఉభయభాషాకవులు, విమర్శకులు,

21. శ్రీరాజవల్లి అనంతకృష్ణ శర్మగారు—మైసూరు.

నాదెళ్ళ మేధావతిజ్ఞామూర్తికాస్త్రీగారికి మనస్కారములు. వాచిలంబమును మన్నింపగల్గులు. తాము నన్ను జ్ఞప్తిమందుంచుకొని డయితోబంపిన 'శంకర విజయము' యోగ్యతయందు మాత్రమే కాకప్రమాణమందును గొప్పది. ... చదివినంతలో శ్రీ వేంకట సుబ్రహ్మణ్యముగారికవితాధోరణి చాల ముద్దుగా నున్నది. ఆడంబరములును అవకతవకలును లేవు. ధారాళమైన నడక. సుస్మృతమునుండి ఆంధ్రీకరించుటయే చాలకడిది. అందును మాధవాచార్యులవంటి సర్వతంత్రీస్వతంత్రుల గ్రంథములను దెనిగింపజేయి వేయుట చిన్న సాహసముగాదు. శ్రీశర్మగారు ఈ కార్యమును జాల సమగ్రతతో ఓర్పుతో నిర్వహించినటులొ సందేహములేదు. ఇంతకన్న నెక్కువమీట మనవిచేయజాలను. మన్నింపజేడితి.

అవధాని శిరోమణులు, గోష్ఠీవన మాహాత్మ్యాది ప్రబంధకర్తలు శర్మవ్యాకరణాది కాస్త్రప్రవీణులు,

22. మధ్వశ్రీ కాళీ కృష్ణాచార్యులుగారు—గుంటూరు.

బ్రహ్మశ్రీ భమిడిపాటి వేంకట సుబ్రహ్మణ్య శ్రాంత్రీకృతమగు "శ్రీ శంకర విజయము" నాకడకు వచ్చి బహుకాలమైనది. గ్రంథమా, నన్నుట యెనిమిది పుటలు కలది. నేనా, ప్రత్యక్షర పరిశీలనముగాఁ జూడక అభిప్రాయమును సూచించు స్వభావము కలవాడను గాను. నాయపకాశమా, చాల తక్కువ. అందుచే నీయుత్తరమున కింత యాలస్యము పట్టినది. గ్రంథము నిర్దుష్టముగ మృదుమధురమైతిచే నలరారుచున్నది. గురువిషయకమగుటంజేసి యుభయలోక ఫలసాధక మనక తప్పదు.

మఱియు, శ్రీమేధావతిజ్ఞామూర్తి విరచితమగు పీఠికపయి నాధారపడి యుండ నీగ్రంథమునం దెవరాదరణము చూపరు ?

Figure 1. A person in a white garment, possibly a nurse or caregiver, attending to a patient lying on a gurney. The person is leaning over the patient, and the patient's head is visible. The scene is set outdoors, with a fence or railing visible in the background.

విషయ సూచిక.

విషయము.

పుటసంఖ్య

ప్రథమ శాస్త్రము.

గురు నుతి	2
అవతారిక	4
కవివంశ వృత్తాంతము	7
పన్న్యంతములు	10
శ్రీ శంకరు ఏర్పించ గైలాసమునకు దేవతలేగుట	12
శంకరుడు దేవతల కథయు మొనగుట	14
కుమారస్వామి భట్టపాదుడై నుభన్యకడ బాధుల గెల్పుట	16
భట్టపాదుడు వేదమార్గ స్థాపనకై గిరినుండి దూకుట	17
నుభన్యడు బాధుల ప్రేరిణ నుభయవాదులబరీక్షించుట	18
భట్టపాదు జయమునకు మెచ్చి రాజు బాధనిగ్రహ మొనర్చుట	19

ద్వితీయ శాస్త్రము.

కోలట్యగ్రహారస్థ విద్యాధి రాజువై భవము	21
శివగురు విద్యాభ్యాసము	22
దేశికుండు శివగురుం గార్హస్థ్యము గొనుమనుట	22
శివగురువు గురునితో గార్హస్థ్య మొలననుట	23
తండి కొమరుని బుద్ధి మరల్చు నింటికిం గొంపోవుట	25
శివగురు వివాహ ప్రయత్నము	26
శివగురు వివాహ మహోత్సవము	27
శివగురుని గార్హస్థ్యము	30
శివగురుడు సంపత్త్యభావమునకుం గుండుట	31
శివగురువు భార్యతో వృషశైలమున శివు శారాధించుట	32
శంకరుడు శివగురునికి స్వస్థమున నరమిచ్చుట	33
సతీమణి దోహదాభివర్ణనము	33
శ్రీ శంకర భగవత్పాదావతారము	35
శ్రీ శంకర శైశవాభివర్ణనము	37

తృతీయా శ్వాసము.

మాకొప్పతీ పుర స్థానము	42
మండన మిశ్ర స్మృత్యము	43
ఉభయ భారతీమండన మిశ్ర స్మృత్యము	44
మండనమిశ్ర జనకుడు కన్యాపరణపు డని నూనుట } ఉభయభారతీ జనని జనక పర్యాలోచనము }	46
మండనమిశ్ర కవచ పర్యయము	49
ఉభయభారతీ పండనమిశ్ర పరిణయము	51

చతుర్థా శ్వాసము.

శ్రీ శంకర బొల్బాభీష్టనము.	56
శంకర పితృసయోగము	57
శ్రీ శంకరు గురు మలవాసము	60
శంకరుడు ఓరిద్రసింహ నిలయమునకు భీష్మ కేసులు	61
ఆమలక గిరిహడానంతర లక్ష్మీ స్థానము	62
లక్ష్మీ సాక్షాత్కారము	63
శ్రీ శంకర భగవత్పాదాభీష్టనము	65
తస్మాహిమ వివరణము	70

పంచమా శ్వాసము.

శంకరుడు పూర్ణానంద నింటిదరికి చెచ్చుట	80
కేశవభ్రాతృ శ్రీ శంకరు దర్శించి సేనుతించుట	82
అగస్త్యుని మునులు శ్రీ శంకరు జూడనచ్చుట	85
అగస్త్యుడు శంకరానంతర పూర్వోత్తరముగ్గడించుట	86
శంకరు నల్పాయువున కైంగము జననినాశ్వాసించుట	87
శంకరుడు సన్యసింప జనని నొడవొనినపరీకారము	88
శంకరకృపితకృష్ణ విగ్రహోద్ధారణము	91
శంకరుడాశ్రమ లాంఛనము గోవిందతీర్థ సన్నిధి కేసులు	92
గోవిందతీర్థ కథనము	93
వర్ణనము	98
యతిగురునానతిని గాశిజేరుట	103
శ్రీ విశ్వేశ్వరస్తుతి	105
అన్ని పూర్ణాస్తవము	107

బిందుచూడవాళినందనము	110
దుంకివిఘ్నేశ్వరముతి	111
ఒక విప్రకృతులగుడు శంకరుగోరి యతియగుట	113
చండాలరూపున శివుడు శంకరు నెదుర్కొని పరికించుట	117
పృత్యక్షమైన శివుని శంకరుడు పొగడుట	119
బ్రహ్మసూత్రభాష్యనిర్ణయమునకై శివుడాజ్ఞాపించుట	120
శంకరుడు ఒడరికావనమునకరిగి భాష్యాలువారియుట	121
శంకరశిష్యుడొ సనందనుడు పద్మపాదుడైనకథము	123
పాశుపతమతస్థులకు వేదవిహిత సమాధానాలు చెప్పుట	124
శంకరభాష్యపాశ్చాత్యభిప్రాయము	126

షష్ఠా శ్వాసము.

వృద్ధబ్రాహ్మణుడయి వ్యాసుడు శంకరుం ఒరిక్షించుట	132
భాష్యపరిశీలనానంతరమున వ్యాసుడు శంకరుం బొగడుట	138
వ్యాసుడు శంకరునకింక బదారేంద్రాయునిచ్చుట	140
శంకరుడు కుమారిలభిస్తును జయింపజనుట	141
కుమారిండును భట్టపదుడు తన్నుదరింపజేయ శంకరుగోరుట	144
భట్టపాదుడు శంకరునికి మండనమిశ్రి జయించు పనిగల్గించుట	149

సప్తమా శ్వాసము.

శంకరుడు మండమగెల్వ మాసిష్మతీపురి కరుగుట	151
శంకరమండన సంవాదము	154
సూర్యాస్తమయ వర్ణనము	159
ప్రభాత కాలవర్ణనము	160
సరస్వతీసాక్షిక శంకరమండనమిశ్రి వాదోపకృమము	161
శ్రీశంకరమండనమిశ్రిల సంవాదము	164
మండనమిశ్రి పరాజయము	169
మండనమిశ్రినకు శంకరుడు శైమినీయోగితము తెల్పుట	170
శైమిని ప్రియముడై శంకరుపల్కులు సాగ్ధకములనుట	173
శైమిన్యపదేశమున శంకతీతిమండనుడు శంకరు నుతించుట	174
ఉభయభారతి శంకరుతో దనభావదళదెన్ని వాదాభిముఖియౌట	177
ఉభయభారతి శంకరుతోడి వివాదమున గళాస్థానము లడుగుట	180
కారదను శంకరుడు గడువడుగుట	
అమరకరాజ్యుత కళేబరమునజేర శంకరుడు పద్మపాదుతో ననుట	181

పద్మపరుడు శంకరునకు మత్స్యేంద్రయోగి కథజెప్పట	182
నిస్సంగునికి బాపపుణ్యములంటవని శంకరుడు తెల్పుట	184
శంకరుడు స్వశరీరమునకు శిష్యుల గావలియించుట	185
శంకరుడు పరకాయవ్రేళమున నమరక రాజైవలయుట	186
మంత్రులు మృతకశేబర మెటనున్న స్థానింపజేయ శాసించుట	188
శంకరుడు రాజురూపున రాణులగూడి కామశాస్త్రపారగుడౌట	
శంకరశిష్యులు చింతించి గురుని నెడకుట్టక నెడలుట	190
శంకరశిష్యులు పాటుకులై రాజరూపధర గురుమేల్కొల్పుట	194
శంకరుడు రాష్ట్రేహమునుండి భటులు దహింపించు తనమేనత్తరుట	
శ్రీలక్ష్మీనృసింహ స్తుతి పద్యరత్నములు	196
శంకరు డగ్నినుండి వదలి మండనునింటికిగి శారదనోడించుట	198
అవతారముచాలించు శారద శృంగగిర్యాదులందు నిలుపబడుట	199
మండనుని యతింజేసి శంకరుడు సర్వసంశయములంబాపుట	200
శంకరాచార్యుడు శ్రీకైలసున విడియుట	205
ఒక కాపాలికుడు శంకరుని శిరము దనకీయ నొప్పించుకొనుట	206
పూధినున్న యాచార్య శిరము ఖండింప గాపాలికుహనుట	210
పద్మపాదునుండి నృసింహకృతివెడలి కాపాలికుం గడతేర్చుట	211
శంకరాచార్యకృత నృసింహస్తవము	213
నృసింహుడు శాంతింప పద్మపాదు డాచార్యునకు మొక్కిమ్మట	
సతీధ్వలతో బద్మపదుడు తన నృసింహదేవానుబంధము చెల్పుట	215

అష్టమా శ్వాసము .

శంకరాచార్యుడు గోకర్ణేశుని దర్శించుట	218
ఆచార్యకృత హరిహరస్తుతి	219
శంకరునుక్తిచే మృతబాహుడు సతీపుడగుట	
ఆచార్యకృత మూకాంబికాస్తవము	221
పృథ్వికారుడు మూగకొడుకు నాచార్యునకుజూపి యంగలార్చుట	224
పృథ్వికరపుత్రు తత్త్వవేత్త బయల్పడుట	226
తత్త్వత్సర్వ హస్తామలకుతో శంకరుడు శృంగగిరిశేరుట	228
ప్రియశిష్యుడౌ నానందగిరిని శంకరుడు సర్వజ్ఞజేయుట	230
అనందగిరియే తోటకాచార్యునకు పేరందుట	231
శంకరభాష్యమున వార్తిక మొనర్చు మరేశ్వరునకునుజ్ఞ	232
మరేశ్వరు నమ్మ రాదని యితరశిష్యులు పట్టుపట్టుట	233
పద్మపాదుడింకొక నిబంధనము వార్తను ననుజ్ఞాతుడౌట	234

నురేశ్వరుడే నదిమాన్వి సతీర్థులువిశ్వసించు కోశము వ్రాయించుట	239
నురేశ్వరుడు తారచించిన వైష్ణవర్యసిద్ధికి శాపమిడుట	240
ఆచార్యుడు నురేశుచే శృతికాణ్యభాష్యవృత్తుల జేయించుట	241
ఆచార్యుడు శిష్యులందఱిచే భాష్యనిబంధనలు వ్రాయించుట	243
పద్మపాదుడు తీర్థయాత్రల కనుజ్ఞబడయుట	245
శంకరుడు యోగదృష్టిం దెలిసి మాతము సందర్శించుట	248
ఆచార్యకృతశివస్తవము	249
ఆచార్యకృతవిష్ణుస్తోత్రము	251
శంకరుడు తల్లికి సుత్తరక్రియలు చేయుట	252
శంకరుడు స్వజనులకు శాపమిచ్చుట	
పద్మపాదుడు దక్షిణదేశయాత్రం గాశహస్తీకేనుట	253
పద్మపదుడు మేనమామయూర విడియుట	256
బంధువులకు పద్మపదుడు ధర్మీయదేశ మొనర్చుట	258
స్వయంకృత శంకరభాష్యటీక పద్మపదుడు మామకిచ్చుట	260
పద్మపదకృతభాష్యటీక మేనమామ తనయింట దగులజెట్టుట	261
పద్మపదుడు శిష్యులకు రామేశ్వర మహిమకై రామకథచెప్పుట	262
స్వకీయగ్రంథనాశమును పద్మపదుడు వినుట	266
గ్రంథపునఃస్సృష్టికి బూనుపద్మపదున్మామ మందమతింజేయుట	
తేరళగత మహానురాలయేశ్వరమున శంకరన్విష్యులు దర్శించుట	267
పద్మపదుడొగ్రంథనాశము గురునితోజెప్పి మందమతికై వగచుట	268
తామున్ను విన్న తదగ్రంథమెల్ల నాచార్యుడు చెప్పి వ్రాయించుట	270
తేరళేశ కృత నాటకత్రయము సృంకరుడు చెప్పి వ్రాయించుట	271

న వ మా శ్వా స ము.

శంకరాచార్యుడు మధ్యాహ్నసప్రాంత జనుల శిష్యుల జేసికొనుట	273
రామేశ్వర గత వివిధ శాస్త్రీయ లెల్లరు శంకర శిష్యులగుట	274
లింగధారు బాచార్యునితో వాదించుట	281
ఆచార్య బోధని వారామోదమున దచ్చిష్యులుగుట	285
మఱల గొండలు శైవులు మఱిత వాద మొనర్చుట	288
ఆచార్య కృతబోధని లింగధారులును దచ్చిష్యులుగుట	294
శంకరాచార్య లినంతశయనమున వైష్ణవుల వశపఱచికొనుట	295
మఱచాయతన పూజనాచార్య దుపదేశింప జెక్కుఱ చక్కబడుట	298
విఘనముల నాచార్య బోధనలన జక్కబడుట	304
పారణ్య గర్భవత నిర్భణము	309

వహ్నిమత నిహదనము	311
సౌరమత దూరీకరణము	312
శ్రీ శంకర సంయమిగణవరమునకు సశిష్యుడై వీయనము	315
గాణాపత్యమత విపాటనము	318
హరిద్రాగణపతి మత నిరసనము	320
ఉచ్చిష్టగణపతి మత నిరాసనము	322
నవనీత స్వర్ణ సంతాన గణపతి మతత్రయ విధమనము	325
దిగ్విజయార్థ మాచార్యుని కర్ణాటదేశ గమనోద్యమము	328
కృకచుడను కాపాడుతునితోడి వివాదము	327
చార్యాక మత ఖండనము	332
సాగతునితోడి వాగ్వాదము	335
తుపణకునితోడి కై నమత ఖండనము	337
శబలుండను బౌద్ధునితోడి వాదము	339
మల్లపురంబున మలారిభక్తుల మల్లించుట	340
మరుంథాపుర విప్లవేన భక్తులకు సద్బోధ కావించుట	343
క్రాంచాది మన్మథ భక్తుల బంచపూజనరుదల నొనర్చుట	345
మాగధపురమున గుబేరభక్తుల నద్వైతపక్షుల నొనర్చుట	346
ఇంద్రప్రస్థమున నింద్రమిత్రుల నత్వభక్తుల జేయుట	348
యమిశేఖరుడు యమప్రస్థ యమభక్తుల మరలించుట	350
నాచికేతోపాఖ్యానము	352
సంయమిందుగిడు ప్రయాగవృక్ష భక్తుల నద్వైతుల జేయుట	355
ఆచార్యుండు శూన్యబాదితో వాదించుట	357
లక్ష్మణుండను వరాహభక్తునికి నిదేహముక్తి గఱపుట	358
సాంఖ్య నద్వైత మతావలంబుగావించుట	360
కాపిలాఖ్యయోగితో వాదించి కృష్ణుఁడవచ్చుట	361
పరమాణువాదులతోడి వాదము	364
యమినరుడు కాశికేరి కర్మవాదులకు మర్మముదెల్పుట	366
చంద్రసేవా చరణుడొ శివాభరణు నవ్వయజ్ఞ జేయుట	367
అంగారకాది గృహార్చకుల కద్వైత బోధ పలుపుట	368
సత్యశర్మారులగు వైత్యకప్రస్థుల మోక్షగుల జేయుట	369
గరుడానంత భక్తులకు సద్బోధ గావించుట	370
సిద్ధార్థనాసక్తుల మరల్చుట	371
గంధర్వాగ్నపరులకు బ్రహ్మంబుంగఱపుట	371
భూతభేదభక్తుల బంచార్చనాసక్తులగావించుట	371
ఆచార్యుడు సశ్చిమాంభోనిధి పాఠితముజేర్చుట	371

నీలకంఠాచార్యునితోడి ప్రాథమికము	373
నీలకంఠపండితుడు సశిష్యుడై యాచార్యాశ్రమంబగుట	377
ఉజ్జయినికరిగి శట్టఘాస్కరకపిందురి నోడించుట	378
ఆత్మన్మతని దీక్షాణము	380
శంకరుడు హస్తాభినవగుప్తాది పండితుల జయించుట	381

ద శ మా శ్వాసము .

అభినవ గుప్తకృతాభిచారికమున శంకరునకు భగంధరమూనుట	385	
శిష్యానీక భిక్షువులు శంకరునకు జీకిత్స చేయుట	387	
అనుపశాంతతోగుడై శంకరుడు వెజ్జలనంపివేయుట	388	
శంకరు పనుపున నవ్వనీడేపలేలు రోగనిశ్చత్యుపాయము దెబ్బుట	389	
పద్మపదుజపపరీభాణము నభినవగుప్తువుతి-శంకరరుజానివృత్తి	}	390
శ్రీ శంకరయమికి గౌడపాద మహాయోగిందురి దర్శనంబగుట		
శంకరుడు గౌడపాదగురుని బొగడుట		391
శ్రీ గౌడపాదయమిందురిడు శంకరుని బ్రశంసించుట		392
శ్రీ గౌడపాదులు శంకరనిగచిత భాష్యంబుల గాంచుట		393
శ్రీ శంకరుడు శారదాపీఠమధిష్ఠింప గాత్మీరమునకు వెడలుట		394
సర్వజ్ఞపీఠ మధిష్ఠింపబోవు శంకరు వాదులవరోధించుట	}	395
శ్రీ శంకరగురుండు తన్నడిగినవారికెల్ల సమాధానము చెప్పుట		
విజితవాదియైన శంకరుడు శారదాపీఠము సమాధానమిచ్చుట		398
శ్రీ శంకర గురుసార్వభౌముని సర్వజ్ఞ శారదాసింహాసనాగ్ని	}	399
శోహణమహోత్సవము		
గురుసార్వభౌముని బదరికావనప్రయాణము		401
శంకరుడు కేదారమున సుష్టుతుండ నిర్మాణమొనర్చుట		402
శ్రీ శంకర యమిసార్వభౌమునిలవ నురలువచ్చి సుతించుట		403
విష్ణుజాది ప్రార్థితుండై శంకరుడు కైలాసంబునజేరుట		406

శ్రీ మేఘాదక్షిణామూర్తయేనమః.

పీఠిక.

శ్రీ శంకారాచార్యమహర్షిః | పంక్తికృత మగ్రాధ్యాయాః
 కింఛీయ్య సామాయా | శంకరాచార్య మాశ్రియే॥
 అవిద్యా భావసంతప్తాః | విద్యాదణ్య మహంభజే |
 యద్యత్కలకస్తానా | మరణ్యం సీరిదాయకమ్॥

నోపజ్ఞానకవచిత — గుణజ్ఞులకు మనవి,
 ఈ 'నందనజయము' యథామతిః బరికించిన నన్నుఁ
 దత్కర్త పీఠిక న్యాయాంగరంగా నల్పజ్ఞాడనయున్, జగద్గురువుల
 యెడ నుపాసనసంభక్తిచేతను గృత్రిక ర్తయెడఁగల సోదరాదరము
 నను నచ్చవాకరింపనేరక, 'సంతస్తుతి' పరోక్షిమాత్మిక జుషః కిం
 చింతయానంతయా' యను విద్యారణ్యోక్తి సుస్మరించి యిట్లు
 వ్రాయు గడంగువాడను.

ఉ ప క్రమ ము:—

సృష్టిలో మానవత్వమునందలి వైలక్షణ్యము పారతిక
 విచాగజైక వివేక సమభిజ్ఞేయము. అందవతారత్వము విజ్ఞాన
 క్రిమాశక్తి సంయోగలక్షితము. మానవుఁడు బుద్ధిసాధ్యముల
 నూహించుచుండును. అవతారపురుషుఁడు మానవ సామాన్య
 దురధిగమ్యములందెలిసి యనుయాయులకుఁ బ్రాప్యములుగా నొన
 ర్పింపఁగలఁడు. సామాన్యజనునికి సవతారమూర్తికి సంగారము
 నకును రతనమునకు నుండునంతరముకలదు. వస్తుత్వమున నుభయ
 మునకేకత్వమే. తెజముననే తారతమ్యము. కావుననే,

యద్యద్విభూతి మత్సత్త్వం | శ్రీమదూర్జితమేవనా |

తత్తదేవావగచ్ఛత్త్వం | మమతేజోఽంశసంభవమ్॥

అని శ్రీకృష్ణభగవానులు వల్కరి.

అవతారములు:—

ఈ యవతారములు దేశకాలానుసారములగు యొక్కొక్క పరమలక్ష్యము గలిగి సముద్భూతము లగుచుండును. అందుఁ దఱచుగాఁ గాలవాహినియొక్క ప్రశాంత ప్రవాహమున కంతరాయ జనకమగు ధర్మగ్లానియొదవి యధర్మాభ్యుత్థాన మగునపుడు సంస్కరణావశ్యకత కలిగి యనేకసద్బ్రదయములం దేశకాలమున నుదయించిన ధర్మసంస్థాపనైక లక్ష్యంబగు నిచ్చాశక్తి ప్రాబల్యమునఁ గ్రియాశక్తిస్వరూపమై యేర్పడినదే యవతార మనఁబరగుచుండును. అదియే బ్రహ్మాదులు స్వయముఁడగు నీశ్వరుఁడ్యానింప నవతరించినట్లు. అట్టివారు లోకసంగ్రహార్థ మాచరించు కర్మములు.

యద్యదాచరతిశ్శ్రేష్ఠ | సత్తిదేశేతకోజనః |

సయత్ప్రమాణం కురుతే | లోక సైదమవర్తతే ||

యనుఁట్లు ప్రజాసామాన్యానుస్థేయము లగుచుండును. అందుఁ గొందఱి చరిత్రములం దుపాదేశములు పెక్కులుండును. అవి సోపపత్తికముగఁ దెలిసికొనుటయుఁ దదుద్బోధనముల సభక్తి కమాగ నలవఱచికొనుటయు జిజ్ఞాసువుల కివశ్యక ర్తవ్యములు. అందె వ్వరదేశమునకు సంబంధించినవి వారు ముందెఱుంగవలయుగదా. శ్రీశంకరావతారమునకుఁ బూర్వపుదేశస్థితి:—

మన భరతఖండమున శూత్ర్యుక్త ధర్మానుసరణము విహితమైయుండు. తదాచరణమున నొకప్పుడు కర్మభాగమునకుఁ బ్రాధాన్యమొదలె. జైమిన్యుక్త పూర్వమీమాంసాదిత కౌతువిశేషము లెల్ల ద్విజులొనర్చుచురిడెడివారు. యజ్ఞములొనర్చినందువలన జీవుఁడే సోమయాజి, హృదయమే యగ్నికుండము, భ్యానమే యగ్ని, యింద్రియసుఖములే యాజ్యము, కోధాదికములే యజ్ఞ పశువులు నను తత్వజ్ఞానసిద్ధియు దానఁ జిత్తశుద్ధియుఁ బడసి తద్వారమునఁ బరమగమ్యమగు మోక్షమందవలయునను జ్ఞానము క్రిమక్రిమముగా క్షీణించి కామ్యములు హెచ్చుజొచ్చె. రాను

రాను యోగాదికర్మముల కశీశబ్దానుగతి పొందిరి. తుద
బల్యాత్మక జీవహింసయు బ్రబలె. కొందఱు కోమలహృదయుల
కందు వైముఖ్యమేర్పడె. ఎట్లయిన, జ్ఞానవైరాగ్యోద్ధరణావశ్య
కతగలిగె. అట్టియెడఁ గామ్యకర్మారణ్య విచ్ఛేదనమొనరించి
వైరాగ్యబీజావాపమొనర్ప గౌతమ బుద్ధుఁడు కరుణామయ స్వరూ
పమై యవతరించెను. ఆఁడఁహింసా పరమధర్మ ప్రతిష్ఠాపనముఁ
గావించువాఁడై, సంసారము దుఃఖభాజనమనియు, చాగాదికము
లుడిగిన నది యడఁగుననియు, భూతదయ, సత్యము, త్యాగము,
నిష్కామత, సాధుజీవనము, సంతృప్తి, మననము, సద్బోధ మున్న
గునవి యలవఱచికొన్న సత్త్వవర్తకులు ద్విజులయినను నద్విజులయి
నను స్త్రీలయినను బురుషులయినను నిర్వాణము నొందఁగలరనియుఁ
దేటతెల్లముగా దేశభాషలలో నుపవ్యసింపఁజేయఁజూచ్చె. శ్రోత
లకుఁ జిరాభ్యసనలభ్యమగు వేదాభ్యయనము, నధికద్రవ్య పాద్య
మగు కృతునిర్వహణము, మహాదేహ బాధాకరమగు తపశ్చరణము
మున్నగునవేవియు నక్కఱలేకుండ సార్వజనీనముగా సూక్ష్మమున
మోక్షమబ్బుత్తోన కలదన్న నే యాకర్షకముగదా! ఇంకఁ బైపెచ్చు
బుద్ధుఁడు తనకుఁ దన ధర్మమునకుఁ దన సంఘమునకు శరణుఁ
జొచ్చిన 'భిక్షువు' లకు వర్షబాధలుతోలఁగ నెలవులుగా విహార
ములంగూడ నేర్పఱచినమోఁదట 'నింటికంటె గుడిపడిల' మనికొ
ననివారెనరు? ఆతఁడు దేశాలన మొనర్చినకొలఁదిఁ దన్నీతిభోధా
రసాస్వాదనపరులైన ప్రజ లక్షారోదకమునకు మత్స్యములట్లు
చేరుచుండెడివారు. వేనవేలుగ నాతని కన్ఠయాములయిరి. తన్మత
మనతికాలమున నార్యావర్తమెల్ల వ్యాపించి యనేక శతవత్సర
ములు నిరంకుశపరిపాలన మొనర్చఁజాలిన దటుండ నన్యదేశము
లకుఁగూడఁ బ్రాకి యనల్పవ్యాప్తిఁగాంచి యిప్పుడు మానవ
కోటిలోఁ జతుర్థాంశము నాక్రమింపఁజాలినదై యున్నది. కావుననే,
బుద్ధుఁడు పాశ్చాత్యార్వాచీన చారిత్రకులచే 'The Light of Asia'
అని పొగడొందఁగలిగె.

ఈతని మతము దయా హింసా ప్రతివాదకమై స్థూలదృష్టిని బ్రస్తుతిపాత్రమైనను దుదకది సాత్వాంతిక వైభాషికోదిత శూణ భంగవాదముగాఁ బరిణమించి ప్రశస్యభిజ్ఞాన శక్తికిని దాఁబ్రచ్చుత్తి కిని భంగముఁగలిగించునట్టి పునాదిలేని గోడయును శ్రుత్యైక వేద్య మగు పరమగమ్యము నందింపఁజాలనిదయ్యె. ఇక మాహావీరాభి ధానుఁడై పిదప జినుఁడవఁబరఁచిన వేతాకమతకర్త ననుచరించిన వారును వేదప్రామాణ్య మంగీకరింపక పరమాణు కాణిణానులై జీవుఁడు సమీచీ జ్ఞానచరితములచేఁ గర్మాష్టకబంధ విచ్ఛిత్తి నందిన సలోకాకాశముక్తి యబ్బుననిరి. కాని, వారిచేపును నాన యవుఁడై న శముగలవాఁడగుట మోక్షమందఁజాలఁడయ్యె. ఇట్టి వారు లోకాయతికులని వ్యవహరింపఁబడుచుండిరి. తత్త్వతాప యాయులు పరలోకము కలదను నుతి' లేక అస్తివా స్తివిష్య ప్పుతిఁ' అను పాణిసీయ సూత్రియు ననుసరించి 'నాస్తిక' శబ్దము వ్యయలు గాఁ బరిగణింపఁబడవలసిన వారయిరి. క్రిమముగా విచిత్రస్థితు లును బాటిల్లనయ్యె.

జౌద్ధభిక్షుప్రలండు నిర్వాహారస్వీయమున సోమహారమును గర్హ్య గమన నిరీశ్వరత్వమును బాచుకొనెను. తద్దిహికములందు స్త్రీ పురుషులకుండిన నిర్ణయములు సంతకంకరముఁ జొలఁచి మర్ణయ ములు ప్రబలి యీ జౌద్ధమతప్రవక్తలు సంఘమునను భారముగాఁ దోచిరి. పెక్కుర కేవగింపుపుట్టె. కర్మాచరణమునను బుద్ధి మఱతె. కొందఱు పూర్వమహర్షి ప్రోక్త వివిధదర్శనరూప సూత్రా నుసారముగా మతోద్ధర్మము కాపింపఁ దొడఁగిరి. అందెన్నికిఁ గన్నవి— గౌతమ, కణాద, కశిల, పతంజలి, జైమిని, బౌదరాయణ ప్రోక్తములు,—న్యాయ, వైశేషిక, సాంఖ్య, యోగ, మిమాంసా, వేదాంతాభిధాన ప్రథితములు షడ్దర్శనములు. వేదప్రామాణ్య పునః ప్రతిపాదనోద్యోగులగు పాఞ్చలెల్లఁ దత్తన్మతోనుసారులైరి. మఱికొందఱావేదముననే తలకొకముక్క పట్టుకొని యొక్కొక్క నూతనమతము నుద్ధరింపఁజొచ్చిరి. దానఁదాంతికములుసెచ్చె.

ఎవరిమతము వారిదయ్యె. శాస్త్రైః పశువత్తైరిపిక్షపణ్యైః
కాపాలికైర్వైష్ణవై । రప్యన్యైః' అన్నట్లసంఖ్యాకములగు మత
ములును దత్తత్ప్రవక్తలు నేర్పడిరి.

ఇందెల్లఁ బూర్వమీమాంసామతమును బునరుద్ధరించిన భట్ట
పాదాపర నామధేయవిజ్ఞేయుండగు కుమారిలభట్టు శాస్త్రికేయావ
తారియుగా నెంచబడినవాడై, తన నిరంకుశ ప్రతిభావిశేషమున
సనల్పవ్యాప్తిగన్న బౌద్ధమతమును బూర్తిగాఖండించి, వేదచోదిత
శ్రౌతసౌర్య నిత్యనైమిత్తిక కర్మాచరణంబు నుజ్జీవింపఁజేసినవా
డయ్యె. అది కొంతవఱకు శ్రీయోదాయకమే యయినను, ఏవం
త్రయీగర్భమను ప్రపన్నా । గతాగతం కామకామాలసప్తేయను
సట్లు ప్రజలర్థవాదానుసృతిగ గర్భము లాచరించుటచే జితై కాగ్య
మొదవదయ్యె. మఱలఁ దత్త్వజ్ఞాన విరిహిత శుష్కకర్మాచరణైక
పరిత్యమేర్పడెను. ఒకఁడేటికిలాగిన నింకొకఁడు కోటికిఁబైనన్న
ట్లయింది. శాద్ధులు వైరాగ్యమనువేరఁ గర్మమునకు దూరగులయిరి.
తద్భిన్నులుఁకేవల కర్మాచరణంతలయి జ్ఞానపంథనుంతయుం ద్రొక్క
ర్చుచిరి. మఱియు, భైరవులు, శాక్తేయులు, గాణాపత్యులు మున్న
గు కొందఱియందు ఘోర దురాచారములు ప్రబలఁజొచ్చె.
ఈ యీవిభిన్న మతస్థులకును లోకాయతికులకును బరస్పర
సాఘర్షణము పెచ్చుపెరిగి లోకోపద్రవకారణము కానయ్యెను.
ఎటఁజూచినను సత్యజ్ఞానము మృగ్యమై ధర్మవిప్లవ మేర్పడెను. అట్టి
సంద్విగ్ధసమయమున, దుర్మతనిర్మూలము కావించియు, సస్మృత
సామరస్యమొదవించియు, సత్యజ్ఞానము నెలయించి, శాంతినెలకొల్పి
క్షీణించిన సకలధర్మములఁ బునరుజ్జీవితమునొనర్ప దత్తుండెవ్వం
డయిన నవతరించుఁగాత మని లోకము వేచియున్నతరుణమున,
మత్తమజ్ఞానవైరాగ్య ప్రతిపాదకముగ నదైవతమత సంస్థాపనము
గావింప లోకక్షేమంకరులయి శ్రీశంకరభగవత్పాదుల వారవత
రించిరి.

శ్రీశంకరాచార్యులు - తచ్చరిత్రాంశములు: —

ఈ యవతారపురుషుండు,

• నబధూవ పురాతనేఘత | తస్యశోనాద్యతనేఘ దృశ్యతే |
భవితాకిమనాగతేఘ వా | ననుమేరో స్సదృశో యథాగిరిః ||

అని ప్రశంసింపఁబడిన మహానుభావుండు. తచ్చరిత్రాంశము లిందు మున్ముందెఱుంగఁదగినది.

శంకరులం గూర్చి నేర్పికొనుట కాధారములు పొచిన కవికర్తృకములగు, విజయములు'. తద్రీచయితలు, వ్యాసాచలకవి, మాధవాచార్యులు, చిద్విలాసయోగి, సదానందులు, ఆనందగిరి మున్నగువారు. ఈ ప్రాచ్యవిద్వన్మణులు తమద్వేషనక్షీర గ్రహణై కదక్షులగు పరమహంసలు. కథానాయక కాలనిర్ణయాదికాం శములు వారికిఁ బ్రధానములుకావు. నవీన పాశ్చాత్యసాంప్రదాయానుయాయులగు విమర్శకులకుఁ జరిత్రాంశ గ్రహణై క పరత్వ ముమెండు. అట్లగుట, శంకరుల కాలముంగూర్చి గతశతాబ్దమునఁ బెక్కురు పరికించిరేకాని నిర్ధారణము కాలేదు. అయినను,

• నిధిసాగే భవన్స్థితే | విభవే మాసిమాధవే |
శుక్లేతిధాదశమ్యాంతం | శంకరాశ్రో దయస్సత్తతః ||'

అను చాటువుంబట్టియు, నర్వాచీనభట్ట నీలకంఠ పండిత ప్రోక్త 'శంకరమందార సారి' భాంచితమగు,

• ప్రామాతతివ్య శరదామతియాశవత్యా |
యేకాదశాధికశతో నవతస్సహస్ర్యాం ||'

అనుదానిని బట్టియుఁ బాశ్చాత్య విమర్శకులందొకఁడగు మోక్షమూలరు 788 A. D. కావలయుననెను.

శ్రీ విమాపాక్షపీఠస్థ గురుసాంప్రదాయమునందుఁ దెలియ నై న కలియుగవత్సరము 3889 కిది సరియగును. మఱియు, శ్రీశంకరార్య శిష్యవరేణ్యుండగు సురేశ్వరాచార్యుండు 8 వ శతాబ్దియందుండినట్లు శ్రీశృంగగిరి మఠగురు పరంపరవలనఁ దెలియ నగుటయుఁ గొంతపఱికిండులకుఁ దార్కాణకానోవు. తజ్జన్మనక్ష త్రమాద్యాయని జ్యోతిషికసిద్ధాంతము. అట్లయిన జన్మతిధి

‘దశమి’ కానేరదు. ‘పంచమి’యే కావలయు. ఇందులకు ‘శంకర’ నామముంబట్టి యక్షరసాంఖ్య సమన్వయముం జెప్పుదురు. ‘కాది నవసంజ్ఞనీ, అంకానాం వామత్గతి’ యను విధిని ‘శంకర’ శబ్దవాచ్యుజన్మతిధి యొక నైశాఖ శు ౫ యయి తీఱుచు. మాఘ వాచార్యుండు మాత్రము.

• లగ్నేశుభేశుభయుతే సుఖవేకుమారం,
జాయంతీ శివగురోర్ని జతుంగ సంక్షే
సూర్యే కుజే రవిసుతేచ గురౌచక్రేంద్రే||

యని యీయక తజ్జనచకాల గ్రహానితీకూడ నివరించిన వాడయ్యె. ఇట్లుండ, శ్రీమత్పరమహంస బ్రహ్మచంద సరస్వతీ స్వాములవారి ప్రేరణమున విరచింపబడిన ‘శంకరవిషయధ్వజము’ తుదిని నిడదవోలు సంస్థాన విద్వాంసులచే గుణింపబడినట్లున్న చాతకచక్రమొక్కండిట్లు I కానుపించు.

I

కు	రబు శు	రా	ల చ
గు	• రాశి ఈశ్వర		
శ	కే		

II

* గు	రబు శు	రా	ల చ
కే	రాశి కేభవ		
శు		రా	
		* శ	

వారిచ్చిన 1 చక్రమున (1) కుజ (2) రవిసుత—నిజతుంగ సంస్థితీయు (3) గురుకేంద్రగతియుఁ గలుగలేదు. (4) గ్రహస్ఫుటమునను సరిపడదు. (5) ఇంక, వారొప్పించితిమన్న, ‘సురగురు శశిహారాస్వార్కీదృష్టా సుధర్మే’ యను వరాహమిహిరోక్తికణాద బుద్ధాదిరాజదీక్షిత పరమగుట నిటవతికొంపదు. (6) వారుదాహరించిన ‘నాథి’ యోగము కన్యామిధునలగ్న జాతకులకుఁ బట్టనేరదు. శుభచంద్రసంయుక్తియుఁ గొఱవడినది. (7) ‘పంచత్రింశా

బ్రతః పరంభూయా' త్తస్య ఫలితముగల 'సగవ్యత'యోగమును జాతము
నికీ బట్టినయ్యెనగుట సీకోటి కానేరదనవలెను.

కావున II మాకోటిగా నీయఁబడినది. ఇందు మాధవోక్త
అల్లద్రోహతులగ కేంద్రస్థిత్యాదులొప్పి, యింకను

లక్ష్మీశంఖామలొత్తమ కాహళ కేసరీగారు, శారదా పారి
జాత వసుమతీ శుభవాసి శృంగాటక పర్వతాలతరాసానతారా
దిక బహుళ ప్రబుయోగ కరగ్రహస్థితియు నొదవినది. దాన,
షోడశాబ్ద ప్రభృతికము నాద్యాత్రిం శత్రు-మునకు విద్యాప్రవా
రము, శత్రువిజయము, జితేంద్రియత, తత్త్వనేతృత్వ, ధర్మకర్మ
నిష్ఠ, పీతాధిరోహణము, శాశ్వతకీర్తి మున్నగునవి పొందుచు,
చుత్తాంశములకు సరిపడినదైనది. ఇంక, నిగ్ధదైవజ్ఞులకు వదలి,
గురుపాదుల జన్మప్రదేశాదికముం గూర్చి ముచ్చటించుకొందము.

శ్రీ శంకరులు జన్మించినది మళయాళదేశస్థ మాణ్డియ
ప్రాంత కాలట్యగ్రహారమనియుఁ దజ్జనకుఁ దచ్చటి సంబూది
బ్రాహ్మణులందు విద్యాధిరాజ బిరుద విరాజితుండగు శివగురుం
డనియుఁ దజ్జనని యార్యాంబావర నామధేయయగు శ్రీనతియని
యు విజయములఁ బెక్కింటఁ గలదు. ఏనూనందగిరియో
యొక్కరుండుమాత్రము శిష్యులముగా నాతండు చిదంబరమున
నొక సన్యస్త విపులత్తికి నట రాజానుగ్రహమున నుదయించె
ననెను. అదినిరాధారము. ఇంక, 'మణిమంజ' ర్యాదులందు
మతవిద్వేష కారణమునఁ జేర్పఁబడిన యపవాదములను బాంపఁ
దగినవికావు. కాని, తచ్చరిత్రమునఁ దురీయాశ్రమ స్వీకార
విషయమొక్కటి మాత్ర మిటఁ జర్చనీయము.

అతని సన్యాసముకలి వర్జ్యమనికొందఱును, దాంత్రీకమని
మఱికొందఱును సందేహించిరి. అట్లనుటకు,

ఉదాహరణ: పునరుద్వాహం శ్రేష్ఠాంశం గోవధంతథా |

కర్తావంచనకుర్వీత | భౌతికజాయాంక మండలుం ||

అను వర్జ్యసంచకము నందలి కమండలువు సన్యాసిపరమని యెంచుటకాక కారణము కానోవు. కాని యది మున్ను గృహస్థాశ్రమమునఁ బ్రవేశించుతఱి, స్నాతకకాలమున ధరించెడి వారన్న 'సోదక కమండలు' నని విద్వదభిప్రేతము. ఇంక, 'సన్యాసంపల పైతృక' మ్మను దానికి నిర్ణయ సింధుకారుఁడు, 'యాపి సన్యాసంపల పైతృక మితకతా నిషేధః, సోఽపితృదండాదిపరః' అని వినించెయున్నాఁడాయె. కావున, నది కుటీచక బహుద కాది పరముకాని పరమహంస విషయముకాదనిస్పష్టము. మఱియు నాతని యమిత్యము తాంత్రికము కాదనుటకు, శిఖాయజ్ఞోపవీతాభ్యాంశ్రుతే ర్భారోభవిష్యతి' యను శాంకర్యోక్తిలోనే సూచితము. అదియటుండఁ జిద్విభాస కృత్యయంచు,

'సన్యాసిభిర్విధేయాంస్తుః ఓశ్వేశశ్రుతిబోధితాః |

దిత్వాధకృషుసన్యాసం | బోధయామానతత్త్వవిత్ ||'

అనుశ్లోక మాచార్యులది విధివిహితమైన వైదిక సన్యాసమేయని ధృవపటచుచున్నది.

„అచినోతిహిశాస్త్రాజిః | హ్యేచారేస్థాపయత్యపి

స్వయమాచరతేయస్మాత్తస్మాదాచార్యవిషయే ||”

యనునట్లధీతిబోధాచరణంబులచే లోకమునకుఁ దామార్గదగ్గకుండయిన యనింద్య చరిత్రుండగుటఁ దదాచరణమునఁ గల ధర్మసూక్ష్మముల నరసి తెలియవలయు. అతఁడు బ్రహ్మచర్యమునుండియే తురీయమునఁ జేరుటయందలి ప్రాశస్త్య ముద్బోధింపనే తాఁట్లానర్పఁ గృతనిశ్చయుండయ్యె. కాని, 'సమాతుః పరదైవత' మ్మని నమ్మి యట్లు నెఱపువాఁడగుట, నందుల కాపె యనుజ్ఞకై వేచియుండె. ఏకపుత్రవిషయమున నామె వెంటనే సమ్మతింపమికి వగచి, నకృపశంగతత్వక్లిష్టసితిప్రాప్తింపఁ జేసికొని యెనఁ దుదకొట్లొ యొడఁబఱచి యాశ్రమియై,

‘వేదాంతవాక్యేషు విచారవంతః | భిక్షున్నమాతేగిణచ తుష్టిమంతః |

అశోకవంతః కరుణైకవంతః | కాపీనశంతః ఖలుభాగ్యవంతః ||’

అని తెప్పిటితినని సంతసించె. అట్లయ్య నిజమాతృచరమ
సితి నండయై యీ పె కూర్చొగతియెసఁగె. ఇదియెల్ల మాతృభక్తి
విశేషమునకుం దార్కాణగా గ్రహించఁదగినది. 'మఱియుఁ
దాను, బ్రాచీన పుణ్యజనితాత్మ విచారిచిహ్న' లెన్న, గోవింది
పాదులతోడి వృథమసంభాషణముననే,

‘స్వామిస్సహం నవ్యుపీనజలం నతేజో |
నన్ననోగనం నచలేన్ద్రణావా |
నాపీంద్రియాగ్నితుః క్షితితోఽవశిష్టో |
యావత్పరోఽస్తీపరమస్మేశోఽహమస్మి ||’

యని సత్త్వతరమిడఁబాలిన సర్వజ్ఞుండయ్యు, గురూప
దేశములేకుండ నాత్మవిచారము చేయఁదిగదని తద్బుద్ధిశూన్య
కావించి గురుభక్తిపఱచించె. తాను జ్ఞానియయ్యుఁ దీర్థయాత్రల
సేవించి, దాన దేశాలవానశ్యకతయు, నుహస్థల నందర్కం ప్రయో
జనము నుద్ఘాటించె. మఱియు, నొక్కటఁ గామతంత్రోగ్రహణ
మొనర్చవలసిన సందర్భమొదవినప్పు డణిమాదిసిద్ధులందిన మహాను
భావుండగుటను, వ్యధాయ దేహంతర సంశ్లేషావ్యసన్నతేన
లిప్యేతహికర్మణాఽవ్యసః ||’ అను లోకశాస్త్ర ప్రసిద్ధినిశ్చయమునను
దేహంతరమున స్థానార్పణచే, యమికిముండమాలాతంత్రోప
దిత సదారిత్యాదులు నిషిద్ధములని ప్రసిద్ధికావించె. ఇంక సాధన
చతుష్టయ సంపత్తిగల శేషులకును బ్రహ్మవిద్యాధికారము కల
దనుటకుఁ బ్రభాకరాది శిష్యులకుఁ దత్త్వోపదేశము కావించి యుద్ధ
రించె. విద్యుక్తపరోపకారాననుష్ఠానమునకై కేరళదేశీయ నిజ
బంధునర్గమునైనను శస్థించినవాఁడై దుర్జననిగ్రహము విహిత
ధర్మముగా నుపసాదించె. ఇంక విజగీషుతా విశేషమెల్ల దుర్మత
నిర్మూలనైకధర్మ మర్మంబగు నవతారపురుష కర్మంబుగా
నెఱుంగునది.

ఇట్టి ‘శంకర’ ధిగవత్పాదావతారము ఋగ్వేదోక్త స్మృత్యస్తోత్రపద
మున సూచితమఁట. మఱియు, స్కాంద కూర్మపురాణములందును,

ః శివేమదంతసంభూత | శృంగరశ్యాంకరోచ్యుః

చతుర్భుజస్సహశ్రైశ్చ | కలావవతరిప్యతి'

మున్నగు నుత్తులు ప్రతిపాదించెననుటయు నటుండనిండు.

సప్తమహాయనముననే యఖిలశ్రుతి పారంగతత్వము నొందజాలిన
యశస్యసామాన్య వైదుషీ శేముషీ సముపేతుండై,

సద్వాదశేవయశోతత్రసమాధిన్మైః | బ్రహ్మపిశాభశ్రుతి శిరోబహుభావిచార్యః |
వడ్భిశ్చ సప్తభిరభోవవభిశ్చ ఖన్తైః | భక్త్యం గభీరమగురం ఘణిశ్చభాష్యం ||'

అని యభివర్ణింపఁబడినరీతిని, విశిష్టనితానంగముదితుండై
పెక్కులదైవైత సారాశ్రుత పూకంబులగు కబ్బములుం దుదకు,
గీతాసూత్రోపనిషద్భాష్యంబులును రచించిన మహానుభావుండు
గదా! మఱియు నెట్టి ప్రయాణసౌకర్యములు లేక మతవిషయైక
వివాదములవలన రక్తపాతము లగుచుండిన కష్టకాలమున, నిష్ఠుర
మెల్లసహించి, యాసేతుహిమాచలము పాదచారియై సంచరించి,
వితంశవాదశౌండ్ దుర్మతఖండనై కదీక్షుండై, సకలదిగ్దేశ విద్వ
ద్వ్యవభుల డీకొని గెలుపొంది, దిగ్విజయపతాకనిలిపి పణ్యత
స్థాపనాచార్యుండవఁ బ్రఖ్యాతిఁగన్న శంకరాఖ్యుండు సాక్షాచ్ఛం
కర ప్రఖ్యుండుగాక వేఱొండు కానుండునే? అది యట్లుండనిండు.
తనమతసామగ్ధ్య విధానము వినుండు.

శాంకరమతము:—

ఆచార్యులవారిశక్తి కాపాలికాదిక సంస్కరణమునఁ గాక,
న్యాయసాంఖ్య పూర్వ మీమాంసా మతఖండనములం దెక్కుమగా
వినియోగింపఁ బడవలసినదయ్యె. ఇందు న్యాయసాంఖ్యములును
బద్ధార్థవిచారణాదులగు న్యాయదర్శనముకంటెఁ గించిచ్చేదము
గల (మా ౧౦ ఆ ౨౩ ప) వైశేషికమును జీవేశ్వరభేదరూప
ద్వైతజ్ఞాన బోధకములు. ఎట్లనెన,
న్యాయమతము:—

ఇందుఁ దత్త్వజ్ఞానోత్పాదనమునకుఁ బ్రత్యక్షానుమానోప
మాన సాధ్యములు ప్రమాణములు. వీనిలో ననుమానప్రమాణము

వలన నీశ్వరుడు నిమిత్తకారణముగాను బరమాణువు లుపాదాన
కారణములుగాను నేర్పడిన దీజగత్తు. కాని, శాస్త్రయోనిత్వాత్,
అను ప్రమాణమున, బ్రహ్మశ్రుత్యైకవేద్యమే యగుంగాని తార్కిక
యుక్తి సాధ్యము కానెందు. మఱియు, యతోవాయిమాని భూ
తాని జాయంతే, యేన జాతాన్తివంతి, యత్ప్రయంత్యభిసంవిశంతి
యను శ్రుతిసనుసరించి, జన్మాద్యస్య యతః' అనుట నుపాదా
నత్యమణువులకుఁగాక యీశ్వరునకే సిద్ధించెడిది. పైన శారీరక
మీమాంసయం దణువులకుఁ గారణత్వ నిరాసమును బ్రాప్తి
చినదాయె.

ఇక సాంఖ్యము:—

ఈ మతమున, జడమగు ప్రకృతియే సర్వమూలము, విశ్వ
యోని, సత్త్వరజస్తమోగుణాత్మికయు స్వతంత్రయు నయి పురుష
భోగార్థము బహు రూపభాగిని యగు జగన్నిధానమయి వెలయు
చున్నది. ఇంక, బంధమోక్షము లు లే ని
యాత్మప్రకృతి సంస్కరమున సుఖదుఃఖాదు లనుభవించు
చున్నట్లు కాననచ్చును. ఇట్లు, బ్రహ్మ' కంటె భిన్నమును స్వతం
త్రమునగు సచేతనమొకటియు, సత్యమగు చేతనానంతరక్షుం జెప్పి
నదైనది. ఏకమేవాద్వితీయం బ్రహ్మ' యను ప్రమాణమున,
సృష్టికంటె ముందుండినది, సత్య' శబ్దవాచ్య మొక్కటియేయయి
నేను బహుత్వావస్థ నొందుదునుగావుత మని యీక్షించె' నని
కదా! అట్టియెడ 'ఈ క్షతేర్నాశబ్ద' అనునట్లచేతనమైన గీక్షిం
పఁజాలదగుట నది జగత్కారణమన వలచుపడదయ్యె.

ఇంకఁ బూర్వమీమాంసామతము:—

ఇందు శబ్దముననేసృష్టి. దీనినే 'కర్మ బ్రహ్మవాద' మం
దురు. దీన జగత్తు సత్యము, జీవులు నిత్యులునయి యనంతముగా
నుందురనియు, శ్రుత్యుక్తకర్మాచరణమునఁ గలిగిన 'యపూర్వమే'
జీవునికి స్వర్గదమనియుఁ జిరకాలార్జిత పుణ్యవిశేషమే ఫలదాయని
యనియు నేర్పను, 'ఫలమత ఉపపత్తేః' అను బౌద్ధరాయణ

సూత్రమునను, 'యాంతి మద్యాజ్ఞోపిమా' మను గీతోక్తిని బట్టియు మోక్షదాత తత్తత్త్వాహంకార గమ్య పరమపురుషుఁడు కాని యచేతనముగు 'నపూర్వము' కానేరదయ్యె.

ఇట్టి తత్తన్నత ఖండనానంతరమున,
'అలింగకమచక్రాంక । మజటాస్థ్య సురామిషమ్ ।
అరక్తకమనూచ్ఛిప్తమ్ । పడస్మాభిరమస్థితమ్॥'

అని శైవ, వైష్ణవ, గాణాపత్య, శాక్తేయ, శౌర, కాపాలికములను నాటుమతములందఱుండిన పూర్వోక్త దురాచారములఁ దొలఁగించి, తత్తన్నత సామన్య ప్రతిపాదకముగా,

'ఆదిత్య మంబికాం విష్ణుం । గణనాథం మహేశ్వరం'

అను పంచాయ తనరూపసగుణ పూజావిధానముం గఱపె. దాన, నసృతజడదుఃఖాత్మక మాయావరణముం దరింపఁ దోగివఁ జూపె.

ఇంక మోక్షప్రసంగమున, గుణసంబంధాత్మ్యంతనాశమున నగు నభోవత్స్థితి కణాదముక్తికాఁగా నది యందు సంవిత్సహిత మాట గౌతమముక్తియయ్యెనని శంకరులు వల్కరి. నై యాయీ కముగా నేకవిశతి దుఃఖధ్వంసనరూప నిత్య సుఖాభివ్యంజకజన్య జ్ఞానమునకు మోక్షత్వాపాదనమైనది. శ్రీ భగవద్వాదమతము ననో స్వస్వరూపభూత సత్యజ్ఞానమున నగు వత్సమాణోపనిషత్ప్రతిపాది తాదైవితసిద్ధాంతము పరమగమ్యముగా నిల్లుదోసిధింపఁ బడియె.

“ బ్రహ్మైకం పరమార్థసచ్చిదమలం నిత్యప్రపంచాత్మనా ।
శుక్తిరూపపరాత్మ సేవ బహుశజ్ఞానావృతం భాసతే ।
తద్జ్ఞానాన్నిభిల ప్రపంచనిలయా స్వాత్మన్యేపహృసరం ।
నిర్వాణంజనిముక్త మభ్యుపగతం మానంశ్రీతేనృపకం॥”

అని 'సత్యం జ్ఞాన మనంతంబ్రహ్మ' 'విజ్ఞానమానందం బ్రహ్మ' 'సర్వవిఖలివదంబ్రహ్మ' ముఖానేకశ్రుతి శిరః ప్రతిపాదిత 'బ్రహ్మమే' యజ్ఞానావృతమై ముత్తైపుఁజిప్ప రూప్యాత్మక పరస్వ

హూపముచేత వలెనే ప్రపంచముగా భాసించుచున్నదనియు నట్టి పరావర్తకమగుదానిం దెలియుటవలన నజ్ఞానసహితముగా విశ్వమువోయినఁ దనయందా వ్యసస్థితియే మోక్షస్వరూపమనియును సిద్ధాంతీకరించిరి. ఇట్టి శ్రీ శంకర భగవత్పాదుల సరమాద్యైత సిద్ధాంతముచుగూర్చి నిష్పాక్షికబుద్ధిం బరీక్షించి మోక్షమూలం బెఱుంగఁ జాలిన మోక్షమూలరు.

‘Strange as Shankara’s ‘Monism’ may seem to us, yet, the current idea that God created the World out of nothing can, strictly speaking, mean nothing else than that nothing can ever exist by the side of God, that God out of his own energy supplied both the material and the efficient cause of the World.’

అని వివరించియున్నాఁడనుటయు, నితరపాశ్చాత్య విమర్శ కాగ్రణుల యనుమోదము నిందుల కొదవెననుటకు,

‘When I find Shankara’s position not questioned by such a strict logician as schopenhaur, Shankara need fear no future.’

అను వాక్యము నుదాహరించుటయు నప్రస్తుతము కాదని వచించి యింకఁ బ్రస్తుత మూలగ్రంథవివరణమునకుం గడంగు వాఁడను.

సంక్షేప శంకరవిజయము:—

ఏతన్నత ప్రవక్తవరేణ్య సచ్చరిత్రము వివరించిన పూర్వోక్త విజయములందెల్ల విద్యారణ్యాపర నామధేయ విజ్ఞేయ మాధవాచార్య కర్తృకమగు ‘సంక్షేపశంకరవిజయము’ సారవంతమును జౌఢతమమునయి, రమ్యవృత్తానేక విశిష్టంబును శబ్దార్థాలంకారాది గరిష్ఠంబునురిసానుగుణవర్ణనాభూయిష్టంబునగుతత్కృతివతం సంబన్నిటఁ బ్రశంసార్హము. ఇక్కావ్యమే వ్యాసాచలకవి ప్రోక్తమని కొందఱయభిప్రాయము. కాని సత్యమధికాదు. ఏలయనఁ, దద్గ్రంథాదిమ శ్లోకముననే, తద్రచయిత.

శ్లో॥ పగిణమ్య పరమాత్మానం శ్రీవిద్యాతీర్థహుణిణం

పాగ్రచీన శంకరజయే సారస్వంగృహ్యతేస్సుటమ్॥

అనుటచే నిందలి 'విద్యా' శబ్ద మద్వైత రాజ్యలక్ష్మీ టీకా కారుడ 'స్టు', 'భాతీ' పదవ్యోతకమై మాధవాచార్యుల దీక్షా గురువుల నుద్దేశించినదన్నను, లేక సరసతరిముగాఁ దత్సాయో ద్వీద్యాగురువులే 'యగు 'విద్యాతీర్థుల' కే సంబంధించినదన్నను నిది మాధవకృతియే యనవలెఁగదా! మఱియు దీనఁ బాగ్రచీనకృతి యొకఁ యంశమట్లు నీకృతి తః సుస్వీకృతి కావించినట్లును స్ఫుట ముగాఁ దెలియఁగలము. తత్పాగ్రచీన శంకరజయకారుఁడు 'వ్యాసాచలకవి' కానగుననుట కొక్కఁడ నాపైన వక్ష్యమాణ శ్లోకములగఁపజేసిని.

'వ్యాసాచల పగిముఖపార్థివ సంశితమై

భృత్యసంభృతోచ్చతరకావ్యతరోస్సహృదాత్

విద్వన్మధుప్రతుభోసురసానిసర్వాణి

త్యాదానుమరకునుమాన్యహమక్షమోఽస్మి॥

యత్నాదనల్పధనశోస్పృణివాగృహీతుం

శక్యంతదత్తసరసంసకలం గృహీత్వా

కాంచినృహేశ్వరగురుస్మృతభావమాహ

స్సంక్షేపశంకరజయసృజనంకరోమి॥'

ఇట్లు, వ్యాసాచల కృతోచ్చతరకావ్య ప్రశంస యొసర్చిన వాఁడు తచ్చిన్నుఁడు కావలయుంగదా! ఇంక నిందలి సారగ్రహణ నిషయము 'సురసాని సర్వాణి' 'సరసంసకల' మ్మనియుననుటలో స్ఫుటతరము నగుచున్నది. ఇట్లుండ,

„ నేతాయతోల్లసతిభగవత్పాద సంజ్ఞో మహేశ

క్యాంతిర్యత్రప్రకవతి రసశ్చేషవాసుజ్వలద్యై

యతావిద్యాక్షతిరపిఘంటస్యకావ్యస్యకర్తా

ధన్యోవ్యాసాచలకవిపరస్తత్కృతిజ్ఞాశ్చభాషా॥”

అను శ్లోకమందలి 'వ్యాసాచల' శబ్దమునకు ధనవతిసూరి, తానన్యోచ్చతర వ్యాసాచల కృతిజ్ఞుండయిన ధన్యత నందమింగా వలయు,

“వ్యాసశిష్యాచలః స్థిరశ్చాసాః కిచిత్కేష్టశ్చేతి వ్యాసాచల కవివరోమాధవోధన్యః”

అని మాధవపరముగ సర్థము సాధింపజూచె. కాని, తద్వాస్తాచల కృతద్వాదశ సర్గాశ్మక ‘విజయము’ జూడఁ జాలిన వారిట్టి క్లిష్టసాధనములకుఁ బాల్పడరు. అది యటుండె. ఇది పేరను ‘సంక్షేపవిజయ’ మయ్యు పోడశసర్గాశ్మకము. ఇందుఁ బూర్వ మీమాంసాసాహిత్యము మొండగుటయు మాధవకృతమే యాచనుటకుం దార్కాణ. కాని, వ్యాసాచలకృతి పరిశలకందలి శ్లోకము లిం దటనట యథాతథముగా గ్రహింపఁబడినట్లు మాత్రము కానుపింపరాదు. అందు, వింతలేదు. ఏలయన, నిక్కవి, ‘సాక్షి-విహృద్యపద్యే ప్రేమా-పి మత్పద్యనివేశభంగీ’ యనియే యుపకృమించినవాడయ్యె.

మాధవాచార్యుఁడు:—

‘సంక్షేపశంకరవిజయ’ కారుఁడగు సీమాధవాచార్యుఁడు 14వ శతాబ్దిలోనివాడని చారిత్రకులు కొంతవఱకు నిరూపించి యున్నారు. ఇతఁ డాంధ్రబ్రాహ్మణుఁడే యందురు. ఈతని తండ్రి మాయణుఁడు. సోదరుఁడు సాయణుఁడు. మాధవసాయణులు పుంభావసరస్వతులు. విజ్ఞాననిధులు. వీరి క్షీరసీరన్యాయసిద్ధి. వీరి కృతులం దుభయకర్తృకములు పెక్కులు కాను పించెడివి. వీరిల వేత్తృత్వము వాచాతీత మనుటకుఁ దద్విరచిత గ్రంథానేకములం గొన్నిటి దిబ్బుఖముగాఁ బేర్కొందును.

వారు మనుపరాశర స్మృతి వ్యాఖ్యలు, వ్యవహారమాధవీయ కాలమాధవీయములు మున్నగు ధర్మశాస్త్ర గ్రంథములును, బురాణ సార సూత్రసంహితా తాత్పర్యాదులగు పౌరాణికములును, సిద్ధాంతబిందు సూర్యసిద్ధాంతటీకలు, ముహూర్తమాధవీయ ప్రముఖములు నగు జ్యోతిషకల్పములును, శ్రీవిద్యాతీర్థదీప్తికా విద్యారత్న సూత్రీభాష్యప్రభృతక మంత్రీశాస్త్ర రహస్యసముచ్చయములును, ధాతువృత్తాదిశాబ్దికకోశములును, వైద్యనిదానసంహిత

యను నాయుచ్చేదసారమును, జైమినీయన్యాయమాలాది నై
యాయకములును, వివరణ ప్రమేయ సంగ్రహ సర్వ దర్శనసంగ్ర
హాది మాత్ర వివరణములును, బంచదశి, జీవన్ముక్తివివేకము, యోగ
వాసిష్ఠసార సంగ్రహము, సప్తాత్మర శత్రోపనిషద్దీపిక మున్నగు
వేదాంతోద్బోధక కృతి రత్నములును, దుదకివి యవి యసనేల,
దుశ్చేద్యవిజ్ఞాన పేటికయగు వేదమునకే ప్రత్యేక వివరణరూప
భాష్యములును, శతాధికముగా విరచించి మించిన సకలకలాపరి
పూర్ణులగుట, నిజయశశ్వర చ్ఛందికాపూరితాశాంతులయిరి.
తత్త్వద్వంద్విధిత బోధామృత వాగానిధి వీచికాపరంసరల నవ
గాహ క్రీడలండేల జాలిన యార్యావర్త ప్రజలు శౌతస్మార్త
నిత్యకర్మానుష్ఠాన యోగ్యతా వాప్తినందఁజాలిరి. ఇట్లు నూతన
వైదికయుగకర్తలయిన యీ మాధవసాయణులకుండిన తాకికప్రజ్ఞ
మఱింత యద్భుతావహము.

ఇందు జ్యేష్ఠుండగు మాధవార్జుండు.

ఆగ్రత శ్చతురోవేదాః । పృథతస్సశరం ధనుః॥
ఊభాభ్యాంచ సమర్థోహం । శాపాదపి శరాదపి॥

యనునట్లు, హరిహర బుక్కరాయలయొద్దఁ బ్రధానమంత్రీ
పదమునొంది శస్త్రవిద్యా ప్రావీణ్యము మెఱయఁ దురుష్కులతోఁ
బోరి, గోవాకోట సధినము కావించికొని, నిజబాహుబలోపారిత
రాజ్యండయి, విజయనగర సామ్రాజ్య సంస్థాపనముఁ గావింపఁ
జాలిన వీరాగ్రగణ్యుండు. పెక్కురు విప్రోత్తముల కగ్రహారము
లొసంగిన నెఱదాత. ఈతఁ డన్నిట సృష్టికింబ్రతిసృష్టి యొనర్పఁ
జాలిన శిల్పకళా వైదుష్యము కలవాఁడనుట కిప్పటికిని బెక్కులు
తార్కాణములు కలవు. పరమార్థ మింకొక్కటి గమనింపఁ దగి
నది. ఈతఁడును బ్రహ్మచర్యముననే తురీయము గ్రహించి,

ఏకాదశాఖ్య రుద్రేతి । సంభవిష్యామ్యహంకరౌ ।
సంపాక్షేత్రే సురసుతే । విద్యారణ్యేతి నామతః ॥

అను నాచార్యోక్తి ననుసరించి శాంకరపీఠము సద్ధిష్ఠించిన
యవతార పురుషుడు. ఇట్టి యభినవ శంకరులు విరచించిన
గ్రంథ రాజము.

పీయూష ద్యుతిఖండమండన కృపారూపాంతరశ్రీగురుః
ప్రేమస్థేమ సమన్త జార్వా మధురవ్యాహార నూనోత్కరః
ప్రార్థితాయం నవకాళిదాసకవితా సంతానసంతానకో
దద్యాన్యస్య సముద్యతస్సు మనసామామోద పారంపరీమ్॥

అన్నట్లునవకాళిదాస కవితయేయసనేల, యింకేమయిననగు
ననుటకబ్బరమా?

ఆంధ్రీకరణము:—

సంస్కృత వాఙ్మయ రత్నాకరము నుండి యట్టియమూల్య
రత్నములం గొనితెచ్చి యాంధ్రీభాషా వధూటికి సమర్పించు సుధీ
వరులగు ధీవరులెంతయుఁ బ్రస్తుతిపాత్రులు కదా! ఏలయన, స్వ
తంత్రీకృతులందుఁ గవి తనకలము నిరంకుశముగా సాగింపఁగలఁడు.
కాని, యొక భాషలోనుండి మఱియొక భాషలోని కితరులభావ
ములు రసభంగము లేకుండఁ బదగుంభనము చెడకుండఁ దెచ్చుట
యెట్లయినఁ గష్టతరము. అందును, నిట్టి 'నవకాళిదాస' కల్పిత
ప్రార్థకావ్యముల తెరువున కేగుటకుఁ జాలినంత సాహితీపటిమ
మబ్బియుండవలయు. పూనిక మొదటినుండి తుదిదనుక నెగ్గించికోఁ
జాలిన నిబ్బరమును బ్రీల్పియుండినఁగాని నెఱవేటదు. పైన, నిం
దు మీమాంస విస్తరించియుండుటను, వేదాంత రహస్యములు
పెక్కులుచేసిన దగుటను దత్తచ్ఛాస్త్రపరిచయము నద్వైతజిజ్ఞాసుత
యునున్నఁగాని కొన్నిట సులువుగాఁ గొఱుకువడదు. ఇందొకటి
యబ్బిన వేతొక్కటియబ్బదు. ఇంతకును,

నైవవ్యాకరణజ్ఞమేతిపితరం నభ్రాతరం తార్కికమ్।
దూరాత్సంకుచితైవగచ్ఛతి యథాచందాల తశ్చాన్తసాత్।
మీమాంసానిపుణం నపుంసక ఇతిజ్ఞాత్వానిరస్యాదరాత్।
కావ్యాలంకరణజ్ఞమేవకవితా కన్యావృణోతే స్వయం॥

అను కావ్యాలంకరణ జ్యోక్తనుసారముగా, చుంజుశవాక్షుంజీ
మంజీర : నదంబులు మోయిఁ గవితాకన్యక రసనాగ్రమున నృత్య
ము సలుపుచుండవలయునుగాదా!

ఇన్ని సంపదలున్నవా రరుదగుటనో, యున్నను వారికన్నుల
నిదివడకుంటనో, ధైవంవిధగుణగణ విశిష్టముగు కావ్యచయాగ్ర
గణ్యంబయ్యు, లలితపద్యకలితముగ నాంధ్రీకరింపఁ బడినట్లుముద్ర
త గ్రంథములందేఁ జూడఁ గలిగినంతవఱకుఁ గాన రాలేదు. ఏ
యధునాతన రక్షకవియో యక్షరసాంఖ్య సమ్మిళితముగా శంకర
విజయధ్వజాఖ్యముగను దత్సమీపసదీక్షితకవి వేటొకగతిఁ గాశి
మజిలీ' లందును గద్యరూపమున మాత్రము విరచించినట్లు కాను
పించు. 'అంధ్రీ కాళిదాస' విరుదాంతతుండనను ఆలూరితుప్పన
కవి' తెనిగించినదైన నానందగిరి ప్రోక్తమునే కాని యీ నవ
కాళిదాస' కృతిని గాదు. ఎంతో విద్యత్కవు లిద్దాని నంటక
విడుచుటెల్లమాభిమిషిపాటి వేంకటసుబ్రహ్మణ్యశర్మ భాగ్యమేయని
యెంచఁదగియున్నది. ఇంతటి భాగధేయ మొదలిన యీతండు
ప్రశంసార్హుండగుట నీతని యోగ్యతాదిక మిట నించుక చెప్పు
టచితము.

గ్రంథకర్త:—

ఇక్కవి కృష్ణామండలమున, సుప్రసిద్ధ సుబ్రహ్మణ్యజ్ఞేత్ర
మగు 'మోషిదేవి' నంటియున్న రావివారి పాలెమను గ్రామమున
జన్మించి తత్సుబ్రహ్మణ్య నామధారి యయి వెలయుచుండు. ఈ
తండు శాండిల్య సగోత్రికుడు.

వైదికులనియాపస్తా । బోధితమాత్రగులనియును తెలిపాడ ।

శ్లేషముకృమమున నిలసం । పాదితములు భమిషిపాటివారపఁగఁ జెగర్ ॥

అను పద్యము వలనఁ దత్కులవివరణ మైనది. ఈభమిషి
పాట్యన్వయులందుఁ బెక్కురు వేదపారగులు, శ్రౌతస్మార్తకర్మా
చరణైక తత్పరులు నయి యుండిరి. అందీ కవి పితామహుండు
పేరయజ్ఞవల్కనైన చార్యాబ్రహ్మణ్య నివృత్తి యటుండఁ బట్టుదల

గలిగిన డిట్టయై యతఁడు, పురాణ ధర్మశాస్త్ర ప్రసిద్ధంబులగు పెక్కు కబ్బముల నెక్కింగూర్చి 'తాళీదళవ్రాతమందు' వ్రాసి, ఆ | ధనమే మమ్ము నిధానమై మని చెడిందధ్యంబుగా నితఁడే ||' అని కవిచెప్పికొనఁదగిన ప్రస్తుతనంపత్తికూడ నొసఁగినవాడయ్యె. తదగ్రసూనుఁడు వేంకటాచలపతిశాస్త్రీ తత్త్వద్వంద్వాను భవము పూర్తిగాఁ గలిగి వన్నె కెక్కిన పారాణికుఁడు, ధర్మశాస్త్రవేత్త, నిత్యాగ్నిహోత్రీ, పరమశాంతమూర్తి. తత్సహధర్మచారిణి, గుణకదంబపిచ్చమాంబ. తద్గర్భశుక్తి ముక్తాఫలం బీకవిత్సంబు.

ఈతఁడు స్వాధ్యాయాధ్యయనము ప్రారంభించి లేఁబ్రాయ ముననే స్మార్తవిద్యను షోడశకర్మాధికారిత నందిన దటుండఁ గావ్య నాటకాలంకారాదికముల గురుముఖమున నభ్యసించి, మంచి సాహిత్య సంపదనందినవాడై తర్కప్రకరణములను లఘుకౌముదియుం గఱచె. ఇంక నాంధ్రీమునను బిత్తపాదులతోడఁ బెక్కుకబ్బము లం జదివి వైదుష్యము నార్జించె. మఱియు నటనట నాగమ తంత్రీజ్ఞతయుఁబడసె. ఇట్టి యీతనికిఁ 'బ్రాక్తనజన్మవిద్య' యో యన, ననకోమల కవితావనితా స్వయంవరంబబ్బెః 'హేన్నః పరమామోద' మ్మన్నట్లన్న పాండితి కది వన్నె తెచ్చె. అంతకుం బెచ్చవయసునఁ బిన్నయాతఁడై బాండితం బెద్దయమ్యు, 'నమంతి గుణినోజనాః' అనుదానికిఁ దాను లక్ష్యభూతుండయి విధేయ తాది సల్లక్షణయుతుండై నిరాడంబరుడై నెగడు నది మఱింత ప్రశంసార్హము.

'కవియశఃప్సార్థు'లగు వారు మున్నందుగాఁ జూటువులుం బిదపఁ జిటుకబ్బములుంగొన్ని యైనవెనుక నుద్గ్రంథరచనమునకుం గడంగుచుందురు. ఈకవిసింహమో 'కీర్తిర్యస్య సజీవతి' యనితదు పార్జనోద్యోగియై, 'కేవలకల్పనాకథలు కృత్రిమరత్నము'లని తొలు దొల్తనే, 'నవకాళిదాస' గ్రీథిత మహాకావ్య మత్రేధ వశీకర్తవైక చిత్రవృత్తిం గలిగి యట్లానర్పగలిగిన వాడయ్యె. అట్టి యీతని పూనిక కొనసాగఁగనుట ప్రాగ్భవపుణ్య పరిపాకమే యనఁదగినది.

ఈతని యాంధ్రీకరణము కొంతవఱకు మూలనుసారముగను జాల
వఱకు 'డిండిము' వ్యాఖ్యానుసారముగను నడచినది. కావుననే
దిగ్విజయ . కథనమున మూలముకన్న విస్తరించినది. ఎట్లయినఁ
దత్తచ్ఛాస్త్ర పరిచయలోప మట నట బాధింపకపోలేదు. బుద్ధి
మంతుఁడగుటనే యింతవఱకు సమర్థింపఁగలిగె ననవలెను. మాధ
వీయమునఁ బడేనవస్థమును నవమాశ్వాసముగా విరచించుతఱి
నానందగిరి ప్రణీత భావ్యమంత్రీయుత 'శంకరవిజయము' నూతనఁ
గావించికొనెను. ఇంతకు, శాస్త్రచర్చ విస్తరించుతఱి నింపుగొలు
పమి, నమః ప్రామాణ్య వాదాయమత్కవిత్వాప హరిణే' యను
నట్లు కొంత విడువను విడిచె.

కవిత్వశైలి:—

కావ్యకాంతకు వాగర్థములే దేహమనియు, రీతులంగస్థాన
విశేషములనియు, గుణములే గుణగణములనియు, నుపమాద్యులం
కారము లాభరణప్రాయము లనియు, దోషములు కాణత్వాదిక
సదృశములనియు సంతకుం బ్రధానము రసమే శీవితమనియుం జెప్పు
దురు. కావున, మూలము యమకానుప్రసాంత్య నియమాది
బహుళంబైనను, ప్రాయేణ యమకేచిత్రే రసపుష్టిర్నవిద్యతే
యను నాలంకారికోక్తి మనమున నిడికొని యిక్కవి యాంధ్రీకరణ
మున శబ్దాలంకారముల నెక్కువగాఁ బాటింపలేదనవలెను. ఈ
తని కవిత మొత్తముమీఁద సుశబ్దయుతమై ధారాశుద్ధి కలదైనను
నిది యీతనికిఁ దొలుతటి కబ్బమగుట నిందుఁ గృత్యాదికంఠె
సాగిన కొలఁది వ్యర్థపదప్రయోగాదికము లొచ్చుయి రసపోషణము
పెచ్చైనట్లు కానుపింపకపోదు. మఱియు నిక్కవిజనకులు పౌరా
ణికులయి పెక్కుసారులు భాగవతముఁ బఠింపఁ దావనియుంటంగాఁ
బోలుఁ బండితసామర హృదయంగమములగు నందలి పోకడలీతని
కొకవిధముగా నలవడినట్లు కానుపించెడిని. ఇందులకు, దీక్షుఖ
ముగా నొక్కొక్కఁ గల మూలశ్లోకములను నవి తెలియించిన తెఱఁ
గ్గుంజూపెదను.

మూ:- భూనురార్భకవర్తైః పరిపీతం । భాస్వరోడుషగభస్యపవీతం ।
 అచ్చజహ్ను సుతయా విలసంతం । సుచ్చవినగమివ దుగ్రమసంతం ।
 చర్మకృష్ణహరిణస్య దధానం । కర్మకృత్స్నముచితం విదధానం ।
 నూతనాంబుజ నిభాంబరవంతం । పూతనారీసహజం తులయంబం ।
 జాతరూపరుచిముంజ సుధామ్న । ఛాతరూపకటిమద్భుతధామ్న ।
 నాకభూజమివసత్కృత్తిలబ్ధం । పాకపీతలతికాపరిరబ్ధం ।
 సుస్మితం మునివరస్యకుమారం । విస్మితోనరపతి ర్భహుపీరం ।
 సంవిధాయశివతీం వరదానే । తంవిధాత్మ సన్మృశంభువిమేనే॥

సీ॥ క్షీణిసూరార్భకసమావృతుడై పగివాళవద్దగ్గిమన న్నగంబల్లు తోచువాని ।
 విధుకరకుభోగి పవీతుడై స్వర్ణదీవిలసద్ధిమాగాభఁ జెలఁగువాని ।
 నిగమేరితంబాట మృగచర్మముంబూని నీలాంబరునితోడఁ బోలువాని ।
 హరితలతావృతామర తరువనహేమ సమమాంజిగల కటిసలమువాని ।
 నరుణసముదయ పిస్త్రేర సరసిజంబు । కరణినొప్ప సహసముఖంబువాని ।
 శంకరార్యునిసద్గుః జాలలలితుఁ । గాంచె నృపమాళి కన్నుల కఱపుదీప్తి॥

ఈపద్యముంజదువుతఱి శ్రీమద్భాగవతదశమస్కంధమందలి
 యీక్రిందిపద్యము స్ఫురింపనొగదా.

సీ॥ ఒకచెలికానిపైసోక చేయించాచి వేటొకచేత లీలాబ్జమూచువానిఁ ।
 గొప్పసకందని కొన్ని కుంతలములు నెక్కులనృత్యంబు సేయువానిఁ ।
 గుణుచతుంగులువుచ్చి కొమరారఁగట్టిన పసిఁడిపన్నియగల పటమూవాని ।
 నొడలఁదిరిగిరా నలపడఁజుట్టిన దట్టంపుఁబించెపు దండవాని ।
 రాజితోత్పలకర్ణ పూరములవాని । మహితపల్లవపుష్ప దామములవాని ।
 భువనమోహన నటవేషభూతివానిఁ । గనిరి కాంతలు కన్నుల కఱపుదీప్తి॥

శబ్దాలంకారములు:—

ఇంకఁ బార్థనాదికము లందును, నర్ణనాంశములందును
 మూలము నతిక్రమించి స్వాతంత్ర్యముఁ జూపుతఱింగూడఁబోతన
 కవిత్వచ్ఛాయలు మఱికొన్ని కానుపింపకపోవు. అందు రసోపస్థాన
 కాంత్యానుప్రాసంబుల భాస్కరసోమనాథ శంభుదాసాదులు తొ
 క్కినతోవ లతఁడు మిక్కిలి ప్రీతిమై ననుసరించిన వాడగుట
 నీతఁడు నటనటఁజొప్పించి శ్రుతి పేయము కావించె ననుట కివి
 చూపెదఁ

ఉ॥ ట్రిణితలంబు నెన్నుదురు పోకఁగమొక్కి మతింతు నైకత ।
 శ్రోణికఁ జంపరీకచయ సుందరవేణికి రక్షితామర ।

శ్రేణికి దోయజాత భవచిత్తపశికరజైక వాణికి

న్వాణికి నక్షదామ తుకవారిజ పుస్తకరమ్యపాణికి॥ (పోతన)

ఉ॥ పర్జనజేసి మొక్కెద శివస్ఫురదంకతలాంచితాననో

దీర్ఘకు భక్తకామిత విత్తిర్ణకు సాధుజనానురాగ సం

పూర్ణకు సంబుజపరిభవముఖ్య సుపర్వచయస్తుతాత్మన

దర్శకుహర్ష పూర్ణకు నువర్ణసవర్ణకు నన్నపూర్ణకు॥ (౫-౧౯౩)

ప్రతిపదీ భిన్నాంత్యాను ప్రాసంబులకివి పోల్చిచూచునది:

సీ॥ కమనీయభగాళిం గంజాతదశేతుం పనుధాకళతుం బావనచరితుం

సత్యసంకల్ప విశాచరోగ్రికల్ప సతపన్నగాకల్ప నాకతల్పం

గాస్తభమణిభూషు గంభీరమృదుభూషు శ్రీతజనపోషు నంచితవిశేషు

నీలనీరదకాయ నిర్జితవైతేయు ధృతశీతకాశేయు నతవిధేయు

నభుమహాగదవైద్యు వేదాంతవేద్యు విద్యునుసన్నతామోదు దీర్ఘపాదు

జిహ్వ వరసద్గుణాలంకరిష్టః గృహ్యజూడువైతేయకులబాల నుభగలీల॥ (పోతన)

సీ॥ మాళిసంగతంగ మదగజానురథంగ మహితకృపాపాంగ మదనభంగ

విధుశిరోభూషణ విశ్వాతిశోషణ విధిముఖపోషణ వినుతధిషణ

నిజభక్తజనపాల గజజినోత్తరచేల కరకంజధృతశూల కాలకాల

నిగమాఘకంఠాణ నీరధిచయతూణ శరధిబాధపబాణ వరకృపాణ

నిఖిలపశురక్షణోత్కంఠ నీలకంఠ సారథికృతపంకేజాత జాతశీత

శైలకన్యామనోహర సర్పహర పాహివిశ్వేశ కాశీశ పార్వతీశ॥ (౫-౧౯౩)

మఱియు నిక్కని తన రచనమున నెటఁజూచిన సాంస్కృతి కము లెచ్చుగఁజేర్చినవాఁడయ్యుఁ బోతనమై నెటనేనియు సాంపు గులుకు నచ్చతెనుంగులం గూర్చినతెఱంగున కివి పరికించునది:

సీ॥ తలపైఁగమాఁడుపోకలఁబోవు చదలేఱు సాగితా నొకవిత సలుపుచుండ

పలఁకేనిమామ యాఁదలపైఁజెలంగుచు దెలిమానికపుఁజెల్పుఁ గొలుపుచుండ

నలుకనల్లనిమచ్చయల్లా నేరెడుపండువలెనుండి నీలంపుఁ జెలుపుఁగూర్పు

టొమ్మనందున వేముగమ్ముల చిలువతాజంబెమై యొకవితయందమొసంగ

మంచుమలపట్టి తొడవైన సంచునించుఁ గాలిదమ్ములవైన జేజీలువారిల

జిలునగవుపల్కుతోఁగూడి చెలువొనర్చుఁ జెలంగు మిముఁ గంటిఁజెట్టలఁ

జీల్చికొంటి॥ (౫-౧౯౬)

చ॥ కలకురులొక్కమాదిగ మొగమ్మునఁగొమ్మి యలున్నయట్టి రి

క్కలగుమితేని కపాక రకమ్మును చెల్వమొసంగుచుండ దా

వలముగఁదావలమ్ములగు పాములు నొందలలూఁచుచుండ జిం

దులఁ జలిగట్టుపట్టి కనదొక్కెడు నిన్నుఁదలంతు నిచ్చులు॥ (౫-౧౯౩)

ఇంక నియ్యది మృదుమధురపద గుంభితములై ద్రాక్షాస్ఫో
రకములగు సముచిత వృత్తరీతుల నలరారుచున్న వన్నియం
దెలుపుటకు.

మ॥ రసనాగ్రస్థలనృత్య దబ్బభవ భార్యాపాదమంజీర యు॥
గృనుశబ్దంబులూ సత్కటీతట లసత్కంచీనినాదంబులూ॥
లసదాత్మీయ చలత్కరాబ్జ కటకాలాపంబులూన్నహా॥
ససశంకన్బోడమించు శంకరుని విన్నాణంపు వాగ్దంఘముల్॥ (౪-౧౦౫)
మ॥ ఆరవిందంబులదోగి యత్పలసమాహంబందు నన్దానికి॥
స్వరపుం దిప్పలదూఁగి చందనపు టామోదమునన్మూఁగి క॥
స్తురినింబున్గనసాగి మననిచయాస్తోకాంచితామోద సం॥
భరితంబై మలయానిలం బెనఁగె నాపత్రిత్యాపమందోష్వగఁ॥ (౭-౬౩)

ఇట్టి ప్రాచీనకవితాశయ్య పట్టువడిన యీతనికి భాషాంతరీ
కరణమునఁ గలిగిన నేర్పును గొన్నియెడలఁ బెంచి వన్నె తేజాలిన
విధముం దెలియుటకుట సమూలముగా నుదాహరించువాఁడను.

మూ:- గిరాంధారా కల్పమృదు మనుమధారా పరగురో॥
ప్రదర్శాఢీ చింతామణి కిరణవేణ్యా గుణనికా॥
అభంగవ్యంగ్యోను స్సరసురభి దుగ్ధోర్మి సహభూ॥
ద్విపంభవైః కావ్యైస్సృజతి విదుషాం శంకర గురుః॥
సీ॥ తనవాక్యసద్ధారఘనకల్ప భూమిజాత సుగంధవత్పుష్పధారగాఁగఁ |
దత్తదర్శాఢీ చింతామణీకిరణ సరోజవేణీ నృత్యరూపగాఁగ |
భంగహీనవ్యంగ్య పాలినిర్జర ధేనుకామదక్షిరోర్మిగణముగాఁగఁ |
నుత్రమరసపాలి నత్రమిల్లెడిగుణావళి లసత్ప్రియావజలధిగాఁగ |
సకలసజ్జననిచయంబు సంతసెలఁగ | భవ్యగంభీర మృదుకోశ పాలిచేతఁ |
జరమకరుణాబ్ధియైన శంకరగురుండు | వాకముంగల్గఁజేయు నీలోకమండు॥
(౫-౩౦౯)

మూ:- రోషానుషంగ కలయాఽపి సుదూరముల్లో॥
ధత్సేఽధిమానసమహో సకలాః కలాశ్చ॥
సర్వాత్మనా గిరిజయోపహితస్వయాప |
శృణోయే నవర్ణయితుమద్భుతశంకరస్త్యం ॥
సీ॥ క్రోధామషంగముత్తఁడవీపు యలివర్యరోషానుషంగ నిరుద్ధఁడతఁడు |
కలలఁదాల్చువు మనఃకంజంబునందీపు తలనొక్కకలఁదాల్చి చెలఁగునతఁడు |
గిరిజతో నెల్లదెవఱలెద వీవెప్పు డిరాంగగిరిజాఁడై యలరునతఁడు |
ధనమన్న వినక మేదిని జరించెదవీపు ధనదునండను గొని మనునతఁడు |

నీకు శివుని పునెంతయో నేను చెబుచున్నాను । మనని నన్ను కలగించుటకాన ।
నోయి మిమ్ముల నేను నుతించేయుటకును । ఎందుకై నీకిది నీయను నలవిగాము॥

వెండియు, నీతనివ్యాఖ్యాన సరణము దాననైన మెప్పుకొనికరణ
ముం దెలుపుటకొక ముఖ్యముటనుగు 'మండనము' శ్రీ సలవాదము'
న నొక్కొక్కటియుగపరిచెద.

మూ:- 'భోభో' యతిష్ఠానందే శాస్త్రాన్నివేషయోర్వాస్తవమైకరూప్యం ।

శివునిమంగీ క్రియలేహి తత్ర । ప్రమాణమేవం నవయం ప్రసీదము॥

వ్యా:- 'భోభో' ఇతిసంభ్రమేవపాన్, యతిష్ఠానందే యతిరాజ, జీవేష్వరయో
ర్వాస్తవమైకరూప్యం శివదా యద్భుతద్భుతంగీ క్రియలే తత్రప్రమాణం
వయం నవతీమః నజానీమః తత్రప్రమాణం నాస్తిత్యగ్గ్ అయంభావః
నహిశుభ్రమస్తక ముక్తాశ్రేష్ఠీమాం భవితుమ్నాతి. 'కుండబుద్ధి'దాసీన
తియో 'పెత్త'ణీయం బ్రహ్మగూతమభేదధత్తస్తస్య పురుషార్థోపదేశిన్' ౨
ప్రయోజనత్వ పరిసంగాత్ 'కి చయథాలోకిక వాక్యాని ప్రమాణాంత
రావగత్యానోధకానినస్య ప్రమాణం తథాభూతార్థానువాదకత్వేనప్ర
తిమస్తక స్యానశిష్యులక్షణం ప్రామాణ్యం వ్యాపాశ్యతే. తథాచ శ్రుత్య
క్షాది విషయస్య పరినిష్ఠితవస్తునః ప్రతిపాదనాసంభ వాత్తత్ప్రతిపాదనేచ
హేయోపాదేయ రహితే పురుషార్థాభావాచ్చుతి మస్తకస్య తత్రప్ర
మాణత్వా భావేన భవత్స్విధాంతే వయం ప్రమాణంనప్రతీమశ్చితి.'

సీ॥ ఓసంయమిత్వర వానిగా జీవేష్వరులకునెప్పుడు నేకరూపముగలు

- మంచిగా నంగీకరించెదరీరందు నలరుసాక్షిగ బ్రహ్మమనవరతము ।
దగశుద్ధతన్న బుద్ధతను నుదాసీనత నొప్పుచుంటనటంచుఁ జెప్పిమనలఁ ।
బురుషార్థదముగఁ జెప్పటను జేసిరింబులకు నెట్లనప్రయోజకతమునఁ ।
యవియు మానాంతరావగత్యాగ్రబోధ । కంబులకు లొకికోక్తులగతిస్వలఁ ప్ర ।
మాణవిషయంబుగాఁగ నాత్మనవచింప । కునికినందుఁ బ్రమాణంబుఁ గనము
మేము॥ (౨-౨౭)

అరాలంకారములు:—

ఇంక, శబ్దార్థయోగిని యేధర్మా శిష్యభాతిశాయిః! రసా
దీనుపకుర్వంతోఽ లంకారాస్తేఽంగ దాదివత్॥' అని విశ్వనాథ
పంచాసనుఁడు వల్కినట్లున్న కావ్యములం దట్లే 'మాధవీయము'నను
నుపమోత్ప్రేక్షాక్షేపవృత్తాంత నిదర్శనా ద్యలంకార విశిష్టములగు
పట్టులం దెలుగునేతయుం బవిచూడఁ దగినది. అందుఁ బ్రధా
నమును సాధర్మ్యబోధకమునగు నుపమానంకారమునకు:—

మూ - స్వమూ రీరతి పాటలుకాటి. స్వవేనగుచేయతిరాజః।

వాసరోపరమరక్తవయోదా । చాచ్ఛిరోహిమగి రేంపమాటః॥

కం॥ యతివర్ణుడైన శంకరుఁ డతిపాటలవసనకిసల యాచ్ఛానితుడై।

యతులాభ నెసఁగె సంధ్యా! యతరక్తవయోద వృతిహిమాగాగ్రములుల్॥

(౫-౧౦౪)

మూ - వారివాహనినహేద్రతియాతే । భాంతిభానిశుచిభానిశుభాని।

మత్సరాదిః గమేనశిమైత్రి । పూర్వకాశనగుహః పరిశీద్ధాః॥

తే. జలజనిచయంబుచనినంతఁజడునందు; శుచిలనచ్చభఁదారకానిచయ మొప్పె

మత్సరాదులనడియింప మైత్రి మొదలు; గాఁగలగొనంబులొప్పెడి కఠినిపుడు

మూ - స్వర్ణదీబలకణాహితశోభా! మూర్తిరస్యమతరాంబిలాలసః [౫-౧౦౪]

చంద్రిపాదగళదంబు కణాంకా! పుత్త్రికాశశిలారచిత్రేప॥

మ॥ దివిషద్వాహినిలూనఁ గుంకుమలిడి యుత్తీర్ణండునా శంకరా।

ఖ్యననుధాగిగురుమూర్తిజలకణోహంచత్వృభంజెన్నుమీ।

తెఱుగుశీకర సంపన్నజలకణ శీఘ్రోష్ణ చంద్రావలో।

ద్భవమాబొమ్మనుబోలి చూచు జనులుత్సాహంబునుశ్లోఁగనక॥ (౪-౧౬౨)

ఇంక నహేతుహేతుభావనానర్ణన హాపాసిద్ధివిషయక

హేతుత్వేక్షాలంకారమునకు —

మూ - ఏషనస్పృశతినిమృతపాదైః సత్తత్తిపితువిత్తీర్ణమవస్థైః।

అస్మదీయమపిపుష్పమునైషిః। దిత్వరోధినశినీవతీరదైః॥

తే॥ వీఁడునిమృతపాదవిత్తతచేత; మనలఁదాఁకుటయట్లుండ మహిమొనఁగిన;

మనవిరులఁగూడ హరియిం చెననెడుకోప! మనసరోజుపునరికట్టై ఘన

నిచయము॥ [౫-౧౦౫]

అననురూప ఘటనావర్ణన హాపాక్షేపాలంకారమునకు:—

మూ - క్వేమేశంకరసద్గుర్గుణాదిగాల కూలంకమాః।

కాలోస్మీలితమాలతీ పరిమళావప్తంభ ముష్టింధయాః।

క్వాహంహంలతభాపి సద్గురుకృపాపీయూపపారంపరీ।

మగ్నోన్మగ్నకటాక్షప్రీతా బలాదస్తి పృశస్తాన్మృతాః॥

ఉ॥ కాలసత్సుమల్లికల గంధమునొంపఁగఁ జాలునట్టి లీ!

లాలసితంబులె గురువిలాసగుణ పృశకంబు లేడనే!

చాలును వీలునుండెలియఁజాలనిబాలుడనేడనైననా!

పాలక దేశకోత్తమకృపాకలనంబునఁ గంటి వర్ణక॥

బింబప్రతిబింబ హాపద్మస్థాంతాలంకారమునకు:—

మూ - స్తతోఽపినవ్యక్తవిభిఃపురాదైః। కృత్యాపినమవ్యతుభేద్యకారః।

క్షీరాబ్జివాసీసరనీరుహాక్షః। క్షీరంపునః కించక మేనగోక్షే॥

తే॥ సరసకవిమతుఁడైయు భావ్యంకరండు | నన్నదీయకృతిం దుష్టనందుఁగాతే |
క్షీరవారాశివానియో శ్రీకృష్ణుండు | గోష్ఠమందునఁజాలను గోరిలపగిది॥

(౧-౧౯)

పదార్థవృత్తి రూపనిదర్శనాలంకారమునకుః—

మూ- ఊచకృత్యస్తోతుం కతిచనగుణా నృంకరగురోః |

పృథగ్నా శ్లోకార్థకతిచన తద్రాధాకరచనే |

అహంతుష్టోమస్తా సహపాకలయే శీతకిరణం |

క రాభ్యామాహుతం వ్యవసితమతే స్సాహసికతామ్॥

తే॥ గురునిగోసముల నుతిఁజేయఁగొందఱుని | పద్యపాదార్థముననె పృథగ్నైలై |
ఇట్టివానినిఁజుతించ నేడలఁచుట | కరముతోనిందు గ్రహించుచు కరణి

కాదె (౧-౨౭)

మఱియు, నమూలవర్ణనములుం గలవనుటకు నందు నానార్థ సంశ్రియంబగు శ్లేష పొందుపఱచినరీతియుం గనుఁజు.

సీ॥ సుమహితా మౌదవ త్సుమనస్సమాహంబుచే సంతతంబు భాసిల్లుదాని |
శ్రుతిచయంబునకు సమృతములొవాక్కులఁ జెప్ప నద్విజరాజీ నోష్పదాని |
మహితజీవనభాసమానమైచూడనొ సరసులగుమితోడ వజ్రుదానిఁ |
నమృతనలరారి నానాశ్రితేష్ట సంధాయి భూజనులచేఁ దనరుదానిఁ |
బురవరోహంతవనిని శంకరయతీందుఁ | డెల్లవైపులఁగనుఁగొనియల్లమందుఁ |
బురవరంబును గాంచినప్పడు వహించు తోరపుండుప్రిసందె బుధుండుగాన॥

(౨-౫)

• ఇందలి కొన్ని పదములు శ్లేషకుఁ బేర్వడిన రామరాజభూషణుని శ్లేషరూప కోల్లేఖాంగాంగీభానసంకర విలసితపురవర్ణనమును మదికిఁ దెచ్చునగును.

సీ॥ పరనుమనోభవ్యతరల కావాల వత్సలఘుకలాపాళికలకు బరణి |
సరిలేనితెలిమిత్తెనరుల కొటారుకల్యాణ పరంపరల తొలుదీవి |
సుదుచిరమణుల కాకఁజీరుశ్రుతి హితభాషితద్విజకోటి వట్టుఁగొమ్మ |
సరసులకారామ సరణికిరంగ కేహకోడవాసికాటవట్టు |
వెలయునాపరిణాంబు సంసీతహాట | కాడ మోహదపరహూవృతాంఘ్రిచజ్జి |
దంతురహింత గంగానిరంతరాగ్ని | ధూరిచరణంబధిష్ఠానపురవరంబు॥

రమణీయములగు నలంకారవిశేషము లిట్లన్నేని ముంగలపు. కవియట్ల శాంతరసప్రధానమయి వైదర్భరీతిని విరాజిల్లు నీపాత్రమునఁ దత్తద్రసము లొప్పించినచోష్పను వినుర్పించుచు ముఁగై శిశ్యాదివృత్తులు నోడః ప్రసాదనుకుమార తార్థ వ్యక్త్యుదార త్యాది

కావ్యగుణంబులు సోదాహరణంబులుగా నిరూపించుట యు మొద
లికిన నింకగ్రింధవిస్తరిమగుని యభిరూపశేఖరులపై నాభార
ముంచి యిందు దుదిగల చిత్రబంధగర్భ గవితాచమత్కృతిని
గూర్చి యిందుక ప్రస్తావించును.

బంధగర్భకవితః—

కావ్యాంతర్గమభూతాయా । సామనేహ ప్రసేంచ్యతే ।

రసస్య పరివంధిత్యా । న్నాలంకార ప్రహేలికా॥

యనుటలు రసజీవితములగు ప్రబంధములం దటచుగాఁ
జిత్రబంధాదుల సంధింపరు. కాని చమత్కారమునకును వైదుష్య
ప్రకటనమునకును బౌద్ధికవిరాజులు మాఘ ప్రభృతులొపికదీసింప
నందందవి పొందుపఱచి నిజశిల్పకల్పనా ప్రాచుర్యము కావించుట
తద్దులకు విశదమేకదా! ఈకవినర్మలము నట్ల, దిగ్విజయాంతర
సకలేశస్తుతియందును ననతారపరిసమాప్తిగను విబుధాగ్ర్యైకర్తృక
శంకరస్తవమునను దనకుఁ గలిగిన యందలి నేర్పొక్కింత యగపఱ
చినవాడయ్యె. అనియుం బ్రశంసార్హమేకదా!

దోషమూలః—

ఇకఁ బ్రబంధకవిత నెచుకఁబడిన యీరినాటాలో నిట్టిది
పద్యరూపమున రచించ నేమికిని కొండటంపచ్చును. మఱియు,
వేదాంతరహస్యోద్బోధనము గీర్వాణమున నుంక నని సులభగా
హ్యముకాదనికదా తెలిగించునది. అట్టియొక నె తి టెటెనుఁగున
నన్న సంతమేలాయె. మఱియు, విగామూలకపూరిత మశచ్చ
లకును రసోద్దీపక భావగర్భిత కవితాగీతులకును మూలమాయె.
కావున, వచనరచనమునే మేలయ్యెడిదని శోధించనచ్చును. పైఁగ
నిందుఁ గొలుత గద్యపద్యాల్లోకముగా మోపబడినవి బోయిన
కొలఁది నిగ్ధవసమే యయింపడి. అది సుచిహ్నేదము. కాక, యా
ధ్యాత్మికచింత యొదననలెగాని యిదిమదికెక్కించికొని గణబద్ధత
యష్టనా? శైలి సులభమేనూయె. కాదందురా, వచనకృతు
లిదనఱకేయుండె. ఇది నై మెట్టు. ఇందు నెచ్చెనఁగనివిచనని

కొండటికి గ్రామముగా యథామూలసారగ్రహణైకపరత కవకాశ
మొదలించినదైన గానగుగదా! ఇంతకు మహాజనోయేన గత
స్వపంథా? అని యిట్లు కావ్యరూపమున గావించెననికోదగినది.

అయిన నిందప్రయుక్తాది పదగతదోషములుగాని, శబ్ద
హీనాది వాక్యగతదోషములుగాని, యస్థాన పృథ్వికార్థదోష
ములుగాని కలవాయనుట కేతద్దాంధప్రకాశమున నెక్కు
వగా బాల్గొన్న నాకన్న బాహ్యవశంతుల బుద్ధియే ప్రమాణము.
'హేముస్సంలక్ష్మితే హ్యగ్నో విశుద్ధిశ్చామి కాపివా' యను
నట్టికావ్యరత్నము తచ్చాణోల్లింపబగు తఱింగాని దోషవిరహి
తత్వము నిరూపింపఁగాదు. కాని, స్థూలదృష్టిని, పాదపూరణమా
త్రం యత్తన్నిరర్థక ముచ్యతే' యనునట్టివిమాత్రము ననుస్తవద
ములను వ్యస్తములను గానుపించితీఱునని మాత్రము చెప్పఁగలను.

ఇంక, భందోవిషయమున నఖండయతియాధునిక కవి
సమ్మతినెటనేని గ్రహింపఁబడినది. మఱియు.

ముఖ్యపంచకమనుచుఁ జె ♦ వ్యగురశస్త్ర' ౧౦—౮౩

కాస్త్రములనొసంగిన యయ్యతిపునకు నెల్ల' ౧౦—౮౪

మున్నగు పెక్కు తావులఁ బోలింపఁ గాకున్నను, పు'ము'లకు
మెత్తికాననొను. కాని, ముత్తెపు ర్పుల్లరులతోడి ♦ బుజ్జటకొమ్మ'
లెఱిగినవారికిదిక్రొత్త కాదుకదా. మఱియు, 'ఁ'ప్రాసమునుగలదు.
కవిజనాశ్రయమున,

క॥ నణలను చెండక్కరముల మను నడిఁ బ్రాసంబుఁ బెట్టుకొనవచ్చు గృతః

న్విను రజల కట్టపెట్టం । జనులశల క్షేదమరయ నర్హజనిధి॥

యని తోనమాపఁబడియున్న దేర్పూయె. 'నాన్యేషాం
వైధర్మ్యం లఘ్వలఘూహం రయోస్తు నిత్యంస్మాత్' అను నాంధ్ర
శబ్దచింతామణి పోక్తసూత్రానుసారముగా,

ఉ॥ బమ్మెరపోతరాజ కృతభాగవతంబు సలక్షణంబుగా

కిమ్మహినేమిటం గొదవయెంతయు నారసిచూడఁగాను రే॥

ఫమ్ములీ తాలునుంగలిసి పాసములైన కతంబునంగదా॥

యిమ్ముల నాదిలాక్షణికులెల్లను మానిరుదాహరింపఁగన్॥'

అని పోతనకై తనెంచిన యప్పకవి తానే, 'కేరు, చేరు, తాఱు, దూఱు,' ప్రభృతులం గూరిచియుండెనాయె. ఇతరులమాట చెప్పనేల? నన్నయపెట్టెదే భిక్షమగుట నాతనివిడిచిన నిఁకఁ దక్కిన తిక్కనాదులంను లభ్యులఘురేఫమైతి కూర్చనివారే యరుదేమో! ఇట్లు మహాకవి సమ్మతివడసిన వానిని దోషములు గాఁ బరిగణింపనేరాదు. కావున, మొత్తముమీఁద నిది యుత్తమ కావ్యములం దొక్కటిగాఁ బరిగణింపఁబడఁదగినదే యననొను.

ఇంకఁ గథాసందర్భములందెట్లనైన మదికిఁ బొడకట్టఁదగు ససంగతాంశములంగూర్చి ముచ్చటించికొందము.

(i) ఇందు మండనమిశ్ర జననీజనక సంవాదమునఁ బ్రాస్తావికముగా నొదవిన రుక్మిణీ పరిణయ కథాసందర్భమున నిట్లుకలదు. తే॥ ద్వారకావిభుడైన యశీరమణుఁడు | తీర్థసేవాచ్ఛలంబునఁ దిరుగుచుండఁ | గుండినేశుండునా భీష్మకుఁడు తనదు | తనయయైఁబట్టి రుక్మిణిఁదడయికిడఁడె॥

(3-౪౬)

ఇది ప్రసిద్ధగాథకు భిన్నముగదా. ఎట్లనిన, శ్రీమద్భాగవతమున,

యశ్మిత రాక్షసోద్వాహం | కృష్ణద్విడనహాన్ స్వసుః

వృష్టతోన్వగమత్కృష్టః | మత్సహిణ్యా వృతోబలీ॥' యందులకు,

'ప॥ రుక్మిణునువాఁడు కృష్ణుండు రాక్షసనివాహంబునం దన చెలియలింగనిపోవుటకు సహింప కనేకాత్సహిణీ బలంబుతోడ సమరనన్నాహంబునం గృహుని వెనుతవిలిపోయె.' పోతన

ఇట్లుండ, మూలగ్రంథమగుమాధవీయమునందు మాత్రము,

నైవనియంతు మనఘేతవశక్యమేత | త్రాంరుక్మిణీయదుకులాయ కుశస్థలీశే |

ప్రాదాత్సభీష్మకమతఃఖిలు కుండినేశ | స్థిరాప దేశమటతే త్వపరిక్షితాయ॥'

యని యేలకో తద్భిన్నముగాఁ గలదు. దీని మనగ్రంథ కర్త మూలానుసారియేయ్యెననిమాత్రము తెలిసికోఁగలము.

(ii) కుమారిలభట్టు నగ్నిప్రవేశమును, వ్యాసజైమిన్వాది సందర్శన విషయమును జారిత్రక సమ్మతి వడయుట దుర్ఘటము. ఇదియుమూలస్థమే. ఏమైనవవతార పురుషుండగు శంకరుఁ డిచ్ఛానూత్రమున నిజమనఃఘృకమున వారిని మూర్తీభవింపఁజేసి కోఁజూలి యుండునని కొందము. ఇంతకు, జిజ్ఞాసువులు సూక్ష్మ

ముగా జపిస్తుందికొని మననము చేయ వీలుగాఁ దత్తత్ప్రొక్తము లయిన సిద్ధాంతసూత్రములకు భగవత్పాదులు నిజభాష్యవిరచన మునఁ జైతన్యమొదవించి మెప్పువడయఁ జాలిరిని సచ్చఁజెప్పట కట్లభివ్యంపఁబడి యుండనొప్పునయైన సరిపెట్టికోఁ దగినది.

(iii) ఇంథు, నవమాశ్వాసమునఁ గల నాచికేతోపాఞ్శ్యా నమునఁ దజ్జఁకుఁడు గౌతముఁడని (౫.౨౨) కలదు. శ్రుతులవల్ల భృగునని తెలియనొను. ఇది పర్యాయసంజకావలయు.

(iv) తుదినుష్ఠకుండ నిర్మాణము కేదారమునని కలను. యాత్రికులు కొందఱు బదరికాశ్రమమునఁ జూచితి మందురు. గంధకపు గను లెటచుండిన నటఁ గాననొను లెమ్మని కొన్నఁ బోవును.

అరయనరయ నింకేనెరసులయిన దొరకినదొరకుఁగాక. ఇం దేదియు గ్రంథ పాశ్రస్త్యమునకుఁ గొఱతతెచ్చునవికావు. ఇంతకు నవిధ్యాక్షతియే ఫలముగాఁగల యీ కోశావతంసమునకీ స్వల్పభేద ములవలన నెట్టి కొదవయు నొదనవేరదు.

ఉపసంహారము:—

ఈకృతి తన్నయక గుణగుణ చరిత్రాభివర్ణనాదికమున కనువయిన శయ్యాపాక వృత్త్యలంకారాది బంధురంబయిచ్యుతసం స్కారాది దోషబహుళంబుగాక,

‘సారశ్లేషవిశేష చిత్రీకరిణామేదాత్త సద్రూపతే |
రాయోపూత వ్యతిరేకపద్మిరుపమిత్యన్యోన్యదృష్టాంతకైః |
ఏతైర్గమనధీవరేణ ఘటితైస్సమ్యగ్బుజోజ్జ్వలభిరై |
ర్నిర్దోషైర్వివిధై రలంకృతిగజై రమ్యై రసోరాజతే ||’

యనునట్లు రససింధువై, సహృదయ హృదయాహ్లాదసంధా యకంబు కానోపు ననుట కింతయు సందియములేదు. ఇట్లు సా ఖ్యాచ్ఛంకర పవిత్రగుణాభివర్ణన రూపమయి యద్వైతార్థ ప్రతిపా దక మహాకావ్యమై, కవితారీతిని బోలన పాదచ్ఛాయలఁద్రొక్కఁ జాలినందులకు నాతఁడన్నమె,

ఉ, “అమ్మనుజేశ్వరాధమలకిచ్చి పురంజులు నాహనంబులు
 స్నోములు కొన్నిపుచ్చుకొని చొక్కిశరముఁబాసి కాలుచే
 నమ్మెటపోటులంబడక నమ్మతి”

శ్రీసకలేశ్వరార్పణం

బిమ్మహినీతఁడిట్లు పొనరించుట మించుఁదరించు నెంచుచో॥

చ. గురువిజయానుసారి బుధకుంజర మాధవకర్తృశంబు శం
 కరవిజయం' బిటులైలుఁగొనరై మృదూక్తుల, భక్తియుక్తుల
 వరమతులారా! మా మిశిచాటికలీచుఁడు సుబ్బరాయఁడా
 దరముమెయ్యననుడగుఁ గృతజ్ఞుఁడు విజయనందనజత॥

బందరు,
 20-5-31. }

ఇట్లు,
 పాఠజ్ఞజనవిధేయుఁడు,
 నాదెళ్ల మేధాదక్షిణామూర్తిశాస్త్రి

శ్రీ మేఘా జక్షిణామూర్తియేనమః

శ్రీ శంకర విజయము .

ప్రథమాశ్వాసము .

కాత్యాయనితో మఃస్థిగితమై ♦ చెన్నొందు పె
నడెపె । నేకత్వంబుననొప్పి కంజభవల ♦ స్మీ
శేంద్రముఘామరా । సికంబెంతయు భక్తితోఁ
గొలువ ని ♦ త్రిద్రామకంపేక్ష నా । స్త్రీకానంద
ములంజెలంగు సకలే ♦ శుంగొల్తు నెక్కాలమున్ ।

శా॥ షీరాంభోనిధి మధ్యభాగమున భో ♦ గిశ్రేష్ఠసచ్చయ్య ను ।
శ్రేరంభానన మంజె సంగ వరల ♦ స్మీ నృతమందూని వి
స్తారామోదకరోక్తులం బలుకనుం ♦ దచ్చిత్తకంజంబుఁ జె ।
న్నారంజేయురమాధవుం గొలుతు ను ♦ ద్యద్భక్తితోనెప్పుడున్

ఉ॥ ధారకు, లోకసంచయ వి ♦ ధారకు, భక్తహృదీప్సితార్థసం ।
ధారకు, సత్తపస్విజన ♦ తానరదాతకు, సత్యలోకసం ।
త్రాతకు, నారదర్శివర ♦ తాతకు, నిస్తులవేదసంచరూ ।
ధ్యేతకు, వాగ్వివేకకుఁ గృ ♦ తింగృహఁ బ్రోవచతుర్భుసర్వైవన్ ॥

మ॥ అగజాతానన వారిజాతమున కొ ♦ చర్మంబు విఘ్నాదిభే ।
ని, గజాస్యంబు విఘాతభక్త దురితో ♦ ద్రోకుండు;లంబోదరుం
డ గభేదిప్రముఖా మృతాన్న సుతుఁడా ♦ హరీభవస్మృదకుం
డ గు విఘ్నేశుఁడు మన్నమశ్శతమున ♦ హస్తప్రదండుయ్యెడున్ ॥ర

చ॥ మనమున నెప్పుడుండలఁతు ♦ మంగళ నాదవిలాసమైన, వీ
ణను, నొడిచెట్టి తుష్టినిన ♦ నారతమున్ స్వకరాంగుళిన్ గల ।
స్వసములుకంగ సుస్వర వి ♦ భాస్వర కంఠరవంబుఁ గూర్చెమీ ।
టునిఖిలలోకమాతను బ ♦ టుశ్రుతిగీతను వాగ్విశుద్ధికిన్ ॥ ౫.

సీ॥ శ్రీమదద్వైతదే ♦ శికపాదసంస్తవా; దైతసుకృతౌదార్క ♦ యుత
యును నురు । తరదయాభిఖ్య సు ♦ ధారసకలిత వీ; క్షణరక్షిత
బుధా ♦ కయగుశార । దాంబ, నటద్విహా ♦ పాక్షసమున్నత
మకుటాగ్రిని స్ర్గిన ♦ స్మృహితగగన । గంగాధురీతరం ♦ గ చయ
కోలాహల; మదఖండి పాండిత్య ♦ మంశితయగు॥

గీ॥ స్వోక్తిధారను గమనను ♦ రక్తితోడ । నాదు నాలుకకొనయను ♦
నవ్యపంచ । ముఖసదాసచమును రయ ♦ ముచందగుగతిఁజేర్చు
గావుల చనుధన్యు ♦ జేయుఁగాత॥

గురుస్తుతి .

సీ॥ నారాయణః జతురా ♦ చన వసిష్ఠమునీందుర్గి; శక్త్యర్చనరుఁ; బరా
శరమహర్షి । బాదరాయణముని ♦ ప్రవరు శ్రీశుకధ్యోగి; విభు
గౌడపదుని గో ♦ వింద తీర్థ । శ్రీశంకరాచ్య దే ♦ శిక సార్వ
భౌముని; బద్మపాదాభిధా ♦ ప్రథితగురుని । ఘనుని హస్తామల ♦
క ప్రఖ్య సచఘ్న , దో; తక విఖ్యానయ మి ♦ ప్రకరధుర్యు॥

గీ॥ ధీమదభివందితుఁడును వా ♦ ర్తిక విరచయి । తయనగు సురేశ
గురుని మ ♦ శ్రియు నితరుల । జ్ఞానదాయకులైన య
స్మద్గురువుల । నిరతిమును భక్తి మ్రొక్కిధ్యా ♦ నింతునెదను॥ ౬

శా॥ యారా! నాయక! యంచు నెక్కడగుగా ♦ రాబుంబునఁజేసి నై
జోరుసాయిగ మంచిచెట్టును నే ♦ స్వాప్వరగాఁ జెప్పిన
నీరుంజీను వేంకటాచలశ్రీ ♦ స్థమద్దాస్తవ్యునా ।
శారాజద్రుతిభు న్గుహాత్తముని మ ♦ తాస్వితంబునఁజెంచెదన్ ॥

కం॥ కొలుతున్ మద్గురుఁగున్నా , కులదుగ్ధపయోబిహ్లాగఁ ♦ కువ
లయహితు; ని । స్తులు నిస్సర్వకళాకరు । యఘున్ శ్రీవేంక
టేశ్వ ♦ రాభిధువిబుధున్॥

చం॥ ధరణిఁ జతుర్విధా గ్రకవి ♦ తా వనితాహృదయంగమంబుగా ।
సరసముగాఁగఁగబ్బములఁ ♦ జాల రచించివిడించిబోలె భా ।
సురయగువాణినివ్వశఁగ ♦ సూరులుమెచ్చ నొసర్చికోన్న వి ।
స్వరగురుఁబూరుఁజొత్తమబు ♦ ధప్రవరుస్థజయింతు భక్తితోన్॥౧౦

మ॥ తనయాత్మోద్భవుఁడనున వ్యజులు నే ♦ దాక్షిణ్యమద్దానితో ।
ననువీక్షించి మెఱుంగువెట్టఁగనుచుం ♦ దప్పల్కృతిందెల్పిన ।
న్ననుభన్యంబొనఁచు నాదేశకులేం ♦ దుంబూరుఁజొత్తంసు స ।
జ్జగణ్యుం గవివర్యధుర్యుఁ గరుణాసారుఁబ్బశంసించెదన్॥౧౧

మ॥ నాకుందమ్ములులేమి నీవెనుమి యె ♦ స్సందమ్ముఁజౌదంచు న ।
స్తోకంబౌక్యవ నాపయింబఱపి యెం ♦ తో శ్రద్ధమెఁబూని నా ।
దొకబ్బంబుననున్న తప్పలను బా ♦ యంజేయఁ దోడైన వి ।
ద్యాకుత్కీలము సత్కవిందల తు మే ♦ ధాదక్షిణామూర్తినేన్॥

శా॥ అదిన్నాకుజు బాసరా యణుని, ని ♦ త్యంబైన సద్భక్తిఁ గా
శీదాసు స్థవభూతి, బాఁబు, శుకు, గీ ♦ రీలావిదీశానులన్ ,
వైదుష్యంబు మఱన్ విరాజిల సమో ♦ వాకంబు వాకొందునా
కేదోషంబులు లేకపోవుటకు సం ♦ హృష్టాంతరంగంబుతోన్॥ ౧౩

చం॥ తొలుతఁ దెనుంగు బాసను బు ♦ ధు ల్కఱు మెచ్చఁగ భార
తాదులన్ । లలితగతి న్నిచ్చించి విపు ♦ లంబగు పేర్మిని
మేలు నెల్లమ । ర్వులకు నొసర్చి యాంబివి ♦ ధుస్థిరహా
యశఘ్నునఁగించి ధ । న్యులయిన సత్కవీంద్రుల న ♦ నూనవు
భక్తి భజింతునెప్పుడున్॥

—• అ ప తా ర క •—

సీ॥ శ్రీమాన్మమై పూ ధ్వా మహాధునితేతః; గాలిబ్బభిఖ్యవి ధ్
ఖ్యాతమైవ ! వరపురంబున శివ ధ్ గురు మహీసురవరు; గర్భ
శుక్తికి మహాక్తి ధ్ కంబంగ! జనియించి సంచమ ధ్ సమకృత
న్రతుడౌను; సకల నేపంబుల ధ్ సారమనె; సంసారిముహూని ధ్
సన్యసింపడలంచి; జనిచే నెట్టులో ధ్ యచువతిగని!

గీ॥ యతితః దానంది కుమతాగ ధ్ వితతినెల్ల ! నుక్తివద్రంబుచే
నంత ధ్ మొందజేసి | ముఖకరాద్వైత వివ్యనే ధ్ సూరివర్యుః |
డలరజేసెనొ యాశంక ధ్ రార్యుడలఱు॥ ౧౫

ఉ॥ శ్రీగురుదేవపాద సర ధ్ నీరుహ ముగ్ధము నాత్మ నిల్పిమ;
ర్వాగురజోలు దుర్భుధ ధ్ నంబును ద్రైపంగమందొంది ధా;
శ్రీగురు శంకరార్యుని చ ధ్ త్రపు సారముగ్ధునిగా;
నాగురు సత్కృపేక్షణమున నొరచి ముంచెద వాంఛభాషణ్॥

అ॥ వె॥ కొద్దియద్దమందు ధ్ కన్యకాగుటానితతి నూచునట్టి ధ్ విధ
ముగాను | చిన్నిపొత్తమందు ధ్ శ్రీకృష్ణారామ! క్షంచయం
బుగనుడు ధ్ సరసంధులు॥ ౧౬

గీ॥ అధికరుచినొప్పమధురము ధ్ నన్యమైనచవిని గలిసింప రుచినొం
డు ధ్ జతను గూర్చు | విధముగా బూర్వసత్కవి ధ్ విమలవద్య !
ములను మత్పద్యసంవేశ ధ్ ముంబొసంగు॥ ౧౭

గీ॥ సరసకవినుతుడై యు భా ధ్ వ్యంకరుండునస్మదీయకృతిం దుష్టి
నంనుగార! షీరహారాశివానియా ధ్ శ్రీవిభుండు | గోష్ఠమందున
బాలను ధ్ గ్రోలుపగిది ॥ ౧౮

గీ॥ షీరవార్ధిర్గువీనిని ధ్ స్మృతసుభాసు | కారిమాధునివలరువా ధ్
కూరమున భ, కీంకరిమించెడుశ్రీసంయ ధ్ మిందుగ్రివిడగు |
హృదయశోభకమా యశం ధ్ బెన్నడలఱు॥ ౧౯

ఉ॥ కాలలసత్పుష్పమల్లికల ♦ గంధము నొంపంగజాలుచట్టి లీ!
 లాలసితంబుచౌ గురువి ♦ లాసగుణప్రకరంబు లేడ వే!
 చాలునువీలుచుండెలియఁ ♦ జాలనిబొలుడనేడ, నైననా
 పాలకదేశికోత్తమకృ ♦ పాకలసంబుచఁ గంటిన్వర్తక॥ ౨౦

సీ॥ మిగులజంచల యచఁ ♦ దగులచ్చియచట; చేసెను నాట్యం
 బు ♦ చేబ్రమత్తు! లై సుజనులఁగ ధ ♦ వ్యాత్ములఁగాఁగ భా;
 వించుకొనెను నవి ♦ వేకులొన! రాధములదగు క ♦ ధాధోరణి
 యను క; ర్దమముచే మిగులవ్యా ♦ ప్తమగు నాదు, నుడిని నిత్త
 టిని ఘ ♦ నుండగు శ్రీశంక; రగురునిదగు విహా ♦ రముచఁ
 గాల్గు॥

గీ॥ నట్టి విమలోద్యశంబను ♦ నబ్ధివారి । ఝరిని వేగమొకడఁగి సం ♦
 సారపాశ! మునొగిఁద్రుంచెను గురుకృపఁ ♦ బొందినిత్య! హర్ష
 భరితాంతరుండనై ♦ యలరుచుండు॥ ౨౧

సీ॥ పరికింప గొడ్రాలి ♦ పట్టితో గార్దభీ; శృంగంబుతో సాటిఁ ♦
 జెందఁదగిన! సీచభూపతులవౌ ♦ నిక్కంబుఁ బేర్చియు; శౌర్యం
 బు, క్షమయు నౌ ♦ దార్యము ధృతి! మున్నగుఁగల గొనం ♦
 బులఁ గొనియాడుట; యనియెను దుర్గంధ ♦ మునఁగడుఁజెడి!
 నట్టి నావాణి ని ♦ ప్పట్టన ముజ్జగం; బనెమరంగస్థలం ♦ బున
 నటించు॥

గీ॥ నట్టి శ్రీశంకరార్యసం ♦ యమివ శేష్య! కీర్తన ర్తకిమెయిచుండి ♦
 క్రిందఁబడిన! చందనపరాగ పుంబట ♦ లిం దగుగతిఁ బరిమళిం
 పంగఁజేసెదఁ ♦ గరము నియతి॥ ౨౨

గీ॥ చంద్రశేఖరగూపుడౌ ♦ శంకరార్కు! సత్కృపాస్థేమపూర్వార్థ ♦
 సరసవాక్సు । మంబు, బుధరాజికామోద ♦ దంబు, శంక ।
 రార్యవిజయాఖ్యకల్పాగ ♦ మ వనినలరు॥ ౨౩

చం॥ సహమఖాచ్ఛక్తురేని ♦ జాలవటంచూపించి కల్పచూ ।
 న పువిపులంపుగంధముచు ♦ నవ్వుచుఁ జందఁ హేళనగుచు దా ।
 విపులముగానొన్న బహు ♦ విస్తృతినందిన మాధవార్యవా ।
 కుసటుతగోవుష్ణేచ్ఛగతి ♦ శోధనముంబొసరింతుకాకవుల్॥ ౨౪

ఉ॥ ఐననుఁ జింతలేదు సద ♦ యాంతరుల న్యసదుక్తిమాక్తికా ।
 దారులు, నా ర్తరక్షణులు ♦ ధన్యులు సత్పురుషోత్తముల్లా ।
 రైన పనుగ్రహాంబునిధి ♦ యాశ్రితపోషకుఁడు సృహసుఫీ ।
 శానుఁడుశంకరార్యపర ♦ సద్గురుడందెడుమోదమిమ్ముగ్గ॥ ౨౫

గీ॥ గురునిగొనముల నుతిఁజేయఁ ♦ గొండఱుని । పద్యపాదార్థ
 ముననె ప్ర ♦ భగ్నులై రి । ఇట్టివానిని విచింతింప ♦ నేదలఁచుట ।
 కరముతో నిందుగ్రహించు ♦ కరణి కాడె॥ ౨౬

ఉ॥ ఐనను మూకు నాకకవి ♦ యట్టులొనర్చగఁజూలి దుగ్ధపా ।
 ధోనిధినీచికానిచయ ♦ దూషణఁ జేసెనుదేశికాచ్ఛవీ ।
 యొనిచయంబు నాపయి బ్ర ♦ సారతనందగ నింకశంకలే ।
 దానిపుణుండెచెంతదగి ♦ యంతయుఁజేకుఱఁజేయుఁగావునక ౨౭

మ॥ తలఁపక శంకరసద్గురూత్తమ చరె ♦ త్రంబేడ నేనేడ ని,
 య్యిలలోఁజూడవరాకి నేమిటికి న ♦ స్మిరీతిబంధింతు రెం,
 దులకై కీర్తిఁ జిరార్జిత స్థలధియం ♦ దుం ద్రోతురీరంచుఁ జం ।
 చలయైవర్విషు వాణ్ణిబట్టి గురునెంచంగా విధింతుఁచితుల్॥ ౨౮

సీ॥ కవయితఁజూడ నా ♦ గమపాలికంతకు; నిర్మలభానంపు ♦ నీటుఁ
 జాటుఁ గావ్యంబుఁబరికింపఁ ♦ గల్పాగముంబోలె; నిఖలేష్టదం
 బయి ♦ నెగడుచుండు నేతనీక్షింపంగ ♦ భూతలంబున నద్య;
 యామృతంబుచు జిల్కి ♦ నట్టి ఘుఁడుఁ లనితేషతోడఁదఁద్రస
 మునీక్షింప బ్ర; హ్మనందమిడునట్టి ♦ దె చెలంగు ॥

గీ॥ నట్టిశంకరవిజయంబు ♦ నాంధ్రమందు! నాంబులందలి భక్తిర ♦
సంబుచేతఁ । జెప్పఁబూనితి నాహస ♦ ముప్పతిల్లఁ । గాని
పాండిత్య గర్వంబుఁ ♦ బూని కాదు॥ 30

చం॥ చరితము సారవంతమట ♦ శంకరుడందుచు నేతయంట స॥
సరణముఁ బావఁగాఁ దగిన ♦ సత్పథమొప్పుచదంట మాసుధీ ।
నరులకనారశ్యమ్మునిదె ♦ వర్ణ్యమటట్టి మహేశరూపశం ।

కరగురుగాథ నాంధ్రముచఁ ♦ గల్పఁజేసినఁ గానెఱఁచుడ౯॥ 31

చం॥ అనిమదెనెంచి మత్పితయు ♦ నై గురుఁడై తగువేకటాచలే!
శుని నురుభక్తిమొక్కి పఠి ♦ శోభితవాక్కులఁగ్రాలుపెద్దల!
న్వినయమున న్నుతించి యతి ♦ వేలకృపార్పుచెప్ప దేవుని!
క్షను బలుకంగఁబూనితిని ♦ గానియెడంబలుకంగ నేర్తునే?॥ 32

ఉ॥ అంబుజగర్భరాణి, శ్రుతిహర్షదకచ్చపిసాచి, వర్షకా!
లాంబుదనీలవేణి, యమః రావళినన్నతవాణి, భక్తనా!
రంబుచుతింపఁ గోర్కెల నిరంతరమిచ్చెఁచారువాణి, నా!
కుంబలునూర్దవంపుఁబలుఁకుంగ్రవసేయుముదేవి! మ్రొక్కెడ౯॥

కం॥ కాకపులనవరతంబును । నేకడనోచేరి దోష ♦ మే కై కొంఁజా!
కాకులరీతిని, వారల । వాకొనకీక వలయుదాని ♦ వాకొనఁ
దలఁతు౯ ॥ 33

కం॥ అని సుజనావళిఁబ్రార్థన! మునుజేసి యసంతరంబు ♦ మూర్ఖుని
కారం । బొనరించి శంకరార్చుని । ఘనచరితమువ్రాయవంశ ♦
గౌరవమెంత౯ ॥ 34

క వి వం శ వృ త్తాం త ము .

సీ॥ బ్రహ్మవిద్ధుఁడవరిం ♦ పరవరిష్ఠుఁడును; బ్రహ్మిష్ఠుఁడునుముని ♦ ప్రవ
రుఁడుచగు । శౌంషిల్యమాని వి ♦ శ్వమున రాణవహించె; నస్మ
త్కులంబున ♦ కతఁడెక్కర్త । బోధించెసచ్చివ్య ♦ పుంజంబుచకు
నాంగ; నిగమతదర్థముల్ ♦ నియమముచను । గులపతియయ్యెనె ♦
క్కును భక్తిమునికోటి; తపయాచనౌదలఁ ♦ గొనిభజింప॥

గీ॥ ప్రవిమలాష్టాంగయోగ వి • భాసురుండు । మరుతపోఘనఊత్సా
వి • ద్యోపదేష్టుఁ సరమకరుణాఘృణేముత • వృన్యగోత్ర జల
ముసువిసీతులము మహీ • సురులమునుడి॥ 31

కం॥ వై దికులవియాపస్తం । బోదీరితనూత్రగుణి • యుచుచెలనాడ
నేదముక్రమమున నిల సం । పాదితములు భమ్మిడిపాటి • వారసంగ
దెగల్॥ 32

సీ॥ గోవిందరామాభి • ధావిరాజతుండై న; భాసురుఁజావంశ •
మునరహించె । సదమలాచారభా • స్వరుఁడును నిగమజ్ఞుఁ; డు
నమలచేతస్కు • ముచుచెలగు । నన్నిజ్ఞానకు సక్ర • మా
మ్నాయారగు; డనిశసత్కర్మసా • వనుఁడునై న । వేంకటా
చలపత్య • భిఖ్యుఁడొందుదయించె; సావిత్రసమ్మత • జాపకుండు॥

గీ॥ సతతపతిపాదపూజనా • సక్తచిత్త యుచు సుగుణరత్న ఖనియునై •
యొప్పులక్మ । నూంబు బరిణయమయ్యె శ్రీ • హరిమాంబు
బరిణయంబై నవగిది నా • భవ్యగుణుండు ॥ 33

శా॥ అలక్ష్మ్యంబికఁబత్తిఁగాఁగొని ప్రహృష్టాంతయ్యుండై గార్హ్య ధా
ర్మాలిస్సెబ్బుచు నాబుధుండతిథి సే • వాసక్తిమైఁగ్రాల స
చ్చీలాధ్యుల్గుతులిర్వరాఘనుండు • శ్రీశూలికెన్ననృపాళా
ద్యేలుల్గున్న గజాస్యషణ్ముఖుల మా • ద్రింగల్గిరంచచ్చుకుల్॥

కం॥ పితృభక్తిగలిగి సుజన । స్తుతిపాత్రగుణాఘ్యులయి య • శూ
న్యసుహృత్వ సత్తిని మహాచేరియాభి । ఖృతిశేషయవిఖ్యుత
గఁ గాల్గిరి వారల్॥ 34

గీ॥ క్రమశసంస్కృతులగుచు స • క్రమఘనమగు । శ్రుతిని సాంగ
ముగాఁగగు • రుసవిధమున నిష్ఠబరిఁగించి రమలవిసీతివళల
చేరయమనీషి శేషయా • భిఖ్యుబుధుండు॥ 35

ఉ॥ పిచ్చమునాధ్యుఁబత్తిగను • బేరయపండితుఁడూని యాపె తాఁ
బొచ్చెములేనిభక్తిఁ దగు • పొందికఁదన్నభజింపఁగా శ్రుతి
ప్రోచ్చరితార్థ కర్మముల • నుత్కటభక్తినిశ్రద్ధనొప్పి వి
ద్యచ్ఛయవంద్యుఁడై యవిరతింబుచుబావకుఁగొల్పుచుంజెదాన్॥

మ॥ తనపంజ్రెండవవత్సరంబు మునుగాఁ • దాశీదశవ్రాతముం ।
దుచ నాశోవిదుఁడారవీదుభముఁ • స్తోకస్వసత్కిర్తి ధా ।
త్రివిదైవారగఁ బెక్కుకబ్బముల స • క్తింగూర్చితావ్రాసెనా
ధఁమేమమునిధానమై మనిచెడిం • దధ్యంబుగాని త్తటిన్ ॥౪౩

సీ॥ ఆదవంతులకు భ • వ్యగుణాఘ్యులగు మూఁగు, రాత్మజుల్పూ
ర్తిత్ర • యంబుఁబోలె నుదయించిరగిముఁ • జొప్పెదా వేం
కటా; చలపతిప్రభధర్మ • శాస్త్రవేత్త నిత్యకర్మవ్రత • నిరతుం
డు సాహితీధరుఁడు సుజ్ఞాన సా • ధనుఁడునగుచు, రాణించె
సల్లె ను • బ్రహ్మ్యుడన ద్వితీ, యుండు శ్రీవరసింహ • పంశి
తుండు॥ గీ॥ శ్రౌతమార్గవిదుండునై • ఖ్యాతిఁగనియెఁ దాఁద్య
తీయత నట్టి ను • తత్రయంబు దన్న నెమ్మిభజింపఁగా • నెన్నికఁ
గని యలఁచె బేరయశోవిదుం • డవనిమిగుల, ౪౪

సీ॥ మిగులనమర్లులై • తగుతనూజులుతోడు, గాఁగొనె నగ్నిత్రి
కంబునిట్ట • సిద్ధిగాఁగనె నవి • చ్ఛిన్నాగ్నిహూతియై, యంత
నగ్నిష్టోమ • యాగముఁదగ, నొనరించి యజ్వినా • నొప్పెవి
ప్ర్యాదుల, స్వకాలములందు • నాచరించి దౌర్బాగ్యముం
బాపె • దద్యంతముచు నుజ్జానియై మిగులఁబ్రీ • శస్తినెనసె॥
గీ॥ దాశదశసంపుటంబులఁ • దాల్మితోడ, భారతాదిమహాగ్రం
థ • వారముఁదగ, విజ్ఞుడై మేనివిడుదక్క • వేడ్కవ్రాసె, బేర
యజ్ఞసువినుతింప • నేరికగుచుకే॥ ౪౫

శా॥ అతిత్వజ్ఞుని యగ్రసూనుఁడు దిగం • తాకాంతసత్కిర్తి వి ।
దావ్రతస్తుత్య సుమార్గవర్తిపరమా • ర్థస్వప్రహృత్పూర్తి సః
ప్రీత స్వాంతవిఖండితార్తివిలస • త్ప్రీయుషతుభ్యోక్తి స ।
చ్యోతోస్వీత సువేంకటాచల వివ • శ్చిన్మూర్తియొప్పెంగుచున్ ॥

చం॥ అలఘుఁడుసాహితిం బృథుద ♦ యాకలితుండును శ్రౌతవేదని
 ర్మలహృదయుండును స్పృహలుపు ♦ రాణసువత్త్వచయాగ్రవర్తిని
 స్తుల వరధర్మశాస్త్రభరి ♦ తుండు నయాన్వితుఁడెన్న వేంకటా ।
 చతుతిశాస్త్రి తత్సుగుణ ♦ సంతతి సంతతమున్బుధేడ్యమా ॥

సీ॥ మాన్యుఁడాబుధుఁడు కాం ♦ డ్యోగోత్త్రంబుతో, నలరెడు నిమ్మ
 గ ♦ డ్డాభిధాన మైనసద్వంశంబు ♦ సందీప్యఁడైన ల, స్మీచరసిం
 హావ ♦ ధాని పౌతిగి యును సుధీవరుఁడౌచు ♦ నొప్పు నప్పుయ
 కోవి, దుని యగ్రతనుజాత ♦ యును సుబుద్ధి యగు వేంకటే
 శ్వర ♦ సుగుణికగ్రజయును । సద్గుణయైన పి ♦ చ్చనుససాధ్యి॥

గీ॥ ధర్మపత్నిగఁగాల ♦ స్వధర్మనిరతి నెనఁగెననుకూలవతియౌచు ♦
 నెలమి నామె । సలుచ నిత్యాగ్నిపాహిత్రముల్ ♦ చెలఁగెనిష్ఠ ।
 బహువిదుఁడు వేంకటాచల ♦ పతి బుధుండు॥ ౪౮

ఉ॥ అ త్తకుమామకుం బతికి ♦ నాడదు తా నెదురెన్నఁడుం గడుం
 బత్తిని సేవలస్సలుపు ♦ భర్తకు; దేవరులందుఁడమ్ములం ।
 జొత్తులుప్రేమఁజూపుఁ బరి ♦ శుద్ధమనంబునఁజుబిడ్డల ।
 వ్హత్తునుగృత్యఘే మఱద ♦ సంగఁజుఁబిచ్చమసాధ్యయొప్పెదాన్॥
 కం॥ నేనాయుగ్మంబుఁకున్ సూనుఁడనై జనినిగాంచి ♦ సూరీడ్యగు
 ణా న్యానుండౌ మజ్జనకున । నూన దయావీక్ష శిక్ష ♦ నుచిత
 తఁగంటిన్॥ ౫౦

కం॥ వేంకటసుబ్రహ్మణ్యం । బంకంబైయొప్పు బెద్ద ♦ లాశీస్సు
 లిడన్ శంకరవిజయాధీశ్వతి । శంకాతంకములులేక ♦ సా
 గింతనికన్ ॥ ౫౧

— ♦ షష్ఠ్యంతములు. ♦ —

కం॥ ఓంకారసూపుచకునే నాంకారముచకునాగ ♦ మాంతస్తునకుం
 బంకిలపంకాపహునకు । శంకరునకు గిరిసుతావి ♦ శాలాం
 కునకుకా॥ ౫౨

కం॥ నిగమాంతపీఠసంస్థున । కగజాహృదయంబుజాహ • రధినా
ధునకు , స్వగతీభవవృద్ధిక్షయ । సుగమికరణేహునకును • సోమ
ధరునకున్ ॥ ౫౩

కం॥ నారదముఖమునినుతునకు । బౌరదశరదభ్రతుల్య • భవ్యాంగు
నకు । న్నారకృపానిలయునకగ । జారమణీకలితునకును • సక
లేశునకున్ ॥ ౫౪

ప॥ సభక్త్యానందకందంబుగా సమర్పింపనెంచి నాయొనర్పంబూనిన
శ్రీశంకరగురుచరితంబు మున్ను సకలాగమార్గప్రచురీకరణప్రవీ
ణుండును శివగురువరసుతచరణనీరజసేవాసమాసాదితకీర్తికాంతా
క్రాంతదిగంతంబునునగు శ్రీమాధవాచార్యగురువర్యులచే గీర్వా
ణభాషయందు షోడశసర్గాత్మకంబగుకావ్యంబుగా రచింపం
బడియె నందుఁబ్రథమంబున నుపోద్ఘాతంబును ద్వితీయంబున
శ్రీశంకరగురుసముద్భవంబును ద్వితీయంబుననాయాయమృతా
శనులయవతారనిరూపణంబును జతుర్థంబున నప్పరమగురుని
శుద్ధాష్టమవర్ణప్రాకృతితంబును బంచమసర్గయందుఁదదర్శనుఖా
శ్రమప్రాప్తియు షష్ఠంబునసాంప్రదాయాగతంబును జరకాలో
తసిన్నంబును నగుశుద్ధాద్వయవిద్యంబ్రతిష్ఠించుటయు సప్తమం
బున సకలకలావాసుండగు వ్యాసమహామునిసందర్శనంబును
నష్టమంబున సకేషవిద్యామండితుండగు మండచమిత్రునితోడి
సంవాదంబును నవమంబున సరస్వతీసాక్షి కసర్వజ్ఞతానిర్వహణో
పాయపర్యాయోచనంబును దశమంబున యోగశక్తిచే భూపకా
యంబుఁ బ్రవేశించియందుఁ గంతునికళలసాంతంబుగానెఱుం
గుటయు నేకాదశంబున సుగ్రభైరవునిజయించుటయు ద్వాదశం
బున హస్తామలకతోతకార్యులసంశ్రయంబునుఁ ద్రదశాదశం
బున వార్తాకాంతాద్వయవిద్యాప్రచారంబును బదునాలుగవ
సర్గయందుఁ బద్మపాదునితీర్థయాత్రాప్రకారంబును బదునేనింటఁ
బరమగురునిదిగ్విజయకథనంబును బదునారవసర్గయందమ్మహా
త్మునిశ్రీశారదావీరనివాసంబునుగలుగునట్లభివర్ణింపఁబడియె. ౫౫

కం॥ కలినిదరింపఁగఁజేయుట, కలఁజెఱచరింబు విచనె • యఖిలాఘ
ములు, నివ్విలయము నందెఁఁ గావున, సలలితముగ శంకార్యు,
సరణిఁ బొగడెదన్॥

౫౬

— శ ధా త్రా ర ణ ము —

శ్రీశంకరు దర్శింపఁజాలాసంబునకు దేవతలరుగుట

చం॥ ఒకదివమందు దేవతతి • యొక్కెడఁజేరి ప్రపంచవర్తనా
ర్థిక విపరీతచర్య జగ • తి న్నశియించి సుమార్గమేవిధి,
స్మృతకరముగాలభించు? నని • శోధితుబుద్ధులఁ జర్చఁజేసి యీ!
శకరుణఁగాని యద్ది యొన • సాగదటంచుఁ దలంచియంతటన్

కం॥ కాంచనగర్భాదికసుర! సంచయమురువిసయకలిత • సద్భృద
యందై! పంచాసను వీక్షింపఁగఁ! జంచద్గతిఁబయలమయ్యె •
శంకరగిరికిన్॥

౫౭

చం॥ చనిచనికాంచదేవతతి • సాంగలసచ్చుతిభాస, మచ్చస,
న్మునిగణవాస, మాఁగతవి • మోదకర్హాస్తవిభాస, మజ్జతే!
ధనహరణాగ్నిభాసము వి • దారితకామముభాసకాసము!
స్థనదసుహృన్నివాసమగు • ధన్యవిలాసము శాన్త్యభాసమున్॥

సీ॥ ఒకవంక నకలంక • నకలాగమంబుల; వినుతిఁజేసెను వేద •
విచ్ఛయంబు, నొకచోట నానంద, ముకుళితహస్తలై; భక్తిమే
నుతిసల్పు • భక్తవితతి, యొకవాయ భవము నో • పికతోడ
నిరిపించి; సత్యసిద్ధిచ యను • సంచయంబు! నొకదండ చండ
జా • దికమందు నీవుండు; ఎచుచుఁబొడెడు గాయ • కావళి
యును॥

గీ॥ లలితపల్లనకుసుమఫ • లస్ఫురత్ను, సకలభూజాళిశాఖలఁ •
బికమయూర! ముఖరనాదంబు శ్రుతులకు • సఖముఁజేయ!
నొప్పు కైలాసమును గాంచి • రుత్సవమున॥

౫౮

గీ॥ పూర్వగిరిపైననొప్పెను ♦ పూర్ణచంద్రు! పగిది కాష్ఠాచలాగ్ర
వి ♦ భాసయ్యెన! యద్రూపంగు, నంగజా ♦ తారె చభవు! గాంచి
రమరులు కన్నుల ♦ కఱవృతీఁ॥ ౬౦

లయగ్రాహి॥ సంబరముతోడ సుర ♦ లంబువకచుచ్చునిజ ♦ సంబుల
మనస్సరసి ♦ జంబుల విహార! ముంబొలుపుగా నొనరు ♦ పం
బటుసనిహాగల ♦ త్ర్యంబకుంగనన్నతిశ ♦ తంబుల నొనర్చు
నాస్సంబుఁడు సుధామధురి ♦ మంబు గల చూడ్కులధి ♦ కం
బుగ సురాళిపయి ♦ నిం బొదలఁజేయన్. శంబరజసన్నిభక ♦
రంబులను గుట్మలస ♦ మంబులుగఁజేసి విచ ♦ యంబుమొయిఁ
బల్కెన్॥ ౬౧

ఉ॥ అంగజభంగ భక్తజన ♦ తార్తివిభంగ! కృపారసాచితా!
పాంగ! జటాస్థంగ! హిమ ♦ పర్వతభూకలితాంగ! చంద్రకుం
దాంగ! నిరీహయోగిహృదఃయాంబుజభృంగ! నిరీహసంగ! యో
లింగ! నుతించుమమ్ములఁ జలింపనివేర్చినిఁ జూసుమోమృడా॥
కం॥ దేవరకుండెలియనిది జగ! తీవలయంబుచను గలదె? ♦ దేవ
హితకరుం! డై వసుమతి బుద్ధుడను ను! ధీవరుడై హరియె
నుగత ♦ ధిక్కుతిఁజేసెన్॥ ౬౨

గీ॥ సాంబ! యాతనిచే రచి ♦ తంబులైన! యాగమంబుల ననిశం
బు ♦ సభ్యసింఁచు! నట్టి శౌధులచే వ్యాప్త ♦ మయ్యె జగము!
పటుతమోవ్యాప్తమహా రాత్రి ♦ పగిది నిపును॥ ౬౩

సీ॥ ఆగమపాద! మా ♦ యగచ్ఛాట్ల పినిపింతు; మనలసమనమున ♦
వినఁగదయ్యె! వర్ణాశ్రమాదుల ♦ సర్వోధ్యోమంప; యత్నం
బుఁజేయు బి ♦ హృష్ణులూ గ! మావల జివిక ♦ కై వసుం
ధరఁబుట్టె; సనుచు న్నానాదుల ♦ నాచరింప! రక్కట! 'కౌతు'
నామఃకాతురంబులురెండు; వినవీనులను మూసిఁకొనఁదలంతు

గీ॥ రికఁ గిరియాజాలమేరీతి ♦ నెనకమెనఁగు; యాగభుక్కులమె
ల్లెదు ♦ మవని లింగ! చక్కముఖచిహ్నధరులుసా ♦ పండు
లొగిను! కర్మములవిడిగనుకంపఁ ♦ గశ్యలుల! ॥ ౬౪

గీ॥ అన్యభావంబు మతిలేక ♦ యనఘుఁబురుషుఁ | గుఱిచిపోయెడు
శ్రుతిసాధ్వీ ♦ గుమతియుతులు | నధికమదమత్తులై న శా ♦
క్యాధములటఁ | గలఁచి చెఱచిరి; ద్విపరాజిజలజని బలె॥ ౬౭
కం॥ వరభూసురశిరముల వే | గిరముగఁగని కోసితెచ్చి క్రితవకపాలు |
ల్లరుముదమున భైరవపద | సరసిజముల నుత్తు లోక ♦ సరణి
సెడంగన్॥ ౬౮

ఆ॥ వె॥ ఇంకనవనిలోన ♦ సంకటకరకంట | కాళిక్రీర్ణమార్గ ♦ పాళి
యుండె | నడుగువెట్టునెడలఁ ♦ గడువెతయగు; నేత్ర | జలముఁ
గారఁజేయు ♦ జనులకది॥ ౬౯

ఉ॥ కావున దుష్టనిగ్రహముఁ ♦ గ్రక్కునఁజేసి మనుష్యకోటికిన్ |
నాభ్రుకమిచ్చు శౌత్రమగు ♦ పంథను లోకహితార్థమై మహా
దేవ ముసంద్రస్థదయ ♦ దీప్తమహామహిమానుభావ! యి |
చ్ఛావిధి నిల్పు, మంచు సురసంఘమువేడఁగ శంకరుండవు॥
—♦ శంకరుఁడు దేవతల కభయమొసంగుట —

ఉ॥ దేవతలార! మీరలిటు ♦ దీనతనందకుండింక శంకరా |
ఖ్యావలసద్యతీంద్రతను ♦ ఖ్యాతిగ భూతలమందుఁబొంది దు |
ష్టావలమార్గనాశమును ♦ సంచితధర్మనివేశమున్ సుధీ |
శావళిమెచ్చుసూత్రముల ♦ కర్థముఁజేసి యొనర్తు మోదమున్
కం॥ నలుగురుశిష్యులు హరిభుజ | ములూనాఁగా, ద్వైతతిమిర ♦
మోహితజనపా | శులకటమధ్యాహ్నిర్కులఁ | బలె వఱలఁగ సం
చరింతు ♦ వసుమతి సంతక॥ ౭౨

ఆ॥ వె॥ నాకవాసులార ♦ నావలెమానవ | తనువుతోడనన్ను ♦ నను
సరింపుఁ | డట్టుకేనిమీదు ♦ గట్టికోరికలెల్ల | నెసఁగు ననుచుఁ
బల్కె ♦ నిందుధరుఁడు॥ ౭౩

వ॥ అని, యపర్ణావిభుండు వందారునుపర్వాణ బృందంబుతోఁబల్కి
భానుండుభానుసంతతి నరవిందంబుచందు నుంబోలె నన్యదుర్ల
భంబులగు కరుణాకటాక్షంబులఁ గార్తికేయుచందుంబ్రసరింపఁ
జేయ నుదధి యొందవకిరణంబులనంది పొంగునట్లు పయఃపారా

వారభవ్యవీచికాసచివంబులగు తత్కృతేక్షణంబుల గుహుండ
ధిగమించి యభిచందించుచుండ, దంతచంద్రికానందితబృందా
రకచకోరకుండగుచు నందనుండగు స్కందుంగూర్చి పొందుగా
నిందు శేఖరుండి, ట్లనియె॥ 28

చం॥ వినుము; కుమార! లోకములు విస్తృతసౌఖ్యముచందుతీరు; వే
దనిచయరక్షణంబున వి ధాతృముఖోద్భవరక్షణంబు, దా
ననుజగతీతలావన త సర్పు; సదాశ్రమవర్ణజాలమం
దుననె సెలంగుట న్ముత్తిని ధూతవివాదను గాఁ బొనర్చునౌ॥

సీ॥ ఇదిముద్ధరింప నా ధమదిగల్గ మత్సకా; శస్త్రా విష్ణుశే ష
ప్రసిద్ధుల తిగూఢమైన నా ధమతిగలభావంబు; దెలిసి నా
యనుమతి వలన నిలకుఁ జనుచు మధ్యమకాండ ధమును
బోవ సంకర్ష; కాఖ్య బతంజలి ధప్రఖ్యతోడఁ బుట్టియెగ
విధంబు ధబోధనేయుచునుండి; రేనుజ్ఞానపథంబు నెఱుకపఱతు॥

గీ॥ ననుచుఁబల్కితిసకలను రాళికిపుడు కనుక జైమినినయవార్ధి ధ
కిని శశాంక రూపముచగర్మకాండని ధరూఢినిపు నుద్ధరింపుము
ప్రజలకు ధనుత్సవముగ॥ 29

శా॥ వేదార్థంబులకెల్లశత్రులగుచు ధన్విశ్వంభరామండలి
నాదంబుల్పచరించుసాగతుల దు ధర్భావాధ్యులం గెల్చి త
ద్వేదాపాదితకర్మమార్గమును సీ ధవేచేయఁగాఁజాలు దా
పై దీపించు మయూరవాహ మహిను బ్రహ్మణ్యవిఖ్యాతియు॥

కం॥ అజుండిల మండనమిశ్రితఁడ స జనించున్ విపులండు నాయ
కుడైనా కజపుఁడు సుధన్వఁడనఁదగు భుజజుండై నీకుఁదోడు
భుజముల పగిదిన్॥ 30

ప॥ అనియాభూతవిభుండాదేశంప వేధకై న విధాయనియగు నయ్యా
దేశంబు న్నమృతంబునుంబోలె నెంతయువిధేయుండై బాహులే
యుండు పరిగ్రహించెనరత॥ 31

కుమారస్వామి శివునాజ్ఞ భట్టపాదాఖ్యుడై మధువృక్షదళరీతి జాద్ధులనుజయించుట

సీ॥ నాకేశుడ య్యప ధ్మకాంతునానతి; చే భూమిపతియకాచుఁ
జెలఁగి మించి॥ నాకలోకంబుగా ధ్మనలోకమును జేసి; తన
పురి నమరావ ధ్మ తినిగఁజేసి॥ సర్వజ్ఞుడైయును ధ్మ శ్రీధనా
ప్యైశువానిఁ; బోలె సాగతశాస్త్ర ధ్మ ములనుజ్ఞువి॥ కౌంచారి
రాకఁ గా ధ్మ మించి జాద్ధుల నెల్ల; రావించి మునమున ధ్మ రాజి
లంగ॥

గీ॥ సంతసేనాని భూమియం ధ్మ దవతరించి॥ భట్టపాదుండునానొప్పి
భవ్యజైమి॥ నీయసూత్రంబులన్నిటి ధ్మ నిలిపె నరుణ॥ భాసితం
జైన జగమును ధ్మ భానుఁడునలె॥ ౮౦

ఉ॥ అంత దిగంతసంతతవి ధ్మ హారవిలాసయశోంగనామః॥
కాంతుఁడు కార్తికేయుఁడు ను ధ్మ ఖంబుగఁ జేరె మధుస్వనట్టణ॥
ప్రాంతము సంతభూవిభుఁడు ధ్మ స్వాగతమందఁజీతకార్పలక్॥
స్వాంతమునందు సంతసమె ధ్మ సంగ నొసంగెచినాకిసూతికిన్॥

కం॥ ఆశీస్సులవధికంబుగ॥ నాశాపాయుధుఁడొసంగె ధ్మ వధిపుంకట
సం॥ వేశితుడై కల్పము త్రిద॥ శ్రేణువసంబునకుఁ బోలె ధ్మ నిం
పిడె సభకున్॥ ౮౧

గీ॥ సభకు సన్నిధిమండు నృ ధ్మ ఖంబుమీఁద॥ సుంపకోకిలచారుతి
దండిగవిని॥ వ్యాజమున రాజుగుఱిచి య ధ్మ వ్యాహతముగ॥
నిట్టలనియెను భూసురుఁ ధ్మ డింపుగనుర॥ ౮౨

గీ॥ శ్రుతివిదూషకనాదంబు ధ్మ కతిస నీచ॥ జాతియందగి మలిచ
సం ధ్మ జాతమైన॥ కౌకలోకంబుతోఁ బొందు ధ్మ లేకయున్న॥ నా
కొనంగను వగుదువో ధ్మ కోకిలంబ॥ ౮౩

ఉ॥ ఆపలుగానులాపలుకు ధ్మ లందలియర్థముఁ గాంచిభూమిగో
హోషగతిం బదాహతమ ధ్మ హారగల్గిల నెదుర్కొనంగ ని॥
ప్యాపుండు యుక్తివజ్రిమున ధ్మ వారలదౌ మతశాఖ నొంచియు
తోవమహాగ్నికీలం బరి ధ్మ తోగతం జేసె సదస్సునందొగిన్॥

గీ॥ వారిరోషయుక్త ♦ వచనాళి నాసభ । కడునెసంగె గమల ♦
కాంతుకిరణ! నన్ని వేళఘల్ల ♦ సరసీరుహావళి! చేత నొప్పసరసి ♦
భాతి నపుడు ॥ ౮౬

కం॥ గట్టిగ నిట్లుల నొకనిం । బట్టి మఱొక్కండుచెలంగె ♦ వాదం
బున న! పట్టినఁ బుట్టినశబ్దము ' బట్టిదమై విక్కటాహా ♦ భేద
ముజేసెన్ ॥ ౮౭

ఉ॥ ఇట్లుల నాబుధేంద్రుఁడుమ ♦ హేషులు మెలస నుక్తివజ్రముం ।
బట్టి తథాగతాగముల ♦ సక్షములం దెగవేయి వాద్ధుల ।
స్వప్న మోములెల్లవెల ♦ వాణంగ గోడలనుండు బొమ్మల ।
టటెకనంబడ నివిబుధుఁ ♦ డాశుత్రిశ స్తి దెల్పనేతతోన్ ॥ ౮౮

—భట్టపాదుఁడు ప్రభునియానతి వేడమర్గ స్థాపనమునకై గిరినుండి దూకుట—

ఉ॥ ఆతటి నాన్యపాలుండనె ♦ నార్య జయంబుఁ బరాజయంబు వి
ద్యాతిశయాగతంబులగు ♦ నట్లగుట నిరిశృంగమెక్కి య
త్యాతురతంబడంగ నెవఁ ♦ డవ్యయుఁడౌ? సతఁడెన్నునామతం ।
బీతటి నిశ్చయంబుచుచు ♦ నేవయె వాద్ధులయందు లేనటుల్ ॥ ౮౯

చం॥ అనవిని భట్టపాదుఁడు మ ♦ హాగిరిశృంగముఁ దుప్పినెక్కి భూ
మిని నిగమాళి సత్యముగ ♦ మేకొనెనేని రవంతకష్టమేక ।
గనసని పల్కి యున్నత న ♦ గాగ్రగుండై దుమికె న్నిరాసఁ జా
లనియతిఁ దమ్మునెన్నుజను ♦ లనంతదుఃఖులఁ జేయవేళుతుల్ ॥ ౯౦

ఆ. నె॥ అప్తకప్రదత్త ♦ మైన పుణ్యముగూడ! లయమునంద స్వస్థ ♦
లంబునుండి । భృష్టుఁడౌ యదాతి ♦ భాతిఁ దోచెను భట్ట ।
పాదు నపుడు సూచు ♦ వారికెల్ల ॥ ౯౧

గీ॥ విస్మయంబిచ్చునిద్దాని ♦ వినిదీర్చిజాళి! సకలదిక్కులనుండి యు ♦
తాహమొప్పుఁ । జేరె నచటికి మేఘుగ ♦ ర్జితమునువిని । కుంజ
ములనుండి కేకుల ♦ పుంజమట్లు ॥ ౯౨

గీ॥ ఇట్లులే బౌధలేకొప్పు ♦ భట్టపాదుఁ | జూచి నిందించుకొనియె
దు ♦ వ్వులచెలిమిని దూషితుఁగఁదన్ను నదివిని ♦ తోనబౌద్ధుఁ
లిట్లువల్క్కిరి రాజుతో ♦ నేకముగను ॥ ౯౩

వ॥ దేవా! మణిమంత్రోషధాదులచే దేహరక్షణముఁ జేసికొననగుఁ
గాన సీతనియందట్టి లక్షణంబులుండంబోలు దాన సురక్షితుం
డయ్యె సంతమాత్రనే మమ్ము ఖలులనిభావించు దేవరకుంజన
దన నానుధన్వంశు ప్రత్యక్షార్థంబుగూడ వేఱుతీరగుట నీక్షించి
భ్రమికుటీభీకరములుండై యుగ్రింబగు ప్రతిజ్ఞగా నిట్లనియె. ౯౪
-♦ సుధన్వండు బౌద్ధుల పేరణమున నుభయవాదులఁ బరీక్షించుట♦-

గీ॥ అడిగెదను మిన్నునొక్కటి ♦ కడురయమునఁ | జెప్పఁడ ద్దానిఁ
జెప్పని ♦ చెనులనిబఁ | గఠిన యంత్రంబులందుంచి ♦ ఘాతఁ
జేయఁ నాజ్ఞఁజేసితి నిన్నంశ ♦ యంబుగాను ॥ ౯౫

కం॥ ఈతీరున నాభూవుఁడుఁ చేతంబునఁ గుపితుఁడౌచుఁ జేసిప్రతి
జ్ఞాఁ శ్వేతాశీవిషమును ఘటఁ పాతితముంజేసిలెచ్చెఁ ♦ బలు
కుండటంచున్ ॥ ౯౬

నీ॥ ఆతటి భూసుర ♦ వ్రాతంబు సౌగత; వ్రాతంబుఁ గూడిభూ ♦
పతినిగూర్చి పలికిరిట్టుల శ్వఃప్ర ♦ భాతమందున నిశ్చ; యించి
పల్కెదము భూ ♦ మీశయనుచుఁ రాజు ననుగ్రహ ♦ భ్రాతృతుఁ
గాఁజేసి; పోయిరంతట నట ♦ భూసురాళి | కుత్తుకబంటిగాఁ ♦
గూలంకషనునిల్చి; పద్మావుఁగూర్చి త ♦ వంబౌనర్ప ॥

గీ॥ సంత మిత్రుండు ప్రత్యక్ష ♦ మైవచింపఁ | దగివది వచించి
యంతర్హి ♦ తత్వమెదు | పిదప ద్విజులును సౌగత ♦ వీరులు
సభఁ జేరి వాదింపఁజొచ్చిరి ♦ చెలువుగాను ॥ ౯౭

గీ॥ సౌగతులు దీపనుండుభు ♦ జంగమనిరి | కాదు భుజగేంద్రశాయి
శ్రీ ♦ కాంతుఁడనుచు | భూసురులు వల్క్కిరటమిఁదఁ ♦ బొ
సఁగెవాద | మిరువుర కపారముగను భూ ♦ మీశుసభను ॥ ౯౮

కం॥ శ్రుతభూసురవాక్యమండగం! పతిమోము వహించెనుమ్మ - ♦ వద్ద
ముగతిఁ దా! నతిదీనతనందిన భూ | పతి వినె నంబరమునుండి ♦
భద్రదవాణిన్ ॥ ౯౯

కం॥ భూమిశ! భూసురౌఘము! నీమంబునఁజెప్పుమాట ♦ నిశ్చిత
మనఘా! | నీమఁగమున సందేహము | నామూలముఁ ద్రెంపించే
యు ♦ మన్నట్లనినన్ ॥ ౧౦౦

ఉ॥ అంతటఁగాంచెఁగుంభమున ♦ నాయవనీశుఁడు తుష్టితోమహా!
తాన్వీతవిరాజమాను ఫణి ♦ తల్పశయాను సుధన్ సురేశుఁడ!
త్యంతముదంబుతోఁ గనిన ♦ యట్ల పదంపడి యాసుధన్వఁడ!
త్యంతరుషన్ముతిద్విఘ్నల ♦ నంతమొనర్చ ననుజ్ఞఁదానిడెన్ ॥ ౧౦౧

-♦భట్టపాదుని విజయమునకు మెచ్చి మధస్వండు బౌద్ధనిగ్రహమునట్లుట♦-

మ॥ హిమభూమిధరసేతుమధ్యభువిలో ♦ నేరాగమద్వేషు లా!
కుమతోద్రేకులనందఱన్ ద్రుతముగాఁ ♦ గూల్పంగ నుంకింపఁడే!
విమతుండాతనిఁ జంపుఁడిప్పుడయిన ♦ నీవీక్షింపఁగా దుష్టుడై!
నమలేచ్ఛాయుతుఁజంపవచ్చుజనని!నాముండుదాఁజంపఁడే ॥

వ॥ ఇటులానతిచ్చి బౌద్ధనిగ్రహంబొనరించునంత. ౧౦౩

గీ॥ భట్టపాదానుసారి భూ ♦ పాలుచేత! శ్రుతివిదూషకసంఘంబు ♦
హతమదయ్యెఁ వత్తవిదుఁడైన యోగిమ ♦ హత్తమునను |
యోగవిఘ్నాళి వేషునట్టి ♦ యోజ నపుడు ॥ ౧౦౪

గీ॥ అంధకారంబు నాశంబు ♦ సందుపిదప! భానుతేజంబు జగతిని ♦
బ్రబలునట్లు | మఱ్ఱకా బౌద్ధులందఱుఁ ♦ దునుమఁబడిన | వెం
టనే శ్రౌతపథము వ్యా ♦ పించె నవని ॥ ౧౦౫

గీ॥ భట్టపాదాఖ్యమృగరాజ ♦ బలముచేత! సౌగ తేభాళి నాశమా ♦
సరణిఁగనఁగ! వేదశాఖలు చెలరేగి ♦ విశ్వమూల! విఘ్న లేశము
లేక వ్యా ♦ పించెనహమా! ॥ ౧౦౬

చ॥ జగతినిసర్వవేది యగ్ + జానుతః జాగనుమార్గమెంతోమె!
 వ్యగనోనరింప నంతనురు + పుణ్యంబు వార్ధినమాన నత్కృపుం!
 డగు, శశిమాడుండేశుండు భ + వాంబుధిమగ్నజగంబు నుద్ధరిం!
 పగ మనమందు మానవతః + బైకొనఁగాఁ దలపో సెన త్తతీన్॥

ఆశ్వాసాంతము.

క॥ నిగమాంతస్త్రుతనుహిమా! జగదుద్భవనృద్ధిహాని + జాలవిరచ
 నా | విగత ధనాదీషణ జన | సుగమా భక్తాంబుజాతః + సూర్య
 ప్రతిమా! ॥ ౧౦౮

శా॥ దారాపత్యవిరక్త యోగిహృదయా + స్తస్సంచరత్వాద వి |
 ద్వావరధ్యేయసునామ! నామజపనం + ధామాత్రసంతుష్ట! దు!
 ష్టారిప్రాకటభంగ! భంగనికరో + ద్యచ్ఛుభ్ర) గంగాధరా! |
 సారాసారవిదు త్తమాంతరవిలా + సా!శిమోహినీపూర్ణవా॥౧౦౯

—♦ నిన్ద్యము ♦—

ఇది శ్రీ మచ్ఛంకర గురుకరుణా సమాసాదిత సరసకవితా విభాస్వర
 ప్రవర్ధమాన శ్రీమద్భువిషిపాట్యస్వయ పయఃపరావార కాకా
 సుధాకర, శ్రీమచ్ఛాండిల్యనగోత్రపవిత్ర, సంతతాగ్నిహోత్ర
 పరిచర్యోస్తా త్త ఘనతరసదైదుషీవిరాజమాన వేదిసోమ
 యాజపాత్రి, బుధజనసంభావ్య సచ్ఛేముషీకలిత వేం
 కటాచలవతి సుధీతనూభవ, నైరంతర్య భక్తిసం
 భావితభవానీధవ, నిబుధజనవిధేయ, వేంకట
 సుబ్రహ్మణ్యశర్తాభిధేయోన్మీకృతంబైన
 శ్రీ శంకర విజయంబుచందుఁ

బ్రహ్మశాస్త్రిసము.

౧౧౦

శ్రీ శంకరవిజయము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

శముఖామరతతినుత ।

పాశాయుధగర్వభంగ ♦ పదరాజీవా ।

కాశేందుకుండ సుమసు ।

శ్రీశాలిశరీరకలిత ♦ శ్రీసకలేశా॥

గీ॥ అనధరింపుము; కేరళ ♦ మనెడుదేశ! మందుఁ జెలఁగెడు వృష
శైల ♦ మందుఁ బూర్ణ! యనెడునదిచెంతఁ గరుణాబ్ధి ♦ యైన
శంక! రుండు లింగాత్మకుండయి ♦ యుండె నంత॥ ౨

శా॥ ఆదేశాధిపుడీ శ్వరుండుకత్తియామాంతంబున స్వస్థమం!
దాదేశింపఁ దదీయవైభవనిరీ ♦ తూత్యంతసద్భక్తిఁ బొ
సాదంబున్ సొచ్చియించి యవ్విభు విరాజన్మూర్తి సేవించె దే
వా! దాసున్ననుఁ బోవుమంచును మహా ♦ భక్తిన్నుతిం
జేయుచున్॥ ౩

—♦కాలట్యాగ్రహారస్థిత విద్యాధి రాజవైభవము.♦—

చం॥ కలదొకపూర్వరంబు శశి ♦ ఖండవిభూషణ సత్కృపేక్షణా!
వలినముదీక్షనీతి భయ ♦ వర్జితమై తనరాఁ వేదవి!
ద్యులపతనంబనారతము ♦ నౌచితియుక్తముగానొసర్చు భూ!
తలదివిజృంభి నొప్పెనఁగుఁడత్తటిఁ గాలటి నాఁగ సుర్వరన్॥ ౪

గీ॥ అపురంబున నభ్యసి ♦ తాఱలాగఁ ముండు విద్యాధిరాజన ♦
నుండు ద్విజుఁడు! సుగుణమణిపేటియైనయా ♦ సూరివర్యుఁ
దాతఁగాఁ గోరె వృషభాద్రీ ♦ నేత భవుఁడు॥ ౫

ఉ॥ అమ్మహాసీయు పూర్వజన ♦ నార్జితమైన విశేషపుణ్యసా!
రమ్మునఁ బుట్టె జ్ఞానమున ♦ రాజకళాధరుఁ బోలి వాక్యసా!
రమ్మున జీవుఁ బోలి యపుఁరాయనిమెచ్చుఁ దనూజుఁడొక్కరుం
డమ్మహితాత్ముడట్లగుట ♦ నయ్యె ధరన్నివగుర్వభిఘ్నుఁడై॥ ౬

—♦శివగురు విద్యాభ్యాసము.♦—

గీ॥ ఆతఁడు నకాలమందుప ♦ నీతుఁడగుచు! గురునికేతన వాసియై♦
గురునియాజ్ఞఁ జేయుచుచు భైత్యభోజియై ♦ చెలఁగి యగ్నిఁ
కాలములఁగొల్పి నిజవేద ♦ పాలిఁజదివె॥ ౭

మ॥ నిగమాళింబతియించి భావమును ని ♦ స్థితంబుగాఁ జేయఁడు!
న్నఁ గనంగర్మఫలంబశక్యమగుఁ గా ♦ న నేదనంతాశము!
నుగమంశానటుచేసి యర్థముల నొత్తుక్యంబుతో నేర్చె నొ
నిగమాఘార్థమెఱుంగ శక్యమగునే ♦ నిర్ణేతలేకున్న వో॥ ౮

—♦దేశికుండు శివగురునకు గాఢస్థముఁగొనుమని చెప్పట.♦—

గీ॥ అగమావళిఁజదివి త ♦ దర్థములను | బజ్జనేర్చినశిష్యుఁడో ♦ నొ
జ్జవలికె! వత్స! సాంగగమంబుల ♦ మత్సకాశ! ముందు జదు
వఁగ బహుకాల ♦ మయ్యెఁ గాన॥ ౯

ఉ॥ భక్తుడవై యు నిప్పుడభ ♦ వన్నిలయంబునకేగు, నిన్నునా!
సక్తిని జూడఁ గోరెదరు ♦ సద్బుధుఁడభవదీయాబంధుల!
త్యక్తిగ దీనినెంచక త్వఁ దోకముఁ జేరెముదంబుఁ పూర్వమా
నక్తులఁ దన్నువాడె పురు ♦ షప్రవరుడగు శిష్యసత్తమా!॥

కం॥ అపరాహ్ణపుంబనిఁ దత్పూ | గృహుఁగాలమునందొనర్చ ♦ వలె
విజుఁడు సెద్రవరునుతేహికాన్యము! సేపురాపు నీదిశమునందె♦
నెఱవేర్చవలెన్॥ ౧౦

ఆ॥ వె॥ కాలనిహితబీజః ♦ వాచిబోలె సకాలః | పాణివీడనంబు ♦ ఫల
మొసంగు | స్వర్ణమానకాల ♦ వై వాహికంబిల | వతరుణోష్ఠ
బీజః ♦ తతినిబోలి॥ ౧౦

ఉ॥ పుట్టించాది సేజనన ♦ పుంగతవర్షములెల్ల లెక్కలం |
బెట్టుదురయ్య నీవయిన ♦ పెండ్లికినై తలిదండ్రిలింటిలో |
నట్టిద; తల్లిదండ్రుల మ ♦ నోబ్బములందలి భావమాదిలో |
బట్టికి మూడవంబు నటు ♦ పైని కరగ్రహణంబుఁ గోరుటల్॥

ఉ॥ దండ్రిగ భావమందుఁ దలిదండ్రిలు పుత్తుని దారయ్యుక్తుగా |
చుండుంగఁగోరుచుందు రది ♦ యుక్తమదేమనఁ బుత్రరాజిలో |
బిండదుఁడుండ నగ్రమునఁ ♦ బిండవిరోపములేదు గానఁ బు
త్తుండిలఁ దండ్రియానఁ గొని ♦ చూడ్రిగ దారను గైకొనం
దగున్॥ ౧౧

కం॥ వేదేక్షణమర్థావగ | మోదారఫలంబు; నదియు ♦ నుచితసు
కర్మా | పాదకమదియును గృహికే | యీధరలోఁ జెల్లుననిరి ♦ ఋషి
వరులెల్ల॥ ౧౨

కం॥ అనుదేశికువచనంబుల | వినిశిష్యుఁడు వినయముచను ♦ వినమిత
శిరుండై | చనువున నీవిధిఁ బలికెను | దనభావమునందు భక్తి ♦
తల్లడిలంగ॥ ౧౩

—♦శివగురువు గురువుతో గార్వస్థ్య మొల్లమిందెలుపుట॥—

ఉ॥ మీరు వచించుమాట నిజ ♦ మే యగుగాని యధీతవేదుండై |
దారనె పూను నొండుగతి ♦ దాఁగనఁడంచు నియామకంబులే |
దారయఁగా విరక్తుఁడు భ ♦ వాంబునిధింధరియించు భీతుండై |
వేఱుమహంబుగల్గుచి ♦ వేకి మెలంగెడు సీభవంబుచన్॥ ౧౪

చం॥ బ్రీతికినయంతకాలమును ♦ బ్రహ్మచరత్వమునూని మీదరికొ
హుతవహునందువేల్పుచున ♦ యోధతి దండము నిట్టితోలుఁదా
ల్చి శగువిధింబఠించిన న ♦ శేషములౌ శుశ్రులింకవిస్మృతి |
స్థితిఁ గనకుండఁగాఁబఠనఁ ♦ జేయుచునుండెద నైష్ఠికుండన్॥

కం॥ అనుభవముగానివఱికో! యనఘా! సుఖమొసంగుఁ గన్య ♦
కాలంబనమా! వెనుకను విరసత మెల్లఁగఁగి గనునని గుర్రెఱుఁగు
నన్నుఁ ♦ గప్పెదరేలా?॥ ౧౯

చం॥ సకలము నింటనున్నను వి ♦ శాలముదంబునుగానఁడెప్పు దే ।
శికవర! యార్జనోత్సుకత ♦ చేఁ గడుఁగట్టుముఁగాంచుఁగాని నే!
నిక సుఖించుఁ దృష్ణను వి ♦ కీచను గా నొసరించి లోననో
పికఁ గఁగఁ డరెయెన నన ♦ బీద సుఖించునె తా గృహస్థుడై ॥

గీ॥ ఆగమప్రోక్తవిధిచేత ♦ హరిములను జేయుచెడఁ బూజ్యలము
సం ♦ సిద్ధమగును! విధ్యతిక్రమణంబున ♦ మధ్యవృష్టి! చేతి
సస్యంబు సెడుచుఁ ♦ చెడుచుఫలము! ౨౦

చం॥ గురువర! నిన్పొడై నగృహి ♦ మందు భవాంబుధియందు
నేమియున్?!

దొరకమిఁజేసియు న్జనులు ♦ దూరమునందె హసించుచుంట సం
చరణముచే మనంబు విర ♦ సత్వమనారతమందుట స్వకీ!
యరమఁగిగూడ నీచునిఁగ ♦ సంరమందుఁ డలంచుచుండుటన్

సీ॥ ఆర్జనాపరుడైన ♦ యాత్మేశుఁ సూచిన; సంరంబున: దుష్టి ♦
నందు సతిస! ధనియకా మనోవిభుఁ ♦ గనింపనే కాంత; నయ
భయయుతమామ ♦ నాఘఁగొలుచుఁగి దానుకోరినదానిఁ ♦
దడయక కూర్చెడు; విభునాదరించును ♦ ద్విరదయాన! తా
నొసర్చెడుపనిఁ ♦ దగుచటంచునచించు; భర్తనే సలుమారు ♦
ప్రస్తుతించుఁ॥

గీ॥ గాని తల్లక్షణంబులు ♦ లేనియట్టి! వాని వాకొనదీక్షణమైనఁ
జేయ! దెంతవిద్వాంసుడైనను ♦ సుంతయైన । నాదృతినిజాన
దర్శాంగి ♦ హర్షమునను॥ ౨౩

ఉ॥ స్వప్నఘోషశాంశమగు ♦ సారముగూడను లేనియట్టిదు!
రరభవాబ్ధిలోపలఁ జొ ♦ రంగను మాసస మొప్పదందును ।

త్కర్తృత్వం గుణాన భవం కపతావకసన్నిధి స్మహా!

హర్షమెసంగనుండెద ద యన్నను జూడుము దేశికో తమా॥
కం॥ అనుశిష్యునివచనంబుల వినిదేశికుఁడొండువలుక ధీమానరము
నే మనకయ్యెయుండగ సుతుని॥ గొనిపోవగవచ్చె చండీ॥
గురుగృహమునకున్॥ ౨౫

—చండీ కొమరుని బుద్ధిమరల్ప నింటికి గొనిపోవుట॥—

ఆ॥ పో వచ్చి విజ్ఞుడైన యనుతుం గనుఁగొని తుష్టిచంది గురు
నిఁ దుష్టిపఱచి గురునిమాజ్ఞబడసి కొమరుని గొని
స్వీయ పురముఁజేరె వేగ ధరణిగురుఁడు॥ ౨౬

ఉ॥ ఇంటికి బుత్తుఁడేగి జన యిత్రికి వందనమాచరింపఁగాఁ
గంటను ముజ్జలంబొలుక గాటముగాఁ దనయాత్మసంభవున్
జంటను జేర్చి యాసతి ని జంబగు తద్విరహంపుదుఃఖమున్
గెంటె దినుజగత్రిమచఁ గేవలచందనశీతమాఁ గదా॥

చం॥ సకలములైన విద్యలను జక్కఁగఁదాఁబడియించి వచ్చె దే
శిక నికటంబునుండి మన నీమకు నీశిష్యగుర్వభిఖ్యుఁ డ!

య్యకలుషఁ హించివత్తమని యందఱుబంధులు చేరిరంత వి
ప్రక్రొమరుడెంతోమోదమునఁబూజనొనర్చెనుయు క్తహానటుల్

గీ॥ తానువిద్యాధిరాజౌటఁ దనతనూజ! బుద్ధికోధుప శ్రుతిపద
బద్ధజటల భట్టసయముఖ్యవిద్యాను షఁకిరములను బ్రేక్ష
జేసెను బుత్తుని బండితుండు॥ ౨౭

చం॥ జనయితప్తచ్ఛసేయఁ దన శాస్త్రను ముందుగఁబోదలంచి వే
దనిచయశాస్త్రలక్షణవి తానములందున స్మేరవత్తుండై
తనకగునేర్పుఁజూప సుత దార్ధ్యముఁ బ్రశ్నలను త్తిరంబులం
గనిముదమందె దత్తితను ఖప్రదములదపుత్తువాక్యముల్॥

గీ॥ పుత్తువాక్కుధఁగ్రోలి యా భూసురుండు హర్షవార్షిధిదేవ
న్యా యంబెకాడె! పితకుసామాన్యవచనంబె శ్రుతినుపేయ
మొనపుడు శుద్ధవాక్కు పే యంబుగాడె॥ ౨౮

—శవనం కం. పృథ్వీమం—

ఉ॥ భూమి సూను యోగ్యగుణ ♦ పుంజ సుచారముచెల్లె గృహ్యుల
భూమి సూను యోగ్యగుణ ♦ పుంజ సుచారముచెల్లె గృహ్యుల
భూమి సూను యోగ్యగుణ ♦ పుంజ సుచారముచెల్లె గృహ్యుల
భూమి సూను యోగ్యగుణ ♦ పుంజ సుచారముచెల్లె గృహ్యుల

కం॥ మారెరుదని మీరినుజున్ కీర్తనముచందునొసరి ♦ నెంచితి
మర నా భూతిలదివిజయగోళక ను పూతాంచితసాధిలం
మర నా భూతిలదివిజయగోళక ను పూతాంచితసాధిలం
మర నా భూతిలదివిజయగోళక ను పూతాంచితసాధిలం

గీ॥ కోరివిద్యాధరా న ♦ పుంజ సుచారముచెల్లె గృహ్యుల
కోరివిద్యాధరా న ♦ పుంజ సుచారముచెల్లె గృహ్యుల
కోరివిద్యాధరా న ♦ పుంజ సుచారముచెల్లె గృహ్యుల
కోరివిద్యాధరా న ♦ పుంజ సుచారముచెల్లె గృహ్యుల

సీ॥ అయ్యె గిచ్చకత్తి ♦ కయ్యెడ వరుతొడిగి; కిని వాన్వహు
అయ్యె గిచ్చకత్తి ♦ కయ్యెడ వరుతొడిగి; కిని వాన్వహు
అయ్యె గిచ్చకత్తి ♦ కయ్యెడ వరుతొడిగి; కిని వాన్వహు
అయ్యె గిచ్చకత్తి ♦ కయ్యెడ వరుతొడిగి; కిని వాన్వహు

గీ॥ గామకల్పంబులేకమోకన్యగోనెడ నాగ్నిహుండు గిరివతి ♦
గామకల్పంబులేకమోకన్యగోనెడ నాగ్నిహుండు గిరివతి ♦
గామకల్పంబులేకమోకన్యగోనెడ నాగ్నిహుండు గిరివతి ♦
గామకల్పంబులేకమోకన్యగోనెడ నాగ్నిహుండు గిరివతి

కం॥ అత్తటిగన్యాజనకను సృష్ట మఘుండుచివరి ♦ నీవిధము
అత్తటిగన్యాజనకను సృష్ట మఘుండుచివరి ♦ నీవిధము
అత్తటిగన్యాజనకను సృష్ట మఘుండుచివరి ♦ నీవిధము
అత్తటిగన్యాజనకను సృష్ట మఘుండుచివరి

చం॥ అనిచెలికాండు వల్కవిని ♦ యామఘుండు వారతాతభాషితం
అనిచెలికాండు వల్కవిని ♦ యామఘుండు వారతాతభాషితం
అనిచెలికాండు వల్కవిని ♦ యామఘుండు వారతాతభాషితం
అనిచెలికాండు వల్కవిని ♦ యామఘుండు వారతాతభాషితం

గీ॥ కొంతమధునంజీతుండు వి + ద్యాధిరాజు! నాన్న పలకేతా
పూజ + నాదిజేసి యోగ్యమైనముహూర్తంపు + మోజనం
బుఁ | కేయ జ్యోతిషకులఁ బిల్వఁ + కేసిరంత! 30

శా॥ దై వ్యావళివచ్చి యొక్క సుముహూర్తంబు నివారించి
భూ! దేవస్వోద్యముతో వచింపఁగఁ దను + ద్విమాన్ దివ్యంబు
సంజావిర్భూతమునల్లఁచుచు వివా + హార్థంబు బంధావృ
భూ! దేవాహ్వానముఁ కేసిరయ్యెదల స + ద్ధీమంతుఁడౌట
నవ్విన్! 31

ము॥ మరతాతేచ్చ నె కాలకేసగరి ను + ద్వాహంబుఁజేయింప భూ!
సురబంధావృత్తులు నిష్టులచ్చటికి ను + శుద్ధాంతరంబొప్పు రా!
బరితక్కినసుమాళినొప్పనఁగు + నాభవ్యఁగిదేశంబుఁజే |
ర్చివేసిరిభగంబుగౌరవంబురలస + చ్చిందూరముఖ్యంబులక॥ 32

—♦ శివసరు వివాహమహోత్సవము. ♦—

చం॥ జరిపెవివాహమత్తఱి న + చంచలధీమహితాగ్నిజన్మ భా!
సురనిగిమోక్షవాక్యచయ + శోభితమై పరితోగతాచ్చ సు!
స్వరయుతవల్లకీకృణన + సంగతమంగళ కంఠరావమై!

సురుచిరవాక్యఘోషమయి + సుత్యసతీజనభాసమానమై॥ 33

నీ॥ ఒకవంకదేవవా + శ్చీకంబుచేద్దిజ; కలములొకీర్పాద + ము
లనొసర్చి నొకదండఁ బండిర + ప్రకరంబు శాస్త్రార్థ; మున ప
ధూవరుల దీ + వనలఁచుచు నొకదిశఁ గెయిత్త + నికరంబు
పీయూష; తులితంబుల పద్య + ముల వచింప! నొకచాయఁ
గలకంత + ప్రకకాకలీరావ; మున నారౌలారతిఁ + బూనిపాడ!

గీ॥ నొకటఁదౌర్యత్రికధ్వను + లొప్పమిఱ | బంధుహితముఖ్య
లురుహన్ + బంధురంబులైన జెందములంగారిల + నేచురాత్రు
లందుసంతసించెఁబాణిగో + హంబు జరిగె॥ 34

ఉ॥ అంతలభూసురుండు దన + యాత్మజడైనకరంబుక్షీరసం!
కాంతముఁజేసి బంధుసముఖంబునఁ గన్నులనీరుగ్నిమ్మగా!

- భాగ్యంతమనన్ముఖైః వరుకః ధంబులః దత్పితృహస్తపాలి నీ |
కాంతను నీటఁబాలనటుఁ గాకెటులుంచినమీదెయంచెడెన్ || ౪౩
- ఉ॥ అల్లునిఁజూచినల్లునుఘోరఁ జాతృజయాత్మజుఁడీమెయంచుమే
మెల్లవిధంబులచే దెనిచి యిచ్చితి మీపెను నీకు నీమెనఁ |
బిల్లివెలుంగుతాకినను వేమరు; మంచియుఁజేతెఱుంగదీ |
వెల్లవిధంబులన్మనుడఁ వేమని నీకువచింతు మిమ్మెయిన్ || ౪౪
- గీ॥ ఈపెయొక్కతయగుట మే మింటిపనులఁ ముట్టనీయము
దాఁచి ముగ్ధయాటఁ పాటలనె తూగు నానందఁ పరవశ
మునఁ సకలవిమలకుఁ జెప్పఁగా సరసమగునె? || ౪౫
- నీ॥ కావున నాగారఁ కార్యంబులను నేర్పి నభినాక్షి నేలుమోఁ
పలలితాంగ! ధర్మాగ్రకామవో ధానకార్యంబుల; సతీశయిం
వకు మీపె నమలధీకఁ ఉచితానుచితఫక్తి నూహింప
నేరదీ, కుండకుట్మలదంతి గోలనుమ్ము కోపప్రసాదవా
గ్గుల తీరెఱుంగదీ; యబల; యెట్టులనీపెనాదుకొనెదో? |
- గీ॥ తెలియనేరనిదానిని దెలియఁజెప్పి చేయనేరనిదానిని జేయఁ
జేసి పరసముగనేలుకొనును యీసారసాక్షి నమలగుణగణ్య!
యవనీను రాగ్గిగణ్య || ౪౬
- చ॥ సకలము గుర్రైతింగి జన సన్నతులందెన మీకుఁజెప్పనే |
వకుశలుండన్మదీయసుత యజ్ఞయటంచుచుమాత్రమీడఁజే |
వృక్షనిలుసోచితక, యిటు వెల్కంగసాహసమకానినాఁడ నీ |
వికకావాని నేలుండతి వేదకరకలితేక్షణులన్ || ౪౭
- వ॥ అని వరులకును వరజనయిత్రీజనయితలకును వేఱువేఱుగాఁ
జెప్పి చుప్పద్మనయనఁపుగించి నయనంబులనుండి యశుకీకణా
బులజస్రంబుగా సగ్గివిన ముగుదయగు నాచిన్నియన్నల
మిష్ణుండరి యిట్లనియె || ౪౮
- ఉ॥ అమ్మనో! రమ్మ; గుడ్డునుఁ మమ్మ! ననుంగనుకోర్కెఁజేసిదా |
నమ్ముల నీశ్వరాక్షుల నొ నర్పితిమీశుక్వపం బసిండియా |

పమ్మను నవ్వునిన్నుఁగను ♦ భాగ్యమెసంగెను, నాటినుండి ని
క్కముగ నీముఖాంబుజముఁగించి సుఖించితిమింతకాలమున్॥

ఉ॥ నేటికిఁ బెద్దదానవయి ♦ నేస్తముతో శ్వశురాలయంబునం
దాటలఁ బాటలన్మఱచి ♦ యత్తు మామకు భర్తకిక జం
జాటముగల్గువారలకు ♦ సర్వసవర్యలఁ జేయుకాలమో
పాటలగంధి! వచ్చెదగు ♦ భంగినినీవట సంచరింపుమీ॥ ౫౦

చ॥ అరుణగభస్తి యభ్యుదయ ♦ మందకపూర్వమె నిద్రలేచి యు
ద్ధరతరభక్తిరాజుల న ♦ తుల్ పతికత్తుకు మామకిచ్చి స
బరముననింటికార్యముల ♦ భవ్యలుమేలనఁజేసివారలా
దరమున నిచ్చుచీవెనలఁ ♦ దాల్చిసుఖంబును గొంచుమమ్మనో॥

నీ॥ అత్తమామల భక్తి ♦ నారాధనముఁజేయు, మాత్యేభుఁగచుము
శ్రీ ♦ హరిగనెప్పుడు తోడికోడండ్రితో ♦ నీడుగాఁజరియింపు
మాడువిడ్డలతోడ ♦ జోడుఁగనుము బావల మఱుదుల ♦ భక్తి
వాత్సల్యంబు; లను జూడు పెద్దలఁ ♦ గనుము భక్తిఁ బర
పూరుషులతోడ ♦ భాషింపఁదలఁపకు; మితరులయిండ్లకు ♦
నేగఁజూతు॥

గీ॥ మదివ! యీవాక్తని జిత్త ♦ గతముఁజేసి మెలఁగు మతిచాగ
చూకతః ♦ గలిగి పుట్టి నింటికిని మెట్టినింటి కఁహీనయశముఁ
దెమ్ము ననుఁగన్నతల్లి! స ♦ తీమతల్లి॥ ౫౧

మ॥ పతిచేతోగతిగురైఁగి చరియిం ♦ పం జెల్లుసూసాధ్యవో
యతివా! యాతఁడుపాగతుండయినఁబొద్ద్యంబిచ్చి సర్వోపచా
రతఱింజేసి ప్రసన్నుఁజేసికొన ధ ♦ ర్మం, బెందుఁగోపించి మూ
ర్ఖతమొటంజరియింపఁగాఁజనదు హ ♦ ర్షంబూసనొనెప్పుడు॥

క॥ పతియే శ్రీహరియనుచును సతి చేతమునందుఁదలఁచిసర్వా
వసా సీతులను దదరమునే కుతుకమునను గోపలయు ♦ గుణ
మదెపట్టి॥ ౫౨

ఉ॥ కాంతనా? యత్సచేయ భవః • కంచగు సేవను మాకానుడస
ర్వాంతరసంస్కృతైశశివుః • డందును మోచిము వేసెతాలియున్
సావృంతముచందుఁ దుష్టించు • సర్వసంఖంబులూ గల్గుదాచ, నే
నెంతవచించు? సద్యశము • నిమ్మగఁగాంచి ముఖంపుచుమ్మతో॥

చ॥ కల్లమ్మనుమంజితంజిలభక్తాభిజ్ఞయయ్యను శాలయగుటఁదన
నూరిమి తెనూజయగు సతీమతి కత్తువారింట్ల పద్మిపదగు
తెలుగు నెక్కించి సమంబముగా నందఱు చేసనుమతుండై,
పుత్రికావిమోగంబు సహ్యంబుగాకన్న నెట్లులో యప్పటిసట
నిడిచి యార్చుపురంబుచకరిగెచునగాదంజతులు. ౫౬

—♦ శివగురు గార్హస్థ్యము ♦—

కం॥ అంబులీలలచప్పుము! ఖంబుల, శుభవస్త్రములను • గమ
రీయసుదం! తంబులచెనఁగును దేవయ! గంబునలెఁజెందెరమితః
కంఠాణములతో॥ ౫౭

చ॥ భువనమునన్నిజిత్రీయముఁ • బూర్వమె పూననయ్యున్న చన్ద్రు
త్సవనములందు మోగింపరా • న నడటంచువచించునా గాననా
కివగురుఁడర్థయాగిముల • కీయఁగ నొరె విధిజ్ఞులై నభూ!
దవిజులఁ గూడి వహ్నులగు • దేరుగఁ గాగ్రహించె,
మూఁడిటతో॥ ౫౮

కం॥ బహువిత్తసాధ్యయాగి! వహమన శోకములను • న
కొనినయా! మహనీయు యజ్ఞశుభా • గ హరణమునలన
సమృతము • గచ్చెరమరుతో॥ ౫౯

కం॥ పితృదేవమునుజులతీహ! ర్షతులగుటను నిష్టనన్దు • సిద్ధికరుంజా!
క్షీతిదివిజంగని సుమన! స్థితిగొప్పట భూమిఁగల్పు • తరుననిరి
జనులో॥ ౬౦

గీ॥ ప్రతిదిసంబును వేసెపుఁ • బరచనోప్పి ఎదులపపకృతిసలెను •
వృతముకలిగి! యాగమప్రొక్తకృత్యంబు • లాచఁచెను! నతనికి
సమంబులయ్యె క్ష • శాభములుగ॥ ౬౧

—◆ శివగురుడు సంకల్పభావమునకుఁగుండుట. ◆—

శా॥ రూపంబును గానుఁ కోర్పున భరా ◆ రూపుండు వేదాదివి,
ద్యాపారంగతుఁడన్గివంతుఁడునగ ◆ రవ్య్రేనేనరుండా ర్యసే! వాసా
రీఁబు నై యు భూసురుండు స ◆ ద్వత్సాపితేకేరయుం ।
దాపంబునె జరాయుతుండగుచు నాం ◆ తర్యంబుబోఁబుత్తుకై ॥

చం॥ ప్రమదమఁగూర్చునయ్యె బహు ◆ భాగ్యములన్నిలసిల్లునిల్లుసే!
త్తము బహుసస్యముత్త నను ◆ ధాతలమంచితఁజేయసంఘమా
గమగతస్వవేత్తృతయుఁ ◆ నై నన మంచితమానసంబుఁ బు
త్రిమహిని బొండకట్టి ద్విజ ◆ తామరికిన్నెయచంద్రంబునన్ ॥

నం॥ ఇప్పుడేకం గిలుగింపింజెనఁ ద్విష్టకయువయిం బునుతుండు ◆ దదక
చరమం! చిచ్చుకప్పకై ద్విష్టము; నిష్పగిదింగవపె నేహ ◆ నెట్లు
లో యత్నంబుకా ॥ ౬౨

ఉ॥ అంతట చిత్తకృత్యనిచ ◆ యంబులఁపిచ్చి స్వకారితోడ మః!
ఖాంతరుండొచు విప్రఁడనె ◆ చంబుజనేత్రీకొ దేనిచంద స!
త్సాంబులుకోరువారొ! యటు ◆ నంటి సుతానవీక్షితక య!
థాంతరమయ్యెఁబాయమెఱు ◆ లంచఁగిలారమొస త్తనూభవున్ ॥
అ॥ నే! అతేవ యాత్మజాతుఁ ◆ జావిర్భవించిన! వెనుక మృతియు మ
నకు ◆ విపులనుభవ । మట్టిపట్టిఁ గనక ◆ చుట్టెయుఁ బుట్టని!
వాడనై తీ నేడు ◆ ననుభవోన్ ॥ ౬౩

ఈ॥ నిక్కము; పుత్రిసిపొత్తొసక ◆ వేరి కులొసఁబ్రసిద్ధసంమతా!
ఘక్కినె కాంచనట్టి మన ◆ భక్తిము నెవ్వరుసెప్పికొందు? స!
మృక్కుగిసూనవల్లవ ఫ ◆ లాసెనెసంగునగంబునెన్న కె!
జ్జుక్కుడు కుండలంతుఁఫల ◆ హేమసారతముండలొచరి ॥ ౬౪

చం॥ అనివచియిందుభక్తుఁ గని ◆ మానతిఁబల్కు; గిరిశకల్పకం!
బాగు భవయింప నెవ్వఁగల ◆ పుంజుము శాశ్వతమైతనర్పు, బా!
లుని నుపమమృ భక్తు నతి ◆ లోకు నొనర్చెనుగాడె? యంతక!
న్ననెవారిఁగొల్తుమార్య మన ◆ సంబున దత్తులదుండెవంజికన్ ॥

—♦ శివగురువు భార్యతో వృషశైలమునకరిగి యట శివునారాధించుట. ♦—

గీ॥ ఇట్లుభార్యోక్తి గ్రోలి మ ♦ హీనురుండు | పుత్తుఁగోరుచు
సోమార్థ ♦ మూర్ఖుఁబ్రాణత | వశ్యుసోమార్థ సీతుఁ ద ♦ పంబు
చేతఁ| దృష్టుఁజేయఁబ్రయత్నించె ♦ దిటపుభక్తి॥

శా॥ ఈశాగారముచెంతనుండెడుధని ♦ న్నేలాగతిన్ సాక్షతుడౌ|
చీ శానార్చనొనర్చె దుంపలను దిం ♦ చీరీతిఁ గొన్నాభులా|
పై శాచీరనుభంబులనృణచి త ♦ త్పాదాబ్జభృంగంబునై |
లేశాహారముఁ గూడఁగైకొనక కొ ♦ ల్చెప్పకొమ్మె సీతుఁదాన్॥

ఉ॥ ఆయనఘాత్ము భార్యయు న ♦ హర్షిశలం దనభర్తతోడ న|
త్కాయముఁ గవ్వపెట్టి గర ♦ కంతుభజించెవృషాద్రియందు ని|
ట్లాయతకాలమేగ ఫణి ♦ హరుండు నొక్కదినంబునంచు ని|
ద్రావియుతుండై న విప్రునకుఁ ♦ దాఁగనుపించి వచించెనీగతిన్॥

—♦ శంకరుండు శివగురునకు స్వప్నమునఁదోచి పరమేశ్వరగుట. ♦—

కం॥ నీటికిటులపముఁ జేసెదు?| పాటించుమునన్నటంచుఁ ♦ బలికెడు
పునిం| బాటించివిప్రుఁడనియెను| మేటినుతుంగుటిఁచి తపమ ♦
మేయ మిదంచున్॥

ఉ॥ దేవర వల్కునిట్లు గణు ♦ తింప నమోఘము మచ్చించు, వి|
ప్రా! వరలక్షణాఘ్యగుణ ♦ భానితుడౌచును సర్వసేవి యౌ|
కోవిదు సల్పజీవుఁ గనఁ ♦ గోరుడా? భూచితరాయువుల్కుధీ|
భావితులై న పుత్తులనుఁ ♦ బల్కుఁగాంచఁ దలంచెదో?యనన్
చం॥ విని శివగుర్వభిఖ్యుడను ♦ విశ్వమునంజిరజీవులై న దు|

వ్వినియతులాత్మజాతులను ♦ సంభవమందుటకన్న సర్వస|
జ్ఞననుచుడౌచు సర్వగుణ♦సంయుతుండై న సుతుండుకంజె చా
లును; భవ! యట్టిపట్టి ధర ♦ లోఁగనఁ గోరెద నిమ్ము

శ్రీకృష్ణోన్॥ ౧౪

౧. చం॥ అనివినుతించు విప్రుఁ గని♦యట్లులెనత్సుతుండుద్భవించు, భా
ర్యనుగొని యింటికిం జని ఘనాస్థను సన్భజియింపుమంచుదాఁ

జనెశిపుఁడంత మేల్కొని ద్వి ♦ జప్తివరుండు సుష్టుప్తినున్న భా।
 ర్యనుచగురీతిమేల్కొలిపి ♦ యష్టపిన్వత్తముఁ జెప్పె నొప్పుగఁ॥
 కం॥ పతిసెప్పించుత్తముఁ దా త్నతెనున్తుతిజేసి మిగుల ♦ సంత
 ష్టిని సా త్పుతుండు దయపంతు నగఁజూ॥ పతికరుణను మచక
 తుండుం ♦ బలుమఱుకలఁ దా॥ ౭౬

చం॥ శివపరులౌను నప్యమ్మును ♦ జేతమునందును సంస్కరించుచు
 స్థాపనముజేరి పారుల చ ♦ భక్తిభోజన దక్షిణాపాదా।
 నవిపులత్వపుం గఁచునొ ♦ నర్జునుడీవలంబెదాననం।
 భవమగుతుష్టిపందిరెద ♦ భవ్యుననన్ములు విష్ణుమౌతుల్॥ ౭౭

—♦ సతీమణిదోహదాభివర్ణనము ♦—

సీ॥ అంతట నొకదినా ♦ భృంతరంబున మహా; శ్వరుతేజమాశివ♦
 గురునుభోక్షి; మానాన్నగతమయ్యె ♦ మాన్యుఁడౌ శివగురుఁ।
 డగ్రిజానుజ్ఞఁ గా ♦ నాహరించెఁ బతిభుక్తశేషముం ♦ బతి
 పదనీరేజ; భృం నా నంగన ♦ పొంగుచుఁగొనె మృగశాబ
 నేత్ర భ ♦ ర్మగియూచు నారాతి; శివగర్భగర్భసం ♦ సిద్ధిఁ
 బడసె॥

గీ॥ నంతగర్భంబు వృద్ధియె ♦ యంగమగుచు । దివసమధ్యంబునందు
 దే ♦ దీప్యమాన। నరనిరీక్షణదుశ్శక్య ♦ నలినమిత్రి। తేజమ
 ట్లాప్పెనత్తటిఁ ♦ భ్రాజితమయి॥ ౭౮

ఉ॥ భూమిజలాదు లేవిభరి ♦ మూర్తులు విష్ణువనప్తకన్వయం।
 బేమహిమాఘ్యచేతవహి ♦ యింపఁబడెం బరమాత్మఁజెప్పఁడా?
 సోమధరుస్థరించినవి ♦ శుద్ధ సతీమణి, గర్భభారసం।
 కాగ్నితయూచు నుండగతిఁగాంచెను సుతయనంగఁజిత్రమే?॥

చ॥ సకలశరీరసంగియగు ♦ శంకరుడీపెశరీరమందునిం।
 చుకయునునుస్కి దుష్టులకుఁ ♦ జొప్పఁచున్టులౌ నర్పణయ్యెనిం।
 తకుఁగఘమున్నెయుత్సుకతఁ ♦ దామరసేక్షణమేనడెల్లదోస్త।
 తకమగురీతిదివ్యమగు ♦ భామముచేతసమాకృమించియున్॥ ౮౦

చ॥ రమణినుగంధపుష్పనిక ♦ రమ్ములఁ బూననశే కయ్యెనయి |
 స్థమితభరమ్ముచేసెనఁగు ♦ నాభరణమ్ములఁగోరునే? గురు |
 త్వముగలదాచు నెయ్యదివి ♦ భాసిలునట్టిపదార్థముస్వహా |
 స్తమున వహింపఁగావెఱచు ♦ సాధ్యసదోహదయాటసత్తతిక॥

ఉ॥ బందుగులెల్ల నానుదతి ♦ ప్రాకటగర్భముఁ గాంచెనంచునా |
 నందముతోడదుర్లభమ ♦ స్థమపూర్వమునైన వస్తువు |
 బొందికగాఁగఁ దెచ్చివిరి ♦ బోడికొనంగఁగ దానిఁగొంచునా |
 నందముగాంచెగర్భభరి ♦ ణంబనఁ గిష్టముగాదె నాతికిన్॥౮౨

చం॥ పలికితి మర్త్యధర్మమును ♦ బట్టి యదిట్టలఁ గానియాసతి |
 తిలకము కష్టమించుకయు ♦ దేవధృతింగనదియ్యె నొచు బా |
 ధలుతోలఁగు న్నుభాకిరణ ♦ ధారిని శంకరు భక్తి నొప్పునే |
 వలఁ బరితుష్టుగానొనరు ♦ పంగ సుఖంబగుచందురంచితత్వ॥౮౩

మ॥ వినయోపాసకగాన శాస్త్రవిలస ♦ ద్విద్యాధరశ్రేణి భ |
 క్తినిబద్ధంబగునట్టిగాన మనుర ♦ క్తిస్సల్పఁగా క్షేత్రయా |
 పని కామోన్నతమావృషంబుపయిర ♦ న్యాసిల్లు నీశానుని |
 గనెనిద్రాయుతయాచుస్వప్నమున న ♦ గ్రంబండు సస్మేరయై॥

చం॥ జయ! జయ! దేవదేవ!విల - సద్దయనొప్పెడుదృష్టిజూచిమా
 భయమునుబాపి మమ్ముఁబరి ♦ పాలనఁజేయు మటన్న పల్కువి |
 స్మయమెదనొప్పఁగావిని ప్రస ♦ న్నతగాంచి నిరీక్షఁజేసి యే |
 మియుఁగనకంత నిద్రఁగని ♦ మేలగువాక్కులఁగ్రమ్మఱిన్వినుక॥

శా॥ చంచన్మంచముఁ జేరునట్టితఱి హా ♦ స్యంబొప్పువాక్యంబులం |
 గొంచెంజైన వినంగలేని సుదతి ♦ కోటిస్థరద్రోత్తము |
 త్సంచారంబున సమ్యలంకరించి న ♦ త్సారస్వతాఖ్యాసనం |
 బంచల్లీలునెక్కువట్టి గనెన ♦ ద్ధరంబున న్నిద్రోహా॥౮౪

గీ॥ సాత్వికోద్వృత్తులందుర ♦ సమతగలిగి వైషణికవృత్తులం
 దునై ♦ రేషగలిగి యైప్పుతత్సతిచేష్టగి ర్భోల్లసత్సు పుత్త్ర
 చిత్రోకథం జెప్పు ♦ పోల్కి నొప్పె॥ ౮౫

గీ॥ ఆపెకుచపర్వతప్రభా ♦ హోదినను | శై వలంబట్టులొప్పు రో ♦
మావళియును | బాలుఖేలనముంగూర్చి ♦ బ్రహ్మదేవు | చేతఁ
గృతమైచవేణువు ♦ రీతినొప్పె॥ ౮౮

ఉ॥ ఆజలజారిధాఁ, సతి ♦ కాత్మభవుండయి పుట్టిత త్కుచఁ |
వ్యాఘ్రముచేత దుగ్ధముచు ♦ బాసమొనర్చుచటంచునెంచి యం |
భోజభవుండువేలుపుల ♦ బువ్వనునింపి పామకుంభము |
లూచితగా చురంబున ను ♦ తారముగా సమకూర్చెనింతికిన్॥ ౮౯

గీ॥ గర్భగతుఁడైచయపుడె య ♦ య్యర్చకుండు | దై వైతమాధ్యమి
కాఖ్య మ ♦ తద్వయంబు | నమలదీగర్వమగుట నా ♦ రమణి
దైన | పామకలశాభకుచమధ్య ♦ మేవగించె॥ ౯౦

— ♦ శిశంకర భగవత్పాదావతారము. —

ఉ॥ సూర్యుఁడుమేషమందున వ ♦ సుంధరజాతుఁడు నక్రరాశియం |
దార్యుఁడుకేంద్రమందుఁ దుల ♦ యందు శనైశ్చరుఁడొప్పు
చుండఁగా | నార్య కుచూరుఁబోలె శుభ ♦ మైచముహూర్తము
నందుఁ గాంచెనా | శ్చిర్యముదోష భూసురుని ♦ జాయ నులక్ష
ణసాత్రిబుత్తిని॥ ౯౧

చం॥ శివగురుండంత సూనునిశ ♦ శింబురుడించెడివానిఁ గాంచితా |
శివజలధి న్మునింగియును ♦ శీఘ్రమె నీటమునింగి యంతభూ |
దివిజుల నర్హులంబిలిచి ♦ దీప్తసుతాంచితజాతకర్మమం |
దవనిని గోవులస్థచును ♦ నత్తటిహర్షముతోనొసంగెదా॥ ౯౨

కం॥ గజహారిగోవ్యాఘ్రాదిఁ స | హస్తవై రముగల్గుమృగము ♦ లన్ని
యు సరితం ద్యుచ్చించి మైత్రితోనెసఁ | గె జగద్గురుశుద్ధవం
బొ ♦ గించువేళ॥ ౯౩

మ॥ దివిజానీకముపుష్పవృష్టిగురిసె ♦ నివ్వంబుగానాడిరా |
దివిషద్యౌరవధూటికానికరమా ♦ దేవరి గానంబుఁజే |
సె పరిష్టనృసముక్తమా మహతిచే ♦ డేమంకరుడొశివుం |
డవనిష్టనృమునందు కాలముననా ♦ హాయంచులోనుబ్బుచు॥

- సీ॥ ఫలసూరపల్లవః ♦ పృథతి న త్తటినోష్ఠిః; భూజాతలతికలు ♦ పు
డమిలోన నిర్మలాంబువులచే ♦ సగజేనాపగలెల్ల; సంబుదతతి
నున ♦ ర్జుంబు నొసంగె; వాయునద్భుతగంధ ♦ వాసితుండై వీచె;
దిక్కులన్నియునచ్చు ♦ దీప్తి జెలంగె; ననలంబులు పృథక్కి ♦
జాద్భుతార్చులందేజ; రిల్లె సర్వసుహృత్వ ♦ ముల్లసిల్లె॥
- గీ॥ నద్వయాభిఖ్యమతవైరి ♦ మాస్తపుస్త కంబులిలజారె, నిగమశి ♦
రంబులెల్ల నవ్వె, వ్యాసుహృదబంధు ♦ శవికాన మందె నా
భవుడవచ్చుచు ♦ బంధువుడు॥ ౯౫
- కం॥ సుమనోష్ఠగంధమై న త్సుమనోవింబుమునగుచు ♦ శుభసూ
చకమై సుమనోనిచయేరితమా ♦ సుమనోవర్జంబుగురిసె ♦ జో
ద్యముగాంగె॥ ౯౬
- ఉ॥ అర్యముతోఁ ద్రిలోకీయు ను ♦ రాగముతోడ భరాతలంబు వి
స్వర్మలచివిన్ది న్ననతను ♦ ధే నిలున్బుల నాచతనితా
సర్వ సమస్తోద్ధాని వి ♦ గౌరవంజై న తనముతోడ చు
య్యాన్య మహాస్యతోడె ♦ సద్భుతతేజముతోఁ రావలె॥
- చం॥ శివగురుండంత గాలాపవి ♦ కేషములబదిలెనొక పాదే భూ
దివిజుల సత, రించి నాడు ♦ నిష్కల చర్యను న్నడచేయ తా
రవని నిరంజన సౌవిమం ♦ బోని రజోమనః ప్రవాహం
త్రపులగుపంశీతాగ్రముల ♦ ప్రౌఢనిర్భయ వివిధములై॥ ౯౭
- గీ॥ ఇంద్రయోధి భూరిల ♦ మెల్లఁ ననచు యనముచే వ్యాప్తిము
గంజేయు ♦ ననిరి పితరులు నాయుమెతనలేరు వా ♦ రద్దనప్ప
లేగు విజ్ఞులమంగళా ♦ శీలమనరు ॥ ౯౮
- తా॥ బుధుజ్ఞాతిసుహృద్ప్రియాంగినలు శు ♦ భృప్రాభవార్హివని
వైది సన్యుల గనఁ గాన్కలంగొని మహా ♦ త్సుక్యంబుతో
జేరి యా గంధేభవ్రతిమానయాచలు నిదా ♦ ఘంజండు బూ
ణేందుసం బంధంబుం గనినట్లు బాలుగనితా ♦ పంజెల్లఁజుల్లార
గె॥ ౯౯

గీ॥ బాలుతేజంబుచే నూతి ♦ కాలయంబు దీపమేలేక మిగులసం ♦
దీప్తమగుచుఁజేకటిని, బాపజేసెడు చెలువుఁజూడఁ సకలజను
లకు మిగుల నా ♦ శ్చర్యమొదవె॥ ౧౦౧

—♦ శ్రిశంకరశైవభివర్ణనము ♦—

గీ॥ శంకరానుగ్రహంబున ♦ జనించుడగుటఁ సకలజనులకుశమ్మని ♦
శమ్ము నిడుటఁ శంకరాభిధానాలున ♦ కంకితముగఁ జేసెజన
కుండు సంతోష ♦ సిద్ధిచోడ॥ ౧౦౨

తరల॥ సకలశక్తియుతులైనై యను ♦ సర్వవేదియునై యనుఁ
శ్చుకతతో నరజాతి రీతిగ ♦ శోభించుచుండెనె, నిం
కుకహసింపఁ దొడంగెనందట ♦ శుద్ధకుక్షివిసర్వణం
బకలుమంబుగఁజేసిపాఁచెగ ♦ సంతనేర్చెనుతుండట॥ ౧౦౩

ఉ॥ బాలుఁడు డోలికంజెలఁగుఁపాపునఁ గ్రాలఁగ సన్మనంబులెం
తోలలితంబులై యెసఁగెఁ ♦ దోరపుఁగాంతులనీనురత్నగు
చ్చాలిని జూడనేర్వఁగ వి ♦ దానససంతతి హంససంతతిం
జోలె విసీలమై వజ్రలై ♦ బుద్ధులునట్టులై యొప్పెనత్తక్షిన్॥ ౧౦౪

సీ॥ బాలుండుప్రక్కఁ దాఁ ♦ బాదమ్ములంజమ్ము వాదులడెంద
ము ♦ వ్రోయ్యలయ్యెఁ మండియుండియుచును ♦ తెగిండ్
మూఁదో పల్కఁ దైవతపీరులు మానఁమూఁతఁగొనిరి సంచా
రమును బాద ♦ సరసిజమ్ములఁ జేయఁ నైరులు దశదిశఁల్పారి
రపుమఁ గంభీరవాక్కులఁ జృంభితంబులఁ జేయఁ సరులు కానన
సీమ ♦ కరిగిదాఁగి॥

గీ॥ రంతఁబలుకంగనడవంగ ♦ సుంతనేర్వఁ వికలమయ్యెను బికమ
రా ♦ లకనికాయఁ మహిమహిమధామనేతుని ♦ యభ్యు
దయముఁ నెవరువర్ణింపఁగాఁగలా ♦ రీవసుమతి॥ ౧౦౫

ఉ॥ ధారుణి విద్రుమాంచితల ♦ తాతతిసంవృతకాఁగ నింకఁగా
శ్రీరపరాగపాటలఁగఁ జెల్వగుపత్ప్రభాచోనర్చుచు ।

నైదుధనుర్ధనుఁడు ♦ మెల్లంగ బొలునిలీలఁ బూచినం
 చారమొనర్చె భూపతిజలు ♦ చంద్రనిభూడని సంస్తుతింపఁగన్
 గీ॥ శిరమునందును హిమకర ♦ చిహ్నముంటఁ నిటలమందును
 భుజముల ♦ చేత్రఫాలఁ లక్షణములుంట సృటికసదృశతనువి
 భాసితుండౌట భవుడని ♦ పాజ్జలని॥ ౧౦౭

చ॥ వ్యసనములేనియట్టిభువ ♦ నిర్దుశకంచితవిద్యబోలె నీ
 తిసరణిసొప్పచట్టిర ♦ దేవుఁకంచితరాజ్యలక్ష్మీయఁ
 ట్లసమలనచ్చరస్సమయ ♦ యామవతీనతికాంతిమాది సఁ
 తనమును దల్లిదంసులకు ♦ దానొనరించుచునుండె వృద్ధితోక॥

చ॥ ఉరముననాగచిహ్నముఁ బ ♦ దోదకజంబునఁజామరంబుఁజం
 దురుశకలంబుఫాలముచ ♦ దోర్ద్వయిఁజక్రిధిసర్గదామలు
 నిర్గముననాత్రిశూలమును ♦ శిల్పమొనర్పఁగొప్పబాలుచు
 త్కరమగువిస్మయంబౌదవఁగాంచిరికన్ములుమూయ కెల్లరుక॥

ఉ॥ సర్గములందుఁబ్రాథమిక ♦ సర్గమువిశేషమందన, దేహభృ
 ద్వర్గమనారతంబుమల ♦ సురముగాఁగ సమర్థులొనఁగం
 సర్గము దార్శినిగన ల ♦ సమృద్ధిమోక్షమగమ్యతంగంక॥
 భర్గుడె విశ్వేస్వటస్టుజనఁ ♦ భూమియందుఁబుష్పచుర్వృక్షై॥

శా॥ వాణీశప్రముఖామరౌఘుతుండౌ ♦ వాణీశముండుతా
 వాణీసాక్షికసర్వవిత్తుఁడయినం ♦ బాల్యార్థముజేసె న
 చేర్చిఁబున్దంస్తుతిఁజేయఁగొన్నామహిమకాన్వీయోరుమాయనివిని
 రాగాదుల్పనరించు కేశవుని సా ♦ మ్యంబౌప్పఁగా నత్తటిక॥

మ॥ చపలాశనివిలసిల్లు కై శనపు సుఁస్థంజెరియు సృంకరుం
 డపుడాత్మగనె భూస్థలింగల భవి ♦ వ్యధృతరాజిచ్ఛటా
 గవలాశాంతరశాయియాజలధిజఁ ♦ కాంతుండుసౌశాంజగ
 ణి పవిత్రాత్మను గుఱిలోనఁ గలవానింగాంచు చందంబునక॥

ఉ॥ లోకము నిర్మి మేషనువి ♦ లోకనసంతతిసేక్షణజేసె ను
 శ్రీకమనీయపాలుని సు ♦ శీలు నధిష్ఠితఁడు నిస్పృధా॥

నీకనుకర్తి పాత్రపుట ♦ నిత్యసుపేయసువాక్యజాలునిం।
 బాగ్గి కట వానుడేవగతి ♦ వామనలీలుని వివ్రబాలునిన్॥ ౧౧౩
 క॥ శ్రీమానిసిశవాభ్యః సోమసమానార్థకుచకు ♦ సాంపును
 గూఢ్చిన్ గోమలమై నవమేఘుః శ్యామలమూ కేశపాశఃసంత
 మసంబుక॥ ౧౧౪

ఉ॥ వ్యాకులమయ్యైః బాశుపతః ♦ వైష్ణవబాద్ధదిగంబరేందుచా।
 రావ్వికకుబేరముఖ్యమతః ♦ వాదులచే నిగమాభ్య దాని ను।
 శ్రీకముగానొసర్పః ధ ♦ కిత్తిజునిచి చరించుచుండె ఘో।
 రాష్ట్రపతి ముర్ఖబాబువి ♦ హరిరమకరశంకరుండహూ॥ ౧౧౫.

—♦ ఆ శ్వా సాం త ము . ♦—

క॥ బాలేందులనితఫాలా! ఫాలలసచ్చంద్రిరుక్త్ర ♦ భాసితదశది।
 జీలా! జయశీలస్మితలీలా! మిహిరాగజానులీలానిరతా॥ ౧౧౬
 శా॥ శ్రీశారాధితకోమలాంఘ్రికమలః! ♦ శ్రీకంఠశోభాలస।
 త్కాశేందుప్రతిమానభానురశుభా ♦ కారా! యతీశాంతరా।
 కాశస్థాంచితపాదసీరజ! జటా ♦ గంగా! రవీంద్వన్నినే।
 త్రా! శీతాగనుతాన్వితా! భాసితలి ♦ ప్తా! మోహినీపూర్ణవా॥

ఇది శ్రీ శ్రీమద్భమిఉపాఖ్యాన్వయ ..... వేంకట
 సుబ్రహ్మణ్య శర్మభిధేయాస్సక్తతంబైన
 శ్రీ శంకరవిజయమునందు ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ శంకరవిజయము

తృతీయాశ్వాసము

గళసూషమాశోజం

బూగుణ గిరివానుగక్త! ♦ పోషితభక్తా!

భోగీంద్రవిహార! సంశ్లేత!

యోగిహృదంబుజవిహార! ♦ సౌనకలేశా॥

గీ॥ అవధరింపుము బాలచం ♦ దాగితంనుఁ డవని నీరీతి బాలత ♦
నందినంత! సకలవిద్యార్థిని ♦ సత్కులంబు లందు బృం
దారకుల్లన్న ♦ ముదింపు ॥

క॥ కమలాపతి, విద్వరుఁడౌ విమలాభిదుఁడైనపుడమి ♦ వేల్పు
నకునుత! ప్రముఖతఁ బద్మపదుండను విమలుండై పుష్పశత్రు ♦
వితతులు బెడరక ॥

క॥ సవనోస్మృతితయశుండై భువి నొప్ప స్రాభాకిరాఖ్య ♦ ఘానురు
నింటకౌ బసనుండు హస్తతివ్యథ! లవరాఖ్యతఁ బుష్ప సరివి ♦
లాసహరుండై ॥

ఆ॥ నె॥ ఎనియశమునూడఁ నెల్లరీతిబ్రవాక్య సరసనొందియుంపు ♦
సకలదిశలఁ దోలకాంచితాఖ్య ♦ శో నొప్పునెప్పుడెని సవన
దశశుభాంశ ♦ భవ్రుడతండు ॥

గీ॥ మదవదరితనిగ్రహ ♦ విదితకేర్తి యైన సందీశుండయ్య దం ♦
కాఖ్యుండనఁగి సర్వవిద్యారహస్యవి ♦ తాన్వమియ్యగుచు భవ
మునందెళిలాదవి ♦ ప్రభవనమున ॥

ఉ॥ పొందిక మండ మండ నెను ♦ భూసురుడై జనియించె నాశతా |
 నందును చిత్తుఖాహ్వాయుడ ♦ నంగ జలేశ్వరుడుద్భవించెనా
 నందగిరిప్రధ్వనిజ ♦ నాశస్త్రరూపాతులముద్భవించె నా |
 నందముగా నసూరుడు ననందనుడై జనియించె నమ్మహిళా |

క॥ పరిమలపద్మమౌ నిర్జ్వలైర్జ్వలమగుదుని ♦ చరణంబు జగ |
 చక్రణము గని కొలువంగ గా | నురపుంపపుత్తులగుచు ♦
 శోభిల్లిరెలచో॥

గీ॥ ధరు జార్వాకశాస్త్రవి ♦ భామునను | గుప్తమౌ భాతశఙ్గి
 యింప ♦ నిర్ధరణిని | మండనుండయ్యె జిత్రశీ ♦ ఖండిజుండ |
 లందు, నందియెళివునిచ్చ ♦ రయ్యెనందు |

సీ॥ పూర్వకాలమునందు ♦ బుండరికజనొద్ద; సర్వజ్ఞకల్పుతా ♦
 సర్వమునులు | నియతముజ్ఞాతులౌచు ♦ చిగమంబుల బలింప;
 వారలలోన దూ ♦ ర్వాసుడనెను | శోపనముని పరా ♦ తున వేద
 పతనంబు; నందొక్కటందప్పె ♦ నందువలన | వర్ణసంభవశబ్ద ♦
 వారమెవ్వరొ? యట్టి; యరవిందభవసత్త్వి ♦ యపహసించె |

గీ॥ దాన గోపించి యగ్నివి ♦ ధంబులైన | చూపులంజూచుచూ
 పెను ♦ శాపమిచ్చె భూతలంబున నోదుర్వి ♦ సీతురాల | కాం
 తవైపుట్టు ననుచవ్వి ♦ కతన ననుచు॥

ఉ॥ అంబుజసంభవాంగన దు ♦ రంతవిహదముతోడఁ దత్పదా,
 బ్జంబులవ్రాలిమొక్కి పలు ♦ భంగులసంస్తూతిజేసెనమ్ముసీల;
 మృంబహుఁతులౌనుతుల ♦ తోడ బుష్పశులువేడిరాల౯జా |
 తుంబహుదోషుఁ పండిదయ ♦ తోఁగనురీతిసలింగనందగునో॥

మ॥ అనివాణీనతీయున్ముసీంద్రులుఁబ్రస ♦ న్నాంతర్యంగస్తోత్రపా |
 పనిజేయన్మునివల్కుఁ బల్కునమృషా ♦ లేశంబున న్లేదుగా |
 ని నరాకారుని శంకరాచ్యుత సురా ♦ సీకస్తుతుం జూచినం |
 తనె యీకాంత నిజస్వరూపముఁగనుం ♦ దభ్యంబుముమాత్మ
 టికిన్॥

- మ॥ అనిదూర్వానుఁడు శౌరదాసతికి శా ♦ పాంతంబువాక్రచ్చిన్ం
తనె యాకాంత జనించె శౌవగతిచే ♦ త న్మోణతీరంబునం
దనయాత్మోమన విష్ణుమిత్రుండను గో ♦ త్రాదేవుగేహంబునం
దున నల్లక్షణము కయై పదుషియై ♦ దుష్టేభపంచాస్యయై॥౧౪
- గీ॥ సహజభవనిష్ఠుల యెల్ల బా ♦ మావహూటి మానవతనందవలసె
న ♦ మత్స్యమయము దలనువానిచవ్రాఁతను ♦ దలెఁగఁజేయ
నెవరుశక్తులుకాఁగలా ♦ రివసుమతికి॥ ౧౪
- గీ॥ నకలమృతమగుచులు ♦ సర్వశాస్త్ర ములను గావ్యాదికంబుల ♦
లలననేర్చి పితయేమిటి? కాకాంత ♦ యెఱుంగనట్టి నీజగతి
లేరచుచు బుధ ♦ రాజినలుకు॥ ౧౫

—♦ మా హి స్మ తీ పు ర వ ర్ణ స ము. ♦—

- మ॥ భరనోష్ణంబురమన్యుసూననిచయో ♦ ద్యానాళి నాకాశస్థం
చరదంభోజమహ్నిరోధచణ వి ♦ స్తారోచ్చనాథాకై
ఖరరాజిన్వికసత్కుశైశయల స ♦ త్యాపారసంఘంబుచే
నిరవాదుగనయోధకస్యకన మా ♦ హిమ్నత్యభిధ్యుకమై॥౧౬
- మ॥ విలసత్సంగయజుర్మఖంబులను స ♦ ద్వేదాచేనొప్పి వా
జ్జలనానాయకునై స వాదమునగె ♦ ల్పింజాలి వేదోక్తరీ
తులగిర్మంబుల దామోర్చుచునునా ♦ తుష్టాత్మలంజయుజ్జీ
యలనొప్పారెడు విప్రులంజెలగుదా ♦ రెతేపురీరాజమై॥ ౧౭
- శా॥ అవీటంగలరాజులొకృతిని బా ♦ హ్వనూధి ధీశక్తి ని
తేనెవఁసక్తుల దుబ్బులంగభవ రా ♦ జీవాక్షమిత్రార్యభూ
దేవోత్తంస మృకండుపుత్తులకు భ ♦ క్తనెసక్రితత్రాణదా
నాపిర్భావములందు నారవహా ♦ నాశ్లోద్ధృవప్రాభపుల్॥ ౧౮
- సీ॥ సౌఖోన్నతత్వపు సరసనాకోననేల? యుబుచుంబ శి ♦ రంబు
లనినఁ బరిఘాగభీరల బులకఁకిటికి నడి; శానుఁడ యాకృతి ♦
నూనొననిన సుసులసారు ను ♦ చ్చముగ నేలవచింపకి; సుమ

ధురజీవన ♦ నములె యనిన. చువకునకావృవం ♦ బాసగర్జితముం
జేయ; నేల? యింద్రాననంబుం ♦ బోలుననిన!

గీ॥ తరుణులెల్లరు గంధర్వ ♦ తరుణులె యని. రూపమును జేయనే
లని ♦ రూపణంబు? సురపురమెసాటి యావీటి ♦ శోభకన్న.
నన్నిలక్షణసంపత్తు ♦ లమరియుంట॥

౧౯

—♦ మండనమిశ్రవృత్తము. ♦—

శా॥ అపిట స్థగేనుదుంప హిమమి ♦ త్రాఖ్యంప విద్యాబ్ధిదా।
ధీవైశ్చద్యపుద్రాటిచే మనమనం ♦ దీపించు కవ్వంబుచే।

దేవానుండగుదేశికోత్తముండు ర ♦ క్తిన్ మార్గముం బాపండు।
తేనాసంభవమైన సారసుధం దా. ♦ నేనించి యొప్పారెడిన్॥౨౦

గీ॥ అట్టిభాత్రీసురాగ్రాణి ♦ పట్టియగుచు మండనుండన విశ్వరూ ♦
పుండనంగ । నామయుగ్మంబుచేనొప్పి ♦ నలినభవుడు పుట్టి
మాహిష్మతీప్రఖ్య ♦ పట్టణము॥

౨౧

చం॥ క్రమముగశుక్లపక్షపు మృ ♦ గన్ముటలాంఛనురీతి మండనుం।
డమితవిలాసుడై లిపుల ♦ చన్నిటి నేర్వంగ సంతం దండ్రు॥

ప్రమమగుహాయకంబున ల ♦ సన్మతి దానుపనీతుగా సుతుం।
గ్రమముగఁ జేసి దేశికున ♦ కాశగతుంబొనరించె విద్యకై॥౨౨

ఉ॥ అంగయుతాగమంబుల ర ♦ యంబున గౌతమపాణినీయశా।
స్త్రీంగిలముఖ్యవిద్యల న ♦ హీనమనస్కుండు చెప్పనంబో॥

సం గురుడొనటంచన సు ♦ నంబుగ నేర్చెనంగ వింతలే।
దంగములాగ నుండులు సు ♦ నాతఁడెపూర్వముతాన్యజించుటన్॥

సీ॥ కల్యోద్ధుఁడౌచుని ♦ య్యలుమాంశరంగుడై; హరిశంకరుల నా
త్మ ♦ సభిసుతించి! పాపహారిణియై ♦ యాపగాపన్నిధి; కంఠేప
సన్మృతుం ♦ డౌచు నరిగి! కలిమబాపహమంత్ర ♦ ములఁ బఠిం
చుచుఁ గ్రుంకి; కేవర్తిచ్చప్తి భ ♦ క్తిని బొనర్చి! యహరీశున
కు భక్తి ♦ నర్ఘ్యప్రయోబిచ్చి; గాయత్రిసుతినఁ బ ♦ క్కంగ
నొనర్చి!

౧౨॥ అనుబంధానామృతైవ ధృవగ్నిః సృష్ట్యంతః సేవామృతం నా
 ప్రియా ధృవగ్నిః బలవత్॥ మౌనానానిని ప్రేక్ష్యచ ధృవగ్నిః గురున
 కంఠ విద్యులంబులంచె ధృవగ్నిః॥ ౧౩

౧౩॥ తాపమనీగిగమంబును హిమగ్నిఃకృతమకాచి శుష్టి ధృవగ్నిః
 మౌనానిని గురునకున్న సుమంబునుగను సమయంబున చిహ్ను
 నంబి ధృవగ్నిః గనలే॥ ౧౪

౧౪॥ దేశికవర్ణనచంద్రం ను ధృవగ్నిఃకృతమకాచి మండనం
 జాతుగతైత్యునీకలతాం ధృవగ్నిః గలాకలతాత్మకమయ్య కా
 కాశశిఖరేభిః కూపనముం గాంధే బ్రహ్మవజ్రమీశ్వరజేసినా
 శీత గతీన శీత యితం ధృవగ్నిః విద్యుల రూపమందనం॥

౧౫॥ జహిమనఃకృతమకాచి ధృవగ్నిః కృతమయ్య గలాపరిపూర్ణమందనం
 జాతుగతైత్యునీకలతాం ధృవగ్నిః గలాపరిపూర్ణమందనం
 గాంధే బ్రహ్మవజ్రమీశ్వరజేసినా శీత గతీన శీత యితం
 ధృవగ్నిః విద్యుల రూపమందనం॥

— ధృవగ్నిఃకృతమకాచి మండనం —

౧౬॥ గురునానిని గురునానిని గురునానిని గురునానిని
 గురునానిని గురునానిని గురునానిని గురునానిని
 గురునానిని గురునానిని గురునానిని గురునానిని
 గురునానిని గురునానిని గురునానిని గురునానిని

౧౭॥ ఉభయభాగినద్రుణం విభవ మమల గూఢవిభవంబు దాచిశ్చ
 రూపుండవని సురవరేణ్యులునంబుక న త్తరుణి నాత్మ నాయ
 కిగాండ గోరే మరంబునందు॥ ౧౮

౧౮॥ మోక్షానందగోకరుసూను మోక్షకంబుమంబు లందమంబునించె
 సందనలన సప్తమృతంబు ధృవగ్నిః సందనలన సప్తమృతంబు
 ధృవగ్నిః సందనలన సప్తమృతంబు ధృవగ్నిః

౧౯॥ కలలు గాచితీరు మేల్కొని కనం గాలేక యన్యోన్యవా
 రలచేతన తచితులై మదననం తాపంబు కట్టినం జం

తలచేతం దనుట నమాద్యయమునం ♦ దామందఁగాఁ దల్లిదం
 గ్రులు వీరూనినతీరుఁగాంచి కలగు ♦ ట్టుదెల్పుఁగాఁగోరుచున్॥
 ౩౦॥ అన్నా! చిన్నతనంబునందె భవనీ ♦ యంబై నకాయంబుఁజూ
 డ న్నాకెన్నఁగరానినన్నముగఁ గ ♦ ట్టా! తోచె నేవ్యాధిః
 కున్నట్లేకనరాదు గర్వమును నీ ♦ కూహింపఁగాలేదు ని
 వ్వున్నేష్టార్థముహానినందిన నని ♦ వ్వుచాస్తియందానిటుల్॥ ౩౧
 గీ॥ ఎన్నివిధములఁజూచిన ♦ నించుకయును దెంటియందున లోపం
 బు ♦ కంటఁబడద దెందుచేన్బిల్వలైతివో ♦ యెఱుంగరాదు
 కాశణములేక కలుగునే ♦ కార్యమిలను॥ ౩౩

చం॥ తలఁప వివాహకాలముగ ♦ తంబునుగాదు, పరావమానమా
 కలుగదు లేదు నిర్ధనత ♦ కష్టపునంసృతిభారమెన్న నా
 తలనె మెలంగుచుంట నది ♦ తావకభావుకహానిఁ గూర్చడె
 దులకిటులై తిన్న!ధృతిఃకో నొడదెల్పుము కార్యహేతువున్॥
 నీ॥ సమూహభావాప ♦ జయములు పరితాప; హేతువులనుకొన్న ♦
 నోననూజ! విత్తతిఁ దర్కవి ♦ ద్విత్తతిసుదుర్గమా; ధ్వాగ్రపాతివి
 గాన ♦ నవిసాసఁగవు విహితకార్యాసక ♦ నిహితధీయుతుడవ
 నుక్తదుష్కృతకార్య ♦ సక్తిఁగలల నైచఁగానవు గాన ♦ నూ
 ననక్కరలేదు; నారకమగు యాత ♦ నాభయంబు

గీ॥ పుట్టి! సర్వకళాయుక్త ♦ పూర్ణచిత్త నిరసచముఁజేయుశోభ
 చే నెనఁగునీదు ముఖసరోజంబు దినదిన ♦ ముం గృశించి
 చేలుచువొలగిన కతమును ♦ దెలుపునుయ్య॥ ౩౫

కం॥ శరణియతి ననుదినంబును సూసునిదయఁ దండ్రీయమగు ♦ చో
 మండనఁడ మాత్రా! నీనిర్బంధముచే మానుగ సిగ్గును దొడంగి ♦
 మనవి యెనరున్॥ ౩౬

గీ॥ శోణపున్నదతటచివానుంపనై న విష్ణుమిత్రాభ్యభూతల ♦ విష్ణు
 ధుని సుత సర్వవిజ్ఞ సురూపల ♦ సత్సవేష! యని బుధులువ
 ల్క నేతుఁబా ♦ ణినిగ్రహింప॥ ౩౭

—♦ మండనవిశ్రుజనకుండు కన్యాహరణమునకై హరులగుంపుట. ♦—

చం॥ సరసచయంబుదోంచు దను ♦ సంభవుడాడగ్రహించికన్యకా |
వరణకృతిం బ్రసీదాలగు ♦ వారల బారుల బారు కంప ని |
ర్వరును బవిత్రశోణచద ♦ రోధమునం గలయూరిగాంచిర |
ర్తితి విసినాచగాగముల ♦ డాటివధూవరణాభిలాషచే॥ 30
ఉ॥ దంకిగనర్పవిద్యలను ♦ దాఁబడియించియు జన్మధారుణీ |
శుండతిభక్తిగొల్పెగ వ ♦ సుంధరయందుఁ బ్రకాస్తిగాంచెనే |
మండనపండితుండ తని ♦ మాన్యపదాంబుజరేఖన కన్యె |
యందుదుఁ దండ్రి! నిత్యము మ ♦ దుత్సుకసిద్ధినొనర్చు
మిమోగిన్॥ 31

గీ॥ శ్రుతిపుటంబులఁ బుత్రివా ♦ క్తతిని భూసు | రుండు గ్రోలుచు
నుండెన్ ♦ మండనార్చు | జనకసంప్రేషితులు నద్వ ♦ సమలు
వికడ యష్టలిర్వరు పారులా ♦ యాతులైరి॥ 32

నీ॥ వచ్చిపయట్టి య ♦ వ్యసుధామరచ్ఛయి; నర్హోపచారాల్ ♦
ర్బుజేసి! విశ్రాంతిసందిన ♦ పిదప మెల్లగ వారి; యాయాసకా
రణం ♦ బడుగ వార | లనిరి మండనపండి ♦ తుని తండ్రి, త్వ
త్సుతా; శ్రుగవయకులనుకీ ♦ లకలఁ బుత్తుగఁ బోలునాచుచు
విని ♦ బాలచుపరియింప; సుముఁబంప వచ్చితి ♦ మమలగ్ధపణ |

గీ॥ మండనుండును బుద్ధినా ♦ ఖండలగురుఁ | బోలుఁ గావకపుత్రి
నా ♦ పుకనుజేల్పు | పట్టికొసఁగిన మణియుగ ♦ ప్రతిభఁగాం
తు | కిర్వరునటంచుఁ బలుకఁదా ♦ నిట్టులనియె॥ 33

శా॥ నానుస్మృతసుమాటసమ్మతమె, యై ♦ నక రాత్రిమద్యోషణో
నేకాంతంబున సంప్రతింది యట్లుపై ♦ నేమూరువాక్రుత్తు నా |
భీకాభాస్యలతోడఁ జెప్పఁగవలెన్ ♦ లేకున్న గహ్లాప్తులగ |
దోసంజాసనవంశ్యులార!వతుల ♦ న్దుఃఖాబిగోముఁ ప్రసూ॥ 34

—♦ ఉభయ భారతీ జనశివనక చర్యలోచనము. ♦—

మ॥ అనిభార్యంగనిపల్కు భూసురుండు రా ♦ జాగ్ధారమందుండిపు |
త్తుని యల్లెక్కుడుకూర్కిఁ బెంచుకొనువి ♦ ద్యుద్ధాత్రిఁ బు

తిం ద్విజా! గ్రన్థని సత్పత్తిః కుర్వే గూర్భం ద్విజాః ♦ గ్రన్థ
ల్ప క్షితేతేంచి, రే! మవి తెల్పందగు? నెంచి పల్కుచు బలా! ♦ యా
మై చ సర్వం బనకా॥ ౪౩

శా॥ ఈ రీతి న్యచియించు భర్త కను నా ♦ హేలా వత్తీరత్న మో!
సారా సార విదీశ! మీకుఁ దెలుప ♦ నాని మధ్య మెవ్వారికో!
వ్పారుంజెప్పుదు వేదతాత్పర్యంబు నొ ♦ ప్పొఫక్తి సంపద్యుతుం
డై రమ్యాన్వయుండైన యోగ్యులకుఁ గ ♦ వ్యం దానమీ
యంబునకా॥ ౪౪

చం॥ స్థితిఁ గనదూరమ న్వియవి ♦ శేషనయః శ్రుతకీలమఃఖ్యసం
గతులెఱుంగంగ శక్యములు ♦ గా వలకావున నేమి చెప్పన!
మృతిఁగనచన్న భర్తయను ♦ మానిని! యీనియతీన్వచింప నె
ట్లతుకుచు? భీష్మకుండుహరి! కాత్మజనెంచక తానొసంగఁడే?॥ ౪౫

గీ॥ ద్వారకావిభుండైన యా ♦ శ్రీరమణుండు, తీర్థనేవాచ్ఛలంబు
నఁ ♦ దిరుగుచుండఁ గుండినేళుండునొ శ్రీష్ణు ♦ కుండు తనదు!
తనయయైనట్టి రుక్మిణిఁ ♦ దడయకొడఁడే॥ ౪౬

ఉ॥ ఏమధికంబటంచు మది ♦ నెంచకు దురయభాన్ధిని రయం
బేమ్మహితుండొనర్చి చరి ♦ యింపఁగజేసెనొ వైదికాధ్వనా!
ధీమణి భట్టపాదుండు ను ♦ ధీయుతునీతని జేసెనన్నచో!
ధీమతి యాతఁడిట్టిడని ♦ తెల్పఁగశక్యమే? యెంచిచూచినన్॥

చం॥ విచుమిలలోన విపులకు ♦ విద్యయభాగ్యముగాని యన్యమా!
ధనమ్ము ధనమ్ముగాదు సత ♦ తంబు దిగంతవిహారియైన వా!
నినె వెనువెంటనంటి ధర ♦ ణిం జరియించునుమీ; సువిద్యమా!
నిని! ధరణీశచోరపరి ♦ నీతమునై క్షయమొందఁజెన్నుండున్॥ ౪౭

మ॥ ఏర సంపాదసరక్షణవ్యయచిమి ♦ త్తంబైన విత్తంబుం ద
త్తరమా చిత్తమునెంతో చింతఁగనఁగా ♦ దాఁజేయునిత్యంబుండ!
స్కరథాత్రీరమణాంగనాస్వజనసం ♦ ఘంబుద్ది చేకొందురం!
చురుభీతింగనోముంటచే ఫనికలే ♦ దూహింపసాఖ్యంబులన్॥ ౪౮

ఉ॥ కొండలు భ్రాతృసేధము ♦ గోపితయుంబానరెత్తె లుట్టులై
కొండలుదాని గాలమొండ ♦ గూచినగూడ భువంపజాలర,
చండముగా ధనార్జనము ♦ జలనొనర్చి ధృత్రిఁజెల్ల దా
నిం దిలకించి తన్మరులసీతులనై హరియింతురంతయున్॥ ౫

కం॥ కొండలు కష్టమనే ధన | ముం దగిరితింగడించి ♦ మోహం
బున దా నిం దుం దును మను బొందుగ దామగ జలము
పోవగఁ జేయున్॥ ౫౦

గీ॥ కన్యలఁ బరంబు పితృని ♦ కలముసందు | మనరా దెలమచేస
స ♦ నువిదాపండ్లి | కాకపూర్వము న్యక్తతఁ ♦ గనిం చితరు
లధికనాకయాతన ♦ లనుభవింతు॥ ౫౧

ఉ॥ పరివివాద మాత్మభవ ♦ నేపరిపృచ్ఛనొనర్చి మావయే
లీలవచింపనానొ యటు ♦ లేపానఁచుట మేలటంచు నా
బాలమెలంగు వోటికి న ♦ భార్యులనై చని పుత్రిజీరి యా
బాలగుఱించి యీవిధిగఁ ♦ బల్కెను వత్సలభావమేర్పడన్॥ ౫౨

కం॥ శ్రీవిశ్వరూపజనకుఁ డాభావుకరతనుతునిఁ జకుం ♦ బంపించెను
భూ | దేవులనిరువు నాదెస | కేవిధిఁజెప్పునునా? చెప్ప ♦ యీ
వోపట్టి॥ ౫౩

ఉ॥ చంచలనేత్ర తండ్రీయును ♦ జక్కనికల్కులవిన్నయంతఁ డా
మాంచమిషంబు న్ముదము ♦ పైకొనఁగా వచియించె లోనప
ర్తించెడుభావముగ బిత్తము ♦ జిద్వితయంబు ప్రహర్షమంపఁగా
నంచితఁడై నాజ్ఞనకుం ♦ డంతటను త్రగమిచ్చెదాననే॥ ౫౪

కం॥ అంతట భూసురయుగళము | సంతోషిని బంకగోహ ♦ సంచర
దనులా | సంతామరునొక్కినిం గొను | చెంతయునేగంపులల ♦
సండ్లకుఁగెన్॥ ౫౫

గీ॥ పదియునాలుగుదశముల ♦ పై ననుండునా మిత్రతాగలసద్దశ ♦
మిత్రులగు, యోగతానే ప్పలగ్నిము ♦ చు భయభాతి | సంత
లిఖించి జూన్దివె ♦ డికుకలంప॥ ౫౬

ఉ॥ అంబులవిన్దిహానగురు ♦ సంతకము విహితేష్టకార్యులై ।
 సంరసమొప్పు జేరిండ్వి ♦ జన్ములు నాకలనిర్మలాస్యచం ।
 క్రాంతవిలాసముంగని స్వ ♦ కార్యప్రసాదించి నిశ్చయించి తా ।
 సురియమస్మేనందెనుమహేంద్రుహా ♦ సునిగించుచున్ గా ।
 'ం॥ అహమమ్మత్తుండత్తు । తాహముతో విసతతికి ♦ దగుంతి
 సమూ ల్యాహానాంబరములవిడి । తాహమున గూర్చెన్ శె
 ప్పి ♦ దిగు మాటలచే॥

—♦ మందమిద్రు వివాహాశ్రయత్నము. ♦—

మ॥ హేమమిత్రుండు ద్విజశ్రీయంబు తనతో ♦ నేహర్షముగూర్చు
 వా । క్యములంజెప్పెనో । వాని బుత్తాచకు వ ♦ క్కానించి
 హాహాదించు । మమునుంగంగనొచ్చి యంతదనుజా ♦ తుంగేహి
 నేనా భండే । యువసీమ దగున్దైకార్యముల న ♦ త్యుత్సాహి
 యై చేసెదా॥

౬౦

ఉ॥ బంధుజనప్రియండు నతి ♦ పండితుడౌ హేమమిత్రుడాత్మసం ।
 బంధులగూర్చి సూచుని వి ♦ వాహసమంచితకార్యసంతతి ।
 స్సంధిలగేయంబల్కి విల ♦ సద్విజ్ఞానములొముహూర్తవి ।
 త్సింధులచిల్వంబులెను విశుద్ధముహూర్తవిచారణార్థమై॥౬౧
 శా॥ దైవజ్ఞానవిచ్చి యుత్తముహూ ♦ ర్తంబున్విచారించి భూ ।
 దేవోత్తంసునితోడ నేర్చున నివే ♦ దింపంగ నాతండు న ।

ద్యావంబొప్ప బహుజ్ఞభూమిండుహృ ♦ ద్భంధాత్వో మాక్యస ।
 ద్రావంబుల్లెలసిల్ల భూషల సుతున్ ♦ రంజల్లజేసెన్దశి॥౬౨
 గీ॥ మాన్యగుణంబుత్తుని బెండ్లకో ♦ మరుగడజేసి బంధుశీర్షాదిన
 త్పి ♦ వామొప్పు గీతవాదీత్రస్త్రతనం ♦ గీతమెనంగ శోణ
 రుటముసమిడిసె భూ ♦ సురుగతుష్టి॥

౬౩

గీ॥ శోణతటముచవిడిసి ♦ చొప్పు విష్ణు మిత్రుండొకించి యోగ్య
 వా ♦ ద్విత్తములను నెదురుకొనియర్హ వీక్షం దా ♦ నెదురుచు
 బుం గని తనదుగేహముచుండ దో ♦ డొనుచునరి॥

౬౪

న్యామవచస్సంపదపి ♦ నానాగవంశ యహశ్చతుష్కము

న్యామను గూడినీక్షణగౌని ♦ పావకుసన్నిధినుండై హృష్టుండై ||

11. పరిణయంబై నవిదప న ♦ వ్యధుండు తనను | వేశ్యమునకేగె బ్ర
స్తాన ♦ విధిచూర్చు | వధువుగౌని తల్లిదండ్రులు ♦ పాపమున
వలకెనివ్విధి వస్త్రుల ♦ భావమొప్పు || 23

12. విసువవధానయుజ్మతిఁ బవిత్రోహృదంతర! మండనార్థ! మా
తనయ కుచంధయాభ వానిఁ | కానిసుమంతయుఁగుడైఱుంగదా
డునునవయాస్కలగరిసి ♦ పోవునాదము ముఖలాదుఁగు
క్షీపితభంగగాంచిగేహముచు ♦ జేయవచ్చుమందుచినన్వేనకలం

13. ఈమొమ్మెక్కర్తటంచుమే ♦ నిరాశనుల! దెలుచునుటజేసి
యీ ♦ కలికి వాని! జేయగోరు గానవి ♦ కేవలయచు | దన
యయంచుచు బోతె న ♦ న్దయుచుచూడు || 24

14. వికనాఁడొక్కయనిదిచొల్లికలిసం ♦ మన్వీనగుం గుఱు
ని కుమారీకుభవతిశాళి గిరి మా ♦ చెంతిచ్చిరానించి కా
యకమాకోసకల్పా నిరాకరయ మా ♦ హరిపుకన్యస్త్రా
ని కలాదాగియె, చల్ల నుచ్చముగఁ ♦ న్నే! వానియగ్ర
బునక || 25

15. సర్వజ్ఞతాంకమిలనీ! కర్మకరవేదకమందు ♦ కరుణా మహిమ
దిర్వరువిప్రులువాదము | ముద్వేగజేయంగనాశి ♦ శుభము
కానాన్ || 26

16. ఇట్లనిమాటఁదెల్పిబుధుఁ ♦ పగ్గెనికేచ్చ ననంతరము మీ
మిల్లుగ్గృహంతరస్థయగు ♦ నిందిరికోడలటంచుమెంచి కెం
చున్నవశేహక్యత్వము ♦ కాలం పర్వగణిత భక్తిసే
స్వల్ప పుదుంగమెదఁ ♦ బుజ్జగమినిఁగోలు కామరూ

17. ఈర సద్వివేచించిరాంపుఁ ♦ డీపముల | స్తుతను గానానంద
ధా ♦ ముఁతయగుట | నీకునిజ్జేవనున్ము నీ ♦ కోకిలగిరి | గాన
గృహకృత్యములమెల్లఁ ♦ గానునేర్చు || 27

శి॥ బాలత నొప్పు శుష్కలుగ + బాలింబుమనోసంకులకెన్నె, న
 చ్చీలనతుల్గుతుల్లనగఁ + కెల్లదిలప్పున మెల్ల గూడనా!
 బాలతయందుదోషమల + పారముగాఁగలవాడమాను నా!
 బాలతఁగాని కేతఁగని భవ్యులమైతిమిగాడె! నేటికిఁ ॥ ౮౭

చ॥ పరిజనసేమత్తిల్లెగని + శుక్లచక్రములన్నదీయహా!
 త్సరజముల్కరేమినె + సాకుమా కావకమంచు నేరుఁడె!
 వృరుగిన? మొనచేరు + పున కేఫలమానో? యల్లె యా!
 పరిజనముత్తి కిష్టులగు + వాని పునకెప్పురొప్పుగున్ ॥ ౮౮

క॥ అవివిష్టుమినుఁడల్లునిఁ + గని వాచ్యునిభాతిములఁ + గొతుక
 మొప్పు నినిచి రసనయగనుఁగొని యనుధీపరివవాక్యరాంఁ +
 చుభూతరు డె ॥ ౮౯

శి॥ పొందితి నమ్మనీవోకయ + పూర్వమహాదత నట్టిదానినా!
 సందమునేర్చునుఁగలను + నలువరక్షణజేయుచున్ను; యి
 కందగదమ్మ; బాలత యభిండుముదమ్మును నూకుఁగూర్చున
 ట్లందఱికిట్టిబాల్వముచి + హర్షముఁగూర్చును నమ్ముమమ్మహో!

చ॥ రమణికి దల్లిసంస్కృతక + రగ్రహపూర్వముసందర్శితభా!
 ననుఁ గనుచుండు గావెనక + భర్తసథీశునిగావచ్చితుర!
 త్వమలమనీషులట్లగుట + నమ్మ భర్తప్రదాబ్జమేశర!
 ణ్యమగఁదలంపుమట్లయిచ + నాచ! జయంతువుకోకయుగ్మముకొ

శా॥ అమ్మా! భక్తిసోనృకమ్మ; ధవుఁడా + హార్థియై రానిచో!
 సొమ్ముల్ పూసకుమన్యదేశములకీ + శుంజేగువో నింక న!
 చ్చమ్మచట్టి మహర్షిశేఖరనతి + చారిత్రముల్కృష్టమా!
 నహాన్ గాననసీమదత్సరణి గూ + చంద్రులెక్కలముకొ ॥

క॥ భోజనవిద్రోహచెల్లును! రాజానన! పతియనంత + రమ్మున నతి
 కా! యోజ వివర్యాసంబగు! నోజననీ మేలుగొనుట + యు
 న్నానసంబున్ ॥ ౯౦

సం॥ పతిరుష్టుండగు నన్నకం గచును నో + పులులపిచ్చి పకారా
నితల పుత్రులనుదాల్చి మోక్షినిని నాంతింకనునవ్వగాని నీ
గతిఁ జేత్తేశుఁడు నిర్మలాత్మఁడగునో + గామ్యునిసిద్ధియ ను
త్తరమకా సద్యశమల్లు నోర్చుననె సత్కామంబులీదేరేశిక॥౯౩

సం॥ భక్తిసన్నిధియందును + బరపురుషుని మోముగని పల్కఁ
జనను పు + క్రీమతల్లి కాంతి కేశాంతమగుచేల + మంతనంబు
లుంను మనినెంచి విమనస్కుఁ + డగును శవ్రుఁడు॥ ౯౪

మ॥ పతిగేహంబునకేగుదెంచినపుడో + పద్మాక్షి నేహంపుఁగ్గు
త్యతితీకమాని ద్రితంబతోయమున. బాదదవంద్యసంతాపనం
బతిభక్తింబానరించి హృష్టుఁడగుచ + ట్లాత్మేశునింజేయుమో
సతి చిత్తుంబుననె హింకంబగు నుఖాశంజెందకఁ జూతముక॥౯౫

కం॥ ధవుడింటలేనివో బాం | ధవులింటికివచ్చుచెడలఁ + డగునర్చ
నొన | క్షవలె న్లేపిన్నను వం | శవిదాహకులగుదు రాన + చను
టన్వారల్॥ ౯౬

చం॥ తిలసుమనాస! చూడుము మ + నెందలిచంద్రులలోలెస త్తమా
మల ననుజన్మహుచయన + మంబుగఁజూచుముదేవరాత్రి బాం
వలగనుమున్నలంగనెను + శక్తి పులకనితేని బుత్రభా
వలసినులాదు రమ్మనో! భాన్వత్ప్రియభేదమున్ను చెకక॥ ౯౭

చం॥ అతులహితోపదేశనిహి + తాంబులై గురుబంధువర స
త్కృతులగు నవ్యధూవరుల + ధి వ్యసధిశనివేశసంప్రవే
శితులనొనర్చె నత్యుల + చిత్తులనొ హినుమిస్తుండంతఁగ్గు
త్యతితినొనర్చె మండవలు + ధ్నివరుండు సభార్యుడై యటక॥

చం॥ మరలఁ బ్రసన్నదుర్వసన + మానిమొనంగెను శాపమోక్షమా
నరసిజసంభవాంగనకుఁ + జానునో! సద్వినీతుడైన శం
కరయతి సర్వవేత్తృతక + ఖండపుసాక్ష్యమొసంగి నీగతి
న్మోక్షలెడటంచుఁ దానుభయభారతియగ్నిశనొప్పిసందుచేక॥

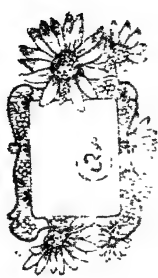
—♦ అశ్వేనోంతి మః ♦—

కం॥ బౌతేందుమకుట! గిరివా! నాభీతాబ్జా! వావ ♦ చా! నాకభు
 సీ! మాభీ! మేరుశరాసన! సీలగన్ధరత! సచ్చ♦సిషినుతాభ్యా॥
 మ॥ నిగిమోర్తింసంపంబుసంభవ! భవా ♦ సీభాగసంపన్న! ప;
 స్సగరాట్టల్పశ్రయానమాన్దణ! గణే ♦ నద్యోతిశోత్సంగ! సం;
 గగతీచ్చద్విసుతా! నుతాపన! ఎనా ♦ కస్సంయమిన్ద్రాఘచి;
 గ్గగతీశ్చేచవద్భు! పద్మభవనుత్సా! మోహిసీప్రాధ్ధవా!॥ ౧౦౦
 మానిసే! సంనికరనితాంర ♦ స్తూయమానాచ్ఛక్తీలా!;
 కర్తరిలధ్మరిహూలా! ♦ కంపచేత్తోష్ణచేలా!;
 నిరతవినతభక్తా ♦ సేకవాలా! యవేలా;
 దిరకలితకటాక్షా ♦ ధాన! భూధాతృత్వకేశా!॥ ౧౦౧
 క్షది . శ్రీమద్భుమిషిపాట్యస్వయ.....వేంకట
 సుబ్రహ్మణ్య శర్మాభిధేయాంధీకృతంజై
 శ్రీ శంకరవిజయంబుసండు
 ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ శంకరవిజయము

చతుర్థాశ్వాసము

అమృతము నామకం
 అమృతము నామకం
 అమృతము నామకం
 అమృతము నామకం
 అమృతము నామకం

అమృతమునకు విషిగోళం వామన నామకం మాయాబాబులు
 తగుచును ♦ చూడగలగు చూడగలగు చూడగలగు చూడగలగు ♦
 మొదటియేట నుండి హిందూలు విద్యార్థులు ♦ అన్నిభాషలు
 కా॥ అంతరంగికయేట నుండి హిందూలు విద్యార్థులు ♦ అన్నిభాషలు
 త్వరితగతినే పరిపూర్ణముగా ♦ యంత్రముగాకేర్చి నా
 తాత్పర్యములు పురాణకావ్యముల నుండి ♦ అన్నిభాషలలోను
 స్ఫురితమైనవి నుండి నుండి ♦ మొదటియేట నుండి
 చ॥ గురుశిష్యుల క్రింద నుండి ♦ మనస్సుచిరుమిడి విద్య చేయుట
 గురుశిష్యుల క్రింద నుండి ♦ మనస్సుచిరుమిడి విద్య చేయుట
 స్థానముల నుండి నుండి ♦ మనస్సుచిరుమిడి విద్య చేయుట
 స్థానముల నుండి నుండి ♦ మనస్సుచిరుమిడి విద్య చేయుట
 కా॥ రజముతో నామకముగా ♦ ద్విజులనామకం వారస స్తమము
 లకు నుండి నామకముగా ♦ ద్విజులనామకం వారస స్తమము
 లోడ దానంద స్వరూపుల ♦ కూడిమెచ్చు

౩॥ విధివిహితములనుచూచి మధిమావిహితస్మజాంగ ♦ సుమమ
రహించె॥ బ్రధితాహ్వానమునెత్తె॥ మధితాగ్నిజ్వాలబోలె ♦
మహితంబగుచున్॥ ౩

చ॥ చిత్రరజనోపదేశవిర ♦ పేక్షనుధికిలతావసేసు॥

చిత్రరజనులొక్క గమంబు॥ ౪ ♦ వసధితాహ్వానమునెత్తుకా॥
సన్నిహితంబులకత్తుకే॥ ♦ యప్రముఖాభిలషాప్రసాదా॥ ౫॥
మృతముగిల దాంతుంచె సుధాపుంజములెల్లను సంతృప్తిపడెన్

౬॥ తృప్తికేజ్యచాతురీదయ॥ తృప్తిమలధీకలితుడై మ ♦ హిందగు
సరిచితో॥ విదితరజవాగ్నినిర్జిత॥ మదనవరాతులు బుధులస ♦
మర్థులు వలుకక॥ ౬

చ॥ ఫణిపతివాక్త్రస్కంధం ♦ బాలకసకృమచాక్యరాక్షసో॥
రణి విని నానిసంశయి, తి ♦ రంబుగ యుక్తివిరాజితోత్తరం॥
బలుపరిమాణమిచ్చుటకు ♦ నై సర బ్రమాదముచందు, వేదవి॥
ద్దణ గణనీయ బాలకస ♦ కాశమునం దసమర్థముటకుక॥ ౭

౮॥ ధీమణియందు సజ్జనను ♦ తింగను నియ్యసముండు దుర్మతా॥
రామములన్నముత్తల వి ♦ రాక్షసువాక్యకుకారధారల॥
న్నామవిహీనమౌనునా ♦ నర్చంగ సంశయిచీయసద్విచ॥
స్తోమనిరస్తులెరి విమ ♦ తుల్ స్వేమతస్థిత జేయనేరెమి॥ ౧౦

౯॥ యమునాజకనుపర్చి॥ స్సమతేజకలితబాల ♦ సమలంకృతిపం॥
శము నతులంబుగశివగురుం॥ జమితానందమున నెంచె ♦ సంతతి
మందుక॥ ౧౦

— శంకరపితృనియోగము —

చ॥ సుతండు సమత్రియుండయి వ ♦ చోనిచయావచనీయలీల న॥
ద్భుతముదముంబొనర్చ జర ♦ చోయుతుడై జనకుండు లో॥
నందా॥ సుతునుపనీతుండేయంగ వి ♦ శుద్ధముహూర్తమునంచు
చుండన్మృతిగనె నొర; భానుభవుం ♦ డెంచెడు మర్త్య
కృతాకృతింబులక॥ ౧౧

తక్కుఁ; బల్కుచున్నందున • ద్వాక్కు కాదు! జీవితేంద్రి! భవ
ద్వావతుష్టిని నర్చు; కర్మమున్నరతమ • గమనార్చు!
నాద్య! వీక్షణమూత • నాహ్లాదమిదు యుష్మ; దాస్యవీక్షణ
కోగు • చతురతచదు

१॥ చేతాలియ్యవ్ తన్వజ్జల • జాతతుల్య, రాదముగళంబు నొత్తచె •
ప్రస్తుతాదు; నిట్టినుమిశ్రియేగిరి • కెట్టిఘనము; భవకవిద్యాది
తాండ్య • భవఁడ! ధవఁడ॥

ఉ॥ దేవునిబోత మిమ్ముల మ • దిచ్చజయించుచునుండునట్టి న
న్నీ ననుభాన్తనిన్విడిచి • యేగుటయు కమె? వత్సరత్రయం
జ్ఞా నరపుత్త్రు నెవ్వరికి • నర్పణఁజేసితిరాద్యపుత్త్ర! మీ
తోనింభాలయంబునకుఁ • దోడ్కొనిపోదు ననున్భవత్ప్రియన్.

మ॥ నిచువీడన నమొక్కకల్పమగునో • విరేజపత్త్రేక్షణా॥
యని నాతోననినట్టి యుష్మదనురా • గాధిక్యమేనుయ్యె? మీ
కునునెప్పడనశక్యమైనయెడ నా • కుల్వాసముంజేయు న్య
ర్గనివాసంబునకున్న నుగొనుచు నే • గంజెల్లునోనాయకా! ॥౨౦॥

నీ॥ సుతుండిదె నత్సర • తీర్తితయుండు, నాయనా!; యచచుండ
గాఁ బోమఁ • గనరిచేల? జ్ఞాతినంచయము నం • జాశక్త్యతి
బునఁ; జుట్టియుండఁగ వీరి • జూడరేల! బంధుగులెల్ల •
ప్రాప్తమఃఖంబునఁ; బలుమాటు పిలిచిన • బలుకరేల!
మిత్రులెల్లరుచు న • మృతబాష్పులగుచుండఁ • గాంచనై న
లోన • నెంచరేల!

గీ॥ బుధులుమిముఁగని దుఃఖించు • విధముఁగాంచ! శేమి? పౌరుల
నింబిల్వ • కేల? నాథ! కాంతలెందఱొచూడ నొ • క్కింత
యైనఁ! గన్నువమ్ములఁ గలరేల? • విన్నవన్య! ॥ ౨౧

మ॥ అకటా! భర్తృవిహీననై ధరణినే • నాత్మవృథింపంగనిం ।
చుకకాలింబుచునేర, నీపయిమహా • శోకాబ్ధిదాటంగ నా!

కింక మన్ననలకల్పనవలనయే కాక చే, నర్మగూఢము నెఱచి
చి కృత్యాన్యధులతో బడంగనతి తాఁ డింద్రబులోకంబుగన్ ||
చా॥ అనాత్మహృదయభావమున న డ్యస్కాలనిష్కల్పజలః
జ్ఞానులున్న మెరింగి యిట్లనిరి నూ ధాధ్యస్సమీక్షించి, యో
హా వాక్యమే! సాహసంబిటుల నీ ధూనంగనర్హంబే త్వ
త్సానున్యధులు నేరికిచ్చినవను ధివోగించితో? చెప్పమా, ||
చా॥ సుతునకు వెంచిమాడెను, నీ ధివోగించి మువాదెకంటిలోనో
నతి! భవదన్యసంకల్పమున నుగము, మాడంగి; నీవలన్న నీ
పత్తిగతానాదులతోనబ ధివోగించి మువాదెకంటిలోనో
మతి! బంధించియూడము న మందసకా గతిఁజేయుమమ్మనో! ||
చా॥ అని దనరాతివల్కవిని ధివోగించి తిలోకమంచి వ
హిని హృదయేన దేహము నుగహింస సనాథులగోరి వారిచే
నావిధసారథాకముఁ ధివోగించి మువాదెకంటిలోనో
యమిరితిక్షణమునఁ బ ధివోగించి మువాదెకంటిలోనో

— ధివోగించి మువాదెకంటిలోనో —

చా॥ ఉపాయములకు బంధమున మోదియమందొనిచున్న శా
స్త్రవరిగతంబె కావున బు ధవ్రవిచారితకా ముహూర్తముం
మవగతమోదయై నుదతి ధివోగించి మువాదెకంటిలోనో
చ్చపుమతిసంపె దేలికుని ధివోగించి మువాదెకంటిలోనో || ౨౬
మ॥ క్రమమొప్పుగ వడంగయుక్త్యతిచతుఃస్థుఁ బద్యసింహాసనము
గ్రమగాదేలికునొద్ద బాలుఁడు కుశా ధివోగించి మువాదెకంటిలోనో
సుకునోగ్రవిభాసు నల్పతనుభా ధివోగించి మువాదెకంటిలోనో
కము సంవిస్మయమందె దేలికునొద్ద గాం చెంగడున్న మున్ || ౨౭
ఉ॥ తోటికలాధులవ్వటుప్ర ధివోగించి మువాదెకంటిలోనో
నాటివిహించిదృశల ధివోగించి మువాదెకంటిలోనో
పాటవియర్హుఁ డింకనొక ధివోగించి మువాదెకంటిలోనో
మాటికిమాటికిందలఁచు మానసమందున దద్దగుడవో || ౨౮

సీ॥ కంఠమును చూచుచు కలదేశి ♦ కంఠమును చూచి కంఠమునభయము ♦
వికమునకును ♦ చూచుచు కంఠమును చూచుచు ♦ చూచుచు కంఠమును
చూచుచు కంఠమును చూచుచు ♦ చూచుచు కంఠమును చూచుచు

మ॥ శ్రుతులనాతమెయ్యో, కంఠమును చూచుచు కంఠమును చూచుచు ♦
శ్రుతులనాతమెయ్యో, కంఠమును చూచుచు కంఠమును చూచుచు ♦
శ్రుతులనాతమెయ్యో, కంఠమును చూచుచు కంఠమును చూచుచు ♦
శ్రుతులనాతమెయ్యో, కంఠమును చూచుచు కంఠమును చూచుచు ♦

సీ॥ తండ్రిముగ్ధుడనై, గాఢము ♦ తండ్రిముగ్ధుడనై సఖిమేధ, నా
య్యును ♦ తండ్రిముగ్ధుడనై నుక ♦ గాఢముగ్ధుడనై నుక ♦
దర్శనముగ్ధుడనై నుక ♦ తండ్రిముగ్ధుడనై నుక ♦
దర్శనముగ్ధుడనై నుక ♦ తండ్రిముగ్ధుడనై నుక ♦

సీ॥ అర్థకాభ్యస్త నిఖిలవి ♦ దాసుఖంబు నద్యయమలనుఖమం
ద ♦ యక్షయ్యుండెడి గూఢమునందు పానీయ ♦ మాపగా
జి లంబులను దాగదొక్కొ లో ♦ కంబునందు ॥ 32

— ♦ శంకరుడు దరిగిసతీనిలయంబునకు భిక్షకహకుట. ♦ —

సీ॥ ఇలనతండ్రిబుల్గనరు ♦ కులమునకు నా నానమొనరించుచు సతీ
ధ్య ♦ భాసమానుడగుచు నొకరి కు భిక్షార్థ ♦ మై దరిత్ర
భూసురావాసమునకేగె ♦ మునికుండలము ॥ 33

సీ॥ వచ్చిచేరకరాఖ్యము ♦ పర్యనిగాంచి దరిద్రపత్ని, తా
గోచరమునానా! భవక ♦ యోగ్యభవాద్యశేషశేయునా
గోచరమునానా! భవక ♦ యోగ్యభవాద్యశేషశేయునా
గోచరమునానా! భవక ♦ యోగ్యభవాద్యశేషశేయునా

సీ॥ కుతవకాలమున నా ♦ గతులై నవతి యతి; ప్రచుఖాతిధుల
కెల్ల ♦ సమితభక్తి బాహ్యార్థములనిచ్చి ♦ భవ్యానంబున;
నుపవిష్టులనుజేసి ♦ యపుడే తుష్టి । మృష్టాన్నమునగి నం ♦
హృష్టవేదస్కుల; నొనరించి శత్రుతి ♦ నొనరిజేసి । శత్రుతి

నందనా ♦ దగు, కల్గవచ్చున; నుభయలోకములలో ♦ నభ
యుండగును.

శ్లో॥ కర్వనజ్జననుతిపాతుఁ ♦ కుర్వరనసు; నట్లగాకున్న దన్యఁడై ♦
యపిలోక నిర్వహణుఁజుమ్ము; మాద్యశ ♦ రిక్తజన్మ మున్నఁ
బోయిన నేమున్న ♦ వన్న! ఫలము॥ ౩౪

ఉ॥ ఉన్నకొలది నాగతుల ♦ కూర్జితభ క్తిలసత్సుబుద్ధితో |
మన్ననతోడనన్నమెడ ♦ మానిసియత్తు మొనర్పఁజెల్లు, లే |
కున్నను కౌర్యక్తితల ♦ లోకముకానని లోనెఱింగి నీ |
కన్నమిదంగ శక్తిగన ♦ నైతిగదా? జగదర్చ్యపాదుకా॥ ౩౬

ఉ॥ నీనవదన్మనీగతి న ♦ తీమణిపల్కుచు నావ్రతీంను; స |
న్మానితుఁడేసి యామలక ♦ మాన్యభలంబునొసంగ నావ్రతీ |
శానఁడుఁ దత్సతీనుకృత ♦ సత్కృతినంది తదియదీచవా |
శీలచయంబుచుంగని క ♦ నెం గరుణార్ద్రమనీష నర్తతి॥ ౩౭

—♦ ఆమలకాహారానంతర లక్ష్మీవ్రతము. ♦—

ఉ॥ ఆముని సంస్తుతించె గమ ♦ లాక్షుసతినిధుసోదరిన్దరి |
దామయవారిచ్చినము ♦ బామరసంఘసతీసమావృత |
స్త్రీమముతోడఁగూడి నవ ♦ నీతసమాచమృదుత్పయు కవా |
క్రొమ్మమునధరామరున ♦ కుం గలరిక్తతఁ బాపుబుద్ధితో॥ ౩౮

శా॥ శ్రీనాథాచితవక్షమందొసరు నే ♦ చిద్రూప, స్వాహాస్వభా |
ఖ్యానాభిన్విలసిల్లు నేజనని, సా ♦ ఖ్యంబిచ్చు నాత్మీయనా |
నానామఁబలనెంచుమాత్రమున నే ♦ నారీవతంసంబు, నే, |
నానాదీమణి నెంతు నెప్పుడును న ♦ త్యంతంబు భక్తిన్మది॥

శా॥ తల్లీ! నిన్నుఁ దలంతు భక్తియుతచి ♦ త్తంబందు, నావిన్నపం |
బుల్లంబందుననుంచి భీతమగునా ♦ యుల్లంబు నిర్భీకమై |
యుల్లాసంబున నుల్లసిల్లునటులో ♦ యోషామణీ! చేయుమం |
చల్లెలన్మదియింతు నిచ్చలు నరో ♦ జాతాదినూనంబుల॥ ౪౦

సి॥ చింతామణిపీఠి ♦ కాంతిస్థింబగు; దశసహస్రము గల ♦ తమ్ము
పై న; రంగుబంగారుపుట్ట ♦ మంగంబును దాట్లు; సలలితరత్న
భూ ♦ పలధరించి యజ్ఞాభిషాసశు ♦ భాసనయై పాణి; యుగ
శంబుచే బద్ధ ♦ యుగముఁబూని; బంగారుకుంభంబు ♦ లం
గరద్వయిస్సూని; నామజయుగము మ ♦ జ్జనమొనర్చు;

గీ॥ బాకవై రిముఖామర ♦ లోకమెల్ల సన్నతులొనర్చి దేవతా ♦
సారనాథు; లఖిలపరిచర్యలనొనర్చు ♦ సలరుచట్టి యమ్మహాలక్ష్మీ
నర్వహ ♦ మాతృనెతు; ౮౦

సీ॥ హఃముగ్ధులవిభా ♦ స్వశయన్తై లీల; బవించుచుండు
నే ♦ పుమసాధ్వీ । దార్పిద్యరూపభూ ♦ మారువాచ్ఛేదకు;
తారమై పరగు నే ♦ నారసాక్షి సకలసంపదీత్ను ♦ నికరంబు
సకు సేక; రాశియై యెసగు చేరాజవన । భక్తచిత్తమయూర ♦
పాథోద యగుచు నే; యమ్మ సత్పురుషా ♦ సమ్యుజ్జిమ్ము॥

గీ॥ నఖిలలోకంబులేసతి ♦ సఖములుండు; దోలెను, నిర్జ్వలజలజవి ♦
లోచనాళి; మాంబుత్తుపభాభాసమానపాద; యైన శ్రీలక్ష్మీని
నిత్య ♦ మాతృనెతు; ౮౧

మ॥ తిరమాభక్తి దలంతు నస్వహము నా ♦ ఛ్యేరల్పముచ్చక్తమం
దిరసంస్థామరరత్నమున్విధిమహా ♦ దేవాదిదేవాంగనో
త్కరసంపూజితదివ్యరత్నము, స్వభ ♦ క్తవ్రాతచేతోంబుజ
స్థిరవాంఛాప్రదరత్నముచ్చరధిసం ♦ సిద్ధాంగనారత్నముకొ ౮౩

ఉ॥ అంబ! కదంబ సూసనిచ ♦ యాంచితకేకకలాపవ ర్తి
లంబ! కరద్వయీశ్వరవి ♦ లాససరోజకదంబ! పంచబా
ణాంబ! పదద్వయీశమద ♦ జాదినుపర్వకదంబ! భక్తచి
త్తంబులనుండుదేవి, సత ♦ తంబు జెలంగుత మశ్మనంబునకొ॥

—♦ లక్ష్మీ సాక్షాత్కారము ♦—

మ॥ అని యాశంకరదేశికేంద్రీడమల ♦ వ్యాహరపాట స్తువం
బును దేయంగఁ దదీయసంస్తుతివచః ♦ పోద్భూతసమ్మోద

యో! చును నిమగ్నత్వైతిమాంగకాంతల దిశి ♦ లోభిల్ల నా
మాచివ! ర్యునిమోలిలమృతత్వమణి సకా ♦ రుద్యాష్ట్రయై
నిర్విగళా॥

కం॥ కనె శంకరుణాసంధం! బుర మేళంబులసలొదపి ♦ ముసహరి
కాంత! న్దనులెచి న తత్వమ! ననుజంబులకెఱుగి మాభిభా
జలియై॥

గీ॥ సంలసంబును భక్తి ♦ సంతకం! మందు వలసెల్ల సంగంబు
నందు బులక! లోకని సుక్తిలసమృదీ ♦ సృష్టదుర యుష్ప
నిట్లులక్ష్మి సుతించె మ ♦ హీనురుడు॥

శా॥ పద్మా! పద్మజముఖ్యనిర్జరమణః ♦ పద్మాంజననామి
త్పద్మా! పద్మజకామినీముఖసుర ♦ ర్వస్త్రీకరః కిల్బచా
చక్రాయద్యమరిస్ఫురత్పద! నదా ♦ పదస్ఫురద్వికృష్టా
త్పద్మా! సద్విత్పద్య! సేతసేనమ ♦ స్కాంతియులార్చస్తతా॥

చా॥ మాలా! భూతలమందు న్యాతిగను యు ♦ స్మిత్యాచిరిది
న్వియిల వేత్తోజ్జుబున భక్తిరాజులగనం ♦ వేదించుమర్దువగు
నా! చాత్రాదరయు క్షవ్వియమహితా ♦ కాంక్షాఘవీక్షిగడు!
స్మితో నొప్పం నిరంతరము నులల ♦ క్షీంచు బహిష్కృతాన్

ఉ॥ ఇందుదినేళులకలు న ♦ హీనులం బల్పములగు మానుడా!
నందమో భోగ్యవస్తువు న ♦ నందననారదముఖ్యయోగివి!
ద్భుండమవందిసంచయము ♦ బేళలసర్కరుజేక్షణంబె యి!
యందగు నట్టిదిట్టి నిను ♦ సమ్రో! కాంచితీ నైతి ధన్యుడె॥

చ॥ అనివినుతించి ముంగలఁగృతాంజలియా వసువర్ణగాంచిలో
కనిచయమారయా శరధి ♦ కన్యక హర్షసమేతయామ ని
ట్లను భావదీయసంస్తుతిని ♦ హర్షితనై తిని నీదునెప్పుడం!
బునన గలకోర్కెయుండెలిసెఁబుత్తొక! సేనివి చూలకింపుమా॥

ఉ॥ అంచితకరిత బూర్వభన ♦ మందు నొకించుకపుణ్యమొన గా!
వించితకేరక లెను మద ♦ నేక్షణపాతులు కాంగలారు? సే

వించుకయైన నెంచక య ♦ హీనచుతి నొనరించినాడె వో |
పంచముబానతార! యని ♦ పక్ష్య పచింపంగ శంకరుండనున్ ||

గీ॥ అంబ! యియ్యదితివ్యస ♦ అంబు, దీని నిపుడు నాకెడ నీసతి ♦
యవరిగణ్య! పుణ్యమై దీచికందగు ♦ గణ్యఫలము, దయనొ
నంగుము వయిచేయ ♦ తముండనై న || ౫౩

ఉ॥ ఈదిధి శంకరుండు వచి ♦ యింపంగ సంతసమంది యమ్మహా,
దేవుని గేహముం గనక ♦ తివ్య లావ్యతము బొనర్చి మ|
ద్రావలి విశ్వయంబుంగన ♦ నంద ననంతసతీవరించ మి|
చ్చావిధినేగె బిమ్మట ల ♦ సక్తతులైల్లరు మృష్టచిత్తులై || ౫౪

—♦ క్రిందకిర భగవత్పాదాభిషేకము. —

ఉ॥ శంకరదేశికేందుని ల ♦ సక్తహిమంబురుగాంచి హర్షణో |
మాంకురితాంగులొచు నన ♦ యంబుఁబ్రశంసయొచ్చరిట్లు ని|
ష్పంకనివాసమందు సుర ♦ శాఖయటల్లరణితలంబున|
స్మంకరుడీతఁడిప్ప విల ♦ సత్ఫలమిచ్చు సురద్విజేష్టుండై || ౫౫

గీ॥ ధారుణీసురవేశ్మంబు ♦ ద్యౌర్నివాస! వాంఛనీయసమస్తసం ♦
పద్విశిష్ట! ముగను రచియించి యంతటఁ ♦ మార్చిమట్లు గురుని
సన్నిధిశాస్త్రాళి ♦ నెఱిగెనిలఁడు || ౫౬

కం॥ కమనీయలైన కాంతలుఁ దమకుండగుపతినినంది ♦ తనరెడి
భంగి! న్నుమచస్కు నితనిఁజొది ప! రమభాగ్యమునందె నురన్ది ♦
రం గళలెల్లన్ || ౫౭

గీ॥ సాంతరాధనమగ్రవి ♦ ద్వాళి నభ్య! పించి యద్భుతకీర్తిచేఁ ♦
జెలఁగు శంక! రాద్య సత్తనువుసమాన ♦ కార్యకథన! మైన
నోర్వంగలేనట్టి ♦ శ్రీనిఁ జెండై || ౫౮

కం॥ సరసిజశోభామదధి! క్కరణచణంబై కలాప ♦ కరలాటితమై
పరగర్వహారి యగు శం! కరుని పదద్యయ మనంత ♦ కాంతిం
జెలఁగెకా || ౫౯

చం॥ జలము హేమాంశురత్నమునుఁ జూచ్చెనచో ములంబునుండెను |
జలజముపుట్టినప్పుడు వి ధి ధి శాలశిలానలిచచ్ఛనీరసం |
కలితనరస్సుకల్గునెడఁ ధి ధి జము తద్దనమైచి యప్పుడౌ |
జలజము శంకరాశ్వను ధి ధి సామ్యము నుది చెలంగు నిద్ధరకౌ॥

శా॥ శీఘ్రమచ్చునని సానమచ్చుమును వా ధి ధి ప్రోక్షి వాభంబటం |
చాహాసేంద్రుని యాశ్చర్యము న్నిజపతుఁ బ్రంబంచు నాకొందుర |
చాఁచూర్ణమున న్నిచ్చుచున్నగునెక ర ధి ధి చాఁచుండుపద్మంబున |
క్షీమబాష్పంగం బొదిపించెన్ ద్విజనాఁకితేన్యజాఁగ్యమునె॥
॥ అఁచెరయెఁగులొత్తమృది ధి ధి మంబునుంజిత నా కీలక గా |
వింశులసెంపి తర్పిడిర ధి ధి వింశిము నాత్మహృదము చంబులం |
దుంచెద రాశ్వమింద్రమున ధి ధి హోమభుగోళుదురాచనత్సగ |
న్మించు నక్షిణం గంజమును ధి ధి మోము బదంబుజమాస్యమా
విధుకౌ॥

చ॥ భువతరమోహనాశకముఁ ధి ధి గామముబారిపిలుంతకంబుఁ బా |
వసవయభారవారక మ ధి ధి పారసుభేతలభక్షకంబుఁ దా |
పనుదముఁ దల్లియిచ్చిపరి ధి ధి సత్వఫలప్రసాదాశ్రితౌఘసా •
వనకరశంకరోత్తమ సు ధి ధి పాపముఖందనుఖుండరంబగుకౌ॥ ౬౩

మ॥ పదసంతాపనజవ్రణాంశితవివ ధి ధి స్వత్సూరుబాహుంబు స |
త్వదసంతాపనాశితాశ్రితవివ ధి ధి పద్మోహవిభ్రంశిత |
కపి నూహలంబు బహత్పరుండెయన న ధి ధి య్యెం గాననేతల్లన
స్పందముం జెందు మహాత్ములంగభవతాఁ పంబందరేనాటికికౌ |

మ॥ పవిత్రాధ్వనియంబు నెంతయును విన్నాణంబుగానొంది య
వ్యవధికొ నన్మనస్సదీయమహము ధి ధి నాన్వీనీంభగాఁజేసి నై |
జనరాలోకిమంజు బ్రహ్మచరమమున్ ధి ధి సద్భ్రముండెయును
స్సవిధస్థుఁడనొక కథాధుని య ధి ధి చ్చిశ్శీపవాఙ్మక్రముం |
బ్రహ్మ! తాపముఁ బాపునాకుగెన్ నా ధి ధి న్నాడునిమంజెయనై |

చ॥ శ్రోతివిదులార్యపాదపః • శుద్ధసమస్కృతియా? తదీయవం |
దిశవచమా? విముక్తిమ • విప్ర్యవభంజన • చంచరితుర |
ద్యుత్తలహంబునేను బరి • పూర్తివచింకద నార్యసేవనా |
రతవచంబలేపకరి • రంభమిచ్చు విముక్తి నందోక || ౬౬

గీ॥ క్షేపన ప్రచ్ఛనంబులం • జెలంగు శంక; నోరుయుగమొప్పె దు
గార • ఎచితాచ్చు క్షేపనూనితవేచండ • వీవరకర | శస్త్రహర
దివ్యక'భాపి • శస్త్రమగుచు || ౬౭

క॥ స్పృహికుధరము మూఁడౌ హటకవల్లరులం గూడి • యలరిన
యెడన మ్మేటిత్రికాంచీయుతకటి సాటిగనంజాలి మిగుల • జా
నగుధరలోన్ || ౬౮

మ॥ కహస్త్తంబునం శోశరూపనిగమాం • తోల్లానమంబూనియ |
న్యకం బుదు విబోధముదగిలొని దు • ర్వాప్యహరివిక్రీప్తకం |
టకసంఘోద్ధరణంబొనర్చు ఘనుడో • నానొప్పె సంప్రేక్షక |
పరికరంబీక్షనొనర్చ నమ్మహితుడౌ • ర్యస్తోత్రపాత్రుండునై ||

చ॥ కమల్ము కల్పవల్లవవి • కానమునందిన శంకరాద్యహ |
స్తమూలిక మద్విలాసమును • దస్కరణంబొనరింపకున్నై? యం
చు మనమునందు నెంచి నిశ • వోరులకుం దగుకాలమాట న
స్తమయమునుండి ముంకముంబా న్నదళారనమున్నట్లొచ్చెడికా |

గీ॥ తల్పువలెనుండు శంకరా • నల్పునూంస | లాంఛితోరస్థలంబొ
ప్పె • నాజయరమ | సకలలోకంబులకు నేగి • శ్రమమునంది |
నెయ్యమున నాశోయించిన • శయ్యనాం || ౭౦

క॥ కిరమొప్పారును బహిరం | తరరిపునిగ్రహముజేయం • గగి పరి
ఘాతీ | హరిమాచ జయస్తంభయు | గరుచిం దద్భుజయుగం
బు • కాంత్యధికంబై || ౭౧

గీ॥ తామగననాళతంతుమి • త్రప్తమంది! శారదహిమాంశునీరజాతి •
శాయి శుభ్ర | తనుజెలంగుచుఁ బ్రేక్షక • తతికి హర్ష, దాత
యగుచుఁ దదీయోప • వీత మొప్పు || ౭౩

౧౦॥ కంగమాంబుల నాలకంచిన జనా ♦ సీకంబు హస్తంబు చె
 చుచునందఁ బ్రతిపక్షహృద్వితతి గ♦చ్చున్విచ్చుఁ గాఁగన్వసనా
 నగుకాబుత్తుటవిస్మయంబిడ నను ♦ ధంబౌచు రంజిల్ల నా
 భగవత్పాదపద్మాజమతికో ♦ భంజెందె నాశ్చేడ్యమై॥ ౧౪
 కం॥ అరుణరక్షచ్ఛవనంగతః సురుచితన్ద్రంతకాంతి ♦ చోష్పరయఁగ
 ను! పురవిమృశమపల్లవగత । శంకిందుమయాఖిలాంతి ♦ సామ్య
 ము సందేశా॥ ౧౫

౧౧॥ సలలితవస్త్రిశశకిర ♦ శంకరదేవీకసార్యభౌము చె
 క్కులగవ యుద్ధిరిత్రి నతి ♦ కోమలతన్మృశనిష్ఠయైచగీ
 క్కులనగుజ్జీవి నూవిధి వి ♦ బాసముగానమరించినట్టి కాం
 శింశిత ప్లవంగవ్యయగతిం జెలువొండె విఘ్నాపమన్యతిన్॥ ౧౬

౧౨॥ కమలవిద్యు నాస్మకంబు ♦ భాగవత్కరధిన్జనించె నా
 బాహులంబు లాంసంప్రమాం ♦ కోశ్యముగం బ్రభవించె, కెంటికి
 స్క్రిమహితామృతంబెను ♦ కితి సమానమే కాని సద్రుచి!
 కోశ్యముగంబు హరించు బడిఁజుభ్రతచాన్యమొగుదానినికో

౧౩॥ పమహసీయసావరణ ♦ నేషణగోచుయైచగీన గా
 కీమణియగ్రమందున స ♦ దివ్యరపుత్రి సువర్ణవృక్షి కా
 ప్పామరిం నూచ్చె? సట్టికమ ♦ లాలంచుకుంగల త్కృష్ణ కర్ణమా
 నామునిచేతనంస్తుతికి ♦ నర్దుండగుం గృతపుష్పాఃశిమహిన్॥ ౧౪

సీ॥ మగ్ధాకౌశల్య ♦ నూషణిల్లాసక్ష; యంబుల సత్సేతు ♦ వ్రం
 బాచర్చి! తాపనవీక్షాక ♦ లాపచకోరాలి; కిందునిలీల నా ♦
 సంజమొనఁగి అతికాయముఖమష్ట ♦ తతివిభ్రమంబుల; సం
 తింబుచుండించి ♦ కాంతిజెలఁగి మాపన్నసంసార్య ♦ పాప వా
 శరపాప; నాత్తసత్త్వంబగు ♦ న్నగ్నానర్చి ।

గీ॥ లంకకుంపక్షులొచ్చు ని ♦ ష్పంకదుగ్ధి వారినిధివీచికలఁబోలె ♦
 వజలు రామ! చంద్రీకారుణ్యభరితవీ ♦ క్షులనుబోలె శంకరు
 కటాక్షతతి యొప్పె ♦ సంగె నిలను॥ . ౧౫

మ॥ అతఃసంక్షత్యంతకాకులము, మో + నాంకాన్నకేలాంబుః॥
 బతులార్తిప్రథకర్తమంబును, మహా + యాన ప్రజాభ్యంబు. వి
 స్మృతివిధ్వంస మామయానిధాజ్ఞో + ద్విస్తంబు నై నట్టి నం.
 పృతిరూపశోకము బాంక్షు నుభవ్య + స్వే దక్షిణ్యకేత్రా
 వభిత్॥

ఉ॥ అంచితలంధురగురుము + ఖాజ్జలసద్భునితప్రిపుండోచిః॥
 మీంచి దయాసముద్రుడగు + శ్రీగురుజేరగ వచ్చునా ప్రేమా.
 గ్ధాంచితయానయైవ విబు + ధాపగయంచుఁ, ద్రయ్యాశోకము!
 ల్లింపకచింపంగల్గిన య + మేయయశస్త్రయమంచు నెంచెదన్॥

చం॥ సమతల లోక కేయసముఁజూచినపిమ్మట వస్త్వమైన గూ॥
 సముగలకామునిచ్చటిక + భాతిఁగనెంచెద, రట్టిశంకరా
 ర్యమని, యుమామనోహరను + రిన్యశరీరుడటంచు మించురూ
 పముగలవాడటంచును బ్ర + పంచమెఱుంగదొనో! మనంబుచకె॥

చం॥ జనతతి యజ్ఞతాగమాన + జాలనిపాతితమై భవాఖ్యతా॥
 ననదహనస్ఫులింగముల + సంతమనోవ్యధఁ జేయఁదవ్వకా॥
 చుగునిలనుండఁగాంచి దయ + చూఱులనొప్ప నువిద్యఁజెప్పమా,
 ననియశివీశి శంకరుడ + నన్వటమూలగలేశుఁ జొప్పెడిన్॥

మ॥ పదహున్సంతతి తావచింతలను బా + పం గోగూరానిదు॥
 ర్మదయుక్కూహకపాండితీశృతి ధీ + రస్యంబుచుజేయఁగా॥
 నుదితుండై బుధసర్వశిస్థిరచు జె + ల్సొందంగ నై భాషికా॥
 దిదురంతస్సులఁ గంపమొప్పె లయమొం + కెం గల్మషేహో
 త్కథన్॥

చం॥ స్మరవిజయంబునన్నకల + సంగతివిత్తముననుభేద్యతః॥
 నురువరుడై నశంకరుడఁ + గోగణపుండగుశంకరుఁడుచు,
 బరిగణచంబుజేయసమ + భావులె, కానియొకంబుభేదమ॥
 ధ్వజపరిరక్షకుండితఁడు + తత్కతునాశకుడయ్యమేకుఁడున్॥

నం॥ కంటె నవచుకంచెను॥ సులలితుఁడగుఁగనము సిగలఁ జగముల
 పోయె॥ కులంపకుఁదాకెయనుచో॥ నిలుఁగాదనిచెప్పినెవ్వఁ ఁ చే
 కుచుకాకన్

౮౬

—శ్లోకము వివరణము—

౮౧॥ కుచుకపుమధ్యఁబుకనుఁయమాధముఁజోలె, సురాగపాళియం
 కుమికిలిచెనూనచయ ఁ శోకశి, నావికసత్సమాశిభృం॥

నావికశి, కుచుక ఁ కుచుకసూత్రమనదుకాళినె॥

కుచుక, కుచుకములఁజ ఁ సప్రచయేహలకిదరాసలిన్॥ ౮౨

౮౨॥ కామవస్తువునుము ఁ క్కలుగాఁగఁబంజించె; సాశేహనొప్పు విఁ
 చారమునను॥ బారువ్యకోపవి ఁ స్తారహింసలనొంచె; సంతస
 పైవన ఁ తాంతివలన॥ సంతఃప్రియలనఁదా ఁ సంతంబునందించె;
 కతిరాధ్యక్షతా ఁ చృతకథలను॥ గుత్సిత సంగ్రేయ ఁ మా
 త్సర్యచక్రముం; బాసరించెననూయ ఁ యనెడుకని॥

౮౩॥ నిరతరావితరమత ఁ చికరగుఁము॥ నలన మనమానములకొం
 చె ఁ లలితత్వత్తి॥ చేత నాశాసిశాచంబు ఁ గోతవేసె॥ బంకనా
 కంకరుంకునా ఁ శంకరుంకు॥

౮౪

మ॥ ముచున్దర్శంబుచువెఱుఁముఁజెఱుచుకాఁమునకలభూతంబుగా॥
 నినజంజేరిచిన్నదోమతతోఁ ఁ క్షిణభూతచోమంబుఁబెం॥

క్షిణి గాఁజేసి, తృణాథతోభమాభును ఁ స్పిష్టాధానిగోసికే॥

నినశిష్యాభిక్షహర్షదాయియగునా ఁ శ్రీశంకరుండుల్పుఁజే?॥ ౮౫

౮౫॥ నాశ! ఘర్మచ్ఛేద ఁ సమైగర్పురియ్యవి; ఘస్రిమందలిచంద్రఁ
 కరగణములె?॥ కాదు ముగ్ధురొ! శీత ఁ కరభూషణన్యాప; తార
 దేశికపద్య ఁ సారగుఁము॥ లఘుతేనిధన! యుత్ప ఁ లాభినివిక
 సింప; జేయఁగానగునేది? ఁ చెప్పురుపును॥ మదవతి! విస్మేర ఁ
 నవమలదిస్సతే; వీక్షావ్రవావాంబు ఁ వికసమికు॥

౮౬॥ ననుచున్దర్శజమిధుచంబు ఁ లాశలందు॥ నచుదివంబును గనఁ
 గూడు ఁ కొనుచుఁజేయు॥ నట్టిసత్తోత్తరంబుల ఁ గుట్టులెల్లఁ
 జవులుఁజెవులకొనఁగును ఁ నవనిరాప్తి॥

౮౭

ఉ॥ అప్పులమాత్రీకంబుతనఁ ♦ ప్రియను గాంచక దామీకారుచిక్, ౯౦
 శీతమందుంబునర్పించుచి ♦ తెల్లగునిత్తువయస్సులంబురా
 పక్షము గాంగఁజేసివని ♦ భవభేదాంతవిలంబుచక్షమా
 లక్షితమాధురీలనవి ♦ లాగురునదుణారాజగణ్యమై॥

సీ॥ గురువద్యునక్షాంతి ♦ గుణసుతఁజేయొచో; చర్వంసహాభిఖ్య ♦
 నుద్వివీక్షుఁ జేశికవిద్యాను ♦ తింజేయమణ్యుఖ; ప్రియముఖులై
 జగ ♦ ర్వమునువిమతుఁ లకలకభక్తపా ♦ లకరేన్నినయెక;
 లోపలనుండుల ♦ క్షీప్రఁజెప్పును నై రాగ్యగుణానుతి ♦ పాకరభ
 మొనరింప; శుక్తియకంబుత్కృత ♦ చ్చికలిచమును॥

గీ॥ నిన్నిన్యర్థవచస్సుల ♦ సేమిఫలము? చతురహవాచివేష్టత ♦ క్షీత
 తలమున॥ నెంతన క్తినివెడలిన ♦ సుంతయెను॥ శంకరాభిఖ్యజేశిక ♦
 సాటిఁగనము॥ ౯౧

ఉ॥ ఏమహానీయసత్ర మన ♦ పీనసుగోచరమగోచరియయ్యె? ని॥
 కేమునినద్యశస్సుర్నిత ♦ విద్యులభాషవిభాషయాయ్యె? ని॥
 కేమునిసంశ్రితేష్టతతి ♦ నిచ్చుటఁగల్గుముకల్పించు? యి॥
 శ్రీమహితున్ నరోపముగఁ ♦ జెప్పెకమర్త్యుఁడనిండఁడె॥

గీ॥ పూర్వలందును దత్సముఁ ♦ శుర్వీబుట్ట॥ లేదు, నేటివిబుధుల
 లో ♦ లేకుతుల్లుఁ॥ డీకననాగతకాలంబు ♦ నకునెపదుఁ;
 కలుగు? సురగిరిసమగిరి ♦ కలుగునొక్కొ? ౯౨

చ॥ చెలఁగెఁ గులంబుమ్మహాతు ♦ చేసతఁడొప్పెనుకేలత్సరా॥
 తలముననమ్మనీషివతి ♦ కశుతిముఖ్యసువిద్యలొప్పె, నా॥
 సలలితవేదముఖ్యవిల ♦ సర్కలలెల్లనుచచ్చకన్ధి॥
 ర్మలవిచయంబునంగపది ♦ రాంబెనన్నిచయంబుమెచ్చఁగక॥

గీ॥ సద్యశఃపుష్పమాశ్రయ ♦ త్సద్యశః పు॥ మమలసద్గుణవల్లవో ♦
 దమమ్మశాంతి॥ రసమువిజ్ఞానత్యలో ♦ ల్లితమునము॥ శంకరా
 భిఖ్యకల్పవృ ♦ త్తందెసంగె॥ ౯౩

- చ॥ కవివరువాక్కు చాతురిని ♦ గాంచగఁగొనిలవాక్కులున్నఁటి |
 స్వపవచనాన్తగౌతమ ♦ శుభప్రదవాక్కుచయంబుగణ్యత |
 స్ఫుటఁగవశేడున్నచిరక ♦ బొందున దేశికపాత్యసంఘమై |
 భవముచుపన్నవాక్కులెల ♦ పైఘనపూతపముంబొనర్చినన్ ||
- గీ॥ భట్టభాస్కరసమర్థ ♦ పుణ్యదుర్ద | శనుమునింగినయుపనిష ♦ తన్న
 మిత్రసద్ధి | రించుశ్రోకరగురువయ్య ♦ సంచిలోపు | లంచితాక్షర
 రసమున్నది ♦ వించునహహా! ||
- ప॥ బహిరేతతలచక్కువీరవిహర ♦ స్వర్గరాజగాభూపము |
 స్థలనామసహవర్తిర్గురవే ♦ గచ్ఛేదవత్తుంబులై |
 ముంగురెవముప్పకంకరధరా ♦ భాసోష్వహోహ్నోదరమ్ |
 త్కటవాఝ్యద్భవవాగ్గురుల్లేగఁగుభి ♦ డొడనామనాశబగున్ ||
- చ॥ హృదయమదేభవారిణి య ♦ కీలవిభోధనృపాలయంబు, ము
 ప్పదవద్వాప్తివాహతతి ♦ వారకమార్యవరేణ్యహరిమా |
 పదలసంతూలసంతతికి ♦ బావకమిత్రము దుర్బనాఖ్య నీ |
 రథితరణంబునై గురున ♦ రన్నుటవాక్తతిరీతి చెల్విగున్ || ౧౦౦
- చ॥ వాదమవొల్లనత్కథక ♦ వారణకంఠుల జిహ్వాకాంచల
 చేర్చెనమంత్రమై నిగమ ♦ కేరరిజనుగంధమై పరి |
 శ్రీ దివ్యత్రయవ్యమయి ♦ శ్రీయతమై మహితాప్తిసౌజ్ఞయ |
 శ్రీభృతఘంటికారవపు ♦ రీతిగనె న్నృతివాక్ష్మిగుంభమున్ || ౧౦౧
- చ॥ చందన కృష్ణసారమద ♦ సారభరాజిని గౌరవించి యీ |
 యిందుకరాళినొంచియు న ♦ హీనమనోవ్యభాబి శర్కరేం |
 దిందిరచేయదుగగత ♦ దీపిత మాధురితోడఁబోరి భూ |
 మిండలువారుశంకరుని ♦ మేలగువాక్కులు హర్షమియ్యవే || ౧౦౨
- చ॥ ముక్తికి రాజమార్గమును ♦ మోచితకంటకముు గ్రుధాది |
 ప్రాక్తనదుర్వికల్పభవ ♦ భావవివర్జిత విజ్ఞపాంథ సంత |
 సక్తమునై సయవ్యయమున ♦ న్నవసింధుజసేక్త శంకరా |
 వ్యోక్తులుసంప్రవన్నధుర ♦ సోరునుమన్రజసంచయంబులెన్ || ౧౦౩

ఉ॥ నాశవిషగ్రహచరణః * సర్వరుద్రాజ్యమగ్రహాచిముఖీ
 దూరనిరస్తమప్తమనః * ధూమకాశిమలమైయమేతుతైః
 సారగుహాలయంబులయః * వానవనాచారాచారము సు
 నారవనస్థితాధిపకృత్త * ధౌర్జ్యమగ్రహములయందు సర్వములఁగల

మ॥ కననాగ్రహలక్ష్మిలక్ష్మిలక్ష్మిలక్ష్మి * రాజ్యసామంతాచరము
 గ్రహసంబంధముల, సత్కారితములనఁగల * రాజ్యసామంతాచరముల
 లగనవాక్యయచలక్రీడావాక్య కలవా * రాజ్యసంబంధములయందు మా
 సనశంకకాదామిందు శంకచరియ * రాజ్యసంబంధములయందు

శా॥ స్రాన్మహ్యంబు విజృంభమగ్రహముల * రాజ్యసంబంధముల నా
 త్యావిరాజనములయందు సర్వముల * రాజ్యసంబంధములయందు
 జై విన్నూజై వల్లకావరము * రాజ్యసంబంధములయందు
 గోవిచ్చేఖర శంకరాజ్య గురువా * రాజ్యసంబంధములయందు

ఉ॥ హృద్యయుఁ బద్యకావయనవిజ్ఞాన వారకయు న్మృగోద్యయుఁ
 నాద్యదవాతిదోద్యపరి * మామంబు క్తిమపద్యయున్ సుధా
 సాద్యయు వేత్తతాపణయు * సామ్యమహోద్యమయు న్మృ
 వృత్తియున్ సాద్యమహోద్యమతకయు * సౌ గురువాక్యయగుగాలి
 నార్యుతక॥ ౧౦౯

మ॥ ధూనశంకయును కంకురుంబు హృదయంబు * రాజ్యసంబంధముల
 ధూనికేశపుఁబూర్వరంగము మహా * దోసాచారితాత్మకత
 బునసచ్చింతలకెల్ల నిష్కృటమునుం * బూర్వోక్తికి నిష్కృమం
 బునుసౌ దేహముఖామితాహమును ని * రూపించుమున్నుక్తి
 తాన్॥ ౧౧౦

ఉ॥ సాగతమప్తధాహతులఁ * జయ్యవఁబోగిచి విభాషికప్రధా
 వాగురంజితు మగ్ర్యుల స * నన్మృతాత్మలఁ జేసి తూర్వస
 ద్వాగమలన్మృజ్జనంబు * నగ్ర్యునుక్తికి మూక్తికంబుచౌ ।
 శ్రీగురువాక్య సుసరణ * సింధుభయంబునుబాపు నెవ్వఁగల॥

పరమానందపులకభాగంగవిమలః ♦ ద్విగదానైకాచ్ఛసాః
 వ్యతిరానంబులునై యలీకకుమతౌ ♦ ఘాభిభవహృత్సామః ।
 రత్నవిభేదంబులు నాగుహత్తమవచో ♦ మాన్యాపగానిర్మయై
 త్వివమురగుర్నగుచిత్తభర్తవిమల ♦ స్నిహానాహారైః ॥
 చం॥ వికసితకుండలంభవరి ♦ వేమఃకంఠైః నియంబులొచ్చుచుగ

ల్పకనుమః పుష్పావరి ♦ భాసిచమాధురి కాశ్రేయంబులై ।
 ప్రకటకరూపమునగురు ♦ భావితముల్పదసాక్షిభేలనా ।
 దిక్ముఖానందపునిత్యమును ♦ సేహృదయాంబుజసాక్షికాదృతిన్ ॥
 చం॥ అమితసుఖానుభూతిగల ♦ యార్ద్రపదోక్త సుఖానుభూతిః
 నమలకలాయెయెనగు ♦ నార్యులదైవ్యమతోక్తిగూఢజి ।
 త్తమనఁ దలంపడెన్నఁడును ♦ ధౌతపటస్ఫురితుండు జీర్ణచే ।
 లములుగలట్టింతును విలాసముగా భరియంపఁగోరునే ॥ ౧౦౬

ఉ॥ అట్టి ముచ్చటచూడవచ్చు ♦ నావలె విక్రీతచిత్తపద్మంజై ।
 నట్టియుధుండునుగ్ధమున ♦ సంతపుత్రారముగఁ దలంచుదాఁ ।
 దుట్టెనెనంగుతేనెగను ♦ దూఱును, శర్మరంగోరడితలన్ ।
 దిట్టును ద్రాక్షజూషండును ♦ దింగదభింగన నొనఁబోషణన్ ॥

ఉ॥ మాక్షికముచ్చమామధుః ♦ మమ్యునివక్త్యనకమ్మై, నిచ్చెనా ।
 ద్రాక్షసుసాత్రికామతిఁ ది ♦ రంబుగ నర్పణజేసె దుగ్ధమా ।
 యిక్షుతతివ్రణంబున జ ♦ యించివహించె సుధారసంబుజో ।
 శేక్రజగతికాగెనతి ♦ హృద్యములమ్మునివాక్కు లందుచేన్ ॥

మ॥ అతిరుచ్చంబగుదుగ్ధమానితినీ ♦ హర్షిగ్రంథునంద్రాక్షికా ।
 గతిహాసమచిందితించినితి సా ♦ మౌదిక్షుఖంశంబులం ।
 గుత్తకంబౌరసంతి పండ్లరుచిఁ జే ♦ కొంటిచ్చునందంబునా ।
 క్రైతమై లలితిగాని శంకనచో ♦ ధారాస్పృహరాసులొ ॥ ౧౦౭

సీ॥ భవతాపరప్రమా ♦ సవచిత్తశతీవి; స్ఫూరమైపరగం క ♦ హ్నాన
 వృష్టి; సహజనిర్మలమోక్ష ♦ జుభికాతాంగన; కమలమైయెనఁ
 గుము ♦ శ్వములమృష్టి యైత్రైతవిఖర్చి ♦ సోమసోమశనుధా;

సౌకాంత ముం + శ్యామతమ్మి, కుక్కుటాశ్వాశాతి + శక్తుకాలవ
యోవ; ములుకు జన్మకాలం + తుల్యపుష్టి.

సీ॥ యగుమఁ జెలుచు యదు కంకరా + వ్యామనోక్తి! భారసాదర
యోమ మే + భావిశుద్ధి! సంతుస్తాజ్ఞతామల + హాదవిశుద్ధి!
నాత్మసంతుష్టికొరగి తా + నలరుఁగాత! ౧౧౩.

చ॥ శ్రుతిశిఖరాలనాలము వి + భద్రసుకేతముభోక్తీ సేవసే.
విద్యుదవిముక్తకామిత వి + చిత్తపలాశము నాకర్మచిత్తభూ!
జలతిలకంబుమానము ద్వి + జలప్రవాహ్యయుఁ జత్త్రబోధపు!
ప్రీతయు, సుభాషలాన్వితయు, శ్రీగురువాగ్లతకస్తిగూర్చుతన్.

మ॥ నటదార్యాధవనత్కిరీటరటమా + నస్వర్ధనీస్సర్ధను!
త్కటరీతింబొనరించి భిన్ననదరో + ధన్యంప్రవత్సత్సుధా!
తటినీలలదోలి లంఘితనువే + వదైవ్రతులందోలు నా!
పటుశేరాంతధునీస్థభావల జగ + డ్భద్రప్రభుదొప్పెడిన్॥౧౧౪

మ॥ విశ్వకామర్మచయాసురానతి కరో + ద్వేగ భ్రమన్మంధరా!
ఖ్యధరాధోతుభితోత్పయశ్శరధి భం + గాభంబులొ తత్సుధా!
ప్రథితోద్వేలకుముక్తిధారల భవా + పారాగ్నికీలా నృతాం!
బుధరుడొ గురుఁడెట్టిలన్తునితివచః + పుంభాతిహూదండగున్॥

చ॥ సలలితదుగ్ధసీరధిగ + చాకచి యుద్ధమునంజయించి శీ!
తలకరుడొ నిశాకరు గ + దాగిదినితేతుఁజేసి రావతా!
చలమును హేలతోపలక్ష + మాభువే సౌజితముంబొనర్చి గో!
తలమున శంకరప్రకీభ + దాఘుచాతురివొజ్జి త్రావెడిన్॥౧౧౫

చం॥ అమలక శాఖిఁడద్భుధ మ + హానుయతోజతుఁడై హిమాంతుఁడం
కముఁగని తన్నివాణ మొ + సర్వగనిష్పటికిం బయోధియల!
దుముసుంగు దేవదానవన + తుండగు కీచనగాత్మజేతు పా!
దములకు భక్తితోడ సత + తంబునొకరు ననంతసేవలన్॥౧౧౬

మ॥ కబరిం గల్పనుమాళికావితతినిం + గల్పింపఁగా శిల్పియకా!
చుం బోసెంపువిచిత్రపునాదన నె + మ్ముంగా బలాటంబుచం ।

- మహా నర్మకృష్ణానామాలికల కంఠః ధోస్తక్తిస్మిన్మించి గీర్తిః
వలూకంగింపంగకౌ గురువ్రతచ దిగ్భామామహాహృక్కిన్॥౧౨౨
- సీ॥ అంశంబులందు ది ధ కృంకట యతనేత్రీ; టుంపంగంగోరుమః
చింపుతోడిది దాచకాగణశ్చైవ ధ శేరికరాకర్ష; మొనరింపగాం
గోరు ధ మఃచులందు ధ కృంకటవలంబఃమునుజేసినిరుతుబుః
కంబంబులందు ధ కంబంబు భంగోఘయుతదిన్య ధ గంగా
మహాఘని; యాతంగనమోగర్షు ధ వీలతోడ।
- గీ॥ శేషంబునవాత్మగోరు చక్రేషలోకః లోకనగకంధరంబులాః
లోకముగలు శంకరాచార్యైర్మృ ధ గాంకమహితః సుంద
రత్వేనైవ ప్రియోన్య ధ మందు సహమా॥ ౧౨౩
- || కంకటకానివర్మని య ధ కంకటకానివర్మ భంగనంఘమే
నాంకరంబులంగని విః కళామొనర్పు సుమర్మదామృతా
బంక తిలొపవిష్టతిని ధ లంకచరించు వమస్సమూహనా
రింకరచానుసమ్మనినా ధ సుగు దిగంతిమలందు కెంతయున్॥
- మ॥ అనివాద్యోత్పటసింహాద్ధి శుభరా ధ గాంధీరాచరిన్యన్మదే
భనితాంతోన్నతకంభహస్తైక సుశో ధ భాబంబోర్మన్య
లనుకృత్వాచును ముంబుత్తుభిలలో ధ ల కిరసాగోకభం
గవికామాన్జితమైతియై విజయాముఃగాచై న్మన్యోన్యైర్మోన్॥
- శా॥ లోకాలోకనీ మహాత్మవలంబులా ధ లోకించి భాంతులో
లోకాలోకనీ! ప్రిహృష్టవనుశే ధ లోకంకనోత్కృష్టరా
కాకాతుంగితేయటన్న నను న ధ క్కా నీవుగూడం కరం
నోకంబులందు పృష్టపృష్ట పద్ధానంబు ప్రత్యుక్తమా॥౧౨౪
- శా॥ కంకటామితగ్నియగ్నిపర దు ధ స్తూలానిలోద్యేగుండై
సర్వాపచ్ఛయ వారకామితల స ధ జ్ఞానేందుదుగాలియై
నివ్యేష్టప్రసన్నవాల వికన ధ హ్నిప్రోద్భవోద్భూత స
ద్యాప్యోరప్రదుశౌచుశంకరబుధేన్యర్మండిలంబ్రాణికి॥౧౨౫

మ॥ మతిగంతుష్టిశైలం శక్తకరుండు నే ♦ మంజుష్టుగా భావతే।
 స్మృతులనాశ్రయములం బురాణముల శాశ్వతీహాసాని॥
 మాతృతిం నా నూటిమాటిని స ♦ త్పంజంబుతోనంత నా।
 కృతిమన్యుభ్యుం సర్వవిప్లవము ♦ దైన్యస్వినాశ్రేణిని॥౧౨౦

గీ॥ జగతిఁ జత్తురాన్యైశ్చ యు నశత్ప్రపంచులగాయెం బురుషోత్త
 మాభిఘ్నైః ♦ శ్చై యభోగః। మోయయ్యై స్మరాయః ♦ య్యై
 నవికారః। హవుఁడై యొప్పై జగదన్న ♦ యోషడేన్దు॥ ౧౨౧

ఉ॥ ఆస్వముచందు భాష నన ♦ యంబుభరించుటచేత్త మాకమో।
 వాన్యత సంతతంబుంగని ♦ భాసిలుచుండుటచేత నిత్యమా।
 యాస్యసమున్ననస్తుతిచ ♦ యంబుననొప్పట శంకరాన్య న।
 య్యాన్య చతుష్కవిష్ణుమదః। నారులఁగాఁగఁ దలంతుకంచిత్రుత్॥

చం॥ అమలమనీషతోడవిబు ♦ భారులనెల్లజయించి పూరుషా ।
 త్తమనితానుకృత్త మతిఁ ♦ దన్విసయోనిజంగై తవత్ప్రయు।
 గ్యమిహృత సన్యపూరుషచ ♦ యాభిరతి భ్రమనిష్కర్షణా।
 సముదితఁబెచ్చెనేవిభుండు ♦ శంకరుడై యతఁడొప్ప నిత్యజిత్॥

—♦ ఆ శ్వా సాం త ము. ♦—

శా॥ చంద్రోల్లాసితపాల! పాలతలదీ ♦ ట్టా! వీక్షణీభూతః।
 స్రోందో! సేంద్రీసమస్తనాకజనచి ♦ క్త్రోదీమరోల్లాసకృ।
 చ్ఛంద్రా! చంద్రఖరాంశువహ్నిహుతయః♦బ్యక్షోఽసిసాచీయభా।
 సాంద్రస్పర్శచ సుప్రభాష్టతమభాసా! మోహిసిపూర్ణవా॥౧౨౨

చం॥ భవదవతిహోత్ర! పరి ♦ పాలితమిత్ర శమాకళత్ర! శా।
 త్రీవగళకాలసూత్ర! పద ♦ తామరస క్రితభక్తిగాత్ర! సూ।
 ర్యవిధుకృశానునేత్ర! సక ♦ లాగమసముతిపాత్ర! దేవదా।
 నన ముచుజాది జంతుజన ♦ నస్థితీహేతుచరిత్ర! సర్వపా!॥ ౧౨౩

శ్రీ శంకరవిజయము.

చూడెన్, శంకరవిజయమూర్తి ♦ స్థాయిపత్నీద్రమగూర్తి!
 వికారవిజయనాంధ్రి ♦ ద్వేష్క కంజానభృంశా,
 ప్రకటమమరిచిత ♦ ప్రాభవస్వయం! సద్భా!
 వకలివిమూర్తిమోక్షా ♦ వాన! భూభూత్మజేహా!॥ ౧౩౪

ఇది, శ్రీమహామిషిపాట్యస్వయం ..... వేంకట
 సుబ్రహ్మణ్య శ్రాభిధేయంధీకృతంబైన
 శ్రీ శంకరవిజయమూర్తులదేవునిశాసనము.

శ్రీ శంకరవిజయము

పంచమాశ్వాసము

శ్రీ

కావ్యసాగరకల్ప

శ్లోకములు

శ్రీశంకరవిజయము

రీతిమహిమార్పిణి వేదాంతశాస్త్రము

గీ॥ అవధరింపుము! శంకర ధర్మగురుడు సత్సమాఖ్యుల నే
ద సమితిసంగి యుతిముగా దేశికునియొద్ద జటాంతరి నభ్య
సించిగడించెద దభ్యనుజ ॥

చ॥ గురువరునాజ్ఞ గేహమున కుంజనితల్లిని బ్రోచుచు బుర
దరిగతవేదసంతతిని భావనజేయుచు సన్ననూక్తివి
ధ్యురుతరతితో నవన యుగ్మమొనర్చుచు వహ్నిసూర్యుల
దిరిమగుభక్తిగొల్పుచును తింగనె శంకరుడెక్కడుండటాల్ ॥

గీ॥ యువకుడొప్పుకుండాంచియు నూనఁజూచి హంబు, సతివృద్ధు
డైయుని బాసనమిడు లోచనంబుల బాలుని జూచినం
తంబులెనినొనర్చు జనముహ స్తాజ్ఞములను ॥

చ॥ సురసిమృతమృతసంయుత వ వోరచు జరిగెనుముల్లస
స్మృతిమశలత్వరీతిని శ మనముఖార్థగుణముల న్మహా
ద్యుతి జహుళప్రభాక్షుల వ పుద్గిక్లిమంగని శంకరార్యహా
త, తనమదిన్నిర్గుళవి శంభు నుభయములెవె నెంతయు ॥

— శంకరుడు పూర్ణాన్ని నిరతిదహించెనుట. —

- ఉ॥ అంబుల సేతనిగనిన ♦ యంబ విష్ణువర్చసహాచు భా॥
 స్వీతింజనంగబుణ్ణుదివ ♦ సంబుర నంబులిగావగాహన
 స్వాంతముతోడగొందజుబ ♦ యారలతోడనియంతవృద్ధతా॥
 క్రాంతమునత్తఃకృతను ♦ కాయమునై పథినిచ్చెమందయై॥౬॥
- ఉ॥ శంకరుడట్టితల్లింగని ♦ శంకరచిత్తసరోజునాచు ని॥
 ప్పుకజల్పాస్తితోయభవ ♦ సంతతిజేకొని చేపిచిమో॥
 హంతుడబొపియూపెను జ ♦ నావలితో సదశంబుండొచ్చి ల॥
 సుంకమాత్మగాహృదయ ♦ సారసమంతుడలంచె నివ్విధికి॥
- ఉ॥ అనుభవమున్నుపొక ప్ర ♦ యాణమొనర్చు బహోధిగామిసే॥
 ధునికయి నిశ్చయియమను ♦ దోగొని యేక వారు లేరుగా॥
 పున గృహాన్నిధానమున ♦ బుణ్ణుధుని బ్రహ్మాంశోయబో॥
 లును, సయిత్రహర్షమును ♦ లోగనలోకము సంతతిల్లగన్॥౭॥
- ఉ॥ అని రెనచిత్తయిననెం ♦ చినని వ్విరులింజెనుకని ♦ చేతోహరి
 ను, ప్పులనజలంకృతిస్థితి॥ ననువగు పద్యానినప్ప ♦ ననుభవము
 భక్తికి॥
- ఉ॥ అంబులిగావరంస విచ ♦ యన్మునితంజిగు శంకరాక్షు వా॥
 క్వింబులకు స్మరంబునధి ♦ కంబుగినచినచింపు; వన్న! బా॥
 ల్యంబుననే నిగ్ధతము ♦ నాత్మ దలకచెను గా.నోనుక॥
 ల్యంబుననేభవన్మతింగ ♦ లట్టి నదీస్పికమేగుమిహాగిన్॥ ౧౦
- గీ॥ అనిఘనీవర్యవలచనా ♦ మునివరుండు॥ వరముగెఱినియేగెనా ♦
 వానమునకు॥ సంతగల్యంబుననెలోక ♦ మతశీల॥ వాతహృతశీక
 కానును ♦ పూరిమగును॥ ౧౦
- ఉ॥ కాంత, రమాభవాలయన ♦ కాశధితాతలమునున్నుహా॥
 చంచలపిచికానిచయ ♦ సద్రుభాసురం పక్రమున్నుహా॥
 త్మందితసేదిదాచ్చునక ♦ తాధికభాసురభానితానువ॥
 త్నంబుగు పద్మిగానరంగు ♦ నిరవిభాసితతీరన త్తతికి॥ ౧౧

చం॥ ధునిగెగెవిస్మయముఁ బురి ♦ కోన మునుగెసియంతి శంకతా॥
 ద్యుని సతిలోకిచ్చుచును ♦ మర్త్యంబు క్షేపేనమాణ మ ।
 త్వనిచయదైవ్యభావము ద ♦ రసభావంబునుతంపం గేరళా॥
 సనిసతివ్రత్రతీతివిని ♦ ముఖ మునుగెసియెత్తే వనితివిన్॥ ౧౩

చం॥ సచివనరునినందనో ♦ సామంతముఖ్యమహోదాధితో॥
 సచిరగతిక్ మేని ప్రసరు ♦ సంతకమున్నిమొప్పుచేరి భ॥
 క్షేచలగత క్షేభ్యస్సిము ను ♦ తిలచిలసప్రసరు బాచిగో॥
 క్షేచయము విన్నవించెచిటు ♦ నీవ్యభావముంబు యేవగన్॥

ఉ॥ ఉద్వినియుద్ధభూమిం బ్రతియోధ్యాయభూమి మల్పుడైదునుఁ
 బర్పిమి నిస్త్రులుండుగఁ ♦ బర్పి కేసరి భూలలేశ స॥
 త్పుర్వజనుశక్యసంగయిన ♦ పుణ్యనిశేషమునన్మదంచిత॥
 ఖర్వతిపోవిశేషమునఁ ♦ గాంచితమిమ్ములదాససోత్తమా॥ ౧౪

ఉ॥ ఆతలహతరూపవన ♦ నాంచితమిలాత్మసవాదఖండితా॥
 రాతివచోనికాయులభి ♦ రామకలానికరాకర్షురి॥
 ద్రావ్తవిహరిశీల విశ ♦ దప్రతిభాయుత కోవిదాగ్ర్యులా॥
 నేతృసభాస్వసించెద ర ♦ నేకులనారత మార్గ్యశేఖరా॥ ౧౫

చం॥ సమరసతాననీపచయ ♦ సంస్తుతసామంతు నంశపీపకుం॥
 డమరసతుల్యవైభవంబు ♦ నై చెలువొడెడు కేరళావని॥
 పమణి భవాబ్ధిమగ్న పరి ♦ సాలక తావకపాదకింజరే॥
 ఋమఃఖలఁగాంచుఁగావుత స ♦ నూనతరాదృతితోడనిత్తజన్॥ ౧౬

గీ॥ మదవిలాసితగండ యు ♦ గ్మంబుగలిగి దోషలేశంబులేని సిం♦
 ధునివరంబు । నొనఁగెనిదె కానఁద్యత్ప్రద ♦ రసజకేణు పూత
 మగుఁగాత శుచిభూత ♦ సోపగృహము॥ ౧౭

కీ॥ సన్నికరవచనరచనా॥ వన్నిత్యవచన్ము మంత్రీ ♦ వరుఁ గృత
 దాత్యుం గొన్ననఁగని శంకరుడను॥ సన్నికరస్తుత్య వాక్య ♦
 సంచయమొప్పు॥ ౧౮

మ॥ నిగళ్యాఘాత్యయనోత్కసప్వని జనా ♦ నీకంబు నెంతెని రూ॥
 ఊగితిన్నిక్షణముంబొనర్చు నిగమా ♦ ఘంబిబ్బలో ముత్రివ॥

ర్య! గణేంపస్త్వగచర్యంబుముఖైః త్వం బెన్నోహ్యోహాహాహా! పగలుగల్గు జలంబెవేయమగు సింభవ్యాధ్యమే చేలింక॥ ౨౦

గీ॥ అనుచుశాసించు వేదవాః క్యములగనియు! నిపుడు నిజకర్మ ముదొలంగి యేమొదలు మిథముఖకుభోగములగాని నేగిరాజ! నర్కుగనినల్కుమిగుమంతి నర్య! వేగి॥ ౨౧

ము॥ జనపాలులకు మహానుచర్యభుజ సం జాతీరుసంభూతవా! వినిధానాదుల స్వభావముచే త నిర్గతాత్మరులై! మనుముఖ్యదితధర్మసక్తిలగుచు నైతింబివర్తిలజ్జే! యసగుంగాన్వకర్మమునిష్ఠుమునా నానొక్కో భూహనిక॥

గీ॥ అనుచుబల్కెను శంకరమునిగనునీ! చేతకళంకుడై నెజ నేతరిడకు! చితి జంబుననిరిగి త వ్న తమత! యునువచింప నమాత్యండు విసయమునను॥ ౨౨

కం॥ తననచిపువలన శంకరు! ఘనవృత్తమువినిదివృక్ష కలుగింగి నంత! జనపతియువదాఘంబును! గొనిస్వయముగ నేగుడెంచె గురుతరభక్తి॥ ౨౩

— కేశవిభుడు శిశంకపక్షిని విమతించుట. —

గీ॥ ఓతీసురార్థక సమాః వృతంజై ప్రవాళవ; ద్ద్రుమనన్నగం బట్లు తోచువాని! విధుకరశుభోప వీగుడై నర్జుదీ; విల సద్ధిమాగోభం జెలగువాని! నిగమేరితంకాట మృగచర్మ ముంబూని; నిలాంబుడోడెం బోలువాని! హరితిలతాన్వితా ముతలంబున పేమ; నమహాబాగలకళి నిలమువాని!

గీ॥ నమోనమోయవిన్యేత సునిజులు! కరగింపై సహసముం బుంబుంబుని! నాకరావృత్తి నిర్దోష బాలలకును! గాంధర్వని శతా కన్యకా మహాదళి॥ ౨౪

గీ॥ కాంచీవరుడు నెదిలె నీ! పరియరాచు! నెది హస్తాధికార లో మాంచుడగుచు! భక్తిమోహం బుంబూని! బిణ్ణతీక్షణ చిత్తిమగుల్పి స స్తుతి జేసెట్లు॥ ౨౫

మ॥ చిరకాలమును గాంక్షజేయఁగలగిం ♦ చెన్నేపివిద్విట్టునూ॥
హరిజారంభకృతావతారు, హరిము ♦ ఖ్యస్వర్ణమునాహ్లాదుః
ద్వరరత్నైశ్చువిభావిభాసితపదా ♦ జ్వలన్మృగైలాఃపమం॥
గిగు, భక్తైశ్చ హరి శంకరాభినునిను ♦ జేచా! విశోకపదగన్॥

శా॥ సంసారముగిహాట మీనుచుకా ♦ బైతంబులచ్చుకీతో॥
సంసరించుటకాక వేతొకయువా ♦ స్వంబున్నె? ధాత్రిన్మహా॥
హంబోపస్య! నురీహశీక్షక! స్వభ ♦ క్తాక్త్యాఘమిధ్వంసకా॥
సంసరి నిజపాదగుప్తమనను ♦ స్పందక్షజేయంగదే॥ ౨౮

మ॥ చెలువొక్కేత్రమునందుఁ దొల్కరినువృ ♦ ప్తిన్నిర్గతోష్మంబుగా॥
లలితంకౌపదనుంజెలంగఁ గడుహే ♦ లంగ్రాలితాఁగర్వకుం॥
జులలిపాగటదున్ని బీజతతినా ♦ టుండుప్తినేరితి? న
ట్లులె యంజేసనంతరావనిగురుం ♦ శున్విత్రబీజంబిహన్॥ ౨౯

శా॥ మామకచిత్తమార్యపద ♦ మార్యయశఃప్రీతితాడ్యవృష్టివే॥
సామరసేదితంబయి వి ♦ చారహంబుచ శోభితయై॥
పామరసాలకార్యపద ♦ భవ్యవయోప్తవినేక బీజమై॥
కామముభేతిగనముయి ♦ క్రాలులె సత్ఫలవంశమైధరన్॥ ౩౦

సీ॥ ఎవ్వఁడుజనియించె ♦ నివ్వసుంధునంచు; వినివామతెల్లదు విక
లులైరి? ఎవ్వఁడువినుచూత్ర ♦ నెల్లవిద్యాఘంబు; నంతరక్షం
బుగా ♦ నలరఁజేసె? నెవ్వఁడుకయై ♦ నివ్వఁజెల్లసునతీ; మ
నికినొసంగె ని ♦ ర్మలపిభూతే! నెవ్వఁడు వాహిని ♦ కేగుమా
మకుసుమం; బునిపంగధా నియుం ♦ దునకుఁదెచ్చె?॥

సీ॥ నట్టి యమిత్ర భావాఘృ ♦ నాక్రేతావ నాభిరతు, ద్వంష్వ
హితు, స ♦ హాసముఖుని సర్గళమముఖ్య సద్గుణ వర్ధనః
హేతుభూతునిశంకరు ♦ నెంతునెఁగు॥ ౩౧

వం॥ అనివిచారించు కేరళా ♦ నాభిపునిం గుళలంపుల్బుచ్చనా॥
మునిం బునెండు నాజనవి ♦ భుండు భవద్దయచే ననామయం॥
జనఘ! యటంచుఁడెల్పిబహు ♦ హాటకకోటిసంఖ్య తారచిం॥
చిననగి గూపకత్తయముఁ ♦ జెప్పె సుధీషునగ్రమంచునా॥ ౩౨

సీ॥ శృంగారముఖ్య ప్ర ♦ సిద్ధసద్రసముల; సలరుట భాత్రని ♦ స్తుల
మునగుచుఁ | దత్తద్రహ్మ సు ♦ పర్వ జెన్నవహించు; నా
ర్థగుణాళిచే ♦ వ్యాప్తమగుచు | వైదర్భికాముఖ్య ♦ పరశీతితతి
నొప్పి; మహితవిత్సంస్తూయ ♦ మానమగుచు | ముఖముఖ్యస
త్సంధి ♦ భూమిగుబై సర్వ; సుకవినోదయ హ్యగు ♦ తుకద
మగుచు॥

గీ॥ నొప్పు సద్రూపకత్రయఁ జెప్పఁగవిని | హృష్టఁడై శంకరుఁడు
వత్సఁ ♦ నివ్వెఁగముగ | భూప నీరూపకంబులు ♦ ముడముఁగూ
ర్చెఁ | గానఁ బేర్కొనుమిష్టమా ♦ కామితంబు॥ 33

గీ॥ అమృతధారాసముంబునై ♦ యతిమనోహ | రంబుకౌశంకరార్ద్ర
వా ♦ క్యంబుఁ గర్ణ | పుటములంగ్రోలి కేరళ ♦ భూతలేశుఁ |
డాత్మసముంబుత్తు సద్గుణ ♦ నభిలషించె॥ 34

ఉ॥ అంతట శంకరార్ద్రుఁడు ♦ నాధిప! నీవిమహాటకంబు మ |
తాంత్రికముదంబుఁగూర్చుట | తాటగృహస్థులకిమ్ము, పొమ్ము, నీ |
స్వాంతగతేహితంబగున ♦ బంచునచించి రహస్యమును భూ |
కాంతవరేఁబ్రతో నఖిల ♦ కామితదేష్టించి దెల్పెనుష్టతోన్॥

చ॥ శ్రుతివిద్యుడై న శంకర గు ♦ రుఁడొనరించు మహాపదేశమున్ |
క్షీతిపతిచిత్తమందిడి వి ♦ శేషముచంబులుకెంది విష్ణున్ |
త్కృతుడయి యర్హతద్గుణను ♦ తిలబడంచుచు సర్వసేవఁడై |
సతులనొనర్చి యాజ్ఞఁగొని ♦ నైజపురంబునకేగె దానొగిన్॥
కం॥ శ్రుతిపారదృశ్యతాకవ | యితలెదటొ సర్వసంచ ♦ నేశకుశ
లకా | మతి గాంచనెంచి శంకరు | సతిభక్తిగొల్చి నేర్చి ♦ రు
చించిద్యుత్॥ 35

గీ॥ పరిభవిద్యుల గాదర ♦ భావమొప్పు నేకంబునఁ బరమాణు ♦
నాకలింపుఁ | జేసికొని శంకరార్ద్రుఁడు ♦ నిచ్చుచితతి | సర్వసేవ
పించి యమిత సు ♦ భాబిముంచె॥ 36

మ॥ సకలాత్థేగితవేదియ మున్ విరచె ♦ మాభావైవేదము;
ఖ్యకలక్తాధిక భక్తిచేత నుపనా ♦ రానీకముంజెసి త |

ల్లికి హర్షంబునుగూర్చుచు ద్విజనరా • భీమానితుండౌచు సా|
 క్థకనాముండుగు శంకరుండుగడపెన్ • దాగొంతకాలంబిటున్ ||
 చం॥ సుతునకుమూత యాశ్రయము • సూనుడుమాతకు నాశ్ర
 యంబునె॥

సతివయు నాత్మజాతు విరహంబుచకోర్వదు, మాతృయోగహీ|
 సతకు సుతుండునోర్వఁడొక • నాడునుగాని వివాహకార్యస|
 మ్మతిగనఁడయ్యె, గోరునె య • మర్త్యనగస్థుఁడు దుష్ప్ర
 దేశమున్ ||

౪౦

కం॥ కృతవిద్యుశంకతుంగృహ! పతిజేయఁడలంచి యాప్తబంధౌ
 ఘంఘాః | చితవంశభవతిసద్గుణ! వతులంగన్యకలనెంచె • వాత్స
 ల్యమునన్ ||

౪౧

—♦ అగస్త్యాదిమునులు క్రిశంకరుఁ జూడవచ్చుట. ♦—

గీ॥ అంత నొకనాఁడు తుర్యయు • గావతీర్ణుఁడైన శంకరుఁజూడఁ
 గా • సభిలపించి ఘటభవదధీచిత్రితలాత్రి • గౌతమోప
 మన్యుముఖు లేగుఁడెంచిరి • మానివరులు ||

౪౨

ఉ॥ వచ్చినమానినర్యులకు • భక్తి సెలంగఁగ శంకరార్యుఁడు|
 శెచ్చెర మాతఁగోసతుల • జేసి విధిజ్ఞుఁడుగాన వేదజా|
 లోచ్చోత్పార్హరీతిని న • యొన్నతుండై మధుఁర్కముఖ్యసే|
 వోచ్చయముంఁగానర్చి మహి • తోక్తిచయంబునఁగూర్చె
 హర్షమున్ ||

౪౩

గీ॥ విచిత్రాంజలియశా విజ్ఞ • వరునిచేత| వినయవచనసమర్పితా •
 సనులుగుచును| మోక్షసంశ్రియకథల నా • మోదిమెసఁగ|
 శంకరార్యునితో మును • ల్పలిపిరెలమి ||

౪౪

కం॥ ఇతిహాసగోష్ఠి నఖిల| జ్ఞతనొప్పెను శంకరార్యు • జననియు
 మానిన, ర్యతెతింగని సతయై యీ| గతిఁబెల్కెన్ శక్తియెసఁగఁ •
 గా మోదమునన్ ||

౪౫

మ॥ భగవద్రావులుమీరు, గేహమునకు స్థావర్యంబుగఁగెనే.
 పునిరానట్టి కృతాంతంగరేమో ♦ భవ్యాకృత్యంబుగఁగెనే.
 మగణస్థానకలి నృపత్నకజలే ♦ భావేషణంబై నది.
 పుంగళకృత్యంబై పురాకృతంబయిన మాభస్యంబుబుణ్యంబిలన్॥

ఉ॥ మిమ్ములబృచ్చజేసెద శ ♦ మిప్రవరుల్విన నర్హునై నవో.
 నిమ్మొయిలబేర్చితోడ వచియింపుడు బాలురకాండవీడు బా.
 ల్యమ్ముననే శ్రుతిస్మృతి పురాణములన్నియును నెల్లునేర్చెలో.
 కమ్ముల నమ్మతగును వి ♦ కానమొలకలనే డెల్పరేదయన్॥

కం॥ దయనెనగు మీరలిత్తటి న్వయముగనరుదెంచి కరుణ ♦ వర
 లగ బాలు న్జయమొదవఁజూచుటతి వి న్మయమగుఁ దొలి
 నేమితవము ♦ మహిజేసెనొకో?॥ ౪౮

గీ॥ అనుచు నాదరమెసఁగఁగా ♦ నార్యపాద మాతచేసీరితంబగు ♦
 మహితవచన వితతినాలించి మునిసభ ♦ నతివయస్కుఁ డగు
 నగస్త్యుఁడు చోదితుం ♦ పై నచించె॥ ౪౯

—అగస్త్యుడు శంకరావతారపూర్వోత్తర ముగ్ధుడైచుట. —

మ॥ సతిదేవా! సుతకామియై మొదల సీ ♦ ప్రాణేశుఁడీశున్ రమా!
 పతి ముఖ్యామరసంస్తుతుం దపముచేఁ ♦ బ్రాహ్మచర్యార్హుఁడొన.
 ర్చి తగఁగుంస్తుతిచేఁ బ్రసన్నునిగఁజే ♦ నెన్నఁగ నీతాత్మజ్ఞి.
 స్మితపూర్వంబుగఁ జంద్రఖండధరుఁడి ♦ మేలిచ్చువాక్యిఁడనెన్॥

గీ॥ శతసవనయస్కులగు దుష్ట ♦ సుతులఁ బల్కుచు నెంచెదో?
 మితజీవి ♦ తుని దనూజు నఖిలవిదు నొక్కనింజెంద ♦ నఖిల
 పించె దో? యనినఁగోనె నఖిలవి ♦ దు సుతుసతఁడు॥ ౫౦

కం॥ తనకంటెసర్వవిదుఁడౌ ♦ ఘనుడమరులనై నభేడు ♦ గావున
 సుతుఁడై జనియించె నీమధాగ్నిం బునఁ జానక భర్తృవాం
 ఛం ♦ బూరించుటకై॥ ౫౧

గీ॥ అనుచుఁ గుంభజంబువచింప ♦ విని ముసీను గుణిచియనె నా
 పెమరల నో ♦ ణోవిదేద్య! బాలుఁకునెంతియాముపు ♦ వరఁ
 గు నఖిల వేదివగుట గృహంబల్క ♦ వేఱుటంచు॥ ౫౨

చ॥ కలశిశుఁడౌపపల్కుమనఁ ♦ కౌతుకమొప్పు నెటుల్యచించునో |
 కలతరుణీమతిల్లి! విను ♦ కంభిని నెన్నదివత్సరంబులా |
 జలజజాణిచ్చె నాయువు ♦ ప్రప్రతిముండిక నెన్నిదేమలి |
 యుల్లనిలబూలంబి నెడియు ర ♦ హించునుహించు నాట
 వసిముచు॥ ౧ ౫౮

మ॥ అని రాజోవుకథనూటోచ్చవుఁడు నెయ్యించొప్పుకెప్పుంగఁబూ
 న నివారించుచు శంకరుస్మృతువిధా ♦ కంబోచ్చ నామంత్రణం
 బును మోరుల్పచరించి యంతిఘటనం భూతిచ్చి దోక్షించున |
 చ్చిసహస్వంగంచుచే గిరుల్కటించు ♦ శ్రీరామంగావెనక॥ ౫౯
 గీ॥ అంకుశముచేతఁ గండియ ♦ ట్లమిలబాధ. చంద, శుచిబుష్క
 రణిజోత ♦ నందెశోష | గాలిచెడిపక్షి తరు ♦ గతిజలింపె
 యుల్లివత్సలయగు నాపె ♦ మునిమరుకుడి॥ ౬౦

— శంకరు నల్పాయువునకు వగచుజనని నాశ్వాసించుట. —

ఉ॥ శోకపరీతచిత్తయగు ♦ చు నిజమాతమెలంగ శంకరుం |
 డీకరణిన్వచించు, జన ♦ నీ! భవరీతి నెఱుంగు సీకకా |
 • లాకులభావమేల? తను ♦ పన్న మహానిలకేగిచాలిత |
 ప్రాకటకేతనాంశుకవ ♦ రస్ఫురిదగ్గిచలంజ కాదోకో? ॥ ౬౧
 ఆ॥ వె॥ నీటిబుగ్గజోత ♦ నిత్యంబుగానట్టి | తనువు సతమటంచు ♦
 మనుజుఁడెంత | మూర్ఖమతియునేని ♦ మోడంబునగదఁగో | జనని!
 తోకమందె ♦ జనునెనక॥ ౬౨

మ॥ జనని! బాములనెన్నితాల్పితో? తను ♦ జాతాల్ప నెంతన్నతం |
 ప్రియతామచిత్తో? ధాతిసంగపలఁబా ♦ టింపంగ నీవెందజ |
 స్థితిభాగ. బలదేల్పిశో? కనుముని ♦ క్కంబిచ్చియేమేమునే |
 మోలన సవ్యసంగముంగననిబా ♦ టింబా బాధనంగంబెకా॥

గీ॥ భవస్థిబుచ్చునిలించు ♦ భ్రమజుభి | మించు జనరాక్షసుభి ♦
 మించుముచ్చుగాంజగావున భవము ౬౩ ♦ కైతూపియ! మగు
 సదాశ్రమముంజెంద ♦ నభిలషింతు॥ ౬౪

సీ॥ శ్రుతిపుటకతోర సుతవాక్య ♦ గతినివినుట! చేతిపద్ధితోకయై ♦
నాతిబాష్ప! కణపినద్ధసుకంఠియై ♦ గద్గదంపు! వచనముల శంక
రునిశోడఁ ♦ బలికెనిన్లు॥ ౬౧

ఉ॥ ఈమతి నోతనూజ! విడు ♦ మింక గృహిప్రవరుండవై సుత!
స్తోమముఁగాంచి జన్నములఁ ♦ దోరముగానొనఁగించి నహ్ని ము!
ఖ్యామరసంచయంబునకు ♦ హర్షమొనర్చుము, సిమ్మటన్యతి!
స్వామిరచందుమియ్యదియై ♦ సజ్జనసంతతికిం గ్రమంబగున్॥ ౬౨

కం॥ ఏకాత్మజాతనగు నే | నేకరఁగినిన్ను వీడి ♦ యాదేహంబు
నోకంబున సుత! సాకుదు? | నాకమునేచంద నెవరో ♦ నర్తురు
కియలన్॥ ౬౩

మ॥ తనయా! సర్వవిదుండవీ వెటుల వృ ♦ ధ్ధన్వంబుతో నున్న స!
న్నునుబోద్రోచి చనంగనెంచెదు, భవఁన్న త్యాతఁగంబుజా!
లినిచేలావహియింపదూచదెటు తా ♦ ల్మి మ్మార్పుడై నస్సనమా!
తనువీడంగ నెదందలంపడన వ ♦ త్సా! వీడనీకొప్పనే?॥ ౬౪

ఉ॥ ఈవిధిశోకమందు జన ♦ యిత్రకి మోహముఁబాపుఁట్రీ నా!
క్యావళిచేదుఁఖము ద ♦ యంబునఁబాపి యసలతరంబు భూ!
దేవకుమారుఁ డంచితవి ♦ ధిజ్ఞఁడుగావున నిర్మలాప్తము!
బై విలసిల్లునేటను ని ♦ జాంతరమందుఁదలచె సీగతిన్॥ ౬౫

గీ॥ నాదుహృదియంబు సంసర ♦ ణంబుఁగోర | వంశుయగుచూత
ననువీడ ♦ సభిలసింప! దాపయేపద్దయటలొట ♦ నాపెయూ! |
నించుకమనంబునందుఁ గాంక్షింపవలసె॥ ౬౬

— శంకరుఁడు సన్యసింప జనని నోడఁజూచినప్పుడు —

మ॥ అనినోనెంచి యశేషవేదియగున ♦ య్యాచారుడఁ సంతోధిగా!
మినిలో న్నానమొసర్చఁగాజని తిదూ ♦ ర్ని దాప్యతో మజ్జనం!
బునోనర్చునలవారీయా మకరమా ♦ భుదేవుఁడుంబుధా!
త్పనిదేశంబునబట్టఁబిల్చెనతఁడి ♦ తీర్మాప్తమాతనైసక॥ ౬౭

శా॥ అమ్మా! యిచ్చునితోచేమురుగ నీ య్యభివృద్ధిరంబివ్వువా!
 దమ్ములన్నిటి, తిరుంబుడేరుటకు యి ధి త్నంబేకొనన్వంగ నీ!
 నిన్నుండెక్కుమ సత్త్వినంతమయి తీ ధి నిన్నుండుకొనక తో!
 యమ్ముండేర్చుచునుండు నేమివనిచే ధి యన్నాకగుండెల్లనే!

శం॥ అచితనుబని నుజిశానా! మునుగేహగయైర జని ధి పూర్తిగ
 విన తో! నినుగ్నయై ధునితట! మునుశ్చకమాబాది ధి మో
 హముననెన్! ౬౯

మ॥ అకా! నిక్షిరణయ్యెబూర్వమున నా ధి కాశ్మేశుడైపెన
 క్షిరణయ్యెన్మతుడట్టివట్టి యిపుతా ధి శర్వాజ్ఞచే నిమిహా!
 నికరాస్యంబునబొచ్చి చచ్చుచుండుకెరా ధి మాయావిహా
 దైవమొ! తిరుంబుడొకటె మొన గణయ్యెన్మబని ధి ద్వాక్షిన్మ
 డై నాక మో! ౭౦

శా॥ ఈగతితోకమన ను జన ధి యితిగుణించి నచించు శంకరుం!
 శోగణనీయమోగ్యగుణ ధి యూధ! మదంబ! భవన్నిదేశము!
 నేగిమెపూని సన్యసన ధి విస్తృతినేగన మత్పదంబుల!
 నేగముగాగవీమనిది ధి వీలగునో మతిదానినానెనన్! ౭౧

శం॥ అనిసుతుడొకగాజకర ధి యైధృతినూనినచివలసమా!
 త్మిను డలచెందనూభవుడు ధి ధాత్రిడైలంగెగెవర్కనంబునా!
 కునగు, వినాశమాత్మజున ధి కున్సమకూరిననద్దికావటం!
 చు, నిటుతలంచుమొప్పెదన ధి సూనుండునంబుమిధర్మమూన
 గన్! ౭౨

అ॥ నె॥ జననియొప్పడలను ధి గనెశంకరార్చ్యండు! మదనిసన్యసించి
 సదమలాప! గాత్రుంబుడేరి మానినుత్కటచుఃఖ! వతిని గాంచి
 వల్కె ధి కీనిట్లు! ౭౩

మ॥ జననీ! శోకమువీడిభక్తులనునా ధి జ్ఞాపింపునన్యాసీధా!
 త్రిని జేయండ్లుగుసట్టికార్యమును సరి ధి దేహంబుబోకార్చినే!

నోనంతుచ్చసనాన్న ముఖ్యములనీ ♦ యూహనుసారజౌ మ|
 జనకస్యంబును బూచుచారెడుదురీ ♦ హృతుల్నయం బొప్పగినో ||
 శా|| ఈదేహంచట రోగబాంధవశమై ♦ హిసప్రభంగాంచు నోఁ|
 బ్రాదుహృతచుభక్తితోడఁ బరచ ♦ రసజేయఁగానెతుర|
 క్షాదిప్రాప్తిఁ జేచుగున్ద్రభువనం ♦ దావాప్తిభీతిస్సద్దా|
 యానున్న పున్మృతిబలైకృత్రిక ♦ యుహతులొమాత్రహి||
 గీ|| కాశభయంబునుకుంఠముఁ బూచనలనె. టుచుననుప్తుస్మినుడ
 నా ♦ లించియమిత| శోకకలితాంతరంగయై ♦ సుహృదిహోడ
 బలికెనెగిత నాఁతి ♦ నగితనుగితముగ|| 2౬

మ| యమితాంగకృత్రిచేత నిల్పితీనిన ♦ కాశస్వస్థుఁడౌ నీప్రసాదీ|
 ఇమునుంగొంచుట నాకభీష్టమగునై ♦ సర్మత్సహాసాతది|
 ప్తముచందనదుదెంచి యుక్తముగ ను ♦ న్నానంబునుంగున్ద్రుడ
 యుము, లేకుండినపన్నగిన్నెఫలమేమి? తెల్పుమోపున్ద్రీకా|
 మ|| అనినిర్మలమొనర్చు తెల్లగని యథ్యూర్వ్యస్వరూపశంకరు
 డనునిట్లోడనయితీ! రాత్రిసమయం ♦ బైసంగినాభాగిమై|
 ననుచస్వస్థునై న స్వస్థునియి ♦ న్నన్నాత్మబోవెంచి ను|
 తనెవత్తు ప్రతినమ్ము, చేయుచు ను మా ♦ తానీకుంట్నా రముక

ఉ|| ఈసమయంబునందుఁ బతి ♦ హింసనాశుచువర్షుచిడి స|
 న్యాసనుమానె బాబుండవి ♦ యాత్మఁజేతండుకంబ! నీనానా
 వాసమునంది యెట్టిఫల ♦ వారియుఁబూర్తురొ! వానికలసి|
 న్యాసమందరియొక్కలగు ♦ ణాంబగ నొక్కభంగులు నీగి||

టిం|| జగయితీతోడ సంతర| ముం బూరితింబి న్నానా ♦ నానా
 తోడెట్లకె నతివోచుముత్తీ చి| డన నొక్కరనాన్ద్రుని ♦
 చక్షుబుగిసె|| ౨౭

ఉ|| మజ్జనన్ నతీనిచయ ♦ మాస్యమదేకనిసాజనీప్ర మి|
 పజ్జనునిల్నిచగ్గన ♦ భావగుఁగొనెచుండురానో

విజయచంద్రులార! నర ♦ విశ్వావసనాన్న ముఖంబులందు చేరి
బజ్జగలట్టునీయ నును ♦ బాలనాడే ముందు మీరలెప్పుడును॥౪౦

గీ॥ సత్తిమాశ్రీనరులారా ♦ శంకరుడు ♦ జ్ఞాతితతితోడ నీకితి ♦
మాశ్రీకార్య! మునుచయంబున చింతించి ♦ ఘనతరాశుని॥
ధాన్యాశ్రయమాలన ♦ వ్యాధికొనఁగె॥ ౪౧

—♦ శంకరకృతకృష్ణ విగ్రహోద్ధరణము ♦—

మ॥ స॥ సోమిహిమించి దూరగతు ♦ సద్విధామినిచ్చానినై ।
జనిచేయిమిమిది రై నెపుడా ♦ సత్కాలమై యాదిగాఁ ।
దనతీరినినునానియున్న భగవ ♦ ధామంబునాత్మీయ భం ।
గనికాయంబునఁ గొట్ట నద్ధనియుఁదాఁ ♦ గావించెఁజాగ్రంభ
ము॥ ౪౨

గీ॥ హరి మునర్పర్తువునవృష్టి ♦ గుణియుచుండఁ నంబునిచయంబు
హరిగారి ♦ తంబుఁజొచ్చి మృతన్నఁగోమముగహరియింపఁ ♦
గృష్ణమూర్తి కడఁగెఁజలియింప, సురుభీతి ♦ కతనననఁగ॥౪౩

చం॥ తనదనయిత్రదోచరణ ♦ తామరసద్యయిభక్తిగొల్పి యా ।
జ్ఞ నేమిగొక్కావియంతఁ ♦ జనఁగాఁ బరమోత్సవఁడై శంకరా ।
ర్యునినఘదూరసిచ్చనుజ ♦ యూధహితై కరసుంగుణించి యి ।
ట్లనియెనంగనాకృష్ణము ♦ నాహరినత్సభావమేర్పడన్॥ ౪౪

ఉ॥ అంబయింగలట్టిపున ♦ సకలయచే బహుదూరగాసగన్ ।
సంబరమొప్పగివుగృహ ♦ సన్నిధిఁజేర్పఁగఁ దుంగభంగహ ।
స్తంభులరెల్లమట్టిగను ♦ దాడవఁజేసెపఁగాన విప్ర! ని ।
క్కంబుగ ముగనోర్వనిట ♦ గాననుసాయముఁ దెల్పియేగుమా॥

చ॥ అను సోమవాక్యముల ♦ నార్యనరుండగు శంకరుండు దా ।
విని నెఱుంగులఁగావట ♦ విష్ణు భుజస్వయంచేతనై యి ।
ద్రునివలన స్థయంబెదకు ♦ దోపనిచోట నదసృమున్నభం ।
భుననిటనుండుమందుఁడు ♦ మోడముతో నిలిపెంగటంబునన్॥

గీ॥ సంస్కృతవిరక్తుడై నయా ♦ శంకరుడు! కృష్ణచే మానచేనాజ్ఞ ♦
నెల్లొకడసి! యతిశనంవంగ నతిమార ♦ మగుగడలచె! భరణి
గతుడబ్బిల్ బాణ చలంచుకొక్కో! ౮౮

—♦శంకరుఁ డాశ్రమలాంఛనముచుండై గోవిందశిష్యునన్నిధిశేసుట♦—

మ॥ ఇట్లులాశంకరుఁ డునికాశరథిత ♦ న్యేత్రోచ్చక్కారుణ్యుడై |
ఘటజోద్యోధిత భావవేదియగుచే ♦ కాంతంబునన్బోగలం!
పటవస్త్రాశంబరిత్యుచించి సరమ ♦ బ్రహ్మంబునా కృష్ణుపైఁ
బటుభక్తిన్వేళలె న్నహంబునలనం ♦ బ్రాహ్మత్వ మొస్సారగన్॥

గీ॥ త్రిణయనాపరరూపుడై ♦ తేవరిల్లు! ఘృమవిదృక్పఘంబుడై నఁ ♦
గాముఁడనం! లేనపుడుకామమూలమ ♦ శేమసభవ! పాశమేరీతిఁ
బ్రసరించు ♦ నిశునంచు? ౮౯

చ॥ మునువిధిచంద్రులంగభవ ♦ మోహితులై కనిరుత్పఘంబునే!
నునుగట! మోహితుండనయి ♦ నుత్యశఁగోల్పశి మోహినీకచ!
స్తనముఖసక్తదానిసిరు ♦ నిం జనినాడవలంచు నెచికా!

: పృథగనివాసియొప్పె మన ♦ నాద్రివిహింసయతీవరూపుడై॥ ౯౦

సీ॥ అసురులనెల్ల నే ♦ యసశయశూరుండు; నిష్పప్రసరినొప్పి ♦
నెగడెవిలను! శూరత్యమొప్పనే ♦ ధీరుండు మడలకు! చక్రబలం
జేసి వి ♦ భాసతఁడనె! విద్యాధిగంధర్వ • విబుధులనెవ్వండు;
నిష్కృతులంశేసె ♦ చిహ్నరముగ! నేధనుష్కవ్యర్థుఁ ♦ శీఘ్రతిగి
నిమర్తుడు; అనుపహ్నికర్మణం ♦ బురుహస్పతి!

గీ॥ తనరె? నట్టిమహాశూరు ♦ మనసిండు! నాత్మజలమున నిష్టించి ♦
నట్టి శంక! హర్యస్తగదాధ్యక్షులు ♦ చభియతింప! వశమే? నా
బోధోబోధేవ! ♦ తత్త్వభాస! ౯౧

ఉ॥ శాంతియొనర్చెజిత్తము వ ♦ శంబుగ, దాంతియుఁజిత్త దు
ష్క్రియా! సంతతిసడ్డ; దుష్టేషయ ♦ కలనివృత్తియొనర్చె;
సుస్థితిన్! ధాంతియుమార్దవబులిడె ♦ శ్రద్ధచతుర్ధనొప్పె

న్యాయము సామంతునమానలై నహా + హా! యెటువీడురుగు
గాంచెనో? ||

F 5

చ॥ తలగతితోనుతక పిజ్జ + తాననితాపరితోపేక్షుండునై |
శతశ్శతినన్తమాత్రీకృత + సత్తనుచర్మంబునై గృహదినః |
గతగుమత్కూర్మకవిడిచి + కాశుకమొప్పుగనై జచిత్తనం |
కాశివుతోడదావెడలె + గయ్యగుమండుగుళంకరుడహో || F 6

చ॥ చనుచును దోహోనభున + తైలముల న్నగరంబులన్సువా |
హినులంజతునోజంబులన + హీనసంస్కలం గానంబుల |
నృపంబు బురంబులంగచుచు + శంకరుడాత్మదలంచె బ్రహ్మయే
తనకింబులంద్రజాలికు వి + భంబునసర్వముజూపె చంపొగిన్ ||

చ॥ దుశితకరధ్వంశఖల గు + రుండువాది; వితతిచే స్వస్వమాంక +
ర్మితయు వర్ణ్య యగు జరదవినాత్మీయ + మగుపభంబు సందు
దిగ్విష్ణంగ నొకనండ + మందుకొనియె ||

F 7

చ॥ పరమర్థభేదనో + ద్ధురకలాకండాలు; ఉహ్వలనొప్పి వి + శేష
జల్ప నంబుజేయుచు శృంఖ + లంబులులేకయే; భువియండు
విశ్వక + దుగ్ధివులజూచి పరువెత్తుమ్మగపాల్చి + కరణిబాషం
మలం; గనికొందశీకర + గనినవైది కులఁగాంచి కరుణ + రా
జుల జగద్రీశికుం; డగు శంకరాద్వయంబు + జగతిలోన |

చ॥ దంశనూని రక్షక + శ్వమునహించి! నిలుచుటకు నైడికా
న్యాయ + నిలచెఁగాని లేకయున్న కగామరా + నీకమందు |
కేశవలనెన్నఁగలడె ఖ + ణ్ణుడై ||

F 8

చ॥ ఇందుభవాశ్శుభమున + హీనమునీననిచానమొనగో |
విందయతింబ్రకాననని + వేశమునున్ధృతర కవస్త్రిడై |
పొందుదండమూనియురు + పుణ్యమనోచ్చ, వినావసానము
దుందిలపుంబుజొచ్చెనల + నోయపదిగ్గతభూభృత్పంగముక ||

సీ॥ తటజవృక్షాగతాచ్చవాః • తవిగదాశః | ముందునైకాంశే గో
వింద • మునివచంబు | నెడటమ్మగచర్మవల్కుల • నివయలలిత |
శాఖలు యదీంద్రనికరవ • సఖిని కేలుపు॥

శా॥ ఆదేశంబును మానినుండుకనగా • స్వాంతంబుచంగోరితే |
జోదీప్తాననులై న యచ్ఛటి మునీ • శతసెప్పు నాలి చి వి |
ద్యాకీర్తుండుగు శంకరుండుగనె హృ • ద్యంతైన గోవిందతీ |
ర్థోదంచదుహఃస్పృహదీనర మా • తోన్మివ్యత్రతీహానికే॥

చం॥ శ్రీరఘోశోషపుంసక వి • కేషదియాకలితార్యపాద పూ |
జితగుహఃకాబ్జిదక్షిణము • జేసినవిమ్మట శంకరాద్యుండ |
ద్భుతముగ ద్వారదేశవిన • తుండయి లోకసకాశమందు న |
న్నుతినిలుచేసెభక్తివిధు • నుస్యతివద్యుసపాస్తశోకునిక॥ ౧౦౦

సీ॥ పతకేంద్రికేతు స • త్వర్యంశతంగన్న; ఫశిలోకనాథ! తు •
భ్యంనమోస్తు | అంగజారాతి సా • దాంగనర్తముఁగన్న; భస్మ
గుణోఘ! తు • భ్యం నమోస్తు | వర్ణవర్వతయుతా • వనిశ్చల్ల
శిరముః; భరియించుదేవ! తు • భ్యం నమోస్తు | అంశజనాథ
వా • హసకృపాపాత్రిత; సస్పృక్తనిత! తు • భ్యం నమోస్తు!

గీ॥ మణిచయోద్భాసమాసన • త్కణసహస్ర | భాసమాన శశిర!
తు • భ్యంనమోస్తు | వాసుకిముఖాహినశ్యని • భాసమాన!
పార్శ్వ! భక్తేడ్య! నిత్య! తు • భ్యం నమోస్తు॥ ౧౦౧

శా॥ అంతేవాసినహస్రముల్లస సహ • స్మాస్యంబులంగంచి తా |
మొంఱోభీతిని గాంచునంచుమతిసె • జేనివిచారిచి ను |
స్వాంతంబొప్పుగనేకవక్త్రమున కి • ష్యస్తోతుముగ్రజోనగా |
శాంతస్వంబునదేవ! నవలంకరి • జల్యాఖ్యోనోష్యనే॥ ౧౦౨

గీ॥ అతలముంజొచ్చి స్వయముగా • నహిపువలన | నమలవిద్యను
బరియించి • యమితకృపను | జగతి గుఱకృతినజేయగా • శబ్ద
భాష్య మును సయోగంబుఁదెల్పిన • ఘుచుఁగవీణా ॥ ౧౦౩

మ॥ ఘోషితో శ్రీశైవయోగివర్మకు నాత్మాచ్చిష్ట్యుజ్జ్వలగోడపా॥
 దునికారూప్యముచేత నాత్మప్రమాః ధ్యాయస్థురతిప్రభా॥
 పునఃస్థాపితయోగవిద్యరు నుశీః ధ్యానోపాయనిబ్రహ్మసం॥
 స్థానగాంవంగిచలంచి పొందితిస్సం ధ్యాయా! రహిష్ట్యక్తిచేత్॥
 మ॥ అనుబంధాత్మియభక్తినిట్లు నుతిశ్చేత్ ధ్యాయగా లనద్దైవయో॥
 గముననోగమువీడి శంకరుః బ్రహ్మకర్తగాంచి గోవిందతీ॥
 ర్థమునిండుండతివత్సలప్రసూన వ తా! యోగవివక్ష నా॥
 య్యమి పూర్వాద్విత్తపుణ్యజాత్మసంబంధోఽనాకంబుగా నిట్లనున్॥
 కా॥ కానోస్మాని ధీత్రేగాను బలమ ధ్యాన్తియు న్నానియుం॥
 గానాకాశమేగాను దద్గుణములుః ధ్యానింద్రియవ్రాతమం॥
 గానవాని ద్రోయగామిగీలిసం ధ్యానించుదాదేవలుం॥
 దైనిత్యుండయి యెవ్వడట్టిపరిముం ధ్యానోపయోగంబు॥౧౦౨
 కా॥ అగోవిందయతీందుఃశిక్షిరశి స ధ్యాయద్వైతదీక్షాప్రభా॥
 తాగిణ్యంచితభావ శంకరయమి వ్యాపకమాలించి యా॥
 తాగిణ్యప్రమదుండునై యస నుశీః శాగిణ్య! యాశంకరుం॥
 తేగోత్రంజనియించె నీవగుమిసం చేగొంటి యోగేక్షిచేత్॥

—గోవిందతీర్థకవి శుకాశ్రమ—

చం॥ అనితసపాదయుగ్మము గుః హాముఖమందునుసూప శంకరుం॥
 దనుమభక్తితోజనిత ధ్యానిత్యుండై యమిపాదయుగ్మపూ॥
 దనమునొనర్చెన్యమియుః శంకరహానికీదైత్యే గార్యమం॥
 చునుయతిదేవోపకంఠం నూక్తిచ్చదుత్సముతోప సత్తతీన్॥
 శం॥ సురుష్యహ సదాయమాః బలీకృతానర్హమతిని బ్రహ్మ
 మోక్షం యుగం గురుకరుణామౌదగా శంకరుఃశాగురుః వృత్తుం
 శంకరుః ధ్యాయవర్తన్ ॥ ౧౦౩
 గీ॥ భక్తిపూర్వకతక్కుత ధవ్యశుచి వలచిగోపితౌడై యతీ ధ్యాయ
 శ్వరుంశ క గాద్యనతుదైత్యే జతురాగి మాతసార
 నచసములచేతబ్రహ్మత ధ్యాయమిపుణం॥ ౧౦౪

సీ॥ సన్నుతు డౌపరాశర సంయమకన్యైః; పతియందు జనియించి
వ్యాసమాని యావ్యాచుచకు విస్తృత తానుభావుండై స; శివ
మాన జనియించె ♦ సకలవేది యాశుకసన్మౌలి ♦ కయ్యగొడ
పదుండు; శిష్యాగ్రుడగుచు బ్ర ♦ నిద్ధబుద్ధి యుగౌడసాదుఁ ♦
కంతేవసద్వర్మ; ఉగుచుగోవిందతీ ♦ ధ్యాఖ్యమాన్.

గీ॥ సకలశాస్త్రంబులావశాని ♦ నికటమందుఁ | పడినె నింకభుజు
గేంద్ర) ♦ సద్మజ్జోచ్చి శబ్దచిరధిగ నె శేషఃసన్నిధాఁ | పరుచు
భుసనాభిమూర్ధము ♦ నందుచూనె॥

గీ॥ అట్టిగోవిందసంయమిం ♦ ద్రాంతికముచుఁ | బూర్వపుశ్యోమ
సంప్రాప్త్య ♦ ముంబరహంసః | ముఖసమర్పమునున్నత ♦ ము
సగుపదముఁ | గాంచి ధృపుజోలెనిలచు శం ♦ కరుండెంగె॥

కి॥ యతీనర్మ్యుడై సశౌకరుఁ | పతిచాటలపసకేసల ♦ యాచా స
తుండై; యతులాభనెసగె సంధ్యా | యతిరక్తియెమోడిప్పితహి ♦
మాగాగ్రిమఁబుత్ ॥

గీ॥ ధూర్జటియితిండ బోధసిం ♦ ధురముజుపి | సంచనన్ద్రక్రమేస
తీ ♦ చ్చర్మమును స | ముప్పదిరుజాంశురక్తహి ♦ బ్రహ్మనత్రి
వాశిటామనసనూనె ధా ♦ రాశముగను॥

చ ॥ శ్రుతితితి కేలనుండగుట ♦ శుద్ధమకంపరహంస సంచమో |
చితగతెచూట లోకిచయ ♦ పన్నిది సత్యనివాసమౌచె సు |
గతమతిచూట నిశ్చయముగా జృహిధాతిగిత్తో మాన్యసం |
గతమగుటకా యతీశ్వరీ ♦ ఖానుచీ యాతాచు బ్రహ్మమే
యగుకొ॥

శ॥ ఉద్యోగిగ నేకరాచముఁ లో ♦ కౌఘుడనన్ద్రక్రమే స |
గ్గోష్ఠ్యైర్ధ్ర ప్రళమానుగి యి యతీ ♦ శోష్యైర్బాహరమో |
సద్వైరాగ్యముతాత్మగోధ మున దశన్తైర్విబుశోభిల్లుటం |
ఉద్వేగమున ముచుచు వే ♦ దగ్ధాగ్ధురచిత్యైకా |

శా॥ భూతానంగిము, సోగివత్పరిచయం ♦ బుధ భూతినంసర్గముం;
జాతుర్వంబగు సోవిహృమును కే ♦ శృబై చతేపండ వి;
ఖ్యాతించూ ప్రయముంబహించుటనువే ♦ దాంతుంబుశాంతంబుశా
చాతుర్థం గతయుగ్మహీని శిష్టగా ♦ సద్విర్ణవ కేయదే॥ ౧౧౮

చం॥ పురుషభలేశుండా? యనినఁ బూర్వమెకాదు, సుషర్ణభర్మమా;
కరమరుదా, నహర్నిశవి ♦ కానదతి స్ఫురితంబుఁబాధివం
బుడములేదు, చూడఁగన ♦ హాయఁగెల్లెఁ బూర్వాప్తకంబు శం
కరిగురుండంచే నిగమ ♦ కాండము లప్పుమేళఁగఁగననునే॥ ౧౧౯

మ॥ ప్రతిపక్షప్రతిభాససాంకురముల ♦ స్థశీం దుహంనా గ్ర్యమా;
తలమఃఖోష్ణతపర్ణము న్విస్తలము ♦ ధాన్యాఘమేఘంబునై |
యతికష్టసృగ్మైవ సంస్మృతసమా ♦ ధ్యాపారకాలంబువి;
డి, సమోఘ్నచితిమానసంబుఁబు ప్రీతింబుఁబుఁబుఁబుఁగళ॥

ఉ॥ దుగ్ధముబ్రహ్మమా, జగముతోయము రెంటికయోగమాచునం |
దిగ్ధముగాఁగ దీనివిడఁ ♦ దీయఁగ దుర్గుటమిట్టిదాని న |
మృగ్యతి మద్దివ్విజాతి వర ♦ హంసవిభాగమొప్పు దుష్టతా |
భాగరణీజకేముషిని ♦ చాననగానోఁగించే నేఁజుహో॥ ౧౨౦

శా॥ సీరక్షీనిసయంబునంగల నిజా ♦ నిత్యంబులేకంబుఁగా |
జేంబండిత రాజ్యబోధములగా ♦ శ్రీశంకరుండచి నేర్ప |
చ్చారీతినివలించుటం బరమహం ♦ సంజానికే స్పృక్తులే |
కారెన్నవలెలు తిక్తనింబఫలభు ♦ క్కాకంబులవాదలకా॥ ౧౨౧

సీ॥ ఘనబాహ్యతపముచే ♦ తనమందమాదృష్టే; బ్రగుణీకరించే
నే ♦ పరమహంస? యవనినాళీకపి ♦ యత్వంబునంది తా; |
బరఁగఁచు నుండేనే ♦ పరమహంస? సకరిమంబుగనుహృ ♦ చ్చ
కార్తీకఁగోఁగొట్టి; వరమిత్రమయ్యెనే ♦ పరమహంస? ఆగ్రిత
సత్సించ ♦ యాధీశ వృద్ధిదా; గరుణతోఁ జేసనే ♦ పరమ
హంస? |

గీ॥ అట్టి పరమానందము మఱి ధూత్యునితికి విరచనాగల ప్రభాను ధూత్యునితికి విరచనాగల ప్రభాను
విషయమిది కరుణతో మాత్రమే మాత్రమే వలెనట్లు చేసి
న్యూలఃగావారి ధూత్యునితికి విరచనాగల ప్రభాను ధూత్యునితికి విరచనాగల ప్రభాను

గీ॥ సంస్కృతివిముక్తికొరకునై ధూత్యునితికి విరచనాగల ప్రభాను ధూత్యునితికి విరచనాగల ప్రభాను
విషయమిది కరుణతో మాత్రమే మాత్రమే వలెనట్లు చేసి
న్యూలఃగావారి ధూత్యునితికి విరచనాగల ప్రభాను ధూత్యునితికి విరచనాగల ప్రభాను

— ధూత్యునితికి విరచనాగల ప్రభాను —

గీ॥ విరచనాగల ప్రభాను ధూత్యునితికి విరచనాగల ప్రభాను ధూత్యునితికి విరచనాగల ప్రభాను
విషయమిది కరుణతో మాత్రమే మాత్రమే వలెనట్లు చేసి
న్యూలఃగావారి ధూత్యునితికి విరచనాగల ప్రభాను ధూత్యునితికి విరచనాగల ప్రభాను

కం॥ జలవహనమునందును జలవహనమునందును జలవహనమునందును
విషయమిది కరుణతో మాత్రమే మాత్రమే వలెనట్లు చేసి
న్యూలఃగావారి ధూత్యునితికి విరచనాగల ప్రభాను ధూత్యునితికి విరచనాగల ప్రభాను

గీ॥ అబ్బరానియు విరచనాగల ప్రభాను ధూత్యునితికి విరచనాగల ప్రభాను
విషయమిది కరుణతో మాత్రమే మాత్రమే వలెనట్లు చేసి
న్యూలఃగావారి ధూత్యునితికి విరచనాగల ప్రభాను ధూత్యునితికి విరచనాగల ప్రభాను

కం॥ యతులైలు నాశ్రమిదాని నాశ్రమిదాని నాశ్రమిదాని
విషయమిది కరుణతో మాత్రమే మాత్రమే వలెనట్లు చేసి
న్యూలఃగావారి ధూత్యునితికి విరచనాగల ప్రభాను ధూత్యునితికి విరచనాగల ప్రభాను

కం॥ గిరిమల్లికానామకర గిరిమల్లికానామకర గిరిమల్లికానామకర
విషయమిది కరుణతో మాత్రమే మాత్రమే వలెనట్లు చేసి
న్యూలఃగావారి ధూత్యునితికి విరచనాగల ప్రభాను ధూత్యునితికి విరచనాగల ప్రభాను

జ్ఞ॥ చీకటిలోని ముగ్ధునితికి విరచనాగల ప్రభాను ధూత్యునితికి విరచనాగల ప్రభాను
విషయమిది కరుణతో మాత్రమే మాత్రమే వలెనట్లు చేసి
న్యూలఃగావారి ధూత్యునితికి విరచనాగల ప్రభాను ధూత్యునితికి విరచనాగల ప్రభాను

గీ॥ అకసముగెప్పి వాచా ♦ పీకమంబు | భారల నికర్తృభంబుగా ♦
 పారవిడుచి | పుష్ప సుందరుచాత్మనో ♦ సుప్తరూపు | సుంకియిం
 దియన్మత్తుల ♦ సుప్తరూపు॥ ౧౩౧

శ॥ గమాంతాల్లెనొడి నాంబైచనా ♦ పీకంబునన్మజ్జిం |
 పగిలెనాన్వాస్త్రము భీమామూలమున ♦ చాన్మనానన్వీడిమె |
 ల్లగిలెనొడియః పుష్ప సుందరికిం దె ♦ బ్రహ్మోష్ఠగంధేరితా |
 కలెన్ పుష్ప శివోద్భవమునా, కాం ♦ గాంధేయంబొక్కటన్॥

శ॥ స్వీకరించుచున్నా, సుప్తరూపునాన్వీధి భూతనాయుండు, వి
 జ్ఞేయస్వీయమహాప్రభావమునా సా ♦ శ్రీభూతుః పుష్పి త్యను |
 శ్రీయ్యుక్తుండును సీతుంబె పొందు ♦ చెప్పుకరుచాత్మనా |
 దేయ సయ్యుగి | హియమెట్టగాను ♦ నివ్యాసుసాధానమున్॥

గీ॥ విష్ణునమాను గరియు ♦ పీకమంబునా, కాంత్యును సృతుండు
 నయ్యును ♦ సుందరుచాత్మనా, శాగముచేతమలింత ♦ నందె
 ననా | సుననోనెవ్వ ను నిగా ♦ మందకుండు॥ ౧౩౨

శ॥ సలింగ శరణుమిచ్చునా, గుంపనెగిన మానసోత్ప ♦ కంబుల
 • గలహాని సంపెలెగె, సుందరుల | మలినాశోయమెరగనరె ♦
 మానసవిగ్నో॥ ౧౩౩

శ॥ పిరుజలననుసంధులైనా, దిరుపట విధుఃపక్షికలలం ♦ దేవ
 లియును | వ్యరువింకె జయ్యె, మలినా | బరవానియెనెండు
 నాశోకిం ♦ బరవాని కెనా శోకి॥ ౧౩౪

శ॥ అమితానందమునందె ♦ యుబతికష్టమునంది చాలకా |
 లమున సందోయత్సవ్యునెనె ♦ లంగెననగవిచిత్రమేమి? స |
 త్సనుయనగంబుచే నయ్యు ♦ తెలుసుకోకయు సద్భనాశ్రయం |
 బహుం సద్భజనగీతే, పగి ♦ స్వామ్యునగను నిర్ధరాస్థలిన్॥

శ॥ ఇంద్రులతిసేమేఘమునా ♦ సీతనమితావిధూత వృక్షము |
 బటబటిజంతునగుచునా ♦ బానవిరోధమునగ్గిహరభా |

- ఘటితము వర్షగామకపు ♦ ఘనోములశ్మహితౌమ సర్వదా |
 తటముననుండెవందుగురు ♦ దాపసు గొల్పుచునిశ్చలాత్ముడై ||
 చ॥ మరుజనయంబుభేతిగన ♦ మానసతృప్త్యచరింపవృత్తశుచి |
 డనుచమహాప్తిహస్త పృథు ♦ లాంబుదధారలఁ బంచరాత్రము |
 ల్లునఁటిదోఁఘనఁచు రచు ♦ గాఢగమెల్లఁజలించు నొక్కరీ |
 తిలవిడిచెన్నభస్మలగ ♦ తింగనుశ్వేతిగజంబునెక్కితా || ౧౩౯
 ఉ॥ తీరగతావనీజవిర ♦ తిన్దివిజహ్ని కరంబుతోడుతం |
 గూరిచి లోచనగొంచునురు ♦ ఘోషమొద్దుచుఁగల్పనిర్గమ |
 న్నిరభృతానమట్లు తటి ♦ నీలహరీచృచదుబలప్రవే |
 గోరుగతిన్మయవైడలె ♦ నుర్వినురుప్రభవీణ నత్తటికా || ౧౪౦
 కం॥ ఉరుఘోచ్చధునీనిర్భర | గురుగీతిమఃఖిలమర్చ్య ♦ ఘోషము
 నీశం కరుఁ డాలకించి యోగ | స్థిరుగురుఁగనియకథనేచ్ఛ ♦ చే
 దుగీటినిలిచెన్ || ౧౪౧
 గీ॥ ఇంకలశంకరుఁడంకి వా ♦ హిని కయంబు | గవిరయంబుచఁగ
 కంబు ♦ నచఘోష, లంబుఁగోరఁజేసె నభిమంజ్ర ♦ యంబొనర్చి |
 కరముఁజలయోధునిడిచట్టి ♦ ఘటజుకరణి || ౧౪౨
 కం॥ ఆమృతాంకముఁగనిన జ | నావలివచియుంప కంక ♦ కార్దుగురుగీ |
 ధీవరుఁడచిరంబున యో | గావిధునెద్దిచందె ♦ మునుండుడే ||
 గీ॥ కొన్నిదివసంబులకుఁగూడ ♦ మిన్న విగత | జలనమగుచుండు
 గోవింద ♦ సంయమింపుచు | జనెనుల కిష్టతోడగ ♦ గం
 మువ్వచ్చ | తరుగనె శిశువునిద్యుత ♦ వత్తివ్విమట్లు || ౧౪౩
 ఉ॥ లాంబుదముల్బతీశ్వరులు ♦ నంబుసంకారంచే మహాధీనే |
 శౌలవచే నెససమున ♦ నన్యములన్నిజవాంశవక్తచి |
 త్తెంబునొప్పు నాశ్రయ ♦ ధన్యులఁజేసిఁపిమ్మట వ్యధే |
 చ్చంబుగ నేగుచుండిరదె ♦ ఛాత్రనిభానురీ | చూడుమిత్తటికా ||
 శా॥ అజాబిల్లిచెలంగె మేఘచయము ♦ క్రాధుగిడుతాకూట వి |
 భౌజత్కాంతిని మాయుకావరణం ♦ చన్ద్రాంబుకానంతనే |

- యోజకాదత్తవిగోఘచిత్తతమై ♦ యుష్మత్ప్రసక్తోఽగ్రవి
భౌజితేజమునంజెలంగునిల, నాభంగిన్నభంబంబుకా॥ ౧౪౬
- ౧౪౭॥ జలజనిచయముచనినంత ♦ జవలునందు | శుచిలసస్కృభంజా
రకా ♦ నిసయమొప్పె | మత్సరాదులుకలెంబున ♦ మైత్రిమొ
నలు | గాంగుల గొనంబునొప్పడి ♦ కరుణినిపును॥ ౧౪౮
- ౧౪౯॥ యుష్మకమతసంయుతయును న ♦ చ్చక్రవర్తియు | గర్భగౌళిలభు
వసయు ♦ గంజలసిత | యును గణితలక్ష్మియుచునై నధుని మ
భువు! మూర్తియటు హంసపూజ్యుల ♦ బొందుచుండె॥ ౧౫౦
- ౧౫౧॥ చిరకాలార్జితమైన జీవనమును ♦ స్థిన్వాసించుబద్ధివృత్తి
స్థానసంఘాటణమునొనర్చి వెసవి ♦ ద్యుత్కామినిజాలము |
స్థిరచిత్తంబలంగవీడి ఘనవి ♦ ఫిగేహసీమంబులం |
గదిశుద్ధత్వమెసంగనేగెను నదే ♦ వత్సా! విలోకింపుమా॥ ౧౫౨
- ౧౫౩॥ చంద్రికాభూతి మేనున ♦ సాంద్రముగను | గ్రాల విభునుండ
లాంచిత ♦ కరకమొప్పు | బంధుజీవనుమోత్కరాం ♦ బరమె
సంగ | నొప్పుకాలంబు యతియెనా ♦ నొప్పెగనుము॥ ౧౫౪
- ౧౫౫॥ హంససంగతిలసితమై ♦ వ్యాకులత్వ | సీనమై విరజన్కుమైః
నమంక | మైయలరె సర్వసారన ♦ మాజలంబు | సతిగభీర భవన్మ
నం ♦ బట్టువత్స॥ ౧౫౬
- ౧౫౭॥ శరణులు ధరవృత్తంబా | హాదశోల్లసితమైన హరిపథమొప్పె |
హరిచందనలిప్తాశా | వరకౌస్తుభనన్రమేధ ♦ వక్షముఁబోలె॥
- ౧౫౮॥ హరివిహారులొటన దేహాను ♦ మంబుజంబు | లుద్ధతముకొను
వికసన ♦ మూసించెలగె | యోగకలచేతనే బుధ! యుష్మఖంబు |
తైన ముగిలుహృదయంబు ♦ లట్టులహహా!॥ ౧౫౯
- ౧౬౦॥ హరినవశోవిభూతిని వి ♦ గాజిలి పల్లనశాటికాశతి |
స్థితమునై ద్విరేభతతి ♦ నాశపమానికలంకెలంగి వృ |
దనమితికుట్టులప్రచయ ♦ భవ్యకమండలుగాజినొప్పిభూ |
జనమితిసంయమిప్రవర ♦ సామ్యముకంగనె జూపమియ్యెడక

గీ॥ ధారణాభ్యాసయోగ వి ♦ తానములనుఁ దెలియఁ నామలవల్ల
ఘ ♦ సక్రిములయొచ్చి సదసలొజరజంబుచేఁ ♦ తానముఁ నొం
ఘోరర్చుచు మహితౌఘ ♦ కేసమిది॥

ఉ॥ కావ్రన నీవు చున్నిగను ♦ కాండజమై భవనావసరినం
బై వివిధాఘభూధరచ ♦ యసవిదారణపద్యమై యదీ
శావ్యగమ్యమై గిరిభ ♦ చాత్మవిభుస్థలమైక కాచికా
ఖ్యాతిలనత్పురిగుడిచి ♦ యద్యయమార్గమెఱుంగ కేసుమా॥

చం॥ విచముచీత తైలమున ♦ వృత్తిహమస్యసుకాఘజన్మమై
ఘనమగునత్తమితిముని ♦ కర్తృకమొప్పెను, దానిజూడఁగా
మునిచయమార్చుచోకర ♦ ముంజచుడెంచినయంత నానద
సునవచియించె న్నానముని ♦ యంపుగ నేదలిచోర్థములగృహకా

నీ॥ వేదశ్రోర్థము ♦ వ్విసేపించు నాపూజ్య; కళఘ! సత్యచచక్కు ♦
వ్యాసహానిఁ! నీలియట్టులజీతి ♦ కళఘ! నేదనమూహ; ముం
విభాగించితి ♦ ముదమెసంగ భారసమయట్టిభవ్యపురాణము;
సృచియించి యోగశాస్త్రంబు బల్కి ♦ సృహూహానిఁ బుల ♦
రచియించివిలుకౌఘ; వినుతిసాతు డవైతి ♦ విరళచుమహిః ।

గీ॥ గాని యాబ్రహ్మసూత్ర చు ♦ ఘనమునను, విలను నిచికి
పన్నులై ♦ యిచ్చకొలది; కర్తకల్పనమొనరించి ♦ గవనిగన
వానిలిరపించుభాష్యంబు ♦ వాఁముమిపు॥

గీ॥ నేననిమాటవిని వ్యాసవహానియంత నానవస్సునననుగాంచి ♦
హర్షమొప్పు ననెనులఁబూర్వమేనగ ♦ బాత్మనాథ! సభిమరు
లిట్లె చొచ్చించి ♦ రభయునన్ను॥

చం॥ విచనుతి! నీకిలనకల ♦ విజ్ఞాన మత్సదృశంపరిపక్వతై ।
ఘనతటినిజలంబు గిరః ♦ కలంబులఁగొచ్చి యనంతగంబు భూ
మివిగుమతౌఘముస్ఫురత ♦ మృత్యుననెంబంగఁజేసియున్నఖం
బునొనఁగు భావ్యమున్లిజిత ♦ మురిబానంబుగలంపిపాఞ్జడై

కిం॥ చొరనిరాకాభిభవతి, నారమిలాస్థలికఁగాంతి ♦ నై శద్వయం॥
గూరుచుచిభవంః ఖాకెచ్చి॥ కావివిభవతామద్ది ♦ గుశమొస
గూర్చున్॥ ౧౬౦

చ॥ నాత్రోపగతిఁబల్కి న్యానుఁడెడచా ♦ సుఖస్వరంభంబందా॥
శతాగ్రభృవాధవాగమునకం ♦ కలె న్నివుఁజూడఁగా॥
నాతిండాపకెల్ల సేయెంబట ♦ తై నాత్రోపగిచ్చియు॥
స్థితోనుల్లునలెఁగె యూన్నుఁడెప్పెతా ♦ చిత్తేష్టనాత్రో
ససా॥ ౧౬౧

చ॥ కాత్మంకెల్లనొప్పులె ♦ శారూపింజెప్పనై ఁగింబులం॥
నాతిగఁచునొకొకచయః ♦ ముం బొదెంబుగిడఁగునున్నగం॥
గానునచిన్ద్రాతికం ♦ గాశిసేనెయట నిహస్యహూ॥
దేవతికెంబున్నపులు ♦ దివ్యకృష్ణంబునొంజెప్పెనే॥ ౧౬౨

గీ॥ చులులగోపింజెల్లము ♦ చీంమనెనాత్మ, గురువఁబంబుడసేవనే♦
సరితమాత్మ, గోరు శంకరునుదుసయః ♦ గుణవిలిసిత॥ వీక్ష
వీక్షిచి దీనించి వెడలఁజేసె॥ ౧౬౩

—♦ యతి సురునాతిక గాశిజేయః. ♦—

చ॥ శంకరుఁడంతి నాత్మగురు ♦ సారసన్నధి పానముగ్మముం॥
బంకనినాకెల్ల నురు ♦ భక్తినిగొల్పి నమద్వియోగము॥
స్పంకితాడుంబునోర్వకలఁసట్లరు పాదయుగంబు నాత్మహూ॥
స్పంకిజమంబుంబొచ్చుచును ♦ దానెట్లఁగఁకెల్లెదదాజ్ఞచే॥

చ॥ నానెనెనెనె నెనెనె ♦ నన్యకసన్నధి జేకమున్నుచా॥
నెనెనెనెనెనెనెనె ♦ వర్ణమునోష్టైలయూనమచ్చు శో॥
భవరాజేకమన్నునె ♦ భద్రోపగింజెప్పెవాఖ్యుచాశ నా॥
కెనెనె జేకమున్నుచు ♦ కెనెనెనెనెనెనె గొ నెకము॥ ౧౬౪

మ॥ భగవంతునికాతల ♦ భగవంతునికాతల॥
నోర్వగిగాజవిరాజమానత ♦ బొల్లనెత్తునిమంబున॥

నాగహీనభగిరథాఖ్య ధ + రావత్యమహాతపాః |

భాగధేయను గంగచుంగనె + బ్రహ్మవిద్వరుడంతటా || ౧౬౭

సీ॥ పావరాపాన్ముపైఁ + దవల్గించుతేవిహాః కాలిగోలచుబట్టు +
కతననొక్కో? పులితోలుమైదాల్చి + చెలంగుడేవల తలఁ; గల
చందురుచిగూడు + కతననొక్కో? మంచుగుబ్బలి తల + మి
చిక్కిందికివేడు; కనుదాఁబడినయట్టి + కతననొక్కో? మిన్నున్న
పట్టున + మెలగఁచెలంగుచు; కలతోడచుండిన + కతననొక్కో? |

గీ॥ యనఁగఁ తెలిరాలచుమినిబో + లె నిలఁడెలంగిఁ | మూఁడు
దాడలచెల్లఘ్నఁ + బోవుచుండి | చెట్టుగొట్టిమంచి నెటఁజేఁ + పట్టు
జేయు | చట్టి చదలేటినింగనె + నవనిగురుఁకు || ౧౬౮

చ॥ కలమతభృంగనాదముల + గానముచుంబొనరించి వా యును |

చలితనరోజరాజుల + సన్నటనంబొనరించి మిరులం |

గలకిలఁవ్రచుం జవల + కాంతతరంగకరాఁచేతఁ గౌఁ |

శిలిగొనుచట్టులొప్పబహు + కిల్చిషహాడిణిగాంచెన్ దిక్కి || ౧౬౯

మ॥ ఒకటన్నేల్చు మిటాకికూటపుటపాం + గోద్యత్రభన్యమయై
యొకటన్వాదిల రంగుబంగరు విభూ + జోద్యత్రభం తోయై
యొకటన్వాది మెలుంగుఁజన్గనలపై + నున్నట్టి శ్రీకృష్ణమూఁ
దికపస్తా వ్రేలుచుచేతఁబాటలయనై దీపించెన్వట్టున || ౧౭౦

గీ॥ అట్టిత్రిపథిగలోన్నాన + మాచరించి వెడలె శంకరుడొగిలేశు +
జడలనుండి సురసేదలవేగంబు + దొరలఁజేయ | నత్తుసంగత
పుణ్య స్మ + ధ్ధవిధుడెసఁగె || ౧౭౧

మ॥ డివిషద్వాహినిలోనఁ గ్రుంతులిడి యు + క్షేప్తుంబునొకరికా
ఖ్యవసుధ్రాగురుమూర్తి తజ్జలకణౌ + ఘాంచన్మృతంబెన్నుచూ |
తెవిధు శ్రీకరసంప్రపజ్జలకణ + శ్రీనావ్యసంగిలోన ||

ద్భవసూహృద్మనుషోలిసూదుజచులు + తానూచుచున్లోగఁచె ||

మ॥ సయయుక్తంబగు శంకరుంబకనెనం + తన్నుర్ధ్వసీన్నాతుడై |
చయలక్ష్మలయము స్త్రీంద్రవిధిభా + సన్మన్నుభిషివ్యాసు నం |

శ్రేయమున్నల సంత్రితాఘచయము ♦ న్నత్కాశికావిశ్వపా
లయముం దుంబురు నారదాదిమునిజా ♦ లస్తవ్యసుశ్రేయమున్॥
మ॥ అవనీదేశకుండంతభక్తిగొలిచె ♦ స్వార్థమునం గొల్పె |
రవుగొనీ నగరీభవేశ్వర సప ♦ ర్వానక్తహృద్యారినం |
భవు, నిశ్చేదదిదృఢుయూత్రికజన ♦ ప్రత్యూహఘోరాటవీ!
వన నిహన్యించితవైభవు స్థిరకలభ ♦ క్తస్తుత్య సద్వైభవుక॥
గీ॥ లుల విశ్వేశ్వరాలయా ♦ భ్యంతరమున కేగి మెయినిండఁబుల
కలు ♦ పేగుచుండ | హృదమునకాళితలమున ♦ సంజలినీడి
వినితినొండొండగతి ♦ విశ్వనాథు॥ ౧౪౧

—♦ శ్రీ పంచోళ్ళానముః ♦—

సీ॥ ప్రాణసహపాయ, న ♦ స్వరపుష్కరామచర; పద్మమిత్రాయ,
తు ♦ భ్యన్నమోస్తు | జనుస్థిలయాది ♦ సకలకార్యవితాచః
కారణే, తే, నను ♦ స్కరణమస్తు | శ్రుతిశిరోనికరశో ♦ ధితసద్గుణా
ఘాయ; భగవతే, సంతతు ♦ భ్యన్నమౌసి | రాగరోషవిహీన ♦
యోగిమానసలీన; పాదకంజాయతే ♦ ప్రణతినస్తు |
గీ॥ వారణాసీనివాసాయ ♦ వారిజాప్త | వహ్నివిధుచతుష్టే సంతతు ♦
వృందనాని | అన్నపూర్ణావిశాలాంబ ♦ కాచ్ఛహృదయః | నాయ
కాయ, భవంతు మ ♦ స్మతిశతాని॥ ౧౪౨
సీ॥ తలపై న మూఁడుపో ♦ కలఁబోవుచదలేరు; నాగితానొకవింత ♦
సలుపుచుండ | వలతేనిమామయాఁ ♦ దలపై జెలంగుచు; దెలి
మానికపుఁజెల్వఁ ♦ గొలుపుచుండ | నలుతనల్లనిమచ్చ ♦ య
ల్లానేరెడువండు; వలెనుండి నెలంపు ♦ జెలుపుఁగూర్చి టొమ్మ
నందున వేము ♦ గమ్ములచిలువతా; జందెమై యొకవింత ♦
యందమొనగ |
గీ॥ మంచుమలచట్టి తొడపై న ♦ సంచునించ | గాలిదమ్ములపై న
జే ♦ వేలువొలగ | జలునగవుపల్కుతోఁగూడి ♦ చెలువొసర్ప |
జెలఁగుమిముఁగంటిఁ జెట్టల ♦ జీల్చుకొంటి॥ ౧౪౩

సీ॥ ఒకవంక నారదా ♦ దిక్కుమానసికరంబు; సుఖమానందాభిరంబు ♦
వొగచుచుండఁ నొకట నింద్రాదిది ♦ వ్యక్తదంబయ్యెట్లు; పర
భక్తితోడ కేవలనొనర్చు నొకవృత్తి ♦ బరమహం ♦ సకలంబు
ముపనిష; త్సమితిచే నుగూణసం నయముఁబొగిడి నొకచాయ
గాయక ♦ ప్రకరంబువల్లకి; ముఖనావతితెతచే ముదముఁబొచ్చి

సీ॥ సన్నప్రాణావితాలానా ♦ లంకములను లంకాగణావేల్పు
సన్నిధి ♦ నలకుదుంక; నెంపకేలగలంబు ♦ సుజీవేల్పు
గాంచినాఁ జనసమంబుల ♦ ముగించినాఁక॥ ౧౭౮

చం॥ నిమగ్నమానవుల జన ♦ కేవలమగ్నమునానభోనఁగె
న్నకనుకీర్తిభవ్యవచ ♦ నంబులు నెమ్మదిగొమ్మి హమ్మల
గనునభిలాషయుక్తము ♦ గాడనియిచ్చగి చేగుచేచి మి
ఘనపదవంకదద్యయముఁ గానినెఱుంగిని గానకాధనానిరె

తా॥ పంపకొశిపిరాజమానపురినా ♦ వట్టివెల్లెనె నెట్టివెల్లె
జంచన్నిర్మలతఁగభంగయగు ధా ♦ న్నెట్టిహృదినిగొనక
జంచాన్యప్రవిధా సమానమగు మీ ♦ భవాన్యత్వంబుగానినా
జంచత్సంచితపాపసంచయము నా ♦ లెంబడుఁగాకొనవానిరె

ఉ॥ కాశికీనేగియచ్చటనె ♦ కొతుకనై పసియెత్తునంచు లో
నాశయమునృహించుటనె ♦ యాచునెమలక్తపురీనివాసిల
బేధమహాకృపుండుగు నె ♦ డెంతయుఁ గాడనృతంబటన్ననో
యీశ! సమంగినుంగొనినె ♦ నేగలిలోగవు పాపపుంజముల్॥ ౧౭౯

సీ॥ మానసంగితగంగ! ♦ మదగజానురభంగి; మహితకృపాపాంగ! ♦
మదనభంగి! విధుశిరోభూషణ! ♦ విశ్వాస్యతోషణ!; నిధిమ
ఖామరసంఘ! ♦ వినుతధిమణ! నిజభక్తజనచాల! ♦ నిజానో
త్తరచేల! కరకంబుధృతనూల! ♦ కాలకాల! నిగమాభిషే
ఖాణ! సీరధిచయనూణ! శరధిపాదపనూణ! నగకృపాణ!

గీ॥ నిఖిలపశురక్షణార్థంబు ♦ నీతికంఠ! | సాంధ్యకృతపంచకేజార ♦
 బాధకేత! శైలకన్యామనోహర ♦ గర్వచూర! | సాహిత్యే శా
 కాది! ♦ పార్వతీశ! ॥ ౧౦౨

చ॥ కలగురులొక్క మాదిరిగ మొగిముగ్ధుగ మ్మయింపబడితిని
 క్షణమునఁజేసికన్నా కల ♦ కమ్మగు కల్యేమొనగుచుండఁదా
 నలకొంగు చానిలమ్మగు ♦ సాములుచొదలరాచుచుండఁదా
 గు ను నీ కష్టమునకు ♦ ద్రోక్కెను చిన్ననలరాతునిచ్చుటకా ॥

ఉ॥ వారు చూచి చూరచు ♦ గౌరవముకేసిన మేల్మొంగరం
 గొంతునంచు న్నాడునీ ♦ కొన్నునిగూడిన బాలుజంపినం
 గొంతునసహస్రమాను ♦ గూర్చిననోవ! మీపురంబున
 గూర్చినమాగురుత్తులకు చూచుచుగృహపరిశ్రమంబునన్దాక్షిణ్యకా ॥

మ॥ అని క్రొగ్గినచే నిలంకొలగు ను ♦ యావాసమందున్న జం
 తునిగొనంబు నికొంగనంచయమును ♦ దూర్జంబుగా పీకుచో
 నని నాకారము నీవునేని యుపదే ♦ శింపంగ మోక్షంబునో
 విన! నిగందునకున్న శక్యమగునే ♦ చెల్వో భవత్సద్దయకా ॥

మ॥ అని కాశీధపునివ్వనాథు హరిము ♦ ఖ్యన్దరినంభుస్తుతు
 స్థనభక్తి స్వినుతిగిది నాజనతా ♦ కాంతాశిరఃకల్పనూ
 ననివిష్ణుభవరీవిరాజితా ♦ న్నాదోల్లసత్పాదకం
 జనగేశాశ్రయ సన్నపూర్ణ నిలలా ♦ సక్తిన్ను తించెవ్వడికా ॥ ౧౦౩

— ♦ సన్నిహిద్భావము. ♦ —

ఉ॥ బంగారు నైవేదికలైన ♦ భవ్యదయాశసమొల్కునట్టి క
 మ్మగన నాత్మతానిగ ♦ నుంజొనుచంతట నింకనొక్కచే |
 తంగునన్వేషింప సూచింపునల బంజ్జులనెల్ల నోదనం
 బుం రుణించునన్న హా ♦ పూర్ణను నిన్నుదలంపుభక్తితోకా ॥

మ॥ సుఖబంధుకులొనర్తు భక్తిమొనినే ♦ నానామనానీకచూ
 భివబోవ్వన్నకుట స్వహృద్యునిగా ♦ భీకాంభినిరాజభావ

- చితపాదాంబుజ కాశ్రీతాననచూఁ ధ్రీహృతాపాంగకుఁ
 నితికంఠప్రియ కన్నపూర్ణకు విరిం ధ్రీ ప్రోద్భవభ్యాతకుఁ॥
- శా॥ అంబా! కేశలనత్రియానమకరం ధ్రీ దాసావద నానక్త లో!
 అంబా! సంక్రీతసంచయావన దయా ధ్రీ అంబా! శిరస్థోఽగుగా
 డ్భింబా! రాగలనన్నిజోష్టజతన ధ్రీ డ్భింబా! నమద్దివ్యభు
 ల్లాంబుప్రోద్భవజోచనాంచిత కదం ధ్రీ బా! నీకుఁగేహోడ్చెదన్॥
- సీ॥ మకుటస్థితానేక ధ్రీ మణినిచయప్రభ; ల్లికస్సంతతికిఁ జిత్ర ధ్రీ నీప్తి
 నిడఁగి ఘోరతలోల్ల స ధ్రీ చ్చాలేందురేఖాంకు; అమరసంతతికి
 మృష్టాన్న మొసఁగి మృగమదతిలకంపు ధ్రీ నిగనిగల్ పూర్ణేందు;
 గతలాంఛ పుణాంతిఁకరణిసెగఁజ నాశ్రితజనభక్త ధ్రీ హర్షవర్ధన
 మహా; కరుణారసాపాంగ ధ్రీ గణమొసంగి
- గీ॥ నఖలలోకాననంబగు ధ్రీ పానమొప్పు బంగరుంగిన్నె నొకనాన్త
 పంకజమున గొని మోక్షకాంబుజ ధ్రీ బుజంబుసింజి గది
 తెగొని భిక్షునిమనిసుఁ ధ్రీ గింటిమంటి॥ ౧౯౦
- ఉ॥ అంబుజసంభవాంగసయ ధ్రీ నంబుజాభువిభాల్లయున్ స్వహా
 స్తంబులఁజామరంబులను ధ్రీ దాల్చి కరుణునుభక్తిలోకఁగా
 స్త్వంబులఁజేరె వీవఁగల ధ్రీ నన్మణిసంపద ధ్రీ నానమగల వీ
 తంబుననొప్పు నిన్నుఁగను ధ్రీ టంగుననన్యపిన్దె ల్లింబుగా॥ ౧౯౧
- శా॥ భిక్షాపాత్రముఁగేలఁగై కొని శుభో ధ్రీ సజామృతంబుఁబొసఁగా
 దీక్షంబుగాని నిరంతరంబు నుజనా ధ్రీ నీనాత్మనై విశ్వసు
 రక్షంజేయునదీవకాశే జననీ! ధ్రీ గామావన! ధ్రీ మామిమూ
 వీక్షంబుచును భిక్షువాకించు, నే ధ్రీ నీ! యన్నప్రాణేశ్వరి॥
- ఉ॥ వర్ణనఁజేసి మొక్కె న ధ్రీ తివస్సుర దంగతాంగితాననో |
 ధీర్ణకు, భక్తకామితవి ధ్రీ తీర్ణకు, సామజనానురాగ సం
 పూర్ణకు, నంబుజప్రభవ ధ్రీ ముఖ్య సుపర్వచయస్తూతాత్మ స
 ద్విగ్రకు, హర్షపూర్ణకు, సువర్ణసనకకు, సన్నసాక్షకున్॥ ౧౯౨

ప॥ జలజప్రోష్ణనముఖ్య దివ్యజనతా + సంసేవ్యమై చివ్యర।
 త్నలసన్నాపుర భాసుకంబయి సుభ + క్తవాతచేకోంబుజ।
 స్థలరత్నంబగు నేదుపాక జలజా + తన్వంశ్యమోయంబ! వి!
 శ్చలమై మామకచి తవేటికవిలా + సంబుష్టగా కాంచుతన్॥

కం॥ దుర్గకు, శ్రీరామద్దీవివః॥ ధ్వజస్థు, వాక్రీతిసుభక్తః॥ సర్వమహాం
హాః॥ సర్గకు, విజహృదయేశ్వరః॥ భక్తు, నతిఃసూర్యునుగుణః॥
సర్గకు, భక్తిః॥

సీ. అనుచు నీతి నంబిక ♦ వినుతిచేసి | శ్యామలాంబుదనమగాత్రు ♦
 నల నేత్రు | జలధిహితోల్లసద్వక్షు ♦ గలవిపక్షు | నాశ్రితావను
 సారినీడు ♦ లభి నుతింఁచె ||

—◆శింధుసాగరభీషందనము◆—

జా॥ శ్రీకాంతాకుచకుంకుమాంకితము రా ♦ జీవప్రభూతాదినా |
కౌకన్తంచయ సంతతస్తుతము వి ♦ ద్యూధాంతరంభోజమి |
తాక్రికారంబనురఘ్నమాత్రితజనౌ ♦ ఘాభీష్టదంబవ్యయౌ |
చ్చాకాగంబు మదీయచిత్తజలజా ♦ తావేశముంగంచుత॥

చం॥ నేతులరొసర్తు భక్తిమెయి ♦ నారద ముఖ్యమునీంద్రీనంచయ॥
 స్తుతునకు నాత్మనాభిభవ ♦ లోయజజాతున కాగమాంతవ॥
 ర్నితునకుఁ బాలితాత్మపద ♦ నీరజనుర్ముగి నక్త భక్తభా॥
 విత్తునకువీలరాగనమ ♦ వేత్తునకుం గుఱుకంబులోఁ డుత్తన్ ॥౧౯౮॥

సీ॥ శ్రీశైవ సాధనా ♦ జీవద్వయమునొత్త; నానగవశాని గా ♦ నము
నొప్పి గణిసైన దపనీయ ♦ పటము దీశింపంగ; నాన్ని
హేమనూ ♦ త్రిముసెలంగ। నాభికంజమునాదు ♦ నలువచె
న్నలరార; నురమున గొస్తుభ ♦ మొప్పచుగఁగి శంఖజా
థాంగ ♦ సాధనంబులు హస్త; ననజాతమున కెల్ల ♦ మును
నహింప॥

ద్భృంద! నవారవిందనుమ ♦ పేశల హస్తచతుష్టయోల్లాసః
 స్నందకశంఖచక్రముఖ ♦ నవ్యమహాయుధబృంద! నిత్యమున్॥
 మ॥ నిగమాంతస్తుతపాదనీరజ! రజో ♦ నిత్యేహదుర్ధేయధ్యే
 యగుశాసీకవిహార! హరినిచయో ♦ ద్యస్విత! నిత్యోలసః
 త్సగరాత్మప్రభవోద్భవాత్మితనయా ♦ సంయుక్త! యుక్తాత్మవే
 దగణాంతఃకములస్ఫురత్సద! పద్మోద్ధిప్తాపగా! మైక్కెదక్॥ ౨౦౪
 స॥ శ్రీనివాసునమః! ♦ దేవతాచయ పక్ష!; భక్తానామ పక్ష! ♦
 పంకజాక్ష!; నిగమాంతసంచార! ♦ నిత్యభక్తమందా!; యతి
 మనోబ్జక్ష!; యథువిదూర! ♦ కేమహానాథ! తా! ♦ కిత్తి
 కౌఘస్వంస!; మానిమానసహంస! ♦ మారీగంస!; మంతానురే
 తిక! ♦ జనతాపహంపక!; సప్యవాద్దేశి! ♦ దిన్యతలక! ॥
 గీ॥ శంఖచక్రగదాశార్ఙ్గ ♦ శస్త్రహస్త! పతగనాయకాహం! ♦ భవ్య
 సహన! మకుటలసదుత్తమాంగ! ని ♦ క్షులశుభాంగ! పరమ
 కృపనాద్యమాంరక్ష! ♦ పరమపురుష॥ ౨౦౫

చం॥ ఇటులతినిలదేహుని ర ♦ మేళుని శంకరచుస్క గీంద్రునిః
 త్కటమగుభక్తిమేనః బుల ♦ కల్పెలనేగంగ సుస్తుతించియం
 తటనటమంతివిఘ్నపుర ♦ తంద్రితుడై విసుతించెనిట్లువి॥
 స్ఫుటమగు భక్తితోడఘన ♦ మోదమునం బులకల్పెంగంగన్॥

—♦దురివిఘ్నేశ్వరవిమతి♦—

ఉ॥ వారిజసంభవాదిసుర ♦ వారమనారతిభక్తి నేపహా!;
 దారుని సర్వకార్యములః ♦ దానోనరించెడుపట్ల గొల్పి యో॥
 హరియ భవ్యతంగనెనో? ♦ యామహానీయుని హస్తివక్త్ర! వి
 స్తారపుభక్తిగొల్తు విత ♦ తంబగు విఘ్నతత్త్వ రింపగన్॥ ౨౦౬
 స॥ పరులనుముందునే ♦ ఘనసేంచుమూర్తినా; పనులెల్లనిర్విఘ్న ♦
 తనుజెలంగం గురుభక్తినిడినట్టి ♦ గణికబోచలకయే; వేల్పుతా
 నందున ♦ నల్పముదముఁ గడుచేర్మినొనఁగెను ♦ కుడుముల
 మెక్కియు; త్సుకపాళినొనఁగునే ♦ యకలుషంపటి స్వాకృతౌ

ఘంటిచ్చు ♦ నభివాదనంబుల; కేవల్పునెలంగుఁ బ్ర ♦ హృష్టుఁ
డగుచు?]

గీ॥ నేమహత్కృంశుమూషకం ♦ బెక్కితిరుగు? నగభవాచిత్రకమల
కం ♦ జాప్తుఁడెవఁడు? శీఘ్రచంత్రుష్టి నెవ్వఁడు ♦ నెలంగు? నట్టి
ఘంటివిఁ ఘ్ని శుఁగొల్తు న ♦ కుంతభక్తి॥ ౨౦౮

మ॥ శివగౌరీప్రియపుత్ర! సర్వ సురరా ♦ జన్మత్యచారిత్ర! వి
ఘ్న వితానాగచయ్యాగ్ని హోత్ర! నిజభ ♦ క్తసోమకారుణ్యపా ।
త్ర! విధిద్రోహి నతుంబురుప్రముఖగీత ♦ స్వచ్ఛచారిత్ర! పా
దవనేజ ప్రణమస్మనోంబుభవమి ♦ త్రా! భక్తిచిన్తోత్సదన్॥౨౦౯
చం॥ సురచయపూజ్యమవ్యయము ♦ సోమకలాధరమున్మివాంక భా
సురమురు మత్తహస్తిముఖ ♦ శోభితమున్సృశించెయోపవీ
తరుచిరమేకదంతలసి ♦ తంబును వామసమున్నిజాశ్రితో
త్కరసః లేష్టదంబునగు ♦ తావకమూర్తిదలంతు నిత్యమున్॥

మ॥ ఘణిహోరత్వమునుంగణేశతముది ♦ వ్యస్తోమపూర్వాన్వితా
గుణమున్బూరిదయారసప్రథిత వృ ♦ క్కుల్పిత్యహంబునో
గణపా ! నీపితరుడేచేరెనిచు ని ♦ క్కులవిద్వదేమన్నఁగా ।
రణమందుండెడి సద్గుణప్రతీతి కా ♦ ర్యగబుండుగంపరదే?॥ ౨౧౦
శా॥ ఆద్యైవమపరీధపుండు మహిలో ♦ సగ్రత్వముంకెడి యా

మోదంబుల్కిటమైచెలంగఁ దనకుం బూర్వంబుసంశయన్ము య
య్యాదిస్థానమొసంగెనీకన గదా ♦ ధృతా! హరిన్నిర్జయ
శ్రీదీపింపఁగనుండుతండ్రి సుతునా ♦ రీతిలబానర్చుంగదా॥౨౧౧

గీ॥ తగినభక్తినిభక్తవి ♦ తానమిడిచి గణినవోచులకును మోచ ♦
కంబులకును ముదముఁగని సర్వకామిత ♦ ములనొసంగు సన్న
భావించు, సేమితు ♦ సన్నుతించు ॥ ౨౧౩

కం॥ ప్రణమత్ప్రత్యూహ నివా రణచణకరుఁడగుట ♦ రంజతుఁ
జంతా మణిపీఠనిష్ఠమోచక గణకరు నిభవక్తుస్సన్ను ♦ గణ
తించుచుచున్ ॥ ౨౧౪

గీ॥ అనుచు నురుభక్తి మంతగ ♦ జూన్యగొలిచి | పరమపావనమైన
యా ♦ పురమునందు | నున్న వేల్పులకడకేగి ♦ యురుతరంపు|
భక్తివిలసిల్లఁజేసె న ♦ వ్యలనట॥ ౨౦౫

చం॥ అనుదినమిట్లు నాకిధుని ♦ యందవగాహము నాచరించి భా
క్తినిజలజాలయేళముఖ ♦ దేవసమర్చితుడైన విశ్వనా|
థుని పదకంజయుగ్మమును ♦ దుష్టినిగొల్పుచు సర్వలోకపా|
వనమగునట్టి జ్ఞేత్రమున ♦ వాసమొనర్చుచునుండు సంతట॥

—♦విక విప్రసమాహాడు శంకరుని యతియగుట♦—

చం॥ తనదగుమేని చెల్వముహు ♦ తప్రచయూశను ధిక్కరింప న|
జ్జనిభవిలోచనంబులు వి ♦ భాసిలుచుండ సగీత స్వవే|
దనిచ ముడైనయొక్క వసు ♦ ధాత్రిదశాత్మజుఁ డేగుదొచెస|
స్థనుడగు శంకరార్యగురుఁ ♦ గాంచఁదలించియవస్థచిత్తుడై॥

శా॥ నైరాగ్యంబున భార్యనైకొనక న ♦ ర్వత్యాగముంజేసి వి|
స్తారంబై కను దుస్తరంబయిస సం ♦ సారాంబుధిదేశికో|
త్కారుణ్యోషమెక్కి సత్వరముగా ♦ దాటంగ లోనెంచి త|
ద్వారిప్రోద్ధవతుల్య పాదములపై ♦ వ్రాలెన్ద్విజుండ త్తఱిన్॥ ౨౦౬

గీ॥ వ్రాలి లేవకయున్న య ♦ వర్జివర్యుఁ | బరమ కరుణాభియెన
శం ♦ కరగుతుండు| లేవఁగానెత్తి హర్షక ♦ లితమగునటు| పలికె
నత్తఱిఁ జేర్చిడై ♦ వారనిట్లు॥ ౨౦౭

ఉ॥ బాలుఁడనై యుఁజూడఁగన ♦ బాలమనీషివినై యనేక వి |
జ్ఞాలియునట్టులొక్కడవు ♦ నై యు నసత్తమభావన్మ లివై |
బాలక! తోఁచెదెవ్వడవు? ♦ వాసమదెయ్యది? ధైర్యమూనినీ!
వీలలిరాఁగఁ గారణమ ♦ దెది? వచియింపు నిజంబుగా నిటన॥

గీ॥ అనుచుఁబ్రచ్చించు శంకరా ♦ చార్యుఁగాంచి| యుత్తరమును
భూను ♦ రోత్రముండు| సెప్పెనురుభక్తినిట్లు దే ♦ శిశువీణ్య!|
వినుముమామకమైనట్టి ♦ స్మృత మనుచు॥ ౨౦౮

కం॥ భార్యమర్జుణ హరివదః | వారిజయుగభక్తిమూలం ♦ భవ్య
దశకాః | వేదిత్యుగవోః | భార్యరాజదైవమందుః ♦ గలమ గృహ
మయా |

ఉ॥ పెద్దలఁగూచువెక్కఁ బృథ్వి ♦ విస్తరినెల్లఁబరిభ్రమించి యీ
పొద్దుననుగొమంబుగ ను ♦ పుణ్యసమైక్యకేగుడెంచిత |
స్తవనలేననుస్మృతి ము ♦ హంబుధిముద్గతిఁగింటి భీతిచం |
వస్తమ్యువాగమి గ నొ ♦ నర్పుము దేశికవర్ణ! నన్నెగిళ॥

మ॥ గుణదోషములమాటనెక్క నుభా ♦ కూలంకషోద్భంగవృ |
గ్గణకోణ భులఁజూచు నన్ను చురుశో ♦ క ప్రిప్తి సంఖన్నదు |
ర్గుణదీనుండయచోగురుప్రసవ! కా ♦ రుణ్యంబులేకెన్నుచో |
గణుతింజెందద వేయవేలకరుణా ♦ ఖండాంబురాశివర్జిత॥

మ॥ సనుఁడూర్ణయగఁజేసిచేదేని యగుదీ ♦ నస్తోమకారణ్యమ |
త్తనిశాంతోన్నతకీర్తిరారీయగుచుం ♦ దానీకు నై శ్వర్యసం |
తనిచ్చెన్దొన్న లభింప దెట్లనినఁ బా ♦ సోమంబెడారికాసున్న |
ప్రీతికొ మెచ్చునుగాంచినట్లు జలరా ♦ నెఁగాంచదెన్నెర్లకున్

ఉ॥ కామముఖారిపించితము ♦ గావున సచముచున్నెక్కదో |
చ్చామలభివీక్షీనమును ♦ నావిధిలోకముకొ ప్రిసంచము |
న్నామతిత్వద్వచోవిభవ ♦ నవ్యసుభాష్టిసదజ్జవత్ప్రవా |
హామలవారినాచుచు ను ♦ హాసముతోఁగెనుతక గురూత్తమా

ఉ॥ భాసునివేశ్యముందుహిన ♦ భాసునివేశ్యము నిందున్లువై |
శ్వాసరుగేహముం దనదు ♦ వాసమునాశుగనదృముక స్వయం |
భూనిలయంబు ద్విద్వచన ♦ పుంజసుసత్తున కవ్యయాద్వయం |
భ్యాసజలనిస్సరాగ ఘన ♦ తాహారకేతుక మీయ దెన్నఁజుక॥

చం॥ వెలుపలి కేంతో చక్కనిభ ♦ పింగనువట్టి మత్స్యఁగించుతో |
య్యలిమొదలై నయట్టి విష ♦ యవత్రతా ల్విషవల్లకా ఫలం |
బులబలెనంట నెప్పుడుని ♦ మెదమునర్పపు రంభనైన గు |
ల్బలకవగేలఁచున్న నెవర ♦ పన్నలహంబిత నున్నెకవ్యవహా॥

కం॥ అంచితపుష్పద్వజ్జనః సుచయయు విరక్తయోః ॥ చయల
శీతయునా॥ కాంచనగర్భస్థలియునా॥ సాచంగా నాదరంబు
సేనయదునాచే॥

౨౨౯

చం॥ శివమిమనట్లు దేవర వ ॥ చించెనువట్టు చకోరరాజి చం॥
చిత్తుల సుధాంశుగోచ్చగవ ॥ సుంధరపై బడునాసుధాసుధా
రవతెజెలంగు నెప్పుడు భ ॥ రాస్థలి నట్టిభవవ్యచోరుని
స్మృతగాపుటంబుంగొనితి ॥ రంబుగఁగోరాదనాశ్వుఁ మాటికి

శా॥ ద్వావాభూశివంబు సుత్కట యశో ॥ వ్యాసంగిశస్వస్తితూ॥
ర్వావిరూతతపస్సుపక్వఫలనూ ॥ ధ్యాకర్షకంబుస్థావ
శ్రీవైరస్థారితంబు దీనజనరా ॥ జిశ్రీకరంబౌ భన॥
తేవందక్షతనంది తత్పరితమ ॥ చేత్రోంబుజంబుస్థావ॥ ౨౩౦

గీ॥ సంశరణబంధరోగ భీ ॥ శాంతికొఱకు దేవ! సేవ్రసంధివీక్షమా ॥
కివసుమతి॥ వెజ్జలకుమూళిమణిపని ॥ నేదమనిన॥ శివునియవతార
మగుచు బ్ర ॥ సిద్ధిగనుట॥ ౨౩౧

కం॥ అనివల్కెడు విప్రకుమా॥ రునికిడదయతోడ శంక ॥ తుండు
యతిత్వం బును మహితులందురలవా॥ నినే శ్రీగురుముఖ్యు
శిష్యు ॥ నిసనంగునిగఁ ॥ ౨౩౨

చం॥ భవజలరాశిదాటియొగి ॥ బారముజేరగఁగోరు న్నాశుఁగో॥
భవణిగ నుల్ల ముండవయి ॥ ధన్వంతరూర్పుమటంచుజేమ వి॥
వ్రాసరసుశున్నదాశ్రమవి ॥ భాస్వరనావికకేర్చి సత్కృపా
ఖ్యవిపులదండముంగొని సు ॥ ఖంబుగఁ బారముజేర్చి సాజ్జ
యఁ ॥ ౨౩౩

గీ॥ ఇన్ముహూర్తము విని ॥ వెన్నెలెను దేవతాంశులబుట్టి రో ॥
యానెమ్మ లందికి గురుశిష్యత ॥ నటనెయతి వి॥ రాగులైతా
క్యమే గూడ ॥ బాగుగఁగన॥ ౨౩౪

ఉ॥ వ్యాఖ్యయెహానము వి ॥ నర్జితులై దళదంకురాభరం॥
కాఖరకభంకులై స యన ॥ ఘాతములు విశ్వసవిత్రికృష్ణహా॥

ప్రభులు వామదేవముఖి ♦ రవినయస్కులు శిష్యులే మహా
ప్రభులక మృహత్ముడు ధ ♦ రాస్థలినందె వినేయరక్షకై ||

అ॥ వె॥ సకలభక్తలోక ♦ సంఘోద్భృతి నొనర్ప నవనిశెందినట్టి ♦
భువనగురుని ఛాత్రభావమంది ♦ సకలసత్తములైన తదుల్ల
మిగుల ♦ ధన్యులుకడ || ౨౩౨

మ॥ పురుషార్థార్థులకాయహినుడు సువా ♦ క్షుంజంబుచే హర్షమే
ర్పణుచున్నంతత కల్పితార్థముల న ♦ వాల్మీకియుంగూర్చుదా
జరకాలార్థదమైన సూత్రతతి గూ ♦ ర్చెంగాదె వ్యాసుండుశం
కరసద్దేశికుఁడోకృతార్థతంగనం ♦ గాఁజేయుశీఘ్రంబుగన్ || ౨౩౩

కం॥ హరితుల్యమహిముఁడౌ శంకరగుంట్టుచుఁ గాకికా న ♦
గరవాసులు వం కరత్రోవబోవు తమమతి | నురువరగుణగా
నొనర్చి ♦ రుద్రరలోనన్ || ౨౩౪

అ॥ వె॥ కిరణవితతినొప్పు ♦ సరసిజాఘ్నియట్లు విరులనెనగు దేవ ♦
తరువుమాడ్చి నేత్రతతినివృత్ర ♦ శత్రుఁడెట్లవిధిఁ జెలఁగె
శిష్యపాత్రి ♦ చేగురుండు || ౨౩౫

గీ॥ అట్టిశిష్యులు తనుఁగొల్పి ♦ సంతశంక రుండు నొకనాఁడు తిర్తి
పురవి ♦ రోధిఫాల లోచనాగ్నిస్సలింగాధ్వ ♦ సూచనంబుఁ
దవసకాంతశిలంగాంచి ♦ ధరనెంగన్ || ౨౩౬

చం॥ ఉరుతరసంచయంబుచమ ♦ హోదధిపూరమునున్నుజించు భా
స్కరుఁడను నింద్రజాలికుడు ♦ సస్యతిమద్వివిధాస్తిరత్న
ద్ధరననుస్వాంశుజాలకముఁ ♦ దాతారజేసి యసంతరింబుభా
స్వరఃఖిమింఘముస్సకల ♦ వర్ణయుతంబుగఁ జూపుచుండగన్ ||

ఉ॥ తమ్ములలోన హంసతతి ♦ దాఁగఁగ దివ్య సరోవరంబుచు
ధ్యమ్మున మినముల్చొరమ ♦ హాతరుకొరపాల్చిఁ జూచెఁజా
లమ్ములు నిద్రవోవఁగని ♦ లాధరశంధరసంతతిన్నయా
రమ్ములుసేరిను స్థితి ది ♦ రంబుగనావవి హీనమైకనన్ || ౨౩౭

కం॥ దినమధ్యభాగమందును | ఘనకంజోత్పలపరాగ | కలిశయునౌ
స్వ | ర్ధనిఁగూర్చి వెడలెనాహ్నిక | ముచు బావనవేదవిహిత |
ముగనొసరింపన్ || ౨౪౪

—♦ చండాలరూపమున శివుఁడు శంకరునెడఁగొని పరికించుట. ♦—

కం॥ చనుచును శంకరుఁడును | తినిగొల్చెను శ్వాససంత | తియుఁ
దనతోఁగాఁ | గనెదరవచ్చెను మాతని | గని తొలఁగుమటన్న
యతిని | గనియనెనతఁడున్ || ౨౪౫

సీ॥ ఏకమనియును సాంగత్య | హీనమనియు | సత్యవిజ్ఞానసుఖరూప |
నిశ్శయనియు | బలుతెఱంగుల నిగమమా | భలుపచించు |
నాత్మచువిభేదమెన్న నీ | కకట తగునె? || ౨౪౬

సీ॥ గండమండితకరులై క | మండలముల | గొనుచుఁ గాషాయ
వస్త్రంబు | లనుధరించి | జ్ఞానవాసనలేక వే | సములనెగృహ |
గతులఁ గొందఱు పంచింతు | గదః ధరితి || ౨౪౭

చం॥ తొలఁగుమటన్న పల్కెదకుఁ | దోఁపఁగఁబల్కుమువిద్యరేణ్యయ
గ్గలమగుదేహమొక్క | తొలఁ | గందగుచట్టిది? లేకదేహియా |
తొలఁగుట? దేహమన్న యెడఁ | దోఁచు నెకోఽవిభేదమింకదే |
హులెయనదృష్టసాక్షులకు | నున్నెవిభేదము సంయమిశ్వరా
ఆ॥ వె॥ ప్రత్యగాత్మయందుఁ | బారుండుమాలనాఁ | దగునెభేదముం
చఁదన! నీకు | గంగయందుమద్యఁ | ఘటమునందును దోఁచు |
నేడినెలుఁగు కనునె | భేదమవని? || ౨౪౮

ఉ॥ మేనుల నెల్లఁదానయియ | మేయుఁడునై యశరీరీయాచుఁబ్రా
చీనతఁబ్రాతంగఁబ్రా | సిద్ధుఁడొకండనిలోఁదలంచలే |
కేనె పవిత్రుఁడవ్విజృంభ | నీవనమాలపు సొమ్మటంచు లో |
నూనఁగరాని యాగ్రహము | నొందెదవేటికి సంయమిశ్వరా ||

సీ॥ అద్యమన్య కమున సంత | మతివిశుద్ధ | మైన రూపమునకట |
మో | హమునమఱచి | యెన్న చెవియట్లు స్థైర్య వి | హీన
మొస | యీతనువునందు మమత నీ | కెట్టులొనరె? || ౨౪౯

సీ॥ ముక్తివక్త్రమౌన సద్విద్యుఁ ♦ బొందియున్నది దుష్టమైయొప్పు
జనసంగి ♦ హేచ్ఛమహిని నకల! మాయావివరుడైన ♦ య
మృహత్పు మాధుర్యచ్ఛేద కెంతటి ♦ మహితులైన॥ ౧౫౨
కా॥ అనివల్కి యంతసంత్యజుఁ ♦ మను విరళింజెందఁగాఁగ ♦ మం
గమనాచ్చి ర్యనియతుడైనత్యవో! ఖనిశంకరుఁడంత్యశానుఁ ♦
గనియిట్లనియె॥ ౧౫౩

సీ॥ పీఠపుష్కరవర్త! సద్యాపమొప్పు నీవిపుమవల్కి నదియెల్ల నిజమె
నుమ్మా! వీరసుఖండాలుడనుబుద్ధి ♦ విశితినాత్మ విదుఁడవగు
నీగుఁడవాక్య ♦ వితతినిపును॥ ౧౫౪

ఉ॥ అంబు నాగమాంతనిచ ♦ యంబు నెఱుంగుదురందఱింద్రియా
లింగగన్గెచ్చి సన్మనన ♦ లీలఁజెలంగెదరంద తాత్మలో!
నందమహ్యన్ని కాయమున ♦ నారతము స్సమకూర్తురందతా
నందముతోనభేదధిమ ♦ ణంబొనరించుచునుదుర్విజృంభె॥ ౧౫౫

సీ॥ దృఢతచేహసెనంగెడు ♦ నెవరికీ జ! గంబుసర్వంబునాత్మయై ♦
కనఁగనగునో! వారుద్విజృంభె నఁగడజాతి ♦ వారలైన నిరత
పంద్యులెయనుదృఢ ♦ నిష్ఠనాకు॥ ౧౫౬

సీ॥ హరియె మొనలుగఁడెరయ్యాఁగ ♦ వఱకుకొక్క చిలిగ నెవనికె
దోచునో ♦ సతముఁజితియె! నేనులేదస్యమనునాయే ♦ మా
వాగ్యుఁగి డతఁడుఁ బుల్కునుడైన నా ♦ కగుచుగురుఁడు॥

సీ॥ విశిగనెటనెటనయ్య యి ♦ విషయములను జూచునప్పుడు నే
బోధ ♦ తోచు? నఖిల మునునెఱివఁగ మిగులు నాబోధయె
యదె! నేననుచుఁబల్కు నరుడె నా ♦ కెపుమగురుఁడు॥ ౧౫౭

మ॥ అని యామాలనితోడఁబల్కుచు సువి ♦ ద్యాదేహుఁడతం
డుమో! లనునయ్యంత్యజుఁగాంచడయ్యె నికళా ♦ లస్ఫూర్జ
దేణాంకశో! భువి సూపస్ఫురదాగమానృతుని శం ♦ భున్దివ్య
మానంద్రహృ! ద్వైతజ్ఞాప్తు విశ్వస్మణ్ముఖ సుప్త ♦ ర్వస్తోమ
యుక్తుంగనె॥ ౧౫౮

—♦ బ్రత్యక్షమైన శివుని కంకరము బాగుడుట. ♦—

సీ॥ అక్షిగోచరుడైన య ♦ య్యష్టమూర్తిఁ | నూచి భయభక్తి
విసయవి ♦ శుద్ధస్థితిము | చంబులెసంగఁగ ట్టెమఁతనుదెలుగుఁ
శంకరాచార్యుఁడట్టిని ♦ సంస్తుతించె॥ ౨౬౦

శ్లో॥ దాసుఁడనీకు దేహపుష్ప ♦ తంబుననింభుండ! జీవన్ముక్తి నో!
నాసరనాయకేందుహుత ♦ వాహకలోచన! యుష్మదంశనం |
భాసురశవ్వఁడన్నతత ♦ భావ్య! యశేదమే చూత్మదృష్టిచే |
నోసకలాత్మకా! మనల ♦ కున్నది శాస్త్రునిస్మృతంబిదా॥

సీ॥ లోకగుబుడేనియా ♦ లోకంబునఁగలోన; వెల్లిగూతలతమమై ♦
వెలయుచుండు; నీరేపజగముల ♦ నెద్దానినిండాఁచు; పేటికయను
నట్టి ♦ మాటలేదో! యమలకాంలిననార ♦ తమచొప్పనెద్దాని;
రామంగ నొరపిడి ♦ జూయిలేదో! యేకాంతమునదోగి ♦ లో
కంబుదేనికై; యత్నంబొనర్చునో ♦ యనవరతము |

సీ॥ తన్మహాశబ్దలక్ష్మ్యమై ♦ తనరిత్వత్పు దాచ్ఛలక్ష్మ్యమునోచు సః
ర్వాగమాంత! భూషయగునట్టి సదృత్తు ♦ మునకునిరత! మును
సమర్పింతఁ గేలుమో ♦ మృనురుభక్తి॥ ౨౬౧

సీ॥ సకలసత్కృత్యబో ♦ ధకమైనశాస్త్రంబుఁ; జదువనేరనియట్టిఁ
జన్మమేల? శాస్త్రంబుతోఁ బ్రయో ♦ జనమేమి గురువర్యు;
కరుణాసమొకింత ♦ కలుగకున్న? సద్గురుకరుణార ♦ సంబేమి
యొసరించు; జ్ఞానంపువిభవంబు ♦ లేనియెడల? జ్ఞానవైభవ
మున్నఁ ♦ గలుగునేయాలంబ; మిలలోనఁబరతత్త్వములకున్న? |

సీ॥ ఛరణినిశ్చర్యధిషణయే ♦ పరమతత్త్వ! మునకునావలనెసంగదో ♦
పూర్ణమైన! యట్టిస్వాభిన్న పరమాత్మ ♦ కనవరతము | సమృశీ
గ్నుడనై కూర్తు ♦ సతిశతంబు॥ ౨౬౨

చం॥ అని భగవానునీశునిఁ బ్రీ ♦ హర్షవశసృవదచ్చబొప్పపూ |
ర్ణసయనుండై యుదారవచ ♦ నంబులచే వినుతించుచుంబ్రీ |
మనిచయమొంబొనర్చు యతి ♦ మామన్యునిశంకరమగ్నమింద్రునా

మనియతిఁ గాంచుచు స్సబహు ♦ మాసముగొన నెనయుమే
శుండున్ || ౨౬౪

—బ్రహ్మసూత్రభాష్యనిర్మాణమునకయిపుడజ్ఞ యొసఁగుట.♦—

చం॥ మునివర! యస్మదాదిపద ♦ ముంగనినాఁడవు నీదునిష్ఠ శో! ధనమొచరింపఁగాఁబడియె ♦ ధన్యుడవై తివి వ్యాసుఁజోతె నీ! వుచు మదనుగ్రహంబునకు ♦ భూస్థలిఁబాత్రమవై యనారతం! బుసెసఁగి యోసదగ్గిచర! ♦ మోదముఁచెడుగాకనీకమెన్ ||

సీ॥ అనుశీఘ్రుడగు వ్యాస ♦ మునివర్యుఁ డాగమా; వలనిభాగించి యా ♦ వలఁ బ్రహర్ష! ముఁగ గాణభుజసాంఖ్య ♦ ముఖమునౌ కుమతంబు; లను సమూలవినాశ ♦ ముచు గనంగఁ! జేసిధాతీ! స్థలిఁ ♦ జెలఁగెను బ్రహ్మ సూ; త్రింబులంజేసి య ♦ శంబు సేచసఁ! దాదృశబ్రహ్మసూ ♦ త్రములకుఁగలిదోష; మునవేస వచనము ♦ బూఁడొనాల్చొ!

గీ॥ బలముఁగూర్చంగ మూర్ఖులు ♦ భాష్యముల ర! చించిరాభాష్య ములు విజ్ఞ ♦ సంచయంబు! చేత దూష్యతఁగ నె నీ ధ ♦ రా తలంబు! నందు సద్గుణగణ్య! సం ♦ యమివరేణ్య! || ౨౬౫

గీ॥ అందుచే వేదశిఖరార్థ ♦ బృందవిదుఁడ! వై న నీవిష్ణుశాతుర్మ ♦ తాళినొంచి! వేదసుబలితయుక్తిమ ♦ ద్విమలసూత్ర! భాష్యము నొనర్చెదవుగాక ♦ ప్రాజ్ఞవర్య! || ౨౬౬

మ॥ అనవద్యంబయియొప్పనట్టి భవదీ ♦ యంబై న యాభాష్యమా ఘనవాహపృముఖామరప్రతిచేఁ ♦ గాంచుంగఁజుంబూజనిం! కనజోద్యత్సభఁగూడనుత్కటవిరా ♦ గప్రోల్లనద్విత్యమ! ర్చనముంగాంచుజెలంగునిద్ధరణినా ♦ చంద్రార్కతారంబుగన్ ||

ఉ॥ భాష్యముసుంబొనర్చు పిద ♦ పన్న వగుప్తుని భాస్కరున్నదు! మ్పేష్మని నీలకంఠునిన ♦ భీతుఁబ్రభాకరుమండనార్యుని! నూష్యమతస్పవండితులఁ ♦ దుష్టినిగెల్చి మహాద్వయేష స! త్రేష్యయుతుండవై ధరన ♦ భీతినొనర్చుము తత్త్వబోధమున్ ||

కం॥ పరతత్త్వమార్గక్షణా కోటకట నటవిఘ్నతిమిర ♦ కుంతనహ
రుతా॥ పరశిష్యులనుంచియు వి ద్వార యంతటనన్నుఁజూడ ♦
వచ్చెదవునుమీ॥ ౨౭౦

గీ॥ ఇట్లు ఘనదయనోప్పు మ ♦ హేశ్వరుండు శంకరుననుగ్రహించి
ప్రాణ ♦ జీదువులగుమి తోన గోచరుడయ్య సే ♦ మానియుఁ
జన సభాగకుశివ్యతతితోడ ♦ నక్కజపజి॥ ౨౭౧

గీ॥ అభాగంజేరి యాహ్నిక ♦ మాచరించి యాశుగురునెన్ను గుణ
వారి ♦ రావయైస శంకరాద్యుని చిత్తంబు ♦ సకలకోక హిత
ముగాభాష్యమునొనర్చు ♦ నెంచెనపుడు॥ ౨౭౨

మ॥ అవిముక్తేశ్వరునుండి భాష్యమును వాచిచున్న క్షిప్రంగాచి య
య్యవిముక్తాఖ్యపురంబునుండి వెడలె ♦ స్థూర్ణంబుతో నాద్విజా
తనరుండంబుజకుట్టలాంతర నిరు ♦ స్థితై నమత్తాల్చి య
య్యవరోధంబునువీసి హర్షకలితే ♦ హంబోవు చందంబునక॥

గీ॥ డిర్విసదైవతశాస్త్ర వి ♦ త్సార్వభౌముఁ డై నయాశంకరుండేగు
ననుచుఁగొంకు మెట్టవిధుడనుగొనుగును ♦ బట్ట దిగ్వి నిత
యుఁజూమరముంబురో ♦ ద్యుతిమిషఁగొనె॥ ౨౭౩

—శంకరుండు బదరికావనమునకరిగి భాష్యములు వ్రాయుట—

గీ॥ అమరమనుజుతశాంతోత్త ♦ రాశఁదక్క నొండుదిశకేగవాంఛ
లే ♦ కుంట నచటి తీర్థములనెల్లఁగొల్పుచు ♦ దిన్యనేష్ట బదరి
కావనికేగఁదా ♦ నెడఁదలంచె॥ ౨౭౪

చం॥ ఒకటమహాహ్నిమై మఱియు ♦ నొక్కట శీతమునై మఱొ
క్కవో॥

నకుటిలమై మఱొక్కట మ ♦ హాకుటిలంబయి యొక్కవోటకం
టకయుతమాచు వేటొకయె ♦ డంగతకంటకమైయు మూర్ఖమ
ర్త్యకుమతియట్టులుండెడు ప ♦ థంబునశంకరయోగితాఁజనెక॥

మ॥ పరమాత్ముంగతబాధనక్రియునిగా ♦ భావంబులోనన్నిరం
తరముంజూచెడు శంకరార్యుఁడు సపాం ♦ ధస్తోముఁడై తాఘో

- త్కరమున్నుఁజేసె దివ్యజలముం ♦ దామ్రబంధంబోయె సే।
దరెఁగూర్చుంగనె లేదెఱకగతియా ♦ త్రంజేయుకాలంబునకా
మ॥ ఇటులాశంకరుడెంతో దవ్వచని తా ♦ పోయెఁ తావహో।
త్కట శాస్త్రస్యమన్యుతితతి పదీ ♦ తందాచు ఫలత్సురీ।
పటుసఃఘంబుచ నొన్నచట్టి వరచే ♦ భవ్యంబునై పుష్పా సరి।
ఘటకంబా నిదరిచనస్థలము నా ♦ కస్తోమసంస్తవ్యమున్॥ ౨౭౦
- సీ॥ నారాయణారాధ్య ♦ నామంబులనుదాల్చి; కీర్తనానుడెచటఁ
దాఁ ♦ జేసెఁదపము? యమనియమాసనా ♦ ద్యమలయోగజ్ఞ
సం; యమిరోకమెచట నా ♦ సమునోనర్చు? సంబుజపరభవ
ము ♦ ఖ్యామరస్తోమంబు; నకునెద్ది హర్షదా ♦ యకమునతము।
వీక్షణమాత్రాచే ♦ సుత్రేత్రిమిలనొప్పు; బాపసంతమనంబుఁ ♦
బాపఁజూలి?।
- గీ॥ యెచట బదరీమహిభవ ♦ పృచయమొప్పు? నెద్దిస్వర్తుధర్మాశీ♦
నెసఁగునెపుడు నైరముచువీడి యెచటి న♦ ద్విములుమెలఁగ?।
నట్టి బదరీవనింజేరె ♦ నవనిగురుఁడు॥ ౨౭౧
- చం॥ అగణితమైన ఘోషమును ♦ నా రటనేడిటఁజొమ్మిడింటిచే।
తఁగనిపరాత్మగుడైజిగి ♦ రక్షనిలోన సమాధిన్ స్వరగా।
నిగణముతోడ శంకరఁడ ♦ నేకవిధంబుల నాగిమాంత్రిగా।
ర్థగుణము నెన్నిచేసె మధు ♦ రంబు గిభీరమునోనుభాష్యముకా
- గీ॥ లిసమబద్ధిదశమైన హా ♦ యసమునందు। భవ్యముగభీరమగు
సూత్ర) ♦ భాష్యమునుర। చిగిచిజగతీతలాంచిత ♦ సంచయమున
కెల్లనుతపాతురెడయ్యె మ ♦ హీగురుండు॥ ౨౭౨
- ఉ॥ హస్తరలప్రకాశిత స ♦ దవ్యయతత్త్వముగాఁడరంతనా।
శస్త్రమరంతమోహమును ♦ జయ్యనఁబాపమన్యు సద్గుహా।
ఘస్తుతిపాతిమైపరఁగె ♦ గానటఁదానొనరించె సంయమి।
శస్తుతుఁడతఁడాయుచని ♦ పత్ప్రచయంబుననున్నభాష్యముకా॥

ఉ॥ సూరినుతూడు శంకరుడు ♦ శోభనఃజేసిరచింపెనాముహా|
భారతసారభూతభగ ♦ వత్సరీగీతలకు న్నుభాష్యము|
నీరహితాతిదూరగము ♦ దివ్యమునైన సనత్కుహతమా|
సీరితగీతకుచ్చలిపె ♦ నెక్కువమాధుర్యగ్రాలు భాష్యము॥

గీ॥ అంత సరిసింహతాపనీ ♦ యముచక్రన్ భాష్యమునొనర్చి
యర్థవి ♦ ద్వీరుఁడు వినిన నజ్ఞతాపాశముకులై ♦ యతులు
విరతి| సంతుకరణి ససంఖ్యతో ♦ శాఖిజేసె॥ ౨౮౪

కం॥ శ్రీశంకరగురురవిశో| భాషీలుండగుచు నున్వి ♦ భాస్విల్లగమ|
ప్రాశయకృతభాష్యతమో| నాశంబిలనయ్య దుర్మ ♦ నశ్శశిరు
చిత్తో॥ ౨౮౫

ఉ॥ పిమ్మట నాయతీందురీడతి ♦ పేశలమై పరశత్తవాక్య జా|
లమ్ముచకున్దివాకరచ ♦ లత్తరుణాంశులకున్మహాసము|
ద్రొమ్మటు లప్రిశోష్యమయి ♦ రంజిలునై జనుభాష్యముంగృహ
సమ్మిన్చితాంతరంగుడయి ♦ చక్కగఁజెప్పె వినేయరాజికి॥

—♦శంకరకన్యూడగు సనందనుడు పద్మపాదుడైన విభము.♦—

గీ॥ ఆత్మశిష్యహృదంబు జా ♦ తార్కుడైన శంకరయమిందు|
సన్నిధి ♦ శమముఖసుగు| ణములతో నొకకొంత స॥నందనాది|
ముఖ్యశిష్యానుమాభాష్య ♦ ములంబరించె॥ ౨౮౬

గీ॥ ఆవినేములకన్నఁ దా ♦ సధికనియతుఁ డగుమంబూర్వశ్చిత్రా
త్మీయ ♦ నిగముండయున్ గహననిగమార్థమెఱిగెను ♦ కొతుక
మునఁ దలంచెమరలనందనుఁ డెలమెఱచుదువ॥ ౨౮౭

చం॥ తనదుపదాబ్జముగ్మమున ♦ ద్వంద్వవిహీన సుభక్తికౌసలం|
దనుచురుసత్కృపాయుతమ ♦ సంబుననాగమ మ్మానిరోప్యసం|
ఘనిధినుకోశమాతనదు ♦ గ్రంథమునంతయుమాఁడుమాఱులా|
ఘనయతివర్మహోప్సేనఁగ ♦ గాఁ బరియింపఁగజేసెన త్తచి॥

గీ॥ అట్లుచక్కపు ననందచు ♦ నందునీర్వృత్తి నాకులమనస్కులగు నితః
రాశీవులకు| ననుపమతదీయనద్భుక్తి ♦ నపుడుతెలుప| నాతని
బిల్వగురుఁడభి ♦ గాన్యతటగు॥ ౨౯౦

ఉ॥ పారములేని సంసరణ ♦ వారినిధిందరియింపజేసి డై |
వారెఱుదేశి కేంద్రీపద ♦ వారిజభక్తి ననుందరంగిణి
తీరముఁజేర్పదా? యనిమ ♦ దిండలపోసిననందచుడు త|
స్మిరమునందుశిగ్గెనతి ♦ నిర్మలమకామతితోద్రుతంబుగన్॥ ౨౯౧
గీ॥ డిగినయంతనెగంగక ♦ డిందిజలజ| తతినిస్మరియించె నాతని ♦
ప్రతిపదమున| నానరోజాల్లి గ్రామముగానాత్మపదము| నుంచి
యాతండుగురుఁజేరె ♦ నంచితముగ॥ ౨౯౨

చం॥ అనుపమభక్తితోడుత ని ♦ జాంతికముగదగఁజేరునా సనం|
దనుఁగని హర్షవిస్మయయు ♦ తస్వమనస్కుఁడనై వినేయరా|
జనిగడు భక్తి నొప్పెను ను ♦ శిష్యుఁడవీనని కౌఁగిలించి యా|
తనికెఱిబద్ధపాద నున ♦ దంబుచు శంకరదేశికుండొగిన్॥ ౨౯౩

— పాపపత సుతస్థుల యాక్షేపములకు నేదఁపింప నుపాధానములు చెప్పట ♦ —
మ॥ అనివార్యాత్మనువిద్యఁజెప్పెను ధరిత్రాచార్యుఁడొశంకరుం|
గని తత్త్వజ్ఞసభస్థురీహులు వివే ♦ కక్షోణి జాణోగ్రిదా|
వనిభుల్పాశుపతాఖ్యదుష్టమత నే ♦ వాసస్తులత్యంతగ|
ర్వనిధు యొందఱు యుక్తిస్థంచయము మీ ♦ అంతేసి రాక్షేప
మున్॥ ౨౯౪

ఉ॥ వారివికల్పనంబునని ♦ వార్యమనీషుఁడు శంకరుండు వే|
దేరితవాగుదాహృతుల ♦ హేలగఁదానిరసించి యంత న|
వ్వారలగర్వభారముల ♦ వంబునెమింపఁ దదాగమంబుల|
స్థిరవలంనుఁడొచును మ ♦ ధించెబుధౌఘము సంస్తుతింపఁగన్॥

అ॥ నై॥ అద్వితీయనిరతః యవ్యయేశసమాన| తాచ్చులక్షణయును ♦
నై నముక్తి| పాపఁగుఱెట్లు భేద ♦ మెసఁగినచో? భ్యాన| జాత
యగునదెట్లు ♦ చావకుండు? ౨౯౫

కం॥ ఈవసుధ భావభవకా॥ ర్యావళియంతయు ననిత్య ♦ మగుట నిజంబౌ॥ గావున భావప్రభవం॥ బై విలసిల్లెడు విముక్తియన నిజమగునే?॥ ౨౯౭

క॥ మోక్షదశం బశువతి న॥ లక్షణములు పశువులనుజె ♦ లంగెడు, ననఁగా॥ దీక్షితివయవవర్జిత॥ లక్షణసంక్రమణమనఁ జె ♦ లంగ దెపుడును?॥ ౨౯౮

ఉ॥ అంబుజగంధమాశుగుని ♦ యందుఁ జెలంగెమరీతి నీశునం॥ దుం బొలుపారునద్గుణత ♦ తుల్పిలసిల్లెడు నాత్మనన్నచో॥ బంచినరీతి గంధనమ ♦ వాయుజలేజము వాయువంను సూ॥ క్షుంబుగఁజేరిగంధమతి♦సల్పునెసంగదు గంధమందున॥ ౨౯౯

గీ॥ పవిత్రనతర్కపాళిని ♦ ప్పగిది శిథిలి॥ తాత్మపక్షులునై పంపి ♦ తాభిమాను॥ లెల్ల గర్వంబువిడిచి ద్వి ♦ జేశపక్ష॥ ఘాతలవిషం బుగ్రక్కు నా ♦ గంబులట్లు॥ ౩౦౦

శా॥ నానాభాష్యలసత్స్వకౌశలముచే ♦ నాగేంద్రబిజ్జాకరుం॥ జై నానాశ్రవహృత్సరోజతతిక ♦ బాప్తుండునై సోవద్యత॥ సూనాల్లి స్ఫగవత్పదుండు జగము ♦ స్ఫోభింపఁగాఁజేసి దు॥ ప్టానీకై ణగణాంతరంబునకుఁ దా ♦ నష్టాప్ట శాస్త్రాలమై॥ ౩౦౧

చం॥ నిగమఖిలామహాటవిని ♦ నిత్యమంటిచుచుఁ దీక్షయోగ్యయు॥ క్తిగణనభాగ్రిదంప్తిల సు ♦ దీప్తినెసంగుచు దుష్టవాది మ॥ త్తగజచయాంతరంబులకు ♦ దైన్యభయంబులఁగూర్చు శంకరా॥ ర్యగజవిరోధియొప్పిసఁగె॥ నార్యచయస్తుతిపాత్రమైధర॥ ౩౦౨

ఉ॥ బాలకుడయ్యునెక్కుడు పృ ♦ భానముచేసలరారు శంకరో॥ ర్వలలితోపదేశకుని ♦ రీతిఁ గనుంగొని కాశికాస్థి॥ జ్ఞాలియభావవిస్మయ చ ♦ యాంతరమాచుఁ బరస్పరంబుఁ ద॥ చ్చీలముఖంబులంగుటిచి ♦ చెల్వముగానిటులెంచె న త్తటి॥ ౩౦౩

గీ॥ సకలవిద్యలఁబలుమాటుఁ ♦ బ్రకటనంబుఁ | జేసిచెలఁగెను నీము
ని ♦ శ్రేష్ఠువలన | భాస్కరమురారి ముఖ్యుని ♦ త్రవచయమెల్ల |
నవమతిని బీడితాంతర ♦ మగుచుఁ గాంచె॥ 300

కం॥ ఈతనియాత్మ సువిద్యా | రీతికి ముదమంది కామ ♦ రిపుఁడె
దురుగఁ | ఖ్యాతిదశారీరకసూ | త్రాతత భాష్యమునొనర్ప ♦
నను మతినిడఁజే?॥ 301

చం॥ కుమతి తమోరుపకమగు ♦ గుంట జరద్గవిమున్నదాని వ్యా |
సముని బుభోఘహర్షమును ♦ నల్పంగ నుద్ధరణంబొనర్చెనం |
తమహితభాష్య సూక్త్యమృత ♦ ధారలచేత నపంకజేసెను |
క్షుచనలకారునాశ్రిత సు ♦ ఖంకరశంకర దేశికుండహూ॥ 302

సీ॥ ఏజరద్గవియిచ్చు ♦ రాజత్రికాయాఫల; క్షీరముఁగొనుఁ ద్రిహో ♦
కియు సుఖముగ | నేజరద్గవియాగ ♦ రాజి నెప్పుడునొప్పు; నృ
ద్ధమహీదేవు ♦ వేశ్యమునను | నేనరగోద్ధుగ ♦ మేవేశఁద్రావిన;
నాశామయమదెల్ల ♦ నాశమగును | నేజరద్గవిహాప ♦ మెట్టివా
రికినైనఁ; జెప్పనశక్యమై ♦ యొప్పుచుండు॥

గీ॥ నాజరద్గవి పంకావృ ♦ తాతినీచ | తర్కకుహరమునం దుచ్చు ♦
తములుత్రోయ | దానిభాష్యాద్ధిసూక్తి సు ♦ ధానుధారఁ | గడి
గినిష్పంకజేసె శం ♦ కరగురుండు॥ 302

—♦ శంకరభాష్య పాశ్చాత్యభివృద్ధసము. ♦—

సీ॥ పలుకుమిథ్యగనంచుఁ ♦ బరుషంబుగాఁగొండ; అరు దూరమగు
నట్లు ♦ తరిమివైన | మఱిగొండతెవునుఁ గ ♦ ర్థనియోజ్యనిం
గొల్వ; నిదితగుననిబాధ ♦ నెవునుఁబెట్ట | నింకనర్థాభాస ♦ నం
కితులొకొండ; అతిమృదుత్వముగ వం ♦ చితనొనర్ప | మఱియు
నెండకొ దుష్ట ♦ మతులు తస్కరులొచుఁ; గష్టంబులేవేశఁ ♦
గలుగఁజేయ |

గీ॥ నువవుపత్నీతి చిరకాల ♦ మర్చి నశరణాయగుచును శంకరాద్యు
నా ♦ శ్రేయముచంది ! కష్టజలధివిదాటి యు ♦ తృప్తమౌచి
నిశ్చల నందమునుగాంచి ♦ నెగజెచిలను॥ ౨౦౦

ఉ॥ శాసకసత్సభా ద్రుపద ♦ శాసకపుత్రి నసజ్జనుండు దు|
 శ్యాసనుఁడు త్తమాంగరుహ ♦ సంతతినూని యనాథనీష్ఠ నా|
 వాసవసోదరుండు పరి ♦ పాలకజేసినియట్లు దుష్టవా|
 దాసరసోష్ఠవావమతి ♦ యశాశ్రయినియ్యమిప్రోచెనత్య్రవక్॥

మ॥ నిలసత్సత్క-వితాచమాంబువులచే • విష్ణోదదోద్ధృంభని
 స్థలగంధంబున నాగమస్త్రియసువా • క్షౌమాచ్చభూషాచిను
 త్ఫలదాచ్చస్త్రుతి వాక్ప్రదీపముల దు • రాష్ట్రాండనాలంకృతి
 ఖలబంధీకృతవాణి కర్పనమునుం • గావిండు యశాగేంద్రుడు॥

సీ॥ బాధ్యంశుచంపదా • భావంబులోనెంచి; పన్నిడె వెంటఁగో •
 పంబుతోడఁ నంత నెట్టులొయ్యె • నాత్మాప్తియాకణా; ప
 పృఖ్యువలనని • ధ్ధాత్రిలోనఁ నంతఁగొమారిలా • ద్యనఘాళినిజ
 పద; గమనంబుకొఁజకు మా • ర్గమునెసూపె సాంఖ్యాభిమతిఁ
 నా • శముఁజేసివాయు ని; రోధార్హాశనుధాత్రి • రూఢిసన్యసఁ

గీ॥ లనిరిటులఁ జాలభేదంబుఁ ♦ గనినపురుషుఁ | బరమకరుణ సెలంగ
శం ♦ కరగురుండు | మూఁడులోకంబులకు నెల్ల ♦ మోదమలరఁ |
జేసెఁ బరమేశ్వరునిగాఁ బ్ర ♦ సిద్ధమతిని॥ ౩౧౧

సీ॥ భూతచయగోస్తః ♦ కీతినోష్ఠమదేవు; నిందిలకింపరై ♦ ఓందు
గోంద! టింకఁగొందఱు ధైర్య ♦ హీనులైరాదేవుఁ; గనియును
క్షణికవి ♦ జ్ఞానులగుట । మఱిగొందఱాదేవు ♦ మహితభూత
నియుక్తుఁ; గావించిరిఁకఁగొంత ♦ ఘనచయంబు । సర్వవిముక్తుఁ
గా ♦ సలిపెనుగాని త; ద్భూతచయసత్త్వ ♦ మునుబొనర్చి ।

గీ॥ దండుచే భీతిఁబాయని • యమ్మసంశుఁ గని మహేశాంశుఁడె
స శం • కరుఁడువేగ । భూతసత్త్వము నుత్సన్న • ముగఁడొన
ర్చి । భయరహితుఁడేసి ధాత్రిఁదా • బ్రస్తుతిఁగనె॥ ౩౧౨

మ॥ బలులై యాదినిదాచిరాత్మగట! చాఁ ర్వాకుల్ మృషాహపమున్
గలుగంజేయుచు నిల్చిరీశునకటా! ♦ కాణాదులొపైఁగుమా!
రిలుడు యోజ్యగజేసెసాంఖ్యుడునొనఁ ద్రెన్ సాధనోత్తంతునిని
ర్మలునింజేసియుఁ జేసె శంకరుఁడు న♦ ద్వస్తుత్యనాపూరుషున్॥

ఉ॥ సంపఁగితోడ నుమ్మెతయు ♦ సామ్యమునందినచో ధరిత్రిలో!
నింపగు సద్రసాలతరు ♦ హేలను నింబముఁగాంచుచో సుమా!
ర్వ్యంపువిలాసభూతతరు ♦ వందినఁ జందనరీతి బూరుగుల్!
సాంపుగఁగన్న శంకరుని ♦ సోయగముంగను నన్యుఁజిన్ధరన్॥

ఉ॥ అంచితయుక్తి సూననిచ ♦ యంబుచుబెంచెడు శంకరాచ్చభా!
మ్యాంచితనుఖ్యకల్పలత ♦ లన్న శివంబొనగూర్చునాని నీ!
షీంచుబుధుల్ దురన్వయముఁ జెందిగుణంబులడిందుదుష్టతుల్
కాంచనగర్భరాణిగతి ♦ కాలిజనించినవానిఁగాంతు చే?॥ ౩౦౫

సీ॥ కామాభిధవ్యాధ ♦ కార్మకలతనుండి; క్రమముగావెడలు బాఁ
ణములచేత| ధ్వంసితమానస♦ దైర్యులొనర్చెడు; బంధంబుఁబా
పలే ♦ కింధనంబు! లట్లు నీరసములై ♦ యవనీతలమునందుఁ;
గరమువ్యాపించెడు ♦ గ్రింధవీతతి | నాచార్యముఖనిర్య ♦ దభి
ధాచ్ఛసిద్ధాంత; శుద్ధాంతరంగులొ ♦ సూరవర్యు!

గీ॥ లనుసరింపరు, సరిగదా! ♦ యక్షియుగము! చేతనై ననుగాంచ
రు ♦ చేతమందుఁ గాంచనెంచరు హస్తయు ♦ గంబుచేత! భా
రదములంచుఁదాకరు ♦ ధీరులగుచు॥ ౩౦౬

చం॥ కవి, యమృతప్రవాహ మమ♦ కారమునెంచెడుశంకరామ్యవా!
క్యవితతిరీతి నొప్పెనఁగు ♦ గ్రంథములకరచియించుచోఁ బురీ!
నవిధతలాదృతంబగు ప్ప ♦ చారముచేనలరారు కుల్యయా!
శివమకుటాపగోర్ముల స్మ ♦ జింపఁగనొసనియున్ రచించెడిన్॥

గీ॥ కనకవర్ణంబుఁగుడిపించె ♦ ఘనతనేది ? | లలితముగనేది సొంద
గ్యలహరిజేసె! భయమనహినేది త్రితభయా♦ పహ్నునొనర్చె?!
నట్టిదేశికు వాగ్దార ♦ హర్షమిడదె? ॥ ౩౦౭

సీ॥ తనవాక్యసద్ధార ♦ ఘనకల్ప భూమిజా; త సుగంధవత్స్పృష్ణ ♦
 ధారగా.గఁదత్సదత్తా? చిం♦తామణీకిరణ స; రోజవేణీ నృత్య ♦
 హాపగాఁగ | భంగహీనవ్యంగ్య ♦ పాల్ని నిర్జరధేను; కామదక్షి
 రోర్మి ♦ గణముగాఁగ | నుత్తమరసపాళి ♦ నత్తమిల్లెమ గుణా
 వల్లిలసత్పీఠూప ♦ జలధిగాఁగ |

గీ॥ సకలసజ్జననిచయంబు ♦ సంతసిలఁగ | భవ్యగంభీరమృదుకోశ ♦
 పా?చేతఁ | బరమకరుణాబియోన శం ♦ కరిగురుండు | నాకముం
 గల్గజేయు నీ ♦ లోకమందు ॥ ౩౧౯

మ॥ కడళీపక్ష్యఫలంబులట్లలరు వా ♦ క్యంబుల్ శ్రీమన్ బాప నా |
 ప్పూఁ దదర్థంబులు సాధురీతిన మృతం ♦ బుంబోలు నిస్తుల్యమై |
 మృదువౌవ్యంగ్యమునొక్కపద్యమై కవీ♦త్పుష్టిప్రదంబౌ యమీ
 ణ్మృదువాక్యాంచిత కావ్య గవ్యములు భూ ♦ మిస్మిఱుఁల్లెట
 చేన్ ॥ ౩౨౦

మ॥ కురువిందాంకుర సన్నిభంబులగు వా ♦ గ్గుభంబులస్సత్ప్రసా |
 దరసావాసములౌ సరఃప్రభవరం ♦ ధ్రస్తామనిర్యస్మరం |
 దరసాభార్థచయంబులనురతరూ ♦ ద్యత్సూన సౌరభ్యసం |
 భరితవ్యంగ్యములం జెలంగు గురుకా ♦ వ్యంబుల్ ముదం
 బీయవే? ॥ ౩౨౧

మ॥ యమివర్యోద్భృతవేదశేఖర సుభా ♦ వ్యంబుక జెవింబెట్టి గౌ |
 తమపక్షుల్ సురవాహినీతటగ వి ♦ ద్వజ్జాలముల్ చిత్త సకా |
 ర్యముచే భావినెఱుంగకగ్నిఁదినుకాం ♦ ఊన్ వచ్చునాదుష్కృతం
 గములట్లక్షమతోడఁజేసి రచటకా ♦ ఖండింపఁగా యత్నముకొ॥

కం॥ కాచిననొఱసిన సఱికిన నేచెలుపునఁ గాంతిఁగాంచు ♦ హేమం
 బటాలే! వాచాలవాదిమధితం బై చెల్వముఁగాంచె భాష్యమవ
 నిన్ మిగులకా ॥ ౩౨౩

మ॥ యమివత్కుండను దుగ్ధసీరధిని భా ♦ ప్యాభిఖ్యచంద్రిండు జ |
 స్థముఁగుంఁగాంచి సుధనృధాళికిడుచు ♦ న్మాచ్యస్వగోరాచేఁ |

గుమతోచ్చండతమంబుఁ బొపుచు గత ♦ కోకోల్లనద్విస్రీతా
 నుమనఃప్రభ్రవచకోరత్పన్నతతి ద ♦ త్సుంజై పానద్వైస్థరః॥
 చం॥ నిగమిరోనికాయమను ♦ సేరనిధిచ్ఛియించుబుట్టి శి
 త్పునిము ధిక్కరించిన బు ♦ ధుక్కులువందగి యాశ్ర

• యించునా।

నుగలబుష్టరామరణ ♦ శోకభయంబులఁబొపుచుచ్చిః ।
 బ్రూగిగ సుభాష్యదెన్యనుభ ♦ మేనినిఁదెల్వముఁగాంచె నెప్పుగఁ
 గీ॥ సన్మతోజ్జుకానంబు ♦ నలుపుచుండి । యదుతరతమస్సులను
 నాఁట ♦ మొండఁదేయు । చరులను నుచాకతతికేష్య ♦ గఱపిశంక ।
 రార్యసూర్యుని భాష్యాభ ♦ యవనినెసఁగె॥ ౮౭౬

చం॥ సుప్రియనునీరధిన్యతివ ♦ రండు పరాశరసంభవాచ్ఛ వా
 క్తయను మందరాగముఁ ♦ చదులుమెచ్చుమఁగించుట్టై న
 ద్భుతముగ భాష్యనూన్మనధి ♦ పొల్కుగ నిక్కఱవిన్న సమ్మధ
 పత్రతికొనంగు నిచ్చటనె ♦ భాన్యస్మతత్వమునిద్ది చిత్రమా॥

ఉ॥ పంకజనాభు విన్యసిత ♦ పద్మమునుండి జనించెగంగ యా
 శొంకరిభాష్యసూక్తియను ♦ శేంధముఖంబుఁ బుట్టై యెటఁగొ
 లంకపయైన యా ద్యజను ♦ లం దనవానిములచు నన్య ని
 శ్వంకగ నుద్ధరించు జన ♦ సంరతినిద్దియె భేదమిద్వయినే॥

క॥ వ్యాస పుష్పగణాదు సూత్రీకలిత ♦ న్నాన్యహంభురత్నాభిన
 థానంబు ప్తనివిజ్ఞానేరుగివై ♦ రద్ధానినిష్ఠా? నిరా
 యాస్థాప్రద్యమైనదాననిలలో ♦ నవ్విజ్ఞానాస్పారి రా
 వ్యాసుఁడుగనె ధన్వతన్యతిజనే ♦ శౌదార్యమానుత్యమై॥

నీ॥ తొలిఁబుక్కు నానొప్పు ♦ వెలచుకసికనేది; మల్లికాదామమై ♦
 యుల్లఁబుల్ల! బుధలోకముఁకెల్ల ♦ బూర్వాస్తనత్తపః; ఫలహా
 చు నిలబోస ♦ నలరునేది; నై యాసికాభిఖ్య ♦ వరమితుగ్రనకు
 నేది; యదుతరాగణ్యపుఁబోదయంబు? । నేదివాగంగనాఁ ♦
 హీనభోగసుభాగ్య; విభవాతిశయవాఁ ♦ నిభనెనంగు।

గీ॥ నట్టిభౌవ్యంబు నిలనింకఁ ♦ బుట్టనట్టి బుధులెవరియిం చెదరు
గావి ♦ పుణ్యరహితు| లగుచు వెంశియునెలఁబుట్టునట్టివనులు|
కానఁజాలరు దుర్బుధి ♦ కలితులగుట॥ 330

సీ॥ నిగమపీయూషాంబు ♦ నిధికి మంధరభూమి; ధరధురంధరమౌచుఁ ♦
దనరునట్టి ♦ సంయమిశ్వరుడైన ♦ శంకరాచార్యుని; సలలిత
పద్మంధ ♦ సమితిఫణితి| భువిఁబరావరవిజ్ఞ ♦ బుధునివహంబున;
కానంద సంభాతి ♦ యై చెలఁగుచు| గుమతతమస్సంచ ♦ య
మున నంధీభూత; నేత్రమా మానన ♦ నివహమునకు|

గీ॥ దీప్తిజెన్నొందు తర్కార్క ♦ దీప్తులఁబడ | ముచు దిరంబుగఁ
జూపుచు ♦ ఘనమనీషి| కోటినుతికర్తవ్యమగుచు సమత్సితముగఁ|
జెలఁగు నిఖిలవసుంధరా ♦ తలమునందు॥ 331

శా॥ రామేశోదధియాదిగాస్థిలితినీ ♦ రద్వైతిముద్రాంతముఁ|
సోమాకర్షణతోతినమృశిఖర ♦ స్తోమామరాగాంతముఁ|
శ్రీమత్ప్రాజ్ఞగమాది పశ్చిమధరి ♦ త్రీధ్రాంత మద్వైత వి|
ద్యామేయాత్మనువిద్యయొప్పెయతివర్మప్రోద్ధ్యైకాధాత్రిలో॥

(ఆ శ్వాసాంతము .)

శా॥ కైలాసాచలవాస! వాసవసుర ♦ ట్నాదక్ష! దక్షాధ్వర|
ప్రాళేయోష్ణగభస్తిమన్నిచయరూ ♦ పా! రుసవజ్జేడను|
త్యాలావశ్రవణోద్ధహసలసదా ♦ స్వాంభస్సముద్భూత! భూ|
తాలిప్రాన్మతపార్శ్వ! పార్శ్వగబుధే ♦ ఙ్మా! మోహిసిఘ్నావా!

తోటక॥ శుక్రితిమాళికరండగ ♦ శుద్ధఃపఠీ! శ్రీతభక్తచరణ ♦ శతఘ్నణీ! |
దిలహిధినిపరి ♦ దీపితమా! తిలలా! నిజపాలని ♦ లీచకలా!॥

ఇది శ్రీమద్భమిడి పాట్యస్వయ..... వే. కట
సుబ్రహ్మణ్య శ్రాభిధేమాంధీ కృతంబైన
శ్రీ శంకరవిజయమనందుఁ బంచమాశ్వాసము.

ప ప్పా త్వా న ము

ద్వీకరనిచయేశ! గిరిశ! శ్రీసకలేశా!॥ ౧

మ॥ అనునావృద్ధిని విపులించియనె శిశువృద్ధిమ మిగిలినో॥
యఁజూ॥ మాకుగురువు నర్థనిగమాం॥ తాళి న్నతంత్రుండు నీ॥

యన దూరీకృతశేదవాదమయి యొ ధి పౌఢక్కిఁ దాఁజేసిధా|
తినిశాంతీకసూత్రభాష్యమునదే ధి తెల్పుం గృహ్యకృతిఁ॥

చం॥ ముదుసలిపారుఁడా వచనము నివ్వని శంకరుతోడఁబల్కెఁగో
విద! నినుభాష్యకారునిఁగ ధి వీరలుతెల్పెనరెక్కుడక్కజం|
బిదియటుల్లుండ నిత్తము ఋ ధి పీఠసూత్రవిదుండనై నచోఁ|
గుదురుగనొక్క సూత్రమునకుంగల యర్థముఁదెల్పుమి త్తఱిఁ

చం॥ అనవిని భాష్యకారుఁడు ధి రామరుతో లలితంపుఢక్కిగా|
ననెనిటు సూత్రవేదులగు ధి నార్యులకెల్లఁజెలంగుఁగాత వం|
దనతతి సూత్రవిత్తజని ధి తంబభిమానము నాకెనంగదై |
ననునను దేనినీరడిగి ధి నన్మునివర్య! వచింతునొప్పుగఁ॥ 2

మ॥ విలసద్భాష్యకృదు క్తిదావినియుచు ధి స్వేదద్విజుండిట్టులే|
దలశారీరక సూత్రకోశగ తృతీ ధి యాధ్యాయమందాద్యమై|
యలరువాసిఁదదంతరేతి ముఖదీ ధి వ్యత్సూత్రమద్దానియం|
దలి తాత్పర్యము నించుకంతచెవుమా ! తద్దుండవీవై నచోఁ॥

గీ॥ అనుచుఁబ్రచ్చించు వృద్ధధ ధి రామరేందు! తోడ శంకరసంయ
మీం ధి దుష్రిండువేగ! సూరివరులెల్ల వినఁగఁద ధి త్సూత్రగార్థ
మునువచింపఁదొడంగె వి ధి బోధయెనఁగ॥

సీ॥ తొలిఁగలతనమేను ధి విలయంబుఁగనునెడఁ; జనునొగిభూతనూఁ
క్షుధరివేట్టి తుండయి జీవుండు ధి తాండిశ్రుతినిబంచ; మా
హుతియందున ధి నప్పువెట్టి కరణిఁబూరుషవచ ధి స్కములగు
నోతెల్పుఁ; డనువినేయుని ప్రశ్న ధి మునకు ద్యుతల! పర్జన్య
భూనర ధి ప్రమదాభిధంబుతా; వహ్నులనేనింట ధి వరుస
మెయిని|

గీ॥ శ్రీష్ఠ సోమాయ వృష్టియ ధి శనము వీర్య! మనెడునై దాహుతు
లను జూ ధి పురదియనెను! దేశికవరేణ్య సుత్తరో ధి క్తినిమ
హీను! మర్వనర! యర్థమిద్దను ధి ప్రథితమునుమి॥ ౧౦

మ॥ అనుచున్నయమితెల్పు నట్టివరసూ ♦ త్రార్థంబునాలించి ఖ
క్షునికాయాగ్రీణి యాద్విజుండు తనవా ♦ స్మిత్యంబుదీపింపవే
గనెడానిస్థతథావికల్పనమునుం ♦ గావించి ఖండించె వి
జ్జనదంతావళమధ్యసీమను మహా ♦ శ్చర్యంబుచుంగూర్చుచుకా॥

ఉ॥ అననుధానుపర్వనుడి ♦ నంతయుఁదీర్ఘకరుండత్తుండు వే
ధీవరమధ్యమందసు వ ♦ దించి కలంచె సహస్రభంగుల
స్థివఘణీంద్రవాక్పటుతఁ ♦ జెన్నలరారెడువారికొప్పె వి
ద్యావిలనద్వివాదము ది♦నాష్టకమెంతయు వృద్ధిమీఱుచుకా॥

ఉ॥ ఈవిధి సంయమిశ్వర మ ♦ హీనురవాదము నాలకించి పా
ర్వావనినున్న సద్మపదుఁ ♦ డత్తతీ శంకరుతోడఁబల్కె ని
ట్లోవిమలాత్మ! యీవిబుధుఁ ♦ చుత్కటవేదశిఖారహస్య స
ద్భానమెఱుంగు వ్యాసుఁడనిభావమునందుఁదలంపుమియ్యెడకా॥

అ॥ వె॥ నీవటన్న లోక ♦ నిచయశంకరుండై న! శంకరుండవగుదు ♦
వింకవ్యాసుఁ! డనినఁగేశవుండె ♦ యగుచుమీకిటవాద! మెసఁగఁ
గింకరుండ ♦ నేమొనర్తు?॥ ౧౪

మ॥ అనుచుంబల్కిన సద్మపాదుని విచి ♦ త్రాలాపమానించి వెం
టనె యాభాష్యవిధాత సూత్రకృతుఁజూ ♦ డంగోఁసాస్తాంగవం
దనమున్నక్షిణోనర్చి యంజలిని మూ ♦ ర్థంబందుఁగీలించి స
ద్వినయుండై నవపద్యరూపముగన ♦ వ్విప్రాగ్యునిలోనిట్లచుకా॥

చం॥ తొలకరికొమ్మెఱుంగు గుమితో జగడంబుపొనర్పకా జటా
వళిమకుటంబురీతిఁ జెలు ♦ వంబెసఁగకా దొలికారుగుంపుల
ట్టులమెయి నీవియొప్పఁగఁ గ ♦ చుంగఁడు డెల్లనిజన్నిదంబుశో
భిల మృగచర్మమూని కలి ♦ భీతినిబాపెడు వ్యాసమానివే॥ ౧౬

గీ॥ కాని సామాన్యబుధుండవు ♦ గావుడేవ! । నీదుసూత్రంబుప్రతి
పాద్య ♦ తాదృగనర! పరసదర్థమఁదెల్పువో ♦ సురుచిరాద్య ।
యవరభాష్యంబు నీకిష్ట ♦ మైన నాదు! తప్పకైరించి యిపుడె
ప్పి ♦ త్నక్షమగుము॥ ౧౭

కం॥ అనుచునె శంకరసంయమై తన ముంగలివై పునకు దుగ్ధం
బుగ్గొడ్డిం జొనిపి కరుగొనియె మేఘా | వినిచయయుత
పాశ్వాభాసు! ♦ వేదవ్యాసుక॥ ౧౮

ఉ॥ బంగరుతీవలంబలె వి ♦ భాసిలుకెఁజెడలం జెలంగుట |
సంగుమెరింగుతీవల వి ♦ రాజులువర్షపయోధరంపు లా |
ష్టంగిని చిత్స్వరూపమగు ♦ ముద్రసభీష్టపుట్రర్థముం బ్రకా |
స్తింగసఁజేమునట్టి ముని ♦ శేవ్యుని భవ్యునిదాసభూతునిన్ ॥ ౧౯

మ॥ అతసేవృక్షసవృక్షరమ్య నిజజే ♦ హాభార్గురీరాజసం |
వృతమా చంద్రశిలాకమండలమును ♦ నేవృహనిరాగంబుంగ |
న్నతమీ కామింద్రై చకౌగిలిని వి ♦ న్నాణంబునై లోకమా |
నితశకా శారదచంద్రబింబమును నిం ♦ దింపంగనౌ వానిఁడాక॥

మ॥ సతతంబున్నిజమూర్తియైయలరు స్వ ♦ చ్ఛచ్చిద్రవ త్స్వప్తిం |
శతిముక్తాఫలపాళి నొప్పెసగు న ♦ క్షస్తుత్యమాల స్వజీ |
వితనాధాంచిత వంశరక్షణకు ము ♦ న్నేజేమతాలావళి |
స్మృతమాశ్వాసితజేయ నాగిరమునం ♦ దుం బూనువాని
న్మునిక॥ ౨౦

కం॥ పులిశోలుఁ దాల్చుటను మే | నలసితభసితంపు లేప ♦ సంబా
నరుచుటం దలఁజెలంగు నక్షమాలా | వలయుంబుర నీశ్వరాక్ష ♦
వరపీతార్థక॥ ౨౧

శా॥ చేతస్సిద్ధిసహంకృతి ద్విపమున ♦ క్షీణాద్యయాభిఖ్య వి |
ద్యాతీక్ష్ణాంకుశధారచే తనవశం ♦ జై యొప్పఁగాఁజేసి వి |
ఖ్యాతింబెందినవాని నద్వయసమా ♦ ఖ్యాస్థానిష్ఠాత్మసూ |
త్రాతిస్సప్త సుధామసంయమిత వే ♦ దాభిఖ్య గోసంచయుక॥

కం॥ కరుణాకటాక్షవీక్షా | స్ఫురదమ్మనువృష్టిధారఁ ♦ బుడమింగల
వాఁ డిరుజ్జాఁగి బాపువాని | స్ఫురసంయమి చక్రివర్తి ♦ సురు
చిరమౌ రిక॥ ౨౨

చం॥ కని పరితుష్టఁడై యెదురు ♦ గాఁ దనశిష్యులతోడనేగి స|
ద్వినయముదోఁపఁ దత్పదిర ♦ వింపయుగంబునకుం బ్రణామముం|
బొసరిచి యాదరంబున ఘటముండగు నయ్యమిఁజేరి భక్తినిట్లనె
మృదుభాషణంబెనఁగ ♦ నార్యుఁడుశంకర సంయమిండుఁడుకొ॥

గీ॥ వ్యాసమానంద! నీకిదే ♦ స్వాగతము, ని | మఁగని చరితార్థి
నిచయ ఘటముండనైతిఁ| బరజనోపకృతి వ్రీత ♦ పరుడవౌటఁ
గ్రాలుచియంద యిదిసర్వ ♦ కాలమసఘట॥ ౨౯-

కం॥ నిగమాంతగర్భములుఁ జె | ప్పగ శక్యంబులుచుగాని ♦ పదు
నెనిమిది నొ| ప్పగ సత్పురాణములుఁ జె| ప్పగనీకగు నెవఁడొ
సర్వుఁ ♦ బద్ధము సరిగకొ॥ ౩౦

మ॥ కలిలోవిప్పులు మందలై జనసముం ♦ గాంచంగలారట్టి వా|
రలు వేదంబులనూనఁజాలరని హృ ♦ ద్రాజీవమందెంచి సంత
కలితామ్నాయపయోధి నచ్చగతి గల్గ ♦ న్భాగముల్నాల్గుగాఁ|
జెలగంజేసియు వానిశాఖలుగ వా ♦ సింజేయవేసెన్మనః॥ ౩౧

ఉ॥ భూతభవద్భవిష్యచయ ♦ ము న్నకలంబు నెఱుంగుదీవు, నీ|
చేతనెఱుంగరాని నువి ♦ శేషము సుంతయునేచిలేదు, ధా|
త్రీతలమందు మానివర! ♦ తీరుగ భూతభవద్భవిష్యను|
ద్రీతి కథాప్రబంధముల ♦ రీతి నెఱుంగక వ్రాసెత్తులైతి॥ ౩౨

శా॥ లీలన్లోనఁగలట్టి యంగమునునో ♦ లిందీ స్తముంజేయుచుకొ|
స్థూలంబై లవమై బహీస్థలినిలో ♦ దోఁపంగసేందు స్తమో|
జాలంబున్వీరియించుచుం గలిగె సంత ♦ స్తవ్యంబునె భారత|
ప్రాలేయాంశుఁ డపూర్వఁడీవనుపయో ♦ వారాశిమన్యంబునకొ॥

ఉ॥ వేదములంగఁగట్కమును ♦ విస్తృతశాస్త్రములు స్పృహర్మసం|
పాదకమాచు నొప్పలున భారతవారిధియు స్థితిత్రిస|
ష్టాదశసత్పురాణములు ♦ సంభవముంగనె నిన్నునుండి యో|
వేదశిరోవిదీశ! పృథి ♦ వింగలవాక్యము మిల్లి నీదియే॥ ౩౩

చం॥ పరతరసత్యరూపముగఁ ♦ బహుమే ద్వీపమునందోకంటఁబు |
 ట్టరుచిర లక్షశాఖలఁగఁ ♦ డిండిజెలంగి శుకేష్వరూపమై |
 కరమలరారె మహానితల ♦ కంబగుమన్నిజపాదభాస్పధీ |
 వరులకునెల్ల దివ్యఫల ♦ వారము నుల్లసితంబుఁజేయుచున్ || ౩౨

చం॥ అనయము నాత్తిహానికొఁజ ♦ కాత్మగిరిశునిదాల్తువాచిరం |
 తనమగు గోగణంబును న ♦ తంబుముఖంబున క్షేమముదిం |
 కనరకజ్యంభణంబున వి ♦ ఖండవయాస్త్రానిరీక్షణంబుచే |
 తనునుసించెదేరికగుఁ ♦ ద్వద్దళమమ్మతకృష్ణ! తెల్పుఁగన్ || ౩౩

గీ॥ సదసదంతర్భూహిస్సుల ♦ నందగదచుమ | నేపదార్థంబు శ్శ్రీతు
 లెల్ల ♦ నెంచునట్టి సచ్చిదానందఘనంబుచు ♦ సత్పరాత్మ యైన
 పూర్ణుడ వాదినా ♦ రాయఁబుడవు || ౩౪

మ॥ అనుచున్యంకరయోగినంస్తుతినిజే ♦ య న్నాన్యసమాసింద్రుఁడా
 సనమందోప్పుగ సంస్థితుడయి స్రవ ♦ స్తప్రశ్నయహోల్లస |
 ధ్వుసపూర్వాంగకుండోచు నిల్చిన యతి ♦ త్కౌన్మాధుండోశంకరు
 గని యీతీరుగఁబల్కె నుద్యదనురా ♦ గంబొప్పఁగానయ్యెడన్ ||

శా॥ వత్సా! పూర్వమె యస్మదాదిపదము ♦ న్వాలాయమివందిత
 స్మత్సూచుండగు శ్రీశుకర్షిఁబలెనే ♦ మాకుచ్చదంబిచ్చితో |
 విత్సంస్తవ్య! యనూనమైచెలఁగు నీ ♦ విత్తవంబునేగంటి వా |
 దోత్సాహం జితఁడంచుఁ బూర్వమటులో ♦ సూహింపకెవ్వారి
 తోన్ || ౩౬

గీ॥ నీవు భాష్యంబువాగ్రిసిత ♦ ని విధుమాళి | ఘనసభనుసిద్ధముఖ
 మున ♦ విని ముదమున | నిచుఁగనుంగొను కౌతుక ♦ మునయ
 మింద్రీ! యుష్మదత్యుధ్వచరుడనై ♦ యుంటినిపుడు || ౩౭

కం॥ పులకలగుమియనుమిషచే | వెలికరిగెడు వ్యాసవచన ♦ వితతి
 శ్రీవణ్ణో! ధ్వులనత్తుష్టినిదాల్చిన | యలశుకమతసింధుచంఘ్రఁ ♦
 డగుయమియనియెన్ || ౩౮

గీ॥ మహిమనలరెఱు పైలను ♦ మంతముఘ్న | లగు మునిశ్విరులే
మీస ♦ దాశ్రవాశ్వు | లట్టి మిరెప్పు తృణముతో ♦ నైనఁ
బోల్చి లేని నను దీచుఁగఁజిర ♦ నూనదయను॥ ౩౯

మ॥ అమృతాంశు వివేచనంబునిలఁ జే ♦ యంజాలు త్వత్సూత్రాత్రి
క్షమిరీచ్యోఘనకుం గఁగదృణము క ♦ స్పృంజల్కనోనేనుఁగ
వ్యమనంగాఁబడు దిన్నెచేఛ్చతిని స ♦ త్సంసేవ్య! నీరాజనం
బమరంజేసియు సిగ్గునించుకయు నా ♦ హా! కాంచనైతి స్థరక॥

గీ॥ మీదు శిష్యప్రశిష్యత ♦ నాదు నాదు | బుద్ధిచేసిస సాహసం ♦
బుచు క్షమించి | యీనచస్తతి సమముగా ♦ నిపుడొనర్పఁ దగు
దువీవు కృపాఘండ ♦ వగుటదేవ॥ ౪౦

కం॥ అనిపల్కి యూరకుండిన | ఘనయమియగు శంకరాద్య ♦ కర
గతభాష్యం | బునునాదరమునఁగరయుగమునఁగొనికనుఁగొనియె
వ్యాస ♦ మునిహర్షమునక॥ ౪౧

సీ॥ సూత్రానుసారి వి ♦ స్ఫులితసస్మృతువాన్మ; వేదితార్థంబునై
వెలయునదియు | నాత్మీయదివ్య ప ♦ దార్థి సూక్తత; పూర్వ
పక్షంబునై ♦ పద్వినదియు | సిద్ధాంతయుక్తులఁ ♦ జెలువుగాఁజొ
నిపిన; సిద్ధాంతరూపమై ♦ చెలఁగునదియు | గంభీరభావనం ♦
కలితమైకనఁగన; నురుతుష్టిఁగూర్చుచు ♦ నొప్పునదియు |

నై నభాష్యంబుఁదుదిదాఁక ♦ నామునీందుగి | శురుతరపరీక్ష
నొనరించి ♦ కరమునెడఁద | నిర్భరానందరసముఘ ♦ నీభవింపఁ
బలికె శంకరుతోస్మితం ♦ బాలయనిట్లు॥ ౪౩

—♦భాష్యపరిశీలనానంతరమున వ్యాసుఁడు శంకరుంబొగడుట—

ఉ॥ దేశికుచే ననుజఁగొని ♦ తీరుగనీవలసూత్రభాష్యముం
బేళలరితిఁజేసి పృథి ♦ వీధలి నొప్పుట సాహసంబుగా |
దోశమివర్య! సూక్తులదు ♦ రుక్తిచయంబుచు సంస్కరింపుమా |
నీశ! యటంచునీవనుట ♦ యెంతయు సాహసమాఁగుమారకా॥

కం॥ మీమాంసకముఖ్యుండవు। నీమహిష్యాకరణవితతి ♦ నెఱుంగు
దువుయతీ! ట్సముండవు గోవింద! ప్రేమాహ్లాశ్రవుడనెల్లు ♦
నెడలెడుదొసఁగున్॥ ౪౫

చం॥ నలినహితుండు చీకటుల ♦ నాశముజేసి యెసంగుటలుగా!
నిలనొగి బ్రహ్మచర్యమున ♦ నేవిషయంబులనెల్లకొంచి ది।
వ్యలనుతికర్తృహృదయతిత ♦ మానిననీవు మహాచుభావతా॥
జెలఁగెనుపూరుషాగుశ్శ్రుడవు ♦ సెల్లదొకానొకపాక్రతుండనకొ॥

గీ॥ అర్థసంచయగంధంబు ♦ లతనిగూఢ! భావములుఁజూడలఘువులు ♦
నై వఱలెడు! సూత్రముల మత్కృతంబుల ♦ సుమతివీవు దక్క
వినఁప నితరులు ♦ తగరుధరణి॥ ౪౭

గీ॥ సజ్జననశ్రేణ్య! బుధులుని ♦ సర్గముగనె! తెలియఁగారానిమత్సా
త్ర ♦ ములనుసార్థ! ముగనెఱుగఁనేరికగు? వీనిఁ ♦ దగనొనర్పఁ
గలుగుకష్టంబు వివరింపఁ ♦ గలుగునంశు॥ ౪౮

శా॥ చేయంజేయకయుండ వేఱొకగతిం ♦ జేయంగనై నట్టి యెం।
తోయైశ్వర్యము గల్గువాఁడునుమదీ ♦ యోహజ్ఞుడై భాష్యముం।
జేయనేడనసాంఖ్యముఖ్యమధిత ♦ శ్రీకాగమాంతాధ్యము।
స్వామ్యయంబొప్పగ నుద్ధరించునె వరే ♦ శాంశేతరుండిధరణ॥

సీ॥ కోభానుషంగము ♦ క్కుడవీపుయతివర్య; రోమానుషంగని ♦
రుద్ధుడతఁడు! కలలఁదాల్తువు మనః ♦ కంజంబునందీవు; తల
నొక్కకలఁదాల్చి ♦ చెలఁగునతఁడు! గిరిజతోనెల్లెడ ♦ వఱలెదవీ
వెప్పు; డర్థాంగగిరిజుడై ♦ యలరునతఁడు! ధనమన్నవిచకమే ♦
దినిఁజరింపెదవీవు; ధనదుపంజరుగొని ♦ మనునతఁడు।

గీ॥ సేకుశిప్రుకు నెంతయో ♦ నెగమధేద! మవనినద్భుతశంకరు ♦
డవఁబుగాన! నోయగొడ్డర! నినునుతిఁ ♦ జేయుటకును । జిలువ
తేనికీసేనియు ♦ నలవిగాము॥ ౫౦

మ॥ సకలజ్ఞా! కవులెందఱోలఘుచుని ♦ మన్వాఽఖ్యులన్నాదుసూ।
త్రకదంబుఁబుకుం బొనర్చిరిలఁ బూ ♦ ర్వంబేయొనర్పంగ లా॥

శా॥ నీవీయాయువునంది వేగమె ధర ♦ న్నిత్యంబుచదైవతవి
 ద్యావిద్యేషతనూనుశత్రులవిరో ♦ ధహ్నిల్లనద్వాదిగ।
 రావేశాంకురముల్పెగల్పదగు నీ ♦ దావాక్తతంద్యక్తభే।
 దావేశాత్ములఁగానొనర్చుమునదూహా! స్వాశ్రితాఘాఘహా!॥
 కం॥ అనిపల్కువ్యాసమునిఁగని యనెఁబాలితసర్వలోకుఁ డగుశంక
 రుఁడో! ఘన! నీదునూత్రినంగం! బుచమదృష్ట్యంబువ్యాప్తిఁ
 బొందెను నిలలోన్ ॥ ౬౦

గీ॥ అనివచించుచు సకలజ్ఞుఁ ♦ డైనవ్యాసు। కాలిదమ్ములకెఱఁగె
 శం ♦ కరయతీందుఁ! డంతనియతాత్ముడైన దైవ! పాయ
 నుండు । దగువరమునిచ్చియంతర్హి ♦ తత్వమందె॥ ౬౧

గీ॥ తత్పదంబులఁదనదు చి ♦ త్తమునఁగనుచు। నెట్లొవరహంబునెడఁ
 దన ♦ హించిగురుని యోగమున శంకరాఖ్యధ ♦ రాగురుండు।
 దిగ్విజయమంతఁజేయమ ♦ తిందలంచె॥ ౬౨

మ॥ తగనిట్లొనరించిచ్చి వ్యాసమునియం ♦ తర్థాసముంజెందనా।
 నిగమాంతావళి భాష్యకర్తవ్యధనూ ♦ నెంజాలనంతర్వివే।
 కగుణావాసుఁడునయ్యవిజ్ఞులకు హృ ♦ త్కష్టాపహావ్యాజభ।
 క్తగతానూనదయారసాఘ్యుల వియో ♦ గంబెట్లనహ్యంబగున్॥

గీ॥ ఘనత భాష్యంబునకు వార్తి ♦ కమును భట్ట! పాదుచేత నొన
 ర్పింప ♦ నాదరమున! నలరుచయ్యతి వింధ్యమ ♦ దాపహర్త!
 యగుముని వసించు దిశకుఁ బ్రీ ♦ యాణమయ్యె॥ ౬౩

కం॥ నిగమాంతగోప్యతినుండై । నిగమాంతానిష్ఠమతవి ♦ నిరూప
 నముం! దిగఁజేయు నిశ్చయఁ గృతక! ర్ముఁ గుమారిలుగెల్వఁ జని
 యె ♦ మొదటఁబ్రయాగన్॥ ౬౪

—♦శంకరుఁడు కుమారిభట్టును జయింపఁజనుట. ♦—

మ॥ అవగాహంబు నొనర్చు వారలను గృ ♦ ష్ణాభాఘ్యులం గాసిత
 చ్చప్రసంగగా నెనరింపఁగాయమునతో♦సంయుక్తుడైనపాపసంఘ
 వినాశంబును సల్పఁగాఁదగిన గం♦గంగూడి సర్వార్థమార్ద్రవిధిం
 బొల్చుప్రయాగమధ్యనుయతి ♦ త్మనాథుఁ డీక్షించెదాన్॥

గీ॥ ఇద్దగంగాప్రవాహని ♦ రుద్రవేగఁ యై విచిత్రజలంబున ♦ సలరు
యమున నూతనన్నహభవలజ్జ ♦ చేతనొయనఁ నిశ్చలాత్మప్ర
వాహయై ♦ నెగఁపచెదట ॥ ౬౭

ఉ॥ ఒక్కట నాప్రయాగఁగల ♦ మోగ్యజలచ్చవిసాంప్రదాయముకా
జక్కఁగనేర్వ శిష్యులయి ♦ సన్నిధిజేరిన హంసలన్నతేరి
కొక్కెడ యామిసీవ లలి ♦ తోత్సహవాసనుఖియిజూడఁగాఁ
జక్కఁగగ్రమ్ము చక్రియుగ ♦ సంతతిఁ జెన్నలరాచెనచ్చటన్ ॥

గీ॥ అచటఁ గుంకినవారు ది ♦ వ్యాంగులగుచు నాకమున నావి
ధూషుగ ♦ ఇంబు రోగఁ మనుట నెఱుంగక భోగాళి ♦ ననుభ
వింతుఁ రనుచు నిగమాంతములెవల్కు ♦ ననవరతము ॥ ౬౮

చం॥ శ్రుతియును దేనిసంభవని ♦ రూఢిఁదిరోధి నెఱుంగకే సితా
సితతనె రూపవర్ణనము ♦ జేయెనొ? యట్టి కళిందజాధునీ
సతతనిషేవ్య మాణయగు ♦ జాహ్నువి లోనమునింగి శంకరుం
డతుల ముదంబుచంది యిటులర్థయుతంబుగ సన్నతించెదాకా

ఉ॥ అంబ! పురారిపూర్వము జ ♦ టావళిచేతను గట్టెనన్న రో
పంబున నేటికెల్లరను ♦ శంభుసహపులఁగా నొనర్చెద
య్యంబరకేశులైన నిను ♦ నాత్మజటావలిఁగట్టరొక్కా! లో
కంబునభావినింజనులు ♦ కానఁజూలరుకాదె స్వర్ధునీ! ॥ ౭౦

శా॥ ఆహా! సత్పథవర్తనాపరత ని ♦ త్యంబుం బ్రవర్తించు నీ
వాహేయాస్తుల నేలకైకొనెదు ని ♦ త్యంబవ్యయంబైన యు
త్సాహంబొప్పఁగ నోసురాపగ ? భవతాస్వంతంబునేఁగంటిచు
ద్వాహున్నాతుల కీయలంకృతులఁ గూ ♦ ర్పంగానటంచనికా

పహాసగర్ధర॥ అమితస్వా పానుషంగా ♦ యతజడతనెయ ♦ త్యంతమొ
ప్పారలోకా ఘమునుత్స్వాపానుషంగో ♦ త్కటజడతనిటీ ♦
క్షౌణ్ణలింగూర్చెదొ తూర్ణముగా రాగాదిశూన్యాం ♦ తరుల
నిలనుధూ ♦ ర్తప్రకాండావతంసఁ త్వమునందంజేసెదో స్వర్గ
టిని ! యిదియెయో ♦ దారి? నీకీధరితిగ్గ ॥

సీ॥ అనుచు నాధునినిట్లు ♦ వినుతిజేయుచుఁ దన; కటిని శాటికఁ
జుట్టి ♦ కరయుగమును॥ దనవేణుదండంబుఁ ♦ గొనియె త్తియఘ
మర్దు; కానగాహమొనర్చ ♦ నాత్మనెంచి తనవినేయులఁగూడి ♦
తాఁగృతార్థుడయ్యు; జనసంగ్రహార్థియై ♦ శంకరార్కుఁ డాసి
తాసితలోన ♦ నవగాహమునొనర్చె; నవగాహమునొనర్చు ♦
సపుడు తన్నుఁ॥

గీ॥ గర్భమందునధరియించి ♦ కాంచిపెంచి॥ యమితకష్టంబునున
హించి ♦ నట్టితల్లిఁ॥ జత్తముననెంచి తనయను ♦ ప్రితినివేగఁ॥
దీర్చితాఁజేరెనంతఁ ద ♦ త్తీర్తముచకు॥ 28

గీ॥ అచటికల్లారశీతవా ♦ తచయమపుడు తనకుఁబరిచర్యనొనరింప ♦
ఘనతమాల॥ జలవిలసితమైన యా ♦ స్థలముచందు॥ విశ్రమిం
పఁగ నొకవార్త ♦ వినఁగనయ్యె॥ 29

మ॥ అకటా! సత్పురుషాల్లికేశుగడయై ♦ యామ్నాయవాక్పాల్లికే॥
యకలంకుండునగంబునుండిముదితుం॥డై దూఁకిప్రామాఽన్యమున్
బ్రకటింపఁగనొనర్చె వాదమును, దే ♦ వస్త్రోమ మెవ్వని ది॥
వ్యక్తృన్ బ్రాక్షనయజ్ఞభాగముల దీ♦వ్యదీర్తినిష్ఠందెనో॥ 30

గీ॥ ఆదయాదూపుడగు భట్ట ♦ పాదుఁడిపుడు॥ గురునిరాకృతి సు
ప్రాస్త ♦ దురితముడుప॥ నాస్తికుండును సర్వాగ ♦ మార్గవేది॥
యును సగుటఁజొచ్చెదుషగమా ♦ ననలమునను॥ 31

చం॥ ఇతఁడుసద్గీతసర్వనిగ ♦ మేంగితమంతుఁడు సన్మనోవిచా॥
రితనిఖలాచ్ఛతంత్రుఁడు నె ♦ టినిర్వరసీకృత దుష్టతంత్రుఁడు॥
గుతలసుపర్వలోక ఫణి ♦ కోటినివాసములందు నెల్లభా॥
మితనిజకీర్తియంత్రుఁడు న♦మేయుఁడు నేడిటులయ్యెనక్కటా!॥

మ॥ అను నావార్తను శంకరుండువిని తా ♦ నత్యంతవేగంబుగాఁ॥
జని వీక్షించెదుశ్చాఘసంస్థితుని బా ♦ వ్యస్తోమయుక్తాన్యులై॥
ఘనస్థభాసితులౌ ప్రభాకరములు ♦ ల్కష్టంబునందన్నుజు॥
ట్టనెసంగంగను భట్టపాదుని విదీ ♦ డ్యస్తోమ సంభావ్యుని॥ 32

శ్రీకృష్ణార్చనము.

కీ॥ ఘనధూమయతతుషానల | మునఁ దగునంతయును చాప |
ముంగనియున్న | గనఁబడుముఖమున నూష్ణం | బునఁజెలఁగె
డు జలజకాంతిఁ | బొందెడువానికా॥   ౮౦

చం॥ అరులజయించి వేదలన | దధ్యముఁబోచిన భట్టుపాదుఁడా |
దుఃతవిదూరు, యోగివిను | తు న్నిజదృష్టిపథావతీర్ణు, శం |
కరగురుఁ బూర్వమెన్నఁడును | గాననివాని నపాంగభంగి నా |
దరమునదూరమందె కనిఁతాఁగనెంతయుఁదుష్టి నత్తటికా॥౮౧

కం॥ శ్రుతపూర్వవృత్తుండగు న | య్యతివర్యునకర్చనంత | నాతఁడు
నిజఁ | వ్యతతింజేయింపఁగ నా | యతివరుఁడును నపుడుము
దితుఁ | డైకొనె దానికా॥   ౮౨

గీ॥ భిక్షుఁగొనితుష్టుడైన యా | భిక్షునరుఁడు | భాష్యముఁజూపెః
దాభట్ట | పదున కమల | మయ్య నిఖిలనిబంధంబు | నవనిశిష్ట |
జనవిలోకితమై సుప | చారముఁగను॥   ౮౩

చం॥ కడుఁ జెలువైన భాష్యము న | ఖండసుధీకలితుండు భట్టపా |
దుఁడు దుదిదాఁకఁజూచి పరిఁతుష్టుఁడునై యమితోడఁబల్కె న |
ల్పుఁడుగఁడు మత్సరాది కలిఁమోహితుఁడయ్యెఁగొని సర్వవి |
జ్ఞఁడు కనఁడల్పభావమున | కున్ ధరఁబాత్రిత నెన్నఁజేనియున్॥

గీ॥ చా!జ్ఞా ధాష్యమందునఁ | బ్రథమమున ను | రీతి నెనిమిది
వేల వా | ర్తికములరుఁ | గాని యీదీక్ష నిపుడునే | నూనని
యెడ | దీనసునిబంధనమొనర్తు | దృఢము గాను॥   ౮౪

కుమారిలుడను భట్టపాదుడు శంకరుతోడ స్వావస్థంబెలిపి తన్నుదరింపజేయుమనుట.

గీ॥ ఇట్టి సమయమునందు మీ | యట్టివారి | దర్శనమె దుర్లభంబగు |
ధరణిలోనఁ | బూర్వ సంపాదితంబగు | పుణ్యవితతి | నెట్లొ నా
దృష్టి పథమున | నెనఁగి తిపుడు | ౮౫

ఉ॥ సారములేని సంనరణ | సాగరమందు మురుంగు షారియు |
త్రూరిధానమందున ను | దారులునో మిముబోటి సన్ననో |

వారము తోడి సంగమె యు ♦ పాయముగాని ధరిత్రి దీనులన్ |
బారము జేర్చ వేటొకయు | పాయములేదు సుమీ యమీశ్వరా ||

సం॥ చిరుతరుణంబు చుండియుని ♦ శేషముగా భగవానుని న్నినుం |
గరమిటుమాడఁగోరుచుచు ♦ గాని ఐదక్షిపథంబునెవు ని |

త్తటి యమివర్య! పొందితివి ♦ తల్పుఁగ నీభవమార్గమందున |

న్నతతి క్షిప్తయోగముఁమ ♦ నఁకుతుకత్వముచేతఁగాదుగా || ౮౮

|| కాల మొక్కొకతటి నిష్ఠుఁ ♦ గలుపుచుండు | పవకృతినొనర్చు

నీనుకొ ♦ క్కపుడు కూర్చు | నల్లె కూర్చి వియోగంబు ♦ న

పుడెఱుఁసఁగుఁ | గాలకృతములు కష్టము ♦ ఖంబులవయ || ౮౯

మ॥ సునిబంధంబునొసర్పెతి స్మఱియు ని ♦ స్తుల్యంబునొ మార్గమి |

ట్లనుచున్నర్ణయముం బొసర్పితిని నే ♦ నాన్వాయశాస్త్రజ్ఞయు |

క్తినిరాసంబుచు సల్పితిన్విషయజా ♦ క్షీణోరుజాతంబులం |

గనితింగాని సమర్థతంగనను నీ ♦ కాలంబుఁబోఁద్రోయఁగన్ || ౯౦

మ॥ నిగమంబెన్న స్వతఃప్రమాణమనుచు ♦ నేవనిర్ణయంబుం బొన |

ర్పఁగ నెవ్వనినిగూడకే సుఖముఁగూర్చుంఁగఁబ్రపంచంబుశ |

క్తిఁ గనంజాలదా? యట్టిదిట్టనిగమో ♦ క్తిస్తోమసంసిద్ధు నీ |

శు గఁఘ్నిరసించి తెనచు బరే ♦ శుంఠాఁపనోవిద్వరా || ౯౧

కం॥ జగమెల్ల బౌద్ధసంవృత | మగుటయు శ్రుతిపథము చెలువు ♦

సందకునికీయుం | దగఁగని బౌద్ధులనోర్పఁగ | నిగమ పురాణాధ్వఁ

బోవ ♦ నేదొరకొంటిన్ || ౯౨

మ॥ అవసీనాథుఁడు మున్నుగాఁగలుగుమ ♦ ర్యవ్రాతముంబౌద్ధుల |

తృవశస్థంబుగఁజేయ శిష్యయుతులై ♦ తామాధరితీశ గే |

హవితాసంబునుజొచ్చి యీతఁడుమదీ ♦ యాధీశుఁడట్లటమా |

దువిశేషాజరముంగొనుండు శ్రుతియు ♦ న్దోషాధ్వపజ్ఞంపుఁడీ || ౯౩

మ॥ ధరలోన నృహమనబౌధవలసం ♦ దధ్యంబుగాఁగం బర |

స్వరజైరుధ్యముఁ బొల్కునట్టిగగుటం ♦ బ్రాచూణ్యమున్నేరఁగే |

- తఱి నై నంగనదంచుఁ బల్కుచును తా • ద్ధవాత మెల్లప్పుడుం
దిరుగుండానికి నడు లేళమును బృథ్వీస్థేదయ్యంగనకా॥ ౯౪
- సీ॥ వేదఘాతుకులై న • యామరాత్ములతోడ; వాదించితిని గాని •
వాదినై న| సిద్ధాంతగోప్యము • సింధువులచునెఱుంగ; గక వారిః
గని పల్కు • టకును శక్తిఁ | గననై తిని నిషేద్య • ముచుగు
రైఱుఁగక; తన్ని షేధమొకర్చు • దరమే? యనుచు| మతినెంచి
యపుడుచు • ద్దతమఁసుఁడచౌచు; సాగతస్థలికినే • జనితదీయ|
- గీ॥ మొచ శాస్త్రంబువినుచుండఁ • గా నొకప్పు తీక్షుచుతి బాద్ధుఁ
డొకఁడు నై • దికపుఁదెన్ను| నేవినిందించె నావెంట • నేమద
శ్రు| కణము ఛరపై నఁబడెమోగి • గణనరేణ్య!॥ ౯౫
- గీ॥ అన్నదశ్రునిపాతంబు • సతఁడుదక్కఁ | బార్వయ్యుగ్మనివాసు
తా • పరులెఱుంగరిఁ | కపుడెమొదలుగనావయి • నాప్తభావ|
మునువిడిచియున్న యవ్వారె • బొందెశంక॥ ౯౬
- మ॥ బలవంతుండు వివక్షపాతి మునునౌ • పాఱుండుతం డెస్మదీ|
యలనద్దర్శనముం గ్రహించె మనమ • ధ్యక్షానుభవంజే వీనినే|
లలినై నకా వెడలంగఁగొట్టుఁడు దురా • లఁబాత్ములొనిట్టివా|
రలిటా నిల్వనన్దులంచు నిటుతే • రానించినన్దులకా॥ ౯౭
- కం॥ అవియాబాద్ధులు నిశ్చయ| మునుజేసి నిపాతభీతిః • బొందిన
• న్దుఁ | గని యుచ్చసాధశిఖరం| బుకనుండి ధరిత్రిపై కిఁ • బోఁ
నొసరిరాగి॥ ౯౮
- చం॥ శ్రుతితతి సత్ప్రమాణమగు • చో విషమస్థలినిచ్చటకా నిపా|
తితుండనునయ్య నేనసుతః • తికవిడనంచు పచించి యుచ్చసా|
ధతలము లెక్కుచుంబడుచుఁ • దాల్చితినేనసుసంచయంబునే|
బ్రతుకుటచేతనే నిగమ • రాజకి మాచ్యతయజ్ఞేవిద్యరా!॥ ౯౯
- కం॥ అగుచోననుచును సంశయ| ముగఁబల్కుట విషమశాస్త్ర •
మును విచుటను హె| చ్చగుదేశమునుండిపడకా | దగు నాకన్న
డఁగె విధిక్య • తఁబగుచదియు॥ ౧౦౦

గీ॥ అక్షరమునొక్కఁడిమనాఁడె ♦ యగునుదుండఁటనిన శాస్త్రోప
దేవునే ♦ మనఁగవలయు? సుగతగురువుండి విశ్వనే ♦ దగనె
ఱింగి దానినిజితి మహాపరా ♦ ధమునతనికీ॥ ౧౦౧

ఉ॥ జై మినియేముపజ్జగఁ బ్రీ ♦ శస్త్రనిగాంచిన శాస్త్రమందునా
దామతిఁజొప్పఁగాఁబడుట ♦ వార్య! తథాగతునుండి తన్మత
స్థామితగోప్యసంగతుల ♦ నాత్మనెఱింగియుఁ దత్కులంబుచే
నేముచుఘాతఁజేసితి నఁచిందుర్బరేశుఁ దిరస్కరించితిన్॥ ౧౦౨

కం॥ ఈరెండుదోషములకు ను ధీరాజస్తవ్య నిష్క్రు ♦ తినొనర్పఁ
గ నీ మారుతసఖఁజొచ్చితి నది యారయఁ బునరుక్తి నీవ ♦
దాబ్జముఁగననొక ౧౦౩

ఉ॥ నీవలభాష్యమున్ ఘనమ ♦ సీషనొనర్చితివంచు సంయమిం
దా! విని దానియందున న యంబుగవృత్తినొనర్చి కీర్తిని
భూష్టలయంబునంగనెదఁ ♦ బోయనియెంచితిమున్ను, గాని యి
ష్టావితథోక్తి నేమియగు? నట్టిసుభాగ్యము నాకులేదుగా॥ ౧౦౪

మ॥ నిను, నద్వైతముబోవనంచిత జనా ♦ సీకార్థమీ భూతలం
బునజన్మించినశంభుఁగానెఱుఁగుదుంబున్యాత్మ! పూర్వంబైనా
కనుఁదెన్నున్ సఫలంబుఁజేసినయెడన్ ♦ గట్ట! మదిప్రక్షయం
బునకేనిట్టిపనింబొనర్పరుగదా; ♦ పూర్ణప్రమోదంబునన్॥

ఉ॥ ఓబుధపూజ్య! యీయుగళ ♦ జోత్కటపాపముఁబాపనిష్ఠు దీ
క్షాబలమూని యీతుషకృ ♦ శానుశిఖావళిలోనఁజొచ్చితిన్
శాబరిభాష్యమట్లు విల ♦ సద్భవదీయసుభాష్యమందు నా
కీబహుళాగమంతలిఖి ♦ యించి నుతింగనుభాగ్యమెట్లగున్॥

మ॥ పరమోదారుఁడు భట్టపాదుఁడిటు సం ♦ భాషింపనీషద్విక
స్వరమైయాసనకంజమొప్పఁగయమీ ♦ డ్వర్యంశుదాఁబత్కెని
దరణ్ణ వేదచయార్థకర్మవిముఖి ♦ త్వప్రోల్లసదౌబద్ధనం
హరణార్థంబుజనించు నిన్నుగుహఁగానార్యేడ్య! యేనెర్గుదున్

గీ॥ నీదుసంధావనయుఁబావ ♦ మీదు సజ్జ నతతికిఁకున్నై నిజ ♦
వ్యతమునాచిఁ రించెదవు కరకజలముఁ బో ♦ క్షించిబ్రమకఁ
జేయుదునుచా ర్తికము దీనఁ ♦ జేయమిపు॥ ౧౦౮

మ॥ అనుచుంబల్కెను బ్రహ్మవిద్యరునిశాంత్యధాగగఃఖ్యబుధా
ర్చ్యుని నామస్మరిగాంచి ధర్మవిదుఁడు ♦ బోధ్యత్సు
విద్యాధరుం॥

డునునౌ భట్టపదాభిధాన విబుధుండుఁ బ్రశయంబెంతయో
తనకుంజెల్వినొసంగఁగాఁబలికె హృద్యంజాగతిఁ దాదృతిఁ॥
శా॥ ఆహా! నాయెడఁగూడఁ ద్వన్మహితసాధ్యాభాషణంబెన్న నెం
తోహృద్యంబగు, వక్రమాధనువునందుఁ శూరవర్యుల్ గుణ
వ్యాహారోపణజేయు పోలిక మహా ♦ వ్యాహంబునుకొనద్గుణ
వ్యాహారోపణముంబొనర్చుఁగుటిలఁవ్యాహంబునందుండయన్॥

మ॥ కరుణార్ద్రులైనదచ్చతావకకటా ♦ క్షవ్యాప్తపాతంబులఁ
జరకాలంబుననే మృతింగనినను ♦ జ్జీవింపఁగాజేయ శం
కర! దక్షుండవు, కానిపూసఁబడెనా ♦ మ్నా యోక్తమాసద్రవ్యతం
బురసక, దీనినివీడుచో బుధచయంపున్నింద నేనందనే॥౧౦౯
కం॥ కావున శుద్ధంబయ్యును భూవలయ విరుద్ధకృత్య ♦ మునున
ల్పఁగ మి ద్భావంబు సమ్మతంపదు పావనగుణజాల! భవ్య ♦
పాటలచేలా!॥ ౧౧౦

గీ॥ దేవ! నీదుప్రభావంబు ♦ దెలియునాకు । భూతములనొంచి
పూర్వంపు ♦ రీతిఁదిరిగి । యును సృజింప నమర్థంజ ♦ వనిన
నన్నుఁ బ్రతుకఁజేయుట నీకుఁజి ♦ త్రంబురాదు॥ ౧౧౧
చం॥ శమివర! మున్నె? చిత్తజల ♦ జాతవినిశ్చితమైన యివ్రితా
గ్ర్యమువిజ నుత్పహింపనటా ♦ గావున నాయెడఁజేర్చి నోగుమా
త్తమ! భవతారకాఖ్య ప్రథి ♦ తంబగుబ్రహ్మము నిష్ఠానాకుఁడె
ల్ని మహిఁ గృతార్థజేయుమతి ♦ పేశలమా హృదయంబె
సంగఁగఁ॥ ౧౧౨

—♦ భట్టపాదుడు శంకరునికి మండనమిశ్రుని జయింపఁ బనిగల్పించుట. ♦—

శా॥ నీకై మార్గముఁ జూపఁగావలయుచో ♦ నేఁజూపెదన్ మండనా |
ఖ్యాకుండున్ సుమనోవరేణ్యుఁడు దిగంతాక్రాంతసత్త్విర్భూ |
నాకొకఁ ప్రభుఁడొక్కఁడొప్పెను జయిం ♦ పందగ్గవాడట్టి స |
ద్దీకుంగల్పినో చగంబఖిలమున్ ♦ దేవా ! జితంబయ్యెనున్ ||
అ॥ నె॥ మహితకర్మయోగ ♦ మార్గంబెముఖ్యమా | ననుచు నెపుడు
బల్కు ♦ చుచు ధరితి | వేదవిహితకర్మ ♦ వితతితత్పరతఁ బ్ర ♦
వృత్తిశాస్త్రపరత ♦ వెలయునతఁడు || ౧౧౬

చం॥ అతఁడు నివృత్తిశాస్త్రమున ♦ నాదరముబొనరింపఁజీరలే |
గతినయినక భవద్వశగుఁ ♦ గా నొనరింపుఁడు వానినోయమీ |
ఁజ్ఞత ! యటలై నమిదగు మ ♦ నోరథహానటుగాన వేగమా |
గతిన దదంతికంబునకుఁ ♦ గొతుకమొప్పఁగనేగుఁ డిత్తఱిన్ || ౧౧౭

శా॥ ఉంబేకుండననొప్ప మండనునిదొ ♦ యోషాగ్రయంబాయటం |
చుం బంద్యాఘముచేతఁ బిల్వఁబడుచుం ♦ శున్మున్న వాద్దేవి రో |
పంబుండేననొకన్న దుర్వసనుచే ♦ శాపంబునుఁ గాంచి థా |
త్రింబుట్టెన్ద్రవ్య భారతీప్రధితయై ♦ దీవ్యత్సువిద్యాఘయై || ౧౧౮
కం॥ ఆవిశ్వరూపుఁ డఖిలక | లావలి ననుమించు, నిష్ఠఁ ♦ డగుమ
తనచ్చి | ప్యావళిఁగానఁదదంగన | నీవటసాక్ష్యమ్ముచుంచి ♦ యిత
నిం గెలుమా || ౧౧౯

ఉ॥ ఆతనిచేతనేభవదు ♦ దంచితభాష్యముబందు నన్నిట |
న్యూతిగవార్తికంబులను ♦ గల్పనముంబొనరింపఁజేయుమీ |
వీతఱి విశ్వనాథుఁబలె ♦ నిచ్చటికిం జరుదెంచినావు నా |
కీతఱి దారకంబువచి ♦ యించి కృతార్థునిఁగానొనర్చుమా. ౧౨౦
శా॥ సునిష్కారణజాయమానకరుణా! ♦ యోదేశికాగ్రీయ! నీ |
వీనాసన్నిధిలో ముహూర్తమితమై ♦ యెంతేనినొప్పారు భ |
వ్యానేహంబునునిల్పు, యోగవిద! నీ ♦ కాత్యబ్జభాగ్యంబునొ
సీసీయాసముఁగాంచుచు న్మదసుప్తృప్త్యాగతిన్విడవన్ || ౧౨౧

మ॥ అనుచుంబల్కెను నాకుమారిలుని బ్రహ్మంబుండగండెల్పిబై ।
 టనునోనంగల మోహమంతయుచు నూడజేసిబ్రహ్మైక్య భా ।
 వునింగాఁజేయుచుచయ్యమిప్రసరుడు॥నోవ్యమాశ్వముంబూనివే
 గనె యామండనమిశ్రుగేహమునకే ♦ గంగాఁ దలంచె స్మృతికొ॥

ఉ॥ అంతట భట్టసాదుండమి ♦ తాదరమొప్పంగ నైజవాక్యము ।
 న్నాంతముగా నునర్చి యతి ♦ సంచయనాథ విబోధితాద్వయా ।
 త్యంశనుతత్త్వఁడై ప్రశమి ♦ తాళలబంధు డునై మమత్వము ।
 న్నాంతముఁజేసి శంకరుప్ర॥ సాదమునంగనె విష్ణుధానుముకొ॥

—♦ ఆ శ్వా సాంత ఘు . ♦—

మ॥ దరహాసోల్లసదాస్య! దాస్యచణ భ ♦ క్తవ్రాతచేతోబ్జ భా ।
 స్కర! దీవ్యత్కరుణాలవాల!గిరిరాట్కన్యాయుతోత్సంగ! సం ।
 గరళంగాంతరనిర్జిత త్రిపుర ర ♦ క్షస్సంచయాధీశ! సా ।
 దరహాణా! జగతీతలావన సుదఃకృ! మోహినీపూర్ధవా?॥౧౨౮

ఇది శ్రీభమిడిపాట్యన్వయ .....వేంకట
 సుబ్రహ్మణ్య శ్రాద్ధభేయాంధ్రీకృతంజైన
 శ్రీశంకరవిజయమునందు పఠాశ్వాసము.

ॐ

శ్రీ శంకరవిజయము .

న ప్రమాశ్వాసము

దస్రియసఖ! శర్వా!
 ణీదీవ్యద్వామభాగ! ♦ నిర్మల! నిత్యా!
 మోదా! నిజభక్తతతి!
 శ్రీదా! ప్రమథాపభీశ! ♦ శ్రీసకలేశా!! ౧

గీ॥ అవధరింపుమనంతరం ♦ బర్చ్యుచాదుఁ డైన శంకరసంయమి ♦
 శానుఁడాప్ర | యాగకడనుండి నెడలెదా ♦ వేగమండ | నాఖ్య
 పండితునింగెల్వ ♦ సభాగతిని॥ ౨

—♦శంకరుఁడు మండనుగెల్వ మాహిష్మతీపురికరుగుట.♦—

మ॥ చచుచు శంకరుఁడర్హగంధిసుమన ♦ స్సంఘాతవిభ్రాజమా |
 ననిరీత్యాంచితవీధికవిమల ర ♦ శ్నవ్రాతచిత్రోచ్చవ |
 ప్రసఖిండాంబరచుంబిరమృశేఖర ♦ ప్రాసాదసంఘాత మం |
 డనవిభ్రాజితఁ బూశ్చయప్రవరనీ ♦ డ్యంగాంచెమాహిష్మతిఁ
 గీ॥ కాంచి యతివిస్మితాంతర ♦ కంజుఁడగుచు | హరివిధంబుగడిగియె
 నం ♦ బరవధంబు | నుండి శంకరయమిసుమ ♦ నోజ్జమెన | పుర
 వరోపాంతగారామ ♦ ముననుదుష్టి॥ ౪

సీ॥ సుమహితామోద వ ♦ త్సుమస్సమూహంబు; చే సంతతంబు
 భా ♦ సిల్లుదాని | శ్రుతిచయంబునకు సమ్మతములౌవాక్కులఁ;
 జెప్ప సద్విజరాజి ♦ నొప్పుదాని | మహితజీవనభాస ♦ మాన

మైచూడనో; సరసుల గుమ్మితోడ ♦ వజ్రలుదాని! సమృత్తపల
రారి ♦ నానాశ్రీతేష్ట స; ధాయిభూజనులచే ♦ దనరుదాని!
గీ॥ బురవరోచాంతవనిని శం ♦ కరయతీందుఁ | డెల్లనై పులఁగనుఁ
గొని ♦ యుల్లమందుఁ | బురవరంబునుగాంచి నఁపృథువహించు |
తోరపుండుష్టిచందె బు ♦ ధూమగాన॥ ౫

చం॥ వికసితకంజదీప్యదట ♦ వినివహించి తరంగరంగదం |
బుకణసుశీకరావళిని ♦ మున్నుచు నాలమహీజరాజిని |
చుక చలియింపఁజేయుచు మ ♦ నోహర్మమైతగు సర్మదాశుగం |
బకలుషభావ్యకారుఁగఁడు ♦ హాయిని గూర్చుచుఁగొల్పెఁ త్తటికా
డ॥ ఆనని విశ్రామించి తన ♦ యాహ్నికమంతయు దానఁదీర్చి తా |
నావనజాప్తుఁడఁబరపు ♦ టంతరమెక్కుచునుండ మండనే |
లావిబుధాలయంబునకి ♦ లాగురుఁడేగుచుఁగాంచె వానిదా |
నీవనజాత్ములంజలముఁ ♦ జేఁగొనిరాఁజనువారి దారిలోన్॥ ౭
కం॥ కని శంకరుఁడువిదలతో | ననెమండనపండితాల ♦ యంబెటనని
వా | రునుసన్యదృఢుతశంకరుఁ | గనిచెప్పిరుమ త్తరంబుఁ ♦ గౌతుక
మొప్పు॥ ౮

గీ॥ శుశ్రుతులెఁ దమంతటనెతాము ♦ రూఢిఁగనునో? | పరుచిచేతనో
యనిద్వార ♦ పంజరాంత | రస్థితశుకాంగనాళితి ♦ రంపువాద |
మాచరించునో? యెట? మండ ♦ నాలయమదే॥ ౯

గీ॥ ఫలమునిడఁగ రక్తకర్మమై ♦ యలరునొక్కో? | బ్రహ్మమో యం
చునెటద్వార ♦ పంజరాంత | రస్థితశుకాంగనాళితి ♦ రంపువాద |
మాచరించునో? యదే మండ ♦ నాలయంబు॥ ౧౦

గీ॥ జగము సత్యంబెయగుఁగాద ♦ సత్యమెయను | చుంజవంబున
నెటద్వార ♦ పంజరాంత | రస్థితశుకాంగనాళితి ♦ రంపువాద |
మాచరించునో? యదే మండ ♦ నాలయంబు॥ ౧౧

మ॥ అనుచీరీతినిబల్కు తొయ్యలుల వా ♦ క్యానీకముంజక్కఁగా
నిని యాపిమ్మట మండనేశ్వరునిదా ♦ వేశ్మంపుబ్రాహ్మణుల |

బుచకు నృంకరియోగియేగి సువృథం ♦ పుండల్పుచేమూయబు
 డ్దనివేశంబునుగాంచి తాఁజొరగ నా ♦ టంకంబటంచెంచుచుకా॥
 గీ॥ శంకరుండిట్లు వారి వా ♦ కృరణిఁగోలి | గృహబహిష్ఠలికేగిత♦
 దేహమునుగ | వాటగు ప్తముఁగనిచొర ♦ వలనుపడద | టంచు
 నెదలోననపుడు భా ♦ వించివేగ॥ ౧౩

గీ॥ ద్యుపధమునుబూని దృఢమైర ♦ యోగశక్తి | నరిగి మండవమి
 శ్రుగృ ♦ హంగణాంత | రంబుచనుష్ఠిక్ నెభూత ♦ లంబుచకును |
 మండనంబగు గృహముఁదిగి ♦ దంశియపుడు॥ ౧౪

మ॥ కలయంగన్గొనినొచ్చె శంకరుఁడులే ♦ ఖర్తామపావాసపుం |
 దులయైవాతచలన్లనద్భజతతిం ♦ దోరంబుగానొప్పి నా |
 ధలసన్మౌళితలావరుద్ధసురవ ♦ ర్మంబై విరాజిల్లు భూ |
 తలసన్మండనుడైన మండనునియా ♦ స్థానంబునొక్కుమ్మడికా॥

ఉ॥ జై మినిసంయుతుండయిన ♦ సత్యవతీతనయున్మనీష్యును |
 ద్దామతపోవిశేషతయ ♦ ధావిధిశ్రాద్ధమునన్నిమంత్రాణం |
 బామెయిఁజేసి వారిచర ♦ జాబ్జములంగమగంజెలంగు వి |
 ద్యామహిమార్జితప్రతిభు ♦ నబ్జజనన్నిభుగాంచెమండనుకా॥

గీ॥ అంబరమునుండిడిగి యట ♦ యతివరుండు | వ్యాసజై మినులం
 జేరి ♦ హర్షభరితుఁ | లై నవారలయాదృతి ♦ స్వర్గతిని | గనిము
 నివరద్వయాంతిక ♦ మున వసించె॥ ౧౫

ఉ॥ మండనమిశ్రుండంబరపు ♦ మార్గమునండిగి మహానిసంచయా |
 ఖండలనన్నిధింగడు వి ♦ కాసమెసంగఁగనున్నవాని నా |
 దండినిజ్ఞాననూత్రాశిఖుఁ ♦ దాఁగనిమస్కరిఁగాఁదలంచుచు |
 న్మండగునాగ్రిహంబునను ♦ మించెఁబ్రపృత్తిపథేషుండయ్యునుకా॥

మ॥ అతిరుష్టుండగు నాగృహశ్రమికిన ♦ త్యంతంబుఁగొతూహలాం
 చితుఁడౌమన్మరిచక్రివర్తిని బా ♦ ల్పన్వాసిఁబ్రశ్నిత్తర |
 ప్రతితుల్యండుగ నుత్తరోత్తరముగా ♦ రాణించుచుకొళిత్తనం |
 తతికిన్విస్మయదంబులై పరుసను ♦ ద్యదీప్తినిట్లు తఱికా॥ ౧౬

—♦ శంకరమండనసంవాదము. ♦—

మం॥ గీ॥ ముండియెటనుండి?

శం॥ యాగళం ♦ బు

మం॥ భవజీయ! మైన మార్గంబునడిగితి ♦

శం॥ నట్టులేని | మార్గమేనుచెప్పె?

మం॥ నీ ♦ మాతరండ! యనుచుచదితెల్పె

శం॥ నాకితి ♦ యర్హమెయగు॥

౨౦

కం॥ మార్గమునీవడిగితివా! మార్గము నీకు తరంబు ♦ మండన! యొ

నఁగె॥ మార్గముననుగనినాకా! మార్గము నీమాయనెను ♦

మాట నెటులనుక॥

౨౧

మం॥ కం॥ సురపీఠయైనదొకా?

శం॥ భూ! సుర! యదితాత్వేతగాదె? ♦

మం॥ సురవర్ణమునీ! నెఱుంగుదె!

శం॥ తద్వర్ణమునే! నెఱుంగుదు॥

దదీనము నీవ ♦ నెఱుంగుదువునుమా॥

౨౨

మం॥ చం॥ అకట! కలంజముందిని మ ♦ దాత్ములిబుల్ విపరీత

వాక్యమున॥

... గుని ♦ ... మాని;

... ల

... భ ♦ నవ్వుతి

నెక్కుడుగాఁగలంజ మె॥

చకతిని వాగుదుండఁజె వి ♦ చారమదేటికి మండనాభిగ్నా॥

మం॥ చం॥ భరమునకై నభారమగు ♦ గంతనుమోదముతో వహింపఁగాఁ

బరువె? దురీహ! నీకకట ♦ భన్యశిఖావిమలోపవీతముల్!

శం॥ పరమదురీహ! నీపితకు ♦ భారమునిచ్చెనుగంతనుక వహిం॥

తుర, శ్రుతికానుభారమనితోఁపఁగవీడితి జందెమున్ శిఖనె॥

మం॥ గీ॥ పాలనముచేయలేక స్వభార్యవీడి! శిష్యపుస్తకభారీచ్ఛఁ ♦

జెలఁగునీదు! బ్రహ్మనిష్ఠత ప్రకటించఁ ♦ బడియెనేను! పరమ

భిక్షుకముఖ్య! శం ♦ కరణమాఖ్య॥

౨౩

శం॥ గీ॥ గురునిఁగొల్చుటె వ్యవధిగా • గురుకులంబు । సచసమా
వర్తనముఁజెప్పి • యనవరతము । స్త్రీలకెప్పుడు శుశూంషఁ • జే
యునీదుఁ కర్మనిష్ఠతమిగుల వ్యా • ఖ్యాతమయ్యె॥ ౨౬

మం॥ శం॥ ఉంటివిగడ మూర్ఖుడ! వా! ల్లంటులగర్భముల వారి •
కతననె వృద్ధిం గంటివిగడ! యానాతుల! తొంటిక్రతము నక
ట! మఱచి • దూఱందగునే?॥ ౨౭

శం॥ కం॥ ఎవ్వరియోనులఁబుట్టితొ? యెవ్వరి స్తవ్యముచుద్రావి •
యేవుంగనితొ! యవ్వనితలఁ బశువట్టుల! నెవ్విధిఁగ్రీడించుచుం
డి • విల/ మూలమా!॥ ౨౮

మం॥ గీ॥ వహ్నులకు యత్నమూనియు • ద్వాసనంబు।
వేగఁగావించికంటివి • వీరహత్య।

శం॥ పరమగుపదంబు నెఱుంగక • పందనగుచు।
నాత్మహత్యనెకాంచితి • వవనినీవు॥ ౨౯

మం॥ గీ॥ ద్వారపాలురవంచింది • చోరుఁబోలె
నెట్లు మూర్ఖుడ, వచ్చితి • విపుడిచటికి?

శం॥ కోరివచ్చినభిక్షుల • కొఱకుఁ గూడు।
నిడక కుడిచెద వెట్లు? నీ • విపుడు చెపును॥ ౩౦

మం॥ గీ॥ కర్మమునొనర్చు నమయంబు • గాన నిపుడు।
మాటలాడనునుమి మూర్ఖ • మర్త్యతోడ।

శం॥ నహాహ! యతిభంగముగ మాట • లాడు నీదు।
జ్ఞానమెంతయుఁ బ్రకటన • మూనెనిపుడు॥ ౩౧

మం॥ కం॥ యతిభంగోద్వ్యక్తులకుఁ • యతిభంగముతగునుగాదె? •

శం॥ యతిభంగమునఁ • క్షీతిసుర! పంచమ్యంతాం! చితముగఁదలఁ
పుము సమాస • సిద్ధిని బుద్ధిఁ॥ ౩౨

మం॥ ఉ॥ భాసకువాసమైయెనగు • బ్రహ్మమదేడ? దురీహులేడ? ।స
న్యాసమునేడఁ జూడఁగ న • నారతముం దురితాళిక్ల నా।

- వాసమునై చెలంగు కలి ♦ నైఖరియేడ? నహో? మహారసా |
 వాససుఖాన్నసక్తిని జ ♦ సంబుగంగంటివి యోగివేషము ॥ 33
 శం॥ ఉ॥ చూడగనాకమేడ? నవి ♦ శుద్ధపుటాచరణంబదేడ? నా |
 వేడిమివేల్పునేడ? బృధి ♦ వికా సతతంబఘ సంచయంబుతోఁ |
 గూడినయట్టియాకలియుఁ ♦ గూఢ యదెచ్చటఁజూడఁ జేఱెన్ |
 గూడఁదలంచి కర్మఫల ♦ కుంగలవేషముఁదాల్చితి త్తఱిన్ ॥ 34
 చం॥ ఘనరువతోడ సీమొదలు ♦ గాఁగల దుర్వచనాశ్రిన్లు మం |
 డనుడన వానికెల్లను ద ♦ టాలున శంకరయోగి కౌతుకం |
 బుననె సదుత్తరంబుఁగడుఁ ♦ బొల్పుగనిచ్చుచునుండ వ్యాసజై |
 మినులపుడంది రిర్వురును ♦ మిక్కిలియక్కజము న్మనంబులన్ ॥
 గీ॥ చిటునగవుగల్గుజెమిని ♦ చేతఁజూడఁ బడెడు మండనుతోన్లు ♦
 వ్యాసుడనియె నాత్మవిదునిధుతేషణ ♦ నమలినయమి సం
 చితులఘక్కిగాదిటు ♦ లాడ! వత్స! ॥ 35
- కం॥ మతిఁదలఁపుమితని నభ్యా | గతునిన్ శ్రీకామసీనుఁ ♦ గావేగ
 నిమం త్రితుఁజేయుమనుచు మానివి | నితవిధి నాశ్రవనిఁజేసె ♦
 ధీక్షితుఁగన్ ॥ 36
- గీ॥ అంత నామంజనబుధుఁడు ♦ శాంతుఁడుగుడు | సంభ్రమంబున
 నుదకసం ♦ స్వర్ణజేసి వ్యాసమునిమాజ్ఞవలన స ♦ న్యాసన
 రుని శాస్త్రవిధిఁగొల్చికోరె భి ♦ టంగొనంగ ॥ 37
- ఉ॥ శంకరుడప్పడిట్టులనె ♦ సౌమ్య! వివాదపుభిక్షుగోరి ని |
 శృంకగఁ దావకీనమగు ♦ సన్నిధికేజనుడెంచితి న్నినా |
 తంకముగాఁ బరస్పర వి ♦ ధానవిధేయతయే ఫణంబుగాఁ |
 బొంకముఁజెందు దానినిను ♦ పూర్వపుటాదనభిక్ష నేమిచూ ॥
- చం॥ నిగమకరకపథంబున వ ♦ నిన్విపులంబుఁగఁజేయుచుండు ॥
 న్నగమతీయోండు కామితము ♦ నాకిసుమంతయులేదు, సీప్రయః |
 జగణగతేప్సితుండనయి ♦ సంస్కృతి తారహిమాంకునన్నిధం |
 భగుఁడు జెలంగునప్సము ♦ నక్కలు! వంచితముంబునర్చితౌ ॥ 38

- మ॥ ఇపుడాసర్వవివాదివై న నిచు గే + హీ! నిర్జతుంజేసి న|
త్యసంధంబౌ నిగమాంతముంజగతి వి॥ ఖ్యాతంబుఁగాఁజేయుదుం|
గపటంబున్విడి మన్మతాశ్రయిండువై + న నేమిలుకాదే నివా|
దపరత్వముననిల్చు, మోక్షితినిచు॥త్యా!యంచువాక్రుచ్చుమా॥
- గీ॥ అనుచుఁజల్కెను యతివరు + సర్థవదన్| చనమునాలించి పా|
త్తివి | స్మయిండుగుచుచు| నవపరిభవంబుతోడను + స్మతయ
స్కుఁడగు సతఁడువల్కె నిజగౌర + వాశ్రీతుండయి॥ ౪౨
- గీ॥ వేయిముఖములఁజెలఁగు ద + ర్వీకరేశు| నెడనయిన నోడినాఁ
డనం + చీతఁడనఁడు | శ్రుతిమతంబునువీడి క + ల్పితమునై న|
మౌనిమతమునఁ బడఁడెపు + డై నఁగాని॥ ౪౩
- గీ॥ అనిఁ గోవిదుఁడెప్పుడు + ద్భవముఁగనునొ | సరసమగువాడ
మెపుడేని + జరుగునొక్కొ?| యని యనారతముంగోరు + కొ
నెనునాకు| స్వయముగావచ్చె నేడహో + జయమహంబు॥ ౪౪
- చం॥ అలరుతని త్తతి స్మనల + కంచితమై తగుచాదగాధ; పు|
మ్మలనిగమోత్పరిశ్రమముఁజక్కఁగ దానఫలించుఁగాత; భూ|
తలమునఁ జూడఁగాన వసు + ధన్వసుధావసధుఁకునాకె కా|
నలెననుచుం దనంతటనె + విచ్చినదానినిగై కొనఁజొకో?॥ ౪౫
- శా॥ ఈనేనాయమహంతనేని మునుమాఁయింతుంజమి యోసుధా|
భానుస్థామృతతుల్య దివ్యతనుశో + భా! నీవభీతిన్మరా|
భానీకాచ్చ కలావహంబయిన దీ + వ్యద్యుష్మదాలాపసం|
తానంపుంగలహంబు నాకిసుము చే + తఃకంజముప్పొంగఁగన్॥
- గీ॥ అనుగతాఘదర్శన + యును దురీహ| వారగర్వాటవికిని గ +
తోర పరశు| నిభయునగు నాదుపటుతయు + నీదుకర్ణ| పథముఁ
జేరదొకో? వాద + పరుడవై తి॥ ౪౬
- నీ॥ వాదంబునిడెను భా + వమునీకెసంగిన; యెడల భిక్షునుగొం
దు + నిష్కడనుచుఁ గడువల్పముగనెనీ + వడిగినాడవుసుమ్మ|
దండివరేణ్య! వా + దమనుమాట | వినిచయంతనె మోద |

మునుజెందితింజుమీ; చిరకాలమభిలాష ♦ చేతనున్న నొక్కఁ
జేనియు వాది ♦ ఘక్కిగారాకుంట; నిపుడు ఏరుజిచేత ♦ నెసఁ
గె ముదము!

గీ॥ వాదమునొగ్గిర్తు సందియ ♦ మేదియిపుడు | మన జయపరాజ
యంబుల ♦ సెనెడువాడు | పలయుఁగాక శశాహీన ♦ ఘ
లము వాద! మగు, జిగ్గిఁబుగావెంతు ♦ తగఁగిలహము॥ ర౮

గీ॥ వాదముచవాదియుం బ్రతి ♦ వాదియును వి | పక్షపక్షంబులం
గందు ♦ రీక్షితిగద | చెప్పుమ వాదించుమనకిట ♦ శసభమెది
యె? దానను బ్రమాణమెదియె? మ ♦ శ్రస్థులెవరో?॥ ర౯

ఉ॥ సేసనగేస్తులందుచుతి ♦ నింగన నర్హుడ నీవును నృతీ!
శానుడవోవదద్వర! వె ♦ సన్మన యీవిజయాజయంబుల|
న్మానుగజేయుమయ్య సభ ♦ ఇంబులఁగాఁ బొనరింతమంతన|
న్యూనముగారహించెడు మ♦నోహరవాదమును నిమిత్తంబుతో॥

ఉ॥ ధన్యుడనై తినేడు వను ♦ ధాస్థలి నార్యుడవీవు వాదపుం|
జన్యమునన్నుఁగోరుట, ల ♦ సద్గతిజేపగుఁగాత నోయతీ|
శ్మాన్య! వివాదమిత్తటిని ♦ మధ్యదినంపువిధింబొనర్తునం|
చు న్యతిసంచయాధిపుని♦జూచి నయంబుచమండముడవో॥ ౧౦

చం॥ చిఱుచగవంచితాస్య సర ♦ నీరుహమందుఁ జెలంగనట్లులే|
జరుగును తేపెవాదమని ♦ సంయమిసంచయపూజ్యుడై స శం|
కరయమివల్కు మండనుడ ♦ ఖండముదంబున వ్యాసై మిని|
శ్వరులనువేడె వాదముచ ♦ సాక్షిత్వనందుడటంచు భక్తశో॥

ఉ॥ నుత్యులు వ్యాసజై మిని ము ♦ నుల్లగ మండవపత్నిని సర|
స్వత్యవతారఁగానెఱిగి ♦ పల్కిరి మండనుతోడనిట్లుతా|
చిత్యమెసంగుచుండ, విదు ♦ పీఠుఁగ దావకపత్నిని న్నున్|
ట్టునత్య! సవన్యజేసిన్పుతి ♦ తోడ వివాదముసల్పుమఁచొగి॥

చం॥ మునియుగమన్నమాట కను ♦ మోదిముఁజూపుచు నంత

మండనుం|

- మను బ్రహ్మతంబుచేయఁగఁ గఁ మన్వడి నెంచి శుచిత్రయంబుఁ బో |
 లెనెనఁగు మూఁగురన్నుల ♦ లేఖచమూర్చ్యుల సప్తదైవయు |
 క్తిని నరుడెంచువారలనొ ♦ గిన్నిధిఁగొల్పె చనూనభక్తితోకా ||
- గీ॥ విధినిభుజియించి యటనుప ♦ విష్ణులగు ము | నులకు నామూఁ
 గురకుఁ బార్శ్వ ♦ ములను జామ | రములఁగొని వీచుచుండిరి ♦
 శ్రమముఁబాశ | మండనాశ్రవులిరువురి ♦ మందభక్తి || ౫౫
- గీ॥ యమివరేఃప్యఁషు దైవయో ♦ గముననితరు | లకు సుదుర్లభ
 మైనదే ♦ శేకులదైవ | దర్శనంబునవారి సం ♦ స్పర్శవలచ | భా
 షణంబున మిగులసం ♦ తోషముఁగనె || ౫౬
- కం॥ నిగమత్రయ్యంతాన్తముఁ | దగినెఱిగిన యామునిత్తి ♦ తయ
 మంతటకొ | ప్పగ నొక్కముహూర్తము మెం | డగుతుప్పై బర
 స్పరింబు ♦ ననుకొని రెదియో || ౫౭
- గీ॥ అపరామరవిధుని గే ♦ హంబుచుండి | వెడలిన మునిత్రయంబు
 నఁ ♦ దడియకర్చు | రైరదృశ్యులు, మూఁడవ ♦ యమియెసఁగె
 ను | భూజవ స్పర్శదాతట ♦ ముహుఁగలగుడి || ౫౮

♦ సూర్యాస్తమయవర్ణనము. ♦

- మ॥ వసుమంతుండ నటంచుఁగీట్లమగుగో ♦ వ్యాతంబున న్లోక పుం |
 బనఁబూలించితి సుంతయేనియచుకంఁపంగాంచ నై తంచుయో |
 గినమాప్తేష్యవి శంకరుంగని విర ♦ క్తింబూని శాంతాత్ముడై
 వెనమితుండయి పొల్చెఁబశ్చిమదిగుఁబ్రీధింబుననాభినుఁసున్ ||
- చం॥ కలససురాజి నిప్పగిది ♦ గాఁగొని నన్విడెవాసరంపుదో |
 య్యలిమటి గీసనేకువల ♦ యారితనక్కట! కంటినంచుదా |
 నలముగనందే రోషమును ♦ వాసరకామినిపై ననంగఁ బా |
 టలగుచితోఁబ్రతీచినిదటాలున భానుఁడవృశ్యుడయ్యెదా ||
- మ॥ ఘనైరాగ్రమునూని భాస్కరుఁడు లో ♦ కంబున్విసర్జించివే |
 గనెహంసత్వముఁగాంచఁగాఁడనమదిం ♦ గాంక్షించిగోసంచయం

బును ను ప్రంబుగఁజేసియంతగతము ♦ న్యుంజేను నెమ్మేనట్లహా
ల్చిన కాషాయపుటంబాకో? యనఁగఁదా ♦ లెన్నంజ కెంజాయ
తో॥ ౬౯

చం॥ అమృతముతోడఁబోల్పఁదగు ♦ నమ్మునియుగ్మమువల్కినట్టివా!
కృములను నాత్మశిష్యునిచ ♦ యంబునకునినిచ్చించుచుంబ్రమో
దముతన కెంతయేఁగదురఁ ♦ నద్దు యశంకరసంయమింద్రుఁడౌ
విసులపురాత్రినంతయును ♦ వేగనుబుచ్చెఁబరాత్మచింతతో॥

—పృథా త కాల వర్ణనము—

మ॥ అరివిందంబులఁదోఁగి యుత్పలసమూ ♦ హంబుననన్దాఁగిక!
ప్పురపుందిప్పలఁదూఁగి, చందనపుటా ♦ మోదంబునన్మాఁగిక
స్తురినింబునునసాఁగి, సూననిచయా ♦ స్తోకాంచి తామోద సం
భరితంబై మలయానిలంబెనఁగెనా ♦ ప్రత్యూషమందొప్పుగవే
గి॥ నెలినిలోనున్న తమముచు ♦ వేగఁదనదు! గోగణంబునవారింపఁ
గోరిపరమ! హంసయిదెనచ్చెమేల్కునుఁ ♦ డనుచుఁదెల్పు | బో
ధకుఁకొనాఁగనరుణుండు ♦ పాలిచెఁబ్రాచి॥ ౭౦

ఉ॥ తిన్ననిపేర్మినొప్పెనఁగు ♦ దేశికవద్యుని వాక్యరాజచే!
మున్నగలట్టి బంధచయ ♦ మున్విశి న్నేచ్ఛఁజరించుశిష్యుల!
ట్లన్నభినాట సారథివ ♦ రాంశులవిచ్చినతమ్మిమొగ్గలం!
దున్నయఘల్పయలైడలె ♦ నుత్కటఘంకృతులంబొసర్చుచు॥
సీ॥ నిగమశాఖాశిఖా ♦ నిచయంబునకునెవ్వఁ; డలరుగు త్రియసంగ♦
నలరుచుండుఁ | దగనాగతమనాగ ♦ తమువర్తమానంబు; ధర
నేనికతమునఁ ♦ బరఁగునిరత! మెవఁడుజంతునికాయ ♦ కృతక
ర్మములకెల్ల; సాక్షియైచనుఁగర్మ ♦ సాక్షియనఁగ! దినదినం
బును సద్య ♦ రునకు నెవ్వఁడుకళా; నలిఁదానొసంగుచు ♦ నల
రఁజేయు?!

గీ॥ నెవఁడు విబుధులకన్నంబు ♦ నిశుసతతము? తనదుగోరాజిఁజుక్ర
హి ♦ తంబునెవఁడు! చేయు? నట్టియహస్కరుం ♦ డాయమరప!
తిదిశనుదయిఁచెఁగెంజాయ ♦ గదురనంత॥ ౭౧

—సర్వత్రిసాక్షిక శంకరమండనమిశ్ర వాచోపకృమము—

మ॥ అరుణాంభఃప్రభవాద్ధీధతులచే ♦ నాకాశమెల్లన్విభా |
 స్వరమైయొప్పగధ్యేయవేదియును బ్ర ♦ జ్ఞానద్వరుండై న శం |
 కరుణాత్మీయవినేయసంచయముతో ♦ గాల్యంబులందీర్చివి |
 ద్వరరమ్యంబగు మణిడనార్చుని సభ ♦ న్వాదార్థమైచొచ్చెదాన్
 ఉ॥ మండనపండితుండును న ♦ మస్తకలావలికాలయంబుగా |
 నుండెను శారదాఖ్యునిజ ♦ యోషినిసాక్షినిగా నొసర్చితా |
 నుండెవివాదముండుఁజిచి ♦ యుత్సుకుండై పతిదేవయైయ |
 య్యుండజమానయుస్సవిధు ♦ నానతిచేగొనె సభ్యభావమున్ ||
 కం॥ పతిచే నియు కయగు నా | పతిదేవతయనంగె సభన్ ♦ భావ
 ముగృహి శ్రీతయతులతారతమ్య | స్థితినెఱుంగగవచ్చుభార ♦
 తీదేవియనన్ ||

౬౯

మ॥ ఉరువృద్ధింగనినట్టి మండనుని వా ♦ దోత్కగతశన్లేబరా |
 వరవిజృంభుంబరేంగితజ్ఞుడునునై ♦ వర్తించు నాసంయమీ |
 శ్వరుండు న్ముందుగనే యెఱుంగుటఁబ్రతి ♦ జ్ఞానీయనందాంబరా |
 వరయొగైకృతపరంబొసర్చెనిటు వి ♦ ద్వాతాంచితంబొసభన్
 మ॥ పరమార్థంబును సచ్చిదచ్ఛమునునా ♦ బ్రహ్మంబుదానొక్కండే
 వఱలున్నుక్తియెవెండియానటుల న ♦ ర్వంబొప్రపంచంబుగాఁ |
 గరమజ్ఞానముచేతఁగప్పఁబడి త ♦ ద్జ్ఞానంబునన్బ్రహ్మమై |
 మఱలు నివ్వశ్వమువోవముక్తియగునా ♦ మ్నాయంతమేమా
 నమా॥ ౭౦

చం॥ నిజముగదీసనేజయము ♦ నేగనుఁగొంచునొ, యొక్కవేళనా |
 కజయమెయైన వో యతితఁ ♦ ద్యాగముఁజేసికషాయచేలము
 ద్విజవర! వీడికట్టుకును ♦ దెల్లనిపుట్టమునాదమిప్పువో |
 వృజయమొ? యొంచొ? యీయుభయ ♦ భారతియేమనకున్వ
 చించుతన్ ౭౧

గీ॥ కడునుదారుడు యమవరే ♦ జ్యుడునునైనా శంకరుండీట్లు శప
ధంబు ♦ సలుపగేహి మాన్యుడగుమండనుడాత్మ ♦ మతము
నిలుపు నట్టిశపథంబుజేసె దా ♦ నంతనిట్లు॥ 23

సీ॥ చిత్స్వరూపముచే బ్రీ ♦ సిద్ధమానాత్మయం; దురుశక్తిసుతలే ♦
మినినిగమళి రంబులెన్నఁడుబ్రీమా ♦ ణంబులందునఁగావు; తగ
వాక్యబోధిత ♦ మగునశేష కార్యజాతమున కా ♦ గమశిఖా
పూర్వభా; గమసమాణంబుగా నమరునెపుడు గొప్పశబ్దంబుల ♦
కును గార్యమాత్రింబు; గుఱిచి శక్తియునొన ♦ గూడుచుండుఁ

గీ॥ జేయవలయును గర్మంబు ♦ నాయువున్న యంతవఱకునుదేహాః
ల ♦ హర్షి శంబుఁ గర్మములనుంజియే ముక్తి ♦ కలుగుననుట
నిగమముల కెల్ల నభిమతం ♦ బుగఁజెలంగు॥ 24

ఉ॥ వాదమునుం బొనర్ప జయ ♦ వంతుడ నేనొకవేళఁగానిచో
నేదనితట్టిచూటకు య ♦ తీశనుతా! వివరీతరీతిగా
నీదుతెఱంగుఁగై కొనెద, ♦ నిక్కము; సాక్ష్యమునందుమున్ననీ
వాదరమొప్పఁజెప్పిన మ ♦ దంగనయో సకలంబెఱింగెడి॥ 25

సీ॥ గెలుపునందినవారి ♦ కలరెఱునాశ్రీమం; బును బరాజితుఁడుగై ♦
కొనఁగవలయు ననుచు నేకాంతంబు ♦ ననుభణంబును జేసి;
కొని శంకరుఁడును మం ♦ డుఁడు నప్ప డత్యుదారమనీష ♦
యూర్ధ్వయభారతి; జెలువుగా సాక్ష్యాభి ♦ ప్తి క్తజేసి యొక్క
నొక్కరు గెల్పు ♦ నుత్సుకతమెఱయ; జయదత్తదృష్టులె ♦ సయ
మెసంగ

గీ॥ దండిపండితవరులతో ♦ నిండియుండు నిండుసభనుపవిష్టులై ♦
యుండివాద మును సమంబుగఁజేయుట ♦ కుచుమొదలిడి రఘు
వేదులు సుస్మిత ♦ ముఖములలర॥ 26

గీ॥ నయముమిగులఁగ నన్యోన్య ♦ జయముఁగోరు మతులనుపవిష్టు
లగుయతి ♦ పతులమెడల నుభయభారతియత్తిటి ♦ నుంచె
బూల దండలను సభ్యయోచుము ♦ దంబుగదుర॥ 27

గీ॥ ఎవనిమోక్షముండు పూదండ ♦ యెలమినెప్పుడు! తొలగెను? నజ్జు
డ యతనికి ♦ గలుపులేమి! తెల్లచూసని యాయమ ♦ తెలిపి
యరిగె! గృహియతుల కన్నభిక్షుల ♦ నింబజేయ॥ ౭౮

కం॥ ఇరువురు జయఘనిహితా! దరులై యొసరించువాడ ♦ తత్త్వ
ముగనఁగాఁ! బరమేష్ఠిముఖులు తృప్తం! దిరమున వాహనగు
లొచు ♦ దివిఁబొల్చిరటక॥ ౭౯

చం॥ యమివర మండూర్యులకు ♦ నయ్యె సదస్యబుధోక్తసాధువా!
దము, నిజపక్షయుగ్మనుని ♦ దర్శితవేదము, విద్యరప్రమో!
దము, బహుమంజులాంచితప ♦ దప్రచయోల్లసదర్శవాక్సమూ!
హమగుటచే బరస్పర కృతామితమోదము, వాదమయ్యెడక॥

చం॥ దినదినముం బ్రకర్షమునఁ ♦ దేజరిలెన్విదనీకనన్నిధి!
గనుచుఁ బరస్పరంబుగనఁ ♦ గాఁబడు భంగముచేజయంబునం!
గనుకుతుకంబు నిర్వరకుఁ ♦ గల్గ నొనర్చుచునైన సంయుగం!
బుననగు రోషమున్లనముఁ ♦ బొందక వాదముమోదదంబునై॥

శా॥ అన్యోన్యంబుఁ బ్రగల్భమానటుల స్మే ♦ రాస్యాబ్జులై పోరిరా!
ధన్యుల్బద్ధసుఖాసనస్థులయి స్వే ♦ దంబొప్ప వాకాశమం!
దన్యానంబగుచూపుఁజొన్ని ప్రతిప ♦ డ్దాచ్ఛోత్తరంబు న్నుగ్ధి!
మాన్యంబొగతిఁద్రుంచి చూఁగొనుచు ♦ స్మన్మాక్తుకౌ
చిర్వరుక॥ ౮౦

కం॥ అనుదినమును గాల్యంబుల! నొనరిచి యుపవిష్టులగుచు ♦ నొ
నరించిరి మం! డనబుధుఁడు శంకరార్ద్రం! డును విద్యావాద
ముంగ ♦ శున్నభులెన్న॥ ౮౩

చం॥ స్రతిదివసంబు నాయుభయ ♦ భారతివాసరమధ్యమందున!
య్యతి నిజభర్తృనన్నిధికి ♦ నల్లనఁజేరి వచించు మస్కరీ!
శతకును బ్రాణనాథునకుః ♦ జయ్యన భిక్షకు భుక్తికిన్సమం!
చితమగు కాలమప్పుడ ♦ చె న్నివసంబులపైదునాటునుక॥ ౮౪

ప॥ యమిహోకేశ్వరైర్దా విచక్షణనిదా ♦ క్ష్యంబుండగన్ ట్కోదను
క్షమముంగన్గొని యెల్లపక్షములకే ♦ కాలంబునందైన ట్కో!
భమునుంగూర్చియు శంకరార్యుని సమీ ♦ పంబందు దీపింపకు!
న్నమహాకోటిలనొప్పదానినిమహా ♦ నందంబుతోఁద్రోచేదాన్॥

శా॥ ప్రాగల్భ్యంబును వీడియుండియును స ♦ భ్యస్తుత్వంబౌమండనుం
డాగేయప్రతిభ న్యమింఁద్రుంగని స్వీ ♦ యంబై ససిద్ధాంతము
నీ గాంధీర్వముతోడ నిల్పంగననె ♦ ద్వివ్యాగమాంత ప్రసి
ద్ధాగణ్యోక్తులనెప్పు నద్యయిను ♦ సిద్ధాంతంబుఁబో
ద్రోయఁగన్॥

౮౬

— ♦ శ్రీశంకర మండనమిశ్రుల సంవాదము. ♦ —

సీ॥ ఓనయమిశ్వర ♦ వాసిగాజీవేశ్వర; రులకునెప్పుడు నేక ♦ రూ
పమగుట । మంచిగానంగీక ♦ రించెదరీరందు; నలరుసాక్షిగ
బ్రహ్మ ♦ మనవరతముఁ దగశుద్ధతను బుద్ధ ♦ తను నుదాసీనత;
నొప్పమంటచటంచు; ♦ జెచ్చిమలల । బురుషార్థవముగఁ జె
ప్పటను వేదశిరంబు; లకునెప్పు నప్రయో ♦ జకరయనదె?

గీ॥ యనియుమానాంతరావగ ♦ తార్థబోధ; కంబులగు లాకికోక్తుల ♦
కరణి, సుప్ర । మాణవిషయంబుగాఁగ నా ♦ త్మనుచింప; కు
నికినందుఁబ్రమాణంబుఁ ♦ గనముమేము॥

౮-౭

కం॥ అనవుడు నయ్యమివరుఁడి । ట్లనిప్రత్యుత్తరముఁబెప్పి ♦ సత్త్వ
నామం దనగేహివరునితోడం । దనచాక్క శలముమాయఁ ♦
దత్తభలోసన్॥

౮౮

సీ॥ మండనబుధ! నిను ♦ మానంబిదేనుమి; తగజ్వేతకేసు ను ♦
ద్దాలకుండు! నాత్మవీరైతివ ♦ టంచు నిష్కలఁజేసె; నేబ్రహ్మ
మైతినం ♦ చెఱుఁగుకతన! నభయంబునో జన ♦ కా! పంపించి
తివీవు; బ్రహ్మంబుననెయెల్ల ♦ పఱలెఁగాను! నెల్లవీరైతివి ♦ కేవి
శుజ్యోహముల్?; తనయ! యొక్కములోనఁ ♦ గ నెఱుంగి!

గీ॥ టంచు జనకునివిజ్ఞఁ గావించె యాజ్ఞఁ వల్కున్యఃశ్రితనందతో
విజ్ఞఁ ♦ వరులు శీవ్యః తతిని ఒకమేశ్వరుని నాత్మఁ ♦ తనుగ్ర
హింపఁ జేసిరని వేదహకారులఁ ♦ జెప్పఁబడియె॥ ౮౯

మం॥గీ॥ వేదహకారులదత్త్వ ము ♦ స్వాదివాక్కుల నసఘు! హుంఫ
ణ్ముఖంబుల ♦ యట్టులఘము నుపపుజపియింప; వీనికిఁనొక్క
యర్థఁ ముననుకొందు వివక్షయె ♦ పుష్పనుగాని॥ ౯౦

శం॥గీ॥ సదమలార్థంబుఁదోఁపమిఁగదయభిజ్ఞఁ లనిపహుంఫఃఃఘ్ణం
బులఁకునుజహ్నంబు యుక్తతను బ్రాజ్ఞఁ; యిచటనుఁవ్యక్తముగనె
యర్థమగుచుండ నెటుల జ ♦ పార్థలయగు॥ ౯౧

మం॥గీ॥ తత్త్వమసియనుమాట క ♦ తమునజీవ శివులకై కృతయోగ
ను ♦ సవనకర్త శివుఁడెయనువ్రస్తుతినివిధి ♦ శేషమెయగుఁ
గానియతివర్య! యైక్యంబు ♦ కలుగఁజెపును॥ ౯౨

శం॥చం॥కర్మశువులకంగ భూతములు ♦ గాఁజెలునందివ యూపము
ఖ్యవ! స్తుతతుల నెల్లకాలమును ♦ దోయజబాంధవి ముఖ్యదివ్య
సం! తిత్తులఁగఁజెప్పు వాక్తతిక ♦ చా! విధిశేషము? కర్మకాం
షసం! స్థితమగుచదియేగతినిఁజెల్వగు వేటొకకాండమందునన్॥

మం॥చం॥యతికులవర్య! నీననిన ♦ యట్టులజీవునియందు నీశద్య
ష్టితనఁజేయు, బ్రహ్మతనుఁజెందనియన్నమనోఁలొక్కరి
దతులితగీతి నాగమచ ♦ యంబులు, కర్మసమృద్ధికై నుఖ!

స్థితినిదలిర్చు బ్రహ్మనుతిఁ జేయువిధంబునఁ దత్త్వమాదులున్॥

శం॥చం॥ప్రకటమత! యనారతముఁబ్రహ్మవిభావఁజేయునాలికా
దికనుతవనిఁ దోఁచెనుగ ♦ తిన్నిగమాంతగ తత్త్వమాదివా
క్షి కరమునందుఁ దోఁపదిది ♦ నిక్కమకావున నిస్సక్తివు చె

వృకరణియెల్లు కూడెడిని ♦ బోధమెయింగనుఁ గొన్ననిత్తఃకీ॥

మం॥నీ॥యఃపర్య! నిగమాంత ♦ గతభాషణంబులు; బ్రహ్మత్వతఁ
బ్రహ్మణః పరతఁగనుతనై సనసోమాధ్యః రానూసపువీశేష;
మూలధలదర్శన ♦ మునకువిధిని గల్పించినటఁలిటఁ ♦ గల్పింపఁ

దగుబ్రహ్మ; మే యగుబ్రహ్మంబు ♦ నెఱిగినయను | ముక్తిఫ
లంబుచు ♦ బోధించుశ్రుతికిబ్ర; హ్మముకాదలంచెడు ♦ సతఁడు
బ్రహ్మ | వేదిగావలెనను ♦ విధిసట్టులెనబ్ర; హ్మమునాఁగనేమి?
యా ♦ త్మయననేమి? | యనుచులోశంకించు ♦ కొనితత్త్వరూ
పస; మర్పణచేనిత్యుఁ ♦ డఖిలవిడుఁడు | నానందరూపుండు ♦
సఖిలగతుండుచు; ననునాదిగాఁగల ♦ యాగమాంత | నాక్కుల
సత్తతి ♦ వాడుకకుండెచ్చి; కొనిబ్రహ్మము నెఱింగి ♦ కొనగ
వలయుఁ | దదు పాసననుమోక్ష ♦ మొదవకున్ననుశాస్త్ర; దృ
ష్టంబుగా నెనఁదేజరిల్లుఁ | దిన్నఁగావిధిజొన్నకున్నహానాదిహా;
న్యమునరాజరిగెడు ♦ నవనియెల్ల |

గీ॥ ద్వీపసప్తకయనెడువా ♦ స్వితతికిఁబలెఁ | దత్త్వమస్యాదులకునన ♦
ర్థకృమెయగు | నిఁకఁబ్రవృత్తి నివృత్తుల ♦ నేవచింప | కున్నవానికి
శాస్త్రత్వ ♦ మెన్ననున్న ||

౯౬

శం॥ సీ॥ అక్కట ! విధినిమీ ♦ రటుచొన్నుచోఁగ్రియా; జన్య
యకాటవిముక్తి ♦ స్వర్గముఖము | లట్లువినాశంబు ♦ సందుఁగదా
మోక్ష; మునకుసాతిశయత్వ ♦ ముచుననిత్య | తయునులేమిచి
గ్రియా ♦ త్వము దానికొనరింపఁ; దగదు జ్ఞానముమనో ♦ ఛర్మ
మయ్యు | వాసియథాభూత ♦ వస్తుప్రమాణాది; కముచుమాత్ర
మెఱుంగఁ ♦ గలదునుమ్ము | ఏదేవతముకైగృ ♦ హితమయ్యె
హవిస్సు? ! మతిఁదల్పనౌవవ ♦ ట్కృతులదాని |

గీ॥ నదియెమాససమనఁబడు ♦ నదియుఁబురుష | తంత్రమగుటచొన
ర్పంగఁ ♦ దగునొనర్చ | పంటకుచు జ్ఞానమునకట్టు ♦ బొసరదేవు
డుఁ | గానఁదజ్జన్యమగుముక్తి ♦ హానిఁగనదు ||

౯౭

శం॥కం॥తత్త్వమనియనెడు వాక్యము | తత్త్వజ్ఞ! యుపాసనాభిధాప
ర్యవసా | యిత్యముఁగనకున్నను సద్ద | శత్యముచివునకుఁజెప్పు ♦
సర్వజ్ఞనితోన్ ||

౯౮

శం॥ మ॥ అనఘా ! జీవునకిశుతో, దులయనా ♦ హతత్వమస్మ్యక్తిచే!
 తనతన్ జెప్పునో? సర్వవిత్తసకలా ♦ తృత్యాదికాంచదుణా!
 లినో? యాద్యంబుచన్నజెప్పఁదగదో ♦ లింగాంచుటన్నదుణా
 లినెయన్నన్న మతోద్విరోధమగుట ♦ న్లేదెన్న సామ్యంబటన్॥
 మం॥ మ॥ అనుచింబోలున విద్యదావృతినివి ♦ ఖ్యాతింగచన్లేనిబో ।
 ధనుఖానంత్యముఖంబులై సవరమా ♦ తృప్తోల్లసత్సద్గుణౌ ।
 ఘనమత్యాంచిత సద్గుణంబులను వ ♦ క్కాణించు జీవాత్మకీ ।
 శసమత్వంబును దత్తమస్యభిధవో ♦ పంబెన్న గాలేదుగా॥
 శం॥ ఉ॥ వసుధాసుపర్వ! భవ ♦ దుక్తియెక్కిచ్చు కుంబరాత్మతా ।
 దావచియింపవోమమింక ♦ దద్విషయంబుచనేల? నీకవి!
 ద్యావరణంబునుండిపర ♦ మాత్మశకుంబ్రీతి భానశంకనీ!
 చేవిదనీకవర్య! నిర ♦ సింపఁబడెంగద! చూమమియ్యడక॥
 మం॥ మ॥ శమిమూర్ధన్య! జగత్ప్రసూతియగునా ♦ సర్వేశుతోజేతన!
 త్వముచేజీవుచకు న్సుసామ్యమునుదా ♦ వాక్కుచ్చెమంగాతఁద!
 త్వమసీత్యుక్తి జగంబుచేతనమునం ♦ దాఁబుట్టుటంజేసిసాం!
 ఖ్యముఖుల్ చెప్పుప్రధానభూతమర ♦ మాణాద్వద్విరస్తంబులౌ॥
 శం సీ॥ అక్కట! బుధవర్య! ♦ యటులేనిమీమతం; బునఁదత్వమసి
 యంట ♦ చతదుగాదే? తత్త్వమస్తియటంచు ♦ దనరఁగావలె
 నట్లు; లనుటవేదశిఖాళి ♦ కనభిమతము జగతికిజడతాభి ♦ శం
 కవోవఁగనిట్లై; చెప్పఁగావలెనని ♦ చెప్పిదేని వినుము “ తదై
 షత ” ♦ యనుశ్రుతిలోనుండు; వీక్షణశబ్దను ♦ దక్షతనది।
 గీ॥ తెల్లమగుచుండనన్యగ ♦ తిన్జడత్వ! శంకమాన్పుట కనఁబ్రీశ ♦
 స్తంబుగాదు విప్రవర! క్షిప్రముగనీక ♦ బుప్రదాన ముఖ్యనిర
 సనకనుచఁజె ♦ ప్పటయుఁదగదు॥ ౧౦౩
 మం॥ మ॥ యమిపా! నేనుశివుండఁగా ననెమప్రిత్యక్షంపుజ్ఞానంబుతె
 త్వసీత్యుక్తికిఁగల్గెనెకవరత ♦ న్వాక్కుచ్చఁగారాదువే!
 దమునిత్యంబును బత్యమన్నవిధిచే ♦ తందత్వమస్మ్యక్తిజ ।
 వ్యమెయాఁగానిఫలంబువేతెదియుసంఘాప్తిం దావాక్కునన్॥

శం॥ఉ॥ అక్షయచేత భేదమిది ♦ యాచెడఁగిలిన పాపవేదవం॥

కృత్యతియిందియంబునకి ♦ లామని! భేదపునన్ని కర్మమే;

యాక్షితిలేమిఁగల్గుదును ♦ మీ! నుతిఁగాంచిన భేదపుంబ్రహ్మ॥

లక్షణమందుచేభదచె ♦ లంగదుశేవపరేశులందున॥ ౧౦౪

మం॥శా॥ నేనిశానునికంటె వేటచునుడిం ♦ దీపించు భేదంబె యో

జ్ఞానీ! జీవునకొవిశేషణమె, యో ♦ జంగానసంయోగితం॥

దానాయక్షభిదంబులంజెలఁగకు ♦ న్నన్నన్ని కర్మంబునం॥

ధాంబాదు విశేషణత్వముచగా ♦ దా! వాదముకేటికి॥

శం॥ఉ॥ కేవలనూని శేషణత ♦ కేవివరింపకి సన్నికర్మము॥

న్నీవనదోనవచ్చు ధర ♦ ణీసురవర్య! యతిప్రసక్తి, య॥

మౌవళిసన్నికర్మముభి ♦ దాశ్రయమైన విశేషణత్వకూ॥

నావిధిసన్నికృష్టతయు ♦ నాత్మకులేమిననర్హమట్లన్న॥ ౧౦౫

మం॥ఉం॥ యోగివరా! భిదాశ్రయత ♦ నొప్పెను నాత్మకు నింద్రి

యంబుతో॥ సాగదు సన్నికర్మమని ♦ చక్కఁగ నీవచుటొప్పు

దాత్మయు॥ స్తోత్రన నిందియంబుచున ♦ లుచ్చపువ్రవ్యములొట

చేత సం॥ యోగసమాశ్రయత్వమైన ♦ మున్నతినాచుగమందె

సంగడిన్॥ ౧౦౬

శం॥నీ॥ అవనీసురాగ్రీణ్య! ♦ యాత్మతాబ్రభవై న; నబ్జవై సంగుఁ

గాక ♦ యైననేమి? యుక్తంబుగాదు సం ♦ యోగితిసురువంకి;

లకు నొక్కదానికై ♦ ననువచింప; సావయవునితోడ ♦ సావ

యవునకెసం; యోగిత జగతిలో ♦ దాఁగనఁబడుమరమునింది

యమచుకొనిభిదాసంగిత; సంటిమి గాని స ♦ త్యము సరయఁగి॥

గీ॥ నిందియముగాదుసుమ్మ సు ♦ ధీంద్ర! మనము! నేత్రముఖ్య

సహాయత ♦ నెగడునట్టి దీపముంబోలు, నమమ యిం ♦ ద్రి

యములందు॥ మరమునేననుటకులశ ♦ శిశునునుడికి॥ ౧౦౭

మం॥గీ॥ భేదపుంబ్రహ్మయక్షజ ♦ గాదు, సాక్షి॥ దూపయగుచన్న

దానవి ♦ రోధమగుట॥ చివరమాత్ములకభేద ♦ సిద్ధిఁజెలుప॥

దగఁబ్రహ్మణతఁగనునెత ♦ త్వమసిపదము॥ ౧౦౮

శం॥సీ॥ సాక్షియై తనరుఁ బ్రీ • త్యక్షంబలచవిద్య; చేనావృతం
డైన • జీవునకును సమితమాయావృతం • డగుపరమాత్మకు;
భేదమున్నట్లుతోఁపింపఁజేసె! డినిదత్తమసి, వాక్య • మునునవి
ద్యోరుమా; యావినిర్ముక్త జీ • వాత్మపరశి! పులకభేదంబునే •
తెలిపెడి శ్రుతియును; బ్రీత్యక్షమునుభిదా • శ్రీయములగుట!
గీ॥ చేవిరోధంబులేదును • మీ విరోధ! మున్ననాదిఁబ్రవర్తించు •
చున్నబలర | హితపుఁబ్రీత్యక్షముతుదిం బ్రీ • వృత్తమైన! నిగ
మమున బాధితంబగుఁ • దగరజితమ! తిని నసంతరజాత శుక్తి
ప్రమయటు॥ ౧౧౧

మం॥గీ॥ అనఖలజ్ఞాండఁగాన ఘ • లాదికమటు! జీవుఁడువిభిన్నుఁడగు
సదా • శివునికన్న | ననెనునను మానముననుసం • యమివ
రేణ్య! రాదోకోబాధకమభేద • వేదమునకు॥ ౧౧౨

శం॥మ॥ తనరంగాఁబరమార్థభూతమె విభే • దంబిద్ది? కాకున్నఁగా!
ల్పనికంబా? పరమార్థభూతమనఁబో • ల్పనాన్యమేలేదు, కా!
ల్పనికంబన్నఁ బరస్పరవ్యవహృతి • స్థాయద్విభేదంబులే!
దనిమేమొప్పితిమందుచేఁజనదు వి • ప్లా! నీకుసాధింపఁగన్॥

—•మండనమిశ్ర పరాజయము. •—

మ॥ తిరమా సీమొదలైన శంకరుని యుక్తివాతమొప్పారెవా!
క్రుణీదత్తపరానుమోదమయి వి • ద్వద్విశ్వరూపప్రమో!
దరనస్తంభనమై నిజేశ్వరయతి • త్వవ్యాజవాగీశ్వరీ!
పరసాక్షీత్వయుతంబునై సుమచయోద్వర్ణాచ్ఛగంధంబుతోన్॥

గీ॥ యతిపరోద్వక్తిగీగతి • నాత్మమెచ్చి మండనార్చ్యుని మెడనుం
డు • దండవాడి! యుండఁగని భిక్షకీకనీరు • లెండనివతి! యు
తులతోఁదెల్పి మతియనె • యతికినంబ॥ ౧౧౩

కం॥ కోపాతిరేకమున మును శాపమునిడెనాకు దుర్వ • సనముని
భవదీ! యాపారజయమెయవధిగ! నాపనిజరుగుటనువచ్చి • శలు
చనెదయతీ!॥ ౧౧౪

మ॥ అనుచుంబల్కిస్వధామ మందఁజను నా యంబస్యతీంద్రుండువే॥
 గనెబంధించె జయింపఁగోరి వనదు ♦ ర్గామంత్రీరాజంబుచే॥
 తనశంకస్వమతైక్యసిద్ధినిఁజె ♦ తాఁగానిసర్వజ్ఞతం॥
 దినకున్మానము బూజ్యభావమును సి ♦ ధంబౌటకుంఁగాదుసూ॥
 కం॥ శంకరసంయమివర్ణుడఁ | పంకిలయైపరఁగునుభయ ♦ భారతినిటు
 ని॥ శృంగక బద్ధఁగఁజేసి య॥ లంకృతినయభక్తులటఁజె ♦ లంగఁ
 గననియె॥ ౧౧౮

శ॥ అంబా! నిన్ను నెఱుంగుదున్విధికి భా ♦ ర్యంగాఁదురీభేదియా॥
 సంబాఙానికిసోదరీమణిఁగనీ ♦ హంజేసియేవేగఁజి॥
 బ్రంబౌ శ్రీముఖరూపముంగనెడు హా ♦ ర్వస్వాంతఁగా, నిష్ఠువి॥
 శ్వంబుంబోవఁ గృతావతారనునర ♦ స్వత్యంబఁగానేనహూ॥
 మ॥ జననీ! కావుననేగుమత్తతినెయు ♦ మృద్భక్తవర్ణుండనై॥
 చను నేనెప్పుడు నీనిజంబగు నివా ♦ సంబంధనంగీకరిం॥
 తునా? యంచావచనంబుశారదకు నెంతోసమ్మతంబయ్యెమం॥
 డనుచి త్తంబు నెఱుంగఁగోరియతియుం ♦ దానుండె హృష్టాత్ముడై
 ఉ॥ నీతియుతంబులై నిగమ ♦ నిస్తులితార్థము నిర్ణయించుచీ॥
 భూతలమండెనగు యతి ♦ భూపతివాక్కులచేత వేగ భ్రు॥
 స్తాతిశయాగ్రహింపఁడయిన ♦ సంతటఁ గర్మజపండుగాన నా॥
 క్షాతలదేవుడప్పుడెద ♦ సందియమందియ నెన్యమిందుగోనోన్
 కం॥ యతివర! నేనిపుడీన॥ వ్యతరంబగు శపజయంబు ♦ వలనవిషాద॥
 స్థితిఁగననుగాని జైమి॥ న్యతులొక్తులనొంచితంచు ♦ సందితిఁగృ
 శత॥ ౧౨౨

గీ॥ ఎఱుంగు జరిగినదానిని ♦ జరుగఁబోవు దాని, జగమునకెల్ల
 హి ♦ తంబుఁజేయు॥ నఱుదుక్షతనిగమ పృ ♦ వర్తనవిధి నట్టి
 ముని న్యర్థపదవక్త ♦ యెట్టులగును? ॥ ౧౨౩

—మండినమిశ్రనకు శంకరుఁడు జైమనీయేంగిముఁదెల్పుట—

మ॥ అని సందేహమునందు మండనునితో ♦ నాచండితాఁబల్కె ని॥
 ట్లని, యాజైమినియందులేశమును న♦ న్యాయంబుచూపట్టదా॥

తనిచిత్తంబుననుండు భావపుయథా ♦ క్థంబు నివ్విలోకింపఁగా |
మునమేయజ్జలమూటఁజాల మునుమీ ♦ మామృతంబెచుకానాతఁ |
శ్లో || ౧౨౪

కం॥ కవిజనమెఱుంగని మునిచౌ | ప్రివిమలవచనంబుచెదియె? ♦ పలు
కుము యమివ | ర్య! వినిసమంచితమగునో | భవదు క్తినెఱోషము
డిగి ♦ భావించునెదన్ || ౧౨౫

గీ॥ అనుచు మండపబుధుఁడు పో ♦ ర్థసముజ్జేయఁ | గరుణకొప్పారు
మతిని శం ♦ కరయమిందు | శుభయభారతి మొదలగునభి
కులువిన ♦ జై మిసీయేఁగితమఁ జెల్పె ♦ నామెఱుఱుట || ౧౨౬

మ॥ వినుఁడీ బ్రహ్మపరుండునై యవిషయావిష్టాత్మతావారిఁబో
వనెదందాఁదలపోసియమ్ముని పర ♦ బ్రహ్మంబునందంగసా |
ధనతస్సర్వమునై న పుణ్యమును స ♦ త్కర్మాతిరేకంబుచే |
తనిరూపించె దయాపరుండగుచు ♦ ధ్యంబిద్దిముమ్మాటికిన్ ||

మ॥ అమలంబైన “తమేత” మన్నదము బ్ర ♦ హ్మజ్ఞానముంగల్గఁజే
యమహాసాధనమూట, ధర్మసముదా ♦ యంబుచిఁధించెన్నమో
క్షమునందుత్సుకుఁడై నమానితదపే ♦ క్షంజేసియేధర్మసం |
ఘమురూపించెనుగాని వేతెదియుచు ♦ గాదంచునేనెంచెదన్ ||

కం॥ అని శంకరసంయమిజై | మినిమునిహృదయమును సభనుమ్మ
దువుగననమం | డనమిశ్శుఁడంతసంశయ | ముచుగనియమివరుని
విసయ ♦ ముననిట్లుడిగెన్ || ౧౨౭

గీ॥ దమిప! సఫలంబులగుఁ గియా ♦ ర్థకములగుట | శుత్రులె,
యతదర్థకోక్తులీ ♦ క్షీతినివృత్తె | యనుచుఁజెల్పిన జై మిని ♦
మునిశుత్రులకు | సిద్ధవస్తుపరత్వంబుఁ ♦ జెప్పనొక్కొ? || ౧౨౮

ఉ॥ ఈతెఱుఁగొప్పనాఁడగయ ♦ తీశితపల్కుఁ, బరంపరాసద |
దైవితపరంబునై యు శుత్రు ♦ వారమునాత్మవిభోధసత్ఫల |
ఖ్యాతసుకర్మమందు సల ♦ రాఁడెఁగావునఁగర్మకాండగ |
ఖ్యాతసదుక్తిసంతతికి ♦ గర్మపరత్వముఁజూపెమానితాన్ ||

చం॥ అనివిని మండనుండనుఁడి ♦ దాతృపరత్వమునేదసంచయం |
 బుచకగుటిప్రమోసయెడఁ ♦ బూరుషభిన్నమునైన చేతకుఁ |
 ఘనఫలదత్వముండెలియఁ ♦ గాననిజై మినిమానివాసిఁబా |
 ల్చినపరమేశుఁగూడనిర ♦ సింహుటకుంగతమేమి చెప్పమా॥ ౧౩౨

నీ॥ అనిపల్కు మండనుఁ ♦ గని శంకరయమిందుఁగి; డనియెదా
 నిటు సభ్య ♦ జరులుమెచ్చిననఘ! యీజగమెల్ల ♦ సగుంగర్ప
 పూర్వక; మను సనుమానంబె యాగమోక్షి తతిలేక యేప్ర
 కా ♦ శితుఁజేయుఁబరమేశు; ననువాదమాత్రంబు లాగమంబు |
 లనికాణభుజులుఁదా ♦ మనిరుపనిషదేక; గమ్యునీశ్వరున నా ♦
 గమవిదులెఱుఁ |

గీ॥ గుటకుఁదగరనిగమవా ♦ క్కులెవచించు | పట్టిపరమేశునను
 మాన ♦ మిట్టిదెట్టు | లెఱుఁగుననిదృఢయై క్తిని ♦ కరమునశివ |
 పరపుటనుమానమునుమునీ ♦ శ్వరుఁడుతోఁచె॥ ౧౩౩

కం॥ వినుమ్మలె పరమేశా | నునివలన జగంపుభవము ♦ నుస్థయ
 మును నింకనమలమగు ఫలమునుజై | మినిమునినిరసిం చెమిగుల ♦
 మెలకువతోడఁ ॥ ౧౩౪

శా॥ ఈనేనాడినమాని వాక్యముననెం ♦ తేనొప్పగోవ్యంబున |
 జ్ఞానులున్సంతయుఁజూడనేరకనసి ♦ శప్రోచ్చవాదోత్సుకుం |
 గానమ్మాన్యనిఁజెప్పచుండెదరు దీ ♦ నంజేసియేయమ్మునీ |
 శానుండొనెనిరీశవాదిగఁ బరే ♦ శజ్ఞాగ్రుణ్డిమ్మేదిని॥ ౧౩౫

గీ॥ ఇంతమాత్రినె యతఁడుని ♦ రీశవాది | యగునెడ, నిశాటనా
 హిత ♦ మైత్రమము | నహములందున వెలిఁగెడు ♦ నహిమక
 రుని | మహితమా ప్రభుఁజేయదే? ♦ మలినఁగాఁగ॥ ౧౩౬

కం॥ అనిశంకరసంయమిచె | ప్పినజై మినిమానినచన ♦ విలిసితభావం |
 బునువినికనిరంబయుమం | డనుఁడునుసభ్యులును నుత్క ♦ టంబ
 గుతుష్టి॥ ౧౩౭

జైమిని ప్రశస్తుడై శంకరుపల్కులు సార్థకములనట.

గీ॥ మృడచుండంత జై మిని ♦ మతినెఱిగియు నెదనునందియమిను
నుంత ♦ కదురంగమతిఁ దలఁచెనాతనిపల్కుచే ♦ తనునెఱుంగ
మునిని, మానియువచ్చె మం ♦ డనునికడకు॥ ౧౩౮

కం॥ వి సుమతీ! యనిమునిమం దనుతోననెవిడువుమీమ ♦ సస్సం
శయము॥ ఘనుడీతఁడెద్దినాసూ త్రనికరపుంభావమనియె? ♦
దశ్యంబదెగూ॥ ౧౩౯

చం॥ యతిపుణితండు నాదుహృద ♦ యంబునెకాదుసుమీ, శ్రుతి
స్మృతి॥

ప్రతితిగలట్టిభావముఁ ది ♦ రంబుగఁదానయెఱుంగుఁజుమ్మనా
గతమునతీతము న్మోదలు ♦ గాఁగలదెల్లనితండెఱుంగున॥
ట్లితరుడెఱుంగనేరఁడును ♦ మీ, పలుమాటలతోడ నేమియా॥

గీ॥ శ్రుతిశిఖోక్తులకెల్లగు ♦ రుండు సచ్చి దేకరసతత్పరణ నిర్ణ ♦
యించెనుగదా వారిశిష్యుండనగునేను ♦ వారికి విమ తముగనం
దునెయొక్క సూ ♦ త్రంబునేని?॥ ౧౪౦

కం॥ సుమతీ! మతిఁగలసందే హమునున్విడిచినుము గోప్య ♦ మగు
పల్కు భవా భిమునుఁగుజనుఁబోవఁగనూ పముఁగనుపరము
నిఁగనితని ♦ భావింపుమెదల॥ ౧౪౧

సీ॥ కృతయుగంబున సజ్జ ♦ సతతికి విజ్ఞాన; మును గపిలుండను ♦
మునియొసంగుఁ । దేతయందున నవ ♦ భూతవర్షుండైన;
దత్తుండు విజ్ఞానదాతయగును । దావపరయుగమున ♦ ద్వైపా
యనమునీంద్రుఁ; డొసఁగు విజ్ఞానంబు ♦ ను సుమతులకు॥
గలియుగంబునను శం ♦ కరసంయమిందుండె; జ్ఞానంబు నం
చిత ♦ సంతతికిడు॥

గీ॥ ననుచు జై వపురాణంబు ♦ నందు నితని మహిమము వచింపఁ
బడెఁగాన ♦ మతిమదగ్ర్య! యిమ్మహితు సన్నతంబునీ ♦ విష్ణు
డంది భవజలధి ను త్తరింపుము ♦ భయమువీడి॥ ౧౪౩

- ♦ కైమిన్యపచోమున నిస్సంశయఁడై మంచుడు శంకరు సుతించుట. ♦ -
 మ॥ అనుచుకొనై మిని మండనాభ్యుపకు దీ॥ న్యదోషఁగావించియా
 త్మనె యాశంకరుఁ గొనిలించిక నె నం॥ తర్థానమున్వాయనా॥
 కనికాయాగ్ర్యుఁడు మండనుండుచుయతి॥ క్షౌర్యానందో శంకరా॥
 ర్యునకు స్ఫుక్తిసెలంగఁగా నెఱఁగిని॥ దృష్టంబుగా నిల్లచుక॥ ౧౮౮
 చం॥ అనఘవరా! నిరస్తసమ ♦ తాతిశయిండనటంచు నీజగం॥
 బునకును హేతువంచు నవ॥ బోధయె దేహముగాఁజెలంగును ।
 న్నన బుధసంచయోద్భృతినో॥ నర్పఁగ నిమ్మొయిఁజల్పితంచు ని॥
 న్నును మతిగురైఱుంగుదు జ॥ సుర్లయముఖ్యవికారహీనుఁగక॥
 చం॥ యమివర! వేదశేఖర చ ♦ యంబులచే నుదితంబునై న యే॥
 కమగువదంబుఁడత్తమసి ” ♦ ఖడ్గముఁజేఁగొని నీవుపోనకు॥
 న్నుమహి॥ బుమర్థహీనులె య ♦ సందగు బొద్దులవల్కులన్నసం॥
 తమసప్రగూపమందుఁబడి ♦ తాలయమండక యుండనేర్చునే?॥
 చం॥ కలనుబ్రబుద్ధుఁడై నటుల ♦ గన్గొని మూర్ఖుఁడొకండుతోననే॥
 మెలకువఁగంటినంచు నెల ♦ మిందలపోసి మరీతిగా మతిం॥
 దలఁచెదరస్యలోకగతిఁ ♦ దాము విముక్తిఁగఁ గొందఱటటివా॥
 చ॥ గలనిరసింతుదేశిక ! ని ♦ రాకృతమాయులుగాన మీరునులే॥
 శా॥ ధీరత్వంబున భేదవాదులనుము ♦ క్రిందహాశీదర, జూడని॥
 సారంబై తగుకర్మతాముఖరసం ♦ సారంబుఁబోయోయమి॥
 : నిరశేష్! త్వదుక్తసుస్థిరవిము ♦ క్తిన్మోక్షేచందంబాల సం॥
 : సారాతీతననంతచిత్రమదభా ♦ స్వత్సన్ముచిన్నేనదా॥ ౧౮౯
 మ॥ మునుదై తేయ వధూనమావృతను భూ॥ పుత్రింబకేశక్రియన్ ।
 హనుమత్రప్రఖ్యుఁడు సూచుమాత్రిజనను॥ త్యత్వంబుఁదావం దెన
 న్ననవిద్యామరనాకిమి॥ గగధృతిం ♦ దత్తుక్షిణివచ్చిపా
 వనుసర్వేశునిఁదెచ్చు నీవవని వి ♦ శ్వస్తాత్యతంగాంచవే?॥ ౧౯౦
 గీ॥ మున్నుచింత్యమునీదృశ ♦ మునగునీదు॥ మహిమనెఱుంగమినిపు
 డన ♦ మధిజనముగ॥ నేననినదెల్లఁగరుణాబ్ధి ♦ పైన నీవు తగ
 ఘమింపుము జగదార్ధి ♦ దమన! దయను॥ ౧౯౧

గీ॥ కపిలగోతమకణభుజ్మ ధమునివర్మ | లురుతరప్రతిభాఘ్యలై ♦
యురువిమోహా | మునుగనిరటన్ననిగమార్థ ♦ మునువచింపఁ
బరశివాంశమునకెకాక ♦ యెరులకగునె?॥ ౧౫౧

మ॥ అమృతోద్ధారమొనర్చుచట్టి భవదీ ♦ మాన్యేందునందుద్భవిం
చునుహాఘ్నావదు క్రిసంచయసుధాం ♦ శుస్తోమమొప్పుంగ నో!
యమినర్యా! యికనేలచిత్తమలిస ♦ తావపాదీకంబై నకా,
ర్దమపాదాక్షకణాదభాషితచమో ♦ ద్విత్సంతమశ్రేణితో॥

సీ॥ దేవునితోడ వి ♦ ద్వేషించుచును సాధు; గోగణంబులఁజేల్పుఁ ♦
గోరుచట్టి యభినవయవనచ ♦ యంబుచే నీజగం; బెల్లసంవ్యా
ప్తమ ♦ య్యెనిపుడుగన | నిట్టివారలఁగొల్పు ♦ నట్టి మర్దుల
కెట్లు; లలరెడినోమోక్ష ♦ మననినకట!! తెలిసె నిర్జితకలి ♦
మలులొచువిష్ణుత; త్వాసురక్తులుసౌచు ♦ నవనిఁబొల్చి

గీ॥ సద్విదద్విద్యునినుఁగొల్చి ♦ సద్విదగ్రు | లగుచుఁదగుకౌశలిని
దగి ♦ జగతినిబ్రతి దిక్కుచందునఁదామెయై ♦ తేజరిల్లు! నట్టి
వారుండనాకేటి ♦ కట్టిచింత॥ ౧౫౩

గీ॥ అల్పబుద్ధులవివరణఁబనెమప్రబల | నాగములకాటులకునొచ్చు ♦
నాగమములు | తావకోక్తిసుధానేక ♦ మేవఱలక | యాత్మవిధ్య
తాశయంబులై ♦ యలరఁగలవె?॥ ౧౫౪

కం॥ తావకసూక్తిసుధాకిర | తావఁగొకున్నదీవ్రీ ♦ మైదుస్సహ
మా | నీవిపులభవఖరాంశుజ | మావిస్త్రుతతాపమెట్టు ♦ లార్య!
శమించుకొ?॥ ౧౫౫

గీ॥ కర్మయంత్రంబునెక్కి-య ♦ క్కట! తపశ్శ్రు | తగృహకాంతా
తనూజభృ ♦ త్యధనతతులఁ | గమదృఢపుమానమునుగని ♦
పడిననన్ను | విమల! యెత్తితిభవకూప ♦ బిలమునుండి॥ ౧౫౬

కం॥ తొలిబాములఁజేసితిఁదప | ములనుసుకరములను, లేక ♦ మొస
యునె కరుణా | నిలయుండవై జగతీశత | నలరెడునీతోడఁగధమ ♦
హాత్మ ! యిపుడొగి?॥ ౧౫౭

సీ॥ శమమనుతొలిఁజేసి • నమహితపుణ్యభీ; జమునకుమొలకదై •
యమరునదియు | దమసముల్లాసభూ • జమునందునలరు కెం;
జిగురు నానుతిఁజేయఁ • దగినదియును | వైరాగ్యవృక్షంపుఁ •
గోరకంబైయొప్పి; సహనతాలతకుఁ బు • ష్ప మగునదియు |
నైకాగ్ర్యసుమపుట • స్తోకమరందమై; శృద్ధనొప్పారెడు •
సత్సలమయి |

గీ॥ చెలువుఁగాంచినమీవగు • పలుకులపరి | చయమునస్మత్సుపు
ణ్యసం • చయముచేత | నేటికందంగఁగలుగుట • వీటులేని | భా
గ్యముంగంటినిత్యవై • రాగ్యనిలయ!! ౧౫౮

గీ॥ అమరులకునైనఁ బూరుషా • ర్థములనిమచు | భూరిసంసారపరు
లగు • ముక్తినిమచు | సత్కృపార్థిశయైవ యు • ష్మత్కటాక్ష |
రురినిధన్యండాకుంకెడు • గురువరేణ్య!! ౧౫౯

చ॥ నెలఁతలమేల్మీచనవల • నీటగుపైటచెఱంగు గాలిసో |
కులలినెగొఁగిలింపుఁదమిఁ • గూడిన చంచలులున్న నేమి? ని |
స్తులఘనకీర్తికోశులయి • తోచు భవజనులన్న, మీదుప |
ల్కులనునుభావయోధిరుని • లోపలనాడెదరోగురూత్తిమా!!

సీ॥ వాసిఁబొల్చెడునట్టి • వైశద్యమునవేగ; సజ్జానతిమిరంబు • సప
హరించు | చింతాఖ్యసంతాన • తంతుసంగ్రధితనూ; తనభవ
త్సుక్తిము • క్తాఫలముల | హారంబులనుదాల్చి • హర్షసంభ
రితులై; చూచుమాత్రినెమన • స్తుష్టినిడెడు | మహితమనస్కు
లీ • మహిలోన నెల్లడ; విహరించు చుండు ని • ర్విషయు
లగుచు |

గీ॥ దండివర! మండచందెన్నఁ • బండితులకు | నింతకన్నను వేఱున్నె? •
వృద్ధయైవ | విద్యయనుకాంత తనయంత • వృత్తిహముఖ |
సురలవారింపివారినే • ధరణిఁగోరు!! ౧౬౦

చం॥ శ్రుతులకు శోభఁగూరిచి వ • సుంధరనొప్పెడుమీదుకీర్తిసం
చితులిలఁదుష్టిపుష్టినిభ • జింతురుగావుతలోకబంధుభా!

నుతతిని గూబలట్లుకుజ ♦ నుల్కుచుమోహముఁగాంతుఁగొతనీ!

క్షితి గురునేవనేవిగత ♦ కిల్బిషతం బ్రమదాబ్ధిమునైదన్ || ౧౬౨

సీ॥ దమివర్య! మీదుచిం ♦ తనమె కోర్కెలనెల్లఁ గల్పనంబొసరిం
చు ♦ కల్పతరువు! గురువర్య! మీపాద ♦ సరసిజయుగళంబు;
నకు మొక్కిక్కుటయె నంద ♦ నమనువనము! శమిసార్వభౌమ!
యు ♦ ష్మత్సేవనాది సం; కల్పమే నిజముగఁ ♦ గల్పవల్లి!
జ్ఞానోపవీత! యఁ శ్రాంతఁబు నెడమీదు; సుగుణవర్ణనమెయోఁ ♦
జుమిసురధుని!

గీ॥ యనఘ! నిరతంబు మీపద్య ♦ జనమెకనుల! కగపడెడు నిరరా
వాస ♦ మగుజగమునఁ గానఁ దిరముగనెంచి నా ♦ కముచు
దృణము! కన్నలఘువుగ మీవార ♦ తెన్నెడరెడ॥ ౧౬౩

కం॥ కాననిపుడే గుమారుని మానినినింటిని ధనంబు ♦ మఱియును
గృహబం ధానేకకర్మములవిడి! మానితునినుఁగొలుతుఁజూడు ♦
మా; దాసునను॥ ౧౬౪

మ॥ అనిసత్యోక్తిమదార్యసన్నతగుఁబం ♦ డై వేదియాశంకరుం!
డుచునవ్విపుననుగృహంబునయమిం ♦ దుగ్గజేయఁగానెంచియా
తని ధర్మానుచరింగనుఁగొనఁగ నం ♦ తం దన్మనోనిష్ఠభా!
వనిరూడిన్సతి తానెటింగియనె నీ ♦ వాసిన్యమిశానుతోన్॥

— ♦ ఉభయభారతి శంకరునకుఁదనభావిదశనుదెల్పి వాదాభిముఖయాట. ♦ —

గీ॥ యమికులశ్రేష్ఠ! నీదుమ ♦ నమునెఱుఁగుదు! మున్నునే ముని
ముఖమున ♦ విన్నయట్టి జరుగఁబోవునదెల్ల నీ ♦ తరుణమునను!
జెప్పెద సదస్యయుతుఁడవై ♦ చిత్తగింపు॥ ౧౬౬

ఉ॥ నేనొకనాఁడు నాదుజన ♦ నీసవిధంబుననుండ, మించులం
బూని జయింపనొజడలఁ ♦ బొల్పుచుఁ దావెలిబూదిపూఁతనె!
మౌననెనంగఁగానవర ♦ మిత్రుఁడొ నాఁజను దెంచెనత్తజీ!
' న్మొనియొకండుబ్రహ్మవర ♦ మాననుఁడొచుగృహంబుచెంతకున్॥

గీ॥ ఆర్యవర! పాద్యముఖ్య స ♦ పర్యలనపు | జామునిని దృఢుజేసి
మ ♦ దంబవినయ | మునశిరమునొంచి యంజలి ♦ నొనరిచి
యడిగెనిటు మామకమైచదా ♦ నిని ముదమున॥ ౧౬౮
కం॥ మునిఁబ! నాసుతదౌభా | వినినే గుర్తెఱుగ నీవ ♦ వేల తప
ముచే॥ లనెఱుగుదెల్లఁ గృపన॥మునియెడ మీబోటులందు♦రు
రహస్యంబుక॥ • ౧౬౯

చం॥ ఆశుచుతీ! మదాత్మభవయామువు నెంతవహించు నెట్టివా |
నిని బతిఁగానరించు నవ ♦ నీస్థలి నెందఱఁగాంచుఁ బుత్తులి |
స్థు ధరధాన్యసంపదను ♦ గాంచి యొనర్చునె యజ్ఞసంతతి |
స్థనదయఁ దెల్పునుంచుకుగఁ♦గాక్షణమాత్ర నిమిలితాక్షుడై॥
కం॥ ఆమునివర్యుఁడు ఎరుసగ | నామాతకుజరుగఁబోవు ♦ నాతెఱఁ
గుననూ | నామలదయతోఁదెల్పుచు | నామఁముఁ దెల్పుచు రహ
స్య ♦ మగునిద్దానిక॥ ౧౭౦

సీ॥ క్షీతిలోఁ బ్రబలబాహ్య ♦ మతవితానంబుచేఁ; చొలిచదువుల
తెన్ను ♦ భలముగాగ | మఁలదానినిదేర్చు ♦ నరవిండిభవుఁడు
మఁ; ఉనకవీఁద్రాభిఖ్యఁ ♦ గవించెలంగు | నగజశంకరుఁడోతె ♦
హరిఁబయోధిజయట్లు; నీపుట్రియనుచూపు ♦ నాపురుషునె | సతి
నిగాఁబడినియం ♦ చితులఁ బుత్తులిగాంచి; యెల్లజన్మంబుల♦
నెలమిఁజేసి |

గీ॥ ధర్మములకెల్లనిల్లెయై ♦ తనహృదీశు | ననవరతమును నీడయ ♦
ట్లుననరించు | గలనతులకెల్లఁ దలమాను ♦ కంబునగుచు | నెగ
డుఁ తిరకాలమానంద నిలయమగుచు॥ ౧౭౧

గీ॥ తస్మి! పృబలంబుతా మమ ♦ తములనన్తు | మూ శ్రుతిశ్రికాన్య
తాంతంబు ♦ సంతోషట | స్థాపనముఁజేయుటకు మర్త్య ♦ తను
వునంద | శివుఁడిలకు నాశ్మపదములఁ ♦ బుస్సుగుర్చు॥ ౧౭౨

మ॥ శమివేషుఁడగు నీశుఁడోడున్ భవ ♦ త్సా. త్రికా భర్తవా |
దమునుంజేసి జయింపఁగాఁగి యమ ♦ కంఠనభక్తిబ్రహ్మం |

- చముచంద్రులకు న్యరణ్యుడగునా ♦ సద్వర్మనే స్వీయగే |
హముఖత్వాగముఃజేసి తాశరణము ♦ స్వర్ణంబునంగంచెడికొ ||
కం॥ ఇటులామునియని చనెని | పుటికంతయునయ్యె నాకు ♦ భవ్య!
నిజముగా | నెటులగు మునిచల్కున నీ | పటుశిష్యపదంబితని క♦
భావముగమీహికొ || ౧౭౫
- కం॥ మతిమద్వర! యైచను నా | పతికీవు సమగ్రముగ న ♦ పజయ
మునిడవే | నితనిచెయి సగముగాన వి | ఉతఁగాననుఁ జేసికొను
ము ♦ శిష్యుగనితనికొ || ౧౭౬.
- గీ॥ జగమునకు నెల్లఁగారణ ♦ ముగఁజెలఁగుదు | సర్వవిత్త్వమునఁ
దగెడు ♦ సర్వగుండవుఁ | బరముఁడవునై యు గురుమతీ ♦ కర
మువాద | మొనర నీతోనొనర్పవే ♦ డ్కనువహింతు || ౧౭౭
- మ॥ అనుచుంబల్కిన మండనార్యసతి చా ♦ నాయర్థవద్యాక్యరా |
జినగర్హించితశబ్దసంచయ విరా ♦ జిన్మంకరార్భుండుదా |
విని సమ్మోదరసాద్ధిలోమునిఁగి యా | విహృతరోమాంచుడై |
యనె నాసాధ్వనిగాంచి యిట్లుశరదిం ♦ ద్వంశుప్రభాస్మీరుడై ||
- గీ॥ వెలఁది! నామదివాదంపుఁ ♦ గలహమును నొ | నర్పవేడుకఁగనె
నంచ ♦ నంగనీసుఁ | దగదు, మహితయశస్కులీ ♦ జగతిసంగ |
నాజనముతోడ వాదమొ ♦ సర్పరెపుడు || ౧౭౮
- కం॥ అనిపల్కు శంకరాచా | ర్మనిసంతేవాసినిచయ ♦ యుతునింగ
నితా | ననెనిట్లుభయభారతి | ఘనతరసద్యుక్తులెవఁగ ♦ గాః
దత్తభలోకొ || ౧౭౯
- గీ॥ ఎవరునిజమతముచుచొంప ♦ నెపుడెదఁదలఁ | చెదరొ ? వారెన్న
నాతుల ♦ గుదురు, పురుషుఁ | లగుదు రెవరై స నవాపిఁ ♦ దగు
జయింప | నాత్మమతరక్షణోత్సుకు ♦ లగుబుధులకు || ౧౮౦
- ఉ॥ కావుననేయతిప్రవరి! ♦ గార్ధియనంబు సాధ్వితోడ స |
ద్యావుఁడు యాజ్ఞపల్కుడను ♦ తాపసవర్మజౌన ర్చెవాదము |
న్భావిభుండై నమైధిలుఁడు ♦ మున్ములభాంగవతో వివాదముం |
దావిధిజేసి, వీరువను ♦ ధం బ్రతిభానిధులార్య! కారొకో? ||

గీ॥ ఉభయభారతిహయైక్తి ♦ నొప్పువచన | మునువిని ప్రహృష్ట
మతియై, శుభ్ర ♦ తినదిజలధి | యైవెలయుయోగివాగధి ♦ దేవత
యగు | నాపెతోవాదముఁ దలంచె ♦ నాబుధసభ॥ ౧౮౩

ఉభయభారతి శంకరుతో వివాదమునకుఁ గడగి కళాస్థానములనడుగుట.

చం॥ జరిగెవివాదమత్తటిల ♦ సద్గతినాబుధసత్సభం బిర |
స్వరము జయంబెకోరెను వి ♦ భాస్వరబుద్ధుల నొప్పునట్టి చా |
తురినిరచింపఁగాఁబడెను ♦ దోషవివర్జితశబ్ద సంచయో |

ఝరినురువిస్మయంబుఁగను ♦ శారదకున్యమి చక్కవ ర్తికి॥

గీ॥ తగునుయక్తుల నెనఁగు చి ♦ తృపుఁబదముల | వీరలొనరించు
వాదంబు ♦ విని సభికులు | శేషుఁగమలాపుగురుఁగవి ♦ సీమఁ
బోల్పు లేదనవనినేరె బో ♦ లెప్పదరువారు? ॥ ౧౮౪

గీ॥ తగునియతకాలమునఁదక్కఁ ♦ బగటజేయి నై ననువివాదకథశాంతి ♦
నందడయ్యె | ధీరమతుల్లిట్లు సమముగాఁ ♦ బోరుచుండ | నేగఁ
బదునేడుదినములు ♦ వేగమునను॥ ౧౮౫

గీ॥ అంత శారదనిగమాదు ♦ లై న నిఖిల | కలలచవిజేయుఁగాఁగశం
కరయమొందు | నెడఁదన త్తజీ బాగుగ ♦ నెఱిఁగిమఱియు | నేగ
నిట్లనిలోసభా ♦ విం నెరపును॥ ౧౮౬

చం॥ ఇతఁడెదిబాల్యమందునె ♦ యియ్యమిభానమునందియుంటనం |
చితనియమంబులీయఁపును ♦ చెంతనె వాసముఁజేయుచుండుట
సృతిహృదయేశ శాస్త్రనిక ♦ రంబునెఱుంగఁడుగాన వీనివా |
క్ష్మతుఁమరూఢనమ్మన ♦ శాస్త్రముతోనిపుడేడయిం చెడన్॥

గీ॥ అచుచు లోనెంచి శారదాం ♦ గరవివాద | మునఁగల ప్రసంగ
మునుఁజాచి ♦ బుద్ధిచాతు | దినిబ్రసంగాంతరముఁదెచ్చి ♦ ఘన
సభయమి | వరునడిగెమారశాస్త్రత ♦ త్త్వంబున్లు॥ ౧౮౭

గీ॥ సుమశరని కెన్నికలహా? చె ♦ పునువియెట్టి వి? మహినే, యే
వదంబున ♦ వెలయుఁ? బక్ష | యుగళమున నెట్లు విలసిల్లు? ♦
యునతులందుఁ | బురుషులందునెట్లె టా ♦ వృను? యమింద్ర!

— శంకరుడు గడువడుగుట. —

మ॥ అనుచు న్నారదపృచ్ఛచ్ఛేయవిని యత్సగుక్తింశుప్రత్యుత్తరం |
 బునుదాసీయకపిష్ఠాఙ్గోటః దనదా ♦ బుద్ధినివ్చారించె ని |
 స్థితి, బుద్ధానిచివైష్ణవకున్ననగునా ♦ కల్పజ్ఞభావంబు చె |
 స్పృశచో సయమిధర్మసంక్షయము పాప్రీతిచునివ్చారంపఁగన్

గీ॥ ఇట్లు తనమతియొజించి ♦ యిలఁగలట్టి యతులనియమంబుఁ
 గాపాడ ♦ యునునరుండు | నించువిల్లుని శాస్త్రంబు ♦ నెఱిగి
 యునెఱుఁ | గనిమరుజునట్టులాపెతో ♦ ననియెనిట్లు॥ ౧౯౨

గీ॥ పడఁతియొకనెల నాకిట ♦ గడువునిడుము | వాదులొప్పెదరిట్టియ ♦
 వధినొనఁగఁగ | సంతవిద్యలనన్నిట ♦ నలరుపటిమఁ | బలెవిడుతు
 వంగభవశాస్త్ర ♦ పటిమఁగూడ॥ ౧౯౩

మ॥ అనుచు న్శంకరయోగిపల్కు సతితా ♦ సంగీకృతింజూపె నెం |
 టనెయకాఁగాకయటంచు, సంతట యమీ ♦ డ్వర్త్యంశుఁదానా
 క్రిమిం |

చెనభంబున్ శ్రుతివిగ్రహంశు శ్రుతస ♦ చ్ఛిష్యంశునై
 యోగదృ |

ప్రినినామిన్ను తెఱంగునన్నడచె వా ♦ సింబొల్పుచుందానొగిన్॥

అమరకరాజమృతకశేబరమునఁ బ్రవేశింపనైశంకరుడు పద్మపాదుతోడఁజెప్పట

నీ॥ చదలుతెన్నన నేగు ♦ శంకరసంయమి; వర్త్యంశు కనుఁగొనె ♦
 వసుధనొక్క | తేయిని వేటాడి ♦ యాయాసమంది నం; దున
 మహిజపుమూల ♦ మునగ తాసుఁ | డైయు నాకమునుండి ♦
 యవనికిజారిన; వేలుపొనానట ♦ వెలయువాని | గూక్షకప్తమున
 నా ♦ కోశించుచటనుండు; ప్రమదలచేఁ జుట్టఁ ♦ బడినవాని |

గీ॥ మహితమగు నార్తినందిన ♦ మంత్రీజనము | చేత నావృత్తుఁడగు
 వాని ♦ భూతలపతి | నమరకాభిధునంతన ♦ య్యమివరుండుఁ |
 బద్మపాదునిగనుఁగొని ♦ పలికెనిట్లు॥ ౧౯౪

గీ॥ అందపుంజందమునకెల్ల ♦ లగుచునూ! కెక్కుడగుతొయ్యలు
 లగుమి ♦ యెవనికెసగు? నట్టి యమరకభూపతి ♦ యక్కట!
 శ్రీమ | మునమృతినిగాంచియిలబడె ♦ బుత్త్ర! కంటె ౧౯౬

కం॥ మృతుడగు నీనృపుకాయము! సతిరయమునజొచ్చిరాజ్య ♦
 మందితనిసుతుం! బలిఁగానొనరిచియోగవు | గీతిఁదిరిగియురాఁ
 గవేడ్క ♦ గనెమనృతియు॥ ౧౯౭

శా॥ నేనీకాలమునందు నీయవనిజా ♦ నిస్తోమమూర్ధన్య, నా!
 నానీరేజదళాక్షులందలరున ♦ న్యాదృగ్భయాశ్రుప్రకో!
 పానందాదులసర్వవిత్తమును దా ♦ ర్థ్యంబౌగతింజేయఁగా!
 సానందంబుగఁజూడఁగోరెదనెద ♦ న్నచ్చాత్రచూడామణీ॥ ౧౯౮

మ॥ అనుచు నృంకరయోగిపల్కవిని శి ♦ వ్యశ్రేష్ఠుడౌనాసనం!
 దనుఁడీతీరుగఁబల్కెనత్తతిని సాం ♦ త్వంబెంతయేనొప్పను!
 ర్వినిసర్వజ్ఞవతంస! సుంతయును భా ♦ వింపంగలేదీవెఱుం!
 గనిదై నన్ నభక్తియి త్తతి ననుం ♦ గావించువాచాలుగ॥ ౧౯౯

—♦పద్మపదుఁడు శంకరునకు మత్స్యేంద్రయోగి వృత్తముఁజెప్పట.♦—

మ॥ మునుమత్స్యేంద్రుఁడనంగ నొప్పెమమహా ♦ త్సుంబొక్కఁడా
 త్మీయశి! ఘ్ననిగోరక్షనమాఖ్యు నంచితమనీ ♦ ఘ్నస్వీయదే
 హంబుఁబో! వనియోగించిగతాసుఁడైన యొకభూ ♦ ప్రశేష్ఠు
 నెమ్మేనియం! దునఁదాఁజొచ్చితదీయపట్టణపునా ♦ ఘండయ్యె
 దీవ్యనృతి॥ ౨౦౦

శా॥ ఆయోగీంద్రుఁడు భద్రపీఠికనుదా ♦ నానీనుఁడై యుండఁగా!
 శ్రేయోవాత్రమనిద్రమై ప్రజలనం ♦ నేవించెనశ్రాంతముం!
 దోయధ్రింబులు నర్హకాలములయం ♦ దుందామునర్హించెల!
 క్షీయక్తంబయియొప్పెనప్పురి ఫలిం ♦ చెంబై దులిచ్చాగతి॥

గీ॥ కడుఁదెలివినొప్పనట్టి పెరి ♦ గ్గడలుసంత ♦ తెలిమేచునజొచ్చిన ♦
 వానినొక్క! దీప్యఁగానెంచిరాట్సుద ♦ తీమణులను! జెప్పివంపి
 వానిన ♦ శీకృతికయి॥ ౨౦౧

మ॥ సచివప్రేరితలై న యావెలందులు ♦ న్నంగీతమున్లాస్యముం |
బ్రచురాహ్లాభినయాదులం బ్రమదము ♦ ప్పంజూపనయ్యోగిత
ద్రచనాచాతురిపై నఁబేర్మిగని పూ ♦ ర్వస్థార్థయోగంబువీ |
డిచిరంబున్నకలాత్మభావముననుండుఁ బ్రాకృతుంబోలఁదాన్॥

నీ॥ గోరక్షుండుచు దన ♦ గురువర్యునిప్రవృత్తి; నంతయునెఱిగితా |
నంతనతని * దేహంబు నెన్నియో ♦ తెఱఁగులఁ బోచుచు;
నటునిదేషమునూని ♦ యటకునరిగి | శుద్ధాంతకామినీ ♦ స్తోమం
బుచకు నాట్య; ముచునేర్చఁగనియుక్తి ♦ గని వరుసగ | నెకి
మినికెంతయు ♦ నేకాంతమిక్తుడై; యెప్పిహితోక్తులఁ ♦ జె
ప్పుచునట |

గీ॥ తగినసమయంబువేచి త ♦ త్వంబుఁజెలిపి | తనదుగురునినిష్పత్త
రా ♦ గునిఁగఁజేసి | గొప్పయోగానుపూర్విని ♦ జెప్పిపూర్వ |
దేహముంజేర్చె నాతండు ♦ తెలివికలిమి॥ ౨౦౪

ఉ॥ అక్కట, దేశికేంద్ర! విష ♦ యంబులయందలిపేర్మియిట్టిదా |
మక్కువనూను వీర్యనియ ♦ మంబునుద్రోసినఁ బాచితంబుమీ |
కెక్కుడుగాలభింపదే? మ ♦ హీన్ధలిలో నపకీర్తిరాదే? స |
మృక్కుగమీరనేర్తురు న ♦ మంజనకృత్యముఁదెల్పఁగా నిలన్॥

గీ॥ క్షీణినతులమైన మనదున ♦ ద్రవ్యతమదేడే? | మిగుల నిందింపఁద
గిన యీ ♦ మీనకేతు | శాస్త్రమెట? దానిఁగూడనో ♦ సద్గు
రువర! మీరెఱిగిన జగముశే ♦ మించునిపుడే॥ ౨౦౫

చం॥ లలిఁగఁడుమున్నెసంగి శిధి ♦ లంబగు నియ్యమిధర్మముస్థరా |
స్థలై బ్రకటింపఁ గంకణముఁ ♦ దాల్చిన మీకెఱుంగంగరానిదే |
న్నలవమునై నఁగల్గదయి ♦ న న్నగవత్పద! నాకు మీవయిం |
గలిగినప్పేర్మి నిట్లనితిఁ ♦ గాని మఱెద్దియఁగాదునుండిలన్॥ ౨౦౬

కం॥ ఆశంకరయమియంతఁగు | శేషయపదుమాటవిని వ ♦ చించె
నిటుల న | తా! శస్త్రమే, నీవనినది | పేళలపరమార్థమునిట ♦
విను, చెప్పెదనేన్॥ ౨౦౭

—◆ నిస్సంగునికే బాపపుణ్యములంటవని శంకరుడు తెలుపుట. ◆—
 కం॥ సంగవిరహితునకీధర! ణింగామములుద్భవింప ◆ నేరవెపుడుగో!
 పాంగనలతోడఁగూడియె॥సంగెడుశ్రీహరికిఁబోలె॥సచ్చాత్రమణి॥
 ఉ॥ నీరజపాద! కోర్కులుజ ◆ నింపవసంగున కెన్నఁడేని నా!
 భీరవధూసఖుండగు ను ◆ పేందు॥నకురబలె నల్యభిఖ్యనొ!
 ప్పారెడు నట్టియోగమున ◆ కౌ॥ బ్రతిమేదినివజ్రమద్ది మా!
 కీరసలోనఁజూడ నవ ◆ కీర్ణితదై న వివర్యయంబిదా॥ ౨౧౦
 మ॥ కలకామఁబులకెల్ల శిష్యవరసం ◆ కల్పంబె మూలంబు శ్రీ!
 లలనేశానుసకు స్సముండనయిపో ◆ లంగలు నాకద్దయే!
 కలుగంబొదికఁగామమూలమగు సం ◆ కల్పంబు హానింగన !
 స్థలసంస్మత్యఘదృష్టికె న భవపాశంబెల్ల నాశంబగు॥ ౨౧౧
 చం॥ జడుడెవఁడంగముఖ్యములఁ ◆ జక్కఁగ నెంచక నేనెయంచులో!
 గడునభిమానముంగని జ ◆ గంబుననుండునో? చూడవాడెమూ!
 రుండగుఁజూమి! నిజంబుగన ◆ రోజుపదా! యతనింగుఱించియే!
 ర్పడెఁ బ్రతిపేదనద్విధివి ◆ భాస్వరశాస్త్రము లుర్విలోపల॥
 చం॥ జగతిసనాశ్రముండునున ◆ జాతియునేకరసుండజాండు నె!
 న్నఁగనవబోధమాత్రుఁడు న◆సంతుండవర్ణుఁడునై న యాత్మ నా!
 త్మఁగఁగృతబుద్ధితానెఱిగి ◆ ధన్యుఁడునై నిగమపుమాశ్రిపైఁ!
 దగనివసించుచు న్విధికి ◆ దాసుఁడుగాఁడెపుడేనిఁదానిలన్॥౨౧౩
 గీ॥మట్టినుండిజనించిన ◆ యట్టిఘటము! మున్నుగలఁజల్ల మన్నులే◆
 కున్న లేని! యటులఁ బరమాత్మజన్యంబు ◆ నై యు జగమె!
 సఁగదు పరమాత్మలేక ది ◆ ప్పత్రయమున॥ ౨౧౪
 చం॥ మనముసలోకమెల్ల నిది ◆ మాటుటచేత సనిత్యమంచులో!
 గనుఁగొనువిజ్ఞఁడేగతిని ◆ గర్మఫలంబులచే విలిప్తుడో?
 సన్మతపుబుద్ధిచే నిహత ◆ మైనదిగావున స్వప్నకాలమం!
 దొనరుచుపుణ్యముఖ్యమది ◆ యుర్విఫలంబునకొనె?చవ్పమా॥
 మ॥ నియమంబొప్పఁగ స్వర్గదక్షిణలని ◆ స్థిద్రావృభావంబుకొ!
 హయమేధంబుల నెన్నిచేసినను బు ◆ ణ్యంబుంగసంబోడు ని!

ర్భయుఁడై పాటులఁజంపి సంగనఁడు పా ♦ పంబున్వక ర్భత్వమం
తయుహానింగనియుంటచేతఁబరమా ♦ ర్భజండుతానిదరణ్ ||

గీ॥ త్రిశిరసుంజంపెరుషను య ♦ తిప్పవరులఁ బలుపునవేగవృక్
ముల ♦ పాలుచేసె | దాఁగట! యిందునకులోమహానియైనఁ
గలుగలేదని బహుళిచా ♦ గమపుఁబలుకు || ౨౦౭

కం॥ ఘనదక్షిణితా కృతువులఁ ఘనధనములజనక భూమి ♦ కాఁతుఁడు
విబుధాఁ ఛినిదృష్టిపఱచి యభయమె | కనె, దనుగతిఁగనఁడ
టంచుఁ ♦ గాణ్యనచనమా || ౨౦౮

చం॥ గురుదురితాళిచేతఁ దఱుఁ ♦ గుంగనఁడెన్నఁడుఁ దత్త్వవేదిత్యు
త్రిరిపునిమాది, నాజనక ♦ రాజవిధంబున వృద్ధినందఁజే
ద్ధనుకృతాళిచేత; సుకృ ♦ తంబులనేల యొనర్పనై తి? సే
దురితమునేలచేసితిని? ♦ తో?పక, యంచుఁగనండుతాపమున్ ||

గీ॥ కాననీమేనితోడనే ♦ సూనశరుని కలనెఱింగిన దోషంబు ♦ క
లుగదై నఁ గోవిదుల తెన్నుఁగాపాడు ♦ కొఱకుమఱియె | కతను
వుంగనియత్నింతుఁ ♦ గలనెఱుంగ || ౨౦౯

మ॥ నుతియింపందగుకీర్తినొప్పెడు యతీ ♦ నుండఁతఁడీరితినం |
సృతిభీతింబరిమార్చు సత్కథలఁడు ♦ ప్రిందెల్పుచున్విష్యసం |
తతితోడంబదచారులౌ జనులకం ♦ దంజాలఁగట్టంబునౌ |
క్షీతిభృచ్చుంగముఁజేరితామరలఁబ | ల్కెన్విష్యవారంబుతోన్ ||

— శంకరుఁడు స్వశరీరమునకు శిష్యులఁగావలియుంచుట. —

చం॥ అలరెఘఁజూడఁడీరులుగు ♦ హాగ్రమునన్నమదేశమాచు భా |
సిలు శిలయొక్కఁడాశిలకుఁ ♦ జెంతనెయచ్చజలంబునై ఫలా
వలిబహుభారనమృతరు ♦ వారమనోహరన త్తటంబునై |
చెలఁగుసరస్వకండుసర ♦ నీరుహసంచయభాసమానమై || ౨౧౦

గీ॥ సూనశరవిద్యనెఱుంగనౌ ♦ మేనినుండి | దర్పకునివిద్యనంతనేఁ ♦
దగనెఱుంగు | వఱకుమిరిటనుండియే ♦ మఱకనాదు | తనువునన
వద్దగుఁజులార! ♦ మనుపవలయు || ౨౧౧

గీ॥ అనివినేయులశాసించి ♦ యాగుహనురు| యోగబలుడగుయతి
నేత ♦ వేగఁదన శ| రీరమునువీడియమరక ♦ భూరముఁ శ| రీర
మునఁజొచ్చె లింగశ ♦ రీరమునను॥ ౨౨౮

మ॥ తనయంగుష్ఠముమున్నుగాఁగదశమ ♦ ద్వారంబుదాఁకస్సమి|
రునిఁదాఁజేర్చికరంధ్రమార్గమున ని ♦ ర్దుష్టార్థ యోగంబెఱిం|
గిన యాయోగి బహిఃప్రదేశమున క ♦ క్షేత్రంబునంజేరియ|
ల్లననాతెన్ననఁజొచ్చెనామృతపదా ♦ గ్రంథేకధీకుండునై॥

కం॥ మృతఁడై సజ్జీవమయివచ్చి| లితమల్లననయ్యె హృత్ఫలంబిన్వరు
నగన| క్లృతెఱచెనత్తులనాభూ| పతిలేచెంబూర్వమట్లు ♦ పరిజ
నులుకనన్॥ ౨౨౯

చం॥ మొదటఁదదంగమందలరె ♦ మోమునరమ్యత, నాసికాంతని|
ర్యదనిలమంతఁజెన్నెనఁగె♦ నక్షి వికాసమెలర్చెనంతటం|
బవచలనంబెనంగెఁబిద ♦ పన్నిలసిల్లెబలంబునంత భూ|
మిదయితుఁడానుషస్తిగని ♦ మేల్కనునట్టుల లేచె నత్తఱిన్॥

చం॥ తిరిగియులబ్ధజీవునిఁబ ♦ తింగని హర్షభవద్రవంబులం|
గరముప్రహృష్టరమ్యముఖ ♦ కంజములన్వెలఁదుల్పెలంగిరె|
త్తఱినరుణోదయస్ఫురిత ♦ తామరసంబులసారసోద్భృతిం|
దిరముగనొప్పనట్టి నలి ♦ నీలతలట్టులనన్వనంబునన్॥

మ॥ ఆమితంబై యలరారు నాసతులదౌ ♦ హర్షంబునుంగంచిప్రా
ణమునుంగంచినతేనిఁగూడఁగనియా ♦ సందాత్మతామంత్రిన|
త్తములుం గాహళకంబుదుందుభిముఖో ♦ ద్యద్భోషముంజేసిరి|
ద్విమహీవోద్యమములంబొనర్చెనపుడే ♦ దిమ్ముంగొనంగానటన్॥

— శంకరుఁడు పరకాయప్రదేశమున నమరకరాజై వెలయుట. —

గీ॥ అంతఃక్రతశాంతికవిధులై ♦ హర్షమునఁ బు| రోహితామాత్య
ముఖ్యులౌ ♦ రులుతగుగతి| మంగళముఁజేయ భద్రమా ♦ తం
గమువయి| నెక్కి భూపవరుండుతా ♦ నేగెఁబురికి॥ ౨౩౦

కం॥ నగరంబుఁజేరి నృపుఁడిలఁగి దగునాపులఁజూచినమ్మ ♦ తంబగు
సన్నం॥ తిగిణముతోఁజేఁడులుతన॥ దగునాజ్ఞనుమెలఁగఁబ్రోచె♦
హరిదివముఁబలె॥ ౨౩౧

గీ॥ ఇట్లు నృపభావమునందు ♦ మీశ్వరుండు । మహినిబాలించు
చుండన ♦ మాత్యులెల్ల॥ నతనియెడ సంశయాత్ములై ♦ యవ్వ
డేక॥ తంబునంజేసిరాలోచ ♦ నంబునిట్లు॥ ౨౩౨

ధృ॥కో॥ప్రకృతిభాగ్యవశంబుచే జన ♦ పాలుఁడితఁడుమి త్రిఁగాం॥
చికడువేగమెప్పాణముంబడ ♦ సెన్దరాస్థలినంత నె॥
ట్లాకనఁగానటులేయెసంగెఁగ ♦ డున్నదివ్యలనద్దణ॥
ప్రకరుఁడై తొలిమాదిరిగాకతి♦ రంపునన్నుతిపాత్రత॥ ॥

గీ॥ అర్థలకుధనమొసఁగు య ♦ యాతియట్లు॥ పలుకునన్జూడై బృ
హ ♦ స్పతివిధముగ॥ నరినృపాలురగెలుచుఁ దా ♦ నర్జునుబలె॥
సర్వమునెఱుంగు నీతేఁడు ♦ శర్వురీతి॥ ౨౩౩

చం॥ అనిశవిస్మృత్యరంబులగు ♦ నట్టివియు న్మనులేనిశౌర్యధై॥
ర్యనియతి దానపూర్వములు ♦ నన్యులకుం గడుదుర్లభంబులై॥
కనఁదగు సద్గుణంబులన ♦ ఖండమహీవలయేశుఁ డీతఁడొ॥
ప్పునుగనె నాద్యుడౌ వరమ♦పూరుషరీతిగఁ జూడుఁడియెడక॥

సీ॥ ఋతువులనేకాక ♦ క్షీతిరుహంబులివెల్లఁ; గునుమితాగ్రంబు
లై ♦ కొమరుమిగిలె॥ ధేనురాజియుమహి ♦ పీనికాయంబును;
జాలునట్లాసఁగెడు ♦ పాలనిపుడు॥ ఇష్టమొనంత ను ♦ వృష్టిచేఁ
దగి యర్హ; సర్వసస్యంబుల ♦ నుర్వియలరె॥ బ్రజలెల్లఁ దమ
కుఁ జె ♦ ప్పఁబడినధర్మంబు; లందనురాగంబుఁ ♦ బొందిరితగఁ॥

గీ॥ గలదొసంగులక్తిలై న ♦ కలియిదెయు । నతిశయించెఁడుఁడేత
నీ ♦ క్షీతిపుమహిమఁ॥ గాన మానతేనిమెయిఁజొచ్చి ♦ కడుసిరి
గని॥ ధరననఘుఁ డొక్కఁడేలెడుఁ♦ దధ్యముగను॥ ౨౩౪

ఉ॥ కానగుణంబురాశియు న ♦ కల్మషుడౌ నితఁడెట్లు పూర్వపు॥
నేనిని జెందకుండునొ య ♦ మేయసుధీవర్ధలార! యట్లుగా॥

బూనికతోడఁ జేయుదము ♦ భూజరులెల్ల సుఖింతురంచు మేఁ
ధానిధులైన ప్రిగ్గడలు ♦ తామొకనిశ్చయముంబొనర్చుచు॥

—♦ మంతులు మృతకశేబరపెటనున్నస్థింపజేయ శాపించుట ♦—
ఆ॥వె॥ మహిని నెవ్వడేని ♦ మనుజుండు విగతానుఁ డైనయెడల
వాని ♦ మేనినీర । లెన్నకుండనే ద ♦ హింపుడచుచు భృత్యు
వరులకాననిడిఁచి మఱుంగునదగ॥ ౨౩౮

ఆ॥వె॥ అంత రాజ్యభరము ♦ సంతయు భూనాథుఁ డాపులగు న
మాత్యు ♦ లందునునిచి పడఁతులదరిని బెఱ ♦ పుడమితేనికీ
గాని విషయసమితి ననుభ ♦ వించెనపుడు॥ ౨౩౯

—♦శంకరుఁడు రాజరూపమున రాణులంగూడికామశాస్త్ర ప్రారంభించె॥—

సీ॥ సురుచిరమైన యు ♦ ప్పరిగలో వెన్నెల; వలెనుండు స్ఫటికం
పు ♦ ఫలకమునను వెలఁదులతోఁ బాచి ♦ కలచే దురోదర;
క్రిడలజేయుచుఁ ♦ గెలుపెసఁగిన నధరసందశనంబు ♦ నటులె
బాహూద్యహ; నంబుచు మహితోత్ప ♦ లంబుచేత సంతాడ
నంబును ♦ వింతయానురతివి; పర్యయంబునునట♦ఫణముగాఁగ।
గీ॥ నేరుపాటుచు జేసి మ ♦ హీతలేందుఁగి డతివిలాసంబుతోడన♦
హర్షిశంబు సంగనాపాంగ సంచయా ♦ లింగితుండయి యురు
తరానందజలధిలో ♦ నోలలాడె॥ ౨౪౦

సీ॥ కెమ్మోవిగలయ మృతముతోఁ గలియుట; చేతరుచ్యంబయి ♦
చెలఁగునదియు నాననానిలముతో ♦ నమరినసంపర్క; మునఁ
జేసి పరిమళ ♦ ముఁగనినదియు వెలఁదులకరముల ♦ వెలయు
చుండుటఁజేసి; మిగులహర్షంబు నొ ♦ సఁగెనునదియు సితకర
చ్ఛవిపతి ♦ మృతముచుం ద్రావిన; మదకరమునునొచ్చు ♦
బొడలునదియు॥

గీ॥ నైన మధువును భూమిాశుఁ ♦ డాదరముచఁ బసిఁడిగిన్నెలతో
డఁదాఁ ♦ బలుతెఱఁగులఁ గ్రోలుచువిలాసిసీజన ♦ పాళిచేతఁ
గోల్పజేయుచు హ్లాద్ధి ♦ నోలలాడె॥ ౨౪౧

సీ॥ మధుసూననఁజాత ♦ మనకలకలితంబు; జాతలేశస్వేద ♦ సంయు
తంబు; జేతోహాలావ ♦ చాతురీలలితంబు; పులకాంకురవ్యాప్తి ♦
విలసితంబు । సంస్ఫురన్నీరేజ ♦ సారభరమ్యంబు; సంచితసీ
తాగర ♦ సంచయంబు; దరముకుళితరమ్య ♦ తరనేత్రలిసితంబు;
లజ్జలవవశోద్వీ ♦ లాసయుతము॥

గీ॥ సంచలచ్ఛార్ణకుంతల ♦ పాంచితంబు; సతివిస్మృత్వరసుమశర ♦
ద్యుతియుతంబు; నగువిలాససతీముఖం ♦ బుంగుతలేశుఁ; డక్షులం
గోలిమిగులగృ ♦ తార్థుడయ్యె॥ ౨౮౨

సీ॥ సంకప్తసదృశ ♦ చ్ఛనబింబసుఫలంబు; బాధితసీన ప ♦ యోధ
రంబు; వివృతసజ్జఘనంబు ♦ వేల్లితమణితంబు; బ్రాస్తామితో
త్సాహ ♦ భాసితంబు; శ్రీవణమంగళరణ ♦ ద్రీత్న మేఖలమునా;
సాదితసుకీయా ♦ భేదయుతము; నటదఖలాంగంబు; ♦ ద్రుటిత
నిశాహంబు; విగతాన్యభాషనా ♦ విలసితంబు॥

గీ॥ నై నయానందమాధరా ♦ జానికపుషు; వాక్చయంబునకుచునని ♦
ర్వాచ్యఘగుచు; దినదినంబునువృద్ధితో ♦ దేజరిల్లి; మదికిమా
త్రంబు తెలియనై ♦ యొదవెఁజూడ॥ ౨౮౩

శా॥ జ్ఞాతానంగకలానుతత్త్వంబు మనో ♦ జ్ఞప్తోల్లసచ్ఛేష్టితో;
పేతుండున్విషయాభినంతటనువ్యా ♦ వృత్తంబునొనిందియ;
వ్రాతంబొప్పగఁదాసదానుస్మృతస ♦ ద్రామోత్తముండై కుచ
ఖ్యాతశ్రీగురుగొల్చినద్రీతవిధా ♦ త్రానందముంబొందెదాన్
ఆ॥ వె॥ పుడమితేజు పూర్వ ♦ మునఁబోలె దానందె; భోగినులను
గూడి ♦ భోగములను; గడురమించె గంతు ♦ కలలవాత్సా
యన; విధులఁగలిసి శాస్త్ర ♦ విధమునెఱిగె॥ ౨౮౪

సీ॥ ధర్మాదివర్గ త్రి ♦ తయపునద్రీతియు; విద్యాసముపదేశ ♦ వి
ధమునాగ; రికసువృత్తమును నా ♦ యకసహాయముఁజేయు;
దూతికకొనరింప ♦ నొతెఱఁగును; సమయభావప్రమా ♦ ణము
లను రత్యవ; స్థాపనములు; బ్రీతి; ♦ జాతులు; బరి; రంభణ స

చా ♦ రములుఁ జుంబనభేద; ములు నఖదశసజా ♦ తులును
దశన| విచ్ఛేద్యవిధులును ♦ వివిధదేశోపచా; రములును సం
వేశ ♦ నములగతులు| వివిధచిత్రరతాళి ♦ విధమును బ్రహ్మ
రణ; పునియోగములరీతు ♦ లును దదుక్త | సీతార్థముల
దైన ♦ చెలువును బురుషాయ; తంపుతేజ్ఞుగును ♦ నింపగు
పురు| షోపసంసర్గంబు ♦ నౌ పరిష్టకమును; బ్రణయజకల
హంబు ♦ మునుగలట్టి

గీ॥ యమలవాత్స్యాయనోదిత ♦ మైన సూత్ర| జాతమును దాని
దైన భా ♦ వ్యముఁ బటుమతిఁ| గనుఁగొని వినూత్నసద్భావ
గర్భమగుని | బంధమునుజేసె నృపతి నై ♦ పథ్యధరుఁడు॥ ౨౪౬

చం॥ యమకలసార్వభౌముడిటు ♦ లాయవనీశుని మేనఁజొచ్చి వి
ద్రుమతనులౌ తదంగనల ♦ తో విహరించుచునుండ సంతఁద|
త్సమయముదాటుటంగని వి ♦ చారముతోయమిపాశ్రయల్లదం|
గమునటఁబోచుచివిధము ♦ గాఁబ్రలపింపఁదొడంగిరందఱున్॥

—శంకరశిష్యులు చింతించి గురుని వెదకుటకై వెడలుట.—

చం॥ మనగురువర్యులొక్కనెల ♦ మాత్రమె తామవధింబొనర్చియే|
గనదియుఁగూడఁబోయె మఱి ♦ ఘనసములుంజనె నైదో?

యాతొ? యిం|

కనుదమమేనఁజొచ్చినను ♦ నాథులఁ గామనలంబొనర్పఁద|
స్మనముననేటికై నను స ♦ మంజసమూదయపుట్టదయ్యెఁగా॥

చం॥ ఇకమనకేమినేయనగు? ♦ నెచ్చటికిన్వేదకంగఁబోవనా? |
నకలుఘడిచ్చటంగలఁడ ♦ టంచుఁదగన్మనలంగుఱించి భ|
వ్యకరుణలోడుతంబలుకు ♦ వారెవరాజలరాశిభూమినో|
పికఁగనినంబరాంగగున ♦ భీతుగురుం దెలియంగనానెఱుఁ

తోటక॥ తిరమా కృపనొప్పెడు ♦ దేశికుఁడి|
త్తటివీడితగన్సవి ♦ ధంబునకు|

నృసిచేర్పకయున్నెడ ♦ మాకువిప|

ధరితత్పదభాక్కుల ♦ కండయెటుల్ ||

౨౫౦

సీ॥ సకలేంద్రియంబుల ♦ జాడ్యంబునిశ్శేష; ముగఁబాపినవనవ ♦
ముగఁజెలఁగెడు| నాహ్లాదమునుమాటి ♦ కమరుచునదియును;
సంతతాశ్లాఘర ♦ జస్కములగు| సంయమిశ్వరపాద ♦ జలజాత
ములనాశ్రయించుట శ్రేయంబు ♦ నిచ్చునదియు| విఘ్నం
బులేకవివృద్ధినందినయట్టి; దోసంబునకునును ♦ ద్వాసనయును|

గీ॥ హద్దుసుంతయులేక యే ♦ పొద్దునెసఁగు| నదియునొదివ్యతా
సన ♦ ననవరతము| నంచితమనంబుచేఁ గొఁగి ♦ లించికొనుచు|
విపులమగు భక్తితోడ భా ♦ వింతునేను||

౨౫౧

సీ॥ ఫలితంబులగు సత్త్వ ♦ పాదపంబులయట్లు; పరిణితయోగసం ♦
పదలరీతిఁ| జెన్నాదువైదిక ♦ శ్రీలభాసలఁబోలె; మెయినొప్ప
తత్త్వని ♦ ర్ణయములగతి | నిగడునెసంగుచు ♦ నిజలాభవైభవం;
బుననుభవ్యత్వంబు ♦ గనినవాయన| నుపశాంతినాఁబడు ♦
నువిదతోడుతఁగూడి; గార్హస్థ్యభావంబు ♦ గాంచినవన|

గీ॥ నలరియతదన్యతను నఖి ♦ లాత్మకముల| గుచునువెలసెడుశం
కర ♦ గురువరేణ్య| భామములనెల్లమనకుని ♦ ద్ధాత్రిలోన|
నెపుడుదయనొప్పుచు ననుగి ♦ హించునొక్కొ?||

౨౫౨

కం॥ అజ్ఞావినయముఁబొపుచు| విజ్ఞభవాగ్న్యపశమంబు ♦ వేచేయుచు
యో| గజవరుండై తగునా| త్మజ్ఞుడు శంకరుడైనాకు ♦ మహి
నొసఁగుగతిక||

౨౫౩

ఉ॥ మోహతమోహతింగనని ♦ పూజ్యనినెవ్వనిఁజేరిసంయము|
ల్యాహటమైనమాయనెడఁ ♦ బాసెదఱో యమృతప్రదంబునే|
నోహరము శ్రీతాళికయి ♦ నుత్యతనందెడు నమ్మహాత్ముకౌ
తూహలవద్దగధ్వఁబడు ♦ తోడనెశోకపయోధినీదనా||

౨౫౪

మ॥ మునునాకుండు ననాద్యవిద్యయనఁగా ♦ మోపై నపెంజీకటిం|
దననద్గోతరిచేతఁబాపిగళిత ♦ ద్వైతంబునొనద్యయం|

బునుదీపింపఁగఁజేయుచుంబరమత ♦ పూహంధకారాధ్వపాం
ధనికాయంబుననుండు దుష్క ధకుడంభంబూష్పుటెన్దొప్పెదో॥

శో॥ ముక్తిన్దాసినిగానొనర్పఁ దగు నొ ♦ ప్పంగాంచియున్నట్టి రి
మోక్షీస్వీయపదాంబుజశ్శితహృదంహోనాశముంజేయుచా
సక్తిన్నవొగిరాకయున్నఁ బరిహా ♦ సంబుజ్జనుల్నేయ స
ద్భక్తింబొల్చెను నాకుదుఃఖముశమిం ♦ పంబోదునదేశికా॥

గీ॥ ఇట్టులురుభేదముందన ♦ హితులుచెందఁ నవగతయతీశమహి
ముండు ♦ నై యుఁబద్మ పాదుఁడర్థంబుతోనొప్పు ♦ పలుకులఁ
దగఁ భేదమునుబొవుచునుబలికెనపుశిట్లు॥ ౨౫౭

ఉ॥ స్నేహితులార! భేదముచు ♦ జెందకుడీమనమెల్లఁగూడియు
తాహమునూని గూఢముగ ♦ ధాత్రినిలావివరంబుల్పర్చి
ద్వాహపథంబునందునశి ♦ వంకరు శంకరు దేవముఖ్యున
ద్దేహనిగూహితుండయిన ♦ దేవునియట్టులచోయఁగావలె॥

భుజంగప్రయాతము॥ అనిర్విణ్ణచిత్తుండు ♦ నై తాఁబ్రయత్నుఁ
బుచుంజేయదుష్పాప్రిస ♦ ముంబొందునర్థం
బునున్మున్నుదివ్యోత్త ♦ ముల్విఘ్నముంబొం
దినంగాంచరేవేగ ♦ దివ్యామృతంబు॥ ౨౫౮

కం॥ మఱియొకమెయిఁజొచ్చుటమనఁ గురునర్యుఁడువెదకఁజూపు
కుంఁగాఁడయినఁ న్నురుచులరాహూదరశశి ధరుఁడట్లుఁజెలియఁ
బడెను ♦ దనగుణములఁదా॥ ౨౫౯

గీ॥ హుతవహద్యుతియైన స ♦ ద్యుతివరుండు కామశాస్త్రంబునెఱుఁ
గన ♦ కామియైయుఁ దనతనువునుండి వెడలికా ♦ మినులలీల
లకుఁదగినతేనిమేనఁజె ♦ లంగఁబోలు॥ ౨౬౦

చం॥ అవిరతత్త్వమిద్దుభవ ♦ రాగ్రణియకామనదేశికోత్తముం
శువఱుచోటమర్త్యులక ♦ శున్నుఁజుయింతురు, గోగము
ఖ్యవిపదనీకముంగనమి ♦ గాలసువృష్టిదుఁడిందుఁజొట,ద
స్యవిరతిపీఠఁబాయుటను ♦ నుర్వినిస్వస్వనుధర్మనిష్ఠులె॥ ౨౬౧

గీ॥ కాన నాలస్యముచుండి ♦ కషరయమున | నిరవధిభవాద్ధినేతఁ
వా ♦ గురువరపద| సరసిజంబును వెదకంగఁ ♦ జనఁగవలయుఁ|
గాని మనకిటఁ గాలంబుఁ ♦ గడపఁజనదు॥ ౨౬౩

కం॥ అనుచుంబల్కిన యబ్జప| దునివచనము నెల్లరునువి ♦ ధూతా
తిశయా| త్మనిలిపి యటఁగొండఱగురు | తనువును మనుపంగ
నునిచి ♦ తరలిరివేగన్॥ ౨౬౪

సీ॥ ఒకకొండనుండి వే♦ తొకకొండచొప్పునఁ; గలనగంబులనెల్లఁ♦
గలియఁజూచి| యొకకాననూని యిం ♦ కొకకానరీతిగాఁ; గొ
ల్లతా కానల ♦ నెల్లవెదకి | యొకగొబనుండి వే ♦ తొకగొబ
మాదిగిగా; గహ్వరంబులనెల్లఁ ♦ గాంచికాంచి| యొకదేశము
విడి మ ♦ తొక్కదేశంబుగా; వివిధదేశంబుల ♦ వెదకివెదకి|

గీ॥ వేలుపులయిండ్లనిరిసింపఁ ♦ జాలునట్టి | కలిమినలరారు గృహ
ముల♦ నలరుచుండు | నమరక వసుంధరేశు దే♦ శములకంతఁ|
జేరిరా శంకరయమిందుగి ♦ శిష్యవరులు॥ ౨౬౫

చం॥ అట మృతిఁగాంచియు న్మరల♦నాయువునందుటతేడతండువి|
స్ఫుటనుగుణంబులం బృథువి ♦ భువ్రీతినట్లై దిలీపుసాటిఁగాం|
చుటవిని దేశికుండెయను♦చుందలపోసి వినేయులెల్లను|

త్కట విరహోద్భవా ర్తివిడఁ♦ దారురుధైర్యముగాంచిన త్తఱిన్॥

మ॥ తరుణీనకుఁగ గానలోలునిఁగన ♦ ధ్ధాత్రీశునాలించి య|
ప్పరిలోనికనెసంగు సంగతులనా ♦ మూలాగ్రమున్మున్నెఱిం|
గిరికాన న్వేసవారలెల్లరును సం♦ గీతజ వేషంబుల|

ననరసంభాగతిఁదాల్చి యప్పరములో ♦ సంజొచ్చిరంచద్గతిన్॥

గీ॥ అంత తేలికినాత్మ వి ♦ ద్యాతిశయము | రీతిఁ దత్సంగోహార్థ
ధృ ♦ తాతిశయము| గాన నెఱిఁగింపఁజేసి యా ♦ తేనిదైన|
యానతింగని తుష్టిని ♦ లోనికరిగి॥ ౨౬౬

సీ॥ కరకంకణధ్వను ♦ ల్వీటలఁ గెలంకుల; రమణీమణు ల్చామ ♦
రములవీవ| వీనులకింపుగా ♦ గానంబు సంగీత; విదలైన కామి
ను ♦ లెదుటఁబాడ| బంగరుంగఱునె ♦ సంగునితచ్ఛత్రీ; మున

మఱినుకుటము ♦ స్వను వహించు సిందుని దారకా ♦ బృంద
మట్టులందన్న; సుదతనికాయమ్మ ♦ చుట్టికొలువ

గీ॥ మేనిగని మహికిడిగిన ♦ సూరశరుడ । నంగ సాంతఃపురుం
డైన ♦ నాకవిభుని । మాదిరిగ నర్హకేళి వి ♦ నోదములగొ ।
లుప్తనలరున్మపువ్వుర ♦ లు కనుగొనిరి॥ ౨౬౯

— శంకరశిష్యులు పాబుపల్లెదర్శించి రాజమాధరగురుని మేల్కొలుపుట. —

గీ॥ కాంచితదోగములకు న ♦ క్కజముచంది । తేనికనుసన్న నుప
విష్టు ♦ తై నితాంత । నుస్వరంబుగ మూర్ఖవా ♦ నుపదవిదులు ।
సభవిమోహంబుగనఁ బాడి ♦ రభయతనిటు॥ ౨౭౦

లయగ్రాహి॥ భృంగవర! నీదయిన ♦ సంగతినివీడి గిరి; శృంగము
సరమ్యభవ ♦ దంగముసెలంగ । స్థంగమునుకొంచె శిశు ♦
భృంగతతి దానిమను; పంగఁ గలుపాంతరము ♦ లంగనుటచేసి ।
పుంగటకటా! యిటుల ♦ సంగ సమయంబు నెఱుఁ ; గంగను
బ్రపంచముదొ ♦ లింగలుగుచాని । బొంగుచుచువీడి నిజ ♦ ముం
గనఁగలేకటఁజె; లంగుచునునంచనము ♦ నుంగ నితివేలా? ౨౭౦

గీ॥ శమదమాదిక పూర్వగు ♦ ణములవీడి । గర్వముంగనియిప్పుడ ♦
పూర్వమనము । ననుసరించుచు నావస్తు ♦ వనుచుండలఁప । నేల?
రోలంబ! మామాట ♦ నికడలఁపుము ॥ ౨౭౧

గీ॥ నేతిసేత్యాది వేదవా ♦ గ్రీతినిపుణ । ముగను మూర్తంబులన
మూర్త ♦ ములగుదోసి । త్రోయఁగారానిదేని బు ♦ ధులును
స్వాత్మ । తనుదలంతురొ; యట్టి ను ♦ తత్త్వమివా॥ ౨౭౩

ఉ॥ మిన్నది మున్ను గాగల య ♦ మేయజగంబును సృష్టించేసి వి ।
దృన్నిచయంబు గూఢముగ ♦ దాననుజేరి నుయ్య కీంచయం ।
బన్న ఘనావఘాతనిచ ♦ యంబునఁ గోశతుషాయందునం ।
దిన్నగదేని చియ్యమటు ♦ తీయునుకట్టి సుతత్త్వమివావళి! ౨౭౪
చం॥ అతివిషమంబులై న విష ♦ యంబులనిచ్చఁజరించు నింద్రయా ।
శ్వతతిని దోషదర్శనఁ ♦ శానిహతిస్మరలించి యంతనం ।

చితనిజచిత్రశ్శ్రితతి ♦ చే నెల కీరులుగట్టిముంతురా|

తతధృతితోడ నట్టి పుత్రత్వమవీవనుమీ! ద్విరేభమా! || ౨౭౫

గీ॥ జాగ్రదాదులునౌ నవ ♦ స్థలనునేది| తానచన్యూతమగుచున్న ♦
సూనములను| దారమట్టులుపాధిని ♦ దాకకలరు| నట్టిపరతత్వ
మీనైతి ♦ వళివతంస|| ౨౭౬

గీ॥ హాటకంబునకును సుకీ ♦ రీటముఖ్య| వస్తుతాదాత్మ్యమట్టుల ♦
వరుసశ్రుతులు | పురుష ఏవేదమిత్యాదు ♦ లరయ నిఖిల|
కారణతఁజెప్ప దేనికా ♦ సారమీవె|| ౨౭౭

ఉ॥ ఈమెయినొప్పు నేనెదివ ♦ సేశ్వరమండలవాసి నాగ్రహ|
గామణి మండలంబున వి ♦ రాజిలుచుందునటంచు వేదవి|
ద్దామణు లాత్మశిష్యులకుఁ ♦ గావ్యతి హారముతోడ దేనినిం |
దామువచింతురట్టిపర ♦ తత్వమవీవనుమీ; ద్విరేభమా! || ౨౭౮

కం॥ వేదానువచనసద్దా| నాదికముల శ్రద్ధఁజేసి ♦ యమలాంతరుతా|
భూదేవరులకెఱుంగఁగ| నై దీపించెనుతత్త్వ ♦ మళివర! నీవే॥

సీ॥ శమదమోపరమ ము ♦ ఖ్యములై న సాధనం; బులచే నిజాత్మ
నె ♦ విలసదాత్మ| యందు విద్వద్వర్య ♦ సందోహ మెద్దాని;
వెదకి సుశ్రద్ధఁడ ♦ ద్విధమెఱింగి| యుత్తోరుతర సచ్చి ♦ దా
సందరూపమై; సంస్మృతిఁదిరిగియు ♦ జన్మమృత్యు| లక్షణక్షేత్రం
బు ♦ లనెపుడు చెందక; నిత్యసౌఖ్యంబుల ♦ నెగడుచుండు|

గీ॥ నట్టి పరతత్వమీవౌదు ♦ వళివతంస! | తలఁచికొనుము మన
మ్ములో ♦ పలనిజమ్ము| చెల్లముగ మానుపలుకులఁ ♦ దెలిసి
కొనుము| మోహము పహింపఁబోకుమీ ♦ వై హికమున॥

శా॥ నై పుణ్యంబలరార నిప్పగిది నీ ♦ నాతఁడునాదంబుచే|
నాప్యశ్రీశునిమోల వారు నిజకం ♦ తాలాపముంజేర్చియా|
త్యాపార్థమెసంగఁ బాడవినిచే ♦ యందగ్గకార్యంబు నా |
భూపాలుండునెఱింగి వారలఁ దగం ♦ బూజించిపంపెన్వడి॥

ఉ॥ సాధువరేణ్యుడై వఱులు ♦ సంయమి వారలచేతనిట్టులు|
ద్బోధితుఁడౌచు మెల్లఁగనె ♦ మూర్ఖునుదాఁగనియంతనాధరా|

నాథుని మేననుండి సుమ + నన్నులు మెచ్చుగనిర్లమించి యా|
భూధరగహ్వరంబునకుఁ + బోయె స్వదేహములోనఁ జేరఁగన్॥

శంకరుడురాజదేహమువిడిచి భటులు దహింపజేయుచున్న తనదేహమునజేరి
తా పో వ శాం తి నూ నుట .

అ॥స॥ పూర్వదృష్టమైన + భూధరగుహఁజేరి నృపతివర్య భృత్య +
నిహితవహ్ని । చేదహింపఁబడెను + స్వీయమా మెయిఁగని|
వేగదానఁజొచ్చె + యోగవిదుఁడు॥ ౨౮౩

కం॥ అంతట నన్వైశ్వానర! శాంతికి నయ్యాత్మవేది + చంద్రుఁడు
నృహరి! గాంతపదనుతుల నిటుల! శ్రాంతశరణ్యుని నుతించె +
సలితభక్తి॥ ౨౮౪

—శ్రీలక్ష్మీనరసింహస్తుతి పద్యరత్నములు. —

శా॥ శ్రీమద్వారిధివాస! చక్రధర! శౌ + రీ! భోగిరాజోగ సం|
స్థామేయాభమణి ప్రభాసితశుభాం + గా! యోగిపూగేశ! ని|
త్యామోదా! త్రితభక్తసంతత శర + చ్యా! దుష్టవాంభోధిపో!|
తా! మానాథ! నృసింహ! నాకిమ మనఁతా! నీకరాలంబమున్॥

మ॥ అజరుద్రోద్ర మరున్నభోమణి సుహం + శ్వేగ్నాద్వికానేకది|
వ్యజనానీక శిరస్సరస్మకుట దీ + వ్యశోక్తిసమృద్ధితాం|
ఘ్రిజలేజామలకాంతికాంత! వరలక్ష్మీ సుహృదాంభోజ హం|
స! జగద్భద్ర! నృసింహ! నాకిమగుమీ! శా! నీకరాలంబమున్॥

మ॥ సగధారీ! భవకానసంబునమమన్ + స్మృత్యంబున న్నంచరిం|
పఁగ మారోగ్రమృగంబుబాధనొనరిం + పంబూనెదానందుచే|
తఁగ మంగప్రమునంది సర్విడఁగమా + త్పర్యాభిధగ్రీష్మమే|
చ్చుగఁబీడించెడుఁగాన నిమ్మశృహరీ! స్తుత్యా! కరాలంబమున్॥

మ॥ ఆవనింజూడనగాఢమూలమునున + త్యంతంబు ఘోరంబునౌ|
భవకూపంబునజేరి దుఃఖశతస + ర్నవ్యాకులాత్ముండనౌ|
చువడిందీనతనాశ్రయించితి బుధ + స్తోమార్చితా! నిమ్నఁగా|
పనెన్ శ్రీనరసింహ! నాకిమమనఁ + తా! నీకరాలంబమున్॥

శా॥ మానాథా! ఘనపాపబీజమున జ ♦ న్నంబందికక్కాఘశా!
 ఖాన్ కంబుచనొప్పి యిందిరియనికా ♦ యంబన్నపర్ణావళిం,
 జానై మస్మథదుఃఖసూనఫలచూ ♦ సంసారవృక్షంబుపై |
 నేనిష్టెక్కి పడంగనుంటిన్మహారీ! ♦ యిమ్మాకరాలంబమున్॥
 మ॥ అజ! సంసారమహాహింస క్త్రిభయదా ♦ త్వంతోగ్గిదంష్ట్రాంతర
 స్థజగన్నా శకకాలకూటవిషద ♦ గ్ధంబయ్యె నారూపమో |
 భుజగాదీశవిరోధివాహన! నుథాం ♦ భోరాశివాసాన్వభ |
 క్తజనార్తిఘ్న! నృసింహ! నాకిడుమనంతా! నీకరాలంబమున్॥
 మ॥ శ్రితసంరక్షణ! యీభవంబనెమ కా ♦ ర్చిచ్చిప్తుచన్మట్టి వి |
 శ్రితమాభీతినిగొల్పు హేతులదనూ ♦ రుట్సంతతింగాల్చిబా
 ధితకాయుంబానరించెగావున యమి ♦ ధ్యేయాభిదా! నిన్నుజే
 రితి లక్ష్మీనరసింహ! నాకిడుముతం ♦ డీ! నీకరాలంబమున్॥
 శా॥ నారావాస! భవంబునాంబరఁగునా ♦ నాయంబునంజేరిదు |
 రావరాక్షాస్థంబులన్న గాలములఁగూ ♦ ర్పంబడ్డయర్థంబులం |
 జేరనండితతాలుమ స్తకమునై ♦ చింతించుమీసంబనో |
 శ్రీరామేశ! నృసింహ! నాకిడుముచే ♦ ర్మింద్వీశ్వరాలంబమున్
 మ॥ భయముంగొల్పెను నీభవంబనుమదే ♦ భంబోసమస్తార్తిసం |
 చయనీహారపతంగ! నాదయినవ ♦ ర్నంబుస్పృహర్మంబుగా |
 నయముంహావిడివేగఁదొండముచఁబిం ♦ డంబొనటుల్నేయన |
 వ్యయ! నింజేరితిఁగాననిమ్ము నరసిం ♦ హా! నీకరాలంబమున్॥
 శా॥ భూనాథా! యొకచోటసంధతనుని ♦ ర్మోదుండనై యున్ననా |
 జ్ఞానాభిఖ్యధనంబునిందిరియముల ♦ సస్త్రావ్యధ్యుతాచోరుల |
 త్యాసందంబునదొంగిలించిననుమో ♦ హంధోరుకూపాంతర |
 స్థాచుంజేసిరికాననిమ్మునృమృగేం ♦ దా! నీకరాలంబమున్॥
 మ॥ ఘనసంసారపయోధిలోనఁగడును ♦ గ్గింబుంగరాశంబునా |
 ఘనప క్త్రింబునువిస్తరించినను నీకామాఖ్యనక్రమంబుమై |
 త్రిని దామింగిరమేశ! రాగరసనో ♦ ర్మి బాధితుంజేసెఁగా |
 వున లక్ష్మీనరసింహ! యిమ్మునుగుణ ♦ వ్యాహా! కరాలంబమున్॥

శా॥ శ్రీకాంతాధవ! పద్మనాభ! హరి! నీ ♦ రేజాతనేత్రా! సురా
 నీకేనా! మధుసూదనా! మురరిపూ! ♦ నిత్యప్రమోదాంతరా!
 వై కుంఠేశ్వర! వాసుదేవ! కరుణా ♦ వాగ్ధీ! జగన్నాయకా!
 నాకారిఘ్న! నృసింహ నాకిమనం ♦ తా! నీకరాలంబమున్॥
 మ॥ అనుచున్న క్తిని శంకరుండునుతిజే ♦ యంగాడయాంభోధియై
 ననృసింహప్రభునత్కృపేక్షణముచే ♦ నాకిప్రకాండాస్యమం
 తనెశాంతిగనెనంత సంయమియునా ♦ ధాతీధరోద్గహ్వరం
 బునరాహ్వస్యబిలంబునుండితుహినాం ♦ శుండట్లు తావెల్వడెన్

—శంకరుడగ్నినుండివెడలి మండనునిటికరి శారదనోడించుట.♦—

చ॥ చిరతరహా వియోగమునఁ ♦ జేసి వివృద్ధి నెసంగుపేర్పిచే ।
 వటలెడు శిష్యులెల్లరును ♦ వహ్నిముఖంబుననుండి వచ్చుశం
 కరయమిఁజుట్టిరట్ట నన ♦ కప్రదునార్యు ననందనాదుల
 ట్లరహి నెసంగు నయ్యమియు♦లోగనెమండనగేహగేహదాన్॥
 నీ॥ చిరవియోగమునజే ♦ సి వివృద్ధమైన సా; హర్షంబుతోనొప్పు♦
 నట్టిశిష్యులందఱుఁజుట్ట న ♦ నందనాదులచేత; సంవృతుండై
 నట్టి ♦ సనకయోగి । యట్టులనలరు సం ♦ యమిచంద్రుడగు
 శంక; రుండు మండనమిశ్రి ♦ పండితావ! సధమునకునువేగఁ ♦
 జననెంచి యాకాశ; పథమును గైకొని ♦ బయలువెడలి।
 గీ॥ ముచుకనినయా ద్విజావాస ♦ మునకునేగి। గళితకర్మాభిమాని
 యు♦ ఘనశక్రనిష! యవిషవినివృత్తతరుండు ♦ నై న మండ! నా
 ర్యధర్మసత్సేవా ♦ చర్యుగనియె॥ ౨౯౯
 ఉ॥ మండనమిశ్రుండు నగగన♦ మార్గమున నృహికేగుడెంచు నా!
 దండివరేణ్యునింగని ప్ర ♦ ధానసదంగముఁ బ్రశ్రియంబున!
 న్నిండుగనొంచి యంజలిని ♦ నిత్యసుభక్తిని బట్టి పూజల!
 న్మౌండుగఁజేసియుండెనని♦ మేషనిజాక్షులఁ ద్రావువాడొనాన్॥
 ఉ॥ సత్యవచస్కుండంచురు య♦శంబును గాంచిన మండనార్యుడా!
 యత్యధినాఘపాదముల ♦ యందుఁబడె స్పృహము స్ఫురీరమో!

మత్స్యమరేశదేశిక! శ ధ మప్రముఖార్హగుణాకరా! సుధీ! స్తుత్య! మక్షీయమంతయును ధ జూడగిసీ దేయటంచుదా నెగిన్ ||
గీ॥ మొదటఁ దనవిభుచేఁబూజఁ ధ బొంది యాన! సమున విబుధు నితోనొప్పు ధ యమవరేణ్యుఁ! జేరి వినయాచారము ర్తి ధ యై రుచిరవ! చనవిశారద, శారద ధ యనియెనిట్లు || 300

గీ॥ ఎల్లవిద్యలకునునీవె ధ వల్లభుఁడవు! నకలదేహులకార్య? శా ధ నకుఁడవీవె! బ్రహ్మకథితయగు పర ధ బ్రహ్మమీవె! శివము భక్తులకిను సదా ధ శివుఁడవీవె || 303

కం॥ మనసిజవైరీ ! సభలో | ననుగెలువకయేతగమన ధ నకలనె టుంగ! స్థనయత్నంబొనరించుట! మనుజకథానుసరణమె ను ధ మా మహిలోనక || 308

ఉ॥ ఈవు మమున్వివాదమున ధ నిత్యతెల్పుటచేత సిగ్గుమ! మ్మీవనుభాతలంబున య ధ తీర్థర! యేగతినావహించు ఛా! యూవిభుచేతనై న మహి ధ తాభిభవంబెపుడేనినానె? తా! రావిభు ముఖ్యుద్వివ్య ధ నికరంబునకు న్విపులాపకీర్తికె ? || 309

కం॥ మునునాకుఁగలుగుభామం! బునకుంజన నానతీయు ధ ము బుధ వరేణ్య! | యనిపల్కు నుభయభాకతిఁ! గని శంకయమియు నిట్లు ధ గానపుడనియెక || 312

అవతారముచాలించియేగు శారదను శృంగిర్యాదులంబు శంకరుఁడునెలకొల్పుట.

చం॥ ఎఱుఁగుదునేనునిన్ను జనఃసీ! విధికింబ్రియపత్నిఁగా మహే! శ్వరుని సగర్భ్యుఁగాఁగనువ ధ చః ప్రచయంబునకాద్యయశానధీ! శ్వరినిఁగఁ జిత్స్విరూపఁగనె ధ సంగియు విశ్వముఁబోవనిందిరా దిరుచిరమూర్తులంగని ను ధ తింగచుమాతనుగాఁగభారతీ! || 322

గీ॥ కానమాచేతనెలకొల్పఁ ధ గాఁబడియెను! శృంగిరిమున్నుగాఁగల ధ జ్జేత్రములను! శారదాభిధవై కోరు ధ కోరికలనొ! సంగుచు వ సింపుము బుధుల ధ సన్నుతిఁగని || 304

మ॥ అనుచుం బ్రౌర్థనచేయు శంకరునితో ♦ నారీతి సోగాకయం |
చునుదాఁబల్కి యమిందుప్రీతినిపరం ♦ జ్యోతిస్వ
రూపంబునౌ |

తనధామంబునకేగెభారతి; తదం ♦ తర్థానమున్నధ్యులె |

ల్లను నాకస్మికజాతముంగనుచుఁ జా ♦ లంజెందిరాశ్చర్యమున్ ||
సీ॥ యతివరేణ్యునిచేత ♦ జితుడైన తనవతి; దగుయతిత్వముచేత ♦
నైనయట్టి వైధవ్యశోకంబు ♦ చేధారునిదాక; నిసతిదొనంత
ర్థి ♦ నింగనుఁగొని ఘనమోదముఁగనె మం ♦ డసమిశ్రితము
నాధు; ఎగుదానినింగని ♦ యమివరుండు సంతృప్తఁడయ్యెనా ♦
సభలోనిబుధులుచు; బలుతెఱంగుల నాపె ♦ బ్రస్తుతించి |

గీ॥ రంత మండనమిశ్రిండు ♦ నపుడువిధివి హితముగాఁగఁ బ్రజా
వతి ♦ యేష్టజేసి ధనమునంతయునిడి ♦ యాత్మదహచునిల్చి |
యాయమింగొల్చెనస్తమి ♦ తాశుఁడగుచు || 300

—మండనునియతింజేసి శంకరుఁడు సర్వసంశయములు వాపుట.—

గీ॥ అంత శంకరగురుఁడు న ♦ న్యాసగృహ్య విధిని మండనబుధు
నకు ♦ విహితకృత్య ములనొనర్చి భవధ్వంస ♦ మునకుసూచ
కమగు “తత్త్వమసీ” త్త్వక్తిఁ గఱపెఁజెవిని || 300

గీ॥ బుధుఁడుసవిధిగ నన్యాస ♦ పూర్వముగను భిక్షగొనెనంతగురు
వరుఁ ♦ డాక్షితిసురు నకునిగమమాభినిష్ఠమై ♦ నపరిమాత్మ |
తత్త్వవాక్యమునకిటు ల ♦ ర్థంబుఁడెలిపె || 301

ఉ॥ జాతినిరూపముంగని యె ♦ సంగుటచే నగుమేచుభాండపు |
స్మృతిననాత్మయైమఱి శ ♦ రీరమునాడనుమాటలోన నో |
భూతలదేవ! భేదమను ♦ భూతమెయకాటనభేదరూపవి |

ఖ్యాతివిపర్యయోద్ధమగుఁ ♦ గావుననీవదికాదునమ్ముమీ || 302

మ॥ అగుధాత్రాదులయట్లు సాధనములై ♦ యక్షంబులోననృతీ! |
తగురీతింగన నిందియంబులకు నా ♦ త్మత్వంబులేదార్య! నా |
దగునేత్రంబనుచో విభేదమదితా ♦ నౌటన్నుషుష్ట్యాదికం |
బగుభావాభిని లేమిఁజేసిఘటసా ♦ మ్యంబేయగుంజూడఁగన్ ||

చం॥ అనవరతంబు నింద్రియములన్నియు నాత్మతనందు నంచుఁజే

ప్పినయెడ నొక్కయక్షమునుఁ పేతవివాశమునైన నన్నిహా

నినిగను నాత్మతామతి జ॥ నింపద, దింకననేకనాయకం॥

బునగుటచే వినాశమును ఁ బొందు శరీరముశిష్యసత్తమా॥

గీ॥ అక్షములలోన నొక్కఁడౌ ఁ నాత్మయనినఁ గన్నువోయినచో

స్మృతి ఁ కలగకుండు॥ స్మృత్యను భవంబులొక యాత్మఁ ఁజేరి

యంటఁ జూచివినిలో నెఱుంగుట ఁ చొప్పడదిల॥ ౩౧౬

గీ॥ ఏగె నాయెడ వేఱొక ఁ యెడకనునెడ॥ భేద మొదవుటచే

సుషు ఁ ప్తి నిలయంబు॥ గనుటఁ జన్మతులకు విల ఁక్షణము

గాన॥ నక్షమగుఁగాని మనము తా ఁ నాత్మగాదు॥ ౩౧౭

గీ॥ భేదమొనరుట సంస్థితి ఁ నూదకునికి॥ నింద్రియాదులకుంబలె ఁ

నిపుడుబుద్ధి॥ కిని బరాత్మతతోయఁ బ ఁ డెను జివరనె॥ కృతి

పదంబుంటచే ననాం ఁ కృతికినలై॥ ౩౧౮

గీ॥ మామకప్రాణములనెడు ఁ మాటలోన॥ భేదమగు పట్టుటను

సుషు ఁ ప్తి నిలయంబు॥ నందకున్నను బ్రాణంబు ఁ లాత్మ

తనువ॥ హింపఁజాలపు సుమ్ము మ ఁ హీసురవర॥ ౩౧౯

గీ॥ వినుము దేహాదికము కన్న ఁ వేఱయినిర॥ తము నెసంగెడి

యాత్మయే ఁ తప్పదంబు॥ తత్పదము సర్వహేతువై ఁ తనకు

బ్రహ్మ॥ మగును రెంటికి నైక్యంబె ఁ యసిపదంబు॥ ౩౨౦

కం॥ అని తత్త్వమసియనంబడు॥ ఘనతరవాక్యంబునందుఁ ఁ గ

యర్థముఁబే॥ ర్మిని శంకరుండు తెల్పఁగ॥ వినిమండనుఁడిట్లు

లనియె ఁ వినయమెసంగఁ॥ ౩౨౧

ఉ॥ తత్పదవాచ్యుడైన పర ఁ తత్త్వ సురూపుఁడు సర్వవేదియౌ॥

ద్యత్పదవాచ్యుడై యలర్థఁ వాడగుమూఢుఁడు వీరికెట్టులో॥

విత్సరిపూజ్య॥ యైక్యము ప॥ పృత్తమగుఁ ఘనమైనదీ ప్తికు॥

ద్యత్పృథు సంతమంబునకు ఁ నక్కట॥ యైక్యముసంభవించునే?

కం॥ అనియడిగిన మండన మి॥ శునిఁ గనుఁగాని యంత శంక ఁ

రుండురు కృష్ణ బా ! ల్పిన మనమలరంగ ననియెను । ఘనతర
సంశయము వాయుఁ ♦ గాసీరితిన్ ॥ 323

సీ॥ వినుమొక్కసాయాహ్వా ♦ ముననొక్క వేషంబు; నశ్శెలగు
పురుషునిఁ ♦ గనిమఱుసటి । దినమున నిన్నజను ♦ ద్విష్టమందున
నన్య; వేషంబుచ్చే గడు ♦ భూపితుండగు । నాపూరుషునె
చూచినప్పుడు గుఱుతెఱిం; గిన వాడతండ్రితఁ ♦ డనుకొను
గతి దేశకాలాదులఁ తెఱఁగులు మాఱుట; దొసఁగు వాచ్య
రమం ♦ దెసఁగియున్న ।

గీ॥ ననఘ! లక్ష్మ్యర్థమదిబాధఁ ♦ గనదు, గాన! మునుపెకడు
ధృతి నాజ్ఞించు ♦ కొనుటఁజేసి । కర్మశకులకు వీడంగఁ ♦ గవ్వ
మైన! దేహముఖమే నె యనెడుబు ♦ డ్దని విడువ్రము ॥ 324

గీ॥ ఘనఁ వేకాన నెసఁగు బు ♦ డ్దని సతతము । నాత్మభావనమునె
చేయు ♦ మయ్యదాన! భూరిదుఃఖదమైన సు ♦ సారబంధ
ములను విడిము క్తభావంబుఁ ♦ బొందెదీవు ॥ 325

గీ॥ ధ్యాంక్షుగోమాయు వహ్నిసా ♦ ధారణమగు । మేన ధూఃఖద
మైన పే ♦ ర్నిని విడువ్రము । విడుమటులె బైటఁగల్గయ్యెట్టి ♦
విషయమమత! ననఘ యవిశంకమతిఁ బరఁ ♦ మాత్మనిడుము ॥ 326

ఉ॥ తీరమునుండి యింకనొక ♦ తీరమునంజరియించు మీనమా!
తీరముకంటె వేఱయిత ♦ దీయగుణంబుల నందకుండునా!
తీరున జాగ్రదాదులను ♦ దేహిచరించుచు వానికంటెదా!

వేఱగు వానిధర్మముల ♦ విద్వర ! చెందఁడునుమ్మ నమ్మమి!
మ॥ సుమతీ! త్రాటిని గాంచి భ్రాంతిగనుచో ♦ ట్లోణితలచ్చిద్రదం!
డ మహాశీవిషముఖ్యమేగతిని జూ ♦ డంగల్పితంజానా! భ్రాం
త మనస్కుండగు వానికాగతినె ని ♦ ద్రా స్వప్నజాగ్రన్ముఖం
బమరుం; గావునబ్రహ్మమైతివికనా ♦ ద్యభ్రాంతినిస్వీడుమి ॥

గీ॥ ప్లాక్ష! ప్రత్యక్షమంబగు ♦ పరమపదము । బుధునకగుఁ జేరు
వగ ధూర ♦ ఘుగ నదియగు । మూఢునకు లోనవెల్లిఁజెత్తు ♦
మొనసిననుబ । యటవెదకి కానరేరహా! ♦ యాత్మమహిమ ॥

గీ॥ పలువురొక నీరళాలలోఁ ♦ గలిసియుత్తరక్షణమునందు భిన్న
మా ♦ ర్గముల నేగు విధముగాఁ బెక్కుపేరుల ♦ వేశ్యములను
బెరిగిదేహులు మృతినందు ♦ దురు చివరకు॥ 330

గీ॥ పవలు కేయిని సుఖమును ♦ బడయఁజేయఁ బడునది సుఖంబు
సుంతయు ♦ విడదుదుఃఖి కరమెయగుఁ గారణములేక ♦ కలు
గదు సుఖ మిలను హేతువునకునొండు ♦ హేతువుండు 331
అ॥ నే॥ ఒక్కమాటువినిన ♦ నొడవించుఁ బరిపక్వ మతికినాత్మ
మతిని ♦ సృతివచనము నిరతమందమతికి ♦ గురుపదాంబుజ
సేవా నల్లనల్లననిడు ♦ నల్లదాని॥ 332

కం॥ క్షితిఁబ్రణ వాభ్యసన సమీ॥ రితకృత్యముఁ జేయుటను
బరి స్ఫుట వినయా నివృత మతిగురుఁగొల్పుట ని॥ గ్రతమగు
హృన్మలము; బోధఁ ♦ గనఁదగునంతన్॥ 333

చం॥ పగలును కేయియుఁ బరమభక్తిని దేశికునందుఁ జిత్తమా
నఁగవలయుఁ బ్రసన్నుఁడును ♦ జ్ఞానవిదుండును నైన దేశికుం
డగ తనయావిభుండెయగు ♦ నాతఁడు తన్నతి భక్తిఁగొల్పుర
మ్యగుణుని శిష్యునింగనున ♦ మండద యాకలి తేక్షణంబునన్॥

గీ॥ కల్పలత యట్టులనిజేష్ట ♦ కామితము ఘ లింపఁజేయును గానఁ
బా ♦ లింప వలయు గురుని యానతి; దానికి ♦ ధరనసాధ్య
మేదియును లేదు సుమ్మ పృ ♦ మోదదమది॥ 334

తే॥ గురువు సెప్పిన చొప్పునఁ గొలుచుతఱిని॥ దేవతా కృపకల్గి
దిద్దనతఁడె॥ గురువెదయతప్ప దిద్దనా ♦ దరువెలేదు॥ కాన
నాతని నలిగింపఁ ♦ గాదెవండు॥ 335

కం॥ చేడుగుడేగి తగిన నడవడిఁ బడు జనుండు కృతార్థుఁడొను
మతి బోగోగుల్॥ విడవెడఁదగురుండకటవెడి॥ నడఁగ ననిష్టం
బునిష ♦ మందిక కాంగ॥ 336

తే॥ హేతము గూర్చునుపాస్య దైవతమెయైనఁ గొలుప వలెనదొ
తేల్పఁగా ♦ గురుడెవలయుఁ గానియెడ నెటనిష్టదుఁడొనతీంద్రి
యునిఁ దెలియ నెట్టులజ్ఞన ♦ కొనరదెపుడు॥ 337

గీ॥ గురుడు హర్షింప హర్షించు ♦ సురగణంబు । నతడు కోపించు
నెడరుష ♦ నందునదియు । నెపుడును సదాత్మ భావన ♦ నెదఁ
గనియెడు । నొజ్జయన్నను విశ్వమ ♦ యుండకాడె॥ 33౯

చ॥ ఇటుపరమాత్మ తత్త్వమున హీనమనస్కుఁడు శంకరార్ముఁడు
త్కలమగుచేర్చితో దెలుపఁ ♦ గావిని మండన మిశ్రింపడంతవి
స్ఫుటదయబొచ్చుమీదయిన ♦ చూపునునాపయి దేశికాగ్ర్య
కొల్పుటఁగృతినైతి నంచు యతి ♦ భూపతి పాదయుగంబునం
బడెన్॥ 3౪౦

గీ॥ అతనికి సురేశ్వరాభిఖ్య ♦ నఖిలదిక్కు । తీకృతప్రఖ్యజేసె
య ♦ తిప్పవరుడు । జగతిఁ దుచ్చీకృత విధాత్మ ♦ సౌఖ్యయైన
భావ్యకృన్ముఖ్యశిష్యతఁ ♦ బడసెనతఁడు॥ 3౪౧

చ॥ ఇటుల సురేశ్వరాభ్యను మ ♦ హింగని నిర్మముఁడొచునర్హవా
తటమున నొప్పునట్టిమగ ♦ ధ పృథితంబగు దేశమందు వి ।
స్ఫుట సకలాగమాంతచయ ♦ మున్నతతంబును జింతసేయుచ॥
తట విధిలోక సౌఖ్యమునె ♦ దంగణుతింపకయుండె నాతఁడున్॥
మండనని సురేశ్వరాచార్యుఁడు మగధనునిచి శంకరుఁడు వెడలుట.

సీ॥ ప్రణతబుధ త్రిక ♦ రణముల దండించి; చెలువుగ వర్తింపఁ
జేయువాఁడు । మణిపాలినెసఁగు భూ ♦ షణమట్లు సుగుణసం;
చయముచే సతతమెసఁగువాఁడు । కుమతంబులను నరఁ ణ్య
ములనుక్తి కుతార; ఖండితంబులఁజేయు ♦ చుండువాఁడు ।
వరగుణ వచ్చిష్య ♦ పరివృతుండైయిట్లు; జితమండనుండయి ♦
చెలఁగువాఁడు।

తే॥ నగుచు శంకరయమివర్ముఁ ♦ డలరులగుమి । వఱలు మోదుగు
చెట్లవై ♦ దిరుగు నఖిల । మధురగీతంబుతో నొప్పు ♦ మహిత
వనముఁ గనుచు వెడలెను దక్షిణ ♦ కావ్యగుణిచి॥ 3౪౩

తే॥ సనకసన్నిభుడైన యా ♦ శంకర యమి । పతి, మహారాష్ట్ర
దేశమం ♦ దతులకోశ । ములఁ బ్రచారముఁ జేయుచు ♦ నతరి
శమిత । కుమతుండై యంతవరిగె శ్రీ ♦ కుధరమునకు॥ 3౪౪

మ॥ వికసత్కుండవన ప్రసంగలసదు ♦ ర్వీజాత సంగప్రళ ।
 స్తకనద్రమ్య సుగంధ గంధవహధూ ♦ తత్సౌజసంఘంబు మ
 త్తకరి వ్రాతవధాతి శూరమృగనా ♦ ధస్తామమున్ సర్పరా ।
 ట్ట్రకరాచ్ఛాభరణప్రియంబునగుశ్రీ ♦ గ్రావంబుఁదాఁగన్గొనెన్
 తే॥ కలికలుషభంగయు, గిరిస ♦ కాశచలత । రంగయును నధరీకృత
 తుంగయునేగు । ఘనరసాతలగామిగం ♦ గనువినేయ । వరుల
 తోడుతమున్గై శం ♦ కరగురుండు॥ 3౪౬

సీ॥ ప్రణతజనానీక ♦ పటుతరమోహంధ; కారంబుఁబాపి యొ ♦
 ప్పారునదియు । నాదిత్యవర్తనా ♦ స్వాదించుచుండెడు; తుంగ
 శృంగాలిజె ♦ లంగునదియుఁ జూచెడుమనుజుల ♦ పాచితంబుల
 నెల్ల; నిర్మూలములఁజేసి ♦ నెగడునదియు । స్ఫుటగతినుత్కట
 రటనంబొనర్చుభృంగ; గములఁ బట్టులఁగడుఁ ♦ గ్రాలునదియుఁ
 గీ॥ గూలయుగరమ్యయైన పా ♦ తాళగంగ । చే సమాశ్రిష్టమై
 ప్రళ ♦ స్తిఁ గనినదియు । నైన యాశీనగంబున ♦ య్యతివ
 రేణ్యుఁ । డక్కి శివలింగముంగని ♦ యెనతిభక్తి॥ 3౪౭
 శంకరాచార్యుడు శ్రీశైలమున విడియుట.

మ॥ ఘనకౌదంబునఁగాంచెశంకరుండు మో ♦ క్షప్రఖ్యసత్సంపదా
 ర్జనుఁ బాదాబ్జనతార్జునుం బ్రీణత సం ♦ సారాఖ్యదుర్భీజభ
 ర్జనుఁగా మాది విరోధి పట్కఘనతా ♦ సంతర్జనున్మల్లికా ।
 ర్జను శ్రీమద్భీమరాచికాసచివుఁగా ♦ రుణ్యాబ్ధినార్యాధపుక్॥
 కం॥ తృష్ణారహితయుఁ దట భూ । జోష్ణవినాశకయుఁ గార్వ్య
 యోగాంతకయా । కృష్ణాధునిదాతటమున । నిష్ణాతుండయ్యె
 నతఁడ ♦ నేకాశ్రయఁడై॥ 3౪౮

మ॥ అతిచిత్రాచ్ఛచరితుఁడంచితయశో ♦ వ్యాప్తాఖిలాశాంతుఁడా
 శ్రితవిద్వ ద్విపులార్థదుండునగు నా ♦ శ్రీశంకరాచార్య స ।
 ద్యతివర్యుండటఁ దావసించి యతిర ♦ మ్యాంచత్పదానీకభా
 సిత కోశాశిన సద్గ్రహంతమునకై ♦ చెప్పె న్నుధీరాజికిన్॥
 చం॥ గురువరుడా సదాశ్రీపుల ♦ కుంబర శాస్త్రయశ స్తిరస్కృతిం

దిరముగఁ జేయునానిగమ ♦ దివ్యశిఖావర భాష్యజాతము ।
 న్వరదయఁదెల్పఁబాశుపతీ ♦ వైష్ణవశైవులు గెల్వరాసురే ।
 శ్వరముఖులైన యాశ్రవులు ♦ వారిజయించిరి పాదమందున్ ।

ఉ॥ అందులఁగొంద తాత్ప్రమగు ♦ నట్టిమతంబుఁబరిత్యజించియా
 నందము తోడుతన్గ తన ♦ నాతనమత్సర మాశ్రదోషులై ।
 ఛేదిరి శంకరాచ్యునకు ♦ శిష్యులఁగొందఱు కోపవశ్యతన్ ।
 బొందితదంతకాములయిపుచ్చిరికోలముఁగల్గమాత్ములై ॥ 39 ॥

నీ॥ కలుమాత్ములైన నీ ♦ చులు పల్కుపల్కుల, నిగమాంతములే
 యనీ ♦ నిక్కుచుండె । తాముకల్పించిన ♦ నీమంబులనెవేద;
 ముల నీమములుగొగ్గె ♦ దలచుచుండె । శుతిశిఖా పత్రిపాద్యు ♦
 నతిశుద్ధుఁ బరమాత్ము; నామ్నాయమార్గంబు ♦ నకట!తటచు ।
 గాదహించుచును సా ♦ తౌద్భ్రహ్మమై యుప్పు; శంకరునందు
 నీ ♦ ర్వా విశిష్ట ॥

గీ॥ బుద్ధిఁజేసెడు ఖలులెల్ల ♦ మున్నుకృష్ణు । నందుశత్రుత్వమతి
 నూని ♦ నట్టిపోండ్ర । కాభిధుఁడుఁ బోలెనీధాత్రి ♦ యందుఁ
 జరమ । గతిని బొందకయేల ను ♦ స్థితులగుదురు ? ॥ 39.3 ॥

మ॥ యతిలోకేశ్వర సూక్తి సక్తుల లర ♦ నావ్యధింగనన్ గాణభు
 జ్యత మేచ్ఛటనాడాఁగెఁగోపిలము శి ♦ ర్మంబు నివృజ్జైవమ
 ర్హతముంగర్హపదంబు నందెగనెదా ♦ ర్గంబెన్నఁగాదుర్గతి ।
 క్షితిలో వైష్ణవమున్ సమర్థులయి పో ♦ మింతెవ్వరంచద్రయన్ ॥

— ఒకకాసాలకుఁడు శంకరుని శిరమును దనకీయ నొప్పించికొనుట —

మ॥ ధృతిఁగావాలికుఁడొక్కనాఁడుకనన్ తేంచెన్ స్వకియోపదో
 వతతిండాచియు సాధువేషమున భా ♦ స్వదీప్తి మందోదరి ।
 పతియట్లాప్పుగఁ దాల్చి వేగముగసా ♦ పాతాళగంగాతల ।

స్థితునిన్ సంయమి సార్వభౌమసమలున్ ♦ శ్రీశంకరాచార్యునిన్
 నీ॥ వశ్యేంద్రియాశ్చైతా ♦ పరసంయములచేత; ననిశంబును బిమ్మ
 గుర్తె ♦ డనహని గామోరు శోషాడ ♦ కామేత్రిసతతి;
 క్రశాంతమునవ్రాన్య ♦ డనహని సిద్ధాంతసూక్తిత్ర ♦ సిద్ధం

బును బ్రశస్య; మున్నునైన సద్భాష్య ♦ మును సుధీనిధాను
తాశిష్యుల ♦ కానందమలరార; నుపదేశ మొనరించి ♦ యోగ
మూని॥

గీ॥ యమలపాతాళగంగా త ♦ టముననేక! తమున ఛాసీనుడగు
వాని ♦ గుమతవిషిని! నికరశాత కుతారవా ♦ జ్ఞి చయ్యనియతి!
పతిని శంకరుగనియెగా ♦ పాలిక్కుండు॥ ౩౫౬

గీ॥ కనిముదంబంది చిరకాల ♦ మున కభీష్ట! మమరునట్టులోన
నిర్ధార ♦ ణమునుజేసి! శిష్టు నిజలాభమునను సం ♦ త్తుష్టనియతి!
పతి గుఱిచి కృత్యశేషంబు ♦ బలి కెన్నిట్లు॥ ౩౫౭

చం॥ యమివర! సర్వవి త్త్వముదయాళుతయున్ ఘనమా సుశీలభా!
వము మొదలైన యట్టియన ♦ వద్యములై తగుమిగుణంబుల!
న్విమలమతు ల్వచింపవిని ♦ వేడుకఁగూడిన మానసంబుతో!
మిముఁగననేగు దెంచితిన్ ♦ మేయమతీ! విదితప్రవృత్తివై॥ ౩౫౮

ఉ॥ ఈమహిలోన నీవొకడ ♦ వేస్తుమి మోహముఁద్రుచ్చి దైవతివా!
కొన్నముఁ ధిక్కరించి కడు ♦ ధూర్జముగాఁగ శరీరమానము!
స్థి మహితా! యునర్చి యతి ♦ విర్మలమైన సదృశ్యయంబు సం ।
దే ముఖిత్త ప్రియాణముల ♦ నెల్లను గూర్చినవాఁడవెన్నఁగన్॥

చం॥ ఒరులకు మేలుచేయుకొఱ ♦ కూనితివీమెల్లు వెల్లవేల్పులుం
దిరముగ నీయశంబునై న్ను ♦ తిత్తురు సంతతముంధివంబునన్!
గర్భణఁగటాక్ష వీక్షణము ♦ నందొలఁగించెద్రు సజ్జనార్తు ల ।

స్థర నెవరీడు నీకు సత్త ♦ తప్రియభాషణ ! దీనభోషణా॥ ౩౬౦
కం॥ సుగుణాల యుండవగుటను! జగదే కేఁడుడవు సర్వ ♦ సంవే
దివిగా! నగలిత మానుడవు విజయి । వగుల్లంగళ హస్తితారి ♦
వాత్సజ్ఞవరా! ॥ ౩౬౧

గీ॥ అఖిల సౌభగుణ నిలయులు ♦ నైపరావ! రజ్జులగుమిమ్ముబోఁటి
వా ♦ రలన్లు జేరి । పొందఁగారాని కామితే ♦ ములనయినను!
బొందకూరక కార్యురు ♦ తొందుజనరు॥ ౩౬౨

ఆ॥ వె॥ అనఘ! సర్వవిదుడ ♦ వైన నీవొనరించి సఘనకార్యమును

- గ॥ ని ఘనకరుణఁగి డగు కపాలింద్రపు ॥ నిఁ గఁజేయయత్నించు॥
నను గృతార్థుఁజేసి ॥ కొనఁదలంతు॥ 3౬3
- సీ॥ ఈమేనితోరౌప్య ॥ భూమిధరముఁజేరి యీశుతోవిహరింప ॥
నెదనుగోరి శతవత్సరములు దు ॥ మృత తీవ్రతపముల; శివుఁ
గూర్చి నేఁజేయ ॥ శివుడువిపుల ॥ మగుతుష్టిఁ గని యిట్లు ॥
లనియె నాతోడుత; నామెప్పునకు సార్వ ॥ భౌముశిరమునీని
సర్వజ్ఞుని॥ దైవమూర్ధముఁగాని; హుతపహునందు వేల్చితివయేని॥
- సీ॥ నమరు నీకోరుకొని నపు ॥ మర్థమనుచు నభవుఁ డంతర్నితుం
డయ్యె ॥ నంతనుండి తాదృశశిరంబులంగొను ॥ తలఁపుగలిగి
తిరుగుచుంటిని నాకవి ॥ దొరకవయ్యె॥ 3౬౪
- సీ॥ లోకహితమునఁ దిరుగుదయాకరునిను ॥ గంటి నఖిలజ్ఞు
దైవయో ॥ గముననిప్పు ॥ డింకనాయనుబంధ మ ॥ య్యెడు
నిజముగి దర్శనాంతంబుగాదె బం ॥ ధము జనులకు॥ 3౬5
- సీ॥ సార్వభౌముని శిరమైన ॥ సర్వవి ద్యుతివరుశిరమైననాదు సి ॥
ద్ధికి నుహేతు॥ వందు మొదటిది నామది ॥ కందరాదు నీవె
యింకఁ బ్రమాణంబు ॥ కోవిదవర॥ ౩౬౬
- చం॥ స్థిరమగుకీర్తి ని శెనఁగు ॥ శీర్ష మొసంగినచో ధరితిను॥
ధ్ధరమగు సిద్ధిలాభమునఁ ॥ దుష్టియునాకగుమేనికున్నన॥
శ్వరత గుఱించి లోఁగడు వి ॥ చారమునుంబొనరించి యంతవి
ద్వరనుత! యిచ్చవచ్చిన వి ॥ ధంబునఁజేయుము చెప్పనేటికిన్॥
- సీ॥ స్వేష్ట దాయకమామెయి ॥ నెవరువీడ! రనుచునేనెప్పుశీర్షంబు ॥
నడుగనొల్ల! సీరన విరాగయుతుల శ ॥ రీరమాను లితరులకు
మేలుఁజేయనూ ॥ నితిరిమేని॥ 3౬౭
- సీ॥ ఆత్మ జిత్తంబు స్వార్థంబు ॥ నందుఁగూర్చి కొనినవాచౌటని
తరాఁగి ॥ గనరు జనులు॥ వైరిఁబరిమార్పనిద్రుండు॥ వజ్రము
కొలు కై దధీచిది వెన్నెమ్మ ॥ నైకొనఁడాకొ?॥ 3౬౮
- చం॥ ధరను దధీచిముఖ్యులగు ॥ ధన్యులు నిత్యముగానిమేనినిన్॥
బహులనిది తమేవిడిచి ॥ భవ్యము సర్వగతంబు సంతతు॥

స్థిరమును నాయశ స్తనువుఁ ♦ జెంది జగంబులకెల్లనోయతీ!

శ్వర! పరితృప్తిగూర్చిర ని ♦ శంబునమూల్యలసద్గుణంబులన్॥

కం॥ పరులకు ముదమొనరుపఁ గొం । దటు శాంతులు కరుణ
వఱులఁ♦దాల్తురుమేని! స్థరనాబోటులునుందురు । కరుణా విరహి
తులు స్వార్థ ♦ కాంక్షులునగుచున్॥ 32౧

గీ॥ ఈషణంబులఁ బాసి మ ♦ హింజరించు । చుండు మీకుండ
దొండు ప్ర ♦ యోజనముప । రోప కృతితక్క నా
బోటు । లుద్విఁగామ ♦ పరత యుక్తమయుక్తంబు ♦ నెఱుంగ
రకట॥ 32౨

మ॥ తనదాజీవమునధికిచ్చెమును ను ♦ ద్యద్భక్తిజీమూతవా!
హనుండట్లేయొసఁగెన్దధీచియనుము ♦ న్యగ్ర్యండువెన్నెమ్మునిం!
దుసనకు స్వీరలపాయశూన్యయశము♦దూర్లంబుగానావిధూ!
డునశిన్యాస్తముఁ గాంచిరంచు విబుధే♦డు్యల్ మారలాలింపరే?॥
గీ॥ మేనుతాల్చిన బుధులకు ♦ నేనడిగిన! దతివినిద్యమున ప్రదే♦
యంబునగును! నై నవిజ్ఞాత పరమార్థ ♦ లగు విరాగ । యుతు
లకు నొసంగరాని దీ ♦ క్షితినిగలదె? ॥ 32౪

చం॥ సకల సుధీవరేణ్యులును ♦ సంయమివర్య! వచించి రెల్లనా!
ధకులకు సిద్ధిగూర్పవను ♦ ధాస్థలి నస్థలి తోర్ధవీర్యమ!
స్తకమె పశిత్రమంచును వి ♦ చారమొనర్చిన మీరెకాకనా!
కొకరును గానుపింపరు మ ♦ హోదధివేష్టిత భూతలంబునన్॥

ఉ॥ భూరికృపార్ద్ర దృష్టిననుఁ ♦ బ్రోవుము శీర్షమొసంగుమీనమ!
స్కారనిదేయటంచుఁబద ♦ కంజములంబడినట్టిచాని వి!
స్తారదయంగనుంగొని య♦ తండ్రుండు శంకరమస్మరిండుండీ!
తీరుగఁ బ్రాప్తవానిదగు♦దీనతఁజేతములాఁగఁగాఁబడన్॥ 32౬

ఉ॥ సోయగమైన నీనుడిక ♦ సూయనుబొందను లేశమైననో!
ధీయుత! తుష్టితోడుతమ ♦ దీయశిరంబు నొసంగుదున్నహా!
షాయవిశిష్టమీమనుజ ♦ పాలిశశిరమటంచెఱుంగు వి!
ద్యాయుతుండర్థధీనముగ ♦ సంగమునుంగడు తుష్టిజేయఁడే?॥

గీ॥ మహితయత్నంబునను రక్ష్యః మాణుడయ్యుః హానిగాలసమా
కృష్టః మైకనుమెయిఁ గాననీమేనను బరార్థః మైన యెడల ।
నదియెనరునకుఁ బరమార్థః మగు నిజముగ॥ 32౮

గీ॥ కాననోసిద్ధి విదుఁడ! ఊ॥ కాంతమునస
మాధినుండెదరమ్ము నీ ధ॥ మతముఁజేయు
దును బ్రకాశంబుగను శిరం ధ॥ బునిడనుత్స
హింపపటుగాన విజనత ధ॥ నేకొనుమిఁక॥ 32౯

చ॥ అనఘమదేశ సంశ్చయాలె ధ॥ యకాటమదాశ్రపు లెల్లనిప్పుడెం
చిన కృతి సుంతయేనిఁ దమ ధ॥ చేతములందు నెఱింగి రేనిహ
నిజానరింతురింతయును ధ॥ నిక్కువమీతనదైనమేనిఁజా
యను నిజదేశకోతముని ధ॥ దాతనహానికి నోర్తురేరిలన్॥

గీ॥ అనుచునిటువారు సంకేతమును బానర్చి రంతఁగాపాలికుండు
హృ॥ ష్టాత్ముడగుచు । నరిగె శంకరుండును దన ధ॥ దైనధామ
మునకుఁజనిచెప్పుడయ్యెలోఁ ధ॥ దనరుదాని॥ 3౩౦

క॥ వైదికులగు శిష్యులున్నా । నాదీకములకొఱకు దూర ధ॥ మరు
గిఁగఁ గరుణామేదురుండొగురుఁ డంబుజ । పాదునిభీతిని వివిక్త
పదముననుండన్॥ 3౩౧

సమాధినున్న యాచార్యశిరము ఖండింపఁ గాపాలికుండు తలపడుట.

ఉ॥ కేలఁ ద్రిశూలమున్ గొనుచుఁ ధ॥ గీకటుడైభసిత త్రిపుండ్రము
స్థాలమునందు దిద్దివృక ధ॥ పాలమయంబగు మాలఁదాల్చికం
కాలచయంబుచేఁ దనదు ధ॥ కాయమునెల్లనలంకరించి కా
పాలికుఁడంతవచ్చె యతి ధ॥ వర్చుని చెంతకుముందుచూచుచున్

మ॥ కరము నైభరవమ్మార్చియై పరఁగునా ధ॥ కాపాలికుంఁగాంచిశం
కరుండంతందనదైనమేనిని విడం ధ॥ గాలోనఁగాంక్షించితా
గరుణానీకమును ససమాహితమనః ధ॥ కంజండునైసంహరిం

చిరహింసాస్వాత్మబరాత్మయందుననుగూఁధ్విందాబరాధార్చయై
సీ॥ జతుర్దేశమునందు ధ॥ సత్రస్తుండైచుబు; కంబును నిల్పి ము; ధ॥
ఖంబునెత్తి । జానుదేశములను ధ॥ తానంబులగు హస్త; ముల

నుంచి సగముకన్ములను చెఱచి నాసికాగ్ర నిరీక్షణమొనర్చు
వానిని; సిద్ధాసనమునశే ♦ పిత విబోధ | మాత్మజై యుండి
చి ♦ స్మాత్రంబున హృషీక; వర్గంబునుంచి వి ♦ శ్వంపు సర్గ |
గీ॥ మునుసమాధిని మఱచి య ♦ మూల్యసౌఖ్య | మునదివంజును
నిరసించు ♦ బుధసమర్చ్యు | యోగివర్చుని సనకాది యోగిస
ముని శంకర యమింద్రునిం గనె ♦ బంకిలుండు॥ 3౮౫
గీ॥ స్వమతి పూర్వాజ్ఞితోరుదో ♦ వసముపేతుఁ డైన యాసీచుఁ
డును శంక ♦ నవలద్రోసి ఖడ్గముంగొని శంకరుఁ ♦ గని వధింప
దగ్గఱకు వచ్చునపుడె ప ♦ ద్మ పదుండెఱిగె॥ 3౮౬
చం॥ అమలుండు పద్మపాదుండు య ♦ తాత్మని శంకరదేశికుం
ద్రీశూ | లముఁ బయి కెత్తి చంపఁగఁద ♦ లంచెడు పాతకినా
కపాలిగాం | చి మిగులదేశిక ప్రియముఁ ♦ జేయఁదలంచెడు
వాండు గానఁగో | పముఁ గడునందితా నచట ♦ భాసిలెఱి
జ్వల దగ్నికల్పుండై॥ 3౮౭

పద్మపాదునుండి పృసింహాకృతి వెడలి కాపాలికుండతేర్చుట.

మ॥ పరమంబు స్ఫురదార్తి భంజకమునుం ♦ బ్రహ్మదవశ్యంబునౌ
నరహర్యత్తు నిదైన సస్యహిమ దూ ♦ ర్ణంజాగతి న్వాఱిరు |
ట్పరణుండా వర మంత్రసిద్ధి గనుట ♦ సనద్భక్తి నంతస్తృదం
బురుహంబందుఁదలంచిమానవహరీం ♦ ద్రుండయ్యెదాన త్తఱి
చ॥ తనదుసేటాచయంబుజల ♦ దప్రభయాబునుగ్రమ్ముచుండభూ
తనిచయమెల్లఁ దీవ్రనిన ♦ దంబునభీతిగనంగనుద్రీయం |
బున సకల ప్రజాప్రతతి ♦ మూర్ఖునుగాంచఁగ నేమొకోయిదం
చును సురలాకులాత్మలయి ♦ చూడఁగ నెంతయుద్ధిగిత్తుండై॥
గీ॥ అతివివృద్ధస్వమన్యు వి ♦ స్ఫుతమనుష్య | భావుడును ద త్తణ్ము
బ్ధి ♦ పటునిజస్య | భావుడును నత్యుదగ్రన్య ♦ పంచవక్త్ర |
భావుడును నౌచు నుఱి కెఁగా ♦ పాలికుపయి॥ 3౮౮
శా॥ అంభోధుల్కడుతో భముంగనఁగకా ♦ త్రాకారమొప్పురఁగా |
నంభోదాధ్వముజారనదినిచయం ♦ బాకంఘము జెందఁగం |

- గుంభిన్యగ్రముసంచలింపఁ గ జనా ♦ త్సుల్బంశముంజెందఁగ
 న్సంభీతిన్ నణదాచరాదులఱవ ♦ స్పర్వాశలున్మండఁగన్॥
 మ॥ ఉరువేగంబునఁబైకిదూకి శతకో ♦ ట్యుగంబునొ నైజసా
 త్కరజాగ్రాళిక్రిప త్రిశూలుఁడగునా ♦ కాపాలికుంబట్టిభీ
 కతుఁడైవానియురంబువచ్చె మునుర ♦ క్షుస్సంచయోధీశువి
 స్తరవక్షంబును వ్రచ్చినట్లు సురసంతానస్తుతుల్పరవఁగన్॥ 3౯౨
- గీ॥ అబ్జపదునందు నావిష్ణుఁ ♦ డైన నృహరి । యట్లు భయదోగ్రసిం
 హుఁడై యాదురీహు! దేహమును దంష్ట్రలను గుచ్చి దివిజపట్టా
 ణాటములఁగూలఁజేసెఁదా ♦ నతిహాసితము॥ 3౯3
- ఉ॥ పాకటమైన యాధ్వనిని ♦ బాహ్యగతుల్విని యందఱన్ గడున్
 వ్యాకులచి త్రవృత్తులయి ♦ యాతురతంజను దెంచి కాంచిర
 వ్యాకులచిత్తుఁడైన గురు ♦ వర్యుని దత్తవిధంబునస్మృతుం
 డైకనిపించు భైరవుని ♦ నాత్తనృసింహరయన్సందనున్॥
- గీ॥ అంత నామర్త్య సింహుఁడ ♦ జాండభాండ! మును దనదుభూరి
 తేజంబు ♦ ననువిదళిత! ముగ నొనర్చుచు గర్జించె ♦ భూరిగతిని
 బ్రతిరవంబెల్ల దిక్కుల ♦ బ్రబలు నలుల॥ 3౯౪
- ఉ॥ పాటిలు స్వాత్మబోధనుద్యుతి ♦ పాథులను నృధియించి శాత్రవో
 చ్చాటనఁజేసి యొప్పెసఁగు ♦ శంకరసంయమివర్యుఁడుందదా
 రాభటచలత్సమాధియయి ♦ పద్మదళంబులఁబోలు కన్నులం
 గాటపు వేడుకందెఱచి ♦ కాంచెఁగరాశముఖు న్నసింహునిన్॥
- సీ॥ చంద్రాంశు సమసటా ♦ జాలజటాలు భా;స్వన్నయనాంబుజ
 వన్నిటాలు । నుద్యద్రవి సహస్ర ♦ సుద్యుతిభాసు వి; ధ్యండు
 విస్ఫోట కృ ♦ దట్టహాసు! కరజనిర్భిన్న భీ ♦ కర భైరవోరథ; లో
 చ్చులద్రుధిరసి ♦ క్రొచ్చరీరు ॥ గళవైజ యంతీసు ♦ కాన్తుభ
 సంస్పర్ధి; కాపాలికాంత్రమా ♦ లాపరివృతు!
- గీ॥ సురదితి తనూజ విత్రాస ♦ కరసుఘోరాతర నిజాకారవివ్యధి
 తజగ దండు । నిరత దంష్ట్రాకరాశాస్య ♦ నిర్వృతగ్ని; కీల సుర
 లీడగగను యో ♦ గి శరనుతుని॥ 3౯౫

సీ॥ నిజరోమ కూపవినిర్గత విస్ఫులిం; గముల దీపించు లోకముల
వాని జృంభిత జంభారి ♦ శంభుదంభ స్తంభ; నారంభరదపేషుఁ
డైన వాని । లయమునకిద్ది కా ♦ లముగాదు కోపంబు; నుపసం
హరింపుమీ ♦ వో మహాత్మా । యనుచు ససాధ్వసు ♦ లును
గృతాంజలులును; సతను కంపులునైన ♦ శతధృతిముఖు॥

గీ॥ లైన దివిజలచే నర్థ్య ♦ మానుడైన । ఘనుని విద్యుచ్ఛలోగ్రి
జి ♦ హ్యు; నరసింహుఁ గాంచి మోదాశులఁబినద్ద ♦ కంఠుఁ
డగుచు । యతివరుఁడు చెంతగత భయుండ్లై నుతించె॥ ౩౯౮

శంకరాచార్య కృతస్మసింహస్తవము

ఉ॥ ఓన్మహారీ ! యనర్థదము ♦ నుగ్రిమునౌరుష సంహరింపుమీ ।
పూనికతోడఁ దావక రిపుండు హేతుండయి ధాత్రినున్నవాఁ
డీ నిఖిల ప్రపంచమున ♦ హీనభవదుష్టవయ్యై భీతమై ।

కానసనాతనంబునధిశంబునునౌదయఁగొల్పునాపయి ॥ ౩౯౯

చ॥ నరహరి నీదుమేనిసుమ ♦ నస్కులు సత్త్వగుణాధ్యమంచుఁజె
ప్పిరి కడ కోపమించుకయుఁ ♦ బృథ్విని నీకుచితంబుగాదుగా ।
న రుచిరశాంతిఁ బొందుము ఘనంబగు శర్మములోకమందఁగా ।
హరివగునీవునాహరుని♦దాగుణమున్వహించి తెట్లుగన్ రంం

గీ॥ సకలభయముల యందు ని ♦ స్నేకలుషమతిఁ । దలంచు పురు
షుండు భయములఁ ♦ దొలఁగి సుఖయ! గునననేమందు ? మీ
దు దర్శనమగు నెడఁగానదుర్లభమే మిముఁగనుటదేవ॥ రంగ
కం॥ మనమున మీపదకంజం । బును దలఁచినవాఁడు మృతిని ♦
బొంది విముక్తిన్ । గనుననిన మీకరాభిహా తిని మృతుండగు
నితఁడు భవముఁ ♦ దిరిగియుఁ గనునే॥ రం౨

ఆ॥ వె॥ అత్యుదార గుణుడ ♦ వై నీవు వ్యసనాద్ది తుని హిరణ్య
కశిపు తనయుఁబోచి । తివి, సమస్తగతను♦ దితిజండువలుకఁగి ।
స్ఫుట ముదానిజేయ ♦ ముందెసఁగితి॥ రం ౩

సీ॥ అజరజోవృతుండవై ♦ సృజింతువని శరంబుసకలమౌనప్రపం
చంబుదేవ! స్థితి విధియందు ను ♦ ద్యత మహాయుధుండవై

పోచెదు సత్వంబుఁ ♦ బూనిదాని । సంహారమునరుద్రా ♦ సం
జ్ఞుండవై తమో; గుణమున నఖిలంబు ♦ నణచెదీప్ర! జగదను
గ్రహణార్థ ♦ మగు జన్మగుణములు! గాని; నీకవియుని ♦
క్రముగలేవు!

గీ॥ దేవనీడి పదంబు వా ♦ గ్భావములకు । నతిశయించి చెలంగు
దా ♦ ననవరతముఁ । బ్రాజదువులెల్లనో యోగి ♦ పూజితపద!
చకితములయి ని నుండెల్వె ♦ జగములోన॥ రంర

శా॥ నీచేతన్విగతాసుండయ్యెగద యీ ♦ నీచుండు తాఁగాననో!
వాచాగోచర! సంహరింపుము రుష ♦ న్వర్ణ్యాభయంబుంగృహ!
శ్రీచెన్నారంగనిమ్ము విశ్వమునకు ♦ స్పృందారకులీర్వరెనీ!
జాచెల్వుంగని భీతులై శమముఁదా ♦ రక్షించుచున్నారెట్ల॥

ఉ॥ హీనజనాళికి నృపద ♦ హీనదయంగనఁ గా నశక్యహాఁ!
గాన నెకోటి శంపలను ♦ గాదనిపొల్పెడు నీదుమూర్తిని!
మానవ పంచవక్త్ర! పర ♦ మ ప్రథితా! యుపసంహరింపుమ!
న్యూన! యతీతసీమయయి యొప్పతిలోకిని బ్రోవుమి త్తటి॥

శా॥ కల్పాంత ప్రవిష్టంభితాంబుధర సం ♦ ఘాతస్థదంభోళిజా!
నల్పారావగ గర్వనాశక మహా ♦ ర్యక్రీడ దుష్టోణిపా!
నల్పఘోణపుటోరు రంధ్రయుగని ♦ ర్యద్ధోరఘూర్జారవా!
నల్పంబౌభవదట్ట హాసము నృహ ♦ ర్యమౌమముం బోచుత॥

సీ॥ పృథ్వీ కాలమునందు ♦ గళితకారుణ్యఁడై; జృంభించి నటి
యించు ♦ శంభునిదగు । ఫాలాక్షమందలి ♦ పావకజ్వాలల; వా
లీళమైనట్టి ♦ యఖిలలోక! ములఁ బుట్టినట్టి య ♦ ద్భుతహా
భయారావ;మును ధిక్కరించుచో ♦ ప్పగనినదియు! బ్రహ్మాండ
భాండోదధిరకుహరమధ్యమం;దలియ నేకాంత్యదుఃస్థమగునునికి.

గీ॥ కన్నిరూపమాచు ♦ ననవరతంబౌప్ప!
నట్టి శ్రీవృసింహు ♦ నట్టహాస!
మిదివినుత్యమగుచు ♦ నేనొనర్చినయట్టి!
దురితములను నొలంగఁ ♦ నోచుఁగాత॥

సీ॥ నడుమ బంధింపగాఁ ♦ బడినవాసుకియను; గుణవేష్టనంబునఁ
గొమరుమిగిలి । కర మొప్పు మంధర ♦ గిరిదైవ మధనంబు; చే
తోభితంబైన ♦ క్షీరజలధి । భూరిలహరివిధ ♦ స్ఫూర్జిత స్ఫుల
నా; చారంబుఁ బలెఁగడు ♦ ఘోరమగుచుఁ । గల్పాంత మం
దునఁ ♦ గడు విజృంభించెడు; నుగ్గునిడమరుకో ♦ దగ్గిరవము

గీ॥ తోడ బద్ధాభ్యసూయమై ♦ తోఁచినిఖిల
జనులవీనులకెల్లఁ గ ♦ ప్తతరమైన
యట్టి శ్రీనరసింహ మ ♦ హట్టహాస
మస్తదఖిలాఘములఁ ద్రుంచి ♦ యలఁగఁగాత॥

రం౯

—♦ సృసింహుడు శాంతింపఁ జద్రుపడుఁడాచార్యునకు మొక్కుట. ♦—

మ॥ అనుచున్నకరయోగిసం స్తవముఁజేయంగానృసింహుండుదు ।
ప్రిని దానందికృపాకటాక్షముల నా ♦ శ్రీశంకరుంజూచు చి
ట్లనె, ముప్పొద్దునునీకథంజదువుచో ♦ నాలించుచో భక్తిదాఁ
గనిపాపచ్యుతుఁడైచిరాయువయిమోక్షంబందుమర్త్యుండిలన్ ।

మ॥ కరుణాసింధుఁడు శ్రీసృసింహుండిటు వత్కాఁగించిశాంతంబున
త్రటిఁదానందఁగనాసనందనుఁడు నంతస్వీయభావంబుగాం
చిరహించెంగడు శాంతుఁడైపిదప దాక్షిణ్యాబ్ధియైపొల్పుశం
కరయోగీంద్రున కాత్మదేశికునకుం ♦ గావించె దాసన్నతి॥

గీ॥ దానిఁగని శిష్యవరులదృఢ ♦ తంబునంది
యాదరంబొప్పనిట్లు ప్ప ♦ హ్లాదపశ్య
నిమృహాత్ముఁ బ్రసన్నుఁగా ♦ నెట్లొనర్చి
కొనితనియడుగనిటు సనం ♦ దనుఁడువల్కె॥

రం౧౨

—♦ సతీరులతోఁ జద్రుపడుడు తనకుఁగల సృసింహదేవానుబంధముఁజెల్పుట. ♦—

చ॥ తోలినరసింహదేవునకుఁ ♦ దుష్టిన నారతమిచ్చునా యహో
జలగిరి శృంగమందునఁబ ♦ విత్రతరంబగు నొక్కకానన
స్థలమున భక్తవర్యుల కెంతతవశ్యుని నీపరాత్పరుం
దలఁచుచుఁ బుచ్చితి నృహుడి ♦ నంబుల టుక్కటమైన
భక్తితోన్॥

రం౧౩

చ॥ నియతుండనాచు నుండంగవ ♦ నేచరబాలుండొకండువచ్చియేగీ
 లయమివశేణ్యదేనినొ త ♦ లంచుచునొంటరివొచునిచ్చట
 న్భయమును వీడియుండెదవు ♦ బాగుగదెల్పుమటన్నవానిదా
 నయమునుగాంచి విస్మితమ ♦ నన్ముండనైయిటులంటివానితోన్
 క॥ కంఠమువలకు నరత్వముఁ గంఠీరవచూపమవలఁ ♦ గల మృగ
 మును నుత్కంఠమున నివ్వనమునన । కుంతితగత్తివెదకెద దొర♦
 కొనదదినాకున్ ॥ రంగి

మ॥ అనినేబల్కుచునుండ నవ్వనచరుం ♦ డాకాననాంతంబునం ।
 చునఁదాఁజొచ్చి నృకేసరిన్ దృఢలతా ♦ స్తామంబునంగట్టివెం ।
 టనగణ్యంబగుపుణ్యసంచయముచే ♦ నామోలకుండెచ్చియుం
 చిననేనానరసింహదేవుఁగడుఁ దుష్టిన్భక్తి సేవించితిన్ ॥ రంగ
 గీ॥ దేవదేవ మహర్షుల ♦ భావములకుఁ నైనఁదోఁపనినీవెట్లు ♦ కానన
 చరుఁ నకు వసుండవైతి వనుచు వి ♦ నయమెసఁగఁగఁగి నేనడుగ
 నిట్లుచెప్పెనా ♦ నృహరినాకు ॥ రంగ

మ॥ ధరనేకాగ్రమనస్కృతవ్యతియి ♦ ద్యద్భక్తితో నీవనే
 చరబాలుబలె బూర్వలైన జలసం ♦ జాత ప్రభూతాదిని
 ర్జులెవ్వారును బూర్వమెన్నడునున ♦ తా నన్నుభ్యానింపరై
 రిరహింగాన నుపాలభింపకుము ని ♦ ర్విణ్ణాత్మండో వీనినిన్ ॥
 క॥ అనియిట్లు తెల్పిభూరిదయనునాపైఁ బటపెన్మహరియంతర్ధానం
 బునుగ నెనవిజలజపదుండనవినిమోదరసమగున్ ॥ రందఱుటన్ ॥

ఆ శ్వా సాంతము.

క॥ యతేశమిత్ర! దితిజజ । నక్షయకర! భక్తరక్ష ♦ శ్రాప్రియ! ఘన
 మే! రుక్షితి ధరకార్ముక! నిట! లాక్ష! మహాయోగిమాన ♦ సా
 హస! శివా! రంగ

స్వగీ॥ భూరికారుణ్య వి ♦ స్ఫుర్జితాపాంగ! ను । స్మేరమ్యాస్య
 రా ♦ జీవ! జీవస్వయా । పా! రమేశాంబకా! ♦ పర్వతాశత్య
 హ్న! త్సరసానందకా! ♦ సరలోకాధికా ॥ రంగ

శా॥ సర్వామ్నాయశిఖావి మృగ్యపదకం ♦ జా! కంజసంజాతదు!
 ర్గర్వాధిక్యతిరస్కి- యాకరణ ద ♦ తా! దక్షిణామూర్తిరూ!
 పోర్వీదేశికవర్య! వర్యమునిరా ♦ య్యాధాశ్రవోదంచదం!
 తర్వేవ్యావసథా! సదాశివ! శివేం ♦ దా! మోహిసీపూర్ణతా!॥

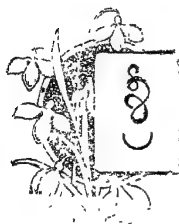
గద్య॥ ఇద్ది శ్రీమద్భమిడిపాట్యన్వయ... .. వేంకట
 సుబ్రహ్మణ్య శర్మాభిధేయాంధ్రీకృతంజైన
 శ్రీశంకర విజయమందు సప్తమాశ్వాసము

శ్రీ శంకర విజయము

అష్టమా శ్వాసము.

—ॐॐॐॐ—

ఫలదశార్చ్య! నిగమ శా |
ఖాఫణిత విమృగ్యపాద శ కంజ ! సమర్పా |
సాఫల్యద ! గజదితిజా |
రీ ! ఫణిభూషణ! మహేశ! శ్రీసకలేశా!!

ఆ॥ వె॥ అవధరింపుమంత ♦ నయ్యతి సార్వభౌ | ముండు సకలతీర్థ♦
ములవినేయ! సంచయంబు వెంట ♦ జనుదేరఁ జరియించె |
గరమువేడ్కమదిని ♦ గడలుకొనఁగ॥

౨

శంకరాచార్యుడు గోకర్ణేశుని దర్శించుట.

గీ॥ ఘోరకలినుండి కాపాడు ♦ కొనఁగఁబడిన! ధర్మమార్గంబుచే
గడుఁ ♦ దనరునదియు! నంతికచలత్వయోధిర♦ యముకలదియు!
నైన గోకర్ణమున కంత ♦ యతిపతిచ నె॥

3

చం॥ అనిశము విశ్వనాట్యమున ♦ కద్భుతసూత్రధరుండు నంబుజా!
సన జలజాక్షముఖ్యసుర ♦ సంచయవంద్యుండు నర్థవామభా!
గనియత కామినీకుండును ♦ గామముఖార్చవలేపభంజకుం!
డునగుమహేశునింగని యి ♦ టుల్వినుతిం చెఁగ్గుతప్రణామూడై॥

గీ॥ వారిదముతోడ నొకటన ♦ ద్వైత వాద! పు జెలువుఁగాంచి
వేతోక్క♦టంజపల ల | తా సుసాధిత జలదైక్య♦ తాసమర్థ!
నాగురుతనొప్పగిపుమేని ♦ నేగణింతు॥

౪

చం॥ సుమహిత వామదేహమను ♦ ఖీణిజనించినయంశుఘాసనం!

ఘమునఁ జెలంగుచుండెడు మృగంబుననొప్పెడుదక్షిణంపుహా!
 స్తమున నెసంగి, దక్షిణల ♦ సత్తనభాకలమాగ్ర భక్షణో!
 త్కమగుశుకంబునన్యకర ♦ కంజమునంగొను తేజమే నెకా॥ ౬
 కం॥ మలపట్టి యటులేగఁగఁజేసెనొ, యా విలసన్మహామేన ట్టెన ♦
 విభమున నైతిన్॥ ౭

మ॥ అని యీరీతిగుణత్రయాతిగ సుధీ ♦ శావాప్య, గోకర్ణనా!
 ధుని వాక్సూశచయంబుచేతనపుడెం ♦ తో భక్తినిర్వచించుమాఁ!
 డునిశ ల్లాదిజగత్పవిత్రమయి దీటుంగొంచకున్నట్టి యా!
 ఘనపుణ్యస్థలినుండె శంకరయతి ♦ ట్టెభర్తశిష్యాశిరోన్॥ ౮
 గీ॥ అంతఃదీర్ఘప్రవాసేయా ♦ నాయతీందుఁగి డరిగెవైకుంఠకైతాశ ♦
 వరసురూప! శశామును నతాఘహరమునై ♦ నహరిశంకరాఖ్య
 దివ్యస్థలంబున ♦ కచిరగతిని॥ ౯

గీ॥ భేదవాదుల శ్రాంత్య ప ♦ నోదము కొఱ! కద్యయపు ముద్ర
 నిలలోననగ ♦ పఱచెడు హరిహరుల భక్తిగొల్చి శం ♦ కరుండు
 దవ్యర్థు! లగు వచనముల నవ్వారి ♦ బాగఁడెన్ని॥ ౧౦

అచార్యకృత హరిహరస్తుతి.

ఉ॥ సోమకలావిలాసమును ♦ శుద్ధముఁ బాపవిनाశకంబునా!
 నాముని సంచయోద్యమున ♦ నాదియు వంద్యమునైనమైనవి
 ఖ్యామితేజముంగొని ను ♦ హాద్యతిగోకలనంబానగ్నుని
 పామవిమృగ్యుడౌవిభుండ ♦ ఖండసుఖంబులమాకొసంగుతన్
 గీ॥ మంధరాగంబునూని య ♦ మత్స్యలనమ్ము! తాదులనొసర్చె
 దా నవి ♦ పాదియగుచు! నెవఁడు భూధరలీలోచి! తవిమలతను!
 నైనయవ్వేల్పు స్వదయనా ♦ పైననిడుత॥ ౧౧

కం॥ ష్టితి హృదయోల్లాసకమా । ప్రితిభందీపింపఁజేయ ♦ భద్ర
 వరాహీ! శిత్ప్రవిగ్రహుండగు విభునకు । సత మస్తమయాజ్ఞ
 సామ్య ♦ శయింఁడనగుదునేన్॥ ౧౨

శా॥ ఏదేవుండు సుతద్విషద్యజవధ ♦ స్వేలాగతింజేసెని!

- త్యోదంచత్కరుణారసాకరుఁడు నై ధ్యతే సరితుఁడునై
 యాదీవ్యద్భుతకేశునింబరము స ధ్యారాధ్యుఁ బ్రాచీనుఁబ్రా
 హ్మదోల్లాసకు సంస్తుతించెదము పం ధ్యాన్యున్లసద్భక్తితోన్॥
- గీ॥ ధాత్రిబల్యాహరణరతిఁ దానవామ! నతఁగొనివహించెనెవడ
 జ ధ్యనంబును, దప! ములను గాంతారహితుఁడయి ధ్యనరి
 తెనెవఁ డాశ్రములకాద్యుఁ డతఁడో ము ధ్యనశముమము॥
- మ॥ అధికోద్యతర వారియైన యెవఁడు ధ్యత్యుంగరంబందుఁదాఁ
 బ్రథితాశ్రుజ్ఞవరేణ్య నర్జునునిఁ దూర్ణంపాగతిం గెల్పెనో?
 విభువిభాజితుఁడున్ను రేడ్యుఁడునుసంవిద్రూపుఁడొనాదయా!
 నిధిచేనిపుసనాథభావమును గం ధ్యిన్ముక్త బంధుండనై॥
- మ॥ కననాళికభవంబునై వెలయుద ధ్యంతైన ధామంబుచే
 తనువేగస్తవక్తుఁ గాముకువిరో ధ్యగ్రస్తునిశ్చంహరిం
 చిన జేవుండు ధరాత్మజాకుచములం జెన్నారు నుష్ణంపుసా
 క్షినితాంతాత్మ సుఖానుభూతినిడుతం జెల్వొదయన్మాకిలన్
- ఉ॥ హాలహాలంబుఁగైకొనియు ధ్యనగ్ర్యగళంబున నొప్పువాఁడును!
 త్తాల సుకేతుఁడుంబరమ ధ్యమమయుండును రోహిణీశుచే!
 నోలివిచుంబ్యమానమయి యొప్పెడుమాళి నెసంగు నాదయా
 శీలుఁడు మమ్మునోముతన శేషసుధీనుతుఁడెల్లకాలము॥
- ఉ॥ ఆకలితాహితాపుఁడయి ధ్యంకమునందు వినాయకుండుదాఁ
 బ్రాకటభంగిఁగూర్పంగ శి ధ్యరస్థులమందుఁ గలాపభూషయొ!
 వైకడువేడ్కఁగూర్పంగఁబ్రహర్షమునొందుచు నెల్లుబూతనా
 మాకలనైహికప్రియము ధ్యమాయతభామముమమ్మనోముతన్
- గీ॥ విదితసర్వజ్ఞ భావంబు మదనజయియుఁ దటచుగఁ గ్రతుద్వి
 షత్కృతాధరముఁజేర్చి కేకసీమంబుఁ బరమ బోధైకధామ!
 మునగు భూమంబుఁగనఁ జిత్త మునఁదలంతు॥ ౨౦
- గీ॥ సకల జనముల చిత్త విషయముదాఁటి వెలుగునదియుఁ ద
 మంబును ధ్యాలంగఁజేయు! నదియుసద్వాసకృత హృదయం
 బునునగు భూమముస కేనమశ్చత ముంబొనరు॥

గీ॥ హరిహరుల నిట్లుయమివర్ష్యఁ ♦ డరఁటిపండ్లఁ రుచి నతిశయించి
వఱలెడు ♦ వచనములనుఁ బూజితులఁజేసి చనెనంత ♦ ముదిత
చిత్తఁ యైన మూకాంబిక వసించు ♦ నచటికపుడు॥ ౨౨

శంకరుడు క్రిత మృతబాలఁడు సజీవుఁడగుట.

చం॥ అచ్చట నొక్క-బాలుని గఁతాసుఁడదేక తనూజుతాటచే॥
నుచ్చతరంపుభేదమున ♦ నూరుల యందిడి యెడ్చువారి ను॥
ద్యచ్చరితాధ్యులైన ద్విజ ♦ దంపతులంగని శంకరార్చ్యుఁడు॥
బొచ్చెములేనియట్టిదయఁబూనుటఁదానును బొందెభేదమున్॥

గీ॥ యమివరుండిట్లు భేదంబు ♦ నందునంతఁఁ “బ్రోవఁబాలని నరుని
కాఁదుణ్యమెన్నఁ ఘోరతరమైన భేదంబు ♦ కొఱకెయగు”నఁ
టంచు నతనూక్తియొకఁడు విశ్నించెనపుడు” ౨౪

కం॥ అతనూక్తి దాని విని విజ్ఞతఁబాలెడు శంకరుఁడు త్రిభుజగద
వనచణాద్భుతశక్తి నెసఁగునీకే! క్షితినిజముగనట్టికరుణ ♦ చెలఁగు
ననియనె॥ ౨౫

గీ॥ అంత బాలుండు నిద్దర ♦ నందిలేచు! వానితెఱఁగున నసువులఁ
వఱలికడు సుఖముగలేచెను సర్వజగద్ధితకరమగుయతిచరిత్రఁ
గని జన ♦ మక్కజపడె॥ ౨౬

ఉ॥ సాలతమాలతాలసుర ♦ సాలముఖులతుంగ భూమిరు॥
ట్పాళికృతార్థమూలమున ♦ భంగురభద్రచ యాకరంబుఁ బ్ర॥
యోళితభక్త కల్పషము ♦ సాధకసంపదనీకసిద్ధికి॥
న్యూలమునానుమానిలయ ♦ ముంగనిసంయమిలోనికేగెదాన్॥

కం॥ ఆనందాశ్రువులొలుకఁగఁ మేనఁబులకలెసఁగ సంయ ♦ మిప్రవ
రుండఁ న్యూనమగు భక్తీనమితకృపానిలయందేవినిట్లు ♦ ప్రస్తుతి
చేసెన్॥

ఆచార్య కృతమూకాంబికా స్తోత్రము.

శ్లో॥ త్రిదశేద్యా! జననీ! త్వదంఘ్రిజలజా ♦ ద్దీప్తుల్పరారంభంబుపై
నందలిర్చుంగడు వానిలోన మహితానందాత్మ! మున్నూటయ॥

ర్వది ఓపుల్రవిచంద్ర వహ్నులను దూర్జంజాగతింజొచ్చికో!
 ల్పుదివారాతుల సందులోకముల కాలోకంబు నెక్కాలమున్!
 గీ॥ దేవి! యావాహనాసనా ♦ దిక్ముతైన! యటువదియునాల్గుభేద
 ము ♦ ల రహిమీటు! నట్టి యుపచారములచేత ♦ ననిశమంతర
 మున నీసేవఁగావించు ♦ రు మహితులెల॥ • 30

శా॥ అంబానీకు ముదంబానర్పగ విశు ♦ ధ్వాజ్ఞాను చక్రింబులల!
 దుంబత్రంబుల వేయిటం జెలఁగున ♦ ర్జోజంబునన్దన్యవా
 రంబాయర్వదినాల్గు సేవల నహో ♦ రాత్రిల్మహాభక్తితో!
 డంబూజించును వేటువేటుగ నిరా ♦ టంకంబుగా నెప్పుడున్॥

ఉ॥ పాకృతుండంబ! తావక సః పర్యనోనర్చేషుఁదా బహిష్ఠలి
 స్థికలితుండు మధ్యముఁడు ♦ నింగొలుచున్నహిరంతరంబులం!
 బ్రాకటభంగిను త్తముఁడ ♦ నారతమున్నినుఁ గొల్చులోననీ ।
 యేకతయందె సక్తులయి ♦ యేమియుఁజేయరిలన్మహోత్తముల్

గీ॥ కలపు ముప్పదియెనిమిది ♦ కలలువాని! లోనబోధినీముఖ్యంబు ♦
 తైన యెదుఁనగు నివృత్తి ప్రధానంబు ♦ లంజ! బుధులు!వాని
 వై నొప్పనీపదా ♦ బ్జముభజింతు॥ 33

చం॥ జగముల నన్నిటన్లయక్మ ♦ శానునిరూపమున స్థహించి పా ।
 ల్పుగ నమృతాకృతిం దడిపి ♦ భూధరరాట్రనయా! సృజింతువీ
 జగములనా సుధాకృతినె ♦ సత్కృపఁ బోచెదవట్టినిన్ను హె
 చ్చుగునుతిఁజేయువారగుదు ♦ రంబ! సృజించెడునట్టివారతై॥

ఉ॥ హైమవతీ! గురూత్తముని ♦ దానుడిచేమును జ్ఞాతవైనని
 న్నామెయెయైతి నేననుచు ♦ సంచితమైన సమాధియోగవి
 ద్యామతిఁబ్రత్యభిజ్ఞకు మ ♦ హావిషయంబుగఁజేయు ప్రత్యభి
 జ్ఞామతసారవేదులని ♦ శంబు కృతార్థతఁగాంతురిమ్మహిన్॥

శా॥ అంబా! హైమమునుంజతుర్దశమునా ♦ నాధారచక్రింబునం
 దుంబాల్పారెడు షడ్దశంబులను నెం ♦ తోవిద్యుమాభంబ్రికా
 స్తింబూర్ణంబుగనంది యొప్పెనఁగుస్వా ♦ ధిప్తానమందైహికా
 ఘంబుం జొందఁగఁగోరువారుకొలుపుం ♦ గావించునీకుండగన్

గీ॥ దశదశ-బులనొప్పియో ♦ తల్లి! ధూమ్ర! వర్ణమా మణిపూరక
వరరథాంగి మున నిను సతంబు భజించు ♦ జనులకెప్పుడు
సీపురబహిష్కల్పలంబున ♦ గాపురమగు॥ 32

చం॥ సతతము పింగళాకృతినె ♦ సంగి ద్విషట్కదళాభ్యమాననా
హతమను చక్రమందు నిను ♦ నంబ! భజించెడువారికిన్ భవా
ద్వితతపురంబులోపల ని ♦ వేశమెసంగెడు; వారలందు సు
స్థితులయి భూరిసౌఖ్య విత ♦ తింగనుచుదురు తుష్టి నెప్పుడున్

గీ॥ తొమ్మిదియు నేడు దశముల ♦ తోడధూమ్ర! శోభనలరారు
చుండు వి ♦ శుద్ధచక్ర! ముననిను భజించువారికా ♦ మోదద
మగు సీదుసాన్నిధ్యమో జన ♦ నీ! కననగు॥ 33

గీ॥ ఘనసహస్రదశంబునై ♦ కప్పురంపు ఛాయనలరారునాజ్ఞాను ♦
చక్రమందు భక్తినినుఁగొల్పునట్టి స ♦ ద్భక్తవరుల! కంబ!
త్వద్భోగతుల్యభో ♦ గంబాదపును ॥ ౪౦

సీ॥ మున్నగశ్రీచక్ర! మునకు షట్పక్రంబు; నకుఁ జింతితైక్యంబు ♦
నకలుషమతి నెఱుఁగుటయును ననం ♦ తరము శ్రీచక్రంబు;
నకును దన్మంత్రంబు; నకునభేద! మును గురైఱుఁగుటయును
నంతఁ జక్రంబు; నకు మంత్రమున కభి ♦ న్నత నెఱుఁగుట ।
యును నంతటఁ ద్వదైక్య ♦ మును దలంచుటయును; నననాల్గు
విధములై ♦ యలరునేక!

గీ॥ తానుభవములఁ దనరు మో ♦ హంబుఁదుఁగింఁచి యంబ! ద్రువ
మండలాఖ్య స ♦ హస్రపత్రికమలమున నిన్ను నిల్పిధ్యా ♦
నము నొనర్చు చుండుసాధకవరుఁడు సా ♦ యుజ్యముఁగను॥ ౪౧

శా॥ అమూకాంబిక నిట్లు శంకరుఁడు స ♦ ద్వాప్యహారసూనాళిచే
నామోదంబునఁ గొల్చిసాధకని కా ♦ యంబెల్ల గీర్తింపఁ భి
క్షమాత్రోదనతృప్తుఁడౌచునుగడుఁ న్నాంతాత్మకైకామము
ఖ్యామిత్రైఘ్నముద్రుంచికొంతసమయంబు చోటిబుచ్చెన్మృతిన్

సీ॥ నిజకర్మ నిష్ఠులై ♦ నిత్యంబును నిషిద్ధ; మును దూరముగ విస
ర్జనముఁజేసి యప్రమత్తతనొప్పు ♦ నవసీసుకులఁ గాంచి; కల

దేశముల నెల్లఁగఁగలియుఁదిరిగి । యును బ్రదేశంబును ♦ నగ
లేమి యపమృత్యు వెటఁజెట్టినుండియే ♦ యేగుమరల । శ్రుతి
పాఠకులు నునా ♦ హిత వహ్నులును నైన; ద్విసహస్ర విపు
లు ♦ వెలయుదురెట ।

గీ॥ మధ్యమణిహార ముంద్రియా ♦ మాపతి గగనాధిరూఢుండు
వైరాత్రి ♦ నల్లుదేని నగజతో మధ్య నేశ్వరు ♦ డలరఁజేయు
బ్రీతి గృహహుతాగ్ని వరగఁధ ♦ భవ్యమెద్ది ॥ ౪౩

గీ॥ అట్టి శ్రీబలిసంజ్ఞమా ♦ నగ్రహార! మునకుఁ దనశిష్య సంచ
య ♦ ము వెనువెంట । గొలిచిరానేగె శంకర ♦ గురువరుండు!
సకల విబుధులు మిగుల సం ♦ స్తవ మొనర్ప ॥ ౪౪

ప్రభాకరుఁడు తనమాగకొడుకు నాచార్యునకుఁ జూపి యంగలాపుట.

ఉ॥ ప్రాకటసన్మనస్కుఁడుఁబ్ర ♦ భాకరనామకుఁడుం బ్రవృత్తిశా
స్త్రైకరతుండునుంగ్రతుచ♦యప్రవిజృంభిత కీర్తియున్బుధా ।
నీకనుతుండు శాస్త్రవిద ♦ నీకవుఁడుంబ్రీధితాను భావుఁడుకా
శ్రీకలితుండు నానొకధ♦చిత్త్యమరాగ్రీణియుండెనచ్చటకా॥ ౪౫

ఉ॥ ఆతనికి స్థిరణ్యమును ♦ దగ్రధరిత్రియును న్సుబాంధవు ।
జ్ఞాతులు గోవులున్మౌదలు ♦ గాఁగల సంపదలెన్ని యున్నఁడ!
చ్యేతమునందు సుంతవిల ♦ సిల్లడు సంతసమెన్నఁడుండనూ ;
బాతుఁడుముగ్ధచేష్టఁడయి♦నన్నిధినుండెడుకారణంబునకా॥ ౪౬

ఉ॥ మారునిమిఱు రూపమున ♦ మందమరీచి సమానతేజము!
స్థానఃఖోలు తాల్మియును ♦ ధానిధితుల్య ముఖంబుగల్గి యో!
ప్పరియుఁ బల్కఁడించుకయు ♦ నాదృతిమై వినఁజేవియున్నన!
స్సారసమందుదేనినొవిచారము బాలుఁడు సేయుమందుఁడై॥ ౪౭

మ॥ గ్రహమేదేనియుఁబట్టబాలుఁడిటుమూఁగత్యంబునుంగాంచెనో
మహితంబొలొలిసేతచేతగ నెనో♦ మత్సానుఁడిమ్మాడ్కినం
చహమునాత్రియునాప్రభాకరుఁడులో♦నాలోచనంజేయుచు!
స్వహువిద్యాపటులొబుధోత్తములసం ♦ ప్రశ్నింపఁగాఁగోరె

దాన్ ॥ ౪౮

చ॥ బహువరకోశ భారులగు † పల్వురు శిష్యులునుంబ్రశిష్యులు!
 నృహితసుభక్తిఁ గొల్పుచు న † మంజుసహాగతిఁ దోడరా
 మహా । మహాఁడాక సంయమిశ్వరుడ † మానుషాడాపురిఁ
 జేర వచ్చెన॥ చు హితవరుల్యచింప విని † సూనునిదోఁగొని
 యాద్విజాగ్మ్యుడున్॥

గీ॥ తేనిగురు నిష్టదైవంబు † రిక్తహస్తఁ డగుచుఁగనఁజనరాదంచె
 టుఁగునుగాన । ఫలములఁగొని యాయమి † పృవరుజేరి
 వానిముందిడి తత్పదా † బ్రముల కెఱుగె॥ గీ०

ఉ॥ భస్మ నిగూఢవహ్నిఁబలె † బైకి జడాకృతినున్న పుత్త్రునా!
 ర్యస్మరణీయ నాముడగు † నయ్యమివర్యనికాలిదమ్మికి!
 శస్మృతితో నమస్కృతిని † ఫల్గుఁగఁజేసెద్విజుండు; బాలుఁడు ।
 న్వీస్మృతగాత్రుఁడైపడి ప్రవిస్తృతజాడ్యుడునయ్యె లేవమిన్॥

క॥ దయశంకరుఁడును ద్విజుని తనయునినవాఙ్మూఖుని హస్తానలి
 సంబులనె॥ త్రియతనినేకనుచుండ వినయమెసఁగఁ బ్రభాకరుం
 డునతినిడియనియె॥ గీ१

గీ॥ అరిగెనితనికిఁ బదుమూఁడు † హయనములు॥ లేదు సుంతయు
 నవబోధ † వేదములఁ బఠింపలేదక్కరముల లి † ఖంపలేద
 యిన నొనర్చితి సదుపన † యనము నెట్లా॥ గీ३

క॥ పలువురు బాలురువీనిం బిలిచెదరాడుకొననై నవీడరుగ
 డు, శుభ్రులు వారలెల్లరప్పుడు॥ కలిసి తనుఁగొట్టుచున్నఁగనఁ
 డెడఁదరుష॥ గీ४

క॥ తినునొక్కప్పుడొకప్పుడు॥ తినఁడు, నిజేచ్ఛానుగతిని॥ దిరుగు
 నితఁడుసె॥ ప్పినఁజేయఁడైనరుషఁగొ॥ ట్టను; బెరిగెడి నిత్యము
 త్కటమగు నిజకృతిన్॥ గీ५

క॥ యమివర! వీనికిఁ గలజా॥ డ్యమునకుఁ గతమెద్ది? తెల్పు †
 మనివిప్పుడు ప్ర॥ శ్నముచేసి యూరకున్న । న్యమివరుఁడా
 జాలు నప్పు † డడిగెనిటులటన్॥ గీ६

క॥ కాళక! యెవ్వఁడవీటిం లేల జడునిభంగి నుంటి † వింతయు

నాకుం బోలవచియింపు మనవుడు ! బాలకతనువో మహి
తుడు ♦ పలికెగురునితోన్ || 92

ప్రభాకరచంద్ర తత్త్వశేత్పత బయల్పడుట

గీ॥ జడుడనేగాను; జడము ము ♦ తన్ను ధాన! మునఁ బ్రవర్తించు
సంశయః ♦ ముంగననిట ! గురువర ! షడూర్మి షడ్భవ ♦ విర
హితమును! బరమసుఖతానమైనత ♦ త్వదమెయేను॥ 93

ఉ॥ భూమిని నాకెసంగునను ♦ భూతియిదేవిబుధా! ముముక్షువి
త్సోమముచే నెఱుంగఁబడు ♦ చున్విలసిల్లుత మంచుబాలక !
గ్రామశిద్వాద శామలత ♦ రంభులఁ బద్యములఁ జిదాత్మత!
త్వామలహాపముదెలిపె ♦ నార్యులుమెచ్చుధుతప్రపంచమున్॥

గీ॥ రవిజగచ్చేష్టలకును గా ♦ రణమగునటు! చిత్తనేత్రాతివృత్తిని
మిత్తమగుచు ! దూఁతోపాధియైన భ ♦ స్తుల్యమైన ! యట్టి
నిత్యోపలబ్ధిరూ ♦ పాత్మ నేనె || 90

గీ॥ ఉష్ణమనలంబుఁజేరితా ♦ నొష్ణపగిది! నిత్యబోధ స్వరూపత ♦
నెగడు నెవని ! నద్యయు నబోధరూపేంద్రి ♦ యములుచేరి !
యలరు నిత్యోపలబ్ధిరూ ♦ పాత్మ నేనె॥ 91

గీ॥ ఆననాభాసకంబె యా ♦ నద్దమందుఁ ! గాంచఁబడునట్టి దా
స్యత ♦ కన్నవేణు ! గాఁగ నేర్దియులేదట్టి ♦ కరణి జీవుఁడుడు
మతులఁ జిదాభాస ♦ కుండగుచును ! నట్టినిత్యోపలబ్ధి రూ ♦
పాత్మనేనె॥ (పంచపాది) 92

గీ॥ ముఖమొకఁడు కల్పనాహీన ♦ ముగఁదలిర్పు ! నద్దమదిలేమి
నాభాస ♦ హాని నల్లె! మతిలయింపనిరాభాస ♦ కతనగునెవఁ
డట్టి నిత్యోపలబ్ధి రూ ♦ పాత్మనేనె॥ 93

గీ॥ చిత్తనేత్రాదికవియై క్తి ♦ జెలఁగియెవఁడు ! చిత్తనేత్రముఖ
మునకుఁ ♦ జిత్తచక్షు ! రాదియైచిత్తముఖముల ♦ కనవగమ్యుఁ
డట్టి నిత్యోపలబ్ధి రూ ♦ పాత్మనేనె॥ 94

గీ॥ ఎవ్వఁడు న్వతః ప్రకాశత ♦ నెంతయునువి ! శుద్ధచిత్తుండు

నయ్యను ♦ బుద్ధుల బహు భంగిగాఁదోచునీరస్థ ♦ భాను
పగిది నట్టి నిత్యోపలబ్ధి రూ ♦ పాత్మనేన॥ ౬౫

గీ॥ సిరములఁ జరంబులను నొక్క ♦ తిగ్మకరుఁడె । పలుతెఱంగులఁ
దోచెడు ♦ పగిది నెవఁడు చలములుఁ బ్రభిన్నములునొధి♦షణ
లకొకఁడె యలరు? నిత్యోపలబ్ధి రూ ♦ పాత్మనేన॥ ౬౬

గీ॥ అంబుదచ్ఛన్నదృష్టి క ♦ భ్రాప్తుఁడబ్బ । పిహితుఁడుగ నిష్ప్ర
భుండుగఁ ♦ బృథ్విదోచు పగిదినతిమూఢదృష్టికి ♦ బద్ధుపగిది
నలరు నిత్యోపలబ్ధి రూ ♦ పాత్మనేన ॥ ౬౭

గీ॥ సకలవస్తువులందు నె ♦ సంగియున్న । నెనని నద్వయునిఖిలవ ♦
స్తువులు దాఁక! వెవఁడు సభమట్టలచ్చుండు ♦ ను విమలతను!
వట్టినిత్యోపలబ్ధిరూ ♦ పాత్మనేన॥ ౬౮

గీ॥ మణులకును పాథులందునే ♦ మాడ్కిభేద! భావమగు విష్ణుఁ
డాభేద ♦ భావమట్లె నీకునీభేదములనగు ♦ నీటఁ జందిగి!
కలకుఁబలెనీకునగును జం ♦ చలతయెన్న॥ ౬౯

గీ॥ పాశియుండును సీరిక ♦ పండు పగిది! బరమగు పరాత్మ
తత్త్వంబు ♦ వలలఁజేయు! కతన హస్తామలక సంజ్ఞ ♦ గలిగి
శ్లోక! ములుచెలఁగెఁ దత్కవికిఁ బేరు ♦ వెలసెనదియె॥ ౭౦

చం॥ ద్విజవరుపట్టికి న్నదుప ♦ దేశమెలేక పరాత్మతత్త్వమా!
ద్యజననమందెసంగు సుకృ ♦ తాతిశయంబునఁ గల్గెనంచున!
క్కజమును సంయమిశ్వరుఁడు ♦ గాంచి స్వకీయ కరాంబు
జంబునా! ద్విజవరుబాలునొదల న♦వేల దయామతితోడ
నుంచెదాన్॥ ౭౧

మ॥ ఇటులాబాలుఁడు వల్కి యావలకుఁ దా ♦ నేగ న్యమిం
దుండు తా! నిటులాబాలుని తండ్రితోఁ బలికెనీ ♦ కీ పట్టి
తోడొచును! డుటకునోయ్యగుడుగాఁడువిప్ర! జడిమా ♦ ఘ్యం
డైన యాబాలుతో! నిటనీకయ్యెను లాభమెద్దియునులే ♦ ది
కేల నీకీతఁడు॥ ౭౨

గీ॥ పూర్వజన్మ భవాభ్యాస ♦ మున నఖిలము! నెఱుఁగుఁ జెప్పు

డితండు తా ♦ నించుకయును! నట్లుగాకున్న నకట! ని ♦ రక్ష
రుండు! స్వానుభవముఖ్యత త్వ ప ♦ ద్యముల ననునె? 23
గీ॥ లేదితనికించుకేని గృ ♦ హాదివిషయా సక్తి; స్వశరీరమందునె ♦
సంగడు భ్రమము! కతనఁదాదాత్మ్యత; యదిస్వాం ♦ గమునఁ
గల్గి దన్నఁ జెప్పఁగ నేల బా ♦ హ్యములయందు? 24

తత్తత్త్వజ్ఞహస్తామలకు న్నెంటఁగొని శంకరుఁడు శృంగగిరికిజేరుట.

చం॥ అనివచియించి యయ్యమి వ ♦ రాగ్రణి విప్రీతనూజువెంటఁ
గై! కొని తనయిచ్చవచ్చునెడ ♦ కుంజనెనంతట నాప్రభాకరుం
డును నొక కొంత దూరముగ ♦ డు నివసయంబున నయ్య
మిందుత్రితో! డ నరిగియింటికిం జనెది ♦ టంబగు బుద్ధిని
బూని యెట్టులో? 25

సీ॥ ఆత్మభృదంతరుం ♦ డగు ఋశ్యశృంగుండి; పుటికిఁ దపంబు
నె ♦ చ్చట నొనర్చు నెటఁ బ్రవహించుఁదాఁ ♦ కుటనె సందా
పిత; భద్రదీప్యత్తుంగ ♦ భద్రయలరి! సాంగవేదాధ్యేత ♦ ల
భ్యాగతార్చాల్పితసురభూజులు మహా ♦ ధ్వరకరులును
శాంతాంతరాముల ♦ శ్రాంతశాంతులువిజ్ఞ; లెటఁ దుస్తితో
వసి ♦ యింతు రెలమి!

గీ॥ నట్టిశృంగ గిరికినిసం ♦ యమివరుండు! జలజపదముఖ్య శిష్యులు ♦
గొలువనంబు! జాక్షవిబుధేంద్ర ముఖులచే ♦ నభినుతింపఁ బడు
చుసమవాప్తకాముడై ♦ పయనమయ్యె 26

గీ॥ శృంగగిరిఁ జేరియచట వ ♦ సించుచు విను! టనెపుమర్థంబుల
నొసంగు ♦ టకు సముచిత! ములగు నిజభాష్యముఖకోశ ♦
ముల మనీషి వరులఁ బరియంపఁజేసె శం ♦ కరగురుండు 27

గీ॥ శేషులజ్ఞావినముగ్రిగాఁ ♦ జేయుచుజన! దురితములమీఱకుండఁ
బోఁ ♦ దోయుచుగురు! నిర్విశేషముగా జీవ ♦ శర్వులకెపు
డగు నిరస్త విశేషంబు ♦ యమివచించె 28

చం॥ యమివరుఁడా నగంబున ను ♦ రాధిపరమ్యవిమానకల్పహా!
ర్ష్యమును సమ స్త శిల్పముల ♦ రంజిలఁ గల్పనఁ జేసివిష్ణుధా!

తృముఖ సురేంద్రయైన పరఁ దేవతకున్నతతంబు పూజఁదా।
నమిత వినీతితో జరుగు నట్లుగ యోజనచేసెన త్తత్తి॥

ఉ॥ తీరుగఁదా నొనర్చిన ప్రఁ తిజ్ఞను బోవఁగ శారదాంబయ।
నేర్చును బూనిభక్తుల క భీష్టవరంబుల నిచ్చుచుండి శృం।
గేరి పురంబునందఱుల కిల్చిషహరిణి యాచునిప్పు నొ।
ప్పారెడు దేవిఁగొల్పుటకు న త్తతినుంచె సురేశ్వరార్చుని॥
కం॥ చిత్తానుసారియునునై । జోత్తమ ధర్మాసుచారియును భూత
దయా । యత్తుఁడు మితవచనుఁడునొ । సత్తముఁడొక శిష్యుఁ
డుండె ఁ శంకరయమికిన్ ॥

౨౦

సీ॥ వెలికేగుగురునకుఁసలిలాదికము నిచ్చుఁ; దనుమార్జవస్త్రమి ఁ
చ్చును గురునకు। బాగుగాఁగని దంత ఁ పరిశోధనమునకుఁ
దగుకాష్ట మొసఁగును ఁ దమివరునకు । ముందుగనే స్నాన ఁ
ముంజేసి నిత్యంబుఁ; గంబళ ముఖ్యవస్త్రంబులఁ దగి సమ
ముగ మృదుమహాసనమును గల్పించు; గురునకు సంతృప్తి ఁ
వఱలునట్లు।

గీ॥ శ్రీయుతయ మీంద్ర పాదవా ఁ రి జయుగళము। నొత్తునేర్పు
గ నీడయ ఁ ట్లుద్వి నీతి । ననుసరించుచు నన్వహం ఁ బును
బ్రమోద। భరితుఁ డానంద గిర్యాఖ్య ఁ వఱలునతఁడు॥ ౨౨

గీ॥ తావిజృభింపఁ డొజ్జచెం ఁ తను నెపుడును । గూరుచుండఁడు
కాలాస్పది ఁ గురునియెడటఁ జెప్పఁదగుదాని నకు పే ఁక్షిం
పఁడెక్కు। డుగఁ బలుకఁ డొజ్జకుం బృష్టమగపఱపఁడు॥ ౨౩

చం॥ గూరుఁడొకచోటఁ దావిడియఁగొబ్బుననాగెడు నేగ నేగునా।
దరమున నాలకించు విత ఁ తంపుఁగృపం గురుఁ డానతిచ్చుదా।
ని, రహిననుక్తుఁడైయు నువి ఁ నీతుఁడునై హితముంబొనర్చున।
గ్గురున కనిష్టమాపనినిఁగూళతనంబునఁజేయఁడెన్నఁడున్॥ ౨౪

గీ॥ శిష్యవరుఁడతఁ డొకనాఁడు ఁ స్వీయశాటి। కాళినుదుకధునిం
గూర్చి ఁ యరుగవాని। రాకకై వేచుచును శంకఁర యమి,భక్త
వత్సలతఁ బాఠముల విలం ఁ బము నొనర్చె॥

౨౫

గీ॥ శాంతిఁ బాతముఁజేయన ♦ సంఖ్యలైన । ఛాత్రులుద్యుక్తు
లగుచుండ ♦ శంకరార్చుఁ । డుండఁడు త్తణంబులో గిరి ♦ యును
సమాగి తుండగు నటంచుఁ బలికెన ♦ ఖండదయను॥ ౮౬

చం॥ గురువరుఁడాడినటి పలుకున్విని శాస్త్రమునందనన్బడున్ ।
గరమును మందబుద్ధియు ననందగు వాని నిమిషమేటికో ।
గురువర! వేచియుంటయని ♦ కూడనిభితిని జూపన తిటి
నగ్గరసి జపాదమానియనుఁ ఛాత్రుడుదేశికవర్ణముంగటన్ ౮౭

గీ॥ అతనిగురుతర గర్వంబు ♦ నపనయింప । స్వాశితుల యందె
సంగు ద ♦ యన్యతియై డొసఁగె నానందగిర్యాఖ్య ♦ నెసఁగు
శిష్యు । నకుఁ బదియునాల్గు వద్దల ♦ నకలుషమతి॥ ౮౮

పీయశిష్యుడైన యానందగిరిని శంకరుఁడు సర్వజ్ఞుఁజేయుట

ఉ॥ ఆతఁడు తత్త్వణంబున నె ♦ యగ్యగుహాత్మరుణ న్వహించివి ।
జ్ఞాత సమ ప్రవిద్యుడయి ♦ సత్పరత త్వముఁ దెల్పుతోటక ।
ఖ్యాతసుసాధు పృథ్వుముల ♦ నస్తటిభక్తి పరాత్పూజౌచునీ ।
రీతిని దేశికోత్తము బఁచిస్ఫుటమానుతిఁ జేయుచు న్నెసన్॥ ౮౯

తోటక॥ జనిమృత్యు జలంబును ♦ సౌఖ్యవిషా ధ్వన మీనమునైన
య ♦ గాధ భవా! భిని పాతితుఁఖన్నుడవ్వి ♦ దీయపదం! బును
జేరననుంగృహఁ ♦ బోవుగుహా! ॥ ౯౦

తోటక॥ కరమున్విషయంబునఁ ♦ గప్తమునౌ । తజ్జిని న్మరలించి
స ♦ తంబుఁదను । సిరబుద్ధినివీడి స్తుతీక! పరా! త్పరతింగను;
మోహముఁ ♦ చాల్చుకుమీ ॥ ౯౧

తోటక॥ విదితాన్యమయాదుల ♦ వీడుము నా । యది యిద్దదెనే
నను ♦ నత్తిమజ్జి న్నదయనునజుంగుణ ♦ హీనుఁబరా । త్మ
దలంపుమువేసని ♦ భన్య! సదా ॥ ౯౨

తోటక॥ జలభేదముచేత వె ♦ సన్ న్నివికిం । బలెనే ఘటికాదిన ♦
భంబునకుం । బలె బుద్ధి విభేదము ♦ నంగలది । యిల నీకు
బహుత్వ మ ♦ హీనునకున్ ॥ ౯౩

తోటక॥ దినకృత్ప్రభమా స్వచి ♦ తిన్నతతం! బును లోకమనో

- గతమున్నకలం బును నీవవికారివి ధృష్టి నెఱిం గినహేతు
ప్రసన్నద ధిందుడవే ! ॥ ౯౦
- సీ॥ శ్రీ శంకరయమితే ధి కపాద నీరజః యుగమూలయైకడు ధి
నొప్పియంత ! శంకర గురువరా ధి శ్రయము నంతటఁగాంచి;
తత్త్వన కరుణా మృ ధి తంపుసేక ! మున నెంతయు వివృద్ధిఁ
గనినయయ్యానందః గిరి మహాభక్తివల్లరి వరుసగా బుధులను
బంధరం బులకుఁ జేరందగు; నామోదనుమమున ధి నలరియంత
గీ॥ సకలసత్తమకీర సం ధి చయముచేత ! మాటి మాటికి నాస్వా
ద్య ధి మానములగు హృద్యతోటక వృత్త సత్త్వద్యములను
లలిత ఫలముల నెంతయు ధి నలరెనపుడు ॥ ౯౧
- చం॥ హితమగునట్టి యున్నతిని నెవ్వనిచేఁ గని భాత్రిలోనఁదా
గృతపదయాచు నుత్పదమొ ధి గింగన నెంచెడువానికభి సంత
గతమగునిచ్చెనాచు భువ ధి నత్రయమెల్ల నధఃకరించు స ।
ద్యత్తినరుసేవయట్టిగిరి ధి దాతమమున్విరళంబానర్పదే ? ౯౨ ॥
- గీ॥ వరసుపర్వోక్తి నెఱుంగని ధి వాఁడునైయు । గురునిదయఁజేసి
యానంద ధి గిరియు నంత ! నమలతోటక వృత్త పద్యముల
శ్రుతి శి ధి ఖాద్యముందెల్లఁదానన ధి యస్తులుకన ॥ ౯౩
- గీ॥ అమృతరసమాధురీ ధురీ ధి ణమగుచు నెసఁ గునలయానంద
గిరివాక్య ధి గుంభమువిని జలజపదముఖ్యశిష్య సంతసయము
గర్వ । మును విడిచి కాంచి రక్కజం బును మనముల ॥ ౯౪ ॥

అనందగిరియే తోటకాచార్యుడని శేరంబుట.

- గీ॥ ఘనతర్కంబగు భక్తి నీ తని వలనను దోటకాభిధ వృత్తసం ధి
దోహ మిట్లు లుద్భవింతుట శిష్టవం ధి శ్శుడగునితని నార్య
మృత్యుఁ దోటకా ధి చార్యుడనిరి ॥ ౯౫
- చం॥ ధరనిగమాంత వేద్యపర ధి తత్త్వనివేదన మాయతీట్వరం
దరకృత భద్రత్రక్తకర ధి ణంబది నేటికి నింజెలంగెవి
ద్యవచయ సంగృహీతమయి ధి వాసి నెసంగు శదాశిసోస్తిభా
సురముగు నీతితో నలరుచుం బ్రథితంబయి తత్సంజ్ఞతోన్ ॥

కం॥ క్షితిలోన నతఁడు శంకర! యతివలననికంతఁదోట ♦ కాభి
ధగనివి । శ్రితుఁడయ్యెనబ్జపదసదృ । శత నలరియమీఁద్ర
ముఖ్య ♦ సచ్చిష్యుండై ॥ ౧౦౧

చం॥ అలరెడు ధర్మముఖ్యపురుషార్థములొక్కొంబుగాదికాగమం
బులొ?జలజోద్భవాస్యములొ?ముక్తివిభేదములొ!యటంచువి
జ్ఞులుకరమున్విమర్శనము ♦ నుంబొనరించి యెఱింగిరంతని
మృలుషులఁ దోటకాదులను ♦ శంకరశిష్యులఁగోమనంబులక॥

శా॥ స్ఫురద్వారల సత్రపూణగ మహే ♦ భవాత్రగండస్థలి
వాహ్లోలమదప్రవాహమధులి ♦ డ్వారోరుసంగీతభం
గీరావధ్వనితాశ సుపదను నిం ♦ దింత్రేపుడున్లొననా

త్వారామార్యపదస్థిరోక్తి పరసం ♦ పత్యైఖ్యలాభోత్సుకుల్॥
మ॥ ఉరుమంధానకులాచలోన్మథిత సిం ♦ ధూద్భూషీయూషఁ

నరుచింబోలెడు కీర్తిన్పుచునస ♦ న్మార్గావరోధంబుని
ద్ధరణిజేయుచు నప్రధృష్యమతులౌ ♦ ధన్యేదృగంతేవని
ద్వరులుగూడిరహించెశంకరయమీ ♦ ద్వర్వ్యండుసన్నతుండై

ఉ॥ ధీరుఁడునొ సురేశ్వర సు ♦ ధీవరుఁడంతట నొక్కనాఁడుని
స్తారపుభక్తి నాత్మద బు ♦ ధప్రవరుంగురుజేరి మొక్కిగం
భీరతర్హర్వాభావమయి ♦ పృథ్విననారతముంజెలంగుశా
రీరకసూత్రభాష్యమున ♦ వృత్తినొనర్పఁదలంచి యిట్లనుక॥

శంకరభాష్యమున వార్తికమొనర్ప నురేశ్వరుఁడనుజ్ఞ నొందుట.

గీ॥ గురువర! భవత్ప్రమోదంబు ♦ కొఱకు నాకుఁ జేయఁదగు
దాని నిపుడు శా ♦ సింపుఁడుదయ! నొజ్జయెడ భక్తిమంతు
డై ♦ యొప్పునెవ్వఁడతని జీవితమే ధాత్రి ♦ నంచితమగు॥

చం॥ అనుచు సురేశ్వరుండడుగ ♦ నార్యపదుండెదఁదాఁబ్రమోద
ముక॥ గనివచియించెనిట్లుల న ♦ ఘా! ముదముందగ నాకొన
ర్పసి! మనమున నెంచెదేని మహి ♦ మామకభాష్యమునందు
వార్తికం బనెడునిబంధనంబునుబు ♦ ధావళిమెచ్చగఁజేయు
మిమ్ముగక॥ ౧౦౨

చం॥ ఇటుభగవత్పదుండన సు + శేష్యరుడగురుమూర్తి కంతను ।

త్కటమగుభక్తి మొక్కియనుఁ దర్కయుతాతిగభీరవాక్యసం॥

ఘటిత భవత్సుభావ్యమును + గాంచనశక్తుడనైనమీకృపా

ద్విలముగనాదు శక్తికొలఁ + దిన్గమకింతు నిబంధనార్థమై॥౧౦౮

1॥ అని సుశేష్యరుడట్లే యా + న నెడు నార్య! పాదుని సదభ్యను

జ్ఞుఁదా + నాదలఁగొని । యరిగె; నేకతమున నంబు + జాంఘ్రి

హితులు! చిత్సుఖాదులు గురుసంతఁ జేరియనిరి॥ ౧౦౯

సీ॥ గురువర్య! తానొసం + గును గర్తమేనాక; నరకాది కంబుల +

నరులకెపుడు! గాని ఫలప్రదం + డైన జగత్ప్రభుం; డెన్న

మఱొక్కండు + సున్నయనుచు । సార్వకాలికుడైన + సర్వేశ్వ

రునిఁ గూడ; యుక్తిచయంబుచే + నుత్తరజ్ఞుఁడై కర్మతత్పరుం

డై బోధయై యెవ్వఁ; డెంతయు నిరసించె + నిద్ధరిల్లి ।

గీ॥ నట్టిమండనుచే నిప్పు + డఖిలలోక! హితముకొఱకేఁ సేయింప

నెంచు యత్న । మదిహితంబునకై కాక + యొదవఁజేయుఁ ।

బటుతరానర్థ రూపమా + ఫలముఁజాండు ॥ ౧౧౦

గీ॥ లయముఁ బ్రత్యేకముగ నఖ + లంబునకుఁ బు! రాణవాక్తరి

యనె, బాద + రాయఁబుండు । దానికింగర్త; జైమిని + మాని

వ్యాస! పఠుండుల యావలంబిత + చ్చి క్షీతుండు॥ ౧౧౧

గీ॥ పృథ్విగురు శిష్యులకుఁ బక్ష + భేదమొదపు! నెడల గురుశిష్య

తయు వారి + కెట్లుపాసఁగుఁ? బాసఁగినను నాశ్రమోక్తంబు +

పూర్వపక్ష! మగుగురూక్తంబెసిద్ధాంత + మగు నిజముగ॥౧౧౨

సుశేష్యరుని నమ్మరాదని యితరశిష్యులు పట్టుపట్టుట.

మ॥ జననంబందిన దాదినేటివఱ క + శాస్త్రంతంబుఁ గర్మంబున!

స్మృతముంగూర్చి యొనర్పుఁ గర్మమును గర్మంబుంగడునైక్తి

మీ! టును జేయుండు కడుంబ్రయత్నమున నా + ర్యులన్నిర్గ

ముఖ్యోత్సుఖం । బును జెందుండని యాతఁడన్యలకుఁదా +

బోధించు చుండుంగడుక॥ ౧౧౩

సీ॥ మునుకర్మసక్తుడై + యును నేడు సన్యాస; మును జెందు

కారణం ♦ బున నివృత్తి । తత్పరుండగునంచు ♦ దలఁపఁబోల
దదెట్టు; లనిన సన్యాసంబు ♦ నైనవాడ । మున నీతఁడోడితాఁ ♦
బూనెను గానిస్వ; బుద్ధిపూర్వకముగాఁ ♦ బూనెనొక్కొక్క ?
కాననీతఁడు నమ్మ ♦ కమున కనన్వఁడు; చును మాదు నెద
లఁదో ♦ చును సతతము॥

గీ॥ నట్లగుటవీనిచేత భా ♦ వ్యంబునను ని బంధనఁ బునుకేయించి ♦
భవ్యసూత్ర । నిష్కపరమార్థమునకు హా ♦ నిసీబానర్హ । కుండు
పరి వ్రాజకాగ్రణ్య ♦ గురువశేష్య ! ॥ ౧౧౪

చం॥ యమివర! యిట్టివాఁడు భవ ♦ దాక్ష్మమబూసినిబంధనంబుభా ।
వ్యముననొనర్చినేని యని ♦ శంబును గర్మపరంబుగాఁగ భా ।
వ్యము నొనరించుఁ గానఁదద ♦ జ సవివృద్ధిని గోరుమీరుమూ ।
లమునను గూడ విచ్యుతి నిలంబానరింపక యుండుటాప్యగున్

చం॥ కరము నభీష్టమైయలరు ♦ కర్మము నెవ్వఁడొనర్పనోపునో ।
నరుండతఁ డెట్లు గర్మమను ♦ నామము నున్విడఁగాఁదగండుమ
స్కరవిధియందు నాగ్రహమె ♦ సంగిన చోజనుషాంధమూకభూ
సురులుతదాశ్రమాహ్నుల నుచున్వచియింతురుభాట్టసంస్థితుల్ ।

గీ॥ ఇతఁడు తద్భట్టమత పక్ష ♦ రతుఁడుగాన । మీ కుసమ్మతుఁడైన
ను ♦ ధీ కలితు విధి పుండి సూత్రభావ్య వా ♦ ర్తిక మొనర్ప ।
మాదు నిర్బంధ లవమును ♦ లేదిటఁజుడి ॥ ౧౧౫

మ॥ గురువర్యా! మునుమేమువేడ్కదివిష♦త్కూలంకషాగ్రణ్యదా ।
పరతీరంబున సంచరింపఁగను మా ♦ భక్తిప్రకారంబుస ।
త్వరమేలోఁదెలియంగ నాఁగఁగరుణా ♦ భామాత్మశ్రామీరుణా ।
దరులైపిచ్చిరి కాదె రిండనుచు ను ♦ ద్యత్ప్రీతి మమ్మందఱన్

గీ॥ అప్పుడాపల్కునువిని మే ♦ మందఱమును దరణికోటకాకులుల
మాచుఁ ♦ దిరుగుచుండ । నీసనందనుండ మర వా ♦ హిని దగు
రయ । మునకు నెదురుగ వేడలెఁదాఁ ♦ బూర్ణధృతిని ॥ ౧౧౬

గీ॥ ధాత్రి నాచార్యవర్యులౌ ♦ తమ యెదఁగల । యన్యమను
కాతపాశ్యసా ♦ మాన్యమైన । యితని భావంబుఁగని తుష్టి ♦

చ॥ నెరసిగంగ | బంగరుండమ్ముల సృజించెఁ బ్రతిపదమున॥ ౧౨౦
చ॥ అడుగుల నాజలేజముల యందుననుంచి సనందనుండు దా
గడురయ మొప్పుదావకస థాశముఁజేరుటచేత బద్ధ పా
దుడనెడు పేరునీరు విబు థుల్వినుతించగ వానికిచ్చి రా |
తడె తగుసూత్ర భాష్యమునఁ థద్దులు మెచ్చగవృత్తి
జేయగన్॥ ౧౨౧

గీ॥ ఎపుడు మీకాలిదమ్ముల నే కొలుచుట | నెల్లభేదంబులం
దోచి యుల్లసిలుట | జెలంగెడు స్వభావమున నెతా సద్ధు
డగుట | నతడె తగునంచు బల్కితి థార్యవర్య॥ ౧౨౨

ఉ॥ ఎందును దీటులేకెసగు నెవ్వని కుగ్రతపంబుచే శతా సం
దుని ధర్మపత్ని కరు థామతితోడ బ్రసన్నయాచుని |

చైం దమవౌప్రబంధములఁ జెల్వుగవాఖ్యలఁజేయుశక్తి నా
నందగిరి పృథుంచుబుధఁనముడతండును దీనికిందగున్॥ ౧౨౩

గీ॥ క్షితిని సతతంబు గర్తైకఁరతుని విశ్వ రూపు నమ్మకుమయ్య
గు థరువర ! పద్మ పాదుడే చేయుఁగావుత భాష్యమునకుఁ
డీకనని పల్కిరి వినేయు లేకతమున॥ ౧౨౪

చ॥ సరసి జపాదుడంతట వె సంజనుడెంచి వచించునిట్లుశం
కరగురుతోడ హస్తమునఁ గల్గిన యామలకంబుఁబోలెనా
గురువర ! యద్వయంబు నెఱుఁ గుంగడుఁగావునవేగమీరలే
కరుణమెయిగరామలకుఁ గాననిరెవ్వని నాతడుండగున్॥

క॥ అనిపల్కునట్టిపద్మ పాదుని గనుఁగొనిలే తనవృత్తి తోముఖ
మెసఁగఁ దన శిష్యులెల్ల వినఁగాన నె శంకరసంయమింద్రు
డతికృపనిట్టల్॥ ౧౨౬

మ॥ వినుమోపద్యపదా ! కరామలకుస థద్వేత్తృత్వమన్యాయృత్వం
బననానై ససమాహితుండగుటశాన్యంబయ్యె బాహ్యపృవృ
త్తిసరాసీకమునందు నాతనికి సద్ధిమంతుడైనట్టితం

డినియోగింపగనొక్కయక్కరమునే నిందాబరింపండహా॥

క॥ ఉపసీతుడైయు నీతం డెపుడును బరమార్థసక్తి నెనఁగు

టచేవే! దపతనము గురుని కడ ధీ । సుపరిణతిని జేయఁడయ్యె
సుంతయు నేనిన్ ॥ ౧౨౯

ఉ॥ ఆడఁడు బాలురంగలిసి ధ యన్నమునుందినఁ గాఁదలంపఁడే ।
నాఁడున్ననైన సాధువచ ధ నంబునొకండును నోటినుండిరా ।
నీఁడితఁడట్టి వీనివన , స్థలిభూతనిపీడితాత్ముఁగాఁ ।
బాడిగనిశ్చయించికొని ధ వచ్చిరి మాకడకుందదీయులున్ ॥

కం॥ మముఁగాంచి బాలుఁడాతం । డమితంబగు భ క్తిఁ బల్క ధ రా
నతులంజే! సిముకుళిత హస్త్రుడగుడు జనముతానక్కఁజముఁగ
నెఱు ధ నంబుగ నపుడే! ౧౩౦

ఉ॥ ఆ త్తటిమేము వీనిగని ధ యర్థక! యెవ్వఁడవీవు? నీకునే!
స త్రముఁడయ్యెఁ దండ్రిగ? పె ధ సన్భవదాగమమేడనుండి? నీ
విత్తటి జెప్పుమనిచవ న ధ హీనసుపద్యమయోక్తులన్నధీ!
స త్రముఁడుంబ్రమోదఘన ధ సత్త్వనిఁగామునుతన్ను జెప్పఁడే! ॥

కం॥ తనవీనులనేనాఁడును । వినఁబడని తనూజవచన ధ విభవంబును
నీ! తని తండ్రియపుడు విని తుష్టిని జెంది వినయమెనఁగ వ ధ
చించెనిటులఁదాన్ ॥ ౧౩౧

గీ॥ జడుఁడని జనంబుచేనెంచఁ ధ బడియునీతఁ దుర్విఁ బ్రజ్ఞోన్న
తులకైన ధ దుర్విభావ్య! మైన పరమాత్మతత్త్వంబు ధ నెఁద
మకడ! ననననఘ! మీప్రభావమే ధ మనఁగవచ్చున్ ॥ ౧౩౩

చం॥ యతివర! జన్మముంగనిన ధ దాదిగ సంస్మృతి పాశముక్తుడౌ!
నితఁడునజన్మమండవయి ధ యెంతయు నొప్పెడునీకెళియ్యఁడై!
సతతమెసంగుఁగాతవిక ధ సజ్జలజాతవనంబునందు సం!

తతముఁజరించు హంసయెటు ధ తాత్పురకాటవిలోరమించెడిన్ ॥

గీ॥ అనుచునీరీతి విన్నప ధ మును బొనర్చి! యతఁడరుగనీతఁడిట
నుండఁనది మొదలుగ! శైశవమునుండిపరమాత్మ స క్తచిత్తఁ!
డెటుప్రేవర్తించెడుఁ బ్రబంధ ధ ఘటనమునను? ॥ ౧౩౫

మ॥ అనుచు స్వంగరదేశికుండనఁగఁదా ధ మాలించి శిష్యుల్గుడు
న్వినయంబొప్పుఁగఁ బ్రచ్చ చేసిరిటులు ధ ర్వివేశికాగ్ని! తా!

ఘనవిజ్ఞానము సీతఁడున్భవణము † ఖ్య ప్రిన్సుటోపాయరా!
జినొకండేనియులేక యేగతిని గాంఠచెందెల్పుండీ బాగుగఁ

౩౦॥ అనవుడు వారలఁగనుఁగొని యనఘుఁడు యమిసార్వభౌముఁ
డర్హకృపంబౌ ల్చినమన మలరఁగ వినుఁడీ వినిచెదవనిచెప్పె
నిటుస † విస్తరఘణితిఁ॥ ౧౩౭

చ॥ అమలతరంగయున్బహు వి † ధాఘవిపాటనపాటవప్రసీ!
ద్ధమహితసుప్రవాహయు బు † ధప్రకర స్తవనీయతోయయుఁ॥
గమలహిత ప్రభూతయును † గంసనిఘూదనపాదకంఠచి
హ్నమ హితసుప్రభావయును † నాయమునాధుని యొప్పు
ధాత్రిలో॥ ౧౩౮

చ॥ యమివర వాసయోగ్యమగు † నయ్యమునా తటమందు
సాధువు! త్తమున గెసంగువాఁడును స † దాశివ వేదియునంగ
యోగవి త్ప్రముఖుఁడును న్బుధేడ్య గుణ † భవ్యుఁడుసంస్మృతి
సన్నివృత్తుఁడు । న్యమకలితుండునైన యొక † సంయమివన్యఁ
డసంగుసిద్ధుఁడై॥ ౧౩౯

మ॥ ఒక నాఁడొక్కధరాసుపర్వసతియఁయోగీంద్రమూర్ధన్యనం!
తికమందుంద్రిశరద్యయస్కుఁడగునాఁత్రీయాత్మజం డించియ!
ర్భకునిస్వీని నిమేషమాత్రము ద్విజాఁగ్రణ్యాఁప్రవీక్షింపుమం!
తకునేవచ్చెదనంచు నెచ్చెలులతోఁ † స్నానార్థమైయేగెదాఁ॥

౪॥ యోగివరుండు నల్లెయని † యోగముఁబూనుచుఁ గన్మోగు
డ్చుచో! నాగకయంతలోపల నె † యల్లననల్లనఁబోయి బాలుఁడా!
సాగరగామినింబడి వె † సన్విడెఁ బ్రాణములఁ దడీయుల ।
యోగికి ముందుపట్టిమెయి † నుంచుకడు నివలపిచిరందఱుఁ॥

౫॥ అమ్మునివారల యాక్రో! శమ్మును వినిఖన్నుండైవె! సందనదౌ
యో । గమ్ముననా బాలుశరీ! రమ్మునఁదాఁజొచ్చెనంత † రాణద
లిర్పఁ॥ ౧౪౦

౬॥ ఆయనయేకరామలకుఁ † డయ్యెను గాననెచ్చెపుకుండనా ।
మ్నాయనికాయముఁస్మృతి స † మాజము శాస్త్రతత్త్వన్బుధా

ఘమా! రాయనఁదా నెఱుంగును ది + రంబుగ నింతవచింప
నేల? యో! శ్రీయుతులార! లేదిరని + చే నెఱుంగఁబడనట్టి
దుర్విలోక॥ ౧౮౩

ఉ॥ కాన బహిఃప్రవృత్తి యయి + కాళెడు భాష్య పువృత్తి
యందు నుంబూనికతో నియోగమును + బొందఁ దగండిల్లఁ
దాదృశాత్మకుం । డైన యితండు; ధాతృహరి + జాత్యురు
సాక్షిక సర్వవిత్తుఁడ౯ । ధీనిధిమండ నుండ౯ జగ + తిందగు
బుద్ధ సుతత్తుఁడ౯టచే॥ ౧౮౪

గీ॥ సకల కాస్త్రాంబునిధి పార + సమవలోకి! యును సముజ్జ్వల
సత్కిర్తి + యుతుండు నమల । ధర్మరతుఁడును నైన యీ +
తఁడె యనర్హుఁడైనయెడ వేఱొకండు జ + గానఁగలఁడె?॥ ౧౮౫

గీ॥ నేను బలువుర కిష్టంబు + కానిచేత! నీప్రబంధంబు నందుఁ
జే + యింపను సుండి । యేకకార్యము నందున + నేకవిఘ్న!
ములు జనించుట సంశయ + ము కలుగునిట॥ ౧౮౬

పద్మపాదుఁ డింకొక నిబంధనమువాయ ననుజ్ఞాతుఁడగుట.

చ॥ అనవిని యావినేయులిటు + లాడిరి దేశికుతోడఁ దావకా ।
జ్ఞనుగొని యీసనందనుడె + సల్పెడు భాష్యమునందువా ర్తికం
బును గురువర్య! యిమ్మహితు + బుద్ధిబలంబు నెఱుంగులోకమీ
యనఘుడు బ్రహ్మచర్యముననందెయమిప్రవరాశ్రమంబుదాక్
మ॥ అననాచార్యుండు వల్కుసజ్జనచయం + బానందమందన్ననం
దనుడి భాష్యములోన వేఱొక నిబంధంబుందగంగూర్చుగా ।
తనితాంతంబుఁ బఠప్రతిజ్ఞమగు ను + ద్యద్వా ర్తికంబెన్నఁదా
ని నొనర్పంగ సురేశ్వరుండతఁడు పూ + నందీక్షుఁడాగ్రాతగ్
కం॥ శ్రీశంకరార్యుఁ డెటులా! దేశంబును శిష్యసంత + తికి నొసఁగి
రహా! దేశంబుఁ జేరి యంతసు! రేశుని గినుఁగొని వచించె +
నీతిరుగఁదా॥ ౧౮౭

అ॥ ఇవినేయ వర్య! + యొనరింప కీప్రభా! ష్యంబు నందువార్తి
కంబు నికను! మిగుల దుర్విదగ్గు + లగుచు వీరెల్లరు! నీవొన

ర్షుటకు స + హింపరైరి! ౧౫౦

సురేశ్వరాచార్యనదిమాని సతీర్థులు విశ్వసింపకొకము వాయుమనుట.

చం! అనిశముగేహి ధర్మముల + యందున నీదగు భావమున్ గనుం
గొనుటఁ దదీయసంస్కృతిని + గూర్చితిరంబగు శంకనంది తీ!
తని రిటువార్తికంబును ద్వఁదాజ్ఞను భాష్యమునందొనర్చి కూ
ర్చుని తఁడు స్వీయధర్మమగు + చుండగ భాష్యమునార్య!
యంచొగినన్! ౧౫౧

సీ! వేదప్రసిద్ధంబు + కాదు యత్యాశ్రమ; మనుమాట నీదు సి +
ద్ధాంతమనియు! వాకిట మెలఁగెడు + వారిచే వారింపఁ; బడి
నీగృహంబులో + పలికిఁజేర! శేరైరినిగమాంత + సారవిద్యరు
లైన; భిక్షుటకులు దామ + పేక్షతోడ! ననియు నిదాదిగా!
నగువాడు కనువిని; విశ్వసింపరు నిన్ను + వీరలనఘ! !

గీ! కానఁ బాత్రముఁగాంచుమాఁత్రాననమ్మ! కంబు పీఠలక్ష్మణుఁ
గలుగునట్లు! నియతినధ్యాత్మ నిష్ఠమై + నెగడు కొక! మును
ధృతి రచించి వాకుఁజూ + పుము వినేయ! ! ౧౫౨

ఉ! అయ్యెడ శిష్యవాక్కిధిలి + తాత్మ మనోరథుడై సురేశ్వరుం
జయ్యనఁ దాస్వతంత్ర కృతి + సల్పఁగనిట్లు నియుక్తుఁడేసి లే!
దయ్యెనుసూత్రభాష్యముననక్కట! వార్తికమంచుదుఃఖతుం
డయ్యె నొకింతకాలమెద + నా భగవత్పదుఁ డేకతంబునన్! !

గీ! అంతట సురేశ్వరుండొజ్జ + యానతిఁదన! శిరమునంబూని
నైష్కర్మ్య + సిద్ధియనెడు! గ్రంథమునువేగఁజేసి శం + కరు
న కొసఁగి! కన సురేశ్వర దేశికా + ఖ్యను వసుమతి! !

సీ! అవని నిష్కర్మత + త్వవిషయబోధ ప్ర; ధానమై సతతంబుఁ
దనరునదియుఁబూర్వ పక్షాలాపములనెల్ల నొంచెడు; నిరవద్య
యుక్తుల + నెగడునదియు! గడు హృద్యములయి యొ! పె
డు పదంబులడంబు; చేఁదుదివలకును + జెలఁగునదియు! !
ఘనతర దీక్షను + గొని పఠించెడువారి; కురుతరానందంబు +
నొసఁగు నదియు! !

గీ॥ నైన నైష్కర్మ్యసిద్ధ్యభి ధానకోశ । మును మొదటినుండి
తుదిదన్కఁ ధని వ్రహ్మ । భరిత చేతస్కుఁడౌచు శం ।
కర గురుండు । చూపె నద్దానిఁ దనదు శిః ప్యులకు నెల్లంగిగి॥
కం॥ అమ్మెయివారల కెల్లను । నమ్మకము సురేశునందు ధ నంగలి
గెసుత । త్వమ్ము నెఱింగినవారొరు । లిమ్ముఁజేరేరుననుచుఁ
నెడఁదలలోనఁ ॥ ౧౧౬॥

శా॥ నిష్కర్మాత్మమునేడు నెచ్చటను దం ధిశ్రేష్ఠులాలింతురో
నైష్కర్మ్యబదిదేని నెఱుంగనుట ధ స్థనాశికింబొందనా ।
నిష్కాముడగు నా సురేశ్వరుఁడుదే ధ నిజేసినా కోశమా॥
నైష్కర్మ్యజ్ఞవరోత్కృపంబరఁగెదాఁ నైష్కర్మ్యసిద్ధ్యాఖ్యచే
సురేశ్వరుఁడు తా రచించిన నైష్కర్మ్యసిద్ధికి కాపమిటు.

గీ॥ దేశికానుజ్ఞచేత వా ధైకముఁజేయఁ । గడఁగవిఘ్నంబునిత
రులు ధ కలుగఁజేయ । కతనబుధ రచితంబయ్యు ధ క్షీతిఁజె
లుగ । దిదియనుచు శాప మొసఁగె సురేశ్వరుండు । ౧౧౭॥

గీ॥ ఇట్లు నైష్కర్మ్య సిద్ధినా ధ నెసఁగుకోశ । మును దగరచించి
యార్యపా ధ దునకుభక్తి । తో సమర్పించియపుడు వి ధ శ్వా
సముఁగని । మరలనిటులొజ్జతో సురే ధ శ్వరుఁడువల్కె॥ ౧౧౮॥

శా॥ గుర్వాదేశము మీఱరాని దనియు ధ స్తుర్వాజ్ఞ నున్మీటుచో ।
నుర్విదేశిక శిష్యభావమదితా ధ నొప్పారదంచెంచియో ।
సర్వజ్ఞ ! భవదాజ్ఞఁ జేసితిని గో ధ శంబింతయేకాని యీ
యర్విస్తా భయశోర్చనంబులకుఁ గా ధ నూహించి

కాదేమియుఁ ॥ ౧౧౯॥

చం॥ యమికులవర్య ! పూర్వము గృ ధ హస్తఁడనై యును న్నేడు
తత్సర్వభా ।

వముగలవాఁడఁగాను సుమి ధ వంజుల యశావననిష్ఠు నెఱ్ఱు ధా ।
ల్యమనుసరించునే ? మునలి ధ యశానరుఁడేరు నెయశావనంబు?నే॥
గుమనుజుఁడైపిడి యరు ధ గుందనపూర్వపురీతినిమ్మహి ॥

గీ॥ నేనుగృహింపంచు యమివర్య ! ధ మానసము నఁ । దలఁపఁగా

- రాదువారుమాఁ త్రంబుమున్ను | కారె ? బంధంబుననుము క్రిఁ
 గారణంబు | మనమె గృహియైన యతియై న ఁ మస్కరివర !
 గీ॥ శ్రుతులఁదుర్యాశ్రమములేని ఁ చో మనలకు | గురువర! తదా
 ప్తివినివృత్తి ఁ పరశపథము | లల్ప సమయంబుతో నెట్టులగుఁ
 బ్రతిజ్ఞ | నెటు నిరోధింపకుండు న ఁ నిష్ప్రమైన?॥ ౧౬౩
- గీ॥ భిక్షుమాణులు నాదగు ఁ వేశ్యపుంబి | వేశముంబొందకున్న
 నో ఁ దేశికవర! యెట్లుమీరందితిరి?భిక్షుఁ నెట్లునేనా! నర్పితిని?
 మూయులోకాన ఁ నము నెవఁడిల॥ ౧౬౪
- గీ॥ దేశికవశేణ్య! తత్త్వోప ఁ దేశమునఁబ | రాత్మతత్త్వంబునఁజిగి
 స ఁ న్యాసమునిల | నూనితి విరాగమునఁగాని ఁ యోడికాదు |
 తత్త్వనిర్ణయమునకు వా ఁ దంబగుఁగద! ౧౬౫
- మ॥ మునుగేహస్థుఁడనాచుఁగర్మముల సం ఁ బోధింప నైయాయితా
 దిని భూర్యర్థములౌ ప్రబంధముల బు ఁ ద్ధి ప్రాభవంబొప్పుఞా
 త్రినినేతేసితి నైన నిత్రతి భవ ఁ ద్ధివ్యాంఘ్రిసీరేజసీ !
- వనముంబాసి యమీంద్ర! నామన మొనఁబర్పంగోరడెద్దానిని॥
 సీ॥ అద్వైతవస్తు బ ఁ ధ్ధాదరులైనట్టి; విబుధులబుద్ధుల ఁ వెలయు
 చుండు | దుర్వాది సంఘయ ఁ గర్వవైశ్వానర; జ్వాల మాలా
 సమా ఁ స్వాదితమగు | భూరితరశ్రద్ధఁ గూరిమితోడ సూక్త
 మృతసుప్రవా ఁ హమునఁ దడిపి | నీ వహోయపుడెయు ఁ
 జ్జీవింపఁ జేసెద; వాననంబునఁ బరి ఁ హాసమలరఁ॥
- గీ॥ గాన సంసారమనియెడు ఁ కడలిఁగడవ | సాధకంబైన నీవరి ఁ
 చర్యఁ జేయ! నెవఁడెదఁదలంపకుండునో ఁ యే నెటుంగఁగోవి
 దచయాగ్రిగణ్య! స ఁ ద్దురువరేణ్య! ౧౬౬
- అచార్యుఁడు సురేశ్వరచే శ్రుతికాణ్య భాష్యవృత్తు లానన్వించుట.
 చం॥ ఇటులని యూరకుండెను సు ఁ రేశ్వరుఁడ త్త్రితీకంకరార్యుఁడ
 క్కట! తగువా రింబిచటఁ ఁ గాదుగదాయనునట్టిలోనియు |
 త్కటమగు శోకశుష్కమును ఁ జ్ఞానజలంబున నార్పియెంచెనం
 తట శ్రుతిభాష్యవృత్తుల నొవత్పసురేశునియుక్తుఁడేయఁగఁ

సీ॥ భావానుగుణ మృదు భవ్యవాక్యంబుల; విలసదర్థంబును
దెలుపునదియు॥ హృదయంగ మాత్మీయ ధవముల గుమి
తోడఁ; బూర్వపక్షముఁదోసి ధర్మనదియు॥ సిద్ధాంతయుక్తు
ల ధవే జొన్నఁబడినట్టి; సిద్ధాంతరూపమై ధవెలఁగునదియు॥
ఘనతాపక్షి తో ధవను గాంచువారల; కానందదాయకం ధ
వైనదియును॥

గీ॥ వైనవైష్ణవ్య సిద్ధభి ధానకోశ॥ మునపు శాశంక రామ్యుండు
మొదటినుండె॥ తుదిపాటకు గాంచి మిగుల సుం ధవస్థినంది॥
చిఱునగ వెసంగనిటునురే ధవ్వరుని కనియె॥

సీ॥ ఓవిసేయవ కేణ్య! : సీవిష్ణుడాడిన; యట్టిపల్కు నిజంబె ధ
గునుగాన॥ యాజుషామ్నాయ శా ధవంత స్థితంబైన; మత్స్య
తభాష్యనా ధవకనిబంధ॥ మనకీపు వాఁకిక ధవము నాదు
కొఱకువే; గ రచించుము బుధసం ధవమునుతింప॥ నట్టులె భవ
దీయ ధయగు కాణ్యశాఖయం; దును నొప్పుమద్యాష్యము
నకువేగ॥

గీ॥ బుధనరులుమెచ్చ వాఁకిం ధవను రచించి॥ ప్రమదమును
నాకుఁ గూర్పు మా ధవరహితైక॥ ఫలమగునుగాదె సజ్జనా ధ
వళికృతంబు॥ క్షితితలంబున మతిఁ బరి ధవకించిచూడ॥

ఉ॥ ఆర్తులఁబాపువాఁకము ధవాయుగళంబున వేగఁజేయుమా॥
కాఁకిక చంద్రికాభనధి ధవకంబగునున్నతిచే జయించు స॥
త్కిరై గడింపుమా॥ మొదటి ధవీరుగదుశ్శతవాక్యరోధము॥
న్వైలునంచు సంచకుము ధవవచనంబు నెనమ్ముమాశ్రీవా॥

చ॥ అని భగవత్పదుండు తన ధవకాజ్ఞానోసంగఁగ నాసురేశ్వరుం॥
డను దనశేముషీగత పఠ ధవత్వమునార్యచయంబుమెచ్చగా॥
ఘనతరభాష్యయుగ్మమునఁ ధవగల్పనఁజేసెను వాఁకికదవ్యం॥
బును; గురులిచ్చునానయది ధవభూస్థలిలోనఁచార్యమాఁగదా॥

చ॥ అనుచరులాత్మదేశికుని ధవయానతిమీఱఁగరాదటంచు నెం॥
చినిగమశేఖరదవ్యికిఁ ధవజెల్వగవాఁకియుగ్మముందగం॥

బూసరిచి నిస్తులంబయిన ♦ బుద్ధి నెసంగు సుశేష్యరుండొసం |

గెను దనదేశికాగ్ర్యునకొ ♦ గిందగు కానుకగాఁగన త్తటిన్ ||

గీ॥ పంచపాదికనాఁబూర్వ ♦ భాగమొప్పు వృత్తినాఁదద్విశిష్టం

బు ♦ విశ్రుతిఁగనఁ జేసె భాష్యంబునకుఁడీక ♦ నాసవంద |

నాభిధుఁడుదేశికుని దైన ♦ యానఁజేసి || ౧౭౪

గీ॥ ఆసరోజాత పాదుండు ♦ వ్యాససూత్ర చయ వివేచనమునకు

స్తై ♦ స్వయశమునకు విజయడిండిసు మనుటిక ♦ విపులయుక్తి

కలితకౌజ్జకు దక్షిణఁ ♦ గా నొనర్చె || ౧౭౫

గీ॥ దినకరాద్రిగ్రహళిగ ♦ తిని మతిఁదగి నంతయోజించి వేగనే

కాంతమున సుశేష్యరునిఁజేరి యామస్క ♦ రీశ్యుండు పలికె

విపులతర ప్రేమ ♦ మలరనిట్లు || ౧౭౬

మ॥ వినువత్సా! చరణంబులైదెయ్యచట ♦ నివ్యాతినింగొంచునం |

జునుసూత్రద్రవ్యయుగ్మమేవసుధయం ♦ దున్నాభివిఖ్యాతిగాం

చును నీవుందొలిసేత చౌపరిణతి ♦ నోధించి మద్భాష్యటీ

కను వాచస్పతివై యొనర్తువది సం ♦ కాశించు నెల్లప్పుడున్ ||

అచార్యుఁడు శిష్యులందఱిని భాష్యముల నిబంధములువ్రాయునుట

మ॥ అనుచున్యంకరసంయమిందుఁడును శే॥ శాభిఖ్యతో బల్కిమీ

రును నద్వైతపరంబులౌ నటుల నా ♦ ర్యులనింస్తుతింపంగఁబె

క్కు నిబంధములఁజేయుఁడిమ్మహిని మీకకూలకవప్రజ్ఞచే

ననిహస్తామలకాది శిష్యులకుఁదాన న్నతిచ్చెదగన్ || ౧౭౭

గీ॥ వారలెల్లరునగ్గురు ♦ వర్యునానఁ జేసిచేసి వసుమతి ♦ వాసి

మీఱి నాత్మతత్త్వాబ్రహ్మనకు సూ ♦ ర్యాధములగు విశద

బహుకోశములనుగో ♦ విదులుమెచ్చ || ౧౭౮

గీ॥ పద్మపద్మఁడంత సత్తీర్థ ♦ పర్యటనముఁ దేయఁగాలోఁ దలం

చిదే ♦ శికునకెఱఁగి పలికె బహుతీరయుతదేశములనుజూడ |

నెంచెద న్నన్దుగుటవర్య! యిమ్మటంచు || ౧౭౯

కం॥ శంకరసంయమిచరుఁడా పంకజ పాదోక్తి నపుడు ♦ బాగుగ

వినియే | కాంకసమాన మునస్మిత! మంకురితముగాఁగఁబలికె

నతివయస్సిట్టుల్.

౧౮౧

చం॥ గురువరు చెంతనుంటయె య + గుంజమిత్తేత్రినివాసమెన్నన
గురుపద కంజతోయమెయ + గున్నహితంబగు తీర్థమాసుధీ
వరుని మహాపదేశమున + వాసినెసంగు పరాత్పదృష్టియే
ధరణిబ్రహ్మస్తమానిఖల + దైవత దృష్టియగున్నదాశ్రవా॥

గీ॥ ఒజ్జచెంగటనే శిష్యుఁ + డుండవలయుఁ గాని వేఱొక్కయెడ
కరు + గంగరాదు! వితతమార్గ శ్రమీతిక + త్వితునకెపుడు
నిద్రాకృమ్ముటచే జింత + నీయమున్నె?॥

౧౮౩

శా॥ సన్యాసంబది రెండు తీరులుగ విశ్వంబందుఁ జెన్నారు వి
తనన్యాసంబును నట్టులేవి విదిపా॥ సన్యాసమున్విష్యమూ॥
ర్థన్యా! వీనిని బూనునిర్వరకునుం + దత్త్వంపదార్థైకమే॥

యన్యాసంబగునట్టియత్నమునఁజింత్యంబౌజుమియెప్పుడున్
చం॥ కనఁబడునొక్కచోటనుదఁకంబు; మఱొక్కటఁగానుపిపడ్డిం॥

కనొక్కటఁగాననాను శయ + నస్థలమొక్కటఁగానరాదుగా॥
పునఁగనఁజాలఁడధ్యమునఁబోయెడుమర్త్యుడుశర్మముస్థరి॥
త్రిని శయనస్థలీజలగ + తృష్ణను దాఁగలుషీకృతాత్మఁడై॥

మ॥ అతిసారజ్వరముఖ్యరోగచయమ + త్యంతంబు బాధించుచో॥
ధృతివారిండు నుపాయమెద్దియును నం॥ తేవాసివర్యా! యసం॥
గతమాఁదోవజరించు వానికిఁ జనం॥ గానిల్వఁగాలేడువా॥
డతని స్వేగ సహాయుఁడైననుబరి + త్యాగంబుగావించెడున్॥

ఉ॥ వేకువఁగ్రుంకుపేడను లభింపదు; దేవసమర్చనంబు శి॥
ష్యా! కడుదుర్లభంబగును + శాస్త్రసమీరితశ్చోచమేమియు॥
నేకయెపోవు; మిత్రతతి + నింగనరాదు; సమాధిశూన్యమా॥
నాఁకలిగొన్న పాంథునకు॥ నక్కట! కూరయు దుర్లభంబగున్॥

కం॥ అని శంకరసంయమిపాం॥ ధునకున్మార్గంబునడుమఁదోచెడు
కష్టా! శిని చెల్వఁబద్ధపాదుడు! వినిగురుఁగనివల్కెనిట్లు॥ వివ
యమెసంగన్॥

౧౮౪

పశ్చిమపాదుడు తీర్థయాత్రల కనుజ్ఞాబడయుట.

చం॥ గురువకులాడువాక్యముల † కుంభాగ్రతీలేదిలనైనఁ దెల్పుదుం
బరమసుఖంబుఁగూర్చుగురు † పార్శ్వనివాసమటన్నమీదువా!
స్మరణియె నిక్కమానయిన † సంయమిశేఖర! దేశరాజిందా!
నరయక నామనంబకట! † వ్యాకులత నిష్ఠదేమిచేయుదున్?॥

గీ॥ ఉండదుదకంబదంతట † నొక్కటియును । వెనుకముందువి
దిక్కులఁ † దనర దెపుడు! త్రోవయును సువ్యవస్థమై † తోవ
దవళు! పుణ్యమెపుడేని సుఖమునఁ † బొందనగునె?॥ ౧౯౦

చం॥ యమివరి! పూర్వజన్మమున † వాఙ్మితమైన యఘంబెధాతీజ!
న్యముఁగను వ్యాధియాచును ఘ † నంబగువట్టి ఫలంబాసంగన
న్నమహిని వాదముండదు, స † నాతన కర్మమభుక్తమై స్వదే
శమునఁ బరస్థలంబునను † జంతువునంటి చరించుచుండెడిన్॥

గీ॥ ఇటవసించిన నిక నొ † క్కటవసించి ననువిడఁడు మర్త్యఁ
గాలుండు † తన సమయము । నచ్చునెడల మృతుండయ్యె †
వాడిచిటికి! నరుగుటనటంట జనులమో † హంబుననగు॥

శం॥ మనుముఖ్యమునులు శౌచం బును గ్లప్తముగాఁ బ్రవృద్ధ †
ముగ దేశాదిం । గని చేయుండనిరి శాస్త్రం బునఁ దగ్గతిఁ
బోవుమమ్ముఁ † బొందవఘంబుల్॥ ౧౯౩

గీ॥ పడయునీశుని దయయున్న † యెడల నడవి నున్నను నరుండు
కోరిన † యన్నముఁదగఁ గోలుపోవును విధిప్రతిఁ కూలుఁడైన
యెడ నెదుటనున్నదాని మ † ర్త్యుడు రయమున॥ ౧౯౪

గీ॥ తన గృహముఁబాసి తీర్థద † ర్శనమొనర్పఁ గా విదేశగుండై
యు సో † ఖ్యముగ నరుగు । దెంచు, గేహగతుండును
గాంచు మృతిని! నిష్టలగుటకు గురువర్య! హేతువెద్ది?॥ ౧౯౫

గీ॥ దేశకాలస్థితంబైయు † దేశకాల । ముక్తమై యొప్పు బ్రహ్మ
ప్రమోదమునట! నటఁగనెడు వారికింతరై † కాగ్ర్యమున్న
యెడ సమాధి పొసంగునె † ల్లెడల ననఘ! ౧౯౬

గీ॥ చిత్తమునుదేర్చు స తీర్థ † సేవ, దేశ! ముఁగనుటఁగుతూహ

- లము చిత్తః ♦ మునకునగును । సుజనసంఘము నర్థాభిః ♦ జూరః
గోనును । గాన భ్రమణ మభీష్టంబు ♦ గాదెవసుధ॥ ౧౯౭
- శా॥ విద్వాంసు డు విదేశ సంతతినని ♦ శ్వేదుండునై యుండితా ।
విద్యన్ముఖ్యునిదైన సంగతినె కా ♦ వించుంజుడీ ! విజ్ఞః డే ।
విద్యత్సంతతికెల్ల మిత్రుడగు ను ♦ ద్విందుష్టతో మైత్రి; యో
యద్యైతజ్ఞ! చిరంబు నిల్వదు వెన ♦ వ్వా నింగనుంజుమ్మిలన్ ॥
- గీ॥ తావిదేశగతుండైయు ♦ భావమునను గురు నిల్పుకొంటయే
గురువరసమీప వాసమగు; భక్తిలేమి భా ♦ వముననొజ్జుక
జేరఁడే నంతిగగుండైయు ♦ దూరగుండగు ॥ ౧౯౮
- చం॥ తనదగు బుద్ధిదేర్పువను ♦ ధన్యుడుతోడ బుధుండుకూడిబు ।
ద్ధిని దగఁదేర్చుకొన్నయెడ ♦ దివ్యవివేకముఁగాంచుమెల్లఁగా
ఘనతరమా వివేకమును ♦ గాంచినచో విడుఁజుండి యల్లన ।
ల్లనఁదన హేతుమాగుణముఁజాల్యముఁ బాయునుదేశికోత్తమా॥
- కం॥ ఉరునయమున నిటతోయజ! చరణుండు వచించువాక్య ♦
చయమును వినియు! ధ్వరమగు దయఁబొల్పెడుశం కర యమి
వరుడనియెనిట్లు ♦ కంజపదునితోన్ ॥ ౨౦౧
- చం॥ అమలమనస్క! నీకీటుల నాగ్రహమేటికి? దీర్ఘసేవనా ।
ఖ్యసుహితపూనుషార్థమున ♦ కైతవమున్వహియించినీకు వి
ఘ్నము నొసరింపలేదెడఁదఁ ♦ గల్గిన దార్థ్యమెఱుంగఁగానిపే
ధమున నినాడఁ బోకుము వె ♦ తంగలిగిచెడునంతదూరము॥
- మ॥ సలినాంఘ్రీ! యొకతెన్నెకాదు సుమి నా ♦ నాజేత్రీర్థప్రయా
తలకుం గావునఁ జోరమార్గముఁ బరిత్యాగంబుఁ గావింపుని
స్తులసౌఖ్యబున నొండుతోవఁ జనుమా! ఓఁ జీసురాగారము
ల్కలవేఁ న్నిలు; లేనిచో హితులతో ♦ గమ్యస్థలింజేరుమా॥
- సీ॥ సలుహగవలయు స ♦ జ్జనులతోడుత మైత్రి; సుఖతతిశయి
కూర్చునుసతతము! ఘటితోరు రసములై ♦ క్రాలుగుధ్యాత్రైక్య
కథలు ప్రశాంతసంఘంబుచేత! శ్రావ్యమాణములై వె ♦ సందను
క్షేతంబు; లనుదుగించి మిగులనొ ♦ వ్వును జగతిని గాననే

యాకథల్లున భవభయవార; కములును శ్రాంత సం ధు
మున కెల్ల॥

గీ॥ విశ్రమ హీజములును జి ధి శ్రవఃపరి । మోదకరములు
దృష్టాపఃసోదకములుత్కుత్కుశంకాంతకములును ధి జమ్ముదేశి
కాంఘిసేవోత్కుతామోద! ధి యజ్జపాద!॥ ౨౦౮

శా॥ తోవంజాల దినంబులం జనుచు బా ధి ధోమాత్రముంగూడ
నం! తేవాసిప్రవరా! గృహింపఁ దగదా ధి తీరెన్నఁగాదోషమా
నౌవిఘ్నంబభిగమ్యదోష తతిక ధి ప్లాటస్మనోద్విష్టదే

శావాప్తిగనియుండుసౌఖ్యముగఁగాఁగర్వప్రాప్తియానంతకు॥
ఉ॥ చేరఁగసౌస్థలంబుఁదగఁ ధి జేరక మార్గమునందె యున్నఁచో
గారియనందునబ్జపద! ధి కర్జము; సిద్ధికి మూలహానియాఁ

గోరినయట్టిస్తానమునకుం జన కుంటయు నొనుగావున
హ్రినయిండకేగఁ దగు ధి స్థానముఁ బాంథుండువేగఁజేరనా॥
మ॥ తమదోషంబుల సాధువేషములచే ధి తంగప్పి వెన్వెంటమా॥

ర్గమునం జోరులు దైవమున్వసనముక ధి గ్రంథంబునుందస్కరిం
చుమతించాము చరిత్రుగాన గుణసం! దోహంబుచేతంబయి
త్నమునన్సృష్టలునుమ్రొతుంగనినరున్నమ్మగరాదెన్నఁడున్॥

ఆ॥ వ॥ త్రోవనడుమనైనఁ ధి దోవకునామడ । లోననైనభిక్షుల
వెలయునెడఁ జేరికొలుమువారి ధి మీతితివేనిఁ ద్వ । త్కార్య
ములను జెరుపఁ ధి గాఁదగుదురు॥ ౨౦౯

మ॥ క్షితిలో నెద్దియనాపదంబగుచుఁ దాఁజెన్నారనో?దానిదా
మతముంజేరి భజింపు మెన్నఁడును దుర్మార్గస్థులైనట్టికు ।

త్పితులన్లోపఁ దలంపఁ బోకుము ధరి ధి త్రిం గల్గవ సావంత వి
క్షతిచేత న్సుఖివై చరింపుము సఖి ధి స్థంబాఁజమీతుప్రియున్॥

చం॥ అనఘగురూత్రమాననమహా ప్రభవంబగువాఙ్మయామృతం
బునిటులఁ గోలియెంతయుఁ బ్ర ధి మోదమయాంతరుండై ప్ర
యాణ మమ్యెనలినపాదుఁడంతట ను ధి రే శ్వరముఖ్యులతోవ
సింప శృం । గనగమునందుఁ గొంత దను ధి కన్గరువర్యుండు

వానిఁ బంపితాఁ ||

౨౧౦

శంకరుఁడు యోగదృష్టిం దెలిసి మాతృసందర్శన మొనర్చుట.

అ॥ నే॥ అప్పుడాత్మశక్తి ధగునను భావంబు! చేతఁ దనదుత్పత్తి
రీతి నెఱిగి! ఛాత్రతతికిఁ దెల్పి ధ చదలు తెన్నునుబూని ।
జననికడకుఁ జేరె ధ శంకరుండు॥

౨౧౧

ఉ॥ ఆత్మరయైనమాతఁ గని ధ యార్ద్రపదుండుఁ దదీయపాదకం
జాతసమీపమందపుడు ధ సాగిలి మ్రొక్కెనుభక్తితోదన!
న్నాతియుసన్నిధింజెలఁగు ధ నందనుఁగాంచి శరీరబాధఁదా!
నాతఁజి బాసె గ్రీష్మసమ ధ యార్దితుఁడబ్దముచేత నెట్లుటల్॥
మ॥ అవనిసంగ విహీనుఁడై యను విమో ధ హాభ్యాంతముం
బాపు యో! గివరేణ్యుండు నిజాంబుపై నలరుభక్తిం జెం
తకుంజేరి యి! ట్లువచించె న్జనయిత్రితో; జనని! యా ధ లో
కింపుమీ నన్ను; వే! గ విసర్జింపుము ఖేదముం దెలుపుమే
గావింపఁగా నొపనిన్॥

౨౧౩

చం॥ అనవిని చాలకాలమున ధ కంఠికముం గుశలంబుతోడఁజే
రిన సుతునాపెతాఁగని ప ధ రిస్థుట హర్షమయాంతరంగయై
కనుఁగవసమ్మదాశ్రువులు ధ గారమెయిం బుల కల్పెలంగఁబు
త్ప్రనిక నె మందమానెలుఁగుతో నిటుల తఱినార్తితోఁపఁగన్
మ॥ సుత! నీవీ దశయందునుంగుశలివో ధ చున్నాకిటుల్లానిపిం
చితి,పింకెయ్యదియింత కెక్కుడయివాసింబొల్పుకృత్యంబు?వృ
ద్ధతచే జీర్ణతఁగన్న యీమెయిని నే ధ స్థాత్రిస్ఫరించంగ లే
ర; తగందీని దహించి చేర్చుమిఁకఁ జే ధ రంబుణ్యలోకంబునే॥
నీ॥ అనియిట్లులనుతన ధ జననిదా వచనంబు; నాలించి యాశంక
రార్ద్రుడంతఁ బరమసుఖ స్వరూపమును మాయామయ్య;
శేషవిశేషుడు ధ ర్దోషరహిత । మును బ్రమాణాతిగం ధ మును
నేకమును స్వప్ర; భంబునున ప్రమే ధ యంబునగుచ్చు! దనదు
నెయ్యది సనా ధ తనమామ, నెటహస్త; పదముఖభాగక ధ
ల్పనములేదో ।

గీ॥ మిన్నుఁబలెలోన వెలినెద్ది † సన్నిహితము! గానెపుడు దాన
నాద్యంత † మైనిరామ! యంబునై యొప్పుఁ బరమగు † నట్టి
బ్రహ్మ! మును జననికి నెఱుకపఱ † చెను బ్రయమున॥ ౨౧౬
మ॥ తన యుండిట్లుపదేశమున్నలుప నం † తన్నాధ్వీయానాపెపు
త్స్రునితోనిట్లను; సామ్య! నిర్గుణమునం † దున్నిల్వఁగాలేదునా!
మనమట్లాట గుణాఘ్య నీశుని వచిం † పంబూనుమస్తూలమా!
చునసూక్ష్మంబు నగోత్రమాచు నెటునిఁ ల్చుండ త్వమాత్రం
బెదఁ॥ ౨౧౭

గీ॥ ఇట్లుపల్కెడు తన జన † యిత్రీవచన! మును గృహబాల్చు
నయ్యరి † ముఖ్యుఁడువిని యాత్తిసంచయహరు నప్తఃపూర్తి
నపుడు! భక్తివిలసిల్లనిట్లని † ప్రస్తుతించె॥ ౨౧౮
అచార్యకృత శిష్యము.

మ॥ పరతత్త్వార్థమునై చిదాకృతియు నై † బ్రహ్మాంధిరేశాదిని ।
ర్జరమృగ్యంబునునైతురీయమునునై † స్వాంతోక్త్యతీతంబునై
పరమాద్యంబున నాదిహానియుఁ బర † బ్రహ్మస్వరూపంబునై
కర మొప్పారెడు శైవమామహమునుఁ త్కంతంబునంగొల్పెదన్

మ॥ నిరతంబుంగడుభక్తిఁ గొల్పెద భవా † నీనాథ సంసారనా!
గరపోతంబునుసేవనాగత మహా † త్కంతాధ్యబృందారకా
సురసంతాన వినమ్రశీర్ష విలసఁచోభాధ్యమందారసుం!
దర సూనప్రచయాభిషిక్తమునునా † త్వత్పాదరాజీవము॥

శా॥ శారీశాన! జగత్ప్రియాధిప! విరా † గప్రప్లనద్యోగిరా!
ఙ్కారాంతస్థలవాస! సంశ్రిత జన † వ్యాప్తోరుకారుణ్య! సం!
సారాపద్వినివారకా! విపులతే † జఃపుంజమూర్తి! నమ!
స్కారమోనకలైక బాంధవ! తగం † గావించు నీకెప్పుడు॥

శా॥ దేవాధీశ్వర! యాదిదేవ! మదన † ద్వేషీ! పురారీ మహా!
దేవా! బాలసుధాంశుశేఖర! యమిఁధ్యేయస్వరూపా!యమా!
రీవిశ్వేశ! హరాయటంచు నిను న † ర్ధిన్లోన నెల్లపుడు!
నాభివంతుం గృపనింపు మట్లగుట నా † పై సత్కృపావారిధి!

మ॥ పృథుఠాధీశ్వర! దానకాల మిది; పా + త్రంబెన్న నే; నీవెదా
నమును బాతు సకేచ్చుదాత; వటుగానన్ని న్నె యాచించినా
డ; మఱేవాని వేడఁ బోవను దయా + శ్యా! సుఖరంపాభవ
త్సుమహద్భక్తి నే నాకొసంగుమిల నా + నుష్ఠన్యం దెక్కుడై
మ॥ పశుపుంగానను వెంచెదేనియదియే + భవ్యాశ్వచూఁగాదెనీ

కువే! సన్నుగళంకిఁగాననిసభ + క్తున్నుఁడఁగా దాల్పెదీ
పు శిరంబుదాన నానినే; ననుష్ఠితి హుంఁగాఁగభాషించెదీ
ని శుభక్రివమకాదె? యెల్లరు నెచో నీవొప్పినన్దన్యలే॥

మ॥ మృడ! నీకన్న మహింబ్రపన్నునకు నా + త్రింబావఁగానాశర
జ్యుఁడు లేఁడంచుఁదలంచు మమ్ములఁ గృపా + యుక్తుండవై
యోము; మిపుడ మాన్యముఁ బాపుమయ్య;దివిష + త్పా
జ్యాత్మకా లేనిచోఁ జెను నిక్కాబుగ భక్తివత్సలతల + క్షిం
పంగ నీకియ్యెడన్.

౨౩౫

మ॥ శివ! నేనొడ్లకు ద్రోహ లేకమయినన్ + జేయంగలేత్తెని
ట్టి విధిబ్రీతుఁడవయ్యెదో? యెఱుంగఁదండ్రీ! స్త్రీస్వపిత్రాత్మ
సంభవవద్రోహాలకైననీపుదయయొ + ప్పగాఁ బ్రసన్నుండవై
తివి; నాకేటికిఁగావు? తెల్పుముయమిధ్యేయప్రభావాదయో॥

శా॥ ధ్యానంబున్నుతి నర్చనంబును యథా + న్యాయంబుగాశల్పనీ
శానా! నాకెఱుంగఁగరా దయినను + త్సాహంబునంగొల్తుని
ర్మానుస్మృతియుతుంబురస్సితునిమా + ర్కండే గునింబ్రోవకు
ర్మానాభ్యాంతక భంజకంబయిన యు + ష్మత్పాదరాజీవమున్

మ॥ గళమందొకము మేనునందున భుజం + గవ్రాతము జేతిలో
పలవేధస్సు కపాలమున్ను దుట్టిపై + భవ్యానలాక్షంబు,నా
దలబాలేందుని; వామభాగమునఁ గాంతారత్నముందాల్చిశో
భిలుడేవోత్తిముఁ దక్క వేల్పునోరునే; వేడంగఁబో నెన్నడున్॥

ఉ॥ శంకరసయమిందుగ్రిడిటు + పుస్తుతిఁ జేయఁగఁదుష్టినందియే
ణాంకవిభాషుఁడంత వికృ + తా స్యుల శూల పినాకపాణుల
గింకరులన్నవీక్షియున + నిందుల నాసతి చొతకంపెనా

శంకరుమాత వారిఁగని ♦ చాల భయంబునఁ బుత్తుఁతోననున్
క॥ తనయా! వీరలఁ గనినం । తనె శ్రీతి జనించె నా యె ♦ దం
గంపిత మ । యెను మేచుగాన నీరల । మునుకొని చనఁజాలఁ
దెల్పు ♦ ము మఱియొకగతిన్ ॥ ౨౩౦॥

క॥ అనుచుఁ గడుభీతిని దనఁ జనయితినినచింపనంత ♦ శంకరయమి
భూ । ర్యనునయమున వానివమా । తనిచయముం బుపియంతఁ
దల్లికొఱకున్ ॥ ౨౩౧॥

ఆచార్యకృత విష్ణుస్తుతి.

నీ॥ భోగిరాట్పర్యంక ♦ మున లచ్చి తొడలపై; కొమరారు పాద
కం ♦ జములవానిఁ । గరములభక్తీఁ జా ♦ మరములఁబూని
భూ ♦ నీశలు పీవఁగా ♦ నెగడువానిఁ । బహుభక్తీనంజలి ♦
ఘటియించి యెదుటఁబా; ల్పెడు తాత్పర్యచేఁ గొల్వఁ ♦ బడెడు
వాని । ధృతమూర్తులగు నత్తు ♦ దేవతలేవురు; జట్టఁగానడు
మఁ జూపఁబట్టవాని

గీ॥ ఘనతమాలాభకోమలః తనువువాని మహితరత్నప్రభాస్ఫురః
నృకుటుండుగుట । బాల భానుమదిగేంద్రీ ♦ నీలనగముఁ ।
బరిహసించు హరిస్థక్తిఁ ♦ బ్రస్తుతించె ॥ ౨౩౨॥

చం॥ తన తనయుండు దెచ్చిన వి ♦ ధాబుననొప్పెడునంబుజాతునీ
శుని నపుడాసతీమణి వి ♦ శుద్ధ మనంబునఁదాధరించి భ ।
త్తని మృతీకాలపై నను మ ♦ తీర్థరంబుజన్మత్రునెంచుచుం
దనయునిమోలయోగులవిధంబునస్వామలదేహమున్విజృంభ ॥

గీ॥ అ త శరదౌదవమరీచి ♦ కాంతియై వి । చిత్రచిలన్ధవజాశ్రి
యై ♦ చెలఁగుచునుమ । నోల్లమా వ్యోమమానంబు ♦ నుం
గొని తగి విష్ణుదూతలు. పౌదుర్భూమిచిరపును ॥ ౨౩౩॥

చం॥ కినుగవకింపుగొల్పుచునుఁగ్రాతమనాహరిదూతలంగనుం ।
గొని పరితృప్తయైసతిత ♦ నూజుఁబ్రశంసనొనర్చె నంత నా ।
పెను బహుమానపూర్వముగ ♦ విష్ణునిదేశగుభావిమాన మం ।
దున నుపనిష్ఠఁజేసివెనఁ ♦ దోడ్కొనిపోవఁ మోడంగిరత్తుతిన్ ॥

గీ॥ అగ్నిదినశుక్లపక్షోదః + గయనమాసః । వత్సరది నేశివిధుతటి +
ద్వరుణ జిష్ణుః । కమల సంభవముఖ్యలో + కములనాపె । వరు
సశా దాఃటి తానందే + బరమపదము ॥ ౨౩౬॥

శంకరుడు తల్లి కిసుత్తరక్రియచేయుట.

మ॥ యమివద్యుండునిజాంబకంతఃజరమం + బౌ సేతఃదానేయైసః ।
ర్చు మతిన్బంధులనెల్లరంబిలిచె, వా + రున్బంకరుంగాంచి సం ।
యమివౌనీకధికారమీజనని దే + హంబుందహింపంగనో ।

కుమతీ! యున్న దె? యంచుదూరికడు + స్తోపంబుదీపింపగన్

గీ॥ తననుబండుగులెంత దూ + రిననుగోప । మును రవంతయుఁ
+ జెందక + యనలమునిడఁగోరి । సంయమితనబండు + గలనునెమ్మి
నెంతవేడిన వహ్నిఁదా + మీయరైరి । ౨౩౭॥

గీ॥ దానఁబటురోష సంవృతాం + తరుఁడగుచునుఁ మిగులనెండిన
కట్టెలఁ + దగఁగడించి । చేతఁగరకంబుఁగొనియింటి + చెంత
మాతృ! దక్షిణ కరంబునను వహ్నిఁ + దామధించె ॥ ౨౩౮॥

శం॥ ఆదహనంబునఁ దనజన । నీదేహంబును దహించె + నిర్మమి
వశ్యం! డైదీపించెడు భగవ! త్పాదుఁడు దివిజులు నుతింప +
బండుగులు కనన్ ॥ ౨౪౦॥

శంకరుడు స్వజనులకు శాపమిచ్చుట

చం॥ అడిగిన నగ్నినీయమిని + నార్యపదుండు సరోషుఁడౌచునః ।
ప్పుడు శపియించె బాంధవసః మూహమునీగతి; నింతనుండియ
య్యెడుజడులార! స్రచ్చుతిబహిష్కృతిమీకు; భవద్వహంబులం
దుడుగును భిక్షసంయములఁ కుండెడు నిండ్లకడ న్మృశానముల్ ॥

గీ॥ అనుచు సంయమిశాపమి + చ్చిన కతమునఁ జదువరచ్చటి ద్వి
జులూపాఁ + జదువునిండ్ల! యతులు భిక్షులుగొనరు; గృ + హం
బుల కడఁ గట! శ్మశానంబులయ్యె ని + ప్పటికి నచట ॥ ౨౪౧॥

గీ॥ కలిగెఁ గాలితినున్న వి + ప్పులకు నెల్ల; నిట్టి కష్టంబు శంకరు +
నెడలఁ దామె! నర్చిన మహాపరాధము + నను! మహితుల!
యెడలఁజేసిన యపరాధ + మిడునె శుభము? ॥ ౨౪౩॥

మ॥ కడుశాంతుండని బాధసద్బుధునకుం ♦ గావింపఁగారాదు; శాం
తుఁడు దానయ్యను బాధనందునెడఁ బూ ♦ నున్రోషముం
జల్లనై॥ కడుసౌఖ్యంబునొసంగుచందనపు వృక్షంబైనసంఘు
వృక్షమై యిడు నత్యుగ్రికృతానుకీలలను గా ♦ దే! భూతలం
బందునక॥ ౨౪౪

శా॥ శ్రేణోవతులొనర్చుకార్యములశా ♦ స్త్రీయంబులైతోచినక॥
భ్రాజత్తుక్తుత కార్య సంచయముదూ ♦ ర నాదు; నింద్యం
బనం॥ గాఁ జత్తంబులఁ దోచు భార్గవుని దా ♦ కర్మంబు;
స్వీయప్రజా॥ రాజస్మానులు కొందఱీయరొకొ కూ॥ ♦ రంబా
వృకాస్యాశికిక॥ ౨౪౫

సీ॥ కరుణాభుజైన శం ♦ కరసంయమిండుండు; ముగిజనులును
గోరు ♦ కొనెడు నదియుఁ బెంచైన సౌఖ్యపఁరంపరచేనొప్పి;
వితమన్కమై పునః ♦ పతన రహిత॥ మగునదియునునగు ♦ సు
గతికిఁ దనతల్లి; నిం జేర్చి దుర్మత ♦ పుంజమునుమ॥ హీతలం
బున నంత ♦ శాతనంబునొనర్చి; స్వమతంబు నిల్పఁ జి ♦ త్త
మునఁ దలఁచి॥

గీ॥ దానికిందోడుగా నర్హుఁ ♦ డైన వాఁడు॥ దనకు శిష్యుండునగు
సవం ♦ దను సమాగి॥ మనమునకునై నిరీక్షించు ♦ చునుమతిని
దలఁచిన సుకార్యమున నాల ♦ సించెనచట॥ ౨౪౬

పద్మపాదుడు దక్షిణదేశయాత్రచేయుచు గాళహస్తి కరుగుట.

చ॥ అనఘుఁడు పద్మపాదుఁడును ♦ నంతగురు పవరాఢాచేనుదీ
చ్యనిఖలతీర్థసేవనము ♦ సల్పిపదంపడి జేరెఁ గుంభమం॥
దున జనియించి వాఙ్మనోక ♦ తోయకణ-బుగఁ గోలికట్టెన॥
న్మునివరుఁడుండు నిక్కునకు ♦ మోదమెదన్విలసిల్లనల్లనక॥

ఉ॥ ఆదిశరాప్య భూమిధర ♦ మైకనువారికనారతంబు స॥
మౌద్దదమై సమాశ్రితస ♦ ముహా విమోహనివారకంబునా॥
నాదురితేంద్రనాగ్నియుఁబి ♦ నాకినివాసముఁ గాలహస్తినా॥
గాఁదనరారుక్షేత్రమును ♦ గాంచె సరోజహపాదుఁడతటక॥

చం॥ కమలపదుండు దేవధుని ♦ కన్నను సెన్నగ మిన్నయాసువ
ర్ణముఖయనం జెలంగుధుని ♦ స్నానమునుం బొనరించి చొచ్చెదే
వమునిజనాన్తిహాయి శి ♦ వాధపుడై తగుకాళహస్తిని॥
ధుమహితమా గుడించి వప ♦ ధూతకళంకు నుమేసునింగనె॥

మ॥ కనిసద్భక్తిని సంస్తుతించెను భుజం ♦ గ వాత్రసంకాశితాం
గుని; బాలేందుకలా విభాసిత శిర ♦ స్కున్బురికారుణ్యతో॥
యనితాంతార్ద్రమనస్కమా నగజచే ♦ నాలింగితుండైనవా
ని నమర్త్యస్తుతులింగ సన్నిహితునికా ♦ శ్రీకాళ హస్తీశ్వరుకా॥

చం॥ పలుమఱుభక్తి మ్రొక్కుచును ♦ భావసుమంబులచేభవానితో
నలరెడు కాళహస్తిపతి ♦ నచ్చితునింబొనరించి యంతనా!
జలజపదుండు వేడ్కనిల ♦ సత్సద్గుభక్తిని వీర్థయాత్రల
స్సలుపగ వేడియందుకొనె ♦ శంకరదేవుని యానందానొగిన్॥

సీ॥ పార్వతియనుపేర ♦ బరగెడునాదిమ; ప్రకృతి కడుబ్రహ్మ
ర్వమునజూడ॥ నవిరతంబును సదా ♦ శివుడు సాయుతనంబున
నటించెడు నెట ♦ ఘనులు నమల హృదయులునైన మా ♦
సింద్రులు దివ్యదృష్టిని శివుణ్డవం ♦ బునెటం గనెడ॥ రో?
జన్మమృతి ముఖో ♦ రు తర భీతినిబాపి; యెచకుంగంటికి దుష్టి
నెద్ది సేయు ।

గీ॥ నట్టి యురుతర మహిమచే ♦ నలరువుండ॥ రీకపురమున కాపుండ ♦
రీక పాదు॥ డరిగియిటంగల తీర్థపు టభిధయెన్ద । టంచునటం
గలవారిఁ బ్ర ♦ శ్నించె వేడ్క॥ ౨౫౨

ఉ॥ వారలలోనశంభుపద ♦ వారిజభక్తుఁ డొకండు వత్సాని
తీరుగ; నోయతీశ్వర! ను ♦ ధీవరులెల్లగు మున్ను వేడఁగా॥
వారలపై నెసంగెడు కృ ♦ పన్నిపుఁజిచ్చట సొస్మరించె బృం
దారక వాహినిస్థనియుఁ ♦ దానిటం గూరిచె భవ్యతీర్థముకా॥

గీ॥ శివుని యాజ్ఞను నీతీర్థ ♦ ము వలెపను! కతన దీనిబుధుల్
శివ ♦ గంగయాదు! రిందుఁగూరికిన వారల ♦ యిందుధరుని
తాండవముఁ గాంతురఘములఁ ♦ జెందుదురిల॥ ౨౫౪

కం॥ భువినాట్య శ్రాంతుండగు శివునకు శ్రీమముడుపల్నఁ + జిం
తించుచు నా శివ; గంగనాగనిటన! య్యె; వెలసెనక్కతన
క్షేత్ర) + మిద్దితదాఖ్యఁ॥ ౨౫౫

సీ॥ సాయంతనమున ధూ + గ్గతీ నాట్యమును దివ్య; సంతతి విను
తింప + సలుపుచుండ! నటనంబొనర్చెడు + తటముచే నిహతమై;
చలియించుచుండెడు + జలగతిఁదగి! స్వనికీతనంబునై + వజ్రలు
చంచజ్జటా; వలినుండి యిరుపార్శ్వ + ముల వినోద! వశమునఁ
దిగ్విధగాఁవారి, పర్యాపత;ద్భిందుకం బయిజారి; నందువలన!
గీ॥ సారసంపేడులైన స + జనులుకొంద! జీమృహత్కమును వచి +
యింతురు; శివ! గంగయని; దీనగ్రుంకి శం + కరపదాబ్జ ములఁ
గని విశుద్ధమతి నాట్య + ముఁగనుబుధుఁడు! ౨౫౬

మ॥ కడుభక్తిన్మివగంగమున్గి హిమ వ + తన్యా మనోనాథుఁగాం
చెడుమర్త్యోత్తముఁ డందుపుణ్య గరిమంజెప్పంగ నీశుండుఁజా
లఁడన నివ్వెములోనఁ దద్విభవ మె + ల్లనసంస్తుతింపంగ నె ।
వ్వఁడు శక్తుండగు? నార్యపాదజల జ+ద్వంద్వద్విరే ఘాతమా!
చం॥ అని తనతోడ నిట్లటను + మాధిప భక్తులలో నొకండు తె
ల్పిన ముదితాంతరుండయి చ + లింపని చిత్తము నీశునందుఁజే
ర్చి నలినపాదుఁడంత విధు + శేఖరజాహ్నవిలోనఁ గ్రుంకిలో!
కనిచయగోప్తయైన శితి + కంతుపదాబ్జముల న్భజించెదాన్॥

గీ॥ తామరసపాదుఁ డంతట + రామసేతు! వునకు నేగఁగఁదశ
చిత్త + మునఁదలంచి! పలువురు వినేయులెంతయుఁ + గొలిచి
రాఁగఁల బ్రయతమాననుఁడొచుఁ దా + బయలు వెడలె!

సీ॥ క్షీరాబ్ధివాస ర + సికుండు, హేమాంబరుం; డు నిఖిలవ్యాప
కుం + డునగు పద్మ! నాభ ముఖ్యాభిధా + నవిరాజితునకిల;
బూతమై తగుదేని + పులిశతలము! కరము సమ్మతమాచుఁ
గ్రాలెనో? యట్టికా; వేరి నాఁ బూతమై + వెలయుధునిని
జనుచు మార్గంబునఁ + గని దానిలోఁ గ్రుంకి; తత్సుజలాభి
షి + క్తంబునైన!

గీ॥ కమల నాభు పదాబ్జయు ♦ గృమును భక్తి నెదనుధ్యానించి
యంభోజ ♦ పదుండు విమల | మతియుతవినేయనిచయసం ♦
యుతుండగుచును వెడలె నుచితస్థలి-గూర్చి ♦ వేడ్కతోడ॥
పద్మపదుండు మేనమామ యూరవిడియట.

గీ॥ అంబుజపదుండు మార్గమ ♦ భ్యంబునందు వఱలు మాతులు
నింటికి ♦ సరిగెఱచుచు ధీయుతుండు మాతులుండునా ♦ తో
యజపదు సాశ్రయని జాగుగాఁగని ♦ యలరెను గడు॥ ౨౬౧
కం॥ కలబందుగు లెల్లను మా తుల గేహగతునిగాఁగె ♦ దోయ
జపదునిం దెలిసి చనుదెంచి కనుగొని యలరిరి కనుగవల
సమ్మ ♦ దాశ్రులుగారక॥ ౨౬౨

ఉ॥ ఒక్కండు మోదముంగనె మ ♦ ఊక్కండు రోదనముంబొన
ర్చెనిం కొక్కండు లేతనన్వలయ ♦ నొక్క మెయింగనె
వేజొకండు తానెక్కుడు పేర్ని మున్ను చరి ♦ యించినతీరు
వచించె, వేజొకం దెక్కుడు తుష్టితోడ వచి ♦ యించె; స్థల
ద్వితీ మొక్కెనొక్కండుక॥ ౨౬౩

కం॥ అంబుజపాదుని జరకా లంబున కగపడిన నిర్మ ♦ ల మన
స్కుఁ బ్రమో దంబలరజూచిబంధు జా నంబెల్ల వచించెనిటు
ఘ ♦ నంబగు వేడ్కక॥ ౨౬౪

కం॥ చిరకాలమునకు మాకను తెఱఁగును జేరితివి; నిన్ను ♦ దిల
కింపఁ దలం తురు; మైతి నెల్లబంధులు కరుణాకర! యైన
జూడఁ గారావుగదా!॥ ౨౬౫

కం॥ తనయులు జట్టలు నెచ్చెలు లునులేరు మహిమబాధ ♦
లోపించును జోరనిచయ భయముండదు కా వున ధన్యత్వా
స్పదంబ ♦ వు న్యతితమహిక॥ ౨౬౬

ఆ॥ వి పూలబండ్లగుమిని ♦ బాడుగు కొమ్మలనొప్ప! పెద్దతరువు
జేరి ♦ పీడసేయు రీతి; ధనికు నరు ద ♦ రిద్రులు బాధింతు
రను దినంబు సద్భుధాగ్రగణ్య!॥ ౨౬౭

శం॥ అమితకుటుంబ పాలనప ధాతృతనందెడు మాకు నెప్పుసా
ఖ్యమెసఁగ దట్ల నిద్దురయుఁ ధ గల్గదు; దేవసమర్చనంబు నె
ట్లమరుడు? తీర్థయాత్రయెటు ధ లయ్యెడు? సంయమివశ్య!
మిమ్ముఁబోలు మహితులైనవారి నిల ధ లోనెటు కొల్పెడు
భాగ్య మబ్బెడిక॥ ౨౬౨

శం॥ అంచితఁడవీవు యతితం గాంచుట నెఱిగితిమి మాడు ధ
గ్రామంబునకే తెంచిన యొక పాటునిచేఁ బంచెనుయాత్రా
చ్చలమున ధ బ్రహ్మరుటకుని॥ ౨౬౩

సీ॥ పరవివర్ధితములా ధ తరువులవైఁజేరి; సుఖమిడువానిఁ బఁతులు
విడుగతి నన్యప్రక్షప్తంబు ధ లగు మఠదేవాల; యంబులఁజేరి
సం ధ యమి వరుండు నిజముగావీ డు వా ధ నిని దేటులెల్లఁ
బు; వృంబులఁజేరి సా ధ రంబనఁ దగు రసమునే కోలు
క ధ రణిని సంయమియు సా; ఖ్యమునంది యింటింట ధ నన్న
మెకొనుఁ॥

గీ॥ గాయమే దేహమగు నాత్మ ధ గతికళత్రా మగును; సంయ
తమే సౌఖ్య ధ ముగరహించు! ఘనవిరాగయుతాశ్రపు ధ లన
యులట్టి । యమివరునికున్నె? యింకఁ గామ్యము మహాత్మా॥
చం॥ మనుజ మనోరథాళికి స ధ మా ప్తియెసంగదొకండుగల్గఁగో
రును మఱియొండు కామ్యమునరుండు దివానికలంబ్రయత్నముం
బొనరుచు భార్యఁగైకొనఁగ ధ ముద్దియచేకుతెనేనిఁగోరుదా॥
దనయులనట్టి కామిని కఠంబునఁగాంచఁడలంచునొండుదా॥

ఉ॥ కోరిన వాంఛితంబులొన ధ గూడకయున్నయెడన్నరుండు వి
స్తారపుదుఃఖముంగనును, తామటియిష్టవియోగమందు;లో
నారసిచూడఁగామవశు ధ డందును దుఃఖమునెట్లు కావున
నూర్చివిరాగము న్నతతఃముంబుయఁపుండు వహింపఁగావలెన॥

గీ॥ క్రాంత హృదయ విశుద్ధి విరాగమునకు మూలమై; దానికిని
మూలముబుధసేవా యని ఘనులు తెల్పి; రసఘ నీయట్టివారఁ
లొరుల మేలునకై దానఁదిరిగదరిల॥ ౨౬౩

చం॥ తిరిగెదరారు లీనను మత్తీస్థలి నెల్లడ స్వీయగోత్రముం॥

బరులకుఁ దాచుచు న్జడులఁ భంగినిలోకపుఁజూడ్కిఁ దోచుచు
నరుకృపభూతకోటికయిఁ గొల్పుచు నోయనఘా! యథేచ్ఛఁజే
కుటిన పదార్థముంగొను చకుంతితమాగతిష్ఠానతస్త్వలై॥

మ॥ అమలు బైతగునాత్మ విద్యను మహం హస్సం హతిం గాల్చిశు
ద్ధమతుక్రూలఁ జరితుల్లోక తతిఁదీ ధర్మవ్రాతమునంగ్రహి
ప మహాత్మ్యుల్యతి సాచయప్రవృత్త ధర్మవాత్మ సంజ్ఞతో
యమునే తీర్థముగాఁగఁదెల్పుచు విద్యావంతులెక్కాలముకొ

చం॥ ముదమొనగూర్చెభవ్యమయి పాత్రైడు నీదగుదర్శనంబు; కొ
న్నిదినములుండు నీవిటమఁ నీవీవరాగ్రహి! యింక నెట్లా యే
గుడువని యీజనప్రతతి కుండెడు నన్న నసంగివైననీ

పుదయచువీడి యేగునెడఁ బొందెడు దుఃఖముఁజెప్పశక్యమే?

సీ॥ అలజడి గుమియను మలమునకుఁగోళ; మతినాహసంబున
కాలయంబుఁ బరదోషసూచక త్వమునకు నాధార; మన్మత
భాషావిశేష శ్రీయంబు లమితహింసా మాంస లము
దుష్టసాంగత్య; యుక్తాబుచు ద్యజంప నుచితమునయి! యతి
నింద్యమగు గేహ మాశ్రయించుటఁ జేసి; ఘనధనాశంసఁ
గూర్చి రనియతులము॥

గీ॥ దురితయుక్తుల మట్టి మ మ్మురుతరదయ! నెసఁగెడు నపాంగ
ములఁ జూచి వెసవిశుద్ధ మతులఁ గావింపుమిటనుండి
నుతులఁ బెక్కులాచరింతుము యతిసంచర్యాగ్గణ్య॥ ౨౭౭

కం॥ అనిదైనన్యమంది బాంధవ! జనమెల్ల వచించినట్టి సదాకృ
ముల! నివని యలరి పద్మపాదుండను వారలతోడ నిట్టు లధిక
కరుణతోన్॥ ౨౭౮

బంధుభలకుఁ బద్మపదుండు ధర్మోపదేశమొనర్చుట.

వతహృదయులార! వినుఁడు దై వమె నిఖలముఁ గూర్చు విడఁ
జేయుఁగా నవి జ్ఞులకు నిష్ట! సంగతి నివృత్తులొదవిన నమ
యములను నిర్వికార మనస్కృత నెగడుటొప్పు! ౨౭౯

గీ॥ మిట్టమధ్యాహ్న మహ్నముః బెట్టిదంపుఁ టాకలిని దప్పికంఠూలి
నాకు నెవ్వఁ రోగిరముఁ బెట్టదుకొ? యంచు ధ నేగుడెంచు!
మనుజుఁదేర్చిన గృహీపుణ్య ధ మన నలవియె॥ ౨౫౦

చం॥ అనుదినము స్తునీజలము ధ వందునఁ గ్రుంకుచుఁ గేలదండముం!
గొని హరిణాజనంబు మెయిఁ గూఁచి మాపునుజేపు వహ్నియం
దునఁ దగవేల్పుచున్నియతి ధ తోశ్రుతి వాక్యములబఠించుచే
చిన తుదతోడఁ దావడుగు ధ సేరురయంబున గేస్తునింటికి॥

కం॥ అధ్యాత్మ వేదీయై పృణ వాధ్యయనముఁ జేయుచును య ధ
తాత్పూడగు చు! నృధ్యాహ్నమునకు గృహీ గృహ! మధ్యము
నకుఁ జేరు నెపుడు ధ మస్కరియు నొన్న్॥ ౨౫౧

గీ॥ జడలతాలుపు నింటిజేఁ ధ డిడినయోగి! రమున మెయిఁ బెంచి
కొనుచు ఁ ది ధ వ్రేమగు తపముఁ జేయుటను దత్ఫలబెన్నఁ
జెందునిర్వు! రనని సత్సత్త్వతి ఘోషించుననఘులార! ౨౫౨

గీ॥ తెలివినలరెడు నిల్లుజేఁ ధ డలయ కుండ! దెంకినుండియె తీర్థ
యా ధ తిక్రికులఁగొల్చి! పడయనగుఁ జుండు పుణ్యంబు ధ
బహుళకష్ట! సాధ్యయాఁ దీరముఖసేన ధ జగములండు॥ ౨౫౩

మ॥ ధనికుండై నిలుజేఁజె యెల్లరకు నుం ధ దా నెక్కుడంచేదలం!
తునుదాస్యంబుననొక్కఁడింకొక్కఁడుబంధుత్వంబున నేవ్విజ్ఞాకం
డునుజౌర్యంబుననింకొకండుఁ బ్రణయా! ధ్యుండై మహ్నకండుమై!
తిని నన్యుండు బలుబుచే నతని చా ధ శ్రీనంది జీవించుటన్॥

మ॥ నిగమజ్ఞుండగు విప్రపునందెది నిజా ధ నీకంబుచొప్పారు నం!
చుఁ గడు నేవ్విదమె తెల్పుఁగాన నిగమ ధ జ్ఞుడైన భూదేవు నె!
చ్చగుభక్తి నృజయించి హర్షకలితం ధ డానల్లుగా నల్పు భ
వ్య గుణుండెల్ల సురాళిఁదన్నినఘనుం ధ డాఁజుండు ధాత్రిస్థితి॥

నీ॥ నియతాత్ములు స్వకర్మ ధ నిఘలునిఘలార్థ; విదులు, జితేంద్రియ
విఠతులు; నని శము నొడ్లకుపకృతి ధ నలుపుటయే ఘన;
వ్రతముగాఁగొనినట్టి ధ వారలైన! మహితులెల్లరును ని ధ ర్మ
ములై గృహస్థుని; తెంకిఁగూర్చియె యెల్ల ధ తీర్థములను! దగఁ

గొల్పియేతెంచె ♦ దరు; వారిదన్నెడు; గృహియింటనున్నన ♦
కల్పిమండలు!

గీ॥ కమనఖల తీర్థసంసేవ ♦ గలుగుఫలము! గాన నతనికి దీర్ఘ
మొ ♦ క్కండె తీర్థ! మని వచించిరి బుధులు; ధ ♦ నాధ్యుడైన
యిల్లుతే డొండెడకు నెప్పు ♦ నేగరాదు! ౨౮౭

కం॥ ఎలుకలు మొదలగునవి; లో! పల మెలగుచు బ్రదుకు; ధే
ను ♦ పక్షిమృగముఖంబులు బ్రదుకు బయటగావున! నిల
యియెఘనుండెల్లరకు న ♦ ని తలంచెదనే! ౨౮౮

మ॥ పురుషార్థంబుల కెల్లమూలమయియొప్పు న్నేనునూ; దానికో
గిరమేమూల మటంచువేదముల ల ♦ క్షింపంగనా; నద్దియు
నృతలు న్నేస్తుహితంబునందె; యటుగా ♦ నన్నత్ఫలంబెల్లనా!
దరగేహధిప భూహాశ్రయమె యాఁదధ్యంబుగానిస్మృతా
చం॥ మఱియువచింతు నాదరముఁమైవినుండీరలుసుక్కిమిదుమం॥

దిరములఁజేరినట్టి యతి ♦ ధింగొలుపుండు; సముద్ధరించు వి
స్మృతిభవత్కులంబును సు॥ పూజితుడైన; నతండుదానిరా
కరణమునందెనేనియగు ♦ కష్టముఁ జెప్పను దెల్పరాదుచే॥

గీ॥ చేయుండు ఫలాభిసంధివ ♦ ర్జించి శ్రుతిస! మీరితంబగు కర్మం
బు ♦ మీరలెఱుఁగు! జగదధీశుండు సంతృప్తుఁ ♦ డగుతమంచు!
దానమిమానస విశుద్ధి ♦ దనరెదునొగి! ౨౮౯

చం॥ చెపులకునింపుగాఁ బలుకు ♦ చేడెలనక్కుశఁ జేర్పవారిచ!
స్థలపయిన్విరాజిలు సు ♦ గంధమహాగరుపంకయుక్తిమా!
దు విమలచిత్తకంజమతి ♦ దూషితమైనను సంయమిండ్రపా!
దవనజసేవఁ జానెదురి ♦ తంబులు ధన్యతఁగంటి మీయెడన్!

గీ॥ బందుగులక్రిల్లు బోధించి ♦ పద్మపదుండు! సలిపె భిక్షును మా
తులు ♦ సదనమున నె! యడిగె భుజియించు యమిని శి ♦ వ్య
కరమందు! నలరుకబృమిదేమటం ♦ చపుడు మామ! ౨౯౦

స్వయంకృత శంకర భాష్య టీకను పద్మపదుండుమేనమామకీచ్చట
మ॥ ఇది భాష్యంబునకైన టీకనుమిసూ ♦ రీశాన! యంచంబురు!

- ట్పదుఁడాడెం, బరికింతునొక్కఁవరి క + బృంబిమ్మునాకంచువే
డె,ఁదమిన్నాతులుఁ డంతనయ్యమియునాటికాసుకోశంబుని
చ్చెదయన్నామకశంక; నాతఁడునుఱచెందానిసాంతంబుగన్ |
మ॥ భవనాధీశుఁడు కబ్బమందెసఁగునం + భస్సంభవాంఘ్ర్యచ్ఛకో
శవినిర్మాణ విచిత్ర కాశలికి నా + శ్వర్యంబునుంగాంచె;లో
నవిషాదంబుఁ గనెన్నతాంతరులనా + నాయుక్తి జాలంబుచే
తనెసన్నాకులఁగా నొనర్పుటకునై + తానేకకాలంబునన్ ||
గీ॥ కడుఁడనకభీష్టమా పృథ్వా + కరమతమది యును నిరాకృత
మయ్యె స + ద్యుక్తివితతి నందుఁ దాను సమత్వం + డైయు
సాభ్య! సూయుఁడైయును గోశసం + స్తుతి నొనర్చె || ౨౯౬
చం॥ కమలపదుండు మాతులునిఁ + గన్గొని యంతవచించున్లు;పా
త్రము భవదీయ గేహమున + దాచియభీతిని బోయెదన్నభో
త్రమ వరసేతువుంగుఱిచి + తానిట మామకజీవముండు; కో
శముపయి మాకెసంగుగతి + సక్తి గృహదులఁగల్గదొడ్లకున్ ||
కం॥ ఈతెఱఁగున నయ్యమి తన! మాతులునకుఁ దెల్పి హృష్ట +
మతియై శిష్య! వ్రాతమది తన్నుఁగొలువఁగ! సేతువునకుఁ
బయనమయ్యెఁ జెచ్చెరసంతన్ || ౨౯౭
సీ॥ వెడలంగఁబోవున + ప్పు డయాసరోజాత; పదునకు గెడమ
కన్నదరె మొదటఁ బదపనాతీరున + నదరెనుదనఁజైన;యెడను
భుజంబును + నెడమతోడయు! నెదురుగావచ్చెన + య్యదనున
నొంటరి; పాటుండుమదిని విచారమొదవ! మరుజాహ్నికొక్కండు
ముం + దునకేగుదెంచి య; త్తటి వీనులవియ బిగ్గరగఁచుమ్మె ||
గీ॥ నిట్టిదుశ్శకువములు చూ + పట్టెవచ్చు! నట్టియలజడి సూచింప +
నట్టివాని నెల్ల నెదనెన్న కయ్యతి + వల్లభుండు! వేగమునఁ
గోవిదుండొట + నేగెఁదాను || ౨౯౮
పద్మపదకృత భావ్యతీకన మేనమామ తనయింటఁ జెట్టి తగులఁజెట్టుట.
మ॥ భగిని సంభవుఁడేగినంత నిటు లో + భావించెనమ్మాతులుం
డగు నన్నద్గురు పక్షహాని మహిఁగో + శాగ్ర్యంబిదున్నట్టులై

నఁ గడు న్వేగమె యిద్దిదగ్ధమయిన † నృద్దేశికాంచనృతం!
 బాగిఁదాఁగాంచుమాహాప్రచారమును; గాఁడు క్రిందొలంగింపఁగన్
 గీ॥ నృమతనాశంబుకన్న వే † శృమిది హాని నందుటయెమేలు;
 గాన గృః † శాంబుతోడఁ గబ్బము దహింతుననియెంచి † కడు
 నొగినలు! గడల నింటిఁ జచ్చిడి † యడలెనతఁడు! 300
 సీ॥ నలుకెలంకులమహా † నల మంటుకొనిసాదు; భవనంబు నఖల
 వఃస్తువులతోడఁదహించుచున్నది † త్తటి నక్కటకట! నా;
 కివియెల్ల నెటులభిఁయించునిఁకను! నావస్తువులువోయి † నను,
 గుండకుండుదుఁ! గాని కంబాఁఁఘి నా † కడ సువచన! రచనల
 మిగుల వి † రాజిల్లుచుండెడు; గ్రంథంబు నొకఁడుంచి †
 ప్రాణతుల్య!

గీ॥ మిదిసుమీ; భద్రముగనుంచు † మేనుమరలి! వచ్చికైకొందు
 దీనినం † చిచ్చఁజనియె! నతఁడిటకు నేగువెంచి “యో † యన
 ఘఃకోశ! మి”మ్మనిన వాని కెటువచిఁ యించువాడ? 301
 చం॥ జనులు విసంగ నిట్లతఁడు † సంతతమా కమః బేర్చిఁబోలెనో!
 దనమునొనర్చె, బల్కుదురు † ధాత్రి జనుల్వినినట్టిదానినే!
 కొని; యిదెమూలమే యనుటకుం బొనరించిన వారికన్న ధా
 త్రిని బ్రకటించువారికిరు † రెట్టులఁ బాలితమంచు నెంచుచున్,
 చం॥ కమలపదుండు స్వాశ్రవని † కాయముతో నరుదేరభారిపా!
 పములను గాంచుమాత్ర నొగిఁ బాపెడుపుల్లమహాముసీంద్రు
 నా! శ్రమమునుజేరి శిష్యనిక † రంబున కెల్లను దన్మహాస్థలం!
 పుమహిమ మెల్లఁ దెల్లముగ † బోధపడనివరించెనీగతిన్!

పద్మపాదుడు శిష్యులకు రామేశ్వరమహిమకై రామకథచెప్పట.

మ! వినుఁడీ రెల్లరు; మున్ను రావణుఁడు సా † ధ్వీశిర్షమాణిక్యభూ!
 తను సీతన్వరియించి పట్టణపుటు † ద్యానంబునందుంచెనం
 చును శ్రీరాముఁడు వానిఁజంపబ్బవగ † స్తోమంబునునొద్దరుర
 డును దోడుజనుదేరరాఁగడలియె † డ్దంజేరెనుత్కంఠతోన్!
 చం॥ పుడమి నె పర్వులెత్తెడుగఁపుల్లదుఁ గాని మహాసముద్రముం!

- గడవగఁ జాలరేగతిని † గాంతును సీత? నటంచు రామచం
దుఁడెడఁగడుంగడుందలఁచి † తోయధిదాఁటిమఱిజఁగాంచని
య్యెడు సదుపాయముంగనక † నీచలపర్ణపుఁజెట్టుక్రిందఁదాన్
- గీ॥ తనదు వింటి నొకటవైచి † దర్శలపయిఁ గూరుచుండఁగనంత
విదూరగతము! ముని సురార్థము సుఖ శీత † మునగుతేజ!
ముగ్ధి నెల్లను వ్యాపించు † చొకఁడగపడె॥ 302
- గీ॥ తనకు నభిముఖముగ వచ్చు † దానిఁ జూచి యురుపరాక్రము
లైన యందఱునులేచి రంత నాసుప్రభామండలాంతరమున!
నలరు పురుషాకృతిఁగనంగ † నయ్యెనొకఁడు॥ 303
- గీ॥ ఆప్రభామండలంపు మ † ధ్యంబునను ని ఖల తపోమయమా
శివాకృతి యగపడె దానిలో పాదిముద్రితోఁ † దనరుకుంభ
సంభవమునీంద్రుఁగాఁగపి † చయమెఱింగె॥ 304
- ఉ॥ ఆకలశోద్భవుంగనిన † యంత నె రాఘవుఁడంతరోద్ధమా!
ప్రాకటమైన ఘోదమును † బాసె; మహాజన దర్శనంబె చిం
తాకులులైన దేశుల మ † హామతి దైన్యముఁబాపుఁగాదె?
పెం జీఁకటినింబ్రభాకరుఁడ † శేషముగానొగిమాపునట్లుగన్
- చం॥ రవివశోద్భవుఁడైన రాఘవుఁడు భార్యాయుక్తుఁడౌకుంభసం!
భవమాసీదుని బాద్యముఖ్యములచే † భక్తిన్సమర్పించిత!
త్సువిరాజత్పద నీరజానతశిర † స్కుండౌచునొక్కింతసే!
- పు పిచారాంబుధినుండిపల్కెధృతినింబూర్ణంబుగానూనితాన్
మ! మునివర శోకమన్పొధుస † ముద్రమువందుననున్నకున్నుమీ
రనుపమ సత్కృపంగనుట † కైయరుదెంచుటమిమ్ముఁగాంచిమా
జనకునిఁ గాంచినట్టు లెడ † సందియమందితి; నన్నవాప్తకా!
మునిగఁ దలంచుకొందునికఁ † బూర్ణశుగర్లవముందరించెదన్॥
- ఉ॥ నాదగు సత్కులంబు వ లి † నప్రియునుండి జనించెనందున!
స్మాదృశకష్టభాజనులు † మానివరా! జనియింపలేదు; నే!
నాదిఁబదచ్యుతుండనయి † యంగన తోనను జన్ముతోడని
రోద్ధుఁడనైయథణ్యమును † బొందితిఁ దాతనియుక్తికై యొగిన్॥

శా॥ మారీచుండను రక్కసుండొకడూదా॥ మాయాకురంగాకృతి
 స్తూరస్థున్ననుఁ జేసె నాసతికి; నం॥ దుంగూడ నాపైనదు
 ప్పారంభుండగు రావణుండు మునిసే॥ పథ్యంబునన్వచ్చిమ
 న్నారీరత్నమునున్న రించుకొనిలం॥ కాపూర్ణతుండయ్యెదా॥

గీ॥ సహజముగఁ దన్నియైన యా॥ సాధ్వీపుడునాదగువియో
 గముననుడై॥ న్యంబునంది॥ చిక్కిపోయినమేని తో॥ జెలు
 పుఁబాయ॥ దన యశోకవనమ్మునం॥ దనఘ॥ యుంచె॥ 3౧౧
 చం॥ కడలినిదా॥టి దుష్టుదశ॥ కంధరునిం బరివారయుక్తునె॥

క్కుడగుభుజాబలంబునను॥ ఘోరరణావనినుక్కడంచినా॥
 పడఁతిని దెచ్చునట్టి సదు॥పాయముఁ దెల్పుఁడిల్లుతంబుఁదె॥
 ల్పెడు ఘనులీరుతక్క నిక॥ లేరొరులేరును సన్నునీశ్వరా॥
 కం॥ అనుచుంబల్కెడు శ్రీరా॥ ముని గనుఁగొని యయ్యగస్త్య॥
 మునివర్యుండు సాంత్వన పూర్వకముగఁ గడుఁజే॥ ర్నినిదావచి
 యించె నిట్లు॥ స్మితవక్త్రుండై॥ 3౧2

శా॥ రామా! శోకవశంబు నందకుము దు॥ర్వారోరు దుఃఖావళి
 న్భూమిం దైవవశంబునంగని యొగి॥న్దుఃఖాఘనిర్మక్తులై
 ధీమద్గీత చరిత్రులై నెగడు ధా॥తీనాయకు లిగ్గురు॥
 శోమోద్యోతములందునంగలరు సం॥శోధింపఁగా నెందఱో॥

చం॥ ఘనమతి! మేటిపీవెకద॥ కార్యకథాదులలోన; నీదుత॥
 మ్మునకుఁ బరార్థకమంబునస॥ముండొకఁడేనియుఁగానరాదు;కీ
 శనికరవేష్టితుండయి ల॥సత్సృగు భక్తినిభానుసూనుఁడె॥
 ప్పురు దగఁగొల్చునిన్ను రఘు॥పుంగవ! నీకీటులాడరాడియే॥

ఉ॥ ఇట్టి సహాయ సంపదయ॥హీనపరాక్రమ! నీకెసంగు ని
 ప్పట్టున నేహితంబుగఱు॥ పందగియుంటినికేమొనర్చునీ
 బెట్టిదమైన వార్ధినిను॥ భీతిని వీడుము దీనిగోష్ఠదం॥
 బట్టుల; లోఁదలంపు మిపు॥దందుము మోదము; జానకీపతీ॥

చం॥ మునుపటులీ సముద్రజల॥ ముంద్రుటికాలములోనఁగో॥రదం॥
 జనుమిది యెండినంతఁగపి॥ సైన్యముతోనాగిలంకీపు దీ॥

- ననుమహిలోన సద్యశము నాకెయుపాగతమాః; బయోధిగః
 ట్టినయెడ సీకెరాఘవ! ఘటిం చెడునయ్యదియుత్కటంబుగన్॥
 చం॥ ఘనతర సేతువుఁజలధిఁగట్టి రఘూద్వహ! సీతఁదస్కరిం
 చిన దుగితాత్ము రావణునిఁ జెచ్చెరగీటడఁగించి యా విధూ
 డునలిన బాంధవాబును గఁడుంధృవమా యశముంగడింపు; ॥
 శనిచయ సంయుతుండవయి సత్వరమిహానరింపుమిపనిన్॥
 ఉ॥ ఈగతి నాఘటోద్భవమునొందుని ప్రేరణఁజేసిరాముఁడీ
 సాగరమందునం బ్లవగ సఁఘముచే నురుభూధరంబుల
 న్బాగుగ సేతువుందగ నొనర్పఁగఁజేసి పయోధిదాఁటిఁగె
 రాగసమానురావణుర జావనిఁగూల్చిమహీజఁదెచ్చెదాన్॥
 మ॥ అనుచు న్నిష్యులకెల్ల నీరజపదుండాత్మేత్రిమాహాత్మ్యము
 నివినికింజేయుచునట్టి తీర్థమున నా విర్భూతరోమాంచుడె
 చును స్నానంబుమజేసి భక్తిని సురస్తుత్యుండునౌ రామనా
 థుని సేవించి నుతిం చెదన్మహిమనం దుస్సద్ధదీపింపఁగన్॥
 శా॥ శ్రీరామేశ్వరు వైభవంబుఁ దన సచ్చిష్యాళికిందెల్పునా
 వారి ప్రోద్భవపాదునొక్కఁడిటుదా ప్రశ్నించె నీక్షించియ
 య్యా! రామేశ సమాఖ్య కంచితముగాఁజానేసమాసంబటం
 చారాజీవపదుండు తెల్పెదివిధంబాఁఫక్కిగానంతటన్॥ 329
 సీ॥ వినుఁడుమీ రెల్లరువీనులకింపుగా; రామేశపదవివరణమునిపుడు
 శ్రీరామచంద్రుండు సెప్పెరామేశాఖ్య; వాసిఁదత్పురుష స
 మాసముగను శ్రీకంధరుఁడును వాసిగఁదెల్పె నీపదంబును
 బహువ్రీహియం చును ముదముననింద్రాది సురవరులెల్లరీ
 యాఖ్యకుఁగర్మధారయమయి క్రాలుననిరి॥
 గీ॥ మనకు నెల్లరకీ యాఖ్య యశఘులార! త్రిప్రకార సమాస
 రీతిని జెలంగుదీని నెడ నిట్లు తలఁచెడుమానవులకు నాత్మ
 తత్త్వంబు త్రిలోన నలవడుఁజాడీ॥ 332
 గీ॥ కరము నిశ్చితమగుచు నిక్కరణిఁదెల్పె బడిన వరతత్సమా
 సంబు బాగుగవిని యెల్లరును హృష్టులైనుతి యుంచుచుం

డఁగడపెనటఁ గొంతకాలంబు † కంజపడుఁడు! 322

మ॥ సుతీర్థ పక్రరావగాహ సమవా † స్త స్వాంతనైర్మల్యుడై
సరయుండై యటనుండి తానెడలె స † చ్ఛాత్రాల్లితోనంబురు
ట్పురణుండొచితదేశముల్లనుచు వి † శ్వాసంబునన్మాతృసో
దరగేహంబుచుశూన్య స్వీయమగు గ్రంథశ్రేష్ఠముంకైకొనన్

స్వీయగ్రంథనాశమును బద్ధపడుఁడు వినుట.

శా॥ కష్టాకర్షణఁ దోవల్లననె నిజ † గ్రంథంబుతో మాతులో
దీక్షావాసముఁ గాల్చివెచ్చెహత భు † స్తీప్తార్చుం చెట్లయి
య్యక్ష్ణోజాతపరుండు తావిని తదీ † యులైనగేహంపుట
భ్యర్చనముఁ జేరఁగాఁ జనియె † న్నాంతర్యుడై యంతటన్॥

ఉ॥ వచ్చిన యబ్జపాదుఁగని † బండుగుండ త్తఱిబల్కు నిట్టలో
సచ్చరిత్రగ్రగణ్య! విల † సత్పురుషకోశము విశ్వసించినా
కిచ్చియడెచ్చనేగి తొగి † నిటనుడాఁచితి దాని గాలిదా
నెచ్చలియెల్ల లొనఁబడి † నిక్కముగాదహియించెగేహమున్॥

గీ॥ నాదు సదనంబు దగ్గరై † నను మనంబు నందుఁ బరిదేవనం
బును † జెందనంత తావకగ్రంథ మదివహ్ని † దగ్ధమగుట
కుఁగడువగచెదనెద నెజు † బుగయతీంద్రీ॥ 330

మ॥ అనునామాతులు పల్కువంబుజపడుం † డాలించి చిత్తంబునం
దున భేదంబునొకంతగాంచి ధృతిని † దోనంది యామాతులీ
యనివేంబు విదగ్ధమాటకుఁ గృపా † ధ్యాంతర్యుడైమామనుం
గని యాకీర్తిగఁ బల్కె నెల్లరు వినం † గాశక్తిదీపింపఁగన్॥

గీ॥ దగ్ధమయ్యెగదా! ప్రమా † దమునఁ గోశ! మిది; యశఘ!
దానికేమొన † యైదపు నీవు । గ్రంథము వినష్టమైనను † గలదు
నాకు! బుది; దీనను దానినే † బావరుతునొగి॥ 333

గ్రంథ పునఃస్పృష్టికై పూనిన పద్మతదని మందమతిగా మామచేయుట.

ఉ॥ ఈకరణివ్వచించి సుయ † మీందుగ్రిడుతాపఁజేగ భాష్యపుం
డీకనొనర్పఁగా మొవలి † డెన్జను లక్కజమంద;మాతులుం
డాకమలాంఘ్రిమేధకుమ † హాభయముంగని పెట్టెభుక్తిజం

తాకులుండైతదీయమతిఁ హాని నొనర్పంగనంతనేదియో॥ 33౪

గీ॥ దాని నెఱుగఁక నీరజాఁత పదుఁడు భుజియించెఁ; దీకనుదానర
చించుటకును జాలఁడయ్యెను బూర్వంబు ఁ వోలెనతఁడు
పుడమిఁ గొందఱు నెప్పుకోఁ ఁ దొడఁగిరిట్లు॥ 335

గీ॥ అంతలో నాశ్రమంబుచే ఁ నవరులుగఁడు దయితులు సతీ
ర్థులునగు కొం ఁ దఱుద్రుతగతిఁ దీర్థయాత్ర నొనర్చుచుఁ ఁ
దెన్నునజల జాంఘ్రియమిఁ గాంచిరొగి యద్భుచ్చాగతులయి

చం॥ క్రమముగవారలెల్లరు స ఁ రఃప్రభవాంఘ్రికిఁ మొక్కితత్పదా
బ్జములఁగడుం జెంగెడుర ఁ జుబును మాకులఁ దాల్చిరంతశీ
ఘ్రిముగనె యేకకాలమునఁ ఁ గల్గినయోగముచేత నొనమ!

స్సముదయముంబరస్సరము ఁ సన్నిధిఁ కైకొని రొక్కసారిగన్॥

గీ॥ తీర్థములనెల్ల గొలిచి య ఁ దృచ్ఛచు దమ! చేరువకునేగు
దెంచిన ఁ పాటుచలన! సుఖము నొసఁగ స్వదేశీయ ఁ సుప్ర
వృత్తి! నావినేయులగుమియట ఁ నాలకించె॥ 33౬

గీ॥ గురువరేణ్యునిఁ గానకె ఁ క్కుసుగవృద్ధిత! చిత్తులై యెల్లగురు
సత్ప్ర ఁ వృత్తి వెఱిగి! కేరళ సుదేశములకు నే ఁ గిరి గురుఁ
గనాసత్వరంబుగనంత నా ఁ ఛాత్రవరులు॥ 33౭

కేరళతమహాసురాలయేశ్వరమున శంకరాచార్యకీర్తలు దర్శించుట.

చం॥ జననికి నాశ్యకృత్యముచు ఁ కంకర సయమిచేతయంతలో!

నొనరిచి మిన్నుదాటఁదగు నున్నది గాత్రెను కేరవృక్షరా
జనెసఁగు కేరళంబున న ఁ సింఁచి చరించెను దాస్యధర్మపా
లననిరతుండునైకమఁ జె ఁ లంగి స్వకీర్త్యుల రాఁగోరుచున్॥

గీ॥ అంత నిరుపమ మహిముఁడౌ ఁ నయ తీర్థరూఁడికిరేరళమునఁ
జరియించుచునట! పఱలెడు మహాసురాలయే ఁ శ్యకుని హాని
భక్తిబ్రణమిల్లి యిగతిఁ ఁ బ్రస్తుతించె॥ 3౪౦

చం॥ జగదధినాథ! నీవు సద ఁ సత్ప్రేమియు క్షగతుండు మామచే
నొగిఁజదచిత్స్వరూపమును ఁ నుశ్కట చిత్రమునైచెలంపని
జగమునులీలఁజేసెదు వి ఁ చారణచేయఁ బ్రయోజనేద్యయె

- పుంగలుగఁబోదునీకుఁ; బరి ♦ పూర్ణతఁజేసి రవంతయేనియుఁ
 చం! చెలువుగ ముజ్జగంబును సృ ♦ జించెదవీపురజంబుతోడని
 స్తులపుధునత్వవృత్తివగు ♦ చుందగఁ బోచెదుదానినిందమః!
 కలితుడవై హరింతువటు ♦ కావున నొక్కనినట్టి నిన్నుభా
 కులు వినుతింతురెక్కుడుగఁ♦దోయజజాత హరిశ్వరాఖ్యులఁ॥
 చం! మడుగులఁ బెక్కిటంగిరణ♦ మాలియెతాఁ బ్రతిబింబితస్వభా
 పుడయియొకండ్లయొప్పెసఁగు♦పోలికగాబహురూపమాచునొ
 ప్పెడు నిఖల ప్రపంచమునఁ ♦ బ్రీతినిజొచ్చియొకండవైయునుం
 గడునలరారుచుండుదువు ♦ కాదె యనేకుండవై జగత్ప్రభా॥
 ఉ॥ ఈగతిశయ్యమింద్రుఁడు ర ♦ మేళు విశేషముగానుతించియా
 దేవళమందెయుండఁ గడు ♦ దీర్ఘవియోగజడైనవచిత్తులై
 వేవరశిష్యులెల్లరును ♦ విస్సుటభక్తీదదీయపాదరా
 జీవయ్యగంబునందలలఁ ♦ జేర్చినమస్సులఁ జేసిరేకమై॥
 గం! గురువర్యుఁడువారలనురు । కరుణంగుశలాదికంబు ♦ గాఁబ్ర
 శ్నింప! స్మరసిజపదుఁ డతిదీనాం! తగుఁడై గద్గదికదోఁపఁ ♦
 దానిటులనియె॥ 3౪౬
 చం! గురువర! రంగనాయకున ♦ కుంతితభక్తినిగొల్పియంతనే!
 మళలఁగమత్పురాశ్రమపు♦మాతులుండధ్యమునందుఁగాంచి సా
 దరముగ ముచ్చటించి తన♦ ధామముఁగూర్చి వినీతియెంతయో
 వలలఁగఁ దోడఁ బెట్టుకొని ♦ భవ్యమతింగొనిపోయెనన్నగి॥
 పద్మపదుడు గ్రంథనాశమ నాచార్యుతోఁ జెప్పి తన మందమతిత్తై వాచుట.
 గీ॥ నేను దొల్లిటి దావాస ♦ నానుబంధ । మున భిదాపదుఁడైన
 యా ♦ తనియెదుటభావిష్యదనభిజ్ఞతనుభవదాభిష్యటీక!నించుక
 యుశంకలేక ప ♦ తించినాడ॥ 3౪౭
 ఉ॥ ఆతనిపూర్వపక్షముల ♦ నన్నిటి దాపిత ముద్రవక్రస్థం!
 ఘాత పిధానమంత్రములు ♦ ఖండిత గౌతమముఖ్యతంత్రము!
 ల్పాశ్రీతిదవేద నారమహి ♦ తామృత సిక్తములౌ భవత్సువా
 గ్గీతులవేత దేశికవ ♦ రేణ్య; దుశ్రంబుగ నొంచి మించితఁ

సీ॥ కాణభుక్తేవాముః ఖమున ఖక్ష్ణాఖక్ష్ణిః విహరణకల్పితమహితరు
జను నక్షపాదపదంబు + నందు శస్త్రాశస్త్రీ; నాదవినవిషమ
మా + నుచ్ఛ్రిమంబు; బృథుతరంబైన కా + పిల మతంబందు
య; ప్తాయష్టి కట్టితో + చ్చశ్రీమంబుః ఘనతరంబైన జై + మిని
మతంబునఁగచా; కచిఁగల్గినట్టియు + గ్రీశ్రమంబు!

గీ॥ నందఁడెన్నఁడు విపుల స + ద్యాక్షికశతా పర్వమాక్షికమయ
ముతైః పరఁగుమీను! సూక్తముల రక్షితుండైన సూరివరుఁడు!
కుమతభంజనగణ్య! స + ద్గురువచేణ్య! 3గీ०

గీ॥ అంత; మునునోలెననుమెచ్చి + యతఁడుగూఢ! హృదయుండై
సత్కృతునిజేసె + హితునియట్లు! లక్కతనశంకలేక భా +
ష్యంపుఁడీక! వానినిలయఁబునఁడుంచి + యేనరిగితి! 3గీ०

గీ॥ విలయమహ్మదు నృత్యంబు + సలుపురుద్రు! ఫాలముననున్న
జ్వలనుని + కీలలట్లు! భయదమై వహ్ని మామక + భాష్య
టీక! వానినిలయంబుతో బూది + గానొనర్చె! 3గీ०

కం॥ అహితగ్నింభాబును విని సహియింపఁగలేక యితఁడు స్వక
గేహమువే! దహియింపఁజేసె సద్బుద్ధి హరంబగుగరముఁగలిపె
దివ్యాన్నమునక॥ 3గీ३

మ॥ అనునీవార్త యొకండుదేశికపతే + ణ్య! తా విజృంభించెమే!
దినిలో; నిష్పడు నాదు బుద్ధితోలిమా! ద్రిన్నిశ్చయంబైయెసం
గిన నైర్మల్యమునందదక్కట; త్వదంఃఘ్రిద్వంద్వముం గొల్పుమా
కును నర్హంబాకొ యిట్టిదీనదశ ద + త్సుల్కీరపీక్షి పఁక॥

చం॥ గురువర! మీదుభాష్యమ నఁ + గూర్చితినేలో తంపువృత్తి; 3!
స్ఫురిత సుయుక్తి జాలమునఁబొల్పెడునయ్యది త్రోవలోనను!
ద్ధరహుత భుక్తిఖాళిఁబడి + తోనకటా! నశియించెదానికై!
తిరమగు యత్నముననిపి + తిన్మగలంబొనరింక నత్తఱిన్॥

కం॥ గురువర! నామతి నాపటు! తరఘన సద్యుక్తి వితతిఁ + దగఁ
దొల్లిటి మా + దిరిఁ దానుపత్ర మింపదు! విరచింకఁగ నిష్పు
జేమి + వినిచెద మీశున్॥ 3గీ॥

మ॥ అనుకంపాంబునిధీ! గుహా తమ! త్వదీయంజాపదాగ్రింబుజే!
 రిన వారెండఱు దీనులైయు మునుధాత్రింజూడ సర్వేట్పడం!
 బునుదామండగ లేదు?; సంతతముమిమ్ము. గొల్చునాదోషమే
 మి? నమద్దేవ! యథాంశమన్న నదియుఁ స్మృతాదసేవాంతమా॥
 చం॥ ఉరుతర భక్తినిట్లనుపయోజపదుం గరుణాకరం భితాం!
 తరుడయి యార్యపాదుడు సుధాజలధిపృతిమంబులౌ విభా!
 స్వర రచనాయుతంబులు నపాస్తవిమోహములు న్నుధీమనో!
 హరములు నైనవాక్యములన త్తటిసాంత్యనముంబొనర్చెదాన్॥
 కం॥ కమలపద! వినుము దుర్వార్యము విషమంబునగు నీధరం
 గర్భ విపాకమిది; కట! మున్న యీనిషయము నెఱిగివచిం
 చితిని సుధాధిపయమికిన్॥ 379

తానుమును విన్నతస్రంధమెల్ల నాచార్యుడుచెప్పి వాగించుట.

మ॥ మును శృంగాద్రిని నాచుచేరి పుష్పంబులతో నీవు నె
 ప్పిన యాపంచసుపాది మామకమనః పేటింగు సుప్తమా!
 చును రాజిల్లెడు నేడు నందువలన న్నోకంబును బాసి దా
 నినిసమ్మోదముతోడ వ్రాసికొనుమా పరేజపాదా! యెగిన్॥
 మ॥ సరసీనుట్పదునిట్టలార్య పదుడా పశ్వాసించి తానంతః జె
 ప్పెరయంబొప్పగలబూర్వయైనయనుపూర్వింగ్రాలునాపంచపా
 దిరసాంచత్కృతిని; ద్రిలోకగురుడుఁ స్తవ్యత్కలా మూలమా!
 పరమాఖండ విబోధుడీగతినిజె ప్పజిత్ర మున్నేమహిన్॥
 గీ॥ పద్మపాదుండు సంతన పంచపాది రమమున లిఖించుకొని
 ప్రహర్షపు భరమున! లేచునాసీనుడగు; హస్తలీనుడగుచు
 విషుచు బాష్పంబులను బాడు పగడునటించు॥ 380

ఉ॥ అంతట రాజశేఖర స మాఖ్య నెసంగెడు కేరళక్షమా!
 కాంతుడఖండభక్తియెసఁ గంజనుదెంచి సదాశ్రీనావృత!
 ప్రాంతుని సంతరంగ రిపు పంజను శంకర సాయమింద్రునఁ
 త్యంతవిభాశ్య నైజమకుటాగ్రినిఘృష్టపదాగ్రిజేసెదాన్॥
 కం॥ యమి సార్వభౌముడా భూ! రమణుంగని నీవుమున్ను పరచి

యించిన భావ్యములగు రూపకములు భూ! ప! మహింబ్రభిత
ములెరియనుచుఁ బ్రశ్నింపంగన్ | 3౬౪

చం॥ నయమునఁబల్కుఁ గేరళజ ధి న ప్రభుఁడంజలిమాళిఁ జేర్చియి
ట్లు; యమిసమాజశేఖర! ప ధి జ్వల నార్చులయందు నాటక!
త్రయమదిమత్ప్రమాదపతిఁ తంబయియాహుతిభావమందెవెం
డియునొగిదానిఁగూర్చెడుమ ధి నీవయెసంగదునాకుసుంతయున్
గీ॥ పావకవిదగ్ధమైన య ధి పృశపాది నలినపదునకు దయచేసిఁ
నారనివిని మిశ్రడకు నేగుదెంచితి ధి నాకమల ప! దుఃఖలె
గృతిఁజేయుఁడి కృతా ధి ధునిగనన్ను | 3౬౫

కం॥ అనుచుంబలు తెఱఁగులనా జనపతి పార్థింపనంత ధి శంకర
గురుఁడు | స్థనదయనాటకములమూఁటిని నామూలాగ్రిము
గవ ధి డిన్వచియించె॥ 3౬౬

శరణేశ కృతనాటకరాయమునఁజే శంకరుఁడు చెప్పివ్రాయించుట.

ఉ॥ కేరళనాథుఁడుంగడు నొ ధి గింబ్రమదంబలరార శంకరా
ర్యేరితనాటకత్రయము ధి నెంతయు విస్మృతుఁడై లిఖించి వి
స్తారపుభక్తి దచ్చరణ ధి సారసయుగ్మమున స్వమాళికో!
టీరమణిప్రభాతతి ఘటింపంగ మొక్కివచించునీగతిన్ | 3౬౭

చం॥ యతికులవర్య! తావకద ధి యామృతసిక్తుఁడనాట నేడు ధి
న్యతముఁడనైతి మద్రచిత ధి నాటకము లృహిలోనఁ గోవిదా
దృతిగనునింకఁ గింకరు వి ధి ధింపుఁడు నన్ననివేడ నాయతీ!
శిత; నృపుతోడ నీగతివచించెనిదేశముగాఁగ నత్తటిన్ | 3౬౮

చం॥ అమలమనస్క! నేమును మహారముఁ గాలటినామకాగ్రిహ
రమున వసించువిప్రని క ధి రంబును సద్విజబృంద శర్మ బా
హ్యముగ శపించినాడనిక ధి నట్టలె నీవునొనర్చుమన్న భూ!
పమణియమింద్రునానతినిభక్తినినొందలమొక్కిపూనెదాన్ |

శా॥ నష్టవ్యాఖ్యనువెండియుంగురుకృప ధి స్తంజాంఘ్రితానందిసం
తుష్టింజెందఁగఁ గేరళాధిపతి యుం ధి దూర్ణంబయోగీంద్ర ప
త్నాష్టాంగ ప్రణతింబానర్చియతిరా ధి దాస్యమున నూరక!

శ్రేష్ఠావాప్తినిబొందితుష్టిఁబురికింజుతించుచేగన్తురు॥ 320

ఆ శ్వాసాంతము.

ఉ॥ మోక్షనిదాన! దానవరిపుప్రకరాచ్చిత పాదకంజ! కం

జాక్షశరా! శరా శరాసనకృతాంబునిధీ! నిధినాథమిత్ర! మి

త్రక్షణదాధిపానిలహి ♦ తపఃధితాక్ష! కృపాకటాక్షసం

రక్షితమోహసీపురవ ♦ రస్థిత మానవ! పార్వతీశ్వరా!! 321

కం॥ వేదాంత పంజరాంత! ర్వేదిస్థాంకార కీర ♦ వివిధేషితసం

పాదక! సత్త్వమసీ! త్యాదిక సద్వాక్యలక్ష్య! ♦ యతి

హృల్లక్ష్య!

323

మాలిని! శుత్రిశిఖరసుదీపా! ♦ శుద్ధబోధస్వరూపా!

హతవినతజనార్తీ! ♦ హర్షసంపూర్ణమూర్తీ! ।

కృతచయ భజనీయా! ♦ కంజజాతాండకాయా! ।

సతత భసితలిప్తా! ♦ సర్వచేతఃప్రదీప్తా! ।

324

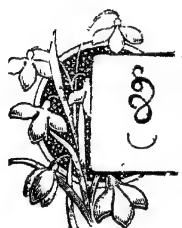
ఇదిశ్రీభమిడి పాట్యనవ్యయ ..... వేంకట సుబ్ర

హ్మణ్య శర్మాభిధేయాంధ్రీ సృతంబైన శ్రీశంకర విజయమండప్త

మాశ్వాసము.

శ్రీ శంకర విజయము.

న వ మా శ్వా స ము.

మణ్ముఖజనక ! యహీ !
 డూభాషణ ! ఫాలోల్లసత్త్రిపుండ్ర ! బుధమన !
 స్తావక ! విశారరహిత ! య !
 శేషజనాంతర నివేశ ! శ్రీ సకలేశా !

|| అవధరింపుము యమి ధవరుడౌశంకరా; చార్యుడంతట
 మహా ధార్యకలితాః డగుచు దిక్కులనెల్ల నొగిజయిం
 చెడు వేడ్క; చామరసాంఘి నా స్తామలక సు రేశ్వర
 తోటక కృష్ణదర్శన బుద్ధి; వృద్ధి సమిత్పాణి విష్ణుగుప్త !
 భానుమరీచి వి జ్ఞానకండ విరించి; పాదశుద్ధాంత శు
 భతరకీర్తి !

|| చిద్విలాస ప్రముఖులైన సద్వినేయులెల్లరు; సుధన్వీక
 నెడు ధా తీర్థ్యరుండు భక్తిదనవెంట వేడ్కరాఁ బయన
 మయ్యె! మొదట మధ్యార్జునముఁగూర్చి ముడమెడఁదగ! ౨

|| అజముఖ సురార్చితాంఘ్రివా రిజ్ఞానదృష్ట పూర్వ మధ్య
 ర్జునేశ్వరు శర్యవచటఁ గనిమతి మహాపచారము లను
 భజించి పలికెనద్దేవు గుఱిచి యి పుగిది నతఁడు|| 3

శంకరాచార్యుడు మధ్నార్జునప్రాంత జనులనెల్ల దనశిష్యులఁ జేసికొనుట.

శా|| ఓమధ్యార్జునవాణి! నీవఖిలవే దోత్తం ససూక్తి ప్రకాం
 డామేయార్థముఁ దత్త్వవేదివియునా దట్లాట నీమానవ

- ప్రమంబెల్ల విసంగఁదెల్పు మఖల + శ్రుత్యంత భావంబు లన్
 బ్రాముఖ్యంబుగఁగోచరించునదియ + ద్వైతంబా? ద్వైతంబాకో? |
 మ॥ తిరమాభక్తిని శంకరార్చ్యుడిటు పా + ఙ్గింపంగ మధ్యాష్టనే
 శ్వతుఁడాలింగ శిరంబునుండి జనులా + శ్చర్యంబునంజూడభా |
 స్వర సర్వావయవాకృతి న్వెడలి య + ద్వైతంబెసత్యంబటం |
 చురు నాదంబున మూఁడుమారులనితా + నూనెందిరోధానమున్
 పీ॥ అంతట మధ్యాష్ట + నాభీశుభక్తులై; వఱలెడుతద్దేశ + వాసు
 లెల్ల శ్రీశంకరార్చ్య స + ద్వైశికుఁగాఁజేసి; కొనియిమాభాను
 నై + కుంతగణప శిర్వసంపూజనా + సక్తమనస్కులు; నైప్రా
 తరవగాహ + నాదులఁబరి శుద్ధులునైవేద + చోదితాచారస్థు;
 తైపంచ యజ్ఞప + రాంతరులయి |
 గీ॥ నిర్మలాద్వైతరతులునై + నగడి రచటి వారి నెల్లరనిట్టుల +
 ద్వైతవాదు! లగు గతినొనర్చి శ్రీశంక + రార్చ్యుడంత! సేతు
 పునకేగ శిష్యులం + సేవితుఁడయి॥ ౬
- శా॥ ఆరామేశ్వరమందునన్గిరి తనూ + జార్చామిపంపాసురన్ |
 క్షీరంబుంబలై గ్రోలిమత్తులగు శా + క్తేయాశితో నయ్యె వి
 స్తారంబు న్నికటస్థద త్తమనమో + దంబున్స్ఫుటోద్యుక్తిపా |
 శీరమ్యంబును నౌపవాదమిటులో + లిన్మస్కరి స్వామికిన్? ౭
 రామేశ్వరగత వివిధశాక్తేయు లెల్లరు శంకరాచార్య శిష్యులగుట.
- గీ॥ అచటనివసించుశాక్తేయు + లందఱొక్కఁ! మొగిలి యతికడ
 కేతెంచి + మూర్ఖములను! వినతులనొనర్చి యనిం + వినుడు
 మాడు! సరమపావన సుతము మ + స్కరివర! యని॥ ౮
- గీ॥ ఎల్లకర్ణంబులకు జు + యిత్రి యాద్య | కరము శంభుని గొన
 ముల + కంటెను బరి శక్తియే మహదాద్యమా + జగమిదెల్ల
 దన్మహామాయనే కామిల + దధ్యముగను॥ ౯
- కం॥ ఆపెనునోవాఙ్ముఖ్యుడు! రాపయగుటఁ గొలువరామి + యమి
 కుల వర! మే! మాపెవరాంశయెఱుఁగానా | శ్రీపార్వతిభక్తి నెడ
 భ + జించెద మెప్పుడు॥ ౧౦

కం॥ శ్రీవిద్యోపాసకులకు! జీవన్ముక్తియగు దేని † చేనట్టియుమా
సౌవర్ణ్యాంఘ్రులబద్ధ! గ్రీవా బాహువులమయి చ † రించెద
మెప్పుడు॥ ౧౧

ఉ॥ విద్యనవిద్య నుండగభ † విష్ణుదిలోన నెవంజెఱుగునో!
వేద్యభివంద్యుఁడతఁడెయ † విద్యను మృత్యువునుండరించి స!
ద్విద్యను బొందు నెప్పుడు న † విచ్యుతమా నమృతంబుగానవ!
యాద్య నె కొల్వఁగావలయునచ్యుతమోక్షమునందఁగోరిన॥
గీ॥ విమలమైన కటాక్షలే † శమునముక్తి దయును, నీశ్వరసద్రూపి †
ణియు నగుపర! దేవత నె యత్నమునను ము † క్తిరతులెప్పుడు,
గొలువఁగావలెజుడి యమి † కులవశేష్య!॥ ౧౩

గీ॥ వజ్రలు యతివర్య! ప్రకృతీ కీ † శ్వరునకుఁగ్రుతి, వలన నెయభేద
సంసిద్ధివిలసనంబు! గన సదేవేతి ముఖ్యవా † క్యములు తత్ప!
రములవియె ముఖ్యసత్రుమా † ణములుసుండు! ౧౪

గీ॥ జ్ఞానసంస్థితమగు నకా † ర ప్రముఖము! నకు సముత్పత్తియే
విధా † నమున నగునొ! యల్లతచ్చిత్తులగును మా † మాద్య
లకును! సత్తమ! యెసంగునాసము † త్పత్తియెన్న॥ ౧౫

గీ॥ అనఘ! స్వాధీనవల్లభ † యని వచింపఁ బడిన శక్తియెరుద్రుని
కడ భవాని! యనఁ జెలంగెడు ననునిశ్చ † యమున మేము!
నియతినేమితు మాభవా † ని నె సతమ్ము॥ ౧౬

గీ॥ మనుజువర్యులైన మీ † రు నొగివేడ్కఁ దన్మహాచిహ్నములఁ
దాల్చి † తల్లియైన! యట్టి పరమేశ్వరినె కొల్వఁ † డామె
యెనుఁడి! శ్రేయము యమింద్ర! యెసఁగున † మేయదయను॥

సీ॥ అనిపల్కు శాక్తేయు † లను గూర్చి శంకర; యమివర్యుఁడని
యెఁదా † సంతనిట్టి! లయ్యది నిక్కంబె † యనినను శ్రేష్ఠజ్ఞ;
తనె ముక్తిపురుషున † కొనరునంచు! శాస్త్రంబులెల్లను † చ్చు
ముగఁ బల్కుటనాత్మ; నాత్మచేధ్యానించి † యంతముక్తుఁ
డగుఁ గాని మానవుఁ † డన్యమాతెఱుగునఁ; గాఁడెన్నటికిని
ని † క్కమిది సుండు!

గీ! కనఁదమే"తి ముఖ్యవా ధ క్యములు పెక్కు లిటఁబ్ర
మాణంబులగును మొ ధ డట "నచా"మి! తిముఖమంత్రంబు
నందజఁ తిరుసెప్పిము క్తికిఁబరేశుత త్వంబు ధ పోక్తమయ్యె॥
కం! మజ్జియును సాంఖ్యులు వ్రక్కతికిఁ బరుఁడునునవికారియునగుఁ
పరమేశ్వరు గు! రైఱుఁగుటనె ముక్తి యని తె! ల్పిరిగానఁ
బరాత్పరునిఁ దె ధ లియ ముక్తియగున్! ౧౯

కా! బ్రహ్మేశ్వర్యాది కవేదవాక్యమునఁ జెప్పంగఁ బడెంగఁబర!
బ్రహ్మబుందగగు రైఱుఁగుఘనుఁడేఁబ్రహ్మంబెయోఁగానియా!
బ్రహ్మత్వంబును జెందఁడమ్యుఁడనిని ధ ర్వాజంబుగాజ్ఞానికిన్
బ్రహ్మేశ్వర్యంబె, యచటమీరునిఁక సంతపాదింపుఁడాజ్ఞానమున్
కం! వినుఁడు భవాని యటంచీ! రనిన జగజ్జనని యెన్న ధ నద్వైత
విహి! ధిని యగు విద్యయెసుఁడి యా! పెనుగొల్చుటఁ జత్త
శుద్ధి ధ విలసిల్లు నొగిన్॥ ౨౦

గీ! కానఁ గుంతుమపుండ్ర జాం ధ బూనదపద! ముఖ్యచిహ్నము
లను వీడి ధ మోదమెదను! వెలయు "బ్రహ్మహమని"యెడుఁ
విద్య నెరతి! నంది ముక్తులరగుఁడేటి ధ కన్యపథము॥ ౨౧

మ! అనుచుంబల్కెడుసంయమిప్రవరువ్యాఁహారంబునాలించి వెం!
టనెవారెల్లరుత్య క్త చిహ్నలయిగా ధ థంబైన సద్భక్తి నా!
ఘనునేదేశికుఁగఁ దలంచుచు ధదు ధ క్తన్నాన సంధ్యానుర!
క్తిని బంచార్చన ముఖ్యసక్తిని సము ధ ద్వివ్యతనదద్వైతభ!
క్తినివేగంగని పొందిరంతటఁ దదంతేవాసి భావంబునున్ ౨౩

గీ! అంతఃగంజాక్షమాలిక ధ లఱ్ఱు లందు! వెలయు భుజములయం
దర ధ విందచిహ్న! ములు సెలఁగఁగుంతు మాంకిత ధ ముఖము
లెసఁగఁగి గొందఱనిరయ్యతీందున ధ కు వినతుఁడెడి॥ ౨౪

మ! వినుఁడిసంయమివర్య! మాధుమతము ధ నిస్తారమానాధరం!
బున; విశ్వంబునకెల్లఁ దల్లి సకలం ధ బుంగూర్చు కల్యాణి భ!
వ్య; నతాత్తిఘ్న; సనాతనం బ్రకృతినే! వ్యస్థిమహాలక్ష్మినే!
మనిశంబునృణయించుచుండెదముమో! త్వాప్తికై భక్తితోన్॥

- మ॥ “అప”దిత్యాదికవేదవాక్యములచేతశాంతమోసంయమిం॥
 దృ “సదేవే”తి ముఖశ్రుతిరితమున † నాగ్రీవజాతాదులు॥
 ల్లసితంబౌ పరమేశు దేహముననే † లక్ష్మీమహాదేవినుం॥
 డి సముత్పత్తిని జెందిరట్టి రమ దం॥ డిశ్రేష్ఠ!సంసేవ్యమా॥౨౬
 కం॥ భావింప సతతమంతర్భావంబుపరేశునకు వి †రాజిల్లెడునే॥
 దేవేశియందు నాశ్రీ!దేవియెసంసేవ్యమోక్ష †ధిషణులకెల్ల॥
 చం॥ గళములఁగంజమాలికలు॥ గ్రాల; భుజంబులఁ బంకజాంకము
 ల్వలయఁగఁగుంకుమంబునును॥విస్ఫురదాస్యములొప్పలక్ష్మీనిం
 గొలువఁగఁ గోరువారికెసఁ † గుంజఁడి ముక్తికరంబునందెకే॥
 వలముగ నెఱ్ఱఁగానయమి॥వర్య! భజింపుఁడు లక్ష్మీనీరును॥
 కం॥ అనుచుంబ్రెక్షువారినిగని శంకరయమివచించె॥ గడునక్క
 జఘై! కనుపట్టునిదియటుంచియు॥ వినుఁడిరెల్లరును దత్త్వవిష
 యంబునిటుల్॥ ౨౯
- మ॥ సదసద్రూపపరాత్మయా నొకఁడ † శ్వసప్రిష్ఠయానేరుఁగా॥
 రిదినిక్కంబు“సతత్య”యంచుశ్రుతియం॥దేబోధితంబయ్యెఁ;దా
 బృథులానందసురూపుడై సతతము॥న్విభ్రాజమానుండగు
 దదధీనత్వముఁగన్నయీ పృథ్వీతికె † న్నన్మోక్షతత్త్వంబెఱా?॥
- గీ॥ అనవరతమాత్మనెవఁడు “బృ॥ హృహ”మనుచు॥ ధ్యానము
 నొనర్చునో ముక్తి॥యలరువాని కరమున ననిత్యసముపాస॥
 కప్రతతికి॥ నట్టిదాలోక సంత్రాప్తి † యగునుజూ॥ ౩౦
- ఉ॥ శావునమొరలెల్ల నిరకఁ † గంభవకుంకుమధారణాదుల॥
 న్వేవిడియాశ్రయింపుఁడు; ప॥ విత్రతరాద్వయవిద్య; దానమీ
 కౌవేసముక్తియంచు నిటు॥లార్యపదుండు వచి॥పవారు;స॥
 ద్భావములొప్పభక్తికలి † తంబగు శిష్యతనందిందఱున్॥
- గీ॥ అంతఁబుస్తక పుండ్రచిహ్నముల నెసఁగు॥ శారదోపాసకులు
 యమి॥సార్యభౌము॥ నికడకరుదెంచి విపులవి॥ నీతితోడఁ॥ బ్రహ
 తుల నొనర్చి నిలిచి యి॥ప్పుగిదిసనిరి॥ ౩౩
- సీ॥ ఓయతివర్య! యా॥మ్నాయంబునిత్యమా; టనదిజగత్కర్త॥

యనియునిత్య! యనియు వాక్కును దెల్పు ♦ టను వాక్కు-
నంగళా; రదయాటవిద్యా వి ♦ రాజితయగు! నాపెయే నిత్య
స్వరూపిణి యెల్లలో; కమ్ములకుంగార ♦ ణమ్ములకునికన్నను
బరత త్వసన్నత, బ్రహ్మవిష్ణ్వేశాత్మ ముఖ్యంబు! తాశుభపద
గీ॥ ములవిరత్వమాపెనే తెల్పు; ♦ నలరునాపె! యేగుణాతీతయై
* మోక్షాధీగరిష్టు! లైనవారికిసేవ్యయాఁ ♦ గాననిక! శారదో
పాసనమెసల్కు ♦ డీరుభక్తి॥ 3౪

శా! నావేదే తిముఖోక్తి లేదెననికా! మ్నాయార్థవిత్త్వంబు; వాఁ
డావాగ్భసురదివ్యరూప మెఱుంగు ♦ డంచుంగడుదెల్పెఁగా!
దా? విద్వజ్జనవంద్య! గాననిగమా ♦ ర్హనపూర్వంబుగా
సేవిపుండ్రదవాకన్వహూపమునుదా ♦ సేప్రొన్మనిల్పన్వతెన్॥

మ! అనుచున్వారువచింప సంయమి వసు ♦ డాలించితాఁబల్కుని
ట్లనిశంబుశ్శతాలుముఖ్యములదే! చకా సంగతింజేసిపు!
ట్టిన వేదంబునిత్యమెట్లగును? బా! టింపంగ నిత్యత్వమం!
దుశఁదావర్ణమెఱుగ్గొ! వర్ణములసం! దోహంబా? తెల్పుండిటన్॥

సీ॥ సకలలయమునవా ♦ నికివిలయముగల్గు; టను వర్ణములు నిత్య!-
తనుగనవిల! నిగమంబులీశుని ♦ నిశ్వసితంబను; నుడినిజన్యత
గానఁ ♦ బడెడుకతన! నేదిజన్యమెయది ♦ కాదు నిత్యంబను;
సత్ప్రమాణమునన! శాశ్వతంబె! యావేదతతియును! భావింప
మఱియుయు; గాంతసమయమున! సంత మొంది!

గీ॥ నట్టి సాంగశ్రుతిని నఖిలాధిపుండ్రగు! కమలబంధుండుస్మృతికా-
లమునఁదెలిపె! బరమమానుల కొఱకని! పలుకఁబడియె! భాను
సిద్ధాంతమునవేద! వర్తనంబు॥ 3౫

కం॥ శ్రుతులేప్రళయమునంబుజ! హితువలసంజెందినప్పు! డేరితిని
నిత్యతశారదకుంబాసఁగునొమఱిబరికింపుఁడిపుడీరు ♦ మంజుల
రీతిన్॥ 3౬

చం॥ అమరులనిత్యతైనను స్వ!యంభవుఁడాద్యుఁడునిత్యుఁడౌనజ!
సృము; నటుగాన శారదకు! రాజిలు నిత్యతయన్న; నిద్దిర!

మృమగునొకో యనిత్యుడగుఁ జాచతురాననుడట్టి వానియా
స్యమున వసించుశారద కెఁసంగు నెనిత్యతబుద్ధిఁజూచినన్?!

సీ॥ పరమప్రకృతియాఁచుఁ బరఁగెడునాసర; స్వతియెమహన్నుఖ్య
సకలమునకు! హేతువంచునువచిఁ యించెదరేనియొ; ప్పదుపర
మాత్మకుఁ బరములేమి । వాగాద్యతీతుడై పటలెడు పర
మాత్మయే; సదాది విబోధ్యుఁడౌ సతతముఁ గానియాప్రకృతి
తాఁగదెప్పుడద్యాచ్య; యక్కతంబున నెసదాద్యములగు!

గీ॥ శబ్దముల నాపరాత్పరఁ జ్ఞానమెకడు । సాధనీయంబునుండు;
మో పక్షపదమునొగినందుటకు మార్గమాపర పరమాత్ము
నెఱుక! తక్కలేదెద్ది, యుననివే పదంబు తెలిపె॥ ౪౦

సీ॥ కానమీరలు శుద్ధమైన యద్వైతంబు; నందునాసక్తినిబొంది
న్నాన! ముఖ్యంబులౌ కర్మములఁ బొనర్చుచుఁ దత్పఃలఱుఁ
బరమున కర్పణముగఁజేసి! దురితంబులను గడుదూరంబుగాఁ
దోచి; శుద్ధచేతన్ములై సుఖఘనుడగు । పరమాత్మ నెఱుఁ
గుటవలన ముక్తినిబొందె; దరుగాని వేఱొందుదారినిగన!

గీ॥ రనుచు శంకరయమిపల్క పాలకించి సుస్వభావములెసఁగ
సారస్వతమత! నిష్ఠులగు వారలయ్యతి నేతకంత! నుండిసచ్చి
ష్యులైరి వే పదండుభన॥ ౪౧

కం॥ అంతట వామాచారులు! సాంతేవాసియయి వెలయు పరయ
మిగనియా! చెంతకరుదెంచి యిటుల! త్యంతక్రోధమునఁబల్కి
రందఱువినఁగన్॥ ౪౨

గీ॥ ఈపుసంవిత్స్వరూపంబు నెఱుఁగకుండ! వ్యర్థవేషుండవైతి
వం పాతనూజుని బోలునద్వైతమునసక్తి బొందుకతన!
లయమునను భేదముంటన ద్వయమెలేదు! ౪౩

చం॥ అనిశమునుంబరేసు నెడ నైనవిమర్శము వేఱుగా నెయుం
డును సుమి యేదిలేమిని న బ్రతిమక్రియయైననాపరే ।
శునకును దుర్లభంబౌ పరిశుద్ధ యునిత్య జగద్విధాత్రీ, యీ
శువకును బీజరూపయయి పోభిలునయ్యది శక్తియేయగు॥

కం॥ విద్యారూపిణియును జగి దాద్యయునగు నౌపేయెడల +
ననిశము నిరతి ప్రోద్యన్మతులగు జనులకె సద్యస్కలమున
ముక్తి + శయనిష్ఠమగున్॥ రగి

మ॥ సతతంబాపరశక్తి పాదజల జా + ర్చనక్తులౌ వారికి
క్షితిలోలేదు సుమీనిషేధము కడు + నిర్ధాత్తులౌహరికా
గతినే సంవిహిత క్రియాళి సలుపం + గాలేదు నిర్బంధమో
యతి! భృగ్వాదివిశుద్ధచిత్తులకుఁగాఁగార్యకార్యముల్లేవుగా॥రక
గీ॥ కాన మీరును వేగన + కలమునువిడి పరయు విద్యాత్మికయు
నాచు + వఱలుశక్తి నాత్మమోక్షంబు కొఱకునై + యాశ్ర
యింపుఁడోయతీ! యననిటుపల్కె + నాయతివతి॥ ర2

నీ॥ మీదుపల్కునిజంబుఁగాదేలయన “యత్ర”; యనెడునామ్నా
యవా + క్యముననాది బోధకాలమున నా + త్మునకు వేఱగ
నది; పరికింప లేదని + పలుకఁబడియె నిఁకను విమర్శంబు +
నకు లేదు నెలవున; త్యత్వంబు లేదనాత్మకును జూడఁ గావు
న నిత్యంబు + గాని యాప్రకృతిదా; సేవనమున ముక్తి +
చెందరాదు॥

గీ॥ చూడ “మాయాభిరింద్ర” య + స్ఫురివచనము! వలన బహు
రూపత విసంగఁ + బడియెనాత్మ కట్లుగావున నెపుడుఁజి +
దాత్మయుఁ బ్రకృతికిఁబరుభజింపవలయు ము + క్తికొఱకునయి॥

గీ॥ భూతభవ్యేషుఁడని వేద + ము పరమాత్ముఁ జెప్పుచుండంగ
మీరకిం + చిత్కరుఁడని పలుకు పెన్నంగ మాధ్యంబు + వల
ననెయని తోఁచె మాఁడెందమున కిష్ట + దుష్టులార!॥ ర3

కం॥ అనిశము కళంజ భక్షణ + మునొనర్చుచు మద్యసాన + మును
జేసెడు మీ కు నెగడదు బ్రాహ్మణత; గా వున నిష్కృతిఁ
జేసికొనఁగఁ + బోలును మీకు॥ గిం

గీ॥ భ్రుగువు విష్ణునిఁ దన్నెన + బ్ధిగతజలము! నెల్లఁగోలెను గుం
భజఁడెన్నఁదగిన! లీలఁదుగ్రటిలోన; నెందుచే + లేదుమీకు
నట్టి సామర్థ్యమిపుడు మీ + కది తెలుపుడు॥ గిం

గీ॥ కాన బ్రాహ్మణ్యమున భ్రష్టుఁ డై నమిరు । మూర్ఖతనువీడి
నిగమనం ఁ ప్రోక్షమైన తెఱఁగునను వేగముగ నిష్క్రమిం గీ१
బొనర్చి కొల్లి విశుద్ధుల రగుడని గురుఁడు తెల్పు॥

జి॥ విని వారెల్లరు నయ్యమిశ్వరునకు ఁ నిస్సారమాభక్తి వం ।
దనముల్నేసి తదుక్త నిష్క్రమితిని నా ఁ మ్నాయేరితంబా తెఱం
గునఁ దూర్జంబుగ నేయొనర్చి కొనియోగ్యులై చ్చశుద్ధాద్వయం
బునసక్తిస్వరకర్మరక్తిగని రఁ పూజ్యాఁఘ్రి సచ్చిష్యులై ॥

చం॥ యతివరుఁడిట్లుయై క్షిచి గీ१
సతతమయోగ్యవృత్తిదీక్ష గీ१
రృత గతులైన శాక్తులను ఁ మాటువచింపఁగ శక్తిహీనులౌ ।
గతి నొనరించి లోక హిత గీ१
కాంక్ష నొనర్చెను గర్మసేతువు

జి॥ రామకృతప్రతిష్ఠుని ధ గీ१
వామవిభాగు; శక్రమణి గీ१
ఖ్యామరవందు; సీశ్వరుని గీ१
స్తోమ సమేతుఁడై కొలుచుచు నవసరియించెను రెండుమాసముల ॥

లింగధారు లాచార్యునితో వాదించుట.

సి॥ అంతలోన భుజద్వ గీ१
న గీ१
యదైవత; మత వైరుతా శైవ గీ१
లను డమ గీ१
శిరములిందు । లింగ చిహ్నములుఁ ద గీ१
ఁకుఁ గూర్చెడు గీ१
జంగములును ।

గీ॥ భుజహృదయనాభిసులలాట గీ१
లెసఁగఁ బా గీ१
దెంచి । పగిలులనొనర్చి పలికి రి గీ१
పొగిదినపుడు ॥ గీ१

గీ॥ సకల కారణభూతుఁ డీ గీ१
మో గీ१
భక్తి నిటఁ బ్రమాణంబులగును వే గీ१
దేరితములు ! గీ१

ఉ॥ నాకముహూనిగానభముః నాభిగసూర్యుఁడూఁ జంద్రముండునా |
లోక యుగంబుగాఁగ దితః లున్యనణంబులుగాఁగనాగమా |
నీకమునాగ్నివృక్షముగ ధ నిత్యము నెవ్వని కొప్పవేదముల్ |
వాకొను నట్టి శంకరు శి ధ వంకరుఁగొల్పెద మోక్షకాంక్షినై ||

గీ॥ బుతుఁడుసత్యుండుఁబరుఁడునుఁగృష్ణపింగిఁబరుఁడును బ్రహ్మంబు
నూర్చి వేళతుఁడు పిఁగూప నయనుఁడునునైన విశ్వాత్ము ధ న
కెయెసఁగుత | భ యుక్తంబులైన మ ధ తృణతులెపుడు ||

కం॥ యే మొదలుగఁగిలిగి యెసం | గువచనముల నవిరతంబు ధ
నుదేహముల | స్వేచచిహ్నంబులఁ దాల్చిన | శివుభక్తులునిలు
తురనఘః పవలోకమునన్ || ౬౦

సీ॥ భక్తిగాక సింహము ధ చదలునంచునశంక; రునిగని మీరెవ్వఁ
రని సుపహ్ను | బహుగాఁ దొల్లయెల్లడలనే నొక్కఁడ; నై
రాజలితఁగాని ధ తేజోవలిక | నిత్యజీవెల్లజ ధ గతైలునేతనై;
సద్విశ్రీయఁడనై యె ధ సఁగుమనేనె | సురలార! యనుచు
శంకరుఁడా సుపహ్నుచు; కానతిచ్చెగృహభ్యఃమానసుఁడయి

గీ॥ కాన సామూహ్యుఁడను శివుఁ ధ గర్తఁగాఁగఁ బలుకు బ్రహ్మ
త్య ముఖ్య శ ధ బ్రములచేతఁ | దనయనతఁడే యుపాదాన ధ
తను బ్రహ్మవయి | సర్వకాలములందునో ధ సంయమింద్ర!

సీ॥ వాసుదేవుఁడై మున్ను ధ వజ్రలఁగాని విరించి; యను శంకరుఁ
డనుగా ధ ద నెడునుడికి! వినుఁడు ప్రత్యుత్తరం ధ బును జగం
జెల్ల సీ; తనియందు వసియించు ధ టనగువాసుఁ | డట్టివాఁడీ
దేవుఁడగుటచేవాసుదే; వుండనఁగా జెల్లెశఃస్వఁడయతఁడగు
సుఖజీవనంబును ధ నిఖలంబునకుఁజేయు; టనుశంకరుండనఁ ధ
దనరెళివుండె!

గీ॥ పాలకుఁడు విష్ణుఁడనుఁ నెడఁ ధ శాల్మ్యుఁడైన వాఁడేలేకున్న
బాలక ధ త్వమె పొసఁగదు! వ్యాపకతదాని కర్థమై ధ వజ్రులు
ననిన! నీకుఁడే విష్ణుపదవాచ్యుఁ ధ డౌశమింద్ర! || ౬౧

గీ॥ సంయమివరేణ్య! శివరహ ధ స్యంబునందు! దుర్వసనమాని

గుఱిచి యిం ♦ ము ధరుడువచి । యించిన మనాశ్వాముల నాల
కించుటకగు । సావధానతతోడ; వి ♦ దేవవిత్తు ౬౩

సీ॥ అద్వితీయుండను ♦ నక్షరుండనుబరా; త్పరవరుడను, సుభ ♦
ప్రదుండశివుండ! సదూపినాత్ముండ ♦ జయరాశ్విష్టల; కెల్ల
లోకములకు ♦ హేతు భూతు! కను బూహుండ బూహుండ ♦
డను బూర్వగుండ బూర్వ; గజ్యేష్ఠుడను నేనా ♦ కుండన
సుమిఘనమదిచ్చామాప ♦ యును జగత్సంహార; కర్త్రీయునగు
శక్తి ♦ కలియునన్న!

గీ॥ సృష్టికిని మున్ను మరల శృ ♦ జంతునాపె! నదియు విగ్ర
ణాంకుర నిదాన ♦ మైచెలంగె! దగుమహత్తర్వము జనింప ♦
దానొనర్చి! యొగిన హంకారమును వ్రత ♦ బు సలిగించె ౬౪

గీ॥ సత్త్వమురజంబు వమమునా ♦ జయరాముల! మూఱినంత
సృజించి యొ ♦ ప్పుగగుణత్ర! యాశ్వుకాశ్వుల సృజించె ♦
నంత బదియు! నొక్కటియుచైన సంఖ్యచే ♦ నొప్పువారి ౬౫

ఉ॥ వారలలోరజోగుణుని ♦ వాసిగ సృష్టికిగ రజజేసె, వి
స్తారదయన్సత్త్వల వె ♦ సన్బరిపాలకులొనర్చె, సరి
హారముజేయదాచుసగుణాశ్వుల గానియుచెనాపె, యీ
తీరుగ సృష్టివృద్ధి విర ♦ తి క్రియలేర్చుకెయె గంబులన్ ౬౬

చం॥ క్రమముగ సంభవించెనున ♦ కారము; దాదనుకార; మయుకా
రము వలనన్మకారమును; బ్రహ్మయా, విష్ణువు, రుద్రాదేవన్న నా
మముల నెసంగి యాప్రణవ ♦ మంత్రసదక్షరనిధి; వారెయిం
దు మహితులైరిమూగురికె ♦ గోచిహుల్ల వనుప్రయాతలై

సీ॥ సకలదివ్యులు చరాచరము లోకంబు; లునువారలవిభహతు ♦
లునుమి; మానివిమ్యుండ! వారెల్లరు! వేద్యులు పేరుల; గాం
తురా యాగుణ ♦ కర్మములను! ననుసరణంబున ♦ వినుచుత్వ
కాలంబు; నందు వీరెల్లరు ♦ న సమయము గను, రాజసమును
రక్తమునైన బ్రహ్మతే; జమున బ్రహ్మయసమస్తంబుదాల్చి

గీ॥ కృష్ణుడై విష్ణుతేజ మం ♦ దేలయించు! విష్ణుడును శుక్లవర్ణ

- మై ధ వలయుదుద్రు! తేజమున నస్తుండగుఁ బ్రకృతినిరయమునఁ జొచ్చుదుందు శుక్ల వ ధ రోచ్యుతుండయి॥ ౬౮
- గీ॥ శుక్లవర్ణంబుతో నొప్పు ధ చును మడిచుచు యైన ప్రకృతిలయించె నా ధ యందె కాన! నేననంతుండనై తి న ధ న్నానిగమము! లేనియెఱుంగవు మన్మాయఁయెఱుకపడదు॥ ౬౯
- సీ॥ కానవిభూతిని ధ మేన నెల్లనుబూసి; యెఱుతురుద్రాక్షభూఁ ధా శిఁదాల్చి! నిరతంబుమధ్యానఁ నిరతులై పంచాక్ష; రీజపవరులు నై ధ తేయఁబగట! భద్రదాయకముతా ధ రుద్రసూక్తములజ; పించుచునీశ్వరుఁ విమలు, వ్యక్త! రూపతీజగతి, నిఁరూపింపనవ్యక్తుఁడైన వానిని రుద్రఁ నమితభక్తిఁ ।
- గీ॥ గొలుచునరవద్యులకుఁ జెలంఁ గును విముక్తి! హస్తమునఁ; గాన వీవునుఁ నవిరతంబు! భసితరుద్రాక్షధారివైఁ భక్తిశివుని పూజనమొనర్చుము; విముక్తిఁ బొందుమనఘ ॥ ౭౦
- మ॥ అనిదుర్వాసునకానతిచ్చి యతివ ధ ర్యా! యామహాదేవుండం! దెన దృశ్యత్వమును; దదాదిగడు భక్తిప్రార్థన సచ్చితుండౌ! చును దత్తోక్తప్రభావలంబియయియిఁ శున్నానితాఁగొల్పుచుండె నజస్రింబును గాన ముక్తినిగనఁ న్నేవింపనొసీశునిన్ ॥
- గీ॥ “ప్రజలస్మృత్యయింతు” ననుచు నాఁరాయణుండు! తలఁచెదాన ద్వితీయుండఁతటనురుతర! భూతములు పుట్టె గనిరి విఁ ధాత యుంబ్రాజాపతియు జన్మమున నిష్కాఁ జదువువల్కు॥ ౭౧
- గీ॥ చూడనారాయణ పదవా ధ చ్యుండిటనుమ! హేతుఁడేయగుఁ జండు బ్ర ధ ప్రేంద్ర విష్ణు! ముఖనరచయంబెశారంబు ధ నిఖిల బుద్ధి! గుండగు నీశునకయనమ ధ గుటనదెపుడు ॥ ౭౨
- చం॥ యతివర! యమృహేశ్వరుని ధ యంశములేయగు నెల్లవేల్పులు న్మృత్యుయె యిటంబ్రమాణమగుఁ జండు; ధరాదినిరుద్రులేరుసం! తతముఁ జెలంగుచుందరొ? ప్రాణమమువారికి నెల్లనంచున! ద్దితెలిపె; భూరియత్నమునఁ ధ దృష్టిబుధాశికి గల్గజేయఁగన్
- గీ॥ కారణంబౌటఁ జేసియ ధ గ్రీత ఘటిల్లు! నట్టులకనిష్ఠతయను

- గా † ర్యాత్మతంబా! సంగునీశునకనుచువిఁస్పష్టముగను! జెప్పె
నామ్నాయముబుధరా † జికిఁ దెలియఁగ ‥ 27
- కం॥ మహితుంబ్రభు; సత్యు, గుహా! నిహితున్జ్ఞాన స్వరూపు † ని
స్సృహ్మముని! మృహి నెఱుఁగఁగవలెననుచు! స్వహుభంగులఁ దె
లుపు శుశ్రుతులు † పృమథాధిపునే ‥ 28
- సీ॥ నిర్గుణుండైన యీ † భర్గుండెమునుజిరి; కాలంబుసృజియింతుఁ
గాక యనివిచారించి తనదుతే † జమును సూర్యాకారముగఁ;
జంద్రుఁగామనంబును సుసత్త్వమును భౌముఁగాఁగ సౌము
నిఁగాఁగ వాఙ్మయం; బునుగురుఁ గాజ్ఞాన † మునొగి శుక్లమును
శుక్రుఁగాఁ గ్లేశ † మును శైశ్చర్యుఁ గాఁగ; సృజియించె సర్వే
శుఁ † డహఁడుతాను ‥
- గీ॥ సూర్యముఖమండలము లెల్ల † సోమధరుని దైనతేజంబునంజేసి
యలరుచుండుఁ గాని తమ యంత నలరవు † మానమెన్నఁ
గా “నతత్ర” యటన్ననై † గమవచనమె ‥ 29
- గీ॥ కర్మముననేజనించిలో † కంబుకర్మ ‥ మున నెలయమందునను
వాక్య † మునను గర్మ ‥ మే జగద్భీజమని వచి † యింపఁజన
దు ‥ జడమిడదు కర్మము ఫల మీ † శ్వరుఁడులేక ‥ 30
- గీ॥ కాన నీశ్వరుఁడే జగ † త్కారణమగు ‥ నట్టి యీశ్వరునెఱుఁ
గని † యట్టివానిఁ గని “యసన్నేవ” యనెడునై † గమశిఖోక్తి
దూఱఁగడు; నట్లై బ్రహ్మ వి † దుంబొగడెను ‥ 31
- గీ॥ కానఁబరమాత్మయును జగ † త్కర్తయునగు ‥ నమ్మహేశుని
వైన చి † హ్నములమెయిఁ ‥ దాల్చి యప్పరమాత్మునిఁ †
గొల్చుటతగు ‥ ననిశమును ముక్తిఁగోరెడు † జనులకెల్ల ‥ ౩౨
అచార్య బోధవిని వారామోదమునఁ దచ్చిష్యులగుట.
- మ॥ అనిభాషించెడు శైవపంథికి న † య్యాచార్యవర్ణ్యుండు తా
నను; సృష్టిస్థితినిస్థయంబుఁదగఁబ † హ్మదిస్వరూపాళిచే ‥
తనుగావించెడు దేవుఁడొక్కరుఁడే; వే † ద్యంబైన యర్థంబిదే
యననా; నాకునభీష్టమైన దిదియే † యాఁజుండజస్రంబునున్

2

గీ॥ మూల చూన్యంబెయగులింగ ధముఖ్యధార । ణంబు; వీడఁగ
వలయు నెఁగనిఖల నుఁ పర్వమయమైనమెయికిఁదా ధ పం
బులేశ । మైన శ్రేయంబునిడమ నుఁ ధ డీ; నరులకు॥ ౮౨

కం॥ నాభికి బయిసోమపులును । నాభికధస్థలమునందు ధ ననసోమ
పులు । నోభిలెదరు; నిగమజ్ఞం । డౌభాసురునందునమరు ధ
లశాంతంబున్ ॥ ౮౩

సీ॥ శిఖను శీర్షంబునఁ ధ జెలువౌ లలాటంబుఁ; గర్జంబులును నా
సి ధ కయుఁగపోల । కంబును జిహ్వనో ధ వ్రంబును జాబు
కంబుఁ; గంతంబునం సయు ధ గంబు భుజయుఁ గంబు బాహు
ద్వయుఁ ధ గరములునురమును; నాభిని గటిని లిం ధ గమును వృ
షణఁ ములఁ దొడలను జాను ధ వలగుల్బములః బాదః ముల
నాశ్రయించి మ ధ న్ముఖ్యులైన ।

గీ॥ వేల్పులెల్లను, మునులునుఁబితరులును వా సిఁచిస్తానాది భుక్తి
మి ధ శ్రీతములైన । నిత్యకృత్యములను దృప్తి ధ నింగనియెద
రనుచు బూణకీతు గుఱిచి చె ధ పెను శివుండు ॥ ౮౪

గీ॥ వేల్పులెల్ల వసాతురు ధ విప్రుమేన । ననుచు వేదంబెపల్కుఁగాఁ
వున శరీర । తాపమొనరింపఁ బడునెడఁ ధ గోపముఁగని యాసు
పర్వలు మెయినుండి ధ యరిగెదరొగి ॥ ౮౫

కం॥ తాపమొనర్చెడు నరునకుఁ శాపమునిడి శీర్షముఖ్య ధ సంస్థిత
దివిజాల్కౌపమున నరుగనతఁడగుఁ బాపియుఁ జితికాష్ఠమట్లుఁ
పరిహార్యుండునై ॥ ౮౬

ఆ॥ వె॥ కర్మయోగ్యమగుచుఁ ధ గ్రాలు విపునిమేన । వ్యాధిలేక
చిహ్నుఁమమరఁజూచి లోకనాథుఁడౌ దిఁ వాకరుఁజూడవలెను;
హృదముననైన ధ మునుఁగవలయు ॥ ౮౭

గీ॥ కలత్రుతులందుఁబెక్కువాఁకన్యంబుల్లిటివి; కడు “యోన్యా”
మనంబడుఁ వేదమేవి భేదయుగుపాసనంబును ధ బెక్కుగతులఁ
జెప్పె నింద్యంబుఁగాఁగఁదా ధ నొప్పిదముగ ॥ ౮౮

ఉ॥ ట్పొడి విషద్యతంతు నిజ ధ కర్మచితంబయి కాలుసత్యనా

- కాదికలోక పుంజమును ♦ హానియుతంబుగఁ జూచిలోనని
 ర్వేదమునంది యంతఁగడు ♦ వేగ ననన్యమతిం బరాత్మ వి
 ద్యాదయితుండగం గొలిచి ♦ యందు విముక్తినినిర్వికారుడై॥
- శా॥ వేదార్థజ్ఞుని బ్రహ్మబోధమునకై ♦ వేచేర నొనఁచు న
 వ్వేదంబేయనుఁ; గానము క్తిగనసం♦ వేద్యంబు బ్రహ్మంబెయాఁ
 గాదొండొండగుచిహ్న ధారణముమో♦ ఘంటయగున్ముక్తియు
 న్నాదైవారెడుఁ జండుకేవలము నా ♦ తృప్తాన సంపత్తినే॥ ౯౦
 చం॥ అనిశము గహ్వరేష్టునిగు♦ హాహితు; గూఢు; ననుప్రవిష్టుఁబూ
 ణ్ణునిబరుని బురాణుని ఘ ♦ నున్నివు ధీరుఁడుతాహృదబ్జమం
 దున మహితాత్మయోగగతి♦ తోడుత భావనముంబొనర్చి వీ
 డును బ్రమదగంబు శోకముఁగ♦ డున్ స్థిరచిత్తమునంజెలంగుచున్॥
- గీ॥ ఘనతరాధ్యాత్మయోగాను ♦ గతినిధీరుఁడనిశముఁ బురాణు
 గూఢుగు ♦ హాహితు విభు దుర్దశుని గహ్వరేష్టు; ని ♦ త్యు
 నిననుపగి విష్టుఁడలఁచి విడున్పుఖి ♦ కష్టములను॥ ౯౧
- గీ॥ ప్రవచనము చేతనైనను ♦ బహుతరశ్రు తంబుచేనైన; రుచి
 రమే ♦ ధనయినఁబర మాత్ముఁడు లభింపఁడె; వ్వని♦ నాత్ముఁ
 డువరియించు నవానికేలభి ♦ యించునాత్ము॥ ౯౩
- కం॥ ధీరుఁడుశోకముగవఁగళి రీరుని ననవస్థమాశ ♦ రీరాఘమునం
 దారయ నిలిచెడునాత్మన నారతమున్విభుమహితు మ ♦ నము
 నఁ దలఁచితాన్॥ ౯౪
- కం॥ చదలును జర్మముఁజాట్టు పగిది నెప్పుడు భువిమనుజులో♦ గింజ
 టైదరి యృదనునదేవు నెఱుంగక యొదవెడు దుఃఖమున కం
 త ♦ ముర్వరలోనన్॥ ౯౫
- గీ॥ కానగురుని కృపాకటా ♦ క్షమునఁ బ్రాప్తమైన యట్టికరాత్మ
 వి ♦ ద్యనొగిఁజేరి యద్వయామృతపాన తృప్తాంతరంగులరయి
 సుఖమునుజెందుడు ♦ ర్వరనుమీరు॥ ౯౬
- మ॥ అనుచుంబల్కుడు దేశిక ప్రవరు స ♦ ద్వావిహార మాలించిన
 ద్విసయంబొప్పు గనమగిద్దుఁడగుచు ♦ నిద్వీష నీరుండునాఁ

జనులింగిప్రపంచాకండు పరితు + వృత్తాంతంజై యంతని
 ట్లను సంయమ్యధి నాథుని గుఱిచిదీవ్యధృక్తి తోడన్వడిన్ |
 మ॥ యతివర్యా! శరణంబు నీవసుమినా + కశ్రాంత ముంగానసం |
 నృతిదుష్టాహి విమాగ్నిదగ్ధతనునా + జెల్వోభవతస్కృపా |
 మృత వర్షంబున బ్రోవుమింకఁగడు పేర్నిన్యమృదు క్రతుతీ |
 రిత సందోహమునన్న శించె భిదయుఁద్యిన్నే నయీశానుడన్ |
 కం॥ శివపూజకు ఫలమివై! తి విఁ కద్వైత సుధనిడి ను + తింగ
 నెడుగురు! ప్రవరా! నీవుమహోత్తముఁ డవురుద్రునికన్న నీవు +
 డమిఁ బరికింపన్ |

మ॥ స్తుతిసీరితిగ శంకరార్చ్య నుతిసా + త్రుంజేసి యాశైవుడా |
 నతులంబల్పరుచేసి తత్పదరవిందద్వంద్వసీరంబుఁదా |
 వి; తదుక్తాచరణోత్సుకుండగుచుఁ దా + వేస్వాన్వయగ్రామసం |
 స్థితౌతావారలనెల్లనద్వయగులం + జేసెన్గురుంగొల్పుచున్ |
 గీ॥ లింగచిహ్నితులును భస్మ + తిప్తతనులుభవ్యరుద్రాక్షధరలు,
 విఃపక్షశూల | ముఖ్యులగునన్యులయ్యతి + ముఖ్యుఁజూచి |
 పటుతరక్రోధముననంతఁ + బలికిరిట్లు |

మరలఁ గొందలు శైవులు మఱియే వాదమొనర్చుట.

శా॥ మాయావేషధరుండ వీవెవడ? వి + మ్యాడ్కి-నుసధీరాజికిన్
 శ్రేయోదాయకమైప్రమాణమునునై + చెల్వోమతాగ్ర్యంబునం
 దేయొప్పారెడ వీని భ్రష్టుఁగఁగడు + స్వేలాగతిజేసి వే
 పోయోజించెడువంచకుండవయి దుః ర్బుధ్ధి! యిటన్నిల్వమీ
 శా॥ భవ్యంబై కడుఁబొల్పు నీ ధరణిలో + బ్రాహ్మణ్యమెన్నంగవై
 స్థవ్యంబోసుత! దానికన్నను గరి + వ్యంబంతకన్నన్ గడున్
 శైవ్యంబెన్నఁగను తమంబనుచు న + జ్ఞప్రోద్భవుండార్య సం |
 స్తవ్యంబొగతిఁబల్కెనారదము నీ శానునమిక్షించితాన్ ||

అ॥ వె॥ అట్టులాటనేటి + కారూఢతతనంబు | నీ వొనర్చినాడ +
 విపుడితనికి | శ్రుతినినమ్మహేశ్వ + రుఁడు ననుష్ఠేయంచు |
 నభినుతింపఁబడియె + వధికముగను |

సీ॥ సర్వభూతసుగుహః ♦ శయ్యుడు సర్వానన; శీర్షకంధరుడున ♦
శేషభువన! సంవ్యాపియమ్మహే ♦ శ్వరుడు కాపున సర్వ;
గతుడు శివుండంచు ♦ ఘనతరముగ । శ్వేతాశ్వతరినిని ♦ శ్చిత
ముగానాయుష; నూక్తంబు వచియించి ♦ యుపరమించె ।
గాననానూక్తిచే ♦ నైనసర్వాత్మకుండు శివుడేయనితేతె ♦
డుంగద! కన!

గీ॥ స్కాందమున యామశంబున ♦ గంగహీయ । నియునుబార్వతి
లక్ష్మీయ ♦ నియును శివుడె వారలకు భర్తయనియును ♦ కా
కొనంగ! బడియె దద్వాక్యవితతిని ♦ వృదు ముని! విను॥

సీ॥ మునుహిమాచల శీర్షముననుండి యురువేగ; ముగంగశివు
శీర్షమునబడనతఁ । డంతఁదద్భార సంభ్రాంతఁడైయింక
నింత; నుండి హ్రీమతివయి ♦ యుండుము నను! బొంది యు
చ్చైర్గతిఁబోకుమివానిగంగఁ; గనియానతిచ్చె శం ♦ కరుడు
గంగియును నది మొదలుగా ♦ నురుభక్తిఁ బూరుష; శ్రేష్ఠునిం
బ్రహ్మహా ♦ రిప్రముఖుల ॥

గీ॥ కల్లఁగారణమైన య ♦ య్యాశ్వరునకు! నెఱఁగి హ్రీతోడఁ
గలియుట ♦ హ్రీయనంగ! బడియె విబుధులచేత న ♦ పురమ
శివుడు! హ్రీవిభుండనునామంబు ♦ నెనసెదాన!

కం॥ పరశక్తి; సర్వచేతోహర; మాహేశ్వరి; హిమాల ♦ యాత్మ
జ; శ్యామ । త్వరుచిర; యిత్రతినయ్యా । శ్వరుతోడఁజెలఁగు
టనుదానె ♦ సఁగెలక్ష్మీయనఁ । ౧౦౭

శా॥ తత్రేజఃకణజాతులైరిమును ప ♦ ద్వాశారదాకోటులీ!
శోత్రేజంబుననందెగేశవసరో ♦ జోద్భూతకోటులము!
త్పత్తిన్వీరు లంఘంబునందిమరలం ♦ దామిశుచేతన్పము!
త్పత్తింగాంచెదరచ్చటచ్చటఁ దద ♦ ధ్యత్తుండుశత్రుండెయో!

గీ॥ నిర్మల స్ఫటికాభమై ♦ నెగడు దక్షి । ణంపుఁ బార్శ్వంబునందు
ది ♦ నత్వమునఁట! వామపార్శ్వంబు నందున ♦ శ్యామవర్ణమైన
రాత్రిత్వమిశున ♦ కలరు నెపుడు! ౧౦౮

సీ॥ తనదుసర్వాత్మ, రూపత్వ + మును శివుఁడును! పర్వులగుఁజించి
చెప్పి, న + ధర్మవేదమున; జగద్దేతు భూతత్వ + మునఁటె;
శివర! హస్యమువచించుశివునిధ్యే + యత్వమహిను॥ ౧౧౦

సీ॥ ధ్యేయుండుశివుఁడని + తెలుపుటకునుమీకుఁ; గరుణాఘృతామా
ని + వరులెసాక్షు! లీశ్వగుండే జ్ఞాన + మిచ్చెడువాఁడన; నెన్నంగ
శుకమాని + యేసుసాక్షి! సువేద్యుఁడగువాఁడు + శర్వుఁడే
యనిపల్కు; టకు వేదతతియత్క + టతరసాక్షు! లాత్మ
భక్తాహిత + హ్ననూదనుఁడేశఁ; డనుటకు యమముఖ్య
లధికసాక్షు!

సీ॥ లీశుఁడనిత్యుఁడనుటకు + నెన్నదుఁహిణ! మూర్ధప్పథుమాలి
కాబృంద + ము, గురుసాక్షి! మృదుఁడెయాద్యంత శూన్యుండ +
నెడు నుడికిల! సాక్షులు వరాహహంసకౌ + హరియువిధియు॥

సీ॥ ఇట్లు వేదంబులుందెల్ల + నెంచిచూడఁ విశ్వమున కెల్లఁగారణ + మీ
శ్వరుఁడగు! రుద్రుఁడేయగుఁ గారెవ్వరునని బుధులు! తెలిసి
కోఁదగు నంచును + దెలుపఁబడియె॥ ౧౧౨

సీ॥ తప్తలింగ విభూతి రు + ద్రాక్షముఖ్య! ములను ధరియించు
టను బీత + ముఖ్య పూజ! నమున సదుద్రనూక్తజ + ప
మున నిఖిల! పాపనిర్మక్తఁడై శివ + రూపముఁగను॥ ౧౧౩

శా॥ స్త్రేయంబుంబానరించియుం గురునినా + తింజెందియున్మద్యము!
స్థీయుక్తింగనకెప్పుఁ గ్రోలియును నీ + పృథ్విన్ద్విజంజంపీయున్!
శ్రేయంబుంగను భూతిలివుఁడయి వా + సిన్మన్మత్యాస్థితుం!

డైయుత్కృష్టతరాఘముత్తుఁడగురు + ద్రాధ్యాయితానిమ్మహిన్

సీ॥ కనకంబు హరియించి + యును గురుతరుణిని; బొందియు బ్రా
హ్మణుఁ బాలియఁజేసి! యును మద్యముంగోలి + యును భస్మ
సంఘన్ను! డై భస్మశయ్యాశ + యానుఁడునయి! యెపుడు
రుద్రాధ్యాయ + జపమొనరెడు మర్త్యుఁ; డఖిలాఘనిర్మక్తఁ +
డగునటంచు! రుద్రకాండమున ని + రూఢిగాఁ బలుకంగఁ;
బడియె శంకరునెడ + భక్తియనిన!

గీ॥ కోటిజన్మార్జితంబుకా + మేటిపున్నె! ములవలనఁ గల్గునిఁకఁ
బెక్కు + పలుకులేల? | శివునెడ దృఢంపుభక్తితోఁ + జెలఁగు
నరుఁడు! భూరిపాపాఘ యుతుఁడై యుమ్ముక్తుడగును॥ ౧౧౧
కం॥ అని శివగీతలఁ దెలుపఁబడి; నటనెమఱి తెలుపఁగాఁబడి
నిటుల ధర్మాది విఖిలపు మర్థములఁ బొం | దనఁగు తెలుఁగది
ముని ప్రప + తతికి శివునిచే॥ ౧౧౨

సీ॥ మునులార! తెల్పెద + వినుఁడు ధర్మార్థకా; మవిమోక్షముల
పార + ము వెసనందఁ జేయునట్టిదియై పృ + థిద్ధి నందినపాశు;
పతమనఁ బరఁగెడు + వ్రతపుఁదెలుఁగు! మును విరజాభ్యు దీ +
క్షను భూతిరుద్రాక్ష; ధారణంబు నొనర్చిభూరివేద! సారాఖ్య
శివసహ + స్రమును జపింపుఁడు; దానిచేమానవఃతనుప్రవిడిచి

గీ॥ కైవలమామేని నందెద + రావలనొగి! లోకశంకరుఁడైన పి +
నాక పాణి! మీకుఁ కైవల్యము నొసఁగు + మిక్కుటంపుఁ
గరుణతోడుత నెదుట సా + త్కృతించి॥ ౧౧౩

గీ॥ నిపుణ కాలాగ్నిరుద్రోప + నిషదమునను! భూతిసంధారణంబు
వి + పులికవశ్య! మగునని నిరూపితంబయ్యె + నక్కతమున
భసిత మహిమంబు నెవరు నె + ప్పంగఁ గలరు? ॥ ౧౧౪

కం॥ తలఁగంతంబునఁ గర్ణంబుల బాహువులందు భక్తి + పొదలఁ
గరుద్రాగ్ని క్షులఁ దాల్చునరుఁడు శివుఁడగు! నలరుఁబరాత్పరుఁడె
యయిధ + కామరుఁడైనక ॥ ౧౧౫

చం॥ అనుచునగస్త్యసంహితను + యత్యధి నాయకప్రోక్షమయ్యె; భూ
మినిమనుజుండు నైజమగు + మేనిఁదపింప నొనర్పకాప్రమో!
ద నిలయమా పరాత్పరుని + ధామమునందఁడటన్న" వేదమా
ననియతిలింగ ధారణము + నమ్మి ముముక్షునొనర్పఁగావలెక ॥

మ॥ అని వాదించు విపక్షశూల ముఖశై + వాచికముఁగాంచియి!
ట్లను నాసంయమితల్లజుండు, నిటలే + దాగ్నేయ తాపంబిఁకే!
మనగృచ్చప్రముఖంబెతాపరుగుగృచ్చాబ్జాయనాద్యంబుగ
న్మనుజుఁడెప్పు కృశండుకావలయునా + మ్నార్యమౌనిద్దయే!

గీ॥ లింగచిహ్నిత తనుడైమె ధ లంగు వానిఁ | దప్తశంఖరథాం॥
గాంకి ధ తతనునిగని న యెడ నప్పడన్న న మొనర్పవలయుం
సూర్యునేనియుఁ గడు నొగిఁ ధ జూడవలయు॥ ౧౨౨

గీ॥ తప్తలింగాంక సంయుక్తుఁ ధ దప్తశంఖ! చక్రచిహ్నితుఁ బరితుఁ
బా ధ మండసంచ! యాచరణ తత్పరు నరు వా ధ క్యముననైఁ
గౌరవింతుంగఁ జనదు ని ధ క్కముగఁ బుడమి॥ ౧౨౩

చం॥ అపనిదప్త చిహ్నధరు ధ లౌనరులం బరికింపఁ గ్రాణవ!
చ్చవ సదృశాకృతులుండియ! జస్రముసంత్యజరాజి పోల్కివీ!
డవలయువారి; వారలకి ధ డంబడు హవ్యముగవ్యము నివే!
యపు; మనుమంత్రితంబయిన నన్నముత్యాజ్యమువారుచూచినకా
కం॥ క్షీతసురునకుఁ దగుశూద్రదే! క్షీతమగు వన్నంబును న్ను ధ జం
పఁగ; లింగాం॥ కిత చక్రాంకిత జనవీ! క్షీత నుదికాకున్నయెడ
నొ ధ గిన్నహిలోననే॥ ౧౨౪

కం॥ వేదాంగ తత్పరుండును! వేదాచార రతుండునగు ధ విప్రుం
డును లిం॥ గాదిక చిహ్నప్రకరము! చేదానొగిఁబరితుడైన ధ
శించు నిజముగఁ॥ ౧౨౫

ఆ॥ వె॥ అనివచింపఁబడె బృ ధ హస్తార దీయంబు! నందునఁగడు
నిశ్చ ధ యంబుగాఁగ! మఱియు సావధాన ధ మతిని మార్కం
డేయ! మునఁగలట్టి సంగ ధ తిని వినుండు॥ ౧౨౬

సీ॥ కలిగెను మునుబ్రాహ్మణులకునుగాయత్రి; కిని భూరిసంవాద ధ
మనుషమమయి! యందుఁగడుంగృధ ధ యై యమృహదేవి; యా
పాటులంగని ధ “పాపులార! కలియుగంబున నబ్జములుమూడు
వేవేగ; వసుధఁ బాపండ దే ధ వలలగుచు । శ్రుతిసమీరిత
కర్మ ధ శూన్యులరై కడుఁ; దాంత్రికాచారత ధ త్పరులునగుచు!

గీ॥ భ్రష్టులయ్యెద”రంచు శా ధ పంబునొపఁగెవంత వారెల్లదీనులై ధ
యాభగవతి! సంతయును వేద సత్కృపా ధ స్వాంతయగుచు!
నాపె యాపాటులకు నిట్లు ధ లానతిచ్చె॥

శా॥ మీరీశాపముచేత నెల్లరును భూ ధ మిన్నేదసంశూన్యులై॥

భూరికోధముఖ ప్రపీడితులరై † మూర్ఖత్వసంయుక్తులై
సారజ్ఞాన సుకర్మ సుస్థితుల భ్ర † వృత్తంబునుం గాంచి లిం,
గారంభాంకితులై కలింజెడదరా † ర్యానీకదూరస్తులై

గీ॥ ఇట్లు నిశ్చేషతఁగలి మీఁరెల్లరుఁగనియంతటసదద్యయాఢానుఁ
చింతకులును! సత్యధర్మ పరులునయిఁజగమునందు! వెండియుఁ
జెలంగెదరుసుఁడీ † విప్రులార॥ ౧౩౦

గీ॥ అనుచుగాయత్రి మున్ను తె † ల్పిన కతమున । లింగముఖ ధా
రణంబుసేయంగఁజనదు! మనుజులకు వాక్కులెటనుండిఁ మన
ముతోడ । మరలునో యట్టి పరమాత్ముఁ † దరమెకొలువ?॥

సీ॥ కాపున శ్రుతిని బ్రహ్మోవతారుండగు; శివుని యుపాసనఁము
విపులముగ! వాకొనంబడియె నిరాకరింపఁగరాద; దేరికైనను
భూతి † ధారణంబు! రుద్రాక్షధృతియును † భద్రప్రదము
తాటఁ; గావింపఁజను భూసుఁరావళికిల! గాని లింగాద్యంబుఁ
లైనచిహ్నంబుల; ధరియించుటకు నెట † దొరకదుతగు!

ఆ॥ వె! నట్టిమానమనుచు † గట్టిగాశంకర! యమివరుండు దెలుపఁ
నాలకించి భక్తవద్యుడౌ వి † పక్షశూలుండిట్లు! పరమగురుని
గుఱిచిఁ పలికెనంత॥ ౧౩౧

చం॥ యతివర! వేల్పులెల్ల ద్రిపు † రాసురులం బరిమార్పలేక మే!
శిశ్మహుతభుక్కుధాకరులఁచే నిషువున్నును జేసిరందున!
న్మృతపహుఁడాది; మధ్యశశి యుందుదివిష్ణువునుండగంబ్రతి!
స్థితులయిరంత, దీనిని బ్రసిద్ధుఁ డెవడువహింపనోపునో॥

సీ॥ అనుచును వారెల్ల † రును విచారించుచో; నందుఁగొందఱు
వల్కిరప్పడిట్లు । దీనిని వహియింపఁ † గానోపురుదుగ్గిండు
వహనేందులతని నే † త్రింబులగుట! సాత్వికంబైనతే † జము
ననాతని దేహ; ముననుండి హరి సము † ద్బాతుండగుట భా
రంబుగాఁ దోఁపఁ దారుదుగ్గినకునిద్ది; యనవినివేల్పులెల్లను
గడునొగి॥

గీ॥ వెండికొండకునేగి యా † ఖండపరశు! నింగని మహేషువును

- వహిం ♦ పంగభక్తితోడఁ బ్రార్థింపరుదుండు ♦ తుష్టినంది
పలికెనిట్టుల నాసుప ♦ రుప్వల గుఱించి॥ ౧౩౪
- గీ॥ నేనె పశువులకెల్లఁ బ్రభావపతిని గాదె? కాపునమీరు వే
గముగఁ బశుత! నెనయనంగీకరించినయెడలనిమ్మ! హేమపును
లీలఁబోలె వ ♦ హింతు నేను॥ ౧౩౫
- గీ॥ అనవుడు నేవల్పులెల్లబ్రభావదులమగు । మేమెపసులముమా
కెల్ల ♦ స్వామివివేక ఫలలోచన! యనిలింగ ♦ శూలముఖ్య!
చిహ్నములఁ దాల్చిరుభక్తి ♦ చెలఁగనపుడు॥ ౧౩౬
- శా॥ అంతన్వాసకేంద్రాడుగా ధనువుగా ♦ హైమాచలంబుద్ధరం
శాంతంబైన రథంబుఁగా శశినిను ♦ జక్రంబులంగాఁగా
కాంతున్నారధిగా శ్రుతిప్రతివే ♦ గన్పూర్ణదశావళిగా
గంతుద్వేషి యొనర్చి యయ్యసురుల ♦ స్థండించెదేవేద్యుడై॥
- గీ॥ కానయుక్తంబులింగాది ♦ కంబులైన । చిహ్నములను ధరించు
ట ♦ నేపృథ్విజైన! శివునివాచిహ్నములనుద ♦ తేవకులమయి
యలరారెడు నూకు వ ♦ హింపఁదగదె॥ ౧౩౭
- కం॥ ఇలలోన సేవ్యచిహ్నం బులనోయమిసంచయూగ ♦ పూజ్య!
యజస్సం బులసితభక్తిని సేవకు! లెలమిమెయిందాల్పుటెన్న
నిపుడేర్పడెనే॥ ౧౩౮

అచార్యకృతబోధనీ లింగధారులు నామోదించి తచ్చిష్యులగుట.

చం॥ అనెడు విపక్షశూలుఁగని ♦ యయ్యమిసంచయవద్యుడంతఁబ
ల్కునిటుల; మానహీనమెయ ♦ గుంజఁడియానుడి; వేల్పు
లందు నెం

దునుగలయట్లుచిహ్నధృతి ♦ తోఁపదు; భూతినిదాల్చుటెన్ననా!
పనిషదవాక్యమక్కతన ♦ భస్మముధార్యము మానవాళికి ।
మ॥ దమమేపారనెఱుంగనయ్యెదవు శ్రీ ♦ ధ్వాభక్తిసుధాన్యయో!
గముచే నాత్మనుగాని లింగముఖల ♦ క్షువాతసంధారణం ।
బమలజ్ఞానమొసంగఁజాలదని వే ♦ దాంతోక్తియోగాన జ్ఞా!
నమునందంగఁదలంచువారలకుఁ జిహ్నప్రాతమగ్రాహ్యమా ॥

చ॥ అమృతతఃబాందఃగానరునఃకాత్య నెఱుంగుటతక్కునొండుమా
ర్గము మహిలేదటన్న శుశ్రీతికాండవచస్సులచేముముఱు సం ।
ఘమునకు దేహతాపనము + నందగునర్థమచెన్నసున్న; శా

స్త్రీములనుదానినిందయుండి రంబుగఁగానఁగనయ్యెడింజుడి ।
గీ॥ భూపతికిఁచత్రలాంఛనః ము విలసిల్లుకరణిలింగాదిధృతియునుఁ
నరునకలరు । ననినచోరోషమేల? తాహమగుదానిఁ బూనఁ
దగు భారమదిమీకుఁ + బుడమిఁగాదు ॥

చం! భువిశివభక్తుఁడౌజనుఁడు + పూనవలెన్బుజగాదికంబు బా
హువు మొదలైన యంగములఁనుత్కటభక్తి నవస్యచిత్తుఁడౌ ।
చువిమలభూషణావళిఁగఁ + జూడఁగసర్వపుభ్రాంతిచేతనై ।

నవెఱుపుచేవికంపితమ + నస్కునకియ్యడికాదుపూజ్యమైగరర॥
కం॥ కాపునఁబామరబుద్ధిని । వేవిడిచిహ్నములందొరఁగి + వేదేరిత
క । రావలిశివునందిడి శివ । జీవులకైక్యానుచింతఁ + జేయుమె
డందఁ ॥ ౧౮౫

కం॥ శివ జీవైక్యవిబోధము । నవెసన్నాశంబుఁగనుమ + నస్థాజ్ఞా
సం । బు; విముక్తియంతనగు నీ । కువెలయదింకొండగుతెఱఁ
గున భువిలోనఁ ॥ ౧౮౬

సీ॥ అనుచిట్లు శంకర + యమివహృదువచింప; నాలకించివివక్ష +
శూలుఁడంతః ఘనభక్తినయ్యతీం + ద్రునకుఁమొక్కిసపుత్రి;
మిత్రబాంధవముగా + నత్రపుండ్రు । లింగాది చిహ్నంబు +
లంగఁజునొగివీడి; యదైవతమతసున + క్రాంతతుండగుశిష్యుడై
యలరె; దే + శికునిదా సత్ప్రసా; దమున నన్యులు నవ్వి +
ధంబుగానె।

గీ॥ సురుచితాదైవిత పరులును + సుఖనిరతులు । నైతదాశ్రవతం
గాంచి + యలరిరంత । యమివహృదు ననంత శ + యన మనఁ
బడు! దేశముంజేరె శిష్యత + తి తనుఁగొలువ ॥ ౧౮౭

శంకరాచార్యులసంతతశయనమున వైష్ణవుల వశపఱచిపొనుట.

చం॥ అలనిరతంబెసంగు నిఖి + లామరణన్నతుఁ బద్మనాభును।

- త్కటమగు భక్తియొప్పెసంగఁ ♦ గాంచిభజించివసించెనేడ్కన
 చ్చటనొకనూసమాత్రముని ♦ జప్రియశిష్య గణంబుతోడుతం
 బటుమతియైనసంయమిన్మ ♦ పాలుఁడుశంకరుఁడార్యవంద్యుఁడై ||
- గీ॥ భక్తులును బాంచరాత్రులు ♦ భాగవతులు వైష్ణవులు గర్మ
 హీనులు ♦ వైఘనసులు ననంగనాఱుతెఱంగుల ♦ నలరువైష్ణు
 పులపుడేతెంచి యయ్యతి ♦ పులగనిరంత || ౧౮౯
- గీ॥ వారలంగని యయ్యతి ♦ వద్యుడపుడు మీదగుమతంపు లక్షణ
 మేదాచెప్పుఁ డనుచునడుగఁగభక్తుల ♦ య్యతివరువకు మొ
 క్కి పలుకంగఁ దొడఁగిరి ♦ ముందుగనిటు || ౧౯౦
- మ॥ జగదీశుండగు వాసుదేవుఁడొకఁడే ♦ సర్వజ్ఞుఁడతండ్డయ్యె
 ప్పుగరామాద్యవతారధారియయ్యెఁపుందానజాండైయునుం
 దగమూఢాగ్ర్యులమైనయెల్లరము నుం ♦ దత్సేవఁగావించుచో
 నొగి నయ్యాశుసలోకతం గనెద మా ♦ ర్యుల్మరలాలింపుఁడీ
 కం॥ అనికొండిన్య ముసీంద్రుఁడు | వినిపింపఁగ నెల్లరమునువినితగ
 ననిశం బుననంతుఁడౌ విభునిసే వనమున నిరతింగనెదము ♦
 వసుధాసలిలో || ౧౯౧
- కం॥ నిర్మమివర! యాచారము | కర్మజ్ఞానభిధద్వివిధ ♦ గతిఁగ్రాలు
 నీలం గర్మతులు విష్ణుగుప్తను శర్మాదులగుదురు; విష్ణు ♦ శర్మా
 దులమై || ౧౯౩
- గీ॥ మేము జ్ఞానులమై యిట ♦ నేముదమున | నుందుమన వినిమీ
 జ్ఞాన ♦ మందలివిధ మెట్టిదియొ తెల్పుఁడ నిమగ్న ♦ రీశుఁ
 డడుగి విష్ణుశర్మ యిటులఁబల్కె ♦ వినయమెసంగి
- చం॥ “వఱుల గరంబనంతభగ ♦ వత్పదపాద సరోజమేసదా
 శరణముగా” నటంచునని ♦ శంబును మోనమునూనుటేయతీ |
 శ్వర! యగు జ్ఞానమై, జగతిస్వాంతమునంగనఁగాఁ దృణాదినం
 చరణము నారమాధపు ఘనంబగు నానతిలేమిఁగామిచే || ౧౯౪
- చం॥ అనియెడు విష్ణుశర్మగనియార్యపదుండిటువల్కుఁబుర్తుఁడౌ
 జననముచేత శూద్రుఁడు; ద్విజన్ముఁడు గర్మముచేత; నపునం

- ధ్యనుగొలువన్వతెన్ననుఁజుఁ ♦ డట్లానరింపమిఁబ్రత్యవాయియా
ననఘుఁడు ప్రాతరాదికము ♦ తాసమయంబుల వహ్నివేల్వనా॥
- గీ॥ అట్టులానరించు విజ్ఞుఁడై ♦ నట్టి బ్రాహ్మ! ఋండఖిల భద్రము
లనుగ ♦ నుననివేద! వచనములు నిత్యమును గర్మ ♦ నిచయ
ముఁదగఁగ బొగడుచుండుఁగదా వైష్ణవగణవర్య! ॥ ౧౧౭
- ఉ॥ కాపున నెల్లరు న్నకల ♦ కాలముల నిగమోక్త మైన క
ర్మావళిఁ జేయఁగావలయు ♦ నవిధిఁగర్మములం దొఱంగుచో
వేవేతలన్వహింత్రీనుచు ♦ విద్యరుఁడౌ మనునన్న; జీవితం
డై విడుఁగర్మరాజి నెవఁడందెడునాతఁడు నారకార్తులన్ ॥ ౧౧౮
- గీ॥ స్నానదేవార్చనాది క ♦ మైన యట్టి కర్మమనిశంబె సంగును ♦
నిర్మములగు! యతులకైనను; బ్రాహ్మ్య వి ♦ చ్యుతులగుచుని
ల నిటు మీరుంట యెంతకా ♦ లంబునుండి! ॥ ౧౧౯
- చం॥ అనియమి శేఖరుండడుగ ♦ నాతఁడు వల్కెడు 'నాకుస ప్రముం
డునరుఁడు నన్నుఁబోలిన య ♦ టుల్లగెనించుక వానితండి' క
ర్మనిరతుఁడంఁకు బాల్యమున ♦ మస్కరి శేఖర! వింటి' సంచునం
త నెయతినేత' యేగు ముదుర్జితంబుగదూరముగా' గనంచ నే ॥
- చం॥ అనవుడు విష్ణుశర్మ విపు ♦ లార్చిని బొందిసబంధుఁడౌచుభ
క్తిని యతినేతకంతటనొ ♦ గింబ్రణతింబొనరించినదేవ! న
న్నునుక్షమియింపుమంచనఘ! నుండగు నార్యపదుండుతన్ను జే
రిన యతనిందయన్బధవ ♦ రేణ్యులశిష్యులఁగాంచి యిట్లను ॥
- కం॥ ఓ యాశ్రమాగ్ర్యులార! ద! యాయుతులయిమీరువీరినధిక
రయమునం బ్రాయశ్చిత్త విశుద్ధులఁ ♦ జేయుఁడు బ్రాహ్మణ్య
సిద్ధి ♦ సెలఁగననుచన ॥ ౧౨౦
- శా॥ ఆయంతేవ సదగ్ర్యులున్గునిజా ♦ నానందలందాల్పివే ।
ప్రాయశ్చిత్తమునుంగురూక్తగతిఁదీ ♦ ర్పన్దాససంశుద్ధులై
యా యోగీంద్రునిఁజేరివారు'గురువార్యా! మీదయన్బుద్ధిమా ।
కాయెన్నుక్తియెఁబానొత్తెల్పు'డనయ'త్యగ్ర్యుండుతానిట్లనున్ ॥

పంచాయతన పూజ నాచార్యుఁ డుపదేశించి యనేకులఁ జక్కఁబఱచుట.

- మ॥ క్షీతిగారీ గణపత్యహస్కరశివ ధీ శ్రీశుద్ధిహారదే!
వతలైత్రాలెడరేవురుందదుసే ధీ వాసక్తుతా విజ్ఞలం!
చితకర్మంబులఁ గామ్యహీనులయి వా ధీ సింబొల్పిబ్రహ్మార్పణ!
వృతులై సంతతమంబొనర్చెదరు ధీ ధీ రస్వాంతుతాచుందగఁ
సే॥ ఇటునిత్యకర్మంబు ధీ నిలనొనర్చినయెడ; నిర్మలమై క్రాలు ధీ
నెమ్మనంబు! మనము నిర్మలమాచుఁ ధీ దననిన యెడజీవ; శివ
విభేదాభావ ధీ ము వెలయునొగి! జీవశివైక్యంబు ధీ సిద్ధించె
నేనిమూ; లాజ్ఞానవినివృత్తి ధీ యగునుజుండు! అజ్ఞానవినివృత్తి
యేజ్ఞానహేతువా; లింగదేహముదాన ధీ భంగముఁగను!
గీ॥ లింగదేహంబు భంగంబు ధీ నుంగనునెడ! నొదవు మోక్షంబు
గానివేఁజొందుగతిని! సంగదనుచు భూరికరుణ యె ధీ సంగ
నిష్ఠ! నిర్మమి వచింప వినివిష్ణు ధీ శర్మయంత! ౧౭౫
ఉ॥ అచితభక్తి నాతఁడొగి ధీ నయ్యతినేతకువందనాశిఁగా!
వింది గురుందలంచుచుచు ధీ వేదసమీచితకృత్యమున్నుహూ!
తనంచయయత్తుండొచుదగఁ సల్పుచుస్మార్తసుకృత్యసక్తుడై!
పంచసహస్రనంబునుస ధీ బాంధవుడై కడుఁదానొనర్చుచున్॥
గీ॥ స్నానముందగఁజేసిమృ ధీ తన్నుచు సదూర్ధ్వ! పుండ్రమును; భూ
తిఁజందనం ధీ బునఁది పుండ్ర! పునొనరించుచు సత్కర్మ ధీ
ముల ఫలెచ్చ! విడిచి బ్రహ్మార్పణముగఁగా ధీ వించుచుండె॥
గీ॥ ఇట్లు వారల నమ్మస్క ధీ రీశ్వరుండు! తనకు వశులుగఁజేయ
సం ధీ తనొగి బ్రహ్మ! గుప్తమఃఖులేగుదెంచి మి ధీ కుటుపు
భక్తి! నయ్యతీంద్రున కెఱఁగియి ధీ ట్లనిరితారు॥ ౧౭౬
కం॥ నిర్మమిచయనర! మేమును! గర్మమునొనరించుచునుద ధీ గ
స్మృహ్మపరంబర్హిలిఁగావించుచుఘన! శర్మమునవసించెదమిట
ధీ సారేపునలమై ॥ ౧౭౭
చం॥ అనపుడువారిఁగాంచి యిటులార్యపడుండను నింతనుండిసా!
దనమతుతొచుఁబంచసుస ధీ పర్యనొనర్చుచుఁదానభేదవా! ॥

సననోగివీడిమీరలు వె ♦ సన్న్వపరాత్మవిఖోధస్థూలమా ।

తనువును బాసి చేరెదగు ♦ తథ్యనిఁజ్ఞును సేసినద్యయుఁ ౧౭౦॥

కం॥ ఘనుఁడార్యపాదుఁడాదర! ముననిటులనబ్రహ్మగుఁడ ♦ ముఖ్యులు విని భ । క్తినిదత్పదంబులకు మ్రొ । క్కి నెగడిరడ్వయ పరతన ♦ కిల్చివచుతులై ॥ ౧౭౧॥

ఆ॥ వె॥ అంత విప్రదేవుఁడనియెడుభాగవ । తుంహొకండు వేగ ♦ దండివర్యుఁడేరి మ్రొక్కి యిటువ ♦ చించె సంయమివర్య ! వినము మామతంపు ♦ విధముననుచు ॥ ౧౭౨॥

సీ॥ ఎల్లవేదములందు ♦ నెల్లతీర్థములందు; నెట్టిఫలమెసంగునట్టిఫలము । మనుజుఁడందునుజనా ♦ ర్తనునినుతించుచో; ననునిది మొదలుగాఁడనరునుడుఁ । నెగడుట చేనహర్నిశమును హరి కీర్తనముననాసక్తిఁదగినరుచు శ్రీః । చక్రాది సచ్చిహ్ను ♦ చయచిహ్ని తుండనై; ధృతవిమలోర్జ్వళుం ♦ డ్రోతతి నగుచు॥

ఆ॥ వె॥ నిటవసెంతు మోక్ష ♦ మెసంగు నాదగుకేల । ననుచు నాతఁడిట్టు ♦ లాడ వినియతివరుడంత విప్ర ♦ దేవుని గుఱిచి యిక్కరణిగరముయై క్తి ♦ వఱలఁబలికె ॥ ౧౭౩॥

కం॥ చక్రాదిచిహ్న భారణ మకృమమగు నరుల కనుచు ♦ నఖిల శుభ్రతులం దీక్రమముగఁ దన్నిందో । పక్రమమెసంగుటను జిహ్న పాశితగనిచా॥ ౧౭౪॥

ఉ॥ ఇంతయెకాకయాభగవ ♦ దీడ్యసుమూరిరహించుఁజమ్ముతా । నెంతయు నాల్గరితులుగ ♦ నేకపరాంబరమాపకాచువా ।

కాన్వంతయుగానవాప్యయును ♦ నైరహియఁ చెడునాద్యవానిలో నెంతయునో “యతో” ఇతిముఖేడ్యతర్రుతులందుమానముల

గీ॥ రెండవదికూడనట్టిదై ♦ యుండితనఁగ సర్వలోకాత్మిక యనంగ నిర్విశంక! మతిని నావిష్టుచిహ్న సం ♦ ధృతినివేగఁ దేసికొను ముసమర్థతఁ జెలఁగెదేని॥ ౧౭౫॥

గీ॥ లేనియెడఁ దక్షమానొక ♦ దానిచేత నైసగాటంబుగా నొగి ♦ నంఘ్రిమున్ను! గాశిరముదాఁకమేని సం ♦ కనమొనర్పు వైష్ణ

వతఃజెందెదవు మేనిఁ బాసిదాన॥

౧౭౭

గీ॥ మత్స్యముఖమూర్తులెల్లరఁమాపతికను॥ మూడవదియైన మూర్తిను
ఁ ముత్తగఁడప్తలోహమయి తత్సుమూర్తుల ఁ దేహ
మంకి॥ తమ్మొనర్చువఱు శంఖాదిఁకమ్ములేల? ॥

౧౭౮

కం॥ శ్రీహరియట్టులనీవును॥ తాహములగు చక్రముఖము ఁ లం
దాల్పుమునీ॥ కౌహరిత దానవెస; సో॥ తాహమనస్కుండ
వయియె ఁ సంగెడవెప్పుడు॥

౧౭౯

గీ॥ నాల్గవదిగాఁగ హరికి నె ఁ న్నంగఁబడును॥ భాసనెసఁగు శిలా
మయా ఁ ర్చాసుమూర్తి॥ దానిమేని నొగింజహిని ఁ తం
బొనర్చి॥ కొనుము మూఢుడ దానము ఁ క్తినిగ నెదవు॥

గీ॥ ఇట్టిపావండమతివేదఁహించి విధివి॥ హితమయిన స్వీయకర్మ
సం ఁ తతినొనర్చి॥ తత్ఫలంబును వేగఁ బఁరాత్పరునకుఁ దగ
సమర్పింపుమిదియొక్క ఁ త్యంబుజగతి॥

౧౮౦

గీ॥ దానశుద్ధుండవగుచున ఁ ద్వైతనిరతుఁడైన గురునంతఃజేరు
మిఁకయమ్మహాత్ము॥ సదుపదేశంబునను విన ఁ వ్రస్వకర్మ॥ పా
శుండవయివిముక్తిని ఁ బడయఁగలవు॥

౧౮౧

ఉ॥ ఒండుతెఱంగు ముక్తిగన ఁ నుండదటంచు వచించువేదమే॥
దండిగఁగాన జోధఁగన ఁ ధారుణి మోక్షముఁగోరుశుద్ధచి॥
త్తుండగు మర్త్యసత్తముఁడు ఁ తోరపుయత్న మొనర్చఁగావలెం॥
బండినదా ప్రియత్నమున ఁ భవ్యవిముక్తి లభించునంతట॥

మ॥ అనియాదండివరుండు వల్కవిని తా ఁ నవ్వప్రదేవుండు భ॥

క్తిని నెన్నేని నమస్కృతులనిలిపి ఁ కలెన్యష్టదంఘ్రియజ్ఞద॥
ర్భనలాభంబయతీంద్ర! నాదు సుకృత ఁ వ్రాతంబునంగానధ॥
న్యనిగాఁబేర్చిననొనర్చుమనీషీనుండోచుఁ బౌర్ణిపఁగఁ॥

శం॥ యమివరుఁడాతనింగురు ద ఁ యాకలితంబగుదృష్టిఁజూచియా
న్యమునను లేతనవ్వలయ ఁ నాడునిటుల్దివిజ దేవ! యింకశ్రీ
ఘ్రిముగ నె చిహ్నముల్తొరఁగి ఁ కామ్యములన్నిడి కర్మపాశిజే
ముముతగ బ్రహ్మమైతినని ఁ యూహఁదలంపుముమోక్షమబ్బడి॥

కం॥ అనుచు యమిందుడై డెల్పెఁగి నవఘమతిన్విప్రదేవుఁ డా
లించి వెనఁ న్న్యవభక్తి నంతఁ బంచా । ర్చన పరుఁడును నద్వ
యార్థఁ సక్తుఁడునయ్యెన్॥ ౧౮౬

సీ॥ అంతట శార్ఙ్గపా ఁ ణ్యభిఘానుఁడగుమఱొ; క్కండిటులనియె
మ ఁ స్కరివరుఁగని సారజ్ఞవర! “నమో ఁ నారాయణాయ”
య; నెడుమంత్రమును నేము ఁ నిరతముఁ దగి జపించుచు
ను శంఖఁచక్రముఖ్యములైన; లక్ష్మీశులక్ష్మంబుఁలనుదనువునఁ
దాల్చి సంసార బంధమునుండి ముక్తుల; మైశాశ్వతంబయిఁ
యలరునదియ।

గీ॥ నిఖిలభూత ప్రతతికిని ఁ నిలయమగుచు । గూరుసుఖదమును నైన
వై ఁ కుంతమునొగిఁ జేరెదముసుమ్మ వినుమిఁకఁ జిహ్నధార
ణమునకుఁ గలట్టి సత్ప్రమా ఁ ణంబు నిపుడు॥ ౧౮౭

చం॥ చెలువుగఁగంతమందుఁ దుల ఁ సీనలినాక్షసుమాలికల్బుజం
బులఁదగ శంఖచక్రములుఁ ఁ బొంగునట్టి లలాటసీమయం
దెలమిని నూర్ధ్వపుండ్రముర ఁహించెడు నెవ్వనికాతఁడేయమి
ట్కులవర! వైష్ణవాగ్రణీయ ఁ గున్తితిఁబూతఁగఁజేయునాతఁడే॥

కం॥ అనెడు పురాణవచోబల మునఁ దాల్తుముమేనఁజిహ్వా ఁముల
యతివర! మీ రును నట్లానర్చి మోక్షం । బును గనుఁడని
యతఁడన యతి ఁ పుండిటులనియెన్॥ ౧౮౮

సీ॥ ఓశార్ఙ్గపాణిని ఁ కుచితంబుగాదిటు; పలుకఁగ నామ్నాయ ఁ
మలరమినిటఁ బరికింపఁగా “నత ఁ ప్రతనుఁడౌ నరుఁడు మో,
క్షమునందఁడను” శ్రుతి ఁ కలదటత్నఁ గిష్కషహానికై ఁ కృత్ర
తపోముఖ్య; మానిజ కర్మంబు ఁ గాని యీశ్వర ధ్యానఁగాని
తి ఁ రంబుగఁజేయక, కనఁజాలఁడు విముక్తి ఁ మనుజుఁడంచు।

గీ॥ దానికర్థమగుంగాని ఁ తప్తచిహ్న। ధారణము కార్యమనికాదుఁ
తథ్యముగను గానఁ జిహ్నంబులను దాల్చు ఁ గాఁ దగదిల
మోక్షముంగోరునట్టి స ఁ త్పూరుషులకు॥ ౧౮౯

కం॥ “కనుబ్రహ్మంబు నెఱింగిన | మనుజుండె విముక్తిననెడు” ♦
మహితశ్రుతిజే! సేనగడు బోధయెమోక్షం | బునకు స్వేతు
వయి నిరత ♦ మును శార్దూలా!॥ ౧౯౧

కం॥ ఒగిఁజేరుదురు సుకృతముత | టింగినయెడన్మా నవులు ధ ♦
రిత్రికి ననువాక్య గతింజేసి మఱొండుతె! అగుననగుంజమ్ము
సంస ♦ రణమునరునకు॥ ౧౯౨

గీ॥ కడుబ్రహ్మార్పణమే యథా ♦ ఖ్యంబులగు పు రాణములదప్త
చిహ్న ధా ♦ రణ నిషేధ | మగపడెడు; జహ్నుధృతిని నే ♦
హరి సముండ! నగుదుననుట మనోరాజ్య ♦ మగునిజముగ॥

గీ॥ వినుమవని శూన్యండు శిఖోప ♦ పీతముఖ్య | ములధరించిన
మాత్రీ విప్రుండుగాని యట్లుగాఁద డ్దశంఖ చ ♦ క్రాదిచిహ్న |
ములఁ గొనినమాత్రీ విష్ణుస ♦ ముండుగాడు॥ ౧౯౩

కం॥ బ్రహ్మత్వ బోధముననే! బ్రహ్మప్రాప్తి యగుననెడు ♦ ప్రా
మాణ్యమునన్ | “బ్రహ్మహమస్మి” యనుచిటు! బ్రాహ్మణ!
చింతింపు మెపుడు ♦ భావమునందున్॥ ౧౯౪

కం॥ అనవరత బ్రహ్మవిభా! వనఁజేసి నశించుభేద ♦ వాసనవెసనం |
తనె శార్దూలా! జీవుండె! తనరుంజమ్ము శివుండగుచు ♦ దధ్య
ముగాఁగ॥ ౧౯౫

గీ॥ అనిశము “శివోహమస్మి” యం ♦ చనుకొనియెడు! మనుజునెవ్వ
నినైనఁ బేర్చిని శివుడు! వేగఁదనతోడఁ దాదాత్మ్య ♦ భాగి
గాఁగఁ జేయునని శివగీతలఁ జెప్పఁబడియె॥ ౧౯౬

సీ॥ అనుచిట్ల పలుకు సం ♦ యమివర్యునకు శార్దూ! పాణిప్రణామ
ముఁల్భక్తి జేసి! పలుకునిట్టులయతి! ప్రవర! ధన్యుడనైతి; దివ్యమా
భవదుప! దేశమునను నద్వైత నిష్ఠుడ! నయ్యెడ నిప్పుడు; నావుడు
ముక్తుడ! వై వెలసెద! వటులేని యనుచు సం ♦ యమిసార్వభౌ
ముండు; పలికె నాతనిఁగూర్చి! పరమకరుణ!

గీ॥ నతఁడు స్మార్తసదాచార ♦ రతుఁడుఁబంచ! యజ్ఞపరుఁడును!

బంచార్చనానురక్తుఁ డునయియంత స్వదేశీయఁ డ జనుల నెల్ల
భాసురాద్వైతనిరతులఁ డ జేసెనట్లే॥ ౧౯౮

గీ॥ అంత నూధవనామకుం డైనవైష్ణు! పుండోకఁడు సయమిం
ద్రునిఁడండకరుగుఁడెంచి సాష్టాంగనతినిగాఁ విచితనదు । మత
పుఁదెఱఁగునిటుల వచిం డ పందొడంగె॥ ౧౯౯

ఉ॥ బాగుగఁద ప్తశంఖముఖ డ పాశులఁదాల్చి నమర్చుఁడందుఁదా
వేగమె విష్ణులోకమును డ విష్ణుని దాకృపనంచుఁబాంచరా
త్రాగమమందుఁ జెప్పఁబడె డ నట్టిప్రమాణముతావకోక్తిచేఁ
దాఁగ నెనాశమి త్తటి యథార్థముగాయమివర్య ! నాపుడుకా॥

మ॥ యమివర్యుండిటుపల్కునాగమశిఖో డ క్రాచారమూనందగుం ।
జమియామ్నాయవచోనుకూల్యముననంచు నేదవాక్యానుకూ
ల్యములేకుండిన నూనరాదనియుఁడె డ ల్లంజాగతింబోక్తము
య్యెవ్రహ్మోచ్చంబుగఁగానవేదవిహితం డ బేయాచరింపన్వతా
గీ॥ సంతతమతీంద్రియార్థ విజ్ఞానమునఁబ్ర మాణమై యొప్పునట్టి
దాఁమ్నాయమొకదా॥ శ్రుతిసదాచారమేమను డ జలకునూనఁ ।
జెల్లుఁ దగదాగమాచార డ మొల్లఁగనిల॥ ౨౦౦

కం॥ ఎటవేదవిరుద్ధంబగు । నటమానమొకప్పుడైన డ నలరదుగానం
గుటిలంపుఁడెన్ను విశుమం । తట బ్రాహ్మణ్యాప్తికైయొ డ న
ర్పునిజకృతిన్॥ ౨౦౩

కం॥ దానన్యస్థుఁడనై ను జ్ఞానముఁ బడసెదపు దానఁ డ గలిగెడు
నీకు నేవనిశ్రేయస, మొహిక! దానంగలుగనువిముక్తి డ తధ్య
మిదినుమా॥ ౨౦౪

ఉ॥ ఈవిషయంబునంగల శ్రు డ తీరితమున్వినుమీపునర్యభా
తావళియందు నాత్మనన డ యుబునునట్టులెమాత్మనందుభా ।
తావళిఁగాంచుచునమనుజుఁడందుఁ బరంబగు బ్రహ్మమున్ధరి
త్రీవిబుధుండు వేతొకగ డ తింగనఁ జాలఁడుమాధవాభిధా!॥

గీ॥ కానఁబాషుడ చిహ్నశీఁ డ గడునొగివిడి మోక్షసంసిద్ధికొఱకు
నా డ పుగనదద్వి యావిరతిన్మతాసము డ పార్జనంబుఁ జేయ

యత్నింపుమింక విశేషముగను॥

౨౦౬

చ॥ అనుచుయమింద్రుడొడగరయంబునమాధవనాముండంతఁ
దిన దగువేడ్కచే స్వపర ♦ దేశకులస్థులతోడ నద్వయ [జెం
త్వనిరతినూని సాంధ్యనతి ♦ వహ్ని సమర్చన ముఖ్యకర్మపా
ళిని బొనరించుచుంగనెల ♦ లిన్యమివర్య కృపన్విశుద్ధుడై॥

విభవముననాచార్య బోధవలనఁ జక్కఁబడుట.

ఆ॥ వె॥ అంత వ్యాసదాసుండనెడు వైఖానసా మతగురుండొకం
డు ♦ మస్కరీంద్రుఁ డెంత కరుగుదెంచి ♦ యెంతయురుషతోడ
నిట్లు పలికె సంయ ♦ మిందుగ్గుఱిచి ॥

౨౦౮

కం॥ ఓ యతి! నాదగుక్షతమును । నాయజుఁడును మరలుపంగ♦
నసమర్థుఁడు నా । రాయణుడే పరదైవం! బైయనిశమునామ
నంబు ♦ నందుండుటచేన్ ॥

౨౦౯

కం॥ కవ“తద్విష్ణోఃపరమం । పద” మిత్యాది శ్రుతిని వి ♦ భాస్వ
ల్లక్ష్మీ । ట్పదపువరిష్ఠత్వమె కో! విదవర! చెప్పంగఁబడియె♦
విశ్వోతరీతి ॥

౨౧౦

గీ॥ బ్రహ్మయును రుద్రుఁడుజని నా ♦ రాయణువల । ననెకనిరటం
చుఁ దెలుపు నా ♦ మ్నాయమహిత! వచనములఁజేసిహరియె
స ♦ ర్వంబునకును । హేతువని తెల్లమానుయ♦ తీంద్ర!జగతి॥

కం॥ కావున సంతర్యామియు । నై విశ్వోత్పత్తివృద్ధి ♦ హానికృతి
చణుఁడై వెలయునట్టి మాధవు । నే విడువకకొల్వవలయు ♦
నెపుడు వరునకు ॥

౨౧౨

గీ॥ అట్టి భక్తున కర్హమై ♦ నట్టిలక్ష్మణంబు వైఖానసమతంబు ♦
నఁదెలుపఁజెడ । విపులముగ; శంఖచక్రప ♦ విత్రతనుత! యు
ను ధృతస దూర్ధ్వపుండ్రత ♦ యును నటంచు ॥

౨౧౩

చం॥ అనుచిటులాతఁడాడవిని ♦ యార్యపదుండువచించునిట్లు పా ।
లనమొనరించువాడు కమల ప్రభవుండగుఁగాక విష్ణుడై ।
ననునగుఁగాక యెవ్వరయి ♦ నం గలహంబిటనేల? రత్నబా
ధనే ధృవమాపదంబమరుఁ డామఱియొక్కటఁగల్గదెప్పుడు ॥

గీ॥ విష్ణుభక్తుండవగుచో న + విరతము పలుపు మిలఁదప్రీతికొఱ
కుఁ గ + ర్మముఁదగుగతిఁ గాని తత్తరథాంగశంఖముఖచిహ్నా
ధారణాబు నొనర్పంగఁదగదునీకు ॥ ౨౧౫

మ॥ హరికిన్బక్తుండవౌచు నీజెసఁగుచో + నశ్రాంతముంగర్మమా ।
హరి సంప్రీతికినై యొనర్చుమ యనఁ ర్హంభాఁజుమీ తత్తశం
ఖరథాంగాదికచిహ్నాధారణము మా + శంబెన్నఁగాలేమి భా
స్వరవేదోక్తిపిరుద్ధమాగమమిలంఁ బ్రామాణ్యముంగంచమిన్ ॥

గీ॥ ఆగమాచార సక్తుండఁవయ్యెదేనిఁ గలుగు విశ్రవ్యమున కెభం
గము నిజముగఁ ననుచు యమివర్మఁడు వచింప + నాలకించి
వ్యాసదాసుఁడు మరలఁదాఁబలికెనిట్లు ॥ ౨౧౬

ఆ॥ వె! ఓయమింద్ర! పూర్వ + యుగమునఁ బంచముఁ ద్రావి
ముద్రితుఁడయిఁతనకె ధరణిఁ గరముఁ బరుఁడుయోగిఁవరుఁడు
దత్తాత్రేయుఁ డనుచువిజ్ఞులాడఁవినమె మనము ॥ ౨౧౭

ఉ॥ కాన ముముక్షులౌబుధులు + కైకొని నట్టితెఱంగునేనరఁ
ల్పానవలెంజుమీ మఱియు + భూరిగతిన్విననౌ బుధాణసం
తానమునందుఁ జక్రీముఖ + ధారణ మట్లులఁగానిచోనగు
స్థానియె వైష్ణవత్వమున + కల్లగుటన్వరిచిహ్న మూననౌ ॥

చ॥ అనవుడు సంయమి ప్రవరుఁ + డాతనితోననున్దిట్టలోయిఁ యే
మనఁదగు నీవివేకమిల + నర్భకులేనియొదత్వదర్శి; యో
గినిచయమాన్యుఁడున్నిహత + భేదుఁడునై తగుడత్తయోగికం
కనమున సుప్రయోజనము + కల్గునొ కల్గదొగురైఱుంగఁగన్ ॥

క॥ పుడమిన్మృదు దత్తాత్రే! యుఁడు ముద్రాంకితనుఁడయి +
యుంజెననుచు ముర్త్యుఁడెవఁడుఁ జెప్పవినమె! న్నఁడుఁగావున
మూఢమా ను + నంబును విడుమా ॥ ౨౧౮

క॥ వినఁబడుఁ బురాణతెలియం! దునఁజిహ్నపుధారణంబు + తోరం
బుగఁగా! వుననదె మాకనిశము మహి! ఘనతరవిధియంచుఁ
బల్కుఁ + గాఁదగదుసుమా ॥ ౨౧౯

మ॥ ధరఁబ్రహ్మాదునకు నివభీషణునకు + స్థంతావశస్వామికి!

స్వరయంబౌగతి బాలుండౌ ధృవునకు • స్వామిరికిన్ ద్రాపదీ
తరుణీశేఖరకున్ వ్రజౌకసులకుం • దధ్యంబుగానోయియె
వ్వరుచక్రాంకనముం బొనర్చిరి విభౌ • స్వదైవ్యవత్వాప్తికై॥
మ॥ కానన్నీవొగినిట్టి మూఢమతిని • స్థండించి పాపండచి
హ్ననీకంబుఁ బరిత్యజింపుమింక బ్ర॥ హ్యంబైతినంచెట్లు డెం
దాపన్బావనముం బొనర్చికొనుమా • దానన్సుఖంబొప్పఁగా
వేనిర్వాణపదంబుఁగూర్చి చనుమా • విద్యద్రణేద్యుండవై॥
నీ॥ అటుగాక నీకవ • శ్యము చిహ్నములఁదాల్చు; వలసినయెడఁ
జెక్కి • ఖలఁగళమున! శేషునిచేతఁబ • క్షిప్రవరునిచేత; శంక
సుంతయులేక • యంకనమ్ముఁ గావించికొనుమయ్య • కణ్డేంద్రి
యప్రథా; నమగునట్టి భుజద్వ • యముఁదగుగతి జ్ఞానేంద్రియ
సమీప • గతమాకపోలద్వి; తయమునునటు చిహ్న • తమ్మ
గునడఁ

గీ॥ బశువునుంబోలెనీవు వి • బంధనుండ! వైచరింపంగ నర్హుడ •
వగుదువునుమి! యిట్టినిజకర్మహీనుడై • నట్టి వైష్ణ! వునకు మి
గులునుసితపటం • బుల ధరణమె॥ ౨౨గీ

కం॥ అనుచిటుయమివర్యుఁడువ! ల్కినవిని యాతండువేగఁ • గేల్దో
యినిమో!డ్చి నితాంతభక్తితోనిట! లనునయ్యమివరునిఁ గుటి
చి • యపుడా ర్తిమెయి॥ ౨౨౬

ళా॥ స్వామి! మీకృపచేవివేక మొదవెన్జ్జకాది చిహ్నంబుల! న్నే
మేనన్వహియింపలేదుమును మ! న్నింపుడు లక్ష్మంబుల!
దామున్నొజ్జవహించెనంచు వినియే! తదీరినున్నాడన!
స్వేమాన్యాద్యయన్యఁ జేయఁగమిము • స్వేమాఱుప్రార్థించెదక॥
మ॥ అనుచున్విన్నపముంబొర్చుచునుసాన్త్రాంగంబుగా మొక్కిమో!
లనుగేలుంగవమోడ్చి భక్తిఁడలవా!లంగాలు నావ్యాసదా!
సునివీక్షించి కృపాబ్ధియై తగుయతీ! శుండాననాబ్జంబునం
దున లేనవ్వలరంగఁ బల్కెవిబుధ • స్తుత్యంబుగాఁ దానిటుల్॥
గీ॥ వ్యాసదాస! వచింతునా!యాసరహిత! మాతెఱంగున మోక్షం

బు †నందువిధము! సావధానమనస్కుండ † వైవినుమిక! సర్వ
వేదాంత సారమా † నుర్వినిదియె॥ ౨౨౯

గీ॥ అరయ సంసారిగాను బ్ర † హ్మంబనేను! ముక్తుండనటంచు భావ
న † మునోనరించు! కొనుమనిశమట్టివిధిన † క్తుండవగునెడ! వా
కొనుచునుండు మెపుడునీ † వాక్యమెతగ॥ ౨౩౦

గీ॥ ఇట్లుల భ్యాసవశమున † నీషణతి! కంబుద్వంద్యాశినూర్మిమ
ట్రమును విడిచి! సత్కుఁబరమాత్మనెఱిగి మో † క్షంబుఁగ
నెదుఁగాని వేత్తోండు తెఱఁగునఁ † గానలేవు! ౨౩౧

గీ॥ యమివరుండిట్లు బోధింప † వ్యాసదాసు! డేనుధన్యుండననివచి
యించుచు దృఢ! గతిని “బ్రహ్మహ” మనెడు వా † క్యమె
తలఁచుచు! జనియెనిజభృత్యయ్యుక్తుడై † సదనమునకు॥ ౨౩౨

ఆ॥ ఆతనామతీర్థఁ † డనువైష్ణవుఁడుకర్మహీనుఁడొక్కండయ్య †
తీంద్రుఁడెంత! కేగుదెంచి సంయ † మీశ్వర! నామతం! బును
వినండటంచు † ననియెనిట్లు॥ ౨౩౩

శా! “సర్వంవిష్ణుమయం జగత్త” నెడుభా † స్వద్వాక్యసంపత్తిని
యుర్విందీనిని ద్రోయశేషునకుఁగా † దూహింపఁగా నొజ్జయే!
సర్వేశాన! మదీయశిష్యునొగియు † మృతృపదకంఠాతము!
న్నిర్యేదంబును బాపిచేర్చుమనియెం † తేవేడ్కఁ బ్రార్థించుదాకా!
క॥ గురుండిట్లువేడ జగదీ! శ్వరుండలై యొనర్చుఁగాన † జనివెండి
యనీ! ధరనాకుంగలుగదు, యతి! వర! జీవన్ముక్తుండనయి †
వఱలెడ నెపుడుకా॥ ౨౩౪

గీ॥ ఇట్లు వేమోక్షరతులగు † నీరు గర్మ! ములఁదొరఁగి సర్వమ
యు నివి † భుంబరేశు! విష్ణునెడనూనుకొనునెడ † వెసవిముక్తి
నందెదరు నిక్కువంబుగా † యమివరేణ్య! ॥ ౨౩౫

చం॥ అనపుడు వానిఁగాంచియిటు † లార్యపదుండువచించు; నీమతం!
బు నిజముగా వచించితివి † ముక్తుండవేసుమి జీవితుండవ!
య్యునునిలగర్మముందొరఁగి † యొప్పుట, నింద్యమనింద్యమున్న
నం! బునఁగనకే పిశాచమటు † భూమిఁజరించెదులజ్జఁబాసియే!

సీ॥ కర్మమార్గంబునాఁగనుజ్ఞాన మార్గము; సంగఁదెన్నులు రెండఁ
సంగునవని ఫలమునకై శుశ్రుతిఁ పరీక్షితసత్కర్మ; గణము
నొనర్చుటఁ కర్మపథము । వేదోక్త సత్కర్మఁ వితతి నొనర్చిత;
త్ఫల సమర్పణమెఱ్ఱుఁ బ్రహ్మమందె । చేయుటయే సుత్రఁ
సిద్ధమై కాలెడు; జ్ఞానమార్గంబనఁ గాఁదగుఁగడు॥

గీ॥ రెండుపథములనుండి భృ॥ పుండవగుట । నుర్వినిజముగ దండ
సీ॥ యుండవైతి । ప్రకట కపటాకృతివిగాని యకుటిలమతి
నెన్నశ్రీవిష్ణు భక్తుండఁ బిచ్చగావు॥ ౨౩౮

మ॥ అమలంబా నిజవర్ణ ధర్మమును బా॥ యండవ్వఁ డశాంతము
నసమబుద్ధి న్విసుహృద్విపక్షజనపఁ క్షుద్వంద్యమందెవ్వఁడా
ప్ప మహిష్టాంసనొనర్పఁడెవ్వఁడెవఁడెఱ్ఱంజౌర్యముంబూనఁదో
దమియా నాస్థిత మానసుండెహరిభఁ క్రశేష్ఠఁడనిమ్మహి॥

గీ॥ చెలఁగెడు మదాజ్ఞలేశుతిఁ స్మృతులువాని మీటియెవఁడు
చరించు భూ॥ మిని మదాజ్ఞఁ ద్రోయువాడగు? నతఁడెవి
ద్రోహినాకు॥ వైష్ణవుడతండుకాఁడు మ॥ దృక్తుడయ్యు॥

గీ॥ చెలఁగెడు మదాజ్ఞలేశుతిఁ స్మృతులు వాని మీటియెవఁడు
చరించు భూ॥ మిని మదాజ్ఞఁ ద్రోయువాడగు నతఁడు వి
ద్రోహినాకు॥ నరకముంబొంచు నాతఁడఁ నారతంబు॥ ౨౪౦

కం॥ ఇత్యాదివచనములఁగి ర్మత్యాగమువిప్రునకసఁమంజసమె య
గున్॥ క్షీత్యమరుడు కర్మంబును నిత్యముఁ జేయంగవలెనఁ
నెను నిగమోక్తి॥ ౨౪౨

శా॥ భూగీర్వాణుల కెన్నఁకుండదిలనెఁ పుంజుమ్మదేవాంతర
త్యాగంబేనియు; “ఐహియేద్విజలకుండైవం” బటన్నట్టివే
దాగవ్యోక్తినిజేసి; కాపున నకా॥ ర్యంబేయగుంగర్మసం॥

త్యాగంబిమ్మహిబ్రహ్మచర్యముఖనా॥ మాధ్యాశ్రమాఘంబునకా॥

కం॥ విను సంధ్యాతిక్రమణం॥ బుననైన యఘంబు కృత్రుఁ ముల
దొలఁగునుగా॥ పున సాకర్మత్యాగం॥ బునఁ తనరదిలంద్విజ
త్యముజ్ఞనావళికి॥ ౨౪౪

సీ॥ యతిసార్వభౌముఁడీ ♦ గతిఁబల్కుఁగా విని; నామతీర్థండుప్ర
ణామశతము! చేతనయ్యమిని సంప్రీతుని గాఁజేసి; క్రాంతినెంత
యుఁ గర్మ ♦ శీలుఁడగుచుఁ దమపక్షపువిఖండ ♦ నము నెల్ల
రుంగని; యట్లే నిష్క్రొతిన ♦ పుట్టఁజేసి భూతిత్రిపుండ్రస ♦
మేతులై పావనా; ద్వైతావలంబులై ♦ పూతులునయి!

గీ॥ వేదవిహిత సదాచార ♦ సాదరమతు! లై సతతమయ్యతీంద్రుని ♦
భాసమాన! దయకుఁ బాత్రతఁగాంచి యెంతయునుభక్తివిను
తిఁగాంచి రార్యపాదునిఁ గరంబు॥

అరగి

హైరణ్యగర్భ మతనిలర్హణము.

సీ॥ లంతట శంకర ♦ యతిసార్వభౌముఁడం; తేవసచ్చయముభక్తి
మెయిఁ దన్నుఁ గొలిచి రానటనుండి ♦ గుహసముద్భవభూమి;
యైనసుబ్రహ్మణ్య ♦ మనెడు పుణ్య! భూమి నేను దివసం ♦ బు
లకుఁ జేరికుమార; ధారనాఁజనుధునిఁ ♦ దగసశిష్యుఁడగుచుఁ
గ్రుంకి సుభక్తి ♦ యలరఁగ శేషరూపియగు షడాన్యనో ♦
పికభజించి!

గీ॥ భవ్యకామాయవనస ♦ భాజతుండు! దండకరకల సత్కర ♦ ద్వ
యుండు భూతిభూషితాఖిలతనుండునై! పాలుపుమీఱె! నవరరు
దునిఁబోలె దా ♦ నటఁగరంబు॥

అరఁ

మ॥ పలుదేశంబులనుండి విప్రతతి సు ♦ బ్రహ్మణ్యముం గూర్చిపా
చ్చిలసజ్జ్ఞానమహాధనుండయిన యా ♦ శ్రీశంకరాచార్యునా!

స్థలమందుంగని విస్మితాత్మలయి వి ♦ స్తారంపుభక్తిన్నమ!
స్ఫులఁగావించివచ్చి రత్తతీయతీ ♦ శుంఘూర్చి తారీగతిఁ॥

గీ॥ యమికులవరేణ్య! మేము బ్రహ్మన్వయప్రభవులమగు విప్ర
లముమను ♦ ప్రముఖ విహిత! కర్మసక్తులము హిరణ్య ♦ గర్భ
సేవ! నా త్రహృచ్ఛుద్ధులమయి నై ♦ ర్యముఁగనితిమి! అరఁ

సీ॥ కడునెసంగె హిరణ్య ♦ గర్భుండు జగదాది; నాతఁడొక్కఁడె
భూత ♦ నేతయయ్యె! దవిలియీద్యావాపృ ♦ థువుల రెండిటి
ధరి; యించె సంతతమా వి ♦ రించియొక్కఁడె! యట్టిబ్రహ్మను

వీడి ♦ హవిరాదికంబునే; దేవునికొఱకు వి ♦ ధింతుమింక! నను
నివి మొదలగ్గ ♦ మనుబలంబువఁజేసి; యఖిలంబునకుఁ గర్త
యబ్జభవుఁడై!

గీ॥ పాలకుఁడు నాతఁడే మహా ♦ పశ్చిమమును నా తండ్రికావిం
చు సర్వోత్త ♦ ముండతండ్రి రూఢి సర్వాధికానంద ♦ రూపుఁ
డాతఁ డేయగు నటంచుఁ బొమ్మిన్ను ♦ లెపుడుఁబల్కు॥

ఉ॥ ఈసకలంబునా జగతి ♦ నెక్కుడు వేడుకతో సృజించితా ।
నేసకలాత్మతంగడుర ♦ హించెడు నాతఁడెదానఁ జొచ్చియం
చాను “తదైక్షతే”తిముఖ ♦ రాధికవేద శిఖోక్తిపంఘము
ల్లాసముతో వచించెఁ బ్రబ ♦ లంబుగ సంతతమున్యతీశ్వరా! ॥

కం॥ అతఁడె యొనర్చెడు లక్ష్మీ! పతినింబశు పతిని గూడ ♦ బా
హుల నని సా చ్ఛుతులు వచించెడుఁ గాన జ! గతి కారణ
యతివరేణ్య! ♦ కారణతఁగను॥ ౨౧౧

గీ॥ జ్ఞాన నిష్ఠులమును గర్మసక్తులమును! గూర్చకరకశ్చితులమున ♦
జార్చనపరు! లము నయిన మేము నిన్నుసం ♦ యమివరేణ్యఁ
గాంచి మిగులఁ గృతార్థతఁ ♦ గంటిమనఘ! ॥ ౨౧౨

ఉ॥ ఐనను సంయమింద్ర! వినుఁ ♦ డాదరమొప్పుఁగమానుడిన్లవం
బైనఁ బ్రయోజనంబుఁగన ♦ నద్యయ విద్యను; గల్గడంబును
ద్యోనికతంబున న్లయము ♦ నొందుచు జీవగణంబు దుఃఖదం
బైన భవంబుమాటికినినందుస్వకర్మముచేతఁగావున॥ ౨౧౩

మ॥ సువిచారాఢ్య! విరించికుష్మిదగఁజొచ్చుచాలయంబందుఁ బ్రా
ణివితానంబుల యంబునందు; విలయా ♦ నేహంబుననోక్షము
బ్బువెనకఁ బ్రహ్మవిదగ్భ్యుడవిధిపదం ♦ బున్నుక్తుడైచేరుఁ బ్ర
హ్మవిదాపోతి పరమృతన్నని గమ ♦ వ్యాహరమేషానమా
కర్త! కానందండుఁ గరకము! నూనినెగడు మహురీనిచ ♦ యో
తంసులు స! ద్ధీనిధులునయి చెలఁగుమీ । రాసలువ జగంబుఁ
జేర ♦ నర్హులరుసుడీ! ౨౧౪

చం॥ అనవుడు వారలంగుఱిచియార్యపదుండు వచించుబ్రహ్మము!

ఖ్య నిఖల భూతముల్జనిని † గాంచెడు నెవ్వనినుండి యట్టివా
నిని ఘనబోధమై నెఱుంగ † నిత్యవిముక్తి లభించునంచువా
కొనఁబడె సర్వవేదచయ † కోటలచే నవని స్థ సంబుగన్.

గీ॥ కాన నెప్పుడు నెఱుకకుఁగారణమయి వఱలు వేదాంత వాక్య
శ్ర † వణముఖంబు! ననిశము నొనర్పనలయు లయంబుముక్తి
యనఁ బడదునుండు నిజముగ † వినుఁడొకండు॥ ౨౫౭

గీ॥ కార్యమైయుండిన హిరణ్య † గర్భునిభజి! యించుటను నిత్య
ముక్తి ల † భింపదునుఁడి! కాన మౌఘ్యంబుఁ దొరఁగియిం
క నొగిశుద్ధ! మైన యాత్మవిబోధంబు † నందుఁడీరు॥ ౨౫౮

గీ॥ అనుచుయమివర్యుఁడు వచింప † నాలకించి వారలాత్మీయ చి
హ్నుముఁలైవలవిడి! ప్రవిమలాత్మ విబోధతః త్వరులగుచును
శిష్యులై కాశీరయ్యతి † శ్రేష్ఠునకును॥ ౨౫౯

వహ్నిచుతనిపూదనము.

గీ॥ అంతవహ్నిమతాసక్తు † లగు సుహోత్ర! ముఖ్యులరుదెంచి
యయ్యతి † ముఖ్యునకును! వందనంబులొనర్చి యీ † చంద
ముగను! బలికిరెంతయు వినయ మొ † ప్పంగఁదారు॥ ౨౬౦

సీ॥ సృష్టికంటెను బూర్వ † దిష్టమందునవేల్పు; లకుఁజ్ఞనొక్క
పా † వకుఁడె పృథముఁడై యొప్పెనయ్యగ్ని † ననుసరించి
జనించి; నట్టి సుపర్వుల † యందు విష్ణుఁడుత్తముండయ్య నా
హుతవహ్నుడుయజమా; నునికొఱకై యజ్ఞ † మునరయమున
నాజ్యాదికహవిస్సు † ననురక్తిని గ్రహించి; చేర్చుతవిబుధరా
జినిగుఱించి

గీ॥ యనెడు నిగమవచోబలం † బుననలుఁడె! సర్వకారణమగుట
నిజంబు మఱియు! నగ్నిద్యౌజాలకు వేల్పును! నట్టివాక్య! బలము
నంజేసి యతఁడ వి † పులకువేల్పు॥ ౨౬౧

గీ॥ జాతవేదుడు మిగులఁ బ్రజ్వలినినాడు! పాపపురుషునిద్రుంచి
కృపంబగువుల! సుఖవసతి జీవనంబుఁ గూ † ర్పుతమటన్న!
శ్రుతి వచనమునఁ బాపహ † రుండతండ్రి॥ ౨౬౨

ఉ॥ కావున నెల్ల విప్రులుఁ డే † గన్పతతంబును వీతిహోత్రసం
సేవనముంబొనర్చుచుని † పిదగము వేవిడివిస్ఫులింగవి
భ్యావితలావిహీన శక † లాంచి తఘాలతలాధ్యులైనచోఁ † గేవ
లమున్విమోక్షమునో † గింగవనొదు రిలంధృవంబుగాఁ॥

చం॥ యతివర! మేము వేదనిచ † యప్రతిపాదితుఁడౌటఁజేసియా!
హుతవహునే యనారతము † నుత్కటభక్తిదగ న్భజించిధి!
న్యతముల మైతి మీరు నిక † నట్టులెయ్యతనిభక్తిఁగొల్పిధి!
న్యతవెనసందిము క్తిగనుఁడంచు వచింపయమింద్రుఁడిట్లనుకొ
చం॥ వినుఁడిపుడిరల్లెరును † వేల్పులలోనవముండువహ్నియం!
చును బరముండు విష్ణువను † చున్నరల్లెరుఁ దద్యుగాంతరం!
బున నెపుడుండురంచు శ్రుతి † మూర్ధమువాకొను చుండ నెట్టుల!
య్యనలుడు సర్వహేతువగు † నారసిచూడ జగంబులోపలకా?॥

ఉ॥ పావకుఁడెల్లవేల్పులకు † భాగదుఁడైతగు కర్మదైవతం!
బైవిలసిల్లుఁ గానికన † నాద్యుఁడుగాఁడు; కృతాను హేతువా!
క్యావళిసర్వభూతనిచ † యాత్మకృతాను పరంబగుంజమి!
కావున వహ్నిధీనముగఁ † గర్మమొనర్చుచు విష్ణుఁగొల్పుచుకొ
కం॥ శుద్ధాద్వయమందెప్పుడు! బద్ధాదరులగుచు మీరు † బ్రహ్మం
బును సం శుద్ధయగు బుద్ధినెఱుఁగుఁడు! సిద్ధంబగు దానముక్తి †
శీఘ్రమెమింకొకా॥ ౨౬౨

గీ॥ యమివరుండిట్టుల వచింప † నాసుహోత్ర! ముఖ్యులాలించి
యయ్యతి † పునకు భక్తుల! పేతముగ మ్రొక్కి స్వీకృతా † ద్వైత
నిష్ఠ! లై మిగులధన్యతఁ జెలంగి † రంతనుండి॥ ౨౬౩

సా ర మ త దూ రీ క రణ ము.

గీ॥ అంతకక్షసుమాళిచే † నలరిపూర్ణ! మండలాకార తిలకంబు †
మానుగఁగొని కరము రవిభక్తులొదివా † కరముఖులపు! డచటి
కరుదెంచి యతిపు గు † జీచి యనిరిటు॥ ౨౬౪

చం॥ ధృవమగుమామతంబును య † తిప్పవరా! వినుమీసమ స్త్రో
కవితతిన్పుచక్షువయి † కాళెడు భానుఁడెయన్న యట్టివే!

దవచన సత్ప్రమాణమునఁ దామరసోద్భవముఖ్యరూపుడై;
యవిరతముద్భవస్థితి లి యంబులకారవికారణంబగుఁ.

కం॥ వేదంబక్కతననసా వాదిత్యోబ్రహ్మ యంచు యమికు
లవర! యా మోదము రహింపఁగాన నైభాదేవప్రతి డెండ
మున నెఱుంగంగఁ.

గీ॥ కన “ఘృణిస్సూర్య ఆదిత్య” యనెడుమనువు కలదువేదము
నందాని యనులు రక్త గంధమును ఫలమునఁబెట్టి కంధర
ముల రక్తసుమమాలికలదాల్చిభక్తి నెంతు.

సీ॥ దండివరా! తూర్పు కొండయందుదయించు; తరణిమండలముఁ
గొం దఱు సుహేతు వగుబ్రహ్మరూపమం చుగణించి
భజింతు; మఱికొండతాకాశ మధ్యనిష్ఠఁ డౌరవిసంహార
కారణుండునునుప; సంహారబలమున జగదుపకృ మణకార
ణుండునా స్మరహరుఁగానెంచి; కొలుచుచుందునుమఱికొండ
ఆవని

గీ॥ నస్తమయ భానుబింబంబు నఖిలపాల కుండు జనివృద్ధిలయకా
రఁ బుండును బర తత్త్వరూపుడు నారమా ధవుండటంచు
నెంచి కక్షభక్తితోడ నే వించుచుండు.

సీ॥ ముప్పొద్దువందుఁ ది మూర్త్యాత్మకుండౌటఁ; దరణి బింబ
మును గొం దఱు భజింతు మఱికొండతపుడుఁద న్నం
డలేక్షణదీక్ష; నూని హేమశ్మశు యుతుఁడుగనక కేశ
భాసితునద్ది నేశమండలమందె; సంగుపూరుషుని భక్తి
దగభజింతు వారిలో గొందతా సూరమండలవీక్షణముఁ
జేసి పాద్యాది కములఁగొల్చి

గీ॥ యేభుజింతురు; కొండఱ హీనభక్తి దప్త లోహంబుచే
ఫాల తలమున భజ ములనురమునందు మండల లలిత
చిహ్న ములనొవర్చి భజింతురు పూషునెడను.

చం॥ యతివర! వీరిశల్లరతు సారయఁగా ననిశంబునీసమి
రితమునువేయుపాస్థము త రింపఁగ నెల్లరకిద్దియే యనా

రతము నుపాసనీయము తి ♦ రంబుగఁ దద్రవిహండలంపు సం
 స్తుతి నెవచించు సచ్చితులు ♦ దోరముగానలరారెడుంగడున్ ||
 గీ! పురుష సూక్తంబు నందును ♦ గరముభానుఁడేనిరూపింపగాఁ
 బడి ♦ యెను మఱియును “ఋతగు” మనురుద్ర పుత్రమం ♦
 దెసఁగు పురుష! శబ్దమును సూర్యపరమై యె ♦ సంగుఁజుండు ||
 గీ! అరుణుఁడును సూర్యుఁడును భానుఁ ♦ డర్యముఁడును రవి
 యు విష్ణుండు నల్లె హి ♦ రణ్యరేతుఁడుఁ దపనుఁడుఁ జం
 ద్రుఁడును మిత్రుఁ ♦ డును దివాక । రుండు విష్ణుండు ద్వాదశ
 చండకరులు ||

౨౭౬

ఉ! సత్యముగాఁగ వీరలనె ♦ సంగెడు విష్ణుఁడె విష్ణుఁడెన్న నా ।
 దితులయందు విష్ణుఁడన ♦ “దీ ప్తివహింతును జ్యోతిరాళిలో!
 సత్యధికాంశుమంతుఁడన ♦ నౌ ర వినాఁగరహింతు” నంచునో!
 యత్యధిపాథ! కృష్ణుఁడుదయన్మునునర్జునుఁగూర్చి తెల్వెదాకా!
 చం! జననము సూర్యునుండియె య ♦ జప్రముఖుల్లనిరెల్లరున్నమ!
 సైనిగమసన్నిరూప్యతనె ♦ సంగుటసర్వసు హేతుభూతుఁడా!
 టపనిశము నిష్ఠము క్షీకఁగ ♦ డంగెడు నెల్లరక్షిత యీమయుం!
 డనఁబడుసూర్యుఁడేకొలువ! నర్హుఁడగుంజమిసంయమిశ్వరా! ||
 చం! అన నిటు సంయమిప్రపదఁడాడు “దివాకర! మూఢ! నానుడి!
 నినుముమనంబునుండిజనినింగ నెఁజంద్రముఁడియ్య హస్కరుం
 డును నయనంబునుండి యెజనుస్సమవాప్తినిగాంచెనంచుఁ బ!
 ల్మెను నిగమంబు దీని బరికింపుము డెందమునందు బాగుగాన్!
 గీ! ఏది జన్యంబగునో? యది ♦ యే యనిత్య । త యగునను
 తర్కవాక్య సి ♦ ధ్ధాంతముననినిత్యునందెట్లు బ్రహ్మత ♦
 నెగఁడె? నిగమ! బలమున నటన్న వినుఁడిర ♦ లలుకఁదొడఁగి ||
 మ! సకలామ్నాయ నిశాయమెన్నఁగవివ ♦ స్వన్నిష్ఠసద్బ్రహ్మభో!
 ధకమాఁజుమ్మునిజమ్ముగామఱియువా ♦ తమ్ముంగృహనుండును ।
 ష్టకరుండుస్థలవైరి మిత్తియును వి ♦ శ్వస్వామిదానానఁ జా!
 నె కడున్ భీతినివీచుఁబొల్చుదిరుగు ♦ స్వక్షించువెన్నాడెడున్ ।

మ॥ అనుచున్నప్పముగావచించె నిగమం. ♦ బర్కుండుదానన్భ్రమిం!
చును విశ్వేశునియాన నెప్పుడు నటం ♦ చుండెల్లమాఁ గాదె? యీ
శుని భానంబుననే రవిప్రముఖులె ♦ చుంగు విరాజిల్లుచుం
ద్రను వేదోక్తినిజేసి సూర్యునకు వేదాత్మీయమాభాసమున్॥

ఉ॥ స్రష్టదినాది యందున ని ♦ జంబుగ సర్వవియచ్చరాళికి!
సృష్టియగుం; దదంతమునఁ ♦ జేటగువారికి నెల్ల నట్టిదా!
దిష్టపుటాదియుందుదియు ♦ ధీయుతులందురు కల్పమంచునా!
సృష్టకుఁగల్ప యుగమున ♦ రాత్ర్యహమాదివసంబగుంజమి॥

క॥ అనుచు స్తోత్ర శ్లాఘ్రం బున రవిముఖ్యులకు నిక్క ♦ ము
గ నిత్యత లే! దని తెల్పుఁబడియె నిట్టిత । పనునకు నజముఖ్య
జనక ♦ భావమెటులగున్? ॥

అ౮౪

ఉ॥ అంబుజగర్భనిఘ్నఁబర ♦ మాత్ముని నొక్కని నేవచించు వే!
దంబులు గాన మీరలెడ ♦ దన్ధృతి నింగొని వేగఁబూర్వచి!
హ్నంబుల నెల్లమున్విడి స ♦ దాచరణోత్సుకులై కడున్విశు!
ద్ధంబగునట్టి యద్వయవిధంబు నెఱింగి విముక్తి నందుడి! అగా

క॥ అని శంకరసంయమితె । ల్పినవిని వారెల్లరపుడు ♦ పృథుతర
మా భ! క్తిని గురున కెఱిగి వినుతిం । చి నెగడి రమ్మహితు
నకు సు ♦ శిష్యులయికడున్॥

అ౮౫

శ్రీ శంకరసంయమి గణపరమనకు సశిష్యుడై పయనమగుట

గీ॥ అంత శ్రీశంకర యమింద్రుఁ ♦ డచట నలరు । విప్రవర్యులచే
గౌరవింఘఁగఁబడి! యాశ్రయచయంబు తోడరా ♦ నచటినుండి!
యేగఁబవనాశగుఱిచి జ ♦ యేచ్చతోడ॥

అ౮౬

మ॥ త్రిసహస్రాశ్రపులెల్లఁ గొల్పిరురు భ ♦ క్తిస్సంఖరావాళిచే!
త సువాద్యంబులచేతఁ దాళముల హృద్యస్తోత్రవాక్యంబుల
స్లసదచ్చవ్య జనానిలంబులను ఘం ♦ టారావపాళి నిర
స్త సుఖక్షేతుని నయ్యతి ప్రవరు హ ♦ ర్షంబాప్తు వేరేవ్విగుగన్॥

శా॥ త తద్దేశ సమాగతుర్ద్విజులు వి ♦ ద్దద్వంద్యుడౌ నయ్యమి!
శోత్రంసున్నగవత్పదుంగని సుధా ♦ శోపేత విజ్ఞానసం॥

వత్తింగూర్చెడు తత్పదుక్తి గతమా + భావంబు నాలించివేలి
చిత్తస్థైర్యమునందిపాల్చిరటఁ ద + చ్చిష్టాగ్ర్యులై యెల్లరుగ్.

కా॥ ఆదండ్యగ్రీణియిట్టులాశ్రవసమూ + హంబెల్లఁ దోరాఁగనా
యాదేశంబుల కవ్వహంబుఁజని యం + దందుంగడుందర్శత
స్థాదీనాత్ములఁబాటులన్నిజ శుభ + వ్యాహారరాజంబరా ।
మోదోపేతులఁగానొనర్చుచునుసఃస్మృదాత్ముడైయంతటన్
గీ॥ ఆశ్రిత శుభదమునుగణే + శాశ్రమంబు! నైన గణవరమును
పురి + కరిగియచటి! కౌముదీధునిఁ గ్రుంకితి + ఘ్నపతిసవ్య!
యుని భజించుచు నొకనెల + యుండెనచట॥ ౨౯౦

సీ॥ గణనీయసద్గుణ + గణులును బరపక్ష; వారణోద్యుక్త భ +
వ్యవశనులును! జ్ఞాఢవాదులుఁ బర + పటుతర విద్యావ్ర;
భేదులుఁ బంచార్చ + నాదరులును । నగు పద్మపాదముఁఖ్యా
శ్రీపుల్లిగ్గణం; బులను విఖ్యాతీని + బొందిరికడు! గురువాక్య
మును మాళిఁ + గూర్చి శిష్యుండను; డు నియతుండై యాశ్ర +
వనిచయమున!

గీ॥ కెల్లఁ బాశాదికముసల్ప + నుల్లమందు! మోదమెసఁగంగవారి
జ + పాదుఁడుఁబర! మాత్ముడగు దేశికునిఁగొల్చి + యంత
నమ్మ! హాత్మునకు భిక్షమిడు భక్తి + వన్వహమును॥ ౨౯౧

కం॥ పిమ్మట సద్రససంయు! క్రమ్యగునో గిరముశిష్య + తతికెల్లను
ని! త్యమ్మును బ్రహ్మర్పణమని నెమ్మదిఁదలఁచుచును దుష్టి +
నగడఁగ నొసఁగున్॥ ౨౯౩

మ॥ యమివర్యుండగు నార్యపాదునకుసాఃష్టాంగంబుగాఁగన్వజా!
మములన్నాయమునందుభక్తిమేయినఃస్మృన్యాశ్రీపుల్పిహ్న
త్కమలమ్ముల్వీకసింప హస్తములఢ + శ్కలాశముల్పానిష్ఠ
త్యముఁ గావించురుసచ్చిదవ్యయు శివుం! దారిట్లుకీర్తించుచుగ్!
మ॥ పరిపూర్ణంబయి నుత్యమయ్యును భిరూ! పంబై చిదానందమే
కరముసాగిలు బ్రహ్మమేనగుదు లో + కంబిడ్డినాఁయందున!

నవ్వులు న్ముక్తిని రావ్యమట్టులటుగా ♦ నన్విధ్యయిద్దంచునే |
దిరహారీతిని నిశ్చయించితిని బు ♦ ద్ధిప్రాభవం బాప్యంగ |

గీ | నింగియటు స్థూలకారణం ♦ లింగతనువు లందు నస్పృష్టఁడనటు
నే ♦ నుండు నెపుడు | నట్టి నాయందుఁడారసు ♦ తాదికమగు |
నట్టి సంబంధమేరీతి ♦ బుట్టంగలదు? | ౨౯౬

సీ | జలకణావళిచే న ♦ జన్మించునంటఁగాఁ; బడనట్టి వారి జ ♦
పత్తిమట్టు నేనుండు నెపుడును ♦ నానుండి పుట్టెన; నంత
యా ప్రకృతి య ♦ నంతరంబు | పుట్టెను దద్గర్భ ♦ మున మ
హత్తోగి దాని; కి సగుణయా నహం ♦ కృతిజనించె | నయ్య
హంకృతికి బి ♦ హ్యయ విష్ణుఁడునురుదుగ్గి; డును జనించిరి
గుణా ♦ ధ్యులయి వరుస |

గీ | స్పృష్టిసంస్థితిలయములా ♦ సృష్ట్యవిష్టా రుద్రులవలనఁగడునయ్యె
రూఢిగాఁగ | మేను కార్యార్థులగువీరి ♦ చేనయినను | దద్గర్భ
యగుఁడనగు పర ♦ దృష్టనేను | ౨౯౭

గీ | లోనవలెనల్లయెడలను ♦ నేనయింటి | నురుతరజ్ఞాన ఫలమును
♦ నొసఁగుదేన | నేనసర్వమయ్యుండను ♦ జ్ఞానమేన | సర్వ
ముననుండు ♦ బ్రహ్మంబు సత్యమేన | ౨౯౮

శా | సర్వాధారుఁడ సర్వసంగతుఁడ నే ♦ సర్వైక హేతుండ నే |
సర్వాతేతుఁడ సర్వవాసుఁడను ను ♦ జ్ఞానస్వరూపుండ నే |
సర్వంబే నిలమండలాంతర విరా ♦ జత్సూరుషుండన్నదం |
తర్వేదిస్థుఁడ నద్యయుండ విగతద్వంద్వండుండ నేనాద్యుండఁ ||

గీ | ఈశ్వరుండను నిత్యుండ ♦ శాశ్వతవిభా వుండ సదుపాసక
విముక్తి ♦ దుండనేన | శుక్రతులు నధ్వరములుననా ♦ రతము
నన్నె | తెలుపు వద్వైతునజనిఁగాఁ ♦ బలులెఱఁగుల || ౩౦౦
కం || వేదాదులచే నెఱుంగం గాఁడగు నమసత్వ నెడఁద ♦ గ న్న
తతము నీ | మేదినిధ్యానించు సుధీ | మేదురులకు ముక్తియణువు ♦
మెయిలభించుచు || ౩౦౧

ను | సమమన్నంటను నదృశ్యతంబును బ్రత ♦ స్తంబున్నదద్వైతమా

ద్యము నుత్కృష్టమునై యెసంగెడుమదీయంబైనసంవిత్స్విరూః
పమునున్లోన యమాదియుక్తుడగుచు † న్భావించునాతండు శీః
ఘృమెసర్వాత్మకుండై సమత్వమున సంకాశించునెల్లప్పుడు
గాణాపత్యవత విపాటనము.

మ॥ ఇటుల న్భాడుచు నృత్యముననిపి వా † రెల్లన్రమంబందియం
తట సాచార్యసమీప భూమినిఘనా † నందాధ్యులై విశ్రమిం
చుటయు న్వారలఁగాంచి దేశికుడు తుష్టండాచు నిత్యంబునొ
ప్పటయున్లన్గొని తత్పురీ నిలయ విఘ్నల్పల్కిరీ రీతిగఁ ॥ 303
సీ॥ అంబరంబటు నిరా † లంబమానద్వయ; బ్రహ్మాంబునాజ్ఞనః
ప్రముఖవృత్త్య గోచరంబిలను న † గుంగాదె యజ్ఞబో; ధముఁ
జేయ నిట్టి మ † తమెటు యోగ్య! మగుఁగాన మీమతం †
బాఝుల కున్నాగు; గాఁదోపదింతని † క్కంబునుండు! వెస
దాని విడియాటు † విధముల నలరిగా; గాపత్యమనఁగఘ †
సత్యముఁగని

గీ॥ యెల్లవేదార్థములచే వి † హితమునై మ! నుజులకురుశాంతి
మోక్షంబు † నుండుతముగ! నొసఁగికడుఁ గ్రాలుమాధగు †
నసదృశమత! మును శుభావాప్తికై గ్రహిం † పుడిపుడీరు॥

గీ॥ అవనిదుండైక దంతచి † హ్నద్వయాంకి! తుఁడును శక్తియు
తుండునైఁతోఁచెడుగణ! పతిని దన్మూలమంత్రే జ † పము సలు
పుచు! భక్తిధ్యానించు పాటుండై † పడయుముక్తి॥ 304

మ॥ కమలభాజిత హస్తయశాచు సదలంకారాధ్యయై స్వీయయా
రమణీశేఖరఁ గొఁగిలింపఁగఁ గడు † న్సంజిల్లి విశ్వంపుస

గ్రము వృద్ధిన్విలయంబుఁజేయుటకునశాన్తంబుఁదాహేతువౌ
చు మహాభీష్టదుండైన విఘ్నపతి నీశుస్ఫుక్తిః ధ్యానింపనౌ॥

చం॥ అనువచనంబునందునమ † హాగణనాధుండై సృష్టిముఖ్యకా
ర్యనిచయ కర్తయంచును ది † రంబుగ నీరితమయ్యె నంబుజా
సనముఖహాని యందునను † శాశ్వతుండై తగునీగణేశునం
దున నిది యుక్తమేయగు శు † తుల్వినుతించెడు నీగణేశునే॥

చం॥ తగుగణనాథుఁడొక్కఁడె ఋతంబుగ మున్ననితెల్పువేదవా
 క్యగతినిజేసి యీగణవుఁ డయ్యజముఖ్యుల కాదికారణం
 బగు జగదీశుతా విధిము* ఖామరుల్లెఁ గ్రమంబుగా సృజిం
 నఁగఁబడిరమ్మహామహుని * మాయనెనిక్కముగా యతీశ్వరా!
 కం॥ అని పల్కెడు గిరిజాసుతుఁ డనుగాణాపత్యునినుడి* నాలించి
 సుధీ! ఘనుఁడార్యపాదుఁ డిటుప | త్కను వానింగుఱిచితానా*
 గిన్యక్తముగాన్॥ 30౯

కం॥ ఓగిరిజాసుత గజముఖుఁ డౌగణపతిరుద్ర పుత్తుఁ డగుటను
 నగుఁదా! నేగతిఁగారణముగ సుతుఁ | డేగతిఁ దనజనకుజనికి*
 హేతుతఁ గనెడిక? | 3౧౦

ఉ॥ కావున బ్రహ్మమే నిఖిల * కారణమైతగు భవ్యవేదవా!
 క్యావళి సత్ప్రమాణమున * నారయనీవనినట్టి పల్కుఁదాఁ
 బావనమైన బ్రహ్మమున * బాగుగఁదెల్పెడు బ్రహ్మవేతిము!
 ఖ్యావల హీనవాక్యనిచ * యంబునఁజేసి *సునిశ్చితంబుగా॥

చం॥ అనియనునార్య పాదుఁగని * యగ్గిరిజాసుతుఁడిట్లుపల్కుమీ
 దునుడియమింద్రనిక్కముగఁ*దోచెడు నైననునంకశూన్యడౌ
 జనుఁడు నిజేష్టదైవతము * సన్నిధికింజననెట్లు యోగ్యతం
 గనునొ వచింపుఁడంచనఁద * గన్యతివర్మ్యుడు వల్కునీగతికొ
 మ! వినుమోమూఢమనస్కు! బ్రాహ్మణకులా*విర్భూతివేదోక్తకృ
 త్యనికాయాచరణోత్సుకత్వము శిఖా * యజ్ఞోపవీతాదిధా |
 రణమున్విప్రతఁగూర్పు విప్రు*డుఁగృత*ర్థత్వఁబుఁదానితమా
 త్రీనెకాంచుజ్జమిధాత్రి*జహ్నధృతిచే*దానందుఁ బాపండుతక
 గీ॥ వేదబ్రాహ్మంబును బురాణ * వితతినింది తంబునగునట్టి కర్మం
 బు * ధాత్రిలోన! ముక్తిపదమునఁ గల యర్థ * మును నెఱుంగు!
 బుధున కొనఁరింపఁ జనదును * మ్ము నిజముగను॥ 3౧౧

సీ॥ దళచతుష్కమునరా * జలి హేమనిభమైన; యట్టి మూలా
 ధార * మనెడ చక్క! మునగజేసుఁడు వసిం * చును విద్రుమా
 కార; మైన స్వాధిపాన * మనఁగ నెసఁగు! వడ్డశబ్రాజిత *

చక్రింబునందున; జతురాస్యఃకైసగు దశదశ మగుచు
నీలవర్ణంబునఁ గ్రాలెడు మణిపూర; కాఖ్యచక్రిమునందు
హరివసించు

గీ. ద్వాదశ దశాధ్యమగుచునెం ధ యును బింగి భాభనోద్వన
నాహత ధ మనెడుచక్రి మందు నిరతంబు భూతచ యప్రభు
డగు రుద్రుఁడు వసియించుచు నిర్మి ద్మండగుచు 301
సీ. పోడదశదశాధ్యమై ధూమి శోభతోడఁ గ్రాలెడు విశుద్ధ
మనెడు చక్రిమున జీవుఁ డలరు గర్భారరుచియాస హాస
దశయు తమగునాజ్ఞాఖ్యమున మోపుఁ దాఁబరాత్మ 302

సీ. మేననెలావసించెడు జ మిగణనాథుఁడు దానశ్రీసుం
తైన బ్రయోజనంబు మహి నంకమున స్థభియింపదెన్నఁడు
దానివసించు జమ్ముసత తమ్ముఁ బరేశుఁడు వేయిరేకులం
జానగునట్టి చక్రిమున పర్యవీయామకుండయ్యు సాక్షియై 303
గీ. నిర్గుణుఁడు సచ్చిదానంద నిత్యరూపుఁడు నఖలాతీతుఁ డఖ
లాత్ముఁ డు నఖలోత్త ముఁడు నఖలవేద సంవిహి తుఁ
డగు నప్ప రేశుఁజింతింపుము విముక్తి నెనయఁగలవు 304

చం. యమివరుఁడీగతి నైలుప నగ్గిరిజా సుతుఁడాలకించి శీ
ఘ్రమె నిజచిహ్నమున్విడిత గన్గణ సంయుతుఁడౌచునగ్గురూ
త్తముఁడగు శంకరార్చనకుఁ దావరశిష్యతనంది పంచయ
జ్ఞములను బంచపూజనము సక్తిసోనర్చుచు నుండెనప్పట 3
హరిద్రాగణ పతిమత నిరసనము

గీ. వేగముగ నంతటనుహరి ద్రాగణపతి మతవివాది యగు
గణ కు మూరుఁడనెడు ముటియొకండరుడెంచి య మృస్మ
ర్మిందుఁ డి గాంచి కడురుష్టుఁడగుచు నీ గతిపభింబె 305
సీ. ఓయతివర్య! మీ రోపికతోడఁగా; భావత్య మత్తుమిదె
త్నఁగన యుక్తమని తెల్పి చిదకాల మునన్మండి సుమతీసం
సృడగు నీగిరిజా సుతునిదదాశి తులనాడ నిపుడుభి
త్తులఁగానోనర్చితి; రిదిమీతుఁడగునొక్క యుత్తమేగు వెంచిన

- శన్నువాదిగణగర్వఘ్నుని; గణకుమారాభిధుఁగా నెఱుంగుడు॥
- గీ॥ గణపతి మంత్రంబునందునఁ ♦ గలదె న్మూనా భావము వినుండు
తత్ప్రీతి ♦ పాదకమగు । మంత్రమునకుంగలట్టి స ♦ మంజస
మగు। నర్థమును సావధానమై ♦ యలరుమతిని॥ 3౨౨
- సీ॥ బ్రహ్మాండవిష్ణురు ♦ ద్రము ఖామరగణంబు; లకుఁ బరియు
నుపదే ♦ శకులయితగు భృగుగురుశేష ప్ర ♦ భృతులకు
నుపదేశ; కుఁడు నొక్కమాటు బా ♦ గుగవినుట నె విద్యల
నెల్ల స ♦ విస్తరంబుగ నెఱింగెడి వారిలో నుత్త ♦ ముఁడును
విశ్వ కర్తలకెల్ల ని ♦ క్కముగ జ్యేష్ఠుండును; బ్రహ్మలకుం
గూడఁ ♦ బ్రభవయితగు।
- గీ॥ నట్టి గణపతి ధ్యానింతు ♦ మమితభక్తి నతఁడు మానంస్తు
తులనెల్ల ♦ శాలకించి వేగమాకార్య వితతి ని ♦ ర్విఘ్నముగ
నొ శర్పుఁగావుతఁ బ్రీతిని ♦ నారతంబు॥ 3౨3
- మ॥ ఇదిమంత్రంబునకైన యర్థమగుదం ♦ డీశాన! కానన్మహిం
ద్రదివౌకః ప్రముఖాఖల ప్రజకు నీ ♦ దేవుండెకార్యాళి నె
ల్లదగ నేవ్రవ్వుఁడుస్కాండమందెసఁగుదె॥ ల్లంజాగతిన్ధ్యానమీ
త్రిదశాగ్రణ్యుని దిద్దియేసుఁడి విము♦ క్తింగూర్చునిక్కంబుగన్॥
- ఉ॥ పచ్చని పుట్టమునైయుని ♦ బాగుగఁదాల్చినవాని నాద్యుని
బచ్చని జన్నిదంబుగల ♦ వాని జతుర్భుజునిద్రినేత్రుని
న్విచ్ఛయవంద్య నావనవ ♦ నేజవిలిప్త హరిద్రునంకుశా
త్యచ్ఛసుడండపాశు నభయోజ్యువిఘ్నపునెన్నముక్తియా॥
- సీ॥ పీతవాసోధరుఁ ♦ బీతయజ్ఞోపవీ; తుని జతుర్భుజుఁడైన ♦ త్రుని
హరిద్రా చూర్ణవిభాజన్ము ♦ ఖార్జ్యోజా బాశాంకు; శధరు దం
డాభయ ♦ శయసరోజా నిఖిలబుధస్తవ్యునిఖిలామరాగ్రణ్యు;
నిత్యునింగణపతి ♦ ని నవిరతము భక్తితో నెవఁడెద ♦ భావించి
పూజించు; నతఁడు ముక్తుడనంత ♦ యముగఁ బుడవి॥
- గీ॥ నీతఁడే విశ్వమున కెల్ల ♦ హేతువగునా జముఖులంతస్వరూపులై
సంభవంబు నితనినొడియె కాంచి ర ♦ క్కతనవిఘ్ను! పతిని
సర్వ పితామహు ♦ భక్తిఁగొలుడు॥ 3౨౪

గీ॥ ఏకదందమురీతిఁ దుం ధాకృతిఁ దగఁ దప్తలోహంబుచే భుజం
దవ్యమునందుఁ జిహ్నుతుండగు వానికే ధలఁగునిక్క
ముగ విముక్తి ముఖోద్దళకుఁ బొసఁగదద్ది॥ 322

చం॥ అనవుడు సర్వవేదియు దయాభియునై తగునార్యపాదుఁడా
తనిఁ గనిపల్కె నిక్కరణిఁ దభ్యమునీవనినట్టి దప్పరా

త్మునకె సమశ్చయిం చెడు వి భుండతఁడాతఁడె విశ్వకర్తయూ
ననిశము సర్వనాముఁడు గణాధిపవాచ్యుఁడు నమ్మహేశుఁడే

గీ॥ అంశకంశికిని విభేద మమరకునికిఁ జేసి సర్వాత్ముఁడగుతాన
చెలఁగుదుద్రా సూనుఁడై సర్వోఘ్నసి షూదనుఁడు సర్వ
దుండును సర్వ సం స్తప్త్యుఁడు నయి॥ 323

చం॥ ఇలగణనాథ ముఖ్యులగు నేవ్రరుమోక్షము నందఁగోరువా
రలకూ భజింపనర్హులు తి రంబుగఁ గానిశ్రుతుల్పురాణమం
డలియునుదూతెశిష్టమిషు నంబుగఁదుండముఖాంకసంచయం
బెలమిమెయింధరించునరు నెప్పుడుఁగానఁదొఱంగుమంకముల్

గీ॥ పంచపూజా పరత్వంబుఁ బంచయజ్ఞ తత్పరత్వమునందియ
దైత్రనిరతుఁ డపయి 'బ్రహ్మహమస్మి' యం చవిరతంబు
నెదను భావింపుము విముక్తి నెన నెదీవు॥ 324

చం॥ కడుదయ నిట్టులయ్యతి శి భామణిపల్కఁగ నాలకించియూ
తఁడునురుభక్తి నగ్గురు ప దదవ్యికింబ్రాణమిల్లితాఁ బవి
త్తుఁడు నిలఁబంచ పూజనప డుండును దత్కృపనై విశుద్ధ
మా నెడఁదనువయ్యమిశు భజి యించుచునందె సుఖంబు
నెంతయన్ 325

గీ॥ గణకుమారకుఁ డిట్లు మ స్కరివరేణ్యుఁ చేత నిరసింపఁబడి
చన ష్టిప్రముగఁ బ రమగురునిఁ జేరి యంతహే రంబ
సుతుఁడ నెడు మతోక్తుండు వల్కనఁ ప్పుడిటుతాను॥ 326

ఉ చ్ఛిష్ట గణపతిమతనిరాసము.

సీ॥ యతివర్య! హేరంబ సుతుఁడను వాడనే; జనుదెంచితిని
గణేశ శమతమునిట నొంచితిరనుచు నా లించినిన్ను

జయింప; గణపతి మతమయు ♦ క్షమను చెల్లు! గాఢబ్రహ్మిణివి
మహా ♦ గణపతి మతమొక్క; కను హరిద్రాగణే ♦ శుని
మతము మ! శోక్మండు మతియును ♦ నుచ్చిష్ట గణపతి;
మతముమోక్షండు ♦ మతియునునవ!

గీ॥ నీతగణపమతంబు వె ♦ డియు సునర్ణ! గణపమతమును సంతా
న ♦ గణపమతము! ననంగ నాటుతెటగులకై ♦ వాగమమున!
గణపమత మొప్పునని చెప్పఁగా బడెదగ ॥ 33౪

గీ॥ ఇవియుఁ బదిరెండు తెటగుల ♦ నెసఁగెడుఁజామి! వామదక్షిణ
ములనెడు ♦ నామములను! వామమనజ్ఞానమార్గమై ♦ వజ్రలు
దక్షిణమనఁ గర్మపథంబు సంయమివర్యే! ॥ 335

శా॥ నేనుచ్చిష్ట గణేశు సన్మతము స ♦ నిష్ఠనృజింతున్యమి! ।
శానా! దక్షిణ వామమార్గము లజ ♦ స్రంభాక్కడొతీరు గా
దీనంగ్రాలుటఁజేసి ధాతినిస ము ♦ ద్వీపిచెనుచ్చిష్ట వి
ఖ్యానంబాదిని దీనికి సన్మతము సే ♦ వ్యంబిద్దియేసుమ్మిలన్ ॥

గీ॥ పాశమంకుశమును గదా ♦ భయములుఁగర! వనజములనొప్పు
గ్రాలువా ♦ నిని ద్రిణయను! మహిత తుండంచలనిపీత ♦
మధుకు భుజచ! తుష్టయుగణేశుని భజియిం ♦ తు నెపుడేను!

గీ॥ మహితమఃపీత నిఘ్నవా ♦ మమగు నంక! మునరహించెడు దేవి
ని ♦ పుమెఱుఁగొగి! లించి తుండమున భగము స్పృశించు
వాని! భక్తినశ్రాంతమును గణ ♦ పతిని గొలుతు ॥ 33౮

మ॥ అనుచుం దక్షిణవామమార్గములను; ధ్యానంబు ధాత్రింగ్రమం!
బునఁ జెప్పంబడె నంగమంగియునునై ♦ పొల్పారు నీరెంటనె!
పును వామాతిశయంబెక్రాలుటనుకొ ♦ ప్పూజమ్ముజీవేశులం
దునఁ బోలెనతతైక్య సిద్ధియతిసం! దోహద్య! వీక్షింపఁగన్ ॥

ఉ॥ కావున నిట్టి సన్మత యు ♦ గంబును కైకొని కుంకుమంబునా!
దౌవర ఫాలమందలది ♦ యాత్మ కథినముగా నెసంగు క!
ర్మావళి నాచరించుచు గ ♦ ణానిపుఁగొల్పుచు నిట్టి సన్మతం!
బీషనుధం జెలుగదను! చెంతయు సంతసమున్వహించెదన్ ॥

గీ॥ మఱియు నీమతమందు ధ + ర్మమొకఁడెసఁగుఁ బురుషులెల్లను
నొకజాతియు రమణులిల॥ నెల్లనొక జాతియాటచే॥ నెల్లనాతు
లును॥ బుడమ సంతతికి భోగ్య + లన యతీంద్ర॥ 3౪౦

చం॥ పురుషుల కంగనాతతికి + బొందువియోగమును న్మహిన్యతీ
శ్వర! దురితంబుఁ గూర్చు ని + జంబుగనీఫెకితంఁడెనాథుఁడం
చరయఁగ లేదు సుమ్మొక నియామకమెన్నఁడుగానియుంబర
స్పరవరసంగజంబయి యెసంగు ముదా ప్రియ ము క్షియైతగుఁ
కా॥ ఆపందాత్మకుఁగాగణేశ్వరుని బ్ర + హ్మదుర్లదంశోద్భవు॥
ల్లానాజ్ఞాయమునందుఁ దెల్పఁబడెను॥ త్కర్మంబుగాఁగన్గణే॥
శానుల్పార్థి గణస్వరూపులు నజ + స్రంబైన మీకుంబ్రాణా॥
మానీకం బని యంశకంశికిని భే॥ దాభావమానానుషి॥

చం॥ యమికులవర్య! రుద్రుఁడుగ + శాధిపరూపుఁడెకానియొండుగా
దు మహి“నకర్మణా” యనెడు + తోరపువేడనదు క్షిచేతఁగి॥
ర్మమునకు మోక్షహేతుతవిరాజిలుఁ ద్యాగసహిష్ణుతాదిచి
హ్నములనుగూడువృత్తియుఁదనర్పు విము క్తికిఁగారణంబుగఁ॥
కం॥ ఈదృగ్స్విత్యవలంబన! మోదండీశ! యనుకూల + ముచ్చి
ప్రగణేట్రాధుమతంబున కగుటను॥ మేడినినిదె ము క్తిరతస + మి
తికిఁగొనఁదగుఁ॥ 3౪౧

సీ॥ అనిపల్కు హేరంబ + తనయునితోనిట్లు; పల్కు సంయమి
సార్యభౌముఁడంత॥ సురగ్రోలఁగారాదు + పరనారిగవయ
రా; దనునివి మొదలైనయట్టి బహుని॥ గమవాక్యములచే +
గడునింద్యమగుదాని; నూనిన మతమును + నొగిసుఖంబుఁ
గోరువారలు కడు; దూరంబుగాఁద్రోయ;వలయును మఱియుఁ
దత్తవిదుఁడగుయ॥

గీ॥ తివరునకెతా ‘నకర్మణే’ + తి శ్రుతివచి యించు మోక్షంబుఁ
గాని మ + హిన్నురాపుఁ దుఁ బరనారీతాత్మకుం + దునగు
పాప కలితునకుఁగాదు సూపె ని + క్కముగనెన్న॥ 3౪౨

సీ॥ మద్యపానాదులొ + నుదఁమంబులచేత; ము క్తిఁగొంత మొట

చు ♦ మురిసిపలుకు! తెన్నదౌప్యమెయకాన ♦ హీనదుఃఖము
నిచ్చు; గాన నీమతము శీ ♦ శ్రుముగ వీడి! భూ సుపర్వల
వాక్య ♦ ముల వారిదయచే వి; నిష్క్రూతిఁ జేసికొని నిగ
మాధ్వ! గాములుఁ బంచపూజామనస్కులుఁ బంచ; యజ్ఞాది
నిరతులు ♦ నగుచుమీర!

గీ॥ అనిశమాధార ముఖ్యంబు ♦ లైన చక్ర! ముల గణేశదుల
నుధ్యాసమునొనరించు | చునజపామంత్ర నిరతులౌ ♦ చును
విముక్తి! నందుఁడీడెందముల సంది ♦ యంబువీడి॥ 3౪౭

గీ॥ అనుచు యమివర్మ్యుడు వచింపఁ నాలకించి రయమున ద్విజాను
మతిని హే! రంబసూను! ముఖులు కృతనిష్క్రూతులయి యొ ♦
ప్పుచు యమింద్రుఁ గొలిచితద్దయ విప్రతఁ ♦ జెలఁగితపుడు॥

నవనీతశుభ్ర సంతాన గణపతి మతత్రయ విధమనము

గీ॥ అంతమిగిలిన మూఁగుర ♦ య్యతివరేణ్యు! చెంత కేతెంచి
మొక్కివ ♦ చించిరిట్లు! దేవ! జగమెల్లను గణప! తి స్వరూప
ముగను భావించుమెప్పుడు వి ♦ ముక్తిగుఱిచి॥ 3౪౮

గీ॥ ముక్తినిరతులకెల్ల సంత ♦ పూజ్యమైన! యామతత్రయమును
నెట్టు ♦ లీరలు నిర! సిందితిరొ తెల్పుఁడనఁగ వ ♦ చించెసం
య! మీశ్వరుఁడు వారిగుఱిచి తా ♦ నివ్వధముగ॥ 3౪౯

గీ॥ కడుమూఢులీరల ♦ క్కారణంబుననిశ్చి; తంబగు శాస్త్రత ♦
త్వంబు వినుఁడు! పుట్టెఁ బూర్వంబునఁ ♦ బూరుపాధిష్ఠిత;
యగు సత్ప్రకృతికి మ ♦ హత్తునుండు | కలిగెదానికి నహం ♦
కారంబు; త్రిగుణాత్మ; కమగు నద్వియైర్దుద ♦ కంజజహరి
రూపమై తగెనందు ♦ రుద్రపుత్తులుగణే; శుండుఁ గుమారుఁడు
భైర ♦ వుఁడు ననంగ॥

గీ॥ ఖ్యాతినింగని స్వస్వాధి ♦ కారనిర్వాహణ నిరతులౌచు ధాత్రిఁ
బూజ్యతమగాంచి రందుగణపతికమరనృబృందసాధ్యకార్య
ములనాదిపూజ్యత ♦ క్రాలుఁజుండు॥ 3౫౦

గీ॥ కాననాధారముఖములఁ గణపతిఁ ధి! విష్ణుజీవపరాత్ముల ♦ విపు

- లనిశ! ముదగుభజియింపఁదగు జ్ఞానముపొసఁగనియె! డనిను
హరి గణపు శివు మృతానిఁగొలువ! 329
- మ॥ అనుచునైనయమివద్యుఁడవినితా॥రవీరభద్రదామల॥ య్య
నఁ జిహ్నుంబులనెల్ల వీడియమి శి + వ్యత్యంబునుంజెందితు॥
ప్రినినదైతమతాభిమానమునున + క్షీణంబుగానందిధా॥
తిని బంచామరపూజ నాదిరతులై + దీపించిరెంతేనియు॥
శా॥ శ్రీమచ్ఛంకర సంయమింద్రుఁడిటుకాం + చీమండలస్థపజా॥
స్తోమంబునన్యవశంబుఁజేసి విబుధ + స్తుత్యంబుగాఁగాంచిపూ॥
ర్ణామోదప్రదమై తనర్చుపరవి॥ ద్యాంఘ్యోర్హమాచితము॥
స్థిమీఱనచియింపఁజేసియటఁజే॥ సెదేవి కర్పన్విధి॥
- మ॥ యమివద్యుండు నిజాంఘ్రివారిహసే॥ వాఙ్గాతాంధ్రప్రజా॥
సమితిస్సత్యపజూచి వేంకటనగే + శాసుంగడున్న క్తిధ్యా
నముఁ గావించి విదర్భరాజ్ఞగరికా + నందంబుతోఁజేరిభూ॥
రమణార్చంగొని భైరవార్చకులన + ర్త్వప్రజ్ఞలంజేసెఁదా॥
- దిగ్విజయార్థ మాచార్యుని కష్టాటదేశ గమనోద్యమము.
- కం॥ కర్ణాటదేశయాత్రా॥ నిర్ణయుండగు సంయమింద్రు॥ నింజూచి
విదార్యాఞ్ఞోధిమేఖలాపతి॥ తూర్ణంబుగ మ్రొక్కిభక్తితోనిట్లు
పల్కె॥ 330
- చం॥ యమికులసార్వభౌమ! వినుఁడాదృతితోడుతనా నుడింబ్రయా
ణము నిపుడీ రొనర్పఁగ మ + నంబున సెంచిన దేశమద్దితా॥
సమిత కపాలిభక్తయుత + మైతనరారుటమికగమ్యరూ॥
పమగునటెట్టుతా ననినఁ + బల్కెదనేఁగనినంత వట్టను॥
- చం॥ శ్రుతులయెడన్వహించెదర॥ సూయజగంబులకెల్లదామనా
రతమును హానిగూర్పఁగఁగ + రంబుసముత్సుకతన్వహింతురం॥
చితుల యెడన్విరోధము వి + శేషముగా నెదఁబూనుచుందుర॥
కృతమున మీదుసద్యశము॥ గాంచిసహింపరటంగపాలికుల్॥
- గీ॥ ఇట్లుధాత్రిధవుఁడు వచి + యింపఁగవిని యొగినధిశ్యసుధన్వ
జై + తగుసుధన్వ॥ డనె యతీశ్వర! త్వద్భక్తుఁ + డనయినేనె॥

- సంగ నేటుదుష్ట భీతినో ♦ సంగుననుచు! 3౧౯
- కం॥ సకలాశ్రవయుతుఁడైతీ! రథకరాగ్రిణియంత పెడతలఁ ♦ దగ
నోగిఁ గాపా! లికజాలము గెలువఁగనది! క్రకచాఖ్యైకపాలిదే
శి ♦ కవసుఁడు విశితాఁ 3౨౦
- ఆ॥ వె॥ వల్లకాటిభూతి ♦ నెల్లమేననలంది! కేలశూలముంగ♦ పాల
మూని! తన్నుఁబోలురీతినున్న పల్వరతోడ! వచ్చిపలికెదండి
వర్మఁగాంచి! 3౨౧

క్రకచుఁడను కాపాలికునితోడి వివాదము.

- ఉ॥ మేననుభూతిదాల్చితిరి ♦ మీరిదియు క్తమెకాని పావనం
బైనక పాలముంగరము ♦ నందునఁ బూనక హేయఖర్పతం
బూనితిరేల? యెక్కరణి? నుర్విఁగపాలిభజింతురీరు? మీ
పైనదయాపయోధియగుఁభైరవుఁడెట్లు కృపన్వహించెడిఁ 3౨౨
- గీ॥ రుధిరయుత మానవశిరస్స ♦ రోజములను! మద్యమున భైరవ
సవర్య ♦ మహితభక్తిజేయకున్న యెడం బ్రహ్మార్షింఁచు నెట్లు?
స్వసమయాను మతోనొప్పభవ్యుడతఁడు! 3౨౩
- మ॥ అనుచునై భరవతంత్రితత్వమునున ♦ య్యత్యగ్ర్యసాన్నిధ్యమం
దున నాతండు వచింపఁగావిని సుధన్వండాతనిం “దుష్ట”యం
చును నిందించి నిజాధికారి పురుషస్తోమంబుచేఁ ద్రోయఁజే!
సెనొగిన్నతృభనుండి దూరముగ విస్తీర్ణంపుఁగ్రోధంబునఁ 3౨౪
- కం॥ దానన్భృకుటీభీతిక! రాననుఁడయి పెడవులదుర ♦ నతఁడు
పరశువుం బూనియొగిమిశిరంబుల! నేనటకకపేరనుండు ♦ నే
యనుచరిగెఁ 3౨౫
- చం॥ ఇటులతఁడాత్మవాసమున ♦ కేగిలయాంబుద భీకరాభటు!
ల్పటుగతితోనొనర్చుచుఁ గృపాణముఖాయుధధారులౌచు నెం
చుటకునసంఖ్యలౌచునున ♦ నూనరుపాంతరులౌపాలురం
బటురువఁబంపె భూసురుల ♦ పైకిరయంబునఁదజ్జఘాంసచే!
- ఉ॥ శారలఁగాంచి భూసురుల! వార్యభయాకులు లౌటఁగాంచి వే!
దాతఁడునున్నిషంగియును ♦ ధన్వియుఁగంకటియున్మహారథ!

- తొరమణోత్తముండననె † సంగుసుఖన్వడు సాశుగుండునై,
భూరితరంపురోషమునఁ † బోయికలంచెశరాళివారలఁ॥
- చం॥ అరితతితో సుధన్వడురయంబుననొక్కటఁబోరుచుండభూ!
సురహననార్థమింక నొక † చోగ్రకచుండవినీతుండంపన!
త్వరముగనే గుడెంచిరని † వాహ్యులువేపుసాయుధుల్యతీ!
శ్వరునెదఁ గొల్పుచుండెడు ద్విజన్ముల చెంతకురోషయుక్తులై॥
- గీ॥ శమివరానీకిసకాశమునకేగు దెంచునట్టి కపాలభృ † త్సంచ
యంబు దూరముగఁ గాంచి వ్యధితచి † త్తులయివిప్రు లెల్ల
శంకరగురునాశ్ర † యించిరపుడు॥ ౩౨౯
- చం॥ అసిముసలాదికంబులగు † నాయుధపాళినిబూని పాటుల
న్వేసవధియింపఁగాఁ దలచి † విస్తృతమారుషతోడనట్టహా!
ససమితిఁజేయుచుండనదు † సన్నిధిఁజేరినయాకపాలుర!
నృసితముఁగానొనర్చెయతి † వర్షుడు రోషభవాగ్నిచేనొగిఁ॥
- గీ॥ పుడమి తేడును నొగిహేమ † పుంఖములగు తనశరంబులచే
ఖండితములగునరి వడనజలజప్రతిచేతఁ † గదనమహిన!
బంకరించియతికడక † లరుచువచ్చె॥ ౩౩౦
- గీ॥ అంతగ్రకచుండు దనవారు † హతులగుటయుఁ జెక్కుచెదరక
ద్విజులెల్లఁజెలఁగుటయును † గనికడువివృణ్ణచిత్తుడౌ † చునొగి
మస్కఁ దివరుచెంతకు మరలన † రిగె నతిరుష॥ ౩౩౧
- చం॥ ఒగిఁగనె దీవుసుమ్మించట † నోకుమతాశ్రయ! నాప్రభావము
నృగఁగొని తిడ్డెయిప్పనికి † బాగుగనర్హఫలంబునందె దం!
చుఁగరమునంగపాలమును † జోద్యముగాఁగొని తాక్షణంబుక
న్నుగవనుమూసిచేసెనుఘ † నుండగుభైరవుఁగూర్చిధ్యానముఁ॥
- ఉ॥ భైరవ తంత్రవేదియుఁ గ † పాలియునొక్రకచుండుధ్యానమీ!
తీరున సల్పఁగానొగి సు † ధీవరులక్కజమండ మద్యసం!
పూరితమై కపాలమది † పాత్రాద దర్థముఁకోలిశిష్టమా!
వారుణినుంచి లోదలచె † భైరవునాక్రికచుండువెండియు॥
- ఉ॥ మోలఁబ్రసన్నుడయ్యెహుర † భుష్టువహేలి సమస్ఫురజ్జటా!

జాలి పృథుత్రిశూలి నర † సంచయశీర్షకపాలమాలి మ
ర్యాలి భయప్రదాతి విక † తారవయుత్పకటాట్టహాససం
శాలి మహాకపాలి క్రక † చపగ్ధితుండు తలంచుమాత్రలోకా

గీ॥ క్రకచుఁ డవ్వేల్పునకు బ్రహ † ర్షమున నెఱఁగి । త్రుంపుము
భవత్సుభక్త వి † దోహినితని దేవ! యననాదు నాత్మయఁ
దేవిధిసప రాధివైతని యతనిశి † రంబెత్తుంచె॥ 32౬

గీ॥ పరమగురుండంత సంహార † భైరవునకు! నమితమగుభక్తితోఁ
బ్రణా † మములసల్పి వినయమెసఁగంగ నెల్లరు † వినుచునుండఁ
బలికె నవ్వేల్పుతోయుక్తి † కలితముగను॥ 32౭

సీ॥ స్వామి! యిమ్మహివేద † సంచయంబునఁ బురా; ణములందు
నెట్టి క † ర్మము వచింపఁ । బడెనొ దానినె మానఁపుడువిధి
గాఁజేయ; వలెనెప్పుడునుభక్తి † కలితముగను! గర్మంబుచేతనే
ధర్మంబుద్విజులకు; సాధ్యమాననినాదు † సన్మతంబు! ధర్మంబు
చేదురి † తంబులెల్ల నశించు;నఘహానిఁ జిత్తంబు † నమలి
నమగుఁ ।

గీ॥ జిత్తము విశుద్ధమగు నెడఁ † జెలఁగువేగ! నాత్మసాక్షాత్కృతి
తగన † టంచునెల్ల! విపులసదస్సులందేను † విపులరీతి! దెలి
పితిని తెల్లరకుండగఁ † దెలియుభంగి॥ 32౮

ఉ॥ అంతట సీదుభక్తుడన † నాక్రకచుండు దుష్టదుష్టుల
న్బంతముమీఱఁ బల్కుచు న † భాజనభాజన మిద్దికాదటఁ
చెంతయుఁ గోప మొప్పుగన † హీనతఁగొట్టిరి మామకాశ్రవు
ల్బంతయుమేల్మిలేమిఁగ్రీక † చుండునునాగతుఁజేసెనిన్నుదాకా
కం॥ ఈకయిసత్య మసత్యము । నోపరమదయానిధాన ! యొగి
సీవె మది । స్తోమిపక తగనారసి । యాపయిశాసింపుమానను
నందటు నెఱుంగన్॥ 3౨౦

చం॥ ఇటుయమిచంద్రముండువచి † యింపఁగ భైరవుఁడిట్లుపల్కు సీ
విటకుయతీంద్రశత్రు! మ † హీసురులన్నియమించివేగఁబ్రో
చుటకరుదెంచినట్టి సువి † శుద్ధదయుండగు శంకరుండవె॥

ప్పటికిని బూజనీయుండవు † భాసురవేదపదార్థగుండవు † ।

కం॥ నీచేగృతమగుకర్మము! నాచేతంగూడదగనో! నర్పబడినయి
ట్లేచెలగుఁగాన బ్రాహ్మ । జ్యాచారతఁగూర్పుమీద † య
స్వీరికొని † । 3౮౨

గీ॥ వికలమగు కలియుగముద్భవించినంత! నేయతీశ్వర! వారల †
కిచ్చవచ్చు! మాదీనియ్యెను వృత్తి నే † మంత్రబద్ధు! డనంబు
తోచితిఁగాని బాధ విధిగాదు! 3౮౩

సీ॥ అనుచు సంయమివరే † ణ్యునితోడఁబడికిఁజై; రవుడత్తజిన
గోచరత్వముగ నె! నమ్మహామరునివా † కృష్ణులనాలించి;
కాపాలికమతాను † గతులగువటు । కముఖులెంతయుభీతి †
గని శంకరయమింద్రు; పదకంజయుగళికి † బదియురెండు!
తెఱఁగులనెఱఁగియో! దేవ! మూఢులమైన; ముముక్షువుఁడీ
రాదరమునననుచు॥

గీ॥ దీనులైవేడఁగాఁ గృపా † భియగు శంక! రయమిదయు బావ
నులఁగవా † రలనొనర్ప! శిష్యులకునాజ్ఞనిడ; సర † సిజపదా
ది! శిష్యులునుదేశికానుజ్ఞ † శిరములఁగొని । 3౮౪

ఉ॥ వేకువఁగ్రుంకఁగోరునటు † విప్రసదధ్వగుతానటుల్త్రిసం ।
ధ్యాకరణవ్రతంబు సత † తంబుదృఢంబుగ నూనునట్లుగొ!
రీకమలాప్తవిఘ్నపహ † రిప్రమథేశులఁ గొల్చునట్టుల!
వ్యాకులచిత్తుతానటుల † వారి నొనర్చిరివత్సులైకడు † ।

కం॥ వారును శంకరగురుపద! నీరజయుగమువత్సభక్తినిబావను
లై! మీఱినతులఁ జేసివెనె । ధారుణిదాశెల్ల శిష్యుల † తంగని
రెలమి † । 3౮౫

గీ॥ అంతనచటికిఁగడుదారు! జాకృతియునునట్టికాపాలికుండొక్కఁ †
డరుగుదెంచి! శిష్యవర్యులనడుమనా † సీనుడైన । శంకరయ
మిఁగనియనెని † శృంకనిట్లు॥ 3౮౬

సీ॥ బడికింపఁగలదెకా † పాలికమతమందు; న్యూనత్వమునునుతి †
యొక్కనుతము! నందునాధిక్యంబు † నక్కటవటుకాదు; లుని

జమతభ్రష్టతనుగనిరిట! జాత్యభిమాన సం + సక్తులౌటను
నాకు; జాతితోడుతఁబ్రయోజనములేదు! దేహంబులెల్లభౌతిక
ములౌటనుజేసి; జాతిభేదముఁజెప్పఁజాలఁడెవఁడు!

గీ॥ గానమాకుఁ బ్రమాణము + ల్లావు బ్రాహ్మ! యత్వముఖజాతు
లెపుడునె + న్నంగరెండ! జాతులెసఁగెడుఁజుండు స్త్రీ + జాతి
యనఁగఁబురుషజాతియుననఁగనీ + పుడమిలోన ॥ 3౮౮

మ॥ పక్షికూనందము దేనిఁగూడుటనుసం + ప్రాప్తింఁచునోయట్టిభా
వుకమా హేతువుఁబట్టి శ్రేష్ఠమయ్యె + ప్సంఘామినీజాతియిం
చుకయుంగమ్యుదిద్దగమ్యయనుచీ + త్తోణిన్విచారింపనే!
రికినింగూడదు సమ్మతింపము పర + స్త్రీసంగనిందోక్తిని ॥

ఉ॥ ఎల్లఁ స్వీయలేయగుదు + రీక్షితిలోయమివర్య! కూడుట!
స్థలయఘంబుకల్గుట త + గన్ప్రమదంబును బొందజీవుఁడు!
దెల్లముగాఁగఁజర్మమును + నిత్యముఁజర్మముతోడఁగూర్చియే!
యల్లరినందుఁ?దృప్తియిదె + యాఁజమిజీవునకెన్నముక్తిగ!

ళా॥ నారీపూరుషసంగతిం గలుగునా + నందంబెయ్యభైరవ!
శ్రీరూపంబగు దేహపాతమునఁ దు + ప్పింజీవుఁడవ్వేల్పునే!
చేరున్మోక్షమనంగనిద్దియె యమి + శ్రేణ్యగ్రణీ! కావున!
స్మియం నైకొనుఁడి మతంబునొగిఁబే! ద్విన్విష్యసంఘంబుతో ॥

చం॥ అనవుడుసంయమిం!ద్రుఁడిటు!లాతనిఁగాంచివచ్చింఁచునొనిజం!
బునెవచియించి నాఁడవిటఁ + బొందికతోఁపఁగ నీదుతల్లియె!
వ్వనిసుతయోవచ్చింపుముధృ! వంబుగ నావుడు “దీక్షితుండునా!
జననికిఁదండ్రి” యంచతఁడు! సంయమివర్యునితోడఁదెల్పుగ!

ఛ॥ అతఁడెట్లు లిమ్మహినిదీ! క్షితుఁడయ్యెనొ నీవొగిన్వ + చింపు
మనుచునాయ్యతిపుఁ డతనినడుగఁగనీ!గతివాతఁడుదెల్పఁదొడఁ
గెఁ + గాతుకమెసఁగ!

3౮3

జ॥ తాళముఖావసీరుహగ + తంబగు మద్యమురాహరించితా!
గోలఁడుసుంతదానిఁదన + కున్సవిత్వమదెంతయున్నమా!
ర్థాలికినమ్మునెప్పుడతఁ + డక్కతవన్మహిదీక్షితుండునా!

గాలలిఁగాంచెఁజమ్ముజనఁకాండము తన్నునుతింప నెంతయుఁగఁ
 గీ॥ యతికులవరేణ్య! యాతని ఁ సుతయెనాడు! తల్లి యానంద
 ముంబొందఁ ఁ దలఁచిచెంత । కేగుదెంచిన వారికిఁ నెల్లమేని ।
 నిడితనుపుచుండునాపె యె ఁ ప్పడునువారి॥ ౩౯౧
 గీ॥ అవని నన్నునున్నత్రభైరవుఁ డటంచు । జనులుపలికెడరనఘ!
 నా ఁ జనకుఁడును సు । రాకరుండనఁ బరఁగు డి ఁ వౌకసు
 లును! మద్యగంధమునఁ జలాయ ఁ మానులగుట॥ ౩౯౨
 గీ॥ కానఁ బూజ్యుడఁజుడి సత్కు ఁ లీనుడనగు! నేను మీకెల్ల
 రకు సమీ ఁ చీనమైన! యీమతంబు నె కైకొని ఁ నీమమువిడి!
 నిర్భరానందముఁగనుండు ఁ నిర్భయులయి॥ ౩౯౩
 గీ॥ అశుచుఁ బల్కెడు కాపాలి ఁ కుని గుఱించి పలికె సంయమి
 వర్యుడి ఁ ట్టులిఁకనింత! నుండి చరియింపుమీ మహీ ఁ మం
 డలమున! మూఢ! కాపాలిక! యథేచ్ఛ ఁ ముగను నీవు॥ ౩౯౪
 గీ॥ రసనుదుష్ట మతస్థులౌ ఁ బ్రాహ్మణులను! దండనమొనర్ప నే
 నాగ ఁ తుండనైతి! గాని యెరులను శాసింపఁ ఁ గాదుకాన!
 దూరముగఁ బొమ్ము తగదు నీ ఁ తోడఁ బలుక॥ ౩౯౫
 చం॥ యమివరునోటనీనుడి బ ఁ యల్పడు నంతనె శిష్యులెల్ల దు!
 ప్తమతిని వానినెంతయు వెఁసన్లడు దూరముగాఁగఁ బట్టి లా!
 గిమహిఁ బడంగఁ ద్రోచిరతి ఁ కిల్బిషమా మతినంత వీడి య!
 య్యమివరశిష్యవత్త్రునిచఁయంబువహించుతునుండెనాతఁడున్॥

చార్యక పతఖండనము.

గీ॥ అంత నాశ్రవ విరతి తఁ న్నావోంపఁ! బ్రమథ సంపృతుఁడౌ
 ఖండ ఁ పరశుఁబోలె! వజ్రులు సంయమి వరునిఁ జా ఁ ర్వాకుఁ
 డొకఁడు! దూరమునఁగాంచి తలఁచెనీ ఁ తీరుగనెడ॥ ౪౦౦
 సీ॥ అక్కట! దేహము ఁ ఖ్యాతీత శూన్యాత్మ; వాదుకౌమూర్ఖు
 లీ ఁ వసుధ నెల్ల నావరించిరివారి. ఁ దాసంగతినిజేసి; యన్యు
 లుఁగడు మూర్ఖు ఁ తైరికాన! మాకుఁగూడను దుష్ట ఁ మతి
 యగుఁ జేరిన; నైశనఘ వాదితో ఁ నగ్గిచారి! యగునట్టిసన్యాసి!

యటనుండెనొక్కడ; య్యతియెట్టిచో యిప్పుడరయవలయు!
గీ॥ నాకతఁడు లేశమేని వి + వేకవంతుఁడైనటులఁదోచెనేనియ +
వానియెదుట! నుండి భాపింతుసుంత లే! కుండెనేనిఁ జనద
వచ్చిన తెఱఁగున + సత్వరముగ॥ రం ౨

కం॥ అనుచిటులాతఁడు డెదఁ బునఁ గడుయోజించి వేగ + మున
మస్కరి నా! ధుని సభఁజూచి యతీశా! నునితో వచియించె
నిటు జనుల్వినిమెచ్చన్॥ రం 3

సీ॥ యమివర్య! నీవు త + త్వము నెఱింగితివేని; మోక్షలక్షణముఁ
దె + ల్పుము తగుగతి ముందు నాదువివేక + మును దెల్పెదను
విను; మఱొదిరూపియై + యలరుజీవు! నకు దేహలయమెయె +
న్నఁగమోక్షమగుఁగాని; వేతెద్దియుంఁగాదు + వెట్టులు మృతి
నందినదేహియి + లందనువును వెండి; యును బొందిచేరు నం +
చును వచింతు!

గీ॥ రద్ది నిక్కంబుగా దబ్బి + యందులయముఁ గనినధునులకు
మరల నా + గమనమొదవు! నెడలమృతుఁడగు వాఁడును +
బుడమిఁబుట్టుఁ గానదేహికి మృతియె మో + క్షంబుసుండు॥

ఉ॥ చచ్చిన యట్టివారికిల + శాస్త్రముఖంబుల నాచరించుచో!
హెచ్చుగఁ దృప్తికల్గునని + హ్రీని దొఱంగివచించు మోక్షుల!
స్మెచ్చుగవచ్చు స్వర్గమును + నిర్భరమా నరకంబుఁ బుణ్యుల!
త్యుచ్చతరాఘముల్యునఁ నొందెదరంచును బల్కుచుండఁగో॥

గీ॥ పుణ్యులును బాపులును స్వర్గ + మును నరకము! బొందిని
దొఱంగి నంతనే + పొందితదను! హాప సుఖ కష్టములను వ +
దసనటఁగని యవి తఱుగధాతిఁజేరుదు + రందురహహ!॥

గీ॥ స్వర్గసుఖమును నరక క + ష్టంబనంగఁ గలదె యటకంటె
నింక నొ + క్కట సుఖంబు! వసుధఁగనువాఁడు పరఁగుఁడా +
స్వర్గియనఁగఁ గేళ భోక్తయె సుమినార + కియనఁగని॥

ఉ॥ వృక్షమునుండియింక నొక + వృక్షముఁజేరెడు పక్షిఁబోలేదే!
వృక్షముఖంబులెల్ల నుల + యంబునుభూతములందఁబొందఁగా!

నాక్షణమందె జీవుడగుర ధీయంబుననేగడు నొందుచోటికి
 స్వతః సంమవాకొనుట ధీపుగునట్లు పొసంగదెన్నడున్ ||
 గీ॥ రూపయతహాటచే నేగ ధీనోపుఁబట్టి గాని జీవుడనన్లుటా
 త్రాశమట్లు రూపహీనుండగుటజేసి యోపడరుగఁ గాన
 మాదుగుతందె యుక్తమగుఁజుమ్ము || శంకర

కం॥ అగుమంబల్కెడు చాత్రా కుని నవలోకించి యోగి ధీకుం
 బరుడీరి తిని బల్కెనెల్లరును విని ఘనమగు సద్భక్తివజ్రం
 గాదానచటన్ || శంకర

సీ॥ శ్రుతిబాహ్యమగు నీదు ధీతమట్లుగావున; వినుమీవు నా
 మతం ధీబును దగుగతిఁ బరమాత్మ నాగఁదె ధీబుడు
 జీవుడదేహా; ముఖ్యంబుల విభేదముంగను నెడ నాతం డెసర్వ
 భూ ధీతాంతఃకరణ సాక్షి; యె యొప్పి కూటస్థుఁ ధీవఁగఁ
 బరఁగు నంతఃకరణవృత్తి ధీయందుఁగూటస్థుని; దగు భానమే
 జీవుఁ ధీవ నెఱంగు ||

గీ॥ నపుడంతఃకరణవృత్తి ధీయెంతయునువి శుద్ధమై లింగదేహం
 బు ధీసోలఁజేయు నపుడ జీవత్వవిభ్రాంతి ధీహీని జీవు నక
 గునని తెల్పునెల్లనా ధీమాయములిల || శంకర

గీ॥ దేహపాతమున నె విము ధీక్రియగు ననెడు నీదునుడియ్ర
 మాణమా ధీవేదమునచి యించె జ్ఞానంబున నెముక్తి ధీయం
 చుఁగాన నతఁడుయత్నింపవలయు జ్ఞా ధీనంబునంద || శంకర

సీ॥ జ్ఞానాన్ని యెవ్వరి ధీకర్మంబులను నెల్ల; దహియించునో సనా
 తసమయితగు బ్రహ్మంబువేగ వా ధీరలు చేరుదురటన్న;
 నుడియమానంబంచు ధీనుడివేదేని నీనుడిమాత్ర మె ధీన్నిక
 నెట్టులందెచు?; మిగులఁగుచ్చితమనఁ ధీగునుగాదెయన్ని చే
 స్థూలదే ధీహము దగ్ధమైసను; జీవుండు లింగ విధి జీవుండగుచు

గీ॥ నరుగు బకలోకమును గూర్చి ధీయరయమాన ముగఁదన
 రెడి జ్యోతిష్టోమ ధీముఖ్యవాక్య గణించట జీవుడేగుఁదా
 గడ్డిజలగ ధీపిడి పింకొక మొయికింఁచు ధీబలిశ్రుతియె

ఉ॥ వానికి నైసుతాదులగుఁ జ వారలు శ్రాద్ధముఖార్హ కృత్యసం
తాన మొనర్పఁ గావలయుఁ దారుణమై తగుప్రేతతన్వడం
గానురుపుణ్యలోకములఁ జ గాంచఁగఁబిండములన్లయాదిని
ర్వాణమునందసీదగుఁ బుఁరాణములందిటు తెల్పఁగాఁబడె॥
గీ॥ లక్ష్మతంబునఁ బదునేడు జ నంశములనె సంగులింగతనువుతో
విఁ హంగమట్లుఁ చనును జీవుండు పఁలోకఁ జ మునకటంచు
రూఢిగాఁదెల్పఁబడెఁగాన జ మూఢ! చనుము! రంగ
చం॥ యమివరుఁడిట్టులాడవిని జ యాతఁడు వేసముబాసనంతవే
గముగఁ బరిత్యజించి యవి జ ఖండదయాంతరుడైన యగ్గురూ
త్తమునిపదద్వయంబునకుఁ దానురుభక్తిని మొక్కితత్సుకో
శముల భరమ్ము మోసెడుల జ సన్మతి రాజిలెనంతనుండియు॥

సాగతునితోడి వాగ్వాదము.

గీ॥ అంత బలిసిన మేనితోఁ వింతదోచు సాగతుండొక్కడయ్యరి
సత్తముకడఁ కడుగుదెంచి ప్రణామమ్ము జ లాచరించి పలికె
నల్లరుఁవినఁగని జ ప్పగిడినపుడు॥ రంగ

చం॥ యమివరఁ మూఢభావమునఁ జ నక్కటఁ యాజనమెల్లగర్భశీ
లమగుచు నుండఁ జూడఁగఁజె జ లంగదుభాతికమైనయాశరీ
రమునకుఁ స్నానదానముఖ జ రంబులచేతో విశుద్ధియొప్పుడు
న్విమలుడజీవుడొ మెయిభుఁ వింబడుమాత్ర నేమకుడొజుడి
చం॥ తనువుఁదొఱంగిజేడియును జ ధారణిజీవుఁడుపుట్టు దారుణం
బున ననికొందఱుండు రతి జ మూఢులు వారు ధనంబనంగమే
దినిఁ దనుముఖ్యజంబున జ దృష్టముచే నొగిలభ్యమానుగా
పునఁబుణాభీతిడందమున జ బొందఁగనక్కర లేదయేరికి॥

కం॥ తనుహానికలుగనవల జ మ్మనమైననులేమిఁ బుణము జ శలిషియు
నాజ్యంబునుగోలవలయున నెడువ చనమేమాననుగుఁజమ్ము
సంయమివత్సా॥ రం

ఉ॥ కావున మేనిఁ బెంచికొనఁ జ గావలయుఁజమీనంతతమ్ముమే
ధావికల్ బుణంబునను జ తారముగా నఖలాదనోత్సకుం

దౌ విమలాత్మజేసుఖము † నందుసుఖాప్తియెసూవిముక్తినా!
 గావిలసిల్లుఁగావున ను † ఖంబును బొందునరుండె ముక్తుఁడౌ!
 మ॥ అనుచుంబల్కెడు సౌగతుంగని యతి † శాగ్ధ్యుఁడీరితిఁబా
 ల్కెను నీవాడినదెల్ల వ్యర్థమును న † శ్లీలంబునౌ ధాత్రిజే ।
 సినదౌ కర్మఫలంబునంద నిగమ † స్మృత్యాదులంబొక్కమ!
 య్యెనిరూఢింబరలోకయానముఖమాఁయీదేహభృత్పాలికిన్॥

గీ॥ కాన ఋణముఖ్యములజేయు † వానికి జన । నము మరల
 ధాత్రినగుట ని † క్కము దురిత పిహితమయినయట్టియజ్ఞానః
 మతినొగివిడి నిలుము సత్పక్షముననన † బలుకునతఁడు॥ ర౨౩

సీ॥ మునుసుగతుండను † మునివద్యుఁడెలనెల్లఁ; గనుఁగొని మిగుల
 నక్క జమునంది జగమున కెల్లలోసత్త్వంబుఁజింతించి; ప్రా
 ణిసేవాతత్ప † రత్వమూని ధర్మంబులందును † త్తమ ధర్మ
 మననఁపూఁజుముద్రాప్రాణ్యవిహింస † నమృనంగి నట్టిధర్మంబుఁ
 జే † పట్టి కపాలవి; వర్తనంబునఁ దగ † వతలెదేని ।

గీ॥ నొగివిముక్తుఁడవగుదంచు † నురుకృపనుప దేశ । మొనరించె
 నాకు న † దిమొదలుగను నమ్మహాత్మునియానశి † రమ్మనఁ
 గొని దేహులందెల్లఁగరుణ వ † ర్తితు నెపుడు॥ ర౨౪

చం॥ అరయనహింసకన్న ఘన † మైతగుధర్మము లేమిఁజేసి యీ!
 ధరణిని నెల్లవారికి స † తమ్మును నాదగు నీమతంబె సా!

దరముగ నూనఁగాఁదగుఁది † దండివరేణ్య! యకౌటనీవు స!
 త్వరముగదీనినూనికడు † ధన్యతనందుముఖివ్యపాలితోన్॥ ర౨౫

శం॥ ఇటులాసౌగతుఁడు వచిం । చుట వినిసంయమివరుండు † చో
 ద్యంబుగ నం తట నాస్యమెఱుపుఁగన పి శ్శుటముగ వచి
 యించె నిటుకు † బుద్ధివిడంగన్॥ ర౨౬

ఉ॥ పేలిక మూఢ! సౌగత! ధర్మరితిని ధర్మమెఱువహింసః † శే
 దాలివచించె “జన్నముల † శాపశుహింస సుధర్మ” మంచునె

చ్చెల్లలి సోమముఖ్య సవ † నావళిలోఁ బశుహింసనాకడం
 బీలలివేదవాగ్ధతుల † కేయగు నొడ్లవదేక్ష్యులిక్కుహిన్॥ ర౨౭

మ॥ శ్రుతినిందాపరులై సదాచరణ సంశూన్యాత్మతా వారలీ!
క్షీతిః బాపండులనంబరంగెదరు ల + క్షీంపంగవారెల్ల స!
త్తి తిదేవోద్భవులయ్యును న్నరకముం + జెందంగలారజ్జుః!
క్షతిదాకన్యసియింతురందని మను + త్మౌభ ర్తమున్నాడఁడే?!

గీ॥ కాన బ్రాహ్మణ ముఖ్యంబు + లైన వర్ణములకు నెల్లను నా
మూయ + ముఖ్యములని యాపితంబగు నాచార + మేపరమ
ను! మానమధముండగునునది + లేనినరుడు॥ ౪౨౯

కం॥ యతివరునుడివిని యాసా! గతుఁడభిమానముఁదొఱంగి + కడు
భక్తియతీ! శితకెఱిగి కరముఁదచ్చి! వ్యరతి నేనించుచుండె +
నది మొదలుగఁదాన్! ౪౩౦

క్షపణకునితోడి జైనశుభ ఖండనము.

గీ॥ గోచి మాత్రంబు చాలిచి + గోల యంత్ర! మొక్క కేలను
బూని వే + తొక్కచేతిచే దురీయత్రముఁగొనియ + చెచ్చు
పుగ నొక! క్షపణకుండంతవచ్చి శం + కరయమికన్! ౪౩౧

సీ॥ యమివర్య! వినుము చిత్రమునై పరమశోభ; నమునై యెసం
గెడు + నాదునూతముఁ బూర్ణసమయనామ + మున నొప్పునే
నీను; యంత్రంబులను సమ + యప్రవర్తకుండయిత్రాలుమా +
ర్తాండుని బంధించి; కాలమెఱిగి ముజ్జింగంబువండు! శుభము
నశుభము విఃస్ఫుటముగాఁదెల్పెడఁ; గాలంబుదైవమై + కాల్గు
నాకుఁ!

గీ॥ బాలఁడిశుండు నాదు ప + క్షంబునొంప! ననవుడు యత్రోద్రుఁ
డారనిఁగనితగ వచ్చియించితి వలైననినుఁ అరీ + క్షీంపవలయు!
సంతపఱకటనుండుమీ + వనివచించె॥ ౪౩౨

కం॥ దాని! క్షపణకుండునునటు! లేనిలిచెదనిచట సంయ + మీశ్వ
ర! మీశ్వ! - నానతినిని యంగీకృతి నూనియతీశాంతికమువ +
నొండెనయమునన్! ౪౩౩

సీ॥ మొయియెల్లఁగడుమల + మయమాచుఁదోపఁగొ; పీనమాత్ర
ముఁదాల్చిజైనుడంత! శూన్యలాంఛనుండును + శూన్యపుండ్ర

కుడునై; బిందువుండ్రమునాస్యమందఁబూని చూచునెల్ల
రకుఁబి శాచమట్లరుభీతి; గొలుపుచు శిష్యులఁ గలిసిసతత
గర్హితకర్మఁడై “యర్హన్నమ” యటంచు; బిగ్గరగాఁగడు
నుగడించు॥

గీ॥ చునుయతీశ్వరునంతి క మునకువచ్చి యెదుటనిలఁబడిప్రణ
తులఁ బొదలఁజేసి యతికులవరేణ్య! వినుముమామతవిధంబు
ననుచునీరీతి నెల్లరు వినఁగఁ బలికె॥ ౪౩౪

నీ॥ జీవాత్మతనుజన దేవుడె సకలదే; యుండెందములయందు
నొప్పుముక్తి మండయి యతఁడు ముక్తుండగు జ్ఞానమా; త్ర
ముచేత దేహపా తమగుపిదప జీవుండు శుద్ధుడై చెఱుగు
నెప్పుడుదేహ; మనమలపిడమా నట్టిమేను స్నానాది
కృత్యసం తానంబుచేనెప్పు; డునువిశుద్ధినిగాంచ దునిజ
ముగను॥

గీ॥ గానస్నానాదికముఁజేయఁ గాఁదగదిల నించుకయుసార్థకత
లేమి? నేరికేని ననుచు న్నాఁజెనుడు వచింపనాలకించి పలికె
శంకరసంయమి పవరుఁడిట్లు॥ ౪౩౫

మ॥ కుమతీజైన! యసంగతంబులుత్పదిం కుల్ సుమ్ముస్థలంబునూ
క్షుమునుంగారణ నామకంబునుననంగానంగములూఁడుని
క్కమాగాజీవునకుండెడి స్త్రీమముగాఁ గాంచున్లయంబెప్పుదే
హములీమూఁడును నసైజీవుఁడగునిత్యానంద చిద్రూపుడై॥

గీ॥ ఈశ్వరునికంటె భిన్నుఁడ నేననుమతి యేయవిద్యయగు
నృద్ధుఁడ జేయునదియె యదితోలఁగ ముక్తియొదవు శ్రీ
యమిటుదుర్లభమగుఁ గావునఁదీరదం గముపడుట॥ ౪౩౬

మ॥ యమివర్యుండిటువల్క నానుడుఁజా నాలించివేశిష్యసం
ఘముతో బాసనువేసముదొఱఁగిరా గత్యాగముంజేసిని
త్యమునుందేశికపంచయంబునకు థాన్యాకర్షణంబుబ్రహ్మ
దముఖానుజ్ఞఁదదాద్దిజెనుడు పణి గర్భుండునై చేసెడు॥

శబలుండను భాష్టనిలోడిశాదము.

కం॥ అంతట నయ్యమివర్మని చెంతకుశబలుండను పేరః శైలఁగెడు
భాష్టనిఁడతే వాసియుతుండయి! యెంతయువేగముగవచ్చి ఁ
యీగతిఁబలికె॥

సీ॥ యమివర్మ! నీదుబోధమునిరర్థంబగు; మనుజశృంగముతోడ ఁ
మహివభేద! మెన్నఁగాసామ్యంబు ఁ నెనయును సర్వోత్త;
ముడవేటికిఁబు పృవృ ఁ త్తుడవయితివి? చూడఁబడుఫలంబుఁ
వీడికానఁగరాని; ఫలముఁగోరెదవునీ ఁ విలనుదృష్ట! విద్రోహి
వై కట! ఁ నెలయుదు నూపరో; త్తమున ఫలంబులే శమును
నీకు!

ఆ॥ వె! నరయశూన్యమైన ఁ యట్టి పరోక్షంబు! ఫలముకొఱకుఁ
గాదు ఁ తలఁపనీదు! మతమిదెన్నజీవ ఁ యుతముగామినిరర్థ
కమ్మెయగు నిదియెని! జమ్ముసుమ్ము॥ రరం

ఉ॥ నాదుమతంబునందున స ఁ నాతనుడే కుఁడునయ్య నాత్మచి
త్తాదులకెల్లఁ బ్రేరకత ఁ నందు ననేకుఁడుఁజేతనుండునై!
తాఁదనరాదు, ద్వైతరహిఁ తత్వమున న్నుఖిహాపియుంబరా!
మోదుఁడు శాశ్వతుండుఁబరి ఁ పూర్ణుఁడనై కడునిత్యముక్తుడై॥

గీ॥ నేనె కర్తను భోక్తను ఁ నేనె; నేనె! గాపరానందమయుఁ
డనై ఁ క్రాలుదు; నని! తలఁచుచు నభీష్టమెసఁగునం ఁ తకుఁ
దనువుల! నాడుచు విముక్తుడగును దేహంబుఁదొఱఁగి॥ రరం

కం॥ అనుచాశబలాఖ్యుఁడవ! ల్కిన వినిసంయమివరుండు ఁ లేన
గవుననా! ననమలరఁ బలికెనపుడా! తనితో నీతీరుగాను ఁ
తంబగు ఫణిలిక! రర3

గీ॥ సత్యకౌచపరుండునై ఁ నిత్యమెవఁడు! దేవతాతిథిపూజ భ ఁ క్తి
మొముసల్పు! నతఁడు విధిలోకమునకేగి ఁ యటవసించు! బదు
నలుపు రింద్రులుండెడు ఁ వఱకుఁజమ్ము॥ రర4

శా॥ దేవప్రీతిదమై కడుంజెలఁగుజ్యో ఁ తిష్ఠిమముంజేయుభూ!
దేవుండందును నాకలోకమును దృ ఁ ప్తినొప్పొడరికంబునా!

గావిశ్వంబున భ్యాతినింగనినయా + గమ్మందగంజేయుచోఁ
దావిభ్రాజిత సత్యలోకమునకు + ద్వృద్ధితిగా నేగనా॥ ౪౪౫
కం॥ స్ఫురదురుభక్తిని ధరలోనదుఁజేయేవేల్పుఁగొల్పు + నయము
మెయిందా॥ దురితములఁ దొఱంగి యాయా॥ సురవద్యునిలోక
మునకు + సొంపుగనరుగు॥ ౪౪౬

శా॥ ఏయేభక్తుడు శ్రద్ధతోనెసఁగియే + యేవేల్పునర్పింప నెం
తోయుక్తంబుగఁగోరు నిర్మలహృద + ల్లోజంబు సంజాడనే
నాయాభక్తునకుంబొనర్తునచలం + బైత్రాలఁగా శ్రద్ధజు॥
మూయావేలుపునందు నిక్కముగ జా + డ్యంబెల్లహానింగనక
కం॥ ఇవిమున్నుగ నెసఁగెడు వచా నవితతినింజేసి జీవు + నకుఁ బర
లోకా॥ ప్తి వఱులుఁగావునరాదు త॥ నువువడుట నెమోక్షమగు
జ + నున్నతతికిన్ ౪౪౭

సీ॥ తనయందునఖల భూ + తములఁదన్నఖలభూ; తములయందున
నార + తంబుఁగనుట॥ నేపరబ్రహ్మంబు॥ నోపుఁబొందనరుండు;
గాని యొండుక్క మా + ర్గమునఁజెందఁ గానోపఁడనుటాది॥
గానొప్పుశ్రుతివచో; నీకంబుజ్ఞానంబు + లేకముక్తిఁ గాంచ
రాదంచువ॥ చింతఁగావునఁగల్పి; తమగుజీవతన॥ త్యరమెవీడి
గీ॥ తన్నుఁబరమాత్మఁగ నెఱింగి + ధృతితోన॥ సచ్చిదానందతఁ
గడు నె + సఁగుట ముక్తి యగుచు గావునమూఢత + నొగి
దొఱంగి॥ నిత్యముత్తుండవగుచును + నీనెసఁగుము॥ ౪౪౮
కం॥ తగసంయమివరుఁడిటు వ॥ ల్కఁగ నాశబలాఖ్యుఁడువి॥ కడు
భక్తియెల॥ ర్పఁగగురునకెఱిగితద్యత॥ ముగఁజీరచెడువందివేష॥
ముంబూ నెవెసక॥ ౪౪౯

మల్లపురంబున మల్లారిభక్తుల మల్లించుట

చర॥ యమివరుఁడంత శిష్యయుతుఁ + డైననిమల్లపురంబుఁజేరివా॥
సమునటనిర్వదొక్క దివ + సరిలుల దాఁక నొనర్చియందువా॥
సముగలపాటులంగని ప॥ + శస్త్రపువేకువసీరొనర్చుకృ॥
త్యముఁదగఁదెల్పుడం చడుగఁసరిజీటుమొక్కివచించిరిగతి॥

సీ॥ యతివర్యమల్యాఖ్యుఁడగు దైత్యమడియించి; మల్లారినాఁబ
రమపురుషుఁడీల నెనసెఁబ్రసిద్ధి నేఁ మెల్లరమవ్వేల్పు; నను
దినంబునుభక్తి * దనరఁబూజి నొనరించెయతనివా * హన
మైనశ్యానంబు; యొక్క వేసముబాస * నూనికంత! ముల
యందు గవ్వచేరులఁదాల్చి నిశ్శంక; మూఁడువేళలనిత్యము
నువిభుఁడగు

గీ॥ నట్టి మల్లారినాట్యవాఁద్యాదికముల చేఁబ్రసన్నునిగానొనఁర్చి
తదనుగ్గిహంబుచే మించిదురితసం * ఘంబుఁద్రుంచి యిటని
వాసమొనర్తు మఁహీనరక్తి॥ రగి౨

చం॥ అనిశముఁడత్కటాక్ష జనిఁ తామితమోదసుధాపయోధిలో
మునుఁగుచునీజగంబఖిల * మున్విలసిల్లుఁదదీయకుక్షీనం ।
చునుచుది నెప్పుడుదలఁచుచునుభివాంఛఁదొఱఁగియుందుమే
మనఘ! వచించెవేదమఖిలాత్మత నీతనికెక్కుకుక్కుకుక॥

గీ॥ కాననీరునువేదోక్త * మైనయట్టి యీసదాచారముసశిష్యులై
సతమ్ముఁలైకొనుఁడొసంగెదముమంచి * గవ్వచేరు లనొగి
వానినిదాలించి * కనుఁడుముక్తి॥ రగి౩

కం॥ అనుచప్పుర నిలయులువా ల్కిన పల్కుల నాలకించిఁ * లేనగ
వాస్యం బునఁజెలఁగ నార్యపాదుం డనియెవ్వారలగుఱించి *
యత్తటినిట్టుల్॥ రగి౪

సీ॥ ఒక్కండు నద్వితీ * యుఁడుసర్వసాక్షియు; నిఖిలకారణఁడునైఁ
నెగడుఁదాఁబ రేకుఁడుచునువచ్చియిఁచెఁ “సదాదిక;” శ్రుతి
వచోనిచయముఁచ్చతరరీతి నట్టిపరబ్రహ్మమఖిలవిశ్వమునుని;
జేచ్చానురూపమైయెసఁగుప్రకృతి చేస్థజంచెను విరించి
హరిగుద్రాఖ్యలా; ప్రకృతిగర్భమున సంభవమునంది

గీ॥ సృష్టిముఖకర్తలైరింకఁ ద్రిదశులన్యలనఁగఁద తద్గుణానుకూఁ
ల్యమునఁదత్తదంశజులె యామర నెడు ప్రభాతివేద! వచన
సంసిద్ధమగుచును * వఱలుకతన ! రగి౫

చం॥ కలరెటనేనియు. నివలయ * కారణమానెడ వీరభద్రము

ఖ్యులు పలుమందిరౌద్రమయి యొప్పెడునంశమునందుఁబుట్టి నా
రలు మహివానినందఁచి యరంబగురీతి నెఱుంగము క్రితఁ

జెలఁగెడు నంచనంజనదుఁజీవశివైక్యమె ముక్తియై టచేన్ రగి 2
సీ॥ శ్వానవాహరూఢుఁడైన మల్లారి నాఁ; బడువేల్పుమద్రాంత
భవుఁడు శ్రుతిసా మిరితుండౌటచే యధానిఁదన్మతం; బూన
నాననెడు మీ యైన నుడియు మంచిదిగాఁదోష యెంచ
నేకాదశ; రుద్రసంస్తుతి నొన యృతకుపక్ర మించెడు నమ
కమయెంచెనామల్లారి; “శ్వపతిభ్య”యను నెడవఱలు బహుత
గీ॥ రుద్రబాహుశ్యతంజేసి యప్రొక్తమయ్యెఁ బూర్వవాక్యంబు
నందునఁ బర్వ“శ్వభ్య” యనెడునుడియందుఁ దద్వాహ
ననతికలద టన్ననర్థియైన గ్రా య్యంబుగాదు॥

సీ॥ రుద్రులకెల్ల ని యూఢంబుగా జగ; ద్వాప్యపకత్వంబు తా
వఱలుకొఱకుఁ గ్రాలెనా వేదవాఁ క్యమునుండద్వైతాననిన
“నమశ్వభ్య” యనఁగశ్వాంత రగతులైయొప్పురు యద్ర
ప్రఖ్యులకు నమ; స్కారమటంచును యశ్వపతులనఁగి శ్యామ
శబలముఖ్యులైనవైవస్వత; వంశసంభవులును యశ్వానవిక్ర
గీ॥ మాత్తమాసాదులును శ్వమా సాశనులగు శట్టి చండా
లుగునగుదు యరట్టివారి డెదముల నొప్పురుదుల యకందఱకు
నా మస్కృతి యటంచు నర్థమా య్మాయమునకు

కం॥ వేనిందాఁకి నచోమ్మతాన్ని నమువిపులకునీరి యరంబయ్యెనొ
యా శ్వానముల వేషముఖముల నూనుటచే మిగులదోష
ముర్వరఁగాదే? ౩

చం॥ ఇటులఁగులప్రవృత్తిని మహితలమంకు శ్వవేషముఖ్యమూ
నుటయునువిశ్వముఖ్యములనుశ్వసుకృత్యములందొఱుగియుం
డుటయును మూఁడువేళలఁగఁడుంగడు నాట్యసృష్టితోమెలద
గుటయును నెల్ల మికతలఁగుంజుఁడిబాహ్యోహ్యో ఘాతుకంబులై
ఆవె॥ కాననిట్టిమీముఖంబులఁగాంచుచో భానుఁగనుటసెప్పఁ
బడియెశాస్త్ర మందు జగతిమాన మందు యే కర్తవ్య మగు

బుధులకు నిక్క- ♦ ముగనుజుండు||

ర౬౧

మ|| యమివర్మ్యుండిటుపల్క-నానుడులదా-మాలించివేక్మత్తమూ|
లములౌవృక్షములట్లు భూధవుని మో- ♦ లుదప్పఁగావించిన|
ట్టి మనుష్యావళిపోల్కి నమ్మహితదం ♦ డిశ్చేష్టపాదాబ్జమూ|
లము నందుంబడిరెల్లరుం గరుణాగ్రా- ♦ లనోబ్ధిప్రదంచాడుచు||

కం|| కరుణాయుతుడై శంకర | గురుడవ్వారిఁగని 'నిలుడు ♦ కుం
దకు'డనివే పరిశుద్ధుల జేయుటకిడె| సరసిజపాదాది శిష్య ♦
చయమునకాన||

ర౬౪

సీ|| అంతటఁబద్ధపా-దాది శిష్యులుదేశి; కాజ్ఞచేవారల- ♦ కండటకుశి|
రోముండనము నబ్ధి ♦ గామినియందయు; తన్నానములును
నంతనొగిమ్మత్స- చేమండనము మృత్తు- ♦ చేవెండియునుశత;
న్నానమ్ములునిక నా-మ్నాయవిహిత| మగునట్టిరితి బా- ♦
యశ్చిత్తముఁదగఁజే; యించి బా-హ్యణ్యాద్య ♦ నెనయఁజేసి|

గీ|| రంతగురునకు గడువిన ♦ యమునవారు | నెఱఁగి సచ్చిష్య
భావంబు ♦ నెనసిశౌచ| ముఖనిరతిఁ బంచపూజాభి ♦ ముఖత
వేడ| సక్తి గురుదయ ముక్తిభా ♦ జనతగనిరి ||

ర౬౫

మకుంధాపురమునేరి విష్వక్సేన భక్తులకు సద్బీధ కావించుట

గీ|| అంతనటనుండి పశ్చిమా-ధ్యానుగామి| యై యతీంచుగిండుసేరె
ధ-కా-ద్యవాద్య| కలితకరులును జిత్రీవా- ♦ గ్లలితపద్య| లైన
శిష్యులతో మరుం-ధాఖ్యపురము!

ర౬౬

సీ|| ఆపురినున్న తం-బైన విష్వక్సేన; గోపుర మొకఁడై సం-గులలి
తమయి| దానికి ముంగలఁదనరు నెంతయునువి; శాలహూచును
బ్రహ్మ-శాలయందు| యతివరుండంతర్గ- హాదికల్పనమునొ; నర్చి
సద్దర్శన ♦ నస్థుడై మ| నోన్మనీ నామకాం- గుప్తమాత్రీసు
లత్యుఁ; బూర్ణమండల సురూ-పుఁబరమాత్ముఁ |

గీ|| గాంచిపీయూషబిందుసం-ఘాతపాన| తృప్తమతిహూచువెండి
యు-దివ్యకుండ| లినొగి నాధారమును జేర్చి ♦ ఘనుఁదదీశు|
గణపతినుతించి యుండెను ♦ ఖంబుగనట||

ర౬౭

- మ॥ శమిలో కేశ్వరుఁజేరి పల్కిడిటు విఘ్న క్షేనభక్తుల్బుజా |
 గ్రములన్మంఖరథాంగచిహ్నములెసం॥ గన్మోములందూర్ధ్వపుం |
 డ్రములొప్పన్దరపాళిదోత్రమును దం॥డుబున్విరాజుల్లవా |
 సమునాయూరనొనర్చువారలునను॥స్సంఘంబుముందొప్పంగ॥
- మ॥ వసుధన్మాదుమతంబెమంచిదగు విఘ్న క్షేనుఁడేదైవమా |
 ట సతమ్మాతఁడు విష్ణులోకమున దం॥డస్వామియౌనట్టివే |
 ల్పు సమీచినపుభక్తిగొల్పుమమున॥ల్పుండొయముండించుకే |
 నిసెదంబెట్లంగజాలఁడెప్పుడును దం॥డిశ్రేణిశీర్షోన్మణీ॥
- కం॥ మేళువడమమ్మువిష్వ క్షేరుఁడువైకుంఠమునకుఁ॥జేర్పంగభట |
 సం॥ తానమున కాననిడుదం॥ డీనా॥ చేర్చెదరువారు॥ నెంతయుఁ |
 గరుణ॥
- కం॥ కాన్మీరునువిష్వ క్షేనునిచిహ్నములనికనొ॥గిన్భక్తిమెయిం॥ |
 బూనిభజింపుఁడుమోక్ష॥ మౌనిజముగఁ గరతలస్థి॥ తామలక |
 మటుల్॥ ౪౭౧
- సీ॥ అననిట్లుపల్కున॥య్యతినేతవారిలో॥ మహిమిందునుచులస॥ |
 మంజసములెయగునేకతంబున॥ననినవిష్వ క్షేనుఁ॥ డనమాధ |
 పుని భక్తుఁ॥డంచునుడువఁ॥బడెనట్లె శ్రీహరి॥భక్తులుఁగలరువై॥ |
 కుంఠంబునందుఁబె॥క్కురుతలంపఁ॥దదృక్తులును మహి॥దదృ |
 క్తులకుఁబూజ్య॥లను ననుజ్ఞామాత్ర॥ముననెవారి॥
- గీ॥ తెల్లస్వాతంత్ర్యముగ మాన॥ మెసంగమినిబా॥ సంగునెటులఁ |
 బూజ్యభావంబు॥సగుణుడగుట॥ హరియెతల్లోకజిగమిషు॥లగు |
 జనులకు॥పాస్యుడు విముక్తిదుఁడుఁబరం॥పరతనతఁడు॥ ౪౭౨
- ఉ॥ పాయనిభక్తిఁడందమున॥ బ్రీత్యగభిన్నునిఁగాన తమ్మునా॥ |
 రాయణునొక్కనింబరుఁది॥రంబుగ ధ్యానమొనర్చునట్టిసా |
 ధ్దీయుతుఁడందుముక్తిసుద॥ తీపరిరంభణకార్యమందునా॥ |
 రాయణుఁడేమతండుయిక॥ రమ్మరహించునసంశయమ్ముగ॥
- గీ॥ కానమీరలువేగ మోక్షంబునందఁదలఁతురేనిపఖండున॥ద్య |
 యునిభద్రురువరశాస్త్రీవసేశంబు॥ న విపులముగ॥ నదనుధ్వా

నింపుఁడొగిముక్తి నెనయఁగలరు॥

౪౭౪

మ॥ అనుచుంబల్కిన సంయమిశ్వరునివ్యాఘ్రంబునాలించి వెం
ట నె వారెల్లరుఁజిన్నెలందొఱఁగిగాఁగఁజెన భక్తిన్యతి ।
శునకున్మోక్తి తదీయమైన దయ సంశుద్ధాత్మవిజ్ఞానముం ।
గనియొప్పారీసాధువృత్తినిగమోక్షస్వచ్ఛక్త్యేచ్ఛలై॥

క్రాంతాదిమన్మథభక్తుల బంచపూజనపరుల నొనర్చుట.

క॥ అంతట నాసంయమివరు చెంతకు మదను నెడభక్తిఁ జెలఁ
గెడువారలృంతమునవచ్చి వందన సంతతిఁగావించిముదమె
సంగ ననిరిటుల్॥

౪౭౫

చ॥ యతివర! మామతంబువినుఁడద్భుతమానిది సర్వచిత్తసం
గతుఁడును సర్గవృద్ధిలయఁక ర్తయుఁగామితదుండు సర్వస
మృతుఁడునునొట నెల్లరకు మన్మథుఁడేయనిశమ్ముసేవనీ ।
యతముఁడుఁజుండతం జెవరమాత్ముఁడుమోక్షమొసంగునాతఁడే॥
గీ॥ హృదయసంస్థితవర్తులా కృతివిభూషణద్యయముచేతనొగిన
ధీనముగజగముఁజేసికొనఁగ సుదతులదర్శించుటను స్మృ
శించుటనుసౌఖ్యమొదవులభించుముక్తి॥

౪౭౬

క॥ కాపున నీరునుమదనుని చావిపుటోత్సవమునందు నంచిత
తచ్చి హృదయదాలించి సౌఖ్యము తోవెలసివిముక్తిగనుఁడు
తోడఁగడంక॥

౪౭౭

చ॥ అనపుడుఁబల్కునయ్యతికులాగ్రోణియిట్టిటులప్రమాణరీ ।
తినుడువబోకుఁడీరికను తింపబడెన్దగచాఘసృష్టిపా ।
లనలయకార్యరాజికి జ లప్రభవోద్భవవిష్ణురుద్రులే ।
యనిశముఁగ ర్తలంచు నెటు లాజనురాదులకర్తకాముఁడో? ॥
చ॥ సుమశరుఁడన్న విష్ణునకుఁసూనుఁడె కాపున బాలనాధికా ।
రము సతతమ్మునాతనికి రాజులునంచువచింపఁజెల్లద ।
ర్యమునిమహాత్తరప్రభత దాత్మజుఁడొశనియందెసంగునే? ।
సమధికమైనతండ్రిదగుశక్తితనూజనకున్నేచూడఁగన్॥౪౮౦
మ॥ అననీమండలిఁగామినీప్రకరవత్సంబుండగన్నల్పజా ।

- లువసంతోత్సవకాలసంభృతఘనాలోకాధ్యభూషాశ్చిదా |
 ల్పవలెంజు"మృనఃజెల్లదంగనలలో ధి లత్వంబుతత్సంగిమా |
 నవసంగంబునుగూడ దూరముగసంతాప్త్యంబుతానంటచేన్ ||
- సీ॥ శివఫాలవహ్నిభస్మీభూతుడైనట్టి; యతనుఁడేగతినినిర్వృతిని
 గూర్చుదిపురాంతకునిరతీదేవివేడఁగఁదద్య; రంబుననొకమా
 ద్విరాణనందినట్టిప్రద్యమునకమరునే తెఱఁగున; సృష్ట్యా
 దికర్తృతఁచేఁజెలఁగుట | మీదుమతంబెన్నఁ ధి గాదుప్రమగును
 బ్రత్యక్షాదికివిరుద్ధమగుటఁజేసి |
- గీ॥ యనుచుచుమివర్చుడు వచిపనాలకించి | క్రొంచవిన్ముఖ్యు
 లొఁజిహ్నురాజివీడి | నిగమవిహిత సదాచార ధి నిరతిఁబంచ |
 పూజనాసక్తినిబొందిరాజిలిరి | రూర
- మాధపురముఁ గుబేర భక్తుల నదైత్య సప్తల నొనర్చుట.
- గీ॥ అంతనటనుండి శిష్యుచ ధి యంబుతోడ | నుత్తరపు మార్గ
 మున యతి ధి సత్తముండు | వెడలి మాగధ సంజ్ఞచే ధి వెల
 యు పురము | జేరిగుడినుండ శిష్యుసం ధి సేవితుడయి || రూ. 3
- మ॥ నవనిధ్యాత్మక హేమతత్పదక సంతానంబు కంతంబులం
 దువిరాజల్లఁ గుబేర ముఖ్యులగు శ్రీదుంగొల్పునేతత్పురీ |
 నివసద్బ్రాహ్మణులయ్యమి ప్రవరుసా ధి నిర్భయప్రదేశంబుఁజే |
 రివెనవ్వండనముల్పొనర్చి యనిరీ ధి రీతి న్నవకోర్కర్ణమున్ ||
- చం॥ నిధులకుఁ దొమ్మిదింటికిని ధి నేతకు బేరుఁడెయ్యాటఁజేసిస |
 ర్వధనివఁజేయులందును గ ధి రమ్మును నాతఁడెమేటి యట్టివా |
 నిధర భవించుమాకొదవ ధి నేరదురిక్తతయెప్పుఁగాననో |
 బుధవఁబ్రహ్మహుపమగుపూర్ణసుమోదముమా కెసంగెడున్
- ఉ॥ కర్మములర్థమూలములు ధి గావున నర్థపుఁడొకు బేరునే |
 కర్మకులెల్లరుంగొలువఁ ధి గావలయున్దండి ముక్తికాములౌ |
 నిర్మముఁనసతమ్మునత ధి నిన్భజియించుట మంచిదాతఁడే |
 శర్మదమాధనమ్మిడుట ధి సర్వజగద్విభుఁడున్నభేంద్రుఁడున్ ||
- కం॥ నిరతముఁ గుబేరసేవా | పరియాయక్ష్మిణియొకరు ధి భాసిలు

సురసుం దరియనఁగ నాపెఁగొల్చిన | నురుసంపల్లభిక్షల్లునురివి
జనులకుఁ | రూర

ఉ॥ వారలు మందభాగ్యులు ధృ + వంబుగ నర్థపుఁడౌ కుబేరునె
వ్వారు భజంపశస్యసుర + వారముఁగొల్పుచుముక్తి నందఁగాఁ
గోరెదరో యనారతము + ఊణిని గావున మోక్షకాంక్షులౌ
మీరుఁగు బేరసేవనమె + మేలని సల్పుడనన్యచిత్తులై |

ను॥ అనుచున్వారలు వల్కనంయమివరు + డాలించితానిట్లు ప
ల్కెను మీదామత మప్రమాణమగున + క్షణంబునానాధనం
బునకున్నేతకు బేరుఁడౌతనొరుఁడౌ + పుంఘాత నెవ్వాడుతృ
ప్తిని దానంగ నెడి నిధిస్థధనరీ + తిన్గల్గుమోదమొట్టుల్ |

శా॥ హెచ్చొగర్వమునూనియుండు నెపుడు + నైచ్చొధనమ్మన్నవాఁ
డుచ్చంబౌనధికారమన్యమనుజుఁ + పూహంబుపైఁజూపుచు
న్వచ్చున్లోఁదలఁపండుమేలుదొసఁగు + న్నంపాదనంబందెతా
నిచ్చన్జన్మ నొసంగఁడర్హులకు సుం + తేనింగడున్లోభియై |

శా॥ ఖర్వంజేయు సదీహఁబౌపభయముం + గాంచంగనీదెప్పు నా
శర్వప్రీతిదమైన భక్తిలవము + న్సల్పుంగనీదర్హులై
యూర్విన్గ్రాలెడు పెద్దలంగనఁగ నీ + దూనంగనీధీవిని
స్మర్వజ్ఞేయదకార్య కార్యమతి న + ప్రఖ్యాతిదార్థంబహాఁ ||

శా॥ కామంబుంగలిగించు రోషము నెసంగంజేయు లోభంబును
న్వ్యామోహంబునుగల్గఁజేయుమదము + నైవళంబచేకూర్చునెం
తోమాత్యర్యముఁగూర్చెడిన్ధనమదెం + దుంగాన సౌఖ్యంబులే
దేమాత్రంబునునిందనర్థమగుఁజు + మ్రొన్నం ధనంబిమ్మహిన్ ||

గీ॥ ధనమునకు ముక్తికిని జాల + దవ్వుగలదు గావునఁ బ్రయత్న
మున విమో + క్షమతులకున | నర్థరూపమనందగు + నర్థ
ముందొఁగఁదగు వియోగహీనమూ + నఁగఁదగునొగి ||

చం॥ తలఁపఁదగు స్థనమ్మనుస + తమ్ముననర్థముగా నెదన్ధన
మ్మలవడినట్టి మానవున + కాత్మజనుండియునున్నయమ్మదాఁ |
గలుగుటఁజేసి సుంతయును + ఖమ్మునిజమ్ముగ దానలేమిని |

స్తులమగునీసునీతియెవఁసుంధర నెల్లవచింపఁగాఁబడెన్ || ౪౯౫
గీ॥ ధర్మమైనను నర్థసాధ్యమగుననినా యెడలనగుఁగాత ధనముఁ
గోఁరెడునరునకు! సేవ్యుఁడుకు బేరుఁడే కాఁడుఁభవ్యపూర్వపు
ణ్యమునమర్చులకు ధనంబుఁగఁగఁడగుట || ౪౯౬

సీ॥ గణ్యుఁడౌ బ్రహ్మహిరణ్యగర్భుండనఁ; గేశపుండనఁగులఁక్ష్మీ
శుండనఁగ! నార్యాపతిహిరణ్యఁ విద్యుఁడైయొప్పునిం; ద్రుఁడు
హేమతైలగఁతుండయి కాలునిట్టివారాయఁకుఁరాట్టుదాధనము
న; నెసఁగెదరనుట నా హసమగుఁగడు! నికమీందమీకుఁబ
లుకఁగాఁజనదుమహా;న్నిందార్థకోక్తులఁ నెందు నేని

గీ॥ నంకముల నెల్లఁదొఱఁగిమీఁరింక నుండి! స్నానసంధ్యాదితత్పరుఁ
లైనిరతముఁబంచపూజానిరతులరై యంచితమగు నట్టియ
దైతవిద్యఁజేపట్టిమనుఁడు || ౪౯౭

కం॥ అనవినివారగుమరుద్యనిపాదాంబుప్రభూతఁయుగళమునకుభా
క్తి నెఱఁగిచిహ్నంబులవిడిఁతనదిరిపంచార్చనాదితత్పరులగుచున్ ||

ఇంద్రాక్షమున నింద్ర మతస్థుల సత్పథులఁజేయుట.

ఆ॥ వె॥ అంత శిష్యయుక్తుఁడగుచున్ద్రప్రసా మనఁగఁడనరు పు
రికియమివఁణ్యుఁడేగనచటనుండు యింద్రమతస్థులయ్యన
ఘుఁజేరి మొక్కియనిదిటులొగి || ౪౯౮

శా॥ ఓ సంయమ్యధినాథ! యెల్లరకుసేవ్యుండించుఁడేసుమ్మతం
డేసర్గాదివిభాతథాతయునులఁక్ష్మీశుండు రుద్రుండునాఁ
దాసంకాశిలు నెపునొక్కరుఁడెతఁత్రచ్చబ్రసంవాచ్యుడై
యాసద్వేదమెచెప్పెసర్వదతసర్వాధీశతస్వీనికిన్ || ౫౦౦

ఉ॥ ఈతనితమ్ముఁడేసుమియఁమీశ్వర! వామనుఁడాసుధాదివి

ఖ్యాతసమస్తవస్తునిచయంబునునీతనియింట నెప్పు నీ ।

నేత నెవేల్పులెల్లరువి యీ నీభజింతురు నిర్విశేషుడౌ ।

నీతఁడె యాత్మసంస్కమునఁకీతఁడధీశుఁడతీతుఁడంతకున్ || ౫౦౧

గీ॥ మున్నధికమైనరుషనరుఁన్ముఖ్యులైనయతుల సాలావృకంబులఁ
కైయొసంగె! యతుల కెల్లను శిక్షకుం యడగుటనితఁడె శ్రేయ

ముంగోరుమీకు సంశయ్యేష్యుడునుండి

గీ० ౨

క॥ అనుచుంబల్కెడునయ్యిందుని భక్తులనుడులయతిని ధుడు
వినియాస్యం । బునలేనగవలరంగనిట్లని యెన్నారలగుజించి
యంచితరీతిన్ ।

గీ० 3

సీ॥ ఇంద్రశబ్దంబురహిం చెదానింతయు; బ్రహ్మదిశబ్దాంతరస్థమ
గుచుఁగాననౌజగముచాదానకారణమింద్రుఁడేయనుమీను
డియెన్ననపామాణంబగుటనస మంజసంబగునదే; వేత్యా
దివాక్యాళి నెద్దిసెప్పఁ బడియెనోయాపర బ్రహ్మంబునత్య
మా; నదియెజగద్దేతు వదెపరాత్ముఁ ।

గీ॥ డాతఁడిచ్చునుజగముజే యంగజేసెఁ బ్రకృతినానొప్పునది
మహాత్మముఖత త్వపూర్వకంబుగజగముఁబొల్పుగనొనర్చె
నందుఁద్రగుణాత్మకంబౌన హంకృతితగు ॥

గీ० ౪

గీ॥ ఆయహంకారమందుబ్రహ్మహరిదుద్గిలేర్పడివివాదిలోనృప్తి
నేర్పరించు బ్రహ్మవలన గలిగెనింద్ర చావకాది సకలనా
కౌకసులదైన సంభవంబు

గీ० ౫

ఉ॥ సృష్టికిఁగర్తయింద్రుఁడని చెప్పిన దక్కినలోక పాలురున్ ।
సృష్టిలికేల కారితని సర్వదభావము నట్టిదా విని
ర్దుష్టసుభాసుపానమునఁదోచెను బ్రహ్మతయన్నబ్రహ్మలున్ ।
వ్యష్టిననేకులొదురిక వ్యర్థమెయకా నొకఁడన్న వేదమున్ ॥

సీ॥ కృతమాదిగానెసం గెడు నాల్గయుగములు; నొకమహాయు
గమునా నొప్పునమ్మ హాయుగంబులు వేయి యగునెడఁ
జతురాస్యఁ; డగు బ్రహ్మకొకపగ లనఁగఁబరఁగు నట్టిపగ
టిలోని దగు పదునాల్గవ; పాలుకాలముదాఁక బ్రదుకు
నింద్రుఁడట్టివాఁడెన్నఁదా నెట్టుల నశ్వరుం; డగుపరమేశ్వ
రుం డనరహించు ॥

గీ॥ గాన సర్వంబులయమందఁ గామిగులుచు సర్వమునకును
నాదినాఁ బర్వు విశ్వ హేతువైసట్టి బ్రహ్మంబునేభజింప
వలయు వేదప్రమాణంబు పఱలుకతన ॥

గీ० ౬

మ॥ అని సంయమ్యధినేతసెప్పవినితా ♦ మావీర భద్రాదులొ
య్యనఁజిహ్నులులవీడి యగ్గురువరేఁజ్ఞాంఘ్రిజ్జయుగ్గాభివం
దనమున్నక్తిసొనర్చి తత్కరుణస్నా ♦ ర్నప్రక్రియాసక్తిఁ బా
వన పంచార్చనముఖ్య రక్తిఁగనిభా ♦ స్వచ్ఛిష్యులైరెల్లరున్॥

యమిశేఖరండు యమప్రస్థంబునకేగి యమభక్తుల మఱలించుట.

గీ॥ అంతనటనుండి శిష్యుచ ♦ యంబు వెంట రావెడలిదండి పతి
యమ ♦ ప్రిసమననె సంగుపురమున కరిగియ ♦ చ్చటవసించె
మాసమితకాల మమిత స ♦ మృదమెసంగ॥ గిం

గీ॥ అత్తటిభుజాగ్రిముల మహి ♦ హత్మతప్త లోహచిహ్నుంబు
లూని పొల్పుగనటించు చయ్యతిపుచ్చెత కుంగింక ♦ రాఖ్య
ముఖ్యుఁ లు యమభక్తులువచ్చి మొి ♦ క్షియనిరిట్లు॥ గిం

కం॥ యమిశేఖర! యముఁడేవిల! యమునకు హేతువగుఁగాన ♦
నాతఁడెసృష్టి ప్రముఖములకుఁ గర్తయుని । క్కముగానగు
నతనివారె ♦ కాంతురుముక్తిన్॥ గిం

సీ॥ యమునికై మీరుసో ♦ మముఁగూర్పఁడి హవి; స్సునువేల్పుఁ
డీరుశ ♦ మనునికొఱకు ననిశంబు యమునె పొం ♦ దునునిక్క
ముగను శ్రౌ; తస్మార్తరూపమై ♦ తనరుమఖము! దూతయై
యయ్యము ♦ చేతనొనర్పఁగాఁ;బడెఁ జూడ వీతిహోఁతుఁడు
సతమ్ము! ననియిట్లు ప్రిమిన్ము ♦ లందుఁజెప్పంబడె; యజ్ఞ
భోక్తృత్వమ ♦ య్యమునకె తగఁ॥

గీ॥ గాననీతండె సృష్ట్యాది ♦ కఘనహేతు! వౌపరబ్రహ్మమగు
నట్టి ♦ యమునిమూర్తి! శ్వేతకృష్ణ విభేదంబు ♦ చేతమిగుల
రెండుతెఱంగుల రాఁగించు ♦ చుండువినుఁడు । గిం

గీ॥ ఎద్ది శుక్లంబగుచు నొప్పు ♦ నద్దినిక్క! ముగఁ బరబ్రహ్మమని
యెఱు ♦ నిగమవాక్య! బలమునంజేసి శుక్లమైఁచెలఁగుమూర్తి!
యాఁబరబ్రహ్మ మదెనిర్గు ♦ జాఖ్యయముఁడు । గిం

సీ॥ నిత్యరూపమై ♦ నెగఁడెడు యమునుండి; మహాదాదితత్త్వసం
భవ ముఖముగఁ దగఁబుట్టెరుద్రాభి ♦ ధానయమావతా;

రము దానఁగృష్టన ధర్మయుతుండగుచు జనియించెదావిష్టుఁ
సంజ్ఞఁడై యవిష్టు; నాభికంజమున రక్తాభుండగుచు బ్రహ్మ
నాబుట్టెనా ధర్మబ్రహ్మనుండిజనించి; రప్తతిక్పతులు గగి ధర్మ
ప్రకరము!

గీ॥ వ్యక్తమయ్యె జనించె స్థా ధర్మచరాశ్మ కమగు జగమెల్ల
నిట్లు త ధర్మగంబానర్చి దండపాణియు మహిషనిష్ఠుండునగుచు
దక్షిణదిగీశుండయ్యెదా ధర్మశిక్షకొఱకు! 908

ఉ॥ ఆరయస్వాంశతాహరిహ ధర్మయాదులమధ్యను భస్మమధ్యనం
గారముఁబోలెవాయువునఁగ్రాలుహుతాశనుమాడ్కిసంబుభృ
ద్వారసమావృతుండగు ది ధర్మవాకరూపాలిక సృష్టిముఖ్యశ
త్కారణమయ్యె దాననవ ధర్మగమ్యతనుండు యముండతండిలన్

సీ॥ కావుననిఖిలజగత్కారణమవాక్య; తాత్పర్యహాపమైతత్పదార్థ
మైశుద్ధబుద్ధము ధర్మకాది రూపంబునా; బ్రహ్మంబునాగుణ ధర్మ
రహితయముండె యగు సంయమిశ! తదంశుఁడౌసగుణుండు;
నిర్గుణుండౌయము ధర్మనిన్మజింపఁ గాశక్తులేరును ధర్మగామిమే
మనిశంబు; నీలాభుండౌయము ధర్మనింగొలుతుము!

గీ॥ దానవేగహాని ధర్మనూనమూలాజ్ఞాన మంతయముండెసర్వ ధర్మ
మనెడుబోధ మెసఁగు శుక్లయముని ధర్మయెఱుకయా పిమ్మట
మోక్షమొదవు నిక్క ధర్మముగను బిడప! 909

గీ॥ కాన మోక్షార్థులగుట నింకనొగిమిర! తెల్లరు ననన్యచిత్తులై
యెసఁగుభక్తి నయ్యమోపాస్తి సలుపుండీ ధర్మయమునెఱుకన!
పొందెదరు మోక్షసామ్రాజ్య ధర్మమును నిజముగ! 910

కం॥ అనుచుంగింకరముఖ్యశ మనమతనిష్ఠలు పచింప ధర్మమస్కరి
పతిత! వినిపల్కెనిట్లు లత్రటి ఘనతరసద్యుక్తు లెసఁగఁగావా
రలతోన్! 911

కం॥ మీదునుడు లియ్యెల్లను! వేదవిరుద్ధంబులగుట ధర్మవిజ్ఞానభిక్తా
మోదంబెపుడునుగూర్చు! గాదక్షంబులిలలోనఁగావెన్నంగన్

నాచికేతోపాఖ్యానము

స్త్రీ॥ మునునాచికేతాఖ్యైః ♦ దనరెడు విపుల్గుడు; జనకప్రదత్తమా ♦
 శాపమునను । యమునిపురంబున ♦ కరిగి యయ్యమునింట;
 నశనశూన్యతమూఁడు ♦ నిశలవఱకు! వసియించె గడుబ్రహ్మ ♦
 వర్చస్సుదీపింప; నట్టి యతిధివర్చు ♦ యముఁడునూచి తా నెంత
 యును వేప ♦ మానుడై యద్ధరా; మరుజేరి మిగుల న ♦
 మౌత్వమెపఁగఁ

గీ॥ బలికెనిటు లీవుమూఁడు రాతులు నిరశనుఁ డవయిచ్చట
 నిష్కపుఁడవగు చతిధి! వైవసించినకతనభూ! దేవ! మ్రొక్కె!
 దనువరత్రయమును గోరు ♦ కొనుమటంచు॥ ౧౨౦

కం॥ నతిపూర్వకముగ శమనుఁడకేతవతనిటు వల్కనాచి కేతుఁడు
 వినిము! ద్యుతుఁడయి మనోహరంబగు ♦ గతినయ్యమునాగి
 జాతుఁ ♦ గనియిట్లనియెన్! ౧౨౧

ఉ॥ అల్పముగాని మీదగు ద ♦ యన్విలసిల్లుత నింక శాంతసం
 కల్పుఁడువీత భీతియు వి ♦ నాశితమన్యుఁడు సన్మనశ్చతా!
 నల్పుఁడు నొచుమజ్జనకుఁడై తగు గౌతముఁడిద్ధరితిలోఁ
 బొల్పుగు ఖ్యాతితోడ సత ♦ ముందొలి యశావరమాతనిద్దియే!

ఉ॥ నావుడుబల్కునిట్లు యము! నాధునిసోదరుఁడార్యవంద్య! మీ!
 దౌవిమల ప్రభావమున ♦ నార్యుఁడు మీజనకుండు నిర్భయుం
 డై విగతస్వమన్యుఁడయి ♦ యంచితచిత్తుఁడనై యనీహుఁడై
 దేవచయేద్యుఁడై మహిస! తి ప్రముదంబున నొప్పునెప్పుడున్

కం॥ కావున రెండవ వరమును । వేవరియింపుమిఁకనీవు! విజ్ఞోత్తమ!
 యం! చావేలుపుతగఁ బలుకం! గావినియిటుపలికె ద్విజుఁడుఁ
 గడువినయమునన్! ౧౨౨

గీ॥ నీవెఱుంగుడు స్వర్గ్యవ ♦ హ్నినిగరంబుఁ దద్విధముఁదెల్పు
 మొగిశ్రద్ధ ♦ ధానుఁడనగు! నాకొఱకుఁ జేర్చితో; స్వర్గ ♦
 లోకముశను! నమృతతనుదానఁగ నెదరు ♦ శమన! బుధులు!
 మ! అనుచుంగోరెడు నాచికేతునకుఁ దా! నగ్నిస్వరూపంబుఁ జే

ర్మిని గాలుండువచించె నంతట ధరి ధీ దేవుడాధర్మజే!
 పునో దేవ! పరేతుఁడౌనరునకు ధన్వల్పిండుజూడన్జి కి!
 త్న నితాంతమ్మని కొందతాడెదరు సత్త్వంబందురింకొట్టిలన్
 ౧౦! ఈవిద్య నాకుఁగూరిమి ధైవాఱఁగ దెల్పినన్న ధన్యుఁగ
 జేయం గావేడెనిదై మూఁడవ దౌవరమగుఁగాత మనుచు
 నర్థితఁబలుకన్ ॥ ౫౨౭

చం! వినియముఁడవ్వరంబుఁ బృథ్విఁవన్దగుఁగోప్యముగాఁదలంచితా!
 తనికి ధనాధులన్నువితఁతంబగులోభముఁగల్గఁజేయఁజా!
 లునుడులఁబల్కి యాతనిని లోభవిముక్తుఁగ విద్యఁగోరువా!
 నినిగ నెఱింగియన్తుఁడని నమ్మడి నెంచివచించె గోప్యమున్ ॥

శం! లినిశము నెల్లవేదముల ధారసిదేనిఁదలంచు సంతతం !
 మనువచియించు నెల్లతపఃముల్లడుదేనిని బ్రహ్మచర్యము!
 స్థమలొనరింతు దేనిఁగనఁ గాననయంబును నప్పదంబుజా!
 కొనియెద సంగ్రహమ్ముగనుఁగోప్యమునీకు ధరామరాగణీ!!

గీ! బ్రాహ్మ్యమును క్షత్త్రమును నజస్రంబునోడ! నమగు నెవనికి
 నుపసేచఁసంబుమృత్యు! వెవనికొనట్టి విభునిన ధీనువతను!
 సర్వతనుగతుశాత్మ సంఘనగుము క్తి! ॥ ౫౩౦

శం! ఇవిమున్ను గఁగలనుడుల! న్నివితనయఁడు సెత్తునధఁ రాదేవత
 నూభవుఁడువినిధన్యుఁడగుచుని జవసతికిం జనియెదా వెసన్ద
 ద్విదుఁడై ॥ ౫౩౧

మ॥ ఘనుఁడైవట్టియముండువిపునకువఁక్కాణించె బ్రహ్మోపసే!
 చనమామృత్యువటంచునిట్లు శ్రుతిఁగాంచం గానగుఁజమ్ము, రాఁ
 దనకున్భక్త్యముగాఁగఁజెల్లమిని సత్త్వబౌపరబ్రహ్మమే!
 యనిశంబునకలాదిహేతువుఁబరంబాఁగాలుకంబెన్దడున్ ॥

చం! లినిశమునట్టి బ్రహ్మమే ప్రియత్నమునన్విధివిష్ణుశర్వము!
 ఖినిఖిలయౌపతంగొలువఁగాఁదగు నెల్లరక్షణనౌపసే !
 చనికములైనచిహ్నములఁసంతతమున్ధరియింపము క్తిక!
 ల్గుననుట సాహసంబననఁగున్దడుఁగాతవభోధలేశమున్ ॥

కం॥ వినుడిమార్కం డేయంబ నెడు పురాణమునను క్త ✧ మగు కత
భక్తావనుడైన మహేశ్వరుడు యమునిదండించి నిజభక్త
పోషణుడయ్యెన్ ॥

సీ॥ సుందరుండనగవ ✧ సుధరంగలడతి; దురితాత్ముడైనమ ✧
ర్వ్యంజాకండు ధనవాంఛజేసి యా ✧ తడుజాగరణ మొక్క;
శివరాత్రియందొనఁ ద్రొవెలియక । కొంతకాలంబున ✧ కుంగృ
తాంతునిదూత; లరుదెంచి మెయినుండి ✧ యతనిలా । పాశ
బంధంగ జేసి ✧ పోమనుని ప్రోల్కె; కంగొని పోవుచుండంగనంత।

గీ॥ శివునికింకిరులగుడుదెంచి వెనవారి నెల్లరనుబారె ద్రోలిను ✧ హే
శులోక । మునకునాసుందరార్ముగొం ✧ పోయిరతడు । కాలె శివ
భక్తులందున ✧ గ్రహిగనచలు ॥ గీ 3 గ

చం॥ మఱియునెబబిమౌఖ్యుడగు ✧ మంజసమైతగువిప్రకృత్యము ।
న్ద్రాక్షగియునీచజాతియగు ✧ తొయ్యెత్తోడుత సంచరించియే ।
పురఁజనుజన్మలంగనిక ✧ ప్రగిట వారల బేర్చెజేర్పుచు ।
న్నిరతముండన్మనస్కతన ✧ నేహము నెంతయెఁబుచ్చెనీచుండై ॥

ఉ॥ ఆయఘమూర్తియున్మరణ; మాతజ్జేదాంగడసారిపట్టినా ।
రాయణ! యంచుఁబిల్చుచును ✧ బాణములన్నిడయామ్యులౌభటు
లీయుతువానిఁబట్టికడు ✧ బీడితుఁ జేయుచునుండనంతనా ।
రాయణదూతలచ్చుట్టి ✧ నాగితులైరియంబుమీఱంగన్ ॥

గీ॥ పచ్చియమకింకరులనునా ✧ పలకుఁద్రోసి కూర్చినివ్వప్రవారువై ✧
కుంఠమునకుఁ ద్రోడుకొనిపోయిరయ్యమ ✧ దూతచయము । భగ్న
సంకల్పమైయేగె ✧ భవనమునకు ॥ గీ 3 గ

శా॥ కానన్మీరికఁ బూర్వచిహ్నములవే ✧ గన్వీడియదైవతవి ।
ద్యానిష్ఠాతులరైయనారతమువే ✧ ద్రప్రొక్తసత్కర్మసం ।
తానంబుంబొనరించి శుద్ధులయి యం ✧ తన్వేశికోద్యత్కృప ।
న్దానంబూనిసుశాంతులై కనుడు మో ✧ డుంబునుధీయుక్తులై ॥

చం॥ యమివదుడిట్లు తెల్పంగర ✧ యంబునవారలు భక్తితోఁబ్రా
మములనొనర్చి చిహ్నధృతి ✧ మానియతిప్రవరోక్తమైనమా ।

గ్రమునఁజరించుచున్విగతఁకల్మషులైసతమయ్యమీటబ్రదా
బ్రముల నెదందలంచుచులఁకన్ద్రుత్తులై పిలసిల్లెల్లరున్॥

సంయమిండుగిండు ప్రయగలో పరుణభద్రుల వద్యైతులఁగావించుట.

చ॥ యమివగుఁడంతశిష్యునిచఁక యంబాగిఁదోనయ దే! గంగకు
నయమునకును స్పృహకేకిఁక నారయసంగమదేశమాప్రియా!
గమ నెడిపుణ్యదంబగుచుఁక గాల్గొనుక్షేత్రముఁజేరి యందువా!
సమునొనరించెశిష్యచయఁసంయుతుఁడైప్రమధేసుఁడోయనన్॥

ఉ॥ అంతట బాశచిహ్నధరుఁక బావరుణ ప్రియులున్ద్యజాంకులొ
చెంతయుమీరు వాయుభజఁక నేప్పితులు స్మృతపూర్ణచిహ్నులై
వితగనొప్పునట్టి పృథిఁక వీభజనేహులు బిందుచిహ్నులనె
కాంతశక్తియైవయదఁక కప్రియులున్ద్యచుదెంచిరొయ్యనన్॥

ఉ॥ వారలలోపల న్వరుణఁక భక్తులఁ బెద్దవచించెనయ్యమీ!
ద్వారవరేణ్యతోడ యమిఁక నర్యః పిచిత్రముఁ బుణ్యదఁబునై
మీతొడు మామతుబె పుడఁమిన్ద్యరుణఁకభిలోత్తముండుబృం
దారక ముఖ్యపంచ్యుడు సఁక తమ్మును జీవనదేశుఁడౌటచేన్

అ॥ అంత బ్రాణనాథుఁక డను వాయుభక్తుండు! నతులసంయ
మీశుఁక నకుఁ బానర్చి! పలికె నఖిలమునకుఁక బ్రాణమైయె
సఁగు స! మీరుఁగొలువఁ గలుగుఁక మేలటంచు! గిరగ

క॥ అంతట భూమ్యర్చాని ర! తాంతరుఁడై తగుననాతుఁక డను
వాఁడు నమ! స్సంతతి యతిపతి కొనఁచి! సంతత మఖిలోత్త
మేలఁక సంసేవ్య యనన్॥ గిరగ

ఉ॥ జీవనదాభిఘండు యమిఁక శేఖరుతోనిటుపల్కె మొక్కియో
దేవ! భజింపఁగావలయుఁక దీర్ఘమునెప్పు సుఖంబుఁగోరు మ!
ర్యావళికి న్నివేళిగతఁక మైతగు పిఠ్ఠముబిందు మాత్రమా!
హోవతి నెన్విసర్జ నుమఁక నోపును భక్తిమెయిన్బుజించినన్॥

ఉ॥ చూచినమాత్రఁదీర్ఘమదిఁక శోషణముంగనఁ జేయుసర్వమా!
పాచితముగ్గలంచి యనిఁక పల్కుచు రాహులుకొంద అంబ!నిం
జూచిననే విముక్తియగుఁక చోబరిశుద్ధమతి స్మృతుంగఁగాఁ

దోచుఫలంబెటుంగనని ధీల్లివచించెను నారదుండు తాన్ |
 సీ॥ తనరు “నాపోవా ఇ ధం సర్వ” మనునట్టి; వేదోక్తిజేసిభా ధీ
 వింపజలమె సగ్వాత్మకంబై య ధ జనంబుఁగావున; బ్రహ్మత్వ
 మెసఁగుఁ దీర్థమునకెపుడు నట్టితీర్థంబునే ధీమనిశంబుసేవించు;
 మిటఁ బరంబునను లే ధీ దించుకయు వి చారంబుమదిని మో ధీ
 మంబు మాకమరు హా స్రామలక స్రామ ధీ మైరయముగఁ
 గి॥ గావున ననారతము మోక్ష ధీ కాంక్షులైన మిరలెల్లరు నిశ
 శక్తి ధీ మెయినిదీర్థ సేవనమెసల్పుఁడీదానఁ ధీ జెలఁగుమిత్తు
 మోక్షసామ్రాజ్యవైభవం ధీ బు తిరమగుచు॥ గీర౯

కం॥ అనుచిట్లు వారునలుపురు | ననశంకర సంయమిందుఁ ధీ
 తాలించి రయం బున వారి నెల్లరఁ గనుంగొని యుక్తియెల్లరఁ
 బలికె ధీ గోవిదులలరన్॥ గీర౯

సీ॥ వినుఁడు నానుడులీరు ధీ విశ్వహేతూక్తి వి ధీ రుద్ధంబులగుటని ధీ
 రూఢముగను మిమతంబులివెన్నఁ ధీ గామానములు గావు;
 తనకు జగద్ధేతు ధీ త వెలయమిని మొదలవ్వరుణు నెసం ధీ పూ
 జంపఁగారాదు క్షరమైన భూతపంచకములోనఁ జేరుటఁ జేసిస ధీ
 మీరునకుఁ బరమ; త్వములేదు జన్యభా ధీ నముగలుగుట॥

గీ॥ నల్లెధరతును జన్యమా ధీ నదియనిత్య మనెడుననుమానమునఁ
 దీర్థమునుననిత్య మగునికేమన భూతచ ధీ యంబునడుమఁ
 దీర్థము తమమను చాశ్రుతివచియించె॥ గీగిం

మ॥ క్షరవిజ్ఞానముచేతనక్షరవిరా ధీ జద్రవ్యసంప్రాప్తి లే
 మిరహింజెందెడి మోక్షమబ్బదునుఁడీ ధీ మిశ్రేష్ఠనే నైహికా
 ధ్యరలాభంబున నిత్యసేవనముచే ధీ దోపంగఁ బోదట్లుగా
 నరయంబొగతి మోహమున్దొ ధీ అఁగి యూ ధీ నంగోరు
 జదైతముగా॥ గీగిం

కం॥ ఏశ్వసుఖాతి క్రాంతమ | నశ్వరమునమేయమునయి ధీ యల
 రేడు బ్రహ్మం బేశ్వశ్రేయస మొసఁగుట | శశ్వస్థతినూని
 ముక్తి సంగులరగుఁడీ॥ గీగిం

కం॥ అని శంకర సంయమితై । ల్పినవిని వారెల్లహృన్మృతలిత విశ
రయంబునఁ జెన్నలదొఱఁగికడున్దనరిరి శుద్ధాద్వయపరఁ తఁ
దతాశీవులై॥ ౧౫౩

అచార్యుఁడు శూన్యవాదేతో వాదించుట.

అ॥ వో అంత నయ్యతీంద్రుఁ చెంతకు శూన్యతా । దియరుదెంచి
మొక్కిదేవ! తోవ । యందుఁగంటినొక్క యక్కజమద్దానిఁ
దెలియమంచునిట్లు పలుకఁదొడఁగె॥ ౫౫౪

మ॥ మృగతృష్ణన్విలసిల్లు శుద్ధమగు వారిన్నానముం జేసివే!
గగనోద్భూత సుమాళి శీర్షమున సంకాశింపఁగాఁజేసినిం
శగఁగేలన్యశశృంగమూని చనువంధ్యాపుత్తునిఁ దేవబు!
ద్ధిగడున్భక్తి భజించివచ్చితినిఁగిస్థి వర్య! మీచెంతకు॥

ఉ॥ సంబర మొప్పనిర్పగిదిశంకఁదొఱంగి వచించువానివా!
కృంబులనాలకించి విబుధాగ్రిణినికుఁగలట్టి నామధే!
యంజెలుపంటి దంచడిగెనయ్యతి నేతయతండు నేనిరా!
లంబనసంజ్ఞతోడుతఁజెలంగుదు మత్పితక్లప్తనాముడౌ॥

కం॥ కడుగీర్తితోఁ జెలంగునాతఁడెచెప్పెయతీంద్ర! మన్మథతంబును
నిలనాపుడు నవ్వియయ్యమీశా! నుడువల్కెను వానిఁదాఁగఁ
నుంగొనియిట్టులే॥ ౫౫౫

ఉ॥ నీదుమతంబిదెన్నఁగడుఁ నింద్యముశూన్యముగానశూన్యమా!
నేదదికాదుబ్రహ్మము మఃప్రీతిలోనదతువభారతే!
త్యాదికవేదమానమునఁనక్కతనన్విడు మూఢతన్నుఖా!
పాదకమైన యద్వయవిభాస్వరవిద్య నెయూనుమి త్తటిక॥

సీ॥ అనియమిందుగిడు వల్కవిని వెండియునతండు; యమివరేణ్యు
నితోడఁననియెనిట్లు! లాకాశమునకు బ్రహ్మతసెప్పఁగాఁదగు;
వ్యాపకమాట సంయమివరేణ్య! కడుఁబెద్దయన్నిటికన్న
నాకాశంబె; యాకాశమేచరా యణముసతము! నాకాశమున
చొచ్చునఖలంబుననుశ్రుతిఁ; గ్రాలుబ్రహ్మత్వమౌకాశమునకె॥

అ॥ వె॥ కాననీమతంబె॥ యూనంగదగు నెల్లరకును ముక్తిసందు॥
టకుఁదలంపు॥ కలుగునెడలననుచుఁ ॥ బలుకంగనయ్యమి॥ పృ
వరుఁడంతనగుచుఁ ॥ బలికెన్ని॥ ౫౫౯

శా॥ ఓయీ నీవిటులాడకింకగుణసం॥ యుక్తంబగున్నంతత॥
మూయాకాశము కానదానికిని బ్ర॥ హృత్వంబులేదెన్నఁగా॥
వాయూత్పత్తికి హేతువయ్యుజనిభా॥ వంబద్దియూ నెంబర॥
మైయొప్పరునుమిన్ను నాఁగఁజనున॥ య్యాకాశశబ్దంబిలన్॥
చం॥ నిగఱుములెల్ల లెస్సగ గ ॥ ణించెడు ఖాదులకన్న దేనిఁబె॥
ద్దఁగ నెది దైవవల్లతముఁ॥ దత్పదరూప మనాదిహానికం॥
బగణిత భూతిహర్షమయ ॥ మైతగు బ్రహ్మమదాకసంబునాఁ
గఁగరముఁ గ్రాలునద్దెయగుఁ ॥ గాదెనభస్మిటనాకసంబునన్॥
మ॥ అనుచు స్థాయమి నేత తెల్పుఁగనతం ॥ డాలించి సాతుష్టఁడై
యనునాదేశికవర్ణుఁ గాంచి యధికం ॥ బాభక్తితో నిట్లు పా॥
వనతంగంటిని మంటిఁదొంటిడగుదు॥ ర్వార్యాఘము గెంటికొం॥
టినిమిమ్ముంగనుఁగొంటముక్తిఁగనఁదు॥ ప్రిదైల్పుఁడీ బ్రహ్మమున్॥
ఉ॥ పేళలమైన పేర్నిభవ ॥ భీతిని బాపియపాపుఁ జేయుమో॥
దేశికవర్ణ నన్ననయ ॥ తిప్పవరుడను నిట్టలెప్పునా॥
కాశసమాఖ్యునదవ్యయ న॥ ఖండునిభక్తి భజింపు మీవునీ॥
కౌశివమోసుధీ! యనుడు ॥ నయ్యమిశిష్యత నందెనాతఁడున్॥
లక్ష్మణుండను వరాభాభక్తుని॥ విదేహముక్తి గజపుట

శా॥ అంతస్సత్త్వణ సంక్షుకుం ॥ డగు వరా ॥ హస్తావిభక్తుండనే॥
కాంతేవాసియుతు న్యతీంద్రిగ నిసా॥ హ్లాంగంబుగా మ్రొక్కియ
త్యంతంబు నగ్రుణీయమాసుఁడి మదీ ॥ యాబామతంబిద్దివి॥
న్పింతు న్నీకు యతీంద్రి! విన్ననుచుఁ జె॥ ప్పెద్దానుదత్తన్నిధిన్॥
చం॥ ప్రళయజలప్రతీనను ధ ॥ రన్నును దక్షత నుద్ధరించెవి॥
ర్మల కృపనెవ్వఁడా దిమవ ॥ రాహుని సవ్యభుభక్తితో భుజు॥
బులనొగిందప్తచిహ్నములఁ॥ బూనిభజింపుఁడుముక్తిఁజెదమీ
రలు తగ నెల్లరు స్మరుఁగ ॥ రంబును నింక సమాహితాత్ములై॥

- చం॥ అనవుడు సంయమిండుగ్గిడిటు॥ లాతనితో నను, లక్ష్మణాఖ్య! నీ
పునుడివిసట్టి పల్కిదియ ॥ పుం గడు నింద్యము విప్రవర్ష్యచే!
తనొక తపంబెసేయఁగ న ॥ దాతగుఁ జహ్నధృతి బ్రమాణతే!
చ్చ నెగఁజేసి మేనను యు ॥ మప్రముఖాంక ములన్దరింపుమి॥
- మ॥ వినుమి లేదు ప్రయోజనంబులవము ॥ నేదో క్కకర్మంబుకం॥
ఁనునన్యంబగుదానిచే సగుణత ॥ స్త్రీపించు బ్రహ్మంబుఁగొ॥
ల్వనగుంజమ్మనెదేనిఁజహ్నుముల నె ॥ ల్ల న్నీడిసేసింపు తు
ప్తిని శ్రీవిష్ణుశివాది రూపమగుచుం ॥ జెన్నారు నాబ్రహ్మమున్
డ॥ మేదినిదండ మండఁదగు ॥ మిక్కిలి భూదివిజండుఁద్యక్తసం॥
ధ్యాదికకర్మఁడైన యెడ ॥ నట్లగుట న్వసమూఢబుద్ధి నీ॥
వాదె సఁదోలిచిహ్నుముల ॥ నన్నిటివీడి కులార్హకర్మమే॥
యాదృతి సల్పశుద్ధిఁగని ॥ యుదెదుభవ్యముమోక్షలభిచేన్॥
- కం॥ అనియతివర్షుడు దెల్పఁగ ॥ వినిదేశిక ముఖ్యువలన ॥ విమల
జ్ఞానం॥ బును గనియతఁడు దదాశ్రయ ॥ తనెగఁజె నిరతంబుఁ
బరమ ॥ తాపసుఁడగుటన్॥ గీ॥
- సీ॥ అంతటఁగామక ॥ రాభిఖ్యుఁడగులోక; సేవకుండరుగుదెం ॥ చి
యమివర్షు! నకుమ్రొక్కి యనియెన ॥ నారతంబు నెసంగుఁ
గడుఁ బరేశుండు లో ॥ కములగుమినె॥ కానమోక్షోసక్తు ॥ లైన
మీరలనన్య; మతులొచుదానినే॥ సతముఁ గొల్వఁగి డగుము క్తి
సత్యలో ॥ కాత్మక తత్వేవ; నమున నేకానియ; న్యముఁగఁగాదు ॥
- గీ॥ నావుడున్దండి నేతయో ॥ ధీవిహీన! సత్యరూపవిము క్తి య ॥
నిత్యసేవ! వలనఁ గలుగదటంచన ॥ వాఁడు గురున! కెఱఁగి
యదైవతవృత్తిర ॥ హిం చెఁగరము॥ గీ॥
- సీ॥ అంతటగుణసేవ ॥ నాసక్తులయ్యతీ; శ్వరునకు మొక్కి పల్కిరి
టు లపుడు! సంయమిశ్వర! యెవ్వి ॥ జగములకెల్ల హే; తుపు
లెవ్వికర్తలు ॥ ద్రుహిణముఖుల! కట్టిగుణంబుల ॥ ననిశంబు
సేవింపఁ! దలఁచెడుమేమతి॥ ధన్యులమిల! సర్వమయము॥ లై యె
సంగుట శవియెమో;క్షముఁ గోరుమీకు సేవ్యములు సతము॥

సిమొనయు వేదమేయిటన + చింత్యమరూపమనంతమవ్యయం!

బుమహదభిఖ్యత త్వపర + మున్సనహీనమగంధ్యనాది వ్య!

క్షమనగరానిదైతగుపదంబు నెఱింగితోఁటంగు మృత్యువున్

మ॥ అనుచు నేదమునం బ్రధానమిటులే + యవ్యక్తశబ్దంబుచే!

తను జెప్పంబడెనంచు నాతఁడననా + దండీందుఁడాలించితా!

ననునవ్యానికి నీగతి స్ఫురణా + ద్యవ్యక్త శబ్దంబుచే!

తనుబ్రాజ్ఞంఁడవచింపఁగాఁబడియెసూతశ్యంబుగావెండియున్

మ॥ ధరలోన స్థూపామ్యసేవనముచే + తన్నుత్తవిస్తారభా!

స్వరరూపంబగు జ్ఞానమెప్పుడును నెం + చంగల్గదల్లాటఁ బా!

మరబుద్ధి! యొగిసీమతంబు విడిని + రాల్చినన్యమై క్రాలునీ!

పరమాద్వైత సువిద్యనూని సుఖవైభాసీల్లు మీవెంతయున్

కం॥ అనియమివరుఁడాడరయఁ బున సాంఖ్యుండతఁడుఁ దనదు +

పూర్వమతమువీడి నెగడెనద్వైతాన + క్రినియమి పాశ్రమత

చేసు + భీకలితుండై

గూ३

కాపిలాఖ్య యోగితోవాదించి కృష్ణతీంచుట

అ॥ పె! అంతఁగాపిలాఖ్యుఁ + డగు యోగవిత్తముం + డయ్య

మిందుఁచెంత + కరుగుదెంచి! వినయమెసంగ నెఱిగి + విజ్ఞాన

లికి వింతఁ గొలుపు విధముదోఁపఁ + బలికెనిట్లు

గూ३

కం॥ యమివర! యోగమున నె మో! క్షముసేకుటు సాధములకు +

సత్యంబుగనం! చుమదీయ ప్రామాణిక + విమల మతంబు

సుమిదాని + విధముఁదెలిపెదన్

గూ४

సీ॥ విమలమైచెలఁగు వి + విక్తదేశమునందు; శుచియునుఖాసన +

స్థుండునగుచు! సమకంతశీర్షదే + హమహితుండై యాశ్ర; మా

తిగుండైయింద్రియముల నెల్లఁదగనిరోధించి యెంతయుభక్తిఁ

దనగుతు; ముఖ్యున కెఱిగిహృత్పండరీక! మునురజోవికహితం +

బుగవిశుద్ధముగ భా;వించి తన్మధ్యనువిశదునివిభు!

గీ॥ శాంతునవ్యక్తునాదిమ + ధ్యాంతరహితు! నమృతునినచింత్య

శివునేకు + నఖలభూత! యోనినఖలేక్షితన్ బ్రహ్మ + యోనినద్భు!

- తునిజదానందునిద్రిణయః సునిసరూపు ॥ గీ॥గీ
- గీ॥ మహితృబరమే శునభవునుః మాసహాయః | నీలకంఠనశోకు
ధ్యానించిమునివరుడుఁడమః పారమునోగిఁజేరుననుటాదియ
గునిగమవాక్త్రిబ్రహ్మాణమగుమతమిది | గీ॥౯౬
- చ॥ మఱియుయమింద్ర! యాగసుసః మాజమునందజపాఖ్యవివ్య
వి స్రురముగఁజెప్పఁగా బడియె ధానవిధానమునన్బుధాశికిం
గరమును జక్రవర్తుముఁడ ధన్వహి ధేదనముబొనర్చుచో
వఱలు విముక్తిముక్తిరతి భాసిలు మికిదెయూనఁగాఁదగున్ ॥
- చ॥ అనవుడు సుయమిప్రపరఁడతనితోనను నిట్లులోయి! నీ!
దునుడియిదప్రమాణముయితోఁచుజమిదహరాభిధానవి
ద్య నెవఁచియిఁచెనా శుక్తిఁతానము ముక్తిదమచెకానినీ!
వనిశముఁబల్కుయోగమెదఁనారయహేతువుకాదు ముక్తికిన్ ॥
- మ॥ అదపాభావుకమూలమృతమునకోయప్రాజ్ఞ! “సోహ”మృటం
చుజగన్మండలి నర్తమొప్పెగుటఁజూడందజీవేశభే |
దజమాగంధలవమ్మలేదుగద పంతుంబొప్పఁగా నెట్టల
య్యజపాపిద్యయయోగమంచనఁగిశక్యంబయ్యెడిన్దెల్పుమి ॥
- సీ॥ సక్రమంబుగఁజక్కి పల్కుంబునుంగుండ; లినిచేతభేదించుట
నెవిముక్తి యగుననునుడియనునప్రమాణంబగు; దగఁదన్న
సర్వభూతములయందుఁ దనయందు సర్వభూతములసిక్కించు
నేర్పరియెచేరునుబరఁబ్రహ్మమునోగిఁగానియన్యంబగుఁ కార
ణంబునఁగాద;టన్న యామ్నాయవాక్యమునఁజేసి |
- గీ॥ శాంతిద్వాత్మ్యపరతితిత్క్షలనెసంగు! శుద్ధమతియైనయధికారిఁ
చూడవలయు! నాత్మయందాత్మకేఫలమనుశ్రుతివచ! నములఁ
దావకమతముపే ధక్షమిఁకసుమ్మ ॥ గీ॥౧౦
- క॥ అనుచుంబల్కెడుయతివ! ర్చనకాకాపిల్లసమాఖ్య యోగమ
తనుం | డన“నపరిజ్ఞానవశం | బునఁబల్కెడుదండి! నిక్కమగు
విను”మనుచున్ ॥ గీ॥౧౧
- సీ॥ పుడమినిభేచరీముద్ర నెఱుంగక;యునుధునీతితయసంయోగ

ముందిక్రికూటంబటంచెదఁగ బాటించకయునుశృంగకటంబును
లోఁగఁగఁజెలియకయుఁ బూర్ణమండలమార్గ మనమనోచ్చని
దాస్యఃకూపంబు నెఱుంగు నేఁగ్గుగనఁ యుఁచునుష్ఠమాత్మై
యలరెడు పురుషుని; యునికి గురైఁతుఁగకఁయనవితము ।

గీ॥ నెవఁడు “బ్రహ్మహమ్స్వి” యంత చెచ్చుగనను నతని నాల్కను
వేగఁగోయంగవలయు నిలనవస్తాత్రికస్తాన మెఱుంగ కే నేఁబ్రహ్మ
మనువానిశిరముధఁగరంబడు వెనఁ ॥ ౧౯౨

మ॥ లయయోగజ్ఞఁడుఁదాఁబరంబనఁగఁజెల్పింబండు బ్రహ్మంబు నెం
తయు వేగంబుగఁజెల్పిన్వతమనఁగానొప్పుయోగంబులు ।
ద్వియుతుడెవ్వఁడెఱుఁగునో యతఁడుఁదాఁదీవ్యధృతింజేరున
వ్యయమైకాలునసాతనాబయిన బ్రహ్మంబునృసింప న్వసక ॥

క॥ అనునివిమొదలగున్వత్తివ చనములబలముననుజెసిఁసంయమివర
మో॥ క్షునిరతులగుమీకడెత్తె కొనఁదగుయత్నమునయోగి ఁ
కోటినుతింపక ॥ ౧౯౪

మ॥ యతివర్యుండిటులంతవానికనునీ ఁ వయ్యారెయజ్ఞానమో ।
హితచేతస్కుండనాచువ్యర్థముగనేఁపెచ్చెగతిన్వాగెదీ ।
క్షీతిసప్తాంగికయోగమెన్నఁగవిముఁకింగూర్పదెప్పున్విశు
ధతనైకాగ్ర్యముశౌతమార్గమిడునుఁ ధృబొక్కపేదంబెయా ॥

సీ॥ ఆమ్నాయమెప్రడు బ్రహ్మజ్ఞానమునముక్తికలుగునటంచునుఁ
బలుకుచుండఁ మోక్షంబుభేచరీఁచుఖ్యవిజ్ఞానంబు; లేనిమానవు
లకుఁ లేదటంచు ననుటయత్యంతసాహసముననేకాని; కాదుమ
ఱొక్కఁడొకారణమునఁ గానవేదప్రొక్త కర్మవిఘ్నండ్లవై
చిత్రశుద్ధిని నెఁగిసినువివేకి

గీ॥ వైవిరక్షినిగనికమాద్యములనొప్పి । మొగిముముక్షుండవగుచు
నంతపురుషముఖము వలనఁదత్త్వమసియనునదావ్యక్తమువిని ।
యాత్మగతినివిచారించునుధికముగను ॥ ౧౯౬

ఆ॥ వె॥ అంతసీపునచ్చిదానందమయపరమాత్మఁడద్వితీయుఁడ
తఁడెయేనటంచు నెఱిఁగి యపునరావృత్తికంబగు ముక్తిగ

నెదునిక్కముగనునుమ్ము!

గీ॥ 2

క॥ అనియత్కృతంనుండు పేర్నినిదెల్పంగవినియతండు మిగులఁజెలఁ
గుభా! క్రినిదత్పదాబ్జయుగ్మంబునకెఱంగి తదాశ్రవత్వం ముం
బాందెవెసఁగ॥

పరమాణువాదులతోడి వివాదము

గీ॥ అంతఃపరమాణువాదసమాశ్రితులగు ధీరశివనామకాదులే
తెంచి పంయ! మీందుప్రదకంజయుగమునకెఱంగివేగ! స్వీయ
మతరీతిగడంగిరిచెప్పనిట్లు! ౫౯

ఉ॥ ఎన్నఁగఁగ ర్తనాఁబడుపరేశుండు సర్గమునందు నిత్యతం
జెన్నగుభూముఖాణువులఁజేర్చులయంబునవానివేఱునే!
యున్నిపుణత్వమొప్పెసఁగ నోయమి! లోకగురుండులోకముల్
చెన్నుగఁజేసిజీవులసృజించిచెలంగును సాక్షియట్లులా॥

చ॥ అనవుడు వారికయ్యతి చయ పవరుండిటుపల్కునెన్నమి!
దునుడు లివప్రమాణతను దోచెడు వేదవిరుద్ధరీతిచే!
వినుడిక ఖాదిసర్గమొదల వెన్నరమాత్ముని వల్లనంచు వా!
కొనె నిగమంబటన్న నొన గూడెడు నిత్యతఖాదులందెటుల్
మ॥ అగునిత్యండు పరేశుఁడొక్కరుడె జన్యంబైనయీవిశ్వమె!
ల్లఁగనుంగొన్నననిత్యమేయగుచు వా లాయంబజన్యత్వమా
జగదీశానునికంటె గొన్నిట విరా జదీరితిమై నున్నఁజె!
ప్పఁగ రాదెప్పుడు నంతకు స్తవకత న్భాసిల్లమిన్వానికిన్॥

క॥ గౌతమశాస్త్రముఁజదివిన! యాతఁడు సాగిగాలయోని నం
దుననెడు వి ఖ్యాతవచనమున మీరొగి నాతెఱఁగుందొఱంగి
యూనుఁ దడవైతంబున్॥ ౬౦3

గీ॥ అంతగురుభక్తి సంజాత మై యెసఁగెడు! ఘనవిశుద్ధాత్మ
విజ్ఞాన మున విముక్తు లగుడనుచుఁదెల్ప ధీరశి వాదు
లార్య! పాదునకు మొక్కిశిష్యులై పరగిరపుడు॥ ౬౦౪

యమివరుండు కాకిఁజేరి కర్మ వాదులకుఁ గలపర్యుఁమందెల్పుట.

చ॥ యమివరుండంతవేకువఁబు హర్షమెసంగఁగ్రదివేణిలోనన్న

- నము నొనరించి యాశ్రవజనంబులతో నటనుండిప్రాక్కుమా!
 ర్గమునను విశ్వనాయక చ + కాసికిఁగాశికిఁ బక్షమాత్రది ।
 వ్యమునకు శిష్యసంస్తుతులె + సంగఁగనేగి యటన్వసింఁచెదాన్
 గీ॥ మూఁడుమాసంబులవఱకు + నాడశిష్య! నేవితుండౌచు సం
 యమి + శేఖరుఁడు వ! సింపఁ గొండఱు కర్మసం + సేవకులరు!
 దెంచి యతిపతికెఱఁగి వ + చించిరిట్లు॥ ౬౦౬
- సీ॥ యమికులవర్య! క + ర్గముననేకలుగు లో; కములకు సర్గము +
 ఖ్యము నిజముగ! రమ్యమై యెసఁగు క + ర్గముచేత రమ్యమా;
 ప్రిప్రాదియొని భు + వింగనెదరు! పాపకర్మంబునఁ + బాప
 రూపంబగు; శూత్రాది యోనులఁ + జొరనగుదురు! జనక
 ముఖ్యులు కర్మముననె సంసిద్ధిని; గనిరనుటాదిగాఁ + గలుగు
 నుడులఁ
- గీ॥ జేసి యనిశంబుఁ గర్మమే + సేవ్యమగుము! ముత్తుపులకెల్లఁ
 గడుయత్న + మున విమోక్ష! మనఁబడు సుఖాప్తియే కాన +
 ననిశముఁదగు! కర్మమునొనర్చి కనుఁడు మోక్షంబునీరు॥ ౬౦౭
- చం॥ అనియిటు కర్మవాదులనానార్యపదుండు వచించెవారితో!
 డనిటు,భవద్వచస్తతి శఃటా!కడుఁజూడఁగనప్రమాణతః।
 గను;నిగమంబువాకొనె జఁగంబఖిలంబును బ్రహ్మకార్యమం!
 చనిశమునట్టికారణమెయ్యార్దులకున్భజనీయమాఁగడున్॥
- గీ॥ స్థూలమును సూక్ష్మమునయితో + చుజగమునకు! నెల్లఁగారణ
 మైబ్రహ్మముల్లసిల్లు!నని“బుతం”చేతిముఖ్యవే + దనిగదితము!
 లుఁదగవదియింఁచెడి న్నెక్కు + లుగడు నెపుడు ॥ ౬౦౮
- ఉ॥ కావునసర్వవిజ్ఞాఁడయి + కాలుపరేశుఁడొకండెకారణం!
 బైవిలసిల్లు విశ్వమునఁకంతకుఁ, గర్మములాజడంబగుం!
 జూవె;యఁపటఁగారణతఁనుంగనదెన్నఁడునద్ది; దానిసం ।
 సేవనమేనొనర్చెదరో + సిద్ధమువారలుమందులిమ్మహిన్॥
- కం॥ అనియతినేతవచింపఁగ!విని వారెల్లఁగునుదొల్లి + విధముఁదొఱఁ
 గివేగనె పరమాద్వైతసువిద్యనుబూని తదాశ్రవాగ్నితై

చెలగిరిలన్ ||

౬౦౦

చంద్రసేవాచరణుండగు శివాభరణ సద్వయజ్ఞుడేయుట.

ఉ॥ అంతయత్నిదు చెంతకుశి॥ వాభరణాభిధుండ్రాశ్రవాళిత॥
 న్నైంతయుఁగొల్పిరాఁగడురఁపించుచువే చనుదెంచి ధీరశి॥
 ప్పాంతరభాసమానుడగునయ్యతి నేతకుభక్తితోనమ॥
 స్సంతతినాచరించికడుఁజాతురిమీఱఁగఁబల్కెనీగతిన్ ||

శా॥ దండిశ్రేష్ఠ! సుధామయాశువులచేతనస్సర్వవిశ్వంబుఁజం ।
 దుగ్గిండాకంఠే రహింపఁజేయుసురసాదోహత్యసంతృప్తినా॥
 తండ్రకూర్పుస్వగాత్రనిష్ఠసుధచేతం గావునస్ఫుభక్తిమ ।
 ర్మ్యుండావేలుపుఁబూర్ణిమాదిగొలువఁనూర్జింబుగాముక్తుడౌ ।
 బ॥ వె॥ కాననింకమోక్షఁకాంక్షులొమీరలు! సదమలావృతాంశు
 సాంద్రుఁజందుగ్రభక్తితోడఁగొల్పిముక్తులరగుండన! నాలకించి
 పలికెయమివరుండిటు॥ ౬౦౧

శా॥ ఓపాండిత్యవిహీన! మోక్షమిదనితోవ్యాపాసనస్సల్లది ।
 ప్తాపూర్తాదికకర్మముల్పలిపినక్షత్రేశలోకంబుఁబు ।
 ణ్యోపేతుండయిచేరికొంతవఱకాఁర్యులైచ్చఁగానుండితా ।
 నీపృథ్వీస్థలికేగుదెంచుమఱలన్తీ నస్వపుణ్యుండునై ॥
 గీ॥ ధూమము నిశయుననితమై ఁతోచునట్టి పక్షమును నాఱు
 మాసముఁబ్లక్షణాయ! నంబుఁజాంద్రమసమగులోఁకంబు నట
 కు! యోగిచనిధాతికిని వెండియుమఱలుఁజమి ॥ ౬౦౨

చం॥ దివిజలకిందుండన్న మని॥ తెల్పుఁబడెన్మృత్యుతియందుఁ గానము॥
 క్తి వెలయ నెప్పు నట్టియుడు ఁ దేవు భజించుటఁజేసి ధాత్రిమా॥
 నవులకు వానిసేవనము ఁ నందగుచంతలోకనిష్ఠగా ।
 నకెసవిమూఢతన్నిడియ ఁ నశ్వరతంగనుమద్వయజ్ఞతా ॥

కం॥ గురువరుండిటు తెల్ప శివా॥ భరణాభిధుండ్రాలకించి ఁ భక్తిఁ
 దదంప్రయోగం బురుహములకెఱఁగియెంతయు! వఱలెదదాదిగఁ
 దదాశి ఁ నత్వమున మహిన్॥ ౬౦౩

అంగారకాది గ్రహార్చకుల కద్వైత బోధసంపుట.

సీ॥ అంతభామాది గ్రహభజన పరులను; దెంచివినతులంగా
వించి గురుకృపానిధియగు నార్యభాద్రాపదాని కనిరిట్లు; యమి
వర్య! యంగారకాది క్రమపాస్త్రినేమోక్షముదవు
నంచును వేద; మునఁ జెప్పఁబడియె గాభ్రానముముత్తు
వులగు మిరలికనుభూనికనుభజింపుఁడవ్వారినేభక్తి
యలరంగఁగడుచు

గీ॥ నావుడు విమూఢమతులార! నరులకు గ్రహాపీడ తొలఁగుట
కొఱకుఁ జెప్పెను గ్రహార్చనంబు వేదంబుగాని మోక్షంబు
కొఱకుఁ గాదు చైతన్యబోధనే కలుగుముక్తి॥ ౬౮

గీ॥ అది “సదేవేతి” ముఖ్యవాక్యంబులఁగడు! వేదమునఁజెప్పఁ
బడెనన వినిసమాదృతి నొగివారెల్లఁ దొల్లఁటితెఱఁగుఁ
దొఱఁగి సంయమిండునకెఱఁగి శిష్యతనుగనిరి॥ ౬౯

చం॥ శ్రువణకుండంత వందనము సంయమివర్యనకుంబొనర్చియి
ట్లుపలికె నోయమిశ్వరి! యెటో నెలతాఁజేటిమిమ్ముజేరియి
ట్టిపగిది వెళ్లఁజేసితి గడింపను సుంతయుఁ గాలమిద్దియె
యపరిమితంబు బ్రహ్మమగు నర్చ్యముమీకికవృద్ధి నందఁగన్

గీ॥ అనుడు యతివేదవచియించె నతనికిట్లు భవ్య! సంవత్సరో
జాయత యనుశ్రుతి వాచనమునంజేసి కలదుదిష్టము
నకు జని సజనియగుదానిఁ గొలువమోక్షము గలుగదు॥

గీ॥ కావునఁ గుబుద్ధిఁ దొఱఁగి యింక నొగిసేపు విమలమైయొప్పు
నద్వైత విద్యనాశ్రయించి ముక్తిఁగను మననాభిలించి
యాతఁడద్యయబ్రహ్మరతుడయ్యె యతిపుఁగొలిచి॥

సత్యశర్మాదులగు వైతక ప్రతుల హేతుగతుల వాసంపుట.

ఉ॥ అంతలు సత్యశర్మముఖ! లౌపిత్యసేవకులేగుడెంచి భా

క్యంతరులై ప్రణామముల నయ్యతి వర్యనకుంబొనర్చియి
త్తైంతయు వింతదోషవచి యించిరి సంయమివర్య! యామిసీ
కాంతునిమండలంబు వయిగాఁ బితృదేవతలుందు రెప్పుడున్

కం॥ ఓదమివర! యగ్నిష్వా । త్రామలువారేడ్వరు సువిఁయవ్వా
రలలో నాదెదగు ముగురుఁ బరమా మోదులమూర్తులును
నిత్యఁముక్తులుఁదలఁపన్ ॥ ౬౨౯

చం॥ విగిలినయట్టినల్వరును † మేలగుమూర్తులనొప్పుచుంద్రునా
రిగడుఁ బ్రపత్తిఁగొల్పుట ధ † రిత్రినిధర్మముఖోత్ఫలపదం
బగును నజస్రముక్తిదముఁనొనని పేదములంగడున్వచిం
పగఁబడెఁగానయత్నమునఁమర్త్యులకర్మ్యలుసుమ్మువారిలన్ ।

చం॥ జగతిని శ్రాద్ధకర్తయును † సత్యవచస్కుఁడనైన గేస్తుము
క్తిఁగనును జాండ్రమానపుమిఁతించిత్పపాళికి మధ్యవాసరం ।
బగునమఁగాననద్దినముఁనందునఁదత్ప్రేమదార్థమైయెను
ర్పగఁదగు శ్రాద్ధముఖ్యముతిరంబగుభక్తినిమర్త్యపాళికిన్ ॥

కం॥ అనుచుంబల్కెఁడువారలఁ గనియమివమ్యండుఁజిలున † గవునె
న్నెలనాననచంద్రబింబమెంతయుఁదనరఁగవచియిం చెనిట్లుఁత
ద్వలుమెచ్చన్ । ౬౩౦

మ॥ వినుఁడిమీనుడులివ్వియు క్తముగ భా వింపన్మదిందోపవెం ।
దును గర్మంబువిముక్తి నందుటకుపేఁ తుత్వంబునుం గాంచదం
చునునాత్మజ్ఞుఁడె బ్రహ్మతంగనునటంచునట్టిగాఁదావచిం ।

చెనునమ్ముగ “నకర్మణా”యనుశ్రుతిఁశ్రేష్ఠంబును స్మృంతయున్
గీ॥ కానఁగర్మములెల్లవేగముగఁదొఱఁగి । యశలుషమనస్కుఁడగు
చుదేశికునిమోమునుండి పరమేశునివినియఁనూనరీతి మైవిచా
రించుమక్తుఁడొమనుజుఁడుచుడి ॥ ౬౩౦

మ॥ యమివమ్యండిటు తెల్పగాఢముగఁదా మాలించియాసత్యశః
ర్మముఖ్యులంకరదేశికేంద్రునకు సారంబైనభక్తిన్నమ
స్సమితింజేసి తదీయమైనయువదేశప్రొల్లసత్సాక్షిచే
తమహింగాంచిరి సత్వరంబుగఁగృతార్థత్వంబు నెంతేనియున్ ।
గరుడానంతభక్తులకు సర్వోధ గావించుట.

శా॥ ఆభిక్షుప్రవరాంతికంబున కనంఠార్చేచ్ఛుఁడౌశంఖసా
లాభిఖ్యాకలితుండునుం గరుడపూజాసక్తుఁడౌకుబ్జవీ

డాభిఖ్యుండును నంతవచ్చి యొగిసాఁగి ఘ్టాంగంబుగాఁగ్ మొక్కి-యి!
 ట్లాభాపించిరి సక్రమంబుగను దాఁమా సంయమిశానుతోన్
 కం॥ యమివర్య! యెవఁడుభూమిత! లము నెల్లవహించునాఁడఁ లన్ని
 ఘ్టాఁడజ! సము నెవనిపయిఁబరుండెడు! సుమహితుఁడాశేషుఁడొ
 కఁడఁసుమి సేవ్యుఁడిలన్॥ ౬౩౩

గీ॥ కుక్షి సంగతసర్వలోఁకుండయియలరు! నట్టి నారాయణునకువాఁ
 హనమయియనిశము నెసంగుటఁజేసిసంఁ యమివరేణ్య! గరుడుఁ
 డేసేవ్యుఁడునుఁడిమోఁక్షంబునంద॥ ౬౩౪

చం॥ అనవినివారితోడనిటుఁలార్యపదుండనుమీదుపల్కు-లె
 న్ననవని నప్రమాణములఁ సంజను నెన్నునకు న్నుతల్పవా!
 హనతలఁగన్నపన్నగగఁజాధిపతార్యులఁగొల్పుటన్లభిం
 చునొగివిముక్తి నాననుటఁ చోద్యముగాఁగనిపించె నెంతయున్॥

డి॥ ఏయనఘుండు విశ్వమున ఁ కెల్లను గారణమైతనర్చు నిం ।
 కేయమలుండు బ్రహ్మమున ఁ కెన్నఁగ నంశతనోప్పునట్టి నా!
 రాయణునే భజింపుడు ప ఁ రంపరగా నెదశుద్ధినంద వే!
 ధీయుతుఁడొగు రూత్తముఁడు ఁ తెల్పుగతింజనిముక్తి నందుఁడీ॥

కం॥ అనుచున్మృత్యురిపతి తె । ల్పిన వినియిర్వరునువారు ఁ పృథు
 తర మాభ! క్రిని దత్పదాబ్జ యుగ్మం । బునకెఱఁగి తదాశ్ర
 వత్సఁ ముంబొందిరొగిన్॥ ౬౩౫

సిద్ధార్థసాసక్తుల మఱల్పుట.

కం॥ అంతట నయ్యమి వర్యుని । చెంతకుఁ జిరకీర్తి ముఖ్య ఁ సిద్ధా
 ర్థనస! క్రాంతకు లరుదెంచి నమ । స్సంతతిఁ జేసియనిరిట్టి ఁ
 చండము దోఁపన్॥ ౬౩౬

సీ॥ సంయమివర్య! శ్రీ ఁ శైలాఢి గిరులందు; భవ్యమంత్రాదులఁ ఁ
 బడసి సత్య! నాథాది సిద్ధులెం ఁ తయుఁ గృతార్థులుఁ జిర;
 జీవులునైవిరా ఁ జిల్లిరికడు! నమ్మహాత్ములదొఱు ఁ నమ్మగు
 నుపదేశ; ముననట్టి పగిదినే ఁ మునిలమిగులఁ జెలఁగెదము
 మఱియుఁజిత్రాంజనాదివిద్యలఁజేసియెఱిగెదఁముఖలముఁదగఁ

ఆ॥ వె॥ గాన మామతంబుఁ † గలఁచుటకేడును॥ గారు శక్తులెన్నఁ †
గానెపుడును॥ గాన మీరలింకన † కల్మషమైకాల్లు॥ మాదు
మతమునూని † మచుడుచిరము॥ ౬౩౯

మ॥ అనుచున్నారలు వల్క మస్కరివరుఁ † జాలించి యిట్లాడె “దో॥
షనిదానంబు ఖలేప్పు తాజనులతో † సంభాషణంబొల్లయో॥
జనమావంతయు లేదుచిత్రతరవే † వస్వీకృతిన్మేషమే ।

కననౌజుండు పరార్థలాభమున ని † మ్మర్షంబుగా నిమ్మహిన్॥
చం॥ అనిశము మేనుదుఃఖమయ † పశాట మహింజరకాల జీవనం॥
బునలవ మైనయత్త ఫః † సుఖభియింప దొకప్పుడేనిఁ గా॥

వుననుసుబుద్ధిచూ మనిభ † వుండు శరీరము వీడుటన్విము॥
క్షిని గననౌ నుపాయమునొ † గింబానరింపనలెచ్చవంబుగన్॥

ఆ॥ వె॥ యతివరుండు యుక్తి † యుతముగా నిటుపల్క । నాల
కించి వార † లంతనెంత॥ యేనిభక్తసం య † మీనునకెఱగిత
చ్చిష్యులగుచుఁ గరముఁ † డెఱగిరవని॥ ౪౨

గంధర్వార్చన పరులకు బ్రహ్మాంబుఁ గలపుట.

ఆ॥ వె॥ అంతనయ్యతీఁచు † చెంబకు గంధర్వ భజననిరతమతుల †
గు జనుఁడుగు॥ చెంచ యతిపునకు న † తి ప్రతతింజేసి॥ యెల్ల
రవుడు పలికి † రివ్విధముగ॥ ౬౪౩

మ॥ వినుఁడోసంయమవర్య! యీవసుమతి † నివ్వశ్వావసూపాసనం॥
బున నాదృక్తచేత బిందుసుకలా † బోధంబునన్ధనృత॥

న్గనఁగాఁ జాలితిమేము గావున నిఁక † స్థాంధర్వ విద్యాశ్రమం॥
బునుగావింపుడుము క్త్యపేక్షులగుచుం † బొల్పొందుమీరెప్పుడున్
ఉ॥ నావుడువారికి న్యతిజ † నప్రవహండను నప్రమాణమా॥

మీవచనంబు దాశ్రుతికి † మెండు విరోధమునందుటన్మనం॥
బైవిలసిల్లు వేదనిచ † యంబున బ్రహ్మము శబ్దమాదిగా॥
నొవిషయాశ్చికెల్లనన † యంబు నతీతమటంచుఁగాన నౌ ॥

గీ॥ శబ్దముఖ్యంబులకు నగో † చరము నాద॥ బిందుకళల కతీతమై †
వెలయుబ్రహ్మ॥ మెఱుంగునాతఁడ వేద్యుఁ † డెన్నననుచు ।

స్మృతిని గడురూఢముగను ప * చింకబడియె॥ ౬౪౬

గీ॥ కాన నాదాద్యగోచరం * కైవల బ్రహ్మ మును భజింపుడు
మీరును * ముక్తి నును గనుడని యోగ్యుడు తెల్పు * విని
రయమున॥ వారితల్లెలు శిష్యభా * వఃబుగనిరి॥ ౬౪౭

భూతభేదాశ్చ భక్తలః బంచార్చనానంతరః గామింతుట

సీ॥ అంతః జితాభసి * తానునిచ్చుంగులు; లాఠితిలకకజ్జ * లయు
తులసిభూషుతాధేతాశ్చ * భూత సేవారతు; లయ్యతీంమృనిచెంత *
కరుగుదెంచి॥ మస్కరీంద్రునకున * మస్కృతులుంజేసి; భూత
చేతలు జగంబునకు వెల్లు॥ బ్రభులవార్ల * భక్తితోడ
భజింప; నగు శత్రుబయమున * రావృత్తిని॥

గీ॥ మేము తదుపాసనమున క * విపశ్చిత్త సర్వలోక వశీకృతి *
సలుప దక్షు॥ లమసి వనియింప నాలించి * యమివరుండు॥
పలికెవారలతోడ ని * ప్పగిదినపుడు॥ ౬౪౮

పు॥ వినుండిమీదు మత బయుక్తమగు నుద్వింజాడభూతాద్యపా
సనవిప్రాలికిఁజెప్పఁగాఁ బడమివే * సర్వసహనిష్ఠభూ॥

తనికాయంబుఁ దొలంగుఁగాత నొగినం * తంబందుఁగాతన్నివా॥

జ్ఞు విఘ్నపద భూతరాజియను భా * స్వద్వాక్తతిజేసియున్

శా॥ కానన్భిష్టతఁగూర్చునాచరణమిం * కన్వేడిమిరెల్లెనె॥

తేనిన్బుద్ధతఁగ్రాహింపుము భ * వ్యేచాన్యులై చేరి భూ॥

ర్యానందంబున సల్పుడయ్య నిజవ * స్వాంబుతా కర్మము॥

లానాడెల్లు స్వకర్మహీనుడు గతి * గాదేధరామండలిన్॥

మ॥ అనుచు స్సయమి సేత తాఁదెలుప వా * రాలించియాశంకరా॥

య్యని పాదాంబు భవద్వయంబునకు భ * క్త్యార్థస్వలంబైనబు॥

ద్ధిని నంతంబ్రణమిల్లి పొట్టిని వెస * ద్వివ్యతస్వకర్మానుర॥

క్తిని బంచార్చనసక్తి నెంతయును నం * తేవాసిమూర్ధన్యులై॥

ఆచార్యుండు పశ్చిమాంధోనిధి పొంతిముంజేరుట.

శా॥ ఆయాచోటులనుండు భూసురుల నత్యంతంబుఁ బాపండులన్

ధీయుక్తుండగు నయ్యతీంద్రుఁడిటు వా * దివ్రాత దర్శింపుడు॥

త్వీయంబౌ మతమూనఁగా సలిపి యం ధ తేవాసి సంసేవితం |
డైయంత న్వసఁజేరెఁ బశ్చిమమహా యాదోధిసాన్నిధ్యమున్ |

గీ॥ దుందుభిధ్వని గెల్పును ధ్వారరవమునఁ జలదుగుతరంగములను
హాస్తములచేత నతిని గూఢపుటర్కంబునభినయించు చలరె
బలివాది బోలెనా జలధియపుడు || ౬౫౩

మ॥ ఇతఁడెన్నప్పహుళభ్రమాన్వితుఁడు నెం తేనిష్టకాత్ముండునౌ
నితనిన్నున్నె బుధుల్బుధించిరి కడు స్త్రీలాగతింగాన నీ
క్షితిసీమూఢునితోడ నేమనుచు లోజింతించియాసంయమి |
శితగోకర్ణముఁగూర్చి వేచనియె యాసింధుంగృహంజూచినాన్ |
చం॥ యతివరుఁడచ్చటస్థలధియందు మునింగి హిమాలయాత్మజే
శితనొగినదృభతార్థసుఖచిత్రమునున్ను జగప్రయాతవృ |
త్తతతివిభాస్వరంబునయి ధాత్రిజెలంగుస్తవోత్తమంబుచే
నుతినొనరించెదన్నునుజునుల్గడుమెచ్చుగఁజేరిభక్తితో ||

సీ॥ అంతశిష్యులకాగమాంతవిద్యను దెల్పు; శంకరసంయమి
శానుఁగాంచిహరదత్తుఁడనుపేరఁ బరఁగుపండితుఁడువే;గఁదన
దేశికుసీలకంఠపండితునిజేరి గురువర్య! ఘనులైన మిముగె
ల్వఁగోరి శంకరసమాఖ్యుఁడగునొక్క యతివశీకృతమండ
నాదిశిష్యులతోడ;నరుదెంచిగిరిశాలయముననుండె |

గీ॥ ననుచు విన్నపమొనరింప వినితగబహు కోశమణులనుహర
ముల్కూర్చువాఁడు శంభుతత్పరసూత్రభాష్యప్రణేతాయున
గునాతఁడునగియిటులనియెనపుడు || ౬౫౪

చం॥ ఇతఁడు వెనన్నహాజలధినింకఁగఁజేసెడుఁగాకమింటినుం
డితపనుభూతలమ్మునవడిన్బడఁగొట్టెడుఁగాకవస్త్రసం
తటిఁగొనిచుట్టునట్లుడుపంబును జుట్టెడుఁగాకనన్నుని
ర్జితనొవరింపనాశ్రవవశేణ్య! సమర్థుఁడుగాఁడునమ్ముమి ||

కం॥ పరపక్షతమార్కములయి పరఁగెడు మత్తర్కములను బలు
తెఱఁగులనా త్వరముగ శిధిలీకృతమా చురహింజెడుతనమత
మ్ముఁజూచుతనిపుడే || ౬౫౫

కం॥ అనుచిట్టులతఁడుహరద॥ త్తునితోఁబలుకుచుఁగడుఁగుపిఁ తుండ
యి వెడఁవెఁదాఁదనయింఁనుండి యమివఁకునిదగుచచ్చైతమత
ముఁనొంచెడుమతితో॥ ౩౦౯

మ॥ సకలాంగంబులఁదెల్లనై యెసఁగు భక్తస్థంబూనియద్రాక్షమా॥
లికలం తేనిగళప్రదేశములనోలింపెందనభ్యస్తై॥
వకలాతత్త్వలుశిష్యులుచ్చవివయిత్వంబొప్పవేష్టింపవ॥
చ్చుకలావద్యరుసీలకంఠవిబుధున్జ్ఞఁచెన్యతీశుండుతా॥
సీలకంఠాచార్యులతోడి పౌఞ్ఞవాదము.

చం॥ యమివరుచెంతకాతఁడురఁయంబువఁజేరి కరంబునాశ్మవ॥
క్షమునిలిపెన్బరాశరజఃసన్మునిరాట్కృతమైనయట్టిశా॥
స్త్రమునకుఁబూర్వమాకపిలఁసంజ్ఞమహర్షివఁచేయ్యఁడాత్మశా॥
స్త్రమునుగడున్మథంబుగధఁరాస్థలినిల్వినభంగిన త్రణి॥
గీ॥ వానితోశంకరార్యుండువాదమునొన॥ రింపఁదలపడునంతవా॥
రించిమామ॥ కలసదుక్తిపటుత్వంబుఁగనుఁడుదేవ॥ యనిసు
రేశ్వరుఁడువివాదమునకుఁగడఁగె॥ ౩౧౦

మ॥ సుమతీ! నీదగునేర్పు నేనెఱుఁగుదుంజుమ్మింతకున్మున్నెసం॥
యమియీతంఁడిఁగదా నెనాకెదురుగా॥ నైవాదముంజేయుఁగా॥
తమటంచాబుధుఁడాసురేశుగురుభక్తస్తవ్యువారిచియా॥
దమిసింహుండగుశంకరార్యునకునంతసమ్ముఖుండయ్యెదా॥
మ॥ పరపక్షోక్తివిసాళికంచలనఁగాఁబ్రఖ్యాతినిగన్నభా॥
స్వరవాక్యంబులచేత శంకరయతీశానుండు ఖండించెస॥
త్వరమాసీలగళీయమామతమునంతస్వీయపక్షౌపనా॥
దరమున్వీడి వచించె నద్వయమునాతంహంపఁగానెంచుచు॥

సీ॥ యమికులవగ్య! 'తత్త్వమసి' ముఖ్యత్రయీ; శీర్షవాక్యంబులచే
ద్వదిష్టఁమైనట్టి జీవేశ్వరభేదరూపమా; నర్థమెయ్యదిప్రోక్త
మయ్యెనద్ది యుక్తిసంయుక్తమై యొప్పుదెప్పుడుఁజూడ; ననిశ
విరుద్ధధర్మాన్వితంబులగు చీకటికినివెలుగునకు నెప్పుడేనిఁ;
గలుగునొక్కొక్కయభేదకలనయకట॥

గీ॥ అంబుజాతావృతత్ప్రతి ♦ బింబములకు! బలెనగునభేదమనుట
యొప్పుదుముకురము! నందుదోచెడు దానికి ♦ నరయవ్యోమ!
శివముఖగుహాక్రిమిధ్యాత్వస్థితియగుట! ౬౬౧

ఉ॥ బింబముఖంబుకన్నను భు ♦ విన్మకురస్థితమైన యట్టియా!
స్యంబునకు స్విభేదతను ♦ సన్నిధిగుల్లను కారణంబుచే!
తంబరికించి చూడ నన్య ♦ తాబెయగుంబ్రతి బింబమైనయా!
స్యంబని యుష్మదీయమత ♦ సంశ్చితులున్వచి యితులేకదా! ౬౬౨

సీ॥ జీవేశులందుదోచెడు మాఙ్గ్యసర్వజ్ఞ; తాలక్షణవిరుద్ధ ♦ ధర్మ
ములకు! మాయాకత్వమున సమ్యక్భావయొడవుట; వలననిర్వృ
రియందు; వలలునట్టి! చైతన్యతకు విశే ♦ షములేమిచే నభే;
దమె వాస్తవంబనఁ దగదునీకుఁ బురీతులగు మానముల
బాధ సంభవి; షదు సూచిరుద్ధ ధర్మంబులకును! ౬౬౩

గీ॥ బాధనొప్పినయెడ భేద ♦ భావమెన్న! దత్తనీరాంజలియె విరు ♦
ద్ధంబులైన! యశ్వతాగోత్వములకగు ♦ హానివలన! నశ్వపశు
రూపమొకఁడెయా ♦ ననెడుయుక్తి! ౬౬౪

కం॥ మానావగతము విడం! గాన్ధిష్టములేనియెడలఁ ♦ గానీశుండన
న్మానమునఁ దోచుజీవే! శానవిభేదంబు విడన ♦ సమ్యక్తమె
యగున్! ౬౬౫

గీ॥ కలఁజెంగవియగు నానీల ♦ కంఠుండిల్లు! యుక్తిశతముల వేద
శి ♦ ఖోక్తివిలస! దద్వయనుపక్షమును గన ♦ డబ్బెవము! మద
పుటేనుగు కలఁచెడు ♦ మాడ్కినపుడు! ౬౬౬

గీ॥ నీలకంఠవిహిత దోష ♦ జాలుండగుచు! యమివరుండంత నిటు
లనె ♦ నగుతనల్ల! “తత్త్వమసి” యనఁబడు సాంప్ర ♦ దాయ
వేద! వాక్కునకు బ్రహ్మమందు భా ♦ వాబువినుము! ౬౬౭

ఉ॥ ఆతఁడెయీతఁడన్న నుడి ♦ యందునఁ బోలెనిటన్విరుద్ధతా!
చేతన వాచ్యవిష్టయగుఁ ♦ జెడదులక్ష్యగతి నిర్వోధమో!
భూతలదేవ! నాశమును ♦ బొంద విరోధములేని వాచ్యము!
వ్యాతిగనూనుమీ పదయుగంబనైక్యమునొక్కి; బాధయే? ౬౬౮

- ము॥ ఇటనీవాడునతి ప్రసంజనము లే ♦ జెన్నవవాశ్యాభిధా।
 ఘటకంబైన ప్రమాణమేమియునుదాఁ ♦ గానంగరామిన్సము।
 త్కటభాగ ప్రధితార్థలక్షణ నభే ♦ దజ్ఞానసంసిద్ధి వి।
 స్ఫుటమూర్తినీవాగవాశ్యములదాఁ ♦ బొల్పారుటం జేసియున్॥
- సీ॥ “తత్త్వమసి” యనును ♦ త్తమ వాక్యమందుల; త్తజ్ఞజెప్పు
 టకు జీవ ♦ శర్వులందు। వసుసమూర్థత్వస ♦ ర్వజ్జత్వములను
 ధ; ర్మములు దక్కొండు ధ ♦ ర్మముదనఁన। యెడఁగదావీలగు♦
 నిటమీకు; ననఁజన; దీక్షింపఁబడెను జీ ♦ వేశరూప। మెన్న
 శుక్తివి రావ్య ♦ మెట్లట్లు కల్పితం; బనుయుక్తిచేత ని ♦ య
 మముగానె।
- గీ॥ తెలియఁదగు సంతతముఁ దత ♦ ధిస్థితమగు సత్యవస్తువు విజ్ఞ
 సం ♦ చయమునకిలఁ గానలక్షణయిటఁ జెప్పఁ ♦ గావలయును
 నిరత తర్కసముత్కంఠ ♦ నీలకంఠ॥ ౬౨౩
- ఉ॥ భూదివిజాగ్ర్య! యీవచనమున్విను మీవునుగూడ దృశ్యదే।
 హాదికమాంతయున్జడత ♦ నక్కర నొప్పికొనంగనేవలె।
 గాదె యటెట నితఱిఁ ద ♦ గంబరిశిష్టమునై కడున్నిజం ।
 బైదయివాటురూపమొక్కఁడక్కట జీవునకొప్పఁగా వలె॥
- చం॥ జగమనిరూప్యహాటను ద్వి♦ జప్రవరాగ్రణి! కల్పితంబెతా।
 నగునురగంబు రజ్జవున ♦ నొగతి యన్వరయుక్తిచేతనా।
 జగమున కాశ్రయంబయి యె♦సంగెడు నీశ్వరుసత్యరూపమొ।
 ప్పఁగవలెఁజమ్ము నీకొకఁడవశ్యము నించుకయెంచికాంచినన్ ।
- ఉ॥ కావునభూసురాగ్ర్య! శ్రుతి ♦ గంబనుపాధియునై చెలుగునీ।
 జీవశివస్వరూపమునఁ ♦ జేరవుమాధ్య సమస్తవిత్వము।
 ల్పానెజపాసుమాత్తమగు♦చుందగురక్తిమ మొప్పునొక్కొత్తఁ
 బావనమైతనర్పునిరు ♦ పాధికమాస్ఫటికంబునందునన్
- గీ॥ భేదమతినిక్కమైనచో♦ భేదబుద్ధి! యెన్నవివరిత మతికాని ♦
 యెడననర్థ ము వివరితవిలోకిఁ ♦ బొసఁగకున్న! భయము
 భేదక్షింతకు శ్రుతి ♦ పలుకదుగద ॥ ౬౨౪

చం॥ వరనిగమస్థమయ్యనునఁవాస్తవమేయవిభేదమైనచో॥
నరయనభేదపుంగతిఁబుఁమరమునొననుమాట పూటయా॥
మఱియుశివుండఁగానను భ్రామంబదిశాస్త్రముచేతనాషధి॥
శ్వరగతమానబుద్ధియటుఁబాధితమాటధృవంబభేదమా॥

కం॥ భ్రమతోఁగూడినకల్పన! కమరున్నితివేదసిద్ధిమగునాత్మపరై
కృమతికనబాధయొదవదు! సుమిదృఢమామానమున్నెఁశ్రుతి
కన్నమహి ॥ ౬౨౯

చం॥ మునుబహుభంగులొప్పమునిఁపుంగపులేవరమాత్మతత్త్వము
న్వనపురుషార్థతత్త్వముఁదగవ్వచియింపఁగదానివీడినీ॥
వనినతెఱంగిదేలకొనఁనొననెదేనియసారవత్స్మృతు॥
ల్లననిగమప్రమాణమునఁగైకొనఁజెల్లమిసీతియాఁగదా

కం॥ కానమహద్బలవచనం బైననుశ్రితులకు విరుద్ధమగునెడల
ధర్మతీర్థినిర్జరావతంస! పగ్గిమానియతింజెందదుసుమిఁమహి
నప్పమను ॥ ౬౩౦

సీ॥ యుక్తిన్పొప్పెడుమహద్బుక్తివేదముమాడ్కిఁగ్రహియింపఁ
గఁదగునెక్కరఁచిననినసౌఖ్యమహాదుఃఖముఖ్యవైచిత్ర్యంబు
ప్రత్యక్షమగుటచేఁబ్రీతితనువున! నాత్మవిభిన్నుండేయగు
నాత్మకైక్యంబు; నొప్పచోనతిషుఃఖియుర్వరయివ! రాజసా
ఖ్యమునందఁగాఁజెల్లు సుఖయీతఁడగుదుఃఖయీతఁడను
ననుభవంబు॥

గీ॥ సుఖకిదుఃఖకిభేదంబుఁచొప్పడమినిగలుగకుండెడుజ్ఞానియేక
రయగున! చేతనమునకుఁగర్తృతఁజెప్పదేరుఁగానభుజికరయ
నతఁడైకాళిలమఁబరభోక్తృతయతిప్రసంగసంపృక్తమగును॥

గీ॥ మహిఁబుమర్థంబుదుఃఖశఁమనమిదెయగు! నెల్లసుఖమునుదుఃఖ
సహితమగుటను! నధికహేయంబగుటఁజూరు! పార్థమువిషమి
శ్రితాన్నంబుబలెనానఁమేయయుక్తి ॥ ౬౩౧

సీ॥ అనుమనవచింపఁగాఁజనదు సుఖాదివైచిత్ర్యంబుచేతఃపగ్గిసిద్ధ
ధర్మమగుటచాత్మవిభేదముఁగలిగింపఁగజాల; దెన్నఁగానది

కూర్పు నెడఁగల్గి. భేదంబునింకఁబృ ధినిజితియోగవి; శే
షం బెకూర్పునఁ చేతనమగు దేహంబునందుఁగఁ ర్పత్యంబుఁదృ
ణముఖ్యమునఁజితియోగంబుఁ పాపఁగఁకనికే॥

గీ॥ గర్పతయెసంగదనునట్టికల్పనంబె॥ వేదసమ్మతమగుఁజమ్ముఁ
విషయభవనుఁఖాఙుదుఃఖయుతంబైనఁ నుంబరమున॥ లయముఁగ
ను; బ్రహ్మనుఖమదుఃఖయుతమెనుమి॥ ౬౮౪

గీ॥ అదియెపురుషార్థతనుగమ్యమగునుగాని॥ తుచ్ఛదుఃఖోపశమము
బుధులకుగమ్యమైనయట్టిదిగాదును॥ మృవనిలోన॥ నిరతతర్కస
ముత్కంఠఁ నిలకంఠ॥ ౬౮౫

నీలకంఠపండితుండు శిష్యుపహితుండై యాచార్యాశ్రమండగుట.

మ॥ యతిలోకేశ్వరుఁడిట్లుయు క్తినిచయఁ వ్యాప్తార్థయు క్తంబులై
శ్రుతిసద్వాగనురోధకంచుకములొఁచు న్వేపరప్రోక్తశా॥

స్త్రుతిప్రాకటభీతిదాయకములై॥ రాశించుహక్యంబుల॥
స్థితిమైవైవమతంబుగెల్పెమతమా ధీయంబుచెన్నారఁగఁ॥

చ॥ శమికులసార్వభౌమునకు॥ శైవుఁడతండ్రిటులోడితాస్వభా॥
వ్యమునుగుగర్వముంగడు వెసన్నిరసించినమంచితప్రభా॥

వమహితుఁడైన యగ్గురుని॥ భక్తిమెయిన్లడ త్తముఖ్యశి॥

వ్యమణులతోడుతన్మరణ॥ మందెగృహంగనుమంచుబల్కుచు॥

గీ॥ కవికులవరేణ్యుఁడగునీల॥ కంఠుఁడుయతి॥ కేసరికి నోడుటను
నాలఁకించివేగ॥ సురుచిరాద్వైతవంచనేఁచులగునుదయనము

ఖలొకపుల్లవఁజఁకిరిమిగులొ ౬౮౬

కా॥ సారాస్ట్రాదికవివ్యదేశములనా సంయమ్యధీశుండువి॥
స్తారాశంధకరస్వభావ్యములనం॥ తత్కృద్ధనాడాడసో
ద్వారంబెంతయుసన్నతింపఁగఁగోమోన్వ్యాపింపఁగాఁజేసితా॥
జేరంద్వాదవతీపురంబునకొగిన్మివ్వచ్చికాండంబుతో॥

సీ॥ అతితప్తశంఖ చ॥ క్రొకకాలోహని; హతినొత్పతప్రణాం॥
కితభుజులును॥ శరదండ సమవిభా॥ స్వతున్దిరోర్ధ్వపుం; డ్ర
విరాజదులలాట పదేశు॥ లబ్ధాక్షమాతోచ॥ యవిభూ

మణ విభాస; మానోరుకంఠ స + మంచితలును బావనతుల
 సీద + శావళీరచితమా; లాసంయుతశ్రవో + లక్ష్మీతులును ||
 గీ॥ బాంచరాతులు వైష్ణవు + ల్వత్వరబకు వచ్చిపంచభదానదు.
 ల్వ సుధము క్షీల గాంతురవ హరినయ్యమి + ట్టాంతుశిష్యు
 లొగిగజంబుల హరులట్టు + లొంచితలను ||
 గీ॥ శమివరుండిల్లు వైష్ణవ శ్రవశాక్త + పారముఖ్యుల నాత్మక +
 శంవదులగల జేసియతివేల పాగ్గరి + జితతిహది యగుచు
 నుజ్జయిసిపురి + కరిగవేగ ||

ఉజ్జయినికరి భట్టభాస్కర కవీంద్రునోడించుట.
 కం॥ ఉరుముల రవనునుకొని ము | దిరుములగల కేకితత్త్వ + తి
 భ్వని నికశం కరుగొచ్చితత్త్వగు మృదు | గరవంబెల్లదల
 నిడి + కడునపుడొప్పెన్ ||
 మ॥ శివసంప్రాప్తి నెసంగునయ్యమి చయ + శ్రేష్ఠాడు శిష్యాత్మ
 డవడింగమృని పూలతెమ్మెరలగా + క శాంతినింబాపనా
 చు విశేషాగరు భూపమెల్లడ దగ + న్నంపామహాకాశనా
 భువిరాజత్నదనంబు జొచ్చెశివుని + దోరంపు భక్తిగనన్ ||
 సీ॥ విరులకమృనితావి + పలులు తెమ్మెరలచే; నడకనా బడలిక +
 నుడువుచెసగి దిక్కులనన్నిట + బిక్కటిల్లుచునుండు; నగల
 ప్రభూతమా + పొగనలరు ము + హాకాశనాభుదే + వాలయం
 బున శివ; ప్రాప్తిజ్ఞానంబు యమ ప్రభుడుసాచ్చి మునివంద్యు
 డగుచంద్ర + మోభూసుభక్తైః పొగడియంతట శ్రమం +
 బునుపడగుము
 గీ॥ నోజ్జమామరిటవంబు శం + దుః దగవిశ్రామించి శిష్యాగృ
 గణ్యున + మీపగతు సునందనునింబంపె "మావార్త + మం
 దెలుపుము | భట్టభాస్కరకవిక్షి + హరిముగననుచు ||
 చం॥ గురువరునాజ్ఞనోదలన + మంతితభక్తిని వావడూకుడా
 సతసిజపాదుడూని బుధ + సంఘవరున్నహు భంగివ్యాకృత
 స్ఫురదఖిల శ్రుతిప్రచయ + బూనిక లేకమె దుస్సపత్నుల

న్నిరసనఁ జేసియు పు నతఁ నిన్వేసఁజేరి వచింజెనీగతిన్ ||
 చం॥ వజ్రమువహణఁచ్యుతన్విబుధఁ వర్య! దిగంతర గీతకీర్తి శం॥
 కతయతి చక్రివర్తి దుతఁ ఖండిత సుశ్రీతసజ్జనార్తి యి॥
 ధరఁ బరమాద్వితీయ పరఁ తత్త్వమునుంబ్రధితంబానర్చుచు॥
 సరిగునఁ దన్నిరోధక జఘన పక్రసస్మయముంబాకాల్పుచున్ ||
 మ॥ సుమనస్సత్త్వముఁడయ్యవింధ్రుఁడువచ్చిఁచున్విన్మునిస్సూర్పితా
 గుమతోత్పేక్షిత సూత్రవృత్త వితతింగుంధించి మేమోబుధో॥
 త్తమ! ప్రాప్తిను లవైవమూర్ధములకుం దాత్సర్యముం బ్రత్యగా
 భమునా బ్రహ్మమునందుఁ జెప్పితిమియఁ భ్రాంతప్రకారంబునన్
 ఉ॥ కావున నీవు దీనిని దఁగవృత్తి యోజనఁజేసి కైకొనం॥
 గాఢ లెఁ జమ్మనీకుమును ఁ గల్గుమతంబును వీడి లేనిచో॥
 దావక పక్షమస్మదుకు ఁ తర్కభయంకర వజ్రీభూత జం॥
 బావెతసందకుండుగతి ఁ నాదట రక్షణఁజేయఁగాఁ దగున్ ||
 గీ॥ భట్టభాష్య వకవి పద్మఁ పాదునుండిఁ యీద్యుగవహేళపూర్వ
 యఁ తింద్రవాక్కు వినియొకించుక రోషంబుఁ గని యతీం
 దుగి శిష్యునికంటించి వగుచు వఁ చించెనిట్లు॥ ౬౯౯
 మ॥ పరవిదాన యశోబిసాంకురములఁ సృష్టించుచునుర్వదఁ
 ద్వితుతివ్రాత మడంచుచు సుతతముఁ నిష్పద్వద్వరాంగంబులం॥
 గరమున్నాట్య మొనర్చు చున్నిగుల సంకాశించునాదాలస॥
 తర వృత్తాంతమును నృపద్గుడు సఁ త్యంబావనండంటయే॥
 న॥ గణనీయంబగునాదుస్తోత్రతి సఁ కాశింపసమ్మేదిని॥
 గణభుగల్పిత మల్పతంగనునుచే గంగాపీలాలాకమ॥
 న్గుణహీనంబగుచుం బలాయనమగు ఁ న్నోపేది యన్నపువి॥
 ద్గుణమీనాఁటి దదెట్టి తీరుగనుదాఁ కంగా సమర్థంబగున్ ?॥
 ఉ॥ నావుడఁ గౌశలింబగునఁ నానోనోయబుధా! బుధౌఘసం॥
 భావితఁజ్ఞాయతీసునవఁ మానితుఁజేయఁదలంచెదెంచ లే॥
 వీనినుమంతయేనియుమ ఁ హీధర దారకమయ్యఁడంక మె॥
 జ్ఞానెసజ్జగత్సముఁబ్రాంతముతో విభజింపనిమ్మహిం ||

మ॥ ఇటులజ్ఞాంఘ్రియుభట్టభాస్కరున కె॥ తేయు క్షిప్తైఁబల్కివి
స్ఫుటకీర్త్యాక్రమితాఖలాంశుని యతీ॥ శుష్టేరినమృత్యుము
త్కటమైక్రాలఁగనానుభూర్వినినుదం॥ తంబంతయుఁదెల్పువం॥
తటిలోఁజేరెరయంబునన్విబుధుఁడా॥ తండున్యతీశానుని॥

శా॥ అంతన్భాస్కరసంయమిశ్వరులు వి॥ ద్వాదక్షతల్గొలన॥
త్యంతాక్షేపసమర్థనప్రవణులై॥ యనోన్యవ్యవాజ్ఞీశ్చయ॥
స్వాంతంబుల్వీలసిల్లనుల్లసితస॥ ద్భావంబుతాసూక్తుల॥
స్వంతంబాప్సరసల్పిరెంతయును వి॥ ద్వన్తధ్యసంవాదము॥
కం॥ అతిచిత్రశబ్దశయ్యా॥ యుతులవినయహానికృతుని॥ యుక్తులున
గునా॥ రితతవివాదరవమొకం॥ డెతటస్థులెఱిగిరికాని॥ యెఱుఁగరి
తరమున్॥ 207

మ॥ యమివర్యుండు న్వపక్షచంద్రశరద॥ బ్రాభంబునొవానిదా॥
క్ష్యమునీక్షించిబుధాశ్రిమోలనెలమి॥ స్థాంచంగలేకున్నయ॥
ట్టిమహాకోటులనొప్పునా బుధునిపాం॥ డిత్యంబుతోనొప్పుప॥
క్షమునుండా॥ బలుభంగులస్థతిమెయి॥ స్థండించెనావిత్సభన్॥

మ॥ అతిమర్త్యపతిభావిభాసియగున॥ య్యత్యగుర్వీడీడ్యేషఁబం॥
డితవర్యుండగుభట్టభాస్కరుని॥ దా॥ నిస్తంద్రుండైయుక్తిసం॥
తతిచేనిర్జితుఁగానొనర్చిశ్రుతితా॥ త్వర్యద్విషదాభవసం॥
యుతహాతన్మతకోశముంగలఁచెవి॥ ద్యూధంబుమెచ్చన్వైసన్॥

అర్హన్మతనిబర్హణము

గీ॥ అంతయతిసతముండుబాహ్ని॥ కాభ్యదేశే॥ ములకరిగేయచ్చటస్వ
భాష్యములవినయ॥ తతికివివరించుచుండన్॥ ర్హతులన్ఽజను॥ వా
రలసహిష్ణుతనువాద॥ వాంఛనిలువ॥ 208

ఉ॥ వారలనెల్లవేగయతి॥ వర్యుండువాదమునందుయుక్తిమ॥
తాసరతగోక్తులనైలిచి॥ సర్వముగర్వముపీటఁబుచ్చివే॥
సూరులఁగ్రామి॥ నైమిశముంజొచ్చియటన్వృకభాష్యరాజినె॥
తేరహియింపఁజేసికును॥ దేశముఖంబులగెల్చెజాలఁదాన్॥

శంకరుడుహాశాభినవగుప్తాది పండితుల జయించుట.

- ఉ॥ దండివరేణ్యుఁ డెంతయు దుగ్ధతంపుగతిన్నటు యక్షిసంఘసం
ఖండిత శాస్త్రసంచయుఁడు † ఖండనకారుఁడు భట్టపన్నఖో!
తప్పండిత రాజ్యజేయుఁడు ధృ † తస్ఫుట దర్పుఁడునైచెలంగుహ
ర్షుండను పండితాగ్రగ్యుని వ † శున్బనరించుకొనె స్వయాధ్యుఁడై
సీ॥ దండిచయ్యాగుండం † తటఁ గామరూపదే; శములకు నేగి
య † చ్చుట నభినవ! గుప్తాభిధుచ్ఛుధు † గురుశాక్త భాష్యశా;
రుని వాగ్వివాదమం † దున జయింప! నతఁడు నత్తటిభగ్నుఁ †
డై గూఢముగనుదాఁ; బామిన్కులను దామరలఁ జెలంగఁ
జెయ బాలార్కుఁడై † చెన్నారు వీనికి; సముఁడులేడితీలో †
కమున నెచట#
- గీ॥ నెట్లుచూచిన వశుఁడుగాఁ † డితఁడునాకుఁ । గానదైవతకృత్య
ని † వ్యానిఁబాలియఁ । జేయవలెనని యెంచివే † శిష్య
యక్తుఁ డైస్వభాష్యమువీడి జ † నాపవాద! భీతియతిఁగొల్పె
శిష్యుని † భాతిదోఁప॥ ౭౦౮
- చం॥ యమివతి యిట్లుదీచ్యుల ని † జాశ్రవసత్పదమూను వారిఁజే!
సిమిథిలఁగోసలస్థబుధ † సేవితుఁడౌచును నల్లెయంగము!
ఖ్యములను నైజక్షీని ద † గన్నితతన్బానరించి గొడదే!
శములగుఱించి తాఁజ నెవె † సనకలాశ్రీప్రలాశ్రీయింపఁగన్॥
- గీ॥ అశ్రమంబుననె మురారి † మిశునినదయ । నబుధునిని ధర్మ
గుప్తమి † శుఁబటుతతగి వాదమువ గెల్చియయ్యమి † పరుఁడు
స్వకయ! శమును గడుఁ బాడఁజేసెన † చ్చుటిజనులను॥ ౭౦౯
- సీ॥ నిగమాగమాదుల † నిష్టాతుఁడగునయ్య; తిప్పవరఁడు కలి †
విప్రవరుల! నిగమశాస్త్రాది వి † నిందకంబైన దు; ర్బుద్ధిచేతను
మున్న † మోహపెట్టి నట్టి బుద్ధుని శత్రు † లగు భాస్కరా
దుల; మిథ్యాప్రవాదాగ్ని † హాధ్యవసేతు! లజయించెఁ ద్రు
టిలోప † లనెమఱియును వెసఁ; గూటగ్రహమున ద † యుఁ
డగు బుద్ధు॥

అ॥ వె॥ మతముఁగూడ విబుధః వితతి మెచ్చినుతింపఁ బొలియఁ
జేసి భూమి ధరితమునందు శరదంబు నైన నిర్మలా ద్వైతంబు
నెసఁగఁ జేసి యెనసె ససమయశము॥ ౭౦౪

మ॥ ఖలుతా శాక్తులు వైష్ణవు ల్పరాకు ల్కాపాలికులున్ను గాఁ
గల యీదుర్మతులెల్ల శ్రౌతమగు మా ధర్మంబు వ్హరింపవ్వయా
కలితుండై యొనరించె దానిమనుషం గా దుర్వదన్నిర్జయం
బిల నవిజ్ఞాఁడుగాని మానితకుఁగా దింతేని లేదదైద॥

మ॥ జగదాద్యుండగు బ్రహ్మచేత నుపది ప్తంబై కడువస్పిష్టమా
పగిది నేవనకాది తత్సుతులు తెల్ప న్నాని వాల్మీకి ము
న్నగు విజ్ఞావళిచేత జ్ఞాతమగు శ్రౌ తాద్వైత మార్గంబునం
దగు నాత్మప్రవిభేది వాదితతినా నాముండఁ దాదీసిచే

సె॥ గృపందానిముముత్తు పాంధులకు సంతోషేంద్రులంబుగన్
సీ॥ శమము దమమునుపరమము విరక్తియు; త్సమ, పరైకాగ్ర్యతా
శ్రద్ధయునగు బడుసుగుణములచే గడు బేర్చిమాతల; చే
తనుమునుమహాసేనుడల్లి వర్ధితతనుడొచ్చు వలలెడు సం
యమా; శ్వరుడు కడున్మహాదరులు నమిత కంఠాతియు
తులునాదండిపాపండదై; తేయులనెల్ల మ్రొందింపఁగఁగడు

అ॥ వె॥ జతురిమముమిగులనె సంగనిజ్జగమున విబుధవశ్యులెల్ల
విగతబాధం లగుచుభయమువీడి యనవరతంబును నమిత
ముదముతోడ నలరుటరుదె॥ ౭౦౫

మ॥ అవనిస్సంయమిసార్వభౌముజయయా త్రారంభజితాహాళీ
రవమాలించి పలాయనంబుఁగొనెజా రావకుండుదానైష్యసం
భవభూళిన్గనె గాణభుక్తతి యదృశ్యంబు న్విసాంభేషనూ
నెవెసనాస్పృత పోరివాదలిటులొలే బాఱఁగాఁదోడయో
గవితానంబుచు బాటేనేడిఁదద గ్రంబందగున్నిల్వఁగన్॥

చం॥ మునుషణబుధ బంధురతఁ బొల్పెడుమండనఖండనంబునం
దున యతినేతకైన నును నోద్ధృతడిండిమడాంబరంబున
స్తనితములై విరాజిలెడు శబ్దపరంపరలిప్పు దుర్వద

జనచయ కర్ణదేశవన ధ సంతతివందె దవాగ్నికీలతః॥ ౭౧౯
చం॥ నిముసములోన సౌగతుండఁనింబావరింపఁగ సంయమిశ్వరా

గముననునిల్చి తోలఁబడెఁగాణభుజుండొగి మూలదాఁగెనా
తముఁడుదమోవృతుండగుచుఁదాఁగ నెభగ్నతఁబాటనయ్యెవే
గమెకపిలుండు సంజలిని యైకొనెయోగి యతీశుచాతురిన్॥

ఉ॥ వైదికవాది యోధులని యైశమహస్తగృహీతులైరి కా

కాదముఖుల్ధరిల్చిబస భాభిహతాత్మకులైరికన్యలెం ।

తేదురపిల్లెరా దృఢగ యిన్జిరబంధన స్వస్వరాజ్యమం ।

దాదృతితో నియుక్తులయి యమ్మహితున్భజియింతువారలా ।

సానితపుణ్యుడాయతిపు శౌర్యమొ సత్కృపయోచిచిత్రమా॥

సీ॥ శమమనుకడలికా యర్పమహాగ్నికీలయః సత్యాభ్రమునకుఁబ్ర

చండవాత్య యమల కృపాజ్యోతస్సు యమవస నిశయను;

తుంత్యంబు జనికిరా కావిధురుచి యాస్తిక్యమతియను య

నవనీజమునకుదా; వానలనవ్య శి ఖానికరము పావన సత్క

థా ప్రథితహంసాంగన; కన్న బ్రావృటను యోన్నతి

యును

గీ॥ నైవపాషండి వాక్సంచ యంబును వెస దండివిభుండగు శం

కరా య్యండభండ యుక్తిపటుత నెసంగెడు సూక్తిఖడ్గ

మునను ఖండించి బుధులకు ముదముఁగూర్చె॥ ౭౨౦

ఉ॥ అంతట వ్యాప్తివండి పరమాద్వయమన్నధ వృష్టిచేడితా

సాంతమొనర్చి సుందరము నొగురు దాగ్జలదాళిచే నహో

యంతమునప్పుడందె స్వప రైక్యఫలంబున నుండుకర్వద

త్యంతము దుర్వదజ్జనమ హతపముల్న ఆకంబడెన్వెసన్॥

మ॥ యమివర్యుండిటు ద్వైతవార్తదిశలం దన్నింటనున్నన్నివృ

త్తముకానంతట నంతట న్వలయ నద్వైతాధ్వముంజే నెసం

తమసంబంతము నందినంతఁజనదా ధామంబునర్కుండువో

లెమనస్సంగత సర్వసంశయముల న్లెకుండఁగాఁజేయుచు॥

అ శ్వాసాంతము.

శా॥ ధర్మోద్ధారణ సంధృతాఖిల బుధః స్తవ్యావతారా! జగి!
 నిర్మాణావన నాశకాణ! సదాః స్వేష్యస్వయాపా! శ్రితా
 శర్మధ్వంసక! భక్తహృద్వనజభాః స్వదూప! సర్వాగమాం
 తర్మాన్యాధిక సుప్రభావ! పరమాత్మా! మోహినీపూర్ణవా!!

కందశీత గర్భిత చంపకనూల.

భవ! పరిపూర్ణ! సద్భదయః బంభరపోషర, మేళవంద్య, పా
 దవనరుహ! ధరాధర సుః తా పరిరంభిత! ధౌతదేహ! భై
 రవకరివక్త్రవద్గుహపుః ర; సురపుత్త్రక! కుంజరఘ్న! స
 ర్వవిదధిపా! శివా! భసితరమ్యముఖాబ్జ! కృపాయుతాత్మ, కా!!

మత్తేభ కంద గర్భిత సీసము.

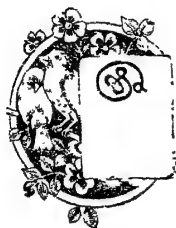
వ; విమలాచార పః రాయణావన! సుసం; విదూప! వేదాంత
 విచ్ఛయాంత! ర; సమవేతా! దినః రాడ్విధు జ్వలనభా;
 స్వన్నేత్ర! భక్తుల్లస, జ్ఞన నిచ! య; సుమనోమోదకహాని
 వృద్ధిరహితా; సూనాంబకధ్వంసః శూరజనని! క; రమణీ!
 సంశితః కల్పపాదప! బుధా; రాధ్యాంఘ్రిపద్మా! పః రా
 జతారి!!

బాల విధుఖండ మండితః ఫాల! దివిజ! లోకవంద్య, పద వన
 జాః తా! కపర్ది! సీలగళ! నిత్య! భూధరః జాలసిత శరీర!
 శర్వ! జయనకలేః శా! రథజ్య!! 292

ఇది శ్రీ భమిడిపాట్యన్వయ..... వేంకట సుబ్రహ్మణ్యశర్మాభిధే
 యాంధ్రీకృతంచైన శ్రీ శంకర విజయమందు
 నవమా శ్వాసము.

శ్రీ శంకర విజయము.

దశ మాశ్వాసము.

పార్వతీమనోజ్ఞా!
లావణ్యవనోత్పలార్ణవస్మితశో!
భోపేతాన్యాయుజ ! సి!
స్థీపరమర్షినిచయేశ ♦ శ్రీసకలేశా!

గీ॥ అవధరింపుము; మాంత్రీకుం ♦ డగునభినవ గుప్తునివివాదమున
యతి ♦ గోప్తయెపుడు గెలిచె నప్పడె యోషియా ♦ కితవుఁడు
హతః మతియగుచు దండిపవధోద్య ♦ మముఁబొసర్చె॥౨॥

అభినవగుప్తు కృతాభిచారికంబున శంకరునకు భగంధరమను శోగముపొందించుట.

గీ॥ మూఢమతి యాతఁడంతఁ బ్ర ♦ రూఢరోషుఁ డగుచుయతి
నేతకై చేసె ♦ నాభిచారి కంబునయ్యతికొదవె భ ♦ గంధర
మను వెజ్జులకసాధ్యమగు రుజ ♦ వేగ దాన॥ ॥౩॥

గీ॥ తీర్వఁగావీలుగాని యా ♦ తెవులుచేత ధారగాఁగాఱునెతుటఁ ♦
దడిసినట్టి యార్యపదుశాటికలఁ దోట ♦ కార్యుడేవ గింపక
విశుద్ధములను గా ♦ వించుభక్తి॥ ॥౪॥

శం॥ మిగులఁగ భగంధరంబను | తెగులునఁబ్రీడింపఁ బడెను ♦ దేశి
కవరుమెల్లఁగ నెల్ల శీవ్యవరులి ప్పగి దిన్బోధించిరధిక ♦ భక్తి
యెలర్చన్॥ ॥౫॥

చం॥ గురువర మేననామయము ♦ కొంచెముగా జనియించె నేని స
త్పరముననే చికిత్సను న ♦ వశ్యముదానికొసర్చ నేవలె

న్నరులకుఁ గానియూరుకొనఁ నాయముగాడటు లూఁకొన్నచో |
ధరణిపీడితాఁడవి ఁ ధంబుచవర్ధిలి బాధఁగూర్చెడిన్ || ౬ ||

గీ॥ మమతవీడుటఁజేసి దే ఁ హమునఁగలుగు వ్యాధి సగుబాధ లె
క్కఁజే ఁ యరెదసిర | లైన నంజేనివాసుల ఁ మైచమేము | మి
ముఁగని వ్యధాసహనముఁ గం ఁ మముభృశార్తి || ౭ ||

ఉ॥ రోగనిదానవేదుల న ఁ రుష్టమఁస్కులు పల్కురోమహా
భాగ ! చికిత్సకాగ్రిఁబలు ఁ భాసిలుచుందురు భవ్యవైద్యవి
ద్యాగదితార్థసిద్ధిహలు ఁ నౌబుధుడను నాడవారల
నేగమె వృచ్ఛసేయఁదగు ఁ శిష్టుసదృశుల నిష్పడరిమెన్ || ౮ ||

ఉ॥ మించెను పెప్పిరాగమది ఁ మేకొనలైతగు వానియందు న
ర్తించుటచే నుపేక్షనెద ఁ దేశికుఁ డహనినఁ దద్ధనార్తి
క్షీంచెనునట్టి దతులగు ఁ శిష్యులకెన్నఁగన్నెడనుచే
క్షీంచుట పాడిగాదని వ ఁ చించెను శాస్త్రములెల్లఁ బెల్లుగన్ ||

శా॥ దేవా ! త్వత్పదసీరజద్వయము ధా ఁ త్రిస్వస్థమైయుండ మే |
మీవిశ్వంబునజ్ఞేమ నందెదము ను ఁ మీ చంచరీకస్థితం |
బౌద్ధత్తినివిలసిల్లు వారమగుట ఁ శ్రీకృష్ణ ! యట్లాటమ |
ద్భావంబెప్పుడమీదు విగ్రహము స్వ ఁ స్థంబాటనేకోరెడిన్ ||

కం॥ ఇప్పుడిదిశిష్యులైల్లరు | మెప్పుగువిచయమునఁ దెలుప ఁ నొజ్జయు
వినితాఁ | జెప్పెనిటువారితోమత | మెప్పునకుందగు నుడులస ఁ
మీచీనముగన్ || ౧౦ ||

మ॥ వినుడీ; యాశ్రయలూరి ! పూర్వజనురా ఁ విహృతమైనట్టిపా |
పనికాయోత్పరిపాక మామయనుగు ఁ న్భావింపఁగాఁ గాన దీ |
నిని భోగంబునఁ బాపచౌనిదినరు ఁ నిక్కంబు జన్మాంతరం |
బుననేనీడద | భుక్తహాచుని చె ఁ వ్పంజంమ శాస్త్రోఘముల్

కరి॥ తెవులనఁగ బుధులుకర్మ | ద్భవమును ధాతుకృతమునను ఁ
భంగులరెంట | న్భువిఁబరఁగు నాద్యమంబను | భవమున సవ్యము
చికిత్సఁ ఁ బాయననిరసూ || ౧౩ ||

శా॥ మేనస్సస్మముచేత చిట్టిరుజతా ♦ మింహేమఃకీకాన్త
 న్వానిగాంచుత నిద్దికకృమచరే ♦ యంతేవసస్వర్పులా
 రా ! నేజేయఃజికిత్స నక్కతనసీ ♦ యఃగంబిలం గూలగా
 నై నంగూలగ నిండుచెందనెడలో ♦ నావంత యుక్తినేన్ ॥౧౪॥
 కం॥ అనుచునురువర్యుఁడనె! ప్పినవిని యాశ్రవులు మిగుల ♦ విన
 యమెసఁగఁగా! ఘనసంయమి ప్రకరణ! ర్యునితోడుతఁబల్కిరం
 ద ♦ టుంగూఁగియుటుల్ ॥౧౫॥

చం॥ గురునర! యిద్దిసిక్కమెయ ♦ గంజుఁజిమిఁచడి నొకుమేలిపైఁ
 బరఁగదులోభ మించుకయు ♦ భవ్యభవత్తచు విమ్మహిష్టర
 సిరతనుజెందఁ గోరెడము ♦ జీవసమాధవదీయ జీవన
 సిరతనెమాకు నీరమది ♦ జీవసమాగద వాళ్ళరాళికిన్ ॥౧౬॥

ఉ॥ తాముకృతార్థతామరు బు ♦ ధర్మనరుల్ల తుష్టికై నిజం
 జామెయిఁబోచికోవె యటః ♦ తాటగుమాత్తను! విద్వదీశ్వరే
 ధామహితాత్మతాచు వసు ♦ ధన్వలసిల్లెడు మిరలిమ్మహి
 న్మిమెయిఁబోచికోవలయు ♦ మిత్రితలోకహితంబానర్పఁగన్ ॥

మ॥ ప్రమతుల్మిష్యు లొనర్చునట్టియురు ♦ ధృంధంబునదేశికో
 త్తచుఁడవార్తికనుజ్ఞఁదానొసఁగె నం ♦ తన్దికనూహంబుచుం
 డీమహావైద్యులఁ బోడితేముదమునం ♦ దీపంపఁదారుంబ్రాణా
 మములయ్యెజ్జకొనర్చి యేగిరివెన ♦ స్మృత్యాశముంబ్రాజ్ఞతై ॥

చం॥ తఱుచుగఁ జేరియుందురు వదాన్యశృవు స్మృతివాసకంబువి
 త్తరతిని జేసికాశలిన ♦ దాతగుసత్కవి వర్యులున్దిష
 గ్వరులునుగాన వీరివెన ♦ కందగురాజ పురంబులందెయ
 న్నరతినిలోనఁ బూనివయ ♦ నంబులొనర్చిదేశదేశముల్ ॥౧౭॥

— శిష్యాసీతులైన భిషగ్వరులు శంకరునకుఁ బలువిధములఁ జికిత్సఁజేయుట —

చం॥ ఇట్లులప్సకార్యసిద్ధిఁకొఱి ♦ కెంతయొదేశచయంబుదాటియొ
 క్కటయినరాజధానిని సు ♦ ఖస్థితులౌభిషగగుగ్ర్యులనెడు
 న్పట్టుతనెనంగువారిఁ గని ♦ భాషణముం బొనరిచినం
 తటగురువర్యుఁడెంతకు ము ♦ దంబునఁదెచ్చి శిష్యసత్తముల్ ॥

చం॥ అభిమతవస్తు దానముల ♦ స్వాశ్చిత్రభూసుర తోషితాత్మతా॥
 చుభృతమహా రుజుందనను ♦ జూచియిటన్బొరరింప నైనదె॥
 ద్వోభరము నాకొనర్చెదము ♦ తోగలశక్తినిదెల్పుఁ దాచుఁబ॥
 ల్కుభిషగ్గోళుల న్నయమి ♦ లోకశిఖామణిసూచి యిట్లనున్॥

చం॥ తనువునబాధఁగూర్చెను గు ♦ దాబుకడనదమొండు పుట్టిమే॥
 నినడుమనుండి యోభిషగ ♦ నీకశిఖామణులార ! వేగదీ॥
 నినిశమియింపఁ జేయఁదగు ♦ నిస్తులమాషధముండనేని రో॥
 గనికరసంతమోర్కులయి ♦ కాల్తెడిమీరలు దానిఁదెల్పుఁదీ॥

చం॥ దురితజమామయం బిదనిఁ తోవఁగనోభిష గగ్యులార ! నే॥
 దిరమగు దీనికింతయుఁ బ్రి ♦ తిక్రియసల్పక మిన్నకుంటివం॥
 దురకియె చాలకాలమున ♦ నున్నశిష్యులు వీరలెల్లను॥
 ద్ధరముగవేచుచుంటమిముఁ ♦ దోగొనిరానాగి వీరినంపితిన్॥

చం॥ అనియతినేత తెల్పవిని ♦ యంతటనాభిష గుత్తముల్లరం॥
 బునుబలుభంగు లనదవి ♦ ముక్తికినై మిగులంజికిత్తులం॥
 దనియొనర్చె తాపదగ ♦ దంబులవంబుశమింపమిన్నఁ॥
 న్గిరిసమర్థులెయు విమ ♦ సస్కతనచ్చట నెల్లరత్తజీన్॥౨౮॥

కం॥ కలఁగినయెడఁదలుగల వె॥ జ్జలనయ్యమిశేఖరుండు♦సూచిమిగు
 లనిస్తులమైనయట్టియాదర॥మలరంగవచించెనిట్టు॥లనావరలకున్॥

—అనుపకాంతరోగుండయి శంకరుండు వెజ్జల నంపివేయుట॥—

గీ॥ భిషగనీక ప్రవరులార ♦ పెద్దపొద్దు జరిగెఁగదహృతికొఱకునై
 యరుగుదెంచి॥ నట్టిమీకిట నకట! గే ♦ హములకరుగుఁ డిం
 కనితరాయువులగుమీ ♦ రిచటిచుండి॥

సీ॥ విరహాతురులగునె ♦ య్యరుతోవఁగనులుంచి; దినములలెక్కిం
 చి ♦ కొనుచునుందు॥ సహజంబుగనెరుగ్గ ♦ జనమాటజనపద
 మీరులేమినిజాల♦నెనయువెతను॥ రోగులుగదమునో♦ ర్చుకొనఁ
 జాలకమీదు; నికటంబులను మీమ్ము ♦ నెమకుచుందు । రొడ
 యఁడెయగురక్ష ♦ కుఁడునిక్కముగ మీక ; తఁడుమీవిభేద
 యా ♦ త్రినువినునెడ॥

గీ॥ సత్తాజ్ఞండు గానరో * మాధ్యుడగుచు | ననిచ జీవికనిడఁచు
వా * హములపగిది | తేఁజుచల చిత్తుడన్యుఁ గూ * ర్చెడిని
వెజ్జ | గాన మీగేహములకువే * గఁజనుటొప్పు॥

ఉ॥ దేహికిసంభవంబు జగ * తిన్నిత్తకర్తృకమాఁజుడియన |
దేహముగారహించును ను * ధీవదులార ! తదీయక్షభ |
వ్యేహనెసంగు వైద్యులనె * యెన్నఁగనీజనితమ్ము వైద్యని |
దూవ్యహములేక వ్యర్థమగు * నుర్వరదేహికివెజ్జవిష్ణుఁడ౯॥౨౮॥

చ॥ అసపుడు వారలయ్యతిచ * యాధిపుతోనని రిట్టులార్యమీ |
దునిడినిదేశమేనియును * దోఁపదవాస్తవ మక్కతానమి |
మ్మునువిడనాడి మామదులు * పోవఁగదక్షతనూన వెట్టుగో |
తునొక ! నుబుద్ధినాకమును * రోసిధరాస్థలిచేరనే గఁగఁ॥౨౯॥

క॥ పరవృత్తులమగుటను యతి | పర ! తప్పదుమాకుఁ జను
ట * వచ్చినరుజయుం | దఱుఁగకయెపోయెననివం | దురుచుభిషగ్వరు
లుచనిరి * తోఁబురములకున్॥

॥3౦॥

చ॥ అవనిఁబ్రసిద్ధులై నభిష * గగుర్వలకెల్లర కార్పవీలుగా |
కవిపులమై భగంధరము * కృమ్మిజెఁగం గలిగింపఁజయమి |
ప్రవరుఁడు దానికోర్పుచుఁది * రంబగు మేనిపమునమ్మత్వమం |
తవిడిచిలోనఁ దాఁడలఁచె * దర్పకసూదను భక్తమోదనున్

శంకరుని పనుపున నశ్వినీదేవతలేతెంచి రోగనివృత్తుపాయముఁ దెలిపియరుగుట.

క॥ ఇంచువిలుకానిఁ గన్నునఁ | ద్రుంచినవేలుపు యతీశ్వ * రుని
భక్తినిమ | గ్నించిరుజనెన్నఁ గనియ | మించివెసంబంచెఁబేర్చి *
మెయినాశ్వీనులన్॥

॥3౧॥

చ॥ స్మరహరు శాసనంబున వె * సన్దిజవేషము లూనిపొత్తము |
ల్లరములఁబూనియంజనము * కన్నులఁగ్రాల సుఖాహులాశ్విన |
ల్లరణికిడిగ్గిసంయమి వి * తానశిఖామణిఁజేరి విస్తృతా |
దరముననానుధీఁదుఁ గని * తద్జులువారలు పల్కిరిగతిన్॥32॥

ఉ॥ ఈ రుజయోయతీంద్ర ! పర * కృత్యజనించుటచేఁ జికిత్సకుం |
క్షిణమ దీనివేగముగఁ * దీర్పవలెన్నరమంత్ర శక్తిని॥

- చీహివారుడెల్వి సుయః ♦ మీందునియానతిఃబూనివచ్చునా।
 దారినెపట్టి యేగిరిము ♦ ధంబెదలంబొ చలంగన త్తతీన్ || 38 ||
- పద్మపదుజపప్రభాతమున నభినవగుప్తుఁడు మృతినొంద శంకరమజానివృత్తి—
 చం॥ పిదపసరోజపాదుఁడు జ ♦ పించెవెసందనయొజ్జ దై నయు॥—
 ద్గదముశమింపఁ జేయటకుఁ ♦ గాఁబరమంత్రము జాతరోష్ణఁడౌ।
 చుఁదగదుసుమ్ము నీకీదను ♦ చునిపువర్గమునందుఁ గూడఁజే।
 ల్మీదనరునార్యచామఁడునె ♦ తిందనుఁబల్మరు న్జ్ఞచుండినన్॥
- చం॥ కమలపటంకునిష్ఠ యెసఁ ♦ గన్బొనరించెడు తజ్జపప్రభా।
 వమునభగంధరంబచు న ♦ వార్యమహారుజ సయమిందువీ।
 డిమొనసేనీచుగుప్తుని వ ♦ డిన్మృతినొందె నతండు బుద్ధిపూ।
 ర్యముగ మహాత్ములందు నవ ♦ రాధమొనర్చి సుఖంపనేనికొ॥
- ఉ॥ ఆశ్రీనవారిజాభివృద్ధిమధాంబుధిఁదేలఁగ వేగభూరిరో।
 గశ్రీమః బాసిస్సయమి శి ♦ టామణి శంకరదేశికుండుఁదా।
 విశ్రుతసాఖ్యముంగని ర ♦ విప్రతిముండయి దుష్టకౌశికౌ।
 ఘశ్రుతిభీకరోక్తులఁ బ్రి ♦ కాశిలెవేల్పులు మెచ్చనంతటన్॥
- శా॥ స్వస్థుండై యమిసార్వభౌముఁడు నిజ ♦ ఛాత్రాధికద్వైతని।
 ద్యాస్తేమస్వకభాష్య సఃచయరహా ♦ స్సార్థంబు బోధించుచం।
 తస్థస్వామః వంబునందుచుఁ బ్రమో ♦ దస్వాంతుండై దేశికౌ।
 గ్యస్తాసంబు నలంకరించెవిబుధ ♦ వ్రాతంబు మెచ్చంగడున్॥
- శ్రీశంకరయమికి గౌరవపాద మహాయోగిందు॥ చర్యనంబగుట॥—
 మ॥ సుమన స్తప్తవృండతండుగాంగ పులీన ♦ ట్రోణీస్థితుండౌచుబ్రి।
 హ్మముధ్యానించుచుకొక్క సాయమునదామండాకీనీపూరసం।
 గముచేనార్ద్రములై న తెమ్మెరలసాం ♦ గత్యంబునుంబూనివ।
 చ్చుమహాత్ము గనెయొగవేదినిచయే ♦ శుంగొడపాదాభిధున్
- ఉ॥ విచ్చినతెల్ల తమ్మిదగు ♦ విస్ఫుటమా ఛవితోడనే స్తము।
 నైచ్చుగనల్ప నౌరుచివ ♦ హింసుకరస్థకమండలంబుతో
 నచ్చుగసాంధ్యరాగమున ♦ సంతటనెఱుగఁగ్రాలు నాతటి।
 త్వచ్చతురార్థలీలను ని ♦ తాంతముఁదాల్చినవాని మానినిగీ

మ॥ అరుణాంభోభవ బుద్ధినైల కడల ♦ స్తానంబునం దున్నమిం॥
చురస సావిద పరద్విరేఫముల దా ♦ సాంపై చ యామండలి ।
స్థరముంబోల్పంగనై న యంగుళిచయూ ♦ గృహ్నార్థ రుద్రాక్షమా॥
లరహిన్మాటికిమాటికి నిమిగుల హే ♦ లందిస్స వాచంయమిన్॥

ఉ॥ ఆర్యచయోత్త మాంగమః ♦ యై మహిలోన రహించుగౌడపా॥
దార్యనికాలుఁ దమ్మికవ ♦ కంఠటశ్రేద్ధయు సంభ్రమంబసం॥
వార్యసుభక్తియుస్థమ వి ♦ భాసిలఁగొల్చి విసముఁడై సుధీ॥
ధుర్యఁడునిల్పెఁ గెల్కవరు ♦ దోయిలఁజేసి తదగ్గిమందునన్॥

గీ॥ పాలసంద్రంపుటలలరు ♦ బోలుసత్కృ । పేక్షల యతీందుఁ
దమపురు ♦ నెల్లదిశల॥బలువరుస వెన్నెలను దెల్లఁ బటచుచా
ర్య॥ పాదుఁగనివల్కెనిటు గౌడ ♦ పాదగురుఁడు॥ ॥౪౩॥

సీ॥ ఎఱిఁగితేవత్సనం॥స్మృతినిబాపెడుహృద్య; విద్యసీవెల్లగో♦ విందు
వలనఁగుదిరిచి తే శాస్త్ర॥ఁగుప్తగచ్చిన్నిత్య;విమల వేద్యార్హత ♦
త్వమునుబుద్ధి॥గలిచితేనిత్యవై ♦ రులనెల్లశమదమ; ప్రముఖ
సద్గుణసంఘ ♦ బలముఁబొంది । సాధించితేసాష్ట; సరణియోగం
బుఁజి; త్తముసాధువగుచుఁజిఁ॥త్తత్వము గన॥

గీ॥ గొలిచెదరె యాశ్రయ దేశి ♦ కునిసుభక్తి॥ స్వామిరక్తులునువి
రక్తు ♦ లై శమదమ॥ యుక్తులై సంతతము శృద్ధ ♦ నొప్పివిసయ॥
కలితులై తత్త్వ సుజ్ఞాన ♦ కాములగుచు॥ ॥౪౪॥

శా॥ ఖ్యాతీస్థీతుఁడు శంకరార్యుఁడిటు త ♦ న్నాగౌడపాదార్యుఁడ॥
ద్వైతాచార్యవరేణ్యుఁ డత్తజీసము ♦ ద్యతేప్రిమఁబ్రీక్షింపవి॥
ఖ్యాతోరుస్థిరభక్తి జాశ్రునిచయ ♦ వ్యాప్తాక్షుఁడై యంజలి ।
నూతంబౌశిరమందుఁగిల్కొలిపియ ♦ పూజ్యార్ఘ్యితోనిట్లనున్

—శంకరుఁడు గౌడపాదగురువరుని జొగడుట.♦—

గీ॥ తీర్చ్యపాదులచే బృష్ట॥ మైనదెల్ల॥ నగునవశ్యమువిష్వప్త ♦ ము
గనుమాకు॥ మహిత ! కరుణార్థి కల్ప యు ♦ మృత్యుటాక్ష॥ వీ
క్షీతునకు దురాపమా ♦ విషయమున్నే॥ ॥౪౬॥

శా॥ ఆర్యాపాంగ విలోకనంబున క్షణం ♦ బాసతలో మూగచా॥
తుర్యప్రస్థస్థులకి జాలుడగు మం ♦ దుండున్న పాండిత్యవ॥
ద్వర్వంశౌనను బుణ్యనిష్ఠగణమం ♦ దుంబాపగణ్యుండనం॥
వార్యంబాయశమందునిస్సృహలలో ♦ వై శింబుగాఁగామియున్

శా॥ మేరస్మితినిమిమహా మహిమదా ♦ మేలున్లవంబెనియో॥
సూరిశ్రేణి శిరోమణీ ! యెఱుగద ♦ క్షుండెవ్వడిమ్మేదిని॥
నానరజ్జుండగు నప్పరాశరజ సం ♦ జాతుండు సంతృప్తిదా॥
నేరాజాత్మర తత్త్వవిద్య కువదే ♦ ప్పుత్వంబునుం బూనెనాన్॥

సీ॥ పుట్టుతోడుతనెసం ♦ పూర్ణాత్మసుజ్ఞాన; సిద్ధుఁడౌచునుచుదా ♦
సీసతాబలంబునఁజేసి దూ ♦ రంబుగాఁజనితోనె; చనెనునెవ్వనిఁ
బరా ♦ శరసుతుండు॥ పుత్త్ర ! పుత్త్ర ! యటంచు ♦ బాగు
లుచుఁధికరా; గావేశమునఁబిల్చు ♦ చనుసరించె॥ నంచితయో
గభా ♦ వ్యవిధాత పితపిల్వ; నోలినర్వాహంత్య ♦ శీలనమగు॥

ఆ॥నె॥ యోగభూమినుండి ♦ వేగఁబ్రపంచైక॥ భావమందియే బు ♦
భావతంచు॥ డళిలవృక్షరూపుఁ ♦ డైప్రతినినదంబు॥ నొసఁగె
దండిదుఃఖ ♦ ముడుపుకొఱకు॥ ॥౪౯॥

గీ॥ దేవ ! యీశ్వర్కు నిత్త్రవా ♦ ర్ధివగునీమ॥ తమ్మికవఁబోలు
పాదయు ♦ గమ్ముమమ్ము॥ వంటిదీనుల కనులదై ♦ వవశతనగు॥
నెడలనిదెభక్తుభాగమ ♦ ినముకద॥ ॥౫౦॥

శ్రీగౌడపాదయమి ప్రసరుండు సామగ్రిహుండై శంకరుఁ బ్రశంపించుట.

కం॥ అనుచునినుతించుయమివ॥ ర్యునిఁగనుఁగొనిగౌడపాద ♦ యోగి
వరుండా॥ ననమందులేనగ్రుకను॥ దనరఁగమధురమగు ఫణితి ♦
దయనిట్లనియెన్॥ ॥౫౧॥

కం॥ వత్సా ! నిక్కములై నభా॥ వత్సద్దేణముల వినఁగనె ♦ వైశమ
శమవ ! ధృత్సంయుతునినుఁ గననా॥ కుత్సాహమదీహాయందు ♦
నుదయించెఁగడున్॥ ॥౫౨॥

మ॥ మహి విద్యర్థ్యుడవై చ నీనెలరుమై ♦ మత్కారికావారిజా |
 తిహితార్క పృతిమాచ్ఛ భాష్యముఖసద్గ్రంథంబులన్బెక్కుని |
 ఘృహనేహ సృచియించినాడవనుచు ♦ న్గోవిందుచేవింటిహృ |
 ప్రహృష్టాతుడనాచు నీకడకు న త్సా! యిష్టడేతెంచితిన్ |
 — ♦ శ్రీ గౌడపాదులు శంకరవిరచితభాష్యంబులు గాంచుట. —

మ॥ ఇటుస్పష్టంబుగఁబల్కు గౌడపదయో ♦ గీట్వామికంతననము |
 త్కటనమృత్వ మెసంగ భాష్యము సమ ♦ స్తంబునృతీశుండుదా |
 నటవిన్వింగనమ్మహామహుఁడు న త్యంతంబుమాండుకృగ |
 స్ఫుటభాష్యద్విజయంబుఁ దావినిప్రహృ ♦ ప్రపండ్తె యిటు
 లాస్కొనున్ ||

౫౪

శా॥ కీమన్మామక కారికార్థమును ని ♦ శ్లేషంబుగాఁదెల్పు నీ |
 వౌ మాండుకృసుభాష్యముల్పివటచే ♦ సౌనప్రమోదంబున |
 స్థిమచ్ఛేఖర! ప్రోత్సహించెనుఁ గడు ♦ న్నీకు న్వరంబీయఁగా |
 భూమిన్దావునఁ గోరుమా వెనవరంబు న్నాదునాకిచ్చెదన్ || ౫౫

మ॥ అనుపర్యాయ శుకర్షి గౌడపదను ♦ య్యత్యగ్మ్యఃక్షీంఛి తా |
 ననునో దేశికవర్ణ! నిన్నకలిమి ♦ ర్త్యాగ్మి! గాంచంగనై |
 తిని నేనింతకు నెక్కువైవరముక ♦ ద్వైవను న్నాదుచిం |
 తన మశ్శాంతము నీదుభూరిదయఁ జి ♦ త్తత్వంబును
 బొందుతన్ ||

౫౬

మ॥ అనుచు న్మంకరసంయమిశ్వరుఁడు దా ♦ సర్థింపనట్లాతమం |
 చునపాస్తైహికమోహుఁడౌ నమరణే ♦ శుండంత నంతర్నిం |
 గనెనయ్యత్తమృత్తమున్మిగుల వే ♦ డ్కన్వీయశిష్య
 ప్రజం! బునకుందెల్పుచు నయ్యెడన్గడపె న ♦ పూజ్యాంఘ్రి
 యారాతిరిన్ ||

౫౭

ఉ॥ భాసురచిత్తుడైన యతి ♦ పర్యుఁడు వేకువమేలుకాంచి స్వ |
 రావసథుని న్నృశిష్య నికఁగంబులతోడుతఁగుంకి నిత్యము |
 న్నాసి నొనర్చి త త్తటము ♦ నన్వసియించె నుబుద్ధిమైనిది |
 ధ్యాన నలాలసుండగుచు ♦ నప్తునినంబడెవార్తయొండెటుల్ || ౫౮

శ్రీశంకరుడు శారదాపీఠమున నధిష్ఠించి కమలతోఁ గాశ్మీరమునకు వెడలుట.
 నీ॥ పొగడంగఁదగును జం ♦ బూద్యోపమిలయందు; రతఖండంబు
 ను ♦ సృధితమందు॥ మిగులనందెలమిఁ గా ♦ శ్రీదేశముసెం
 దు; బానగునట్టి దే ♦ శంబుచందు॥ వసియించువాగధీ ♦ శ్వరి
 యా శతానందు; సతిశారదాఖ్యుఁడ ♦ తృణసమైదు॥ వాసిమాం
 టప చను ♦ ద్వాదశబలరు నిందు; చిమలనర్వజ్ఞునీ ♦ కమటనిందు॥
 గీ॥ మది నుజనులందు సర్వజ్ఞుఁ ♦ జౌ బుధేందు॥ నకె యధిష్ఠింప
 నర్హమొ ♦ డ్లకదిహిందు॥ టకునశక్త్యము నాల్గుకా ♦ వ్యలరు
 నుందు॥ రలఘుమతులై నబుధులు వా ♦ కిసులముందు॥ ౫౯
 గీ॥ పాఞ్చిబ్రాహ్మణుఁ బచ్చిము ♦ ల్పచ్చిమాశ॥ సౌత్తరేయులు
 దీచిని ♦ హత్తియుందు॥ తెత్తురఖిలజ్ఞులే ద్వార ♦ మురు
 మతులయి॥ దాక్షులుపినద్దమగుదానిఁ ♦ దగరు తెలువ॥ ౬౦
 శా॥ ద్వారంబయ్యది దాక్షిణ్యము పిన ♦ ధృవౌనజసంబుఁగా॥
 శ్రీరంబందుననుఁడుఁగావునఁ బ్ ♦ క్షింపంగ దాక్షుల్బుధు॥
 త్లేరన్నటి జనశ్రుతి నిష్ఠలము ♦ స్థలంబొనర్పంగదే॥
 వీరాజత్తదనంబుఁగూర్చి చరణశ్రిష్టాదుఁ బెద్దపైతో॥ ౬౧
 నీ॥ సన్యాసదంష్ట్రా ప్రి ♦ ఛిపాయకస్ఫూర్తి; దత్తినియంకరనిజా ♦
 న్యధితమూర్తి॥ దుర్వాదినీచయ సిం ♦ ధుర సంఘకర్గర్వ;
 నిత్యావణాత్త ని ♦ గ్నిద్రాక్షీర్తి॥ చిన్నాశ్రితార్తి య ♦ శేషజ్ఞతా
 స్ఫూర్తి; ఘనతిరివేదాంత ♦ గహనవర్తి॥ శ్రీశంకరార్య దే ♦
 శిశవశ్య మృగచక్ర;వర్తి యద్యైతథా ♦ వపివర్తి॥
 ఆ॥ వె॥ ద్వైతగహనవర్తి ♦ దంతిసంఘములార॥ మీమ మెదమఁ
 జేల్చి ♦ మెసేవుకొఱకు॥ నేగుఁడెంచు నిప్పు ♦ డెదురుగాఁజనక
 చ॥ నుండు దూరముగను ♦ కొండుకడకు॥ ౬౨
 లయగ్రాహి॥ గండములగ్రక్రమము ♦ మెండు మదగంధమున;
 గండుమగతుమ్మెవల ♦ గండుకలఁకుంగ॥ బెండువడునేనుఁగుల ♦
 తండములపైఁబడెను; దండిహరిసక్తగన ♦ కుండునటువిద్య;
 త్కండముల యశాదలలఁ ♦ దాండవముసల్పుచు న; బాండ

మునుగొమ్మెడు న * పునరుగ్నే. క్షేమముగ నరంభనగు *
 దండికులనేత పి; లిండుమనెనునిగ * న కెపుకనేనిక॥౬౩

మ॥ అనుచుద్వైతముననుచ నావసమా * హంబెల్ల దోగంగవా |
 నిని శ్రీకృష్ణదేవేంద్రుని నెన * స్మృతక్షిణవార భూ |
 విని దాడేరి కవాటమింజది నె * మ్మిన్లోబవేళింజబో |
 ననితాంతుగింజనంజె * చుకొ * వాదిచింజిట్లనెక॥ ౬౪

—♦ నర్మజ్ఞకమస్మింజబోపి శ్రీకృష్ణమహిమంబుని నాచుబంధించుట. —
 గీ॥ దండియుండుము కెట్టె * ముంకుసంభో! మంబుకట! యేటికిచట
 క * ర్దంబునీ క కెట్టెయో కెట్టుచుల్ల * బద్ధకోర్కె | సం
 భోమంబుని నిలలోన * బక్కబకునె?॥ ౬౫

చం॥ ఎఱుగుదునెల్ల తేదులవ * మేరియునా కెఱుంగంగరానిదె |
 వ్వరయిన నాదులోతు * వచ్చినవచ్చునంచు బల్కెదే |
 నియముమై నమున్నతేని * నెమ్మనమందునగోరు నీవు మా |
 కురుచిరమా పరీక్షనిడి * గోనిలయంబున కేగుమంతటక॥ ౬౬

—♦ శ్రీ శంకరగురుండు తన్నడిసవారికెల్ల సమాధానముకెప్పుట. —
 కం॥ అనిపల్కువారికుత్తర | మునిడంగా నిలిచె యతివి * భండు
 మోలను నం | తనె మఱ్ఱానోక్తి కణా | దనియతుండిట్లకిగె
 దన మ * తరహస్యంబుక॥ ౬౭

శా॥ ఓదండివరమాణాయుగ్మమది సం * యోగంబునుం బొందఁగాఁ |
 గాదే కల్గెను సూక్ష్మమాద్వైతముకవి * ఖ్యంబంచు మాదా
 మతం | బాదీవృద్ధ్యుఁకాశోతాఁజుతకునా * నాజన్మమెద్దాన సం |
 పాదింపంబడె? దెల్పుచుల్పుంగనిను * న్భావించునేఁగానిచోక॥

చం॥ అనవిని దండినేత పర * మాఁజుగతంబగు ద్విత్వసంఖ్యయే |
 తనరును గారణంబు న * తంబును నాద్వైతకంబునంచునో |
 యి! నెగడు నాయఁజుత్వమున * కెన్నఁగనంచు వచింపఁగా
 దనం | తనె మఱలెనాదమత * తామరసాలయవిన్నబాటు తోక॥

ఉ॥ ఆయమివర్మతోడననె * నంతట వారలలోన నున్ననై |
 యాయుకు డా తగరుఁడయి * యాకణభుజుతమందు కనఁ

జేయవిశేషమెద్దియో వ + చింపుము గౌతమపక్షము కీకీ |
 వోయతి! సర్వవేదివయి + యున్నెడ నావును దండిపుండనుకా ||

మ|| అగుఁ గాణాదమతంబునందు గుణసం + గాత్యంతరాశంబు
 తా| నగుచో వాకసమట్టులుంటయె సుమీ + యూ ముక్తితా
 పక్షపా| దగవూ పక్షమునందు నల్లె గుణసం + ధా భూరినా
 శంబు తా| నగుచో మిన్నట్టులుంట ముక్తియగు నూ + సానం
 దనంవిత్కయై || 20

నీ|| ద్రీవ్యంబు గుణముఁగ + ర్మమును సామాన్యంబుఁ; బ్రీవిశేష
 మును సను + వాయమును న భావంబు నెనెను స + ప్రపదార్థ
 ములు కణ; భుక్పక్షమున గౌత + మునిమతముఁ| నగుఁ బ్రీచూ
 ణముఁ బ్రీమే + యము సంచయముఁ బ్రీయో; జనము సిద్ధాంత
 దృ + ప్తాంతములు న| వయవముఁ దర్క నిర్ణయవాదజల్పి;
 తండహేత్వాభాస| లొండు నెపము|

గీ|| జాతియును నిగ్రహంబును + స్థానము నకఁ| దగు పదార్థంబు
 లవాని| తత్త్వమెఱుఁగు| టనగు నిశ్చేయసావాప్తి| తనరురెంట
 విశ్వసునిమిత్తహేతువై + యూర్వరుండు || 21

శం|| అనుచు న్యమివర్మండు తె| ల్పిన నై యాయుకుండకండు + విని
 తద్వాక్యం| బును గరము మెచ్చుచును వె| టనె మఱలెనిరో
 ధమునున + టన్నాని తగక || 22

ఉ|| అంతటఁ గాపిలుండతిర + యంబున వచ్చి యతీంద్రీనష్టు చి
 త్తైతయు రోషమూని యనె + నీవిల సర్వవిదుండవేని సు
 స్వాంతముతోడఁదెల్పుము వె| సన్నిదధిస్థిత యోస్వతంత్రీయో
 యంతకు హేతువౌ ప్రకృతి + యాపయిలోనికి నీకునేగనా|

ఉ|| నావును సంయమి ప్రకర + నాథుండు వత్కెడు , విశ్వయోని'
 నా| గా వింపిలు నాప్రకృతి + కాపిలపక్షమున స్వతంత్రీయై
 తావివిధాకృతి ప్రతితి + దాల్చు గుణాత్మికయందు నాః|
 దానిమైన యిద్దర + తంత్రీయై వేదశిరోమతంబునకా || 23

కం॥ ఇటుపల్కు సయమిందుగిని! పటుతాస్పదమైనసూక్తిఁ ♦
బలుతేజఁగుల ను| త్కటముగఁ బొగమచు నతఁడ! చొచ్చుట
వాసినిలిచె మఱొక్క ♦ చోటనడఁకువఁ॥ 21

గీ॥ కరము బాహ్యార్థవిజ్ఞాన ♦ కప్రతూన్య! వాదముల మేదినిని
ఖ్యాతి ♦ నాను బాధు! లక్ష్మీకయ్యతిని సగర్వ ♦ లై పరీక్ష!
నిచ్చి దేవ్యాలయంబున ♦ కేసుమనుచు॥ 22

మ॥ పరఁగునైండు విధంబులన్నిగులఁ దా ♦ బాహ్యార్థవాదంబు న|
త్వరహారీతియతీ! తదంతరమును ♦ న్వాక్రచ్చు మిదేవతా!
వనసద్మంబునకేగుమాపయిని న ♦ ద్వైతంబుకన్న న్వసుం|
ధర విజ్ఞానవివాదమందలి విభే ♦ దంబెద్దియో తెల్పుచుఁ॥

కం॥ అనుచున్వాగలు ప్రశ్నిం| చిన విని సయమివరుండు ♦ జిఱు
నగవాస్యం| బునఁ దనరఁగఁ బ్రశ్నుత్తర! ముచు జెప్పఁబొడంగె
నిట్లు ♦ బుధులెదమెచ్చుఁ॥ 23

మ॥ అనుమానంబున గమ్యమాసతము వే ♦ ద్య సెల్లనంచున్వచిం|
చును సౌతాంత్రికుఁ డక్షిగమ్యమెయటం ♦ చున్నట్లు వై
భాషికుం| డనిశంబు న్నణభంగురత్వము సమం ♦ బా, వారి
యారెంట; వే! దనవేద్య ప్రవిభాగముక్తమగు భే ♦ దంబెంత
యోజింపఁగఁ॥ 24

కం॥ విజ్ఞానవాదియొప్పెను| విజ్ఞానంబుచకు యేక ♦ విస్ఫారతనా|
త్మజ్ఞానముసిరమనియనె| విజ్ఞాన వేదాంతవాది ♦ వినుమొక్కఁ
డిదే॥ 25

చం॥ అనవిని వారువేత్తోలఁగి ♦ రంతట దిగ్వసనానుసారియై|
చనుచుఁడేగుదెంచి యతి ♦ జాలవిభుంగని నీవుమామతం|
బునఁగల కాయశబ్దముల ♦ ముంగలిశబ్దములనుదేసి వా|
కొను మొగి సర్వవేదివయి ♦ యున్నెడ నావిఁ దండిపుండచుఁ॥

గీ॥ వినుము రుచియించెనేని వా ♦ కొనెదఁ గాయ! శబ్దపూర్వస్థ
శబ్దవా ♦ చ్యముగ జీవ! ముఖ్యపంచకమనుచుఁ జె ♦ వ్పదు
రశ స| జె నమతముగ ననుగుమి ♦ వై న దేలుఁగు॥ 26

చం॥ యమివరుఁడిట్టులు త్తరము ♦ నయ్యెడనీయఁగ నేతొలంగి రా
కుమతులు జై నులీగతి న ♦ కుంతితయుక్తి మమక్తిపా? బా
హ్యమయినవాది సంచయ మదంతయువేగఁ దిరస్కృతంబుకా
న మరినజై మినియుఁకొకఁ ♦ డయ్యమివర్యునిఁజేరి యిట్లునున్॥
గీ॥ యమికులవరేణ్య! జై మిని ♦ యమతమందు ద్రవ్యమొక్క
గుణంబొ శ ♦ ద్రవ్యరూప మెద్దియో చెప్పుమో పెద ♦ వేనిఁ
లిదప! నాలయములొని కరుగుమీ ♦ వర్హతఁగని॥ ౮౫
ఉ॥ నాపుఁడుబల్కు సాయమి జ ♦ నప్రవరుడు శ్రీహాభివేద్యవ
ర్ణావళియెల్ల నిత్యమగు ♦ నారసిచూడఁగఁ దత్ప్రరూపవఁ
గావున శ్లోజాలమును ♦ గ్రాలునిజంబును ద్రవ్యసంగతం
జై వసుధాస్థలి స్సతము ♦ వ్యాపకమై తగువర్ణవారమున్॥ ౮౬
గీ॥ ఇట్లు ప్రత్యుత్తరంబును॥ నెల్లశాస్త్ర ములనొసంగిన యయ్యతి
పునకునెల్ల రుఁడగఁబూజించి యిడిరి త ♦ ల్పుఁడెఱచి వెసఁ
డెన్ను గుడిలోనికిరిగె య ♦ తిపుఁడునంత॥ ౮౭

—♦ విజితవాడయైన శంకరుడు శారద ప్రిశ్నకు సమాధానమిచ్చుట. —

మ॥ తనకేల్దమ్మిని బద్ధపాదుఁగొని వి ♦ ద్వాభద్రద్రీపీతంబు నె
క్కునెడ నివ్వదుఁడైన శంకరయమి ♦ ట్కోణీభవుండేగునం
తన నంగోక్తినిబల్కె నబ్జభవు కాం ♦ తారత్నమాశారదాం
గన యాచండివఁడైతొడనిటు వేగఁదానివాఁడుచున్॥ ౮౮
మ॥ తనరెచ్చున్నె యమింద్రీ! నీకలుచి వి ♦ త్త్వంబెంతయుందాఁబరీ
క్షను నీవన్నిటనందు కారణమున ♦ న్నాకున్నచో నావిరిం
చనురూపాంతరమైన మండనవిశే ♦ షజ్ఞాగ్రిగణ్యంబు మే
దినిఘ్రికెట్టుల శిష్యనర్యుఁడయి భ క్తిస్సేవఁగావించెడిన్॥ ౮౯
మ॥ ఒకసర్వజ్ఞతయే యతిప్రవర! కా ♦ దూహింపఁ బీతంబును
త్సుకతన్వేంటనె యెక్క హేతువగు సం ♦ శుద్ధత్వమున్నాడ దీ
నికీ నావశ్యకమద్దిలేదో కలదో ♦ నీకున్విచారింతు నూ
నకు మిక్కిలహాసముండు మొక్కక్షణచుం ♦ దన్నున్నధీకుండవై॥

చం॥ వెలచులలెన్నఁబొంది యర ♦ విండుకోరుకలాహాసస్య కౌ॥
 శలికనివాసమైతిపి పృ క్తముచౌ మతిధర్మముచు నీ॥
 వలరుచు ఁట్టిసికు చెటు ♦ లర్హతగల్గెడి నిట్టవీరమె॥
 క్కలలింశేషవేత్తృతయె ♦ కాదిట శుద్ధిలకూశహేతువౌ॥ ౯౦
 శా॥ ఈసంప్రశ్నకు నుత్తరంబునిపుడి ♦ విమృతసర్వజ్ఞపీ॥
 తాసీచత్వమునందు మిందుకది ♦ వ్యభిచార పీయూషధా॥
 రాసార పృతిమశ్చోమధురః ♦ భృహాభవా! యన్న ని॥
 ట్లాసంయమృధిచేత పల్కుచుక ♦ య్యభోజ భూషణీశోన్॥
 శా॥ అంబా! నందియనుండ వీమెనుని జే ♦ యల్లరునుతేనిఁబా॥
 పంబుచ్చుట్ట యాదినేటిదనుక ♦ న్నానింపఁగా నెచ్చిపం॥
 చంబంద న్యశకీరసంశ్రియము ♦ న్నాన్వీమః! యెట్టిక॥
 రంబుజ్జేసెనౌ చాచిస్త్రుడగు నా ♦ మర్త్యుకౌరుంజీమ్మహీన్॥
 కం॥ యతివర్యుడొప్పుగిది భా॥ రతిఁ దనయుక్తుల నిరుత్త ♦ రపద
 న్గాజే॥ సి తగన్సర్వజ్ఞమహా॥ స్నత వాక్సింహాసనంబు ♦ నంద
 గెనంతన్॥ ౯౪

శ్రీశంకరగురుపార్వభౌముని సర్వజ్ఞ శారదాసింహాసనాధిరోహణమహాత్మ్యము,
 నీ॥ కమభక్తితో దోట ♦ కపృఖ్యుఁ డంఘ్రిపా॥ ధోజాతములకుఁ
 బా ♦ దుకలఁదొడుగఁ గోవిదసంచయా; గుర్యుడగు నురేశ్వ
 రుం; డభినుతించుచుఁ దన్ను ♦ ననుగమింప॥ శస్త్రచరిత్రుడౌ ♦
 హస్తామలకుఁడు శి; రమున సితాతప ♦ త్రంబుఁబట్ట॥ విష్ణు
 మిత్రజ్ఞాన ♦ వృద్ధలెంతయుఁ జామ; రంబులనూని పా ♦ ర్య
 ములవీవఁ॥

గీ॥ జిద్విలాసప్రముఖులైన ♦ శిష్యులెల్లఁ దోడవినుతించుచును
 రాగఁ ♦ దోయజపదు॥ రాజితకరంబుఁగొని శంక ♦ రయతి
 చక్ర॥ వర్తి సర్వజ్ఞపీఠంబు ♦ వాసినెక్కె॥ ౯౫

చం॥ శేమివరుఁడొప్పెచప్పగిది ♦ సర్వవిదాసనమెక్కి తాబుధో॥
 త్తములును నల్వరాణియుము ♦ దంబెదలంబొదలంగ గౌరవిం॥
 పమును కహాలముఖ్యులగు ♦ మానులు గార్దియుగౌరవింపవా॥

సిమొనయు యాజ్ఞవల్క్యముని ♦ సింహునిమాదిగఁ బెద్దగఁదె
పెన్ || ౯౬

సీ॥ వాదప్రభూత వి ♦ నోదుతా ప్రతివాది; బుధులతోనగువాద ♦
మునఁబాసఁగిన దుర్వారతర్కసం ♦ దోహంబుఁ బాలియింపఁ;
గా స్వతంత్రులై ♦ క్రాలునట్టి ధాటులచేత వ్యా ♦ ప్తంబు
తాదిశలెల్లఁ; బ్రకటమహత్త్వము ♦ పన్యసింపఁ సర్వజ్ఞ! నీవె
యా ♦ సనమునందు వసింపఁ; దగుచువు బహుమాని ♦ తగుణ
యుతుండ |

గీ॥ వనుచుఁబలుకుల నెలఁచుక ♦ యధికముగవి శాలనూక్తిసమో
ఘను ♦ శ్లాఘయెసఁగ | నుస్తుతింపంగ సంయమి ♦ చక్రవర్తి |
శారదావీరవాసమె ♦ సంగమిగుల || ౯౭

సీ॥ అక్షపాదునికథ ♦ యార్జునోక్కటాక్షఁగె; నెఱమిఁదొలంగికా ♦
పిలియునల్లె మున్నభగ్నుంబయ్యుఁ ♦ బాలిసెఁబ్రభాకరో; క్తము
తోడ భట్టపా ♦ దప్రవాద మపనిఁ బాతంజలం ♦ బందెనంత
ర్థిని; గాణాదమతమదె ♦ క్కశికోచనియె వేదబాహ్యంబైన ♦
భేదవార్తయటన్న; వినఁబడదయ్యె ను ♦ ర్వినిలవంబు |

గీ॥ సుదృఢతాదులతోడ న ♦ తృప్తతముగ | బ్రహ్మ విద్యా గురుని
కైన ♦ ప్రకటవాద మనెను జూదంబునందు మ్రో ♦ యంగఁ
బడిన దుందుభిప్రోద్ధధిధిమి ♦ క్రిందుకొనియె || ౯౮

సీ॥ కణభుక్ప్రవాదమె ♦ క్కడ నెప్పుఁగాసిల; వచనసురచనంబు ♦
వఱలెనెచటఁ | దగునెటనక్షపా ♦ దప్రవాదంబెసఁ; గడునంధ
యామోగ ♦ కంధయేడ | వీతప్రభావయా ♦ ద్వైతవార్తయ
దేడ; తుపణకవిప్వతియె ♦ చ్చటరహించుఁ | గడునల్పమా ప్ర
భా ♦ కరసమీరితమేడఁ; గ్రాలెను? భట్టప్ర ♦ ఘట్టమునెట |

గీ॥ దుష్టపాపండహృదయసం ♦ దోహమనెను చీకటిపడంపనుష్ట
ర ♦ శ్మయియినట్టి శమించయచక్రవర్తియా ♦ శంకరగురు |
శారదావీరవాసమె ♦ సంగుచుండ || ౯౯

౪॥ ఘనుఁడ౯ శంకరసంయమిశ్వరుఁడు వే॥గన్పారదాపీఠమె
క్కినయంత న్వేసమిటనానవన భు ॥ గ్రేవేరితాసన్నహా
స్తనితాంతాహతమై ఘనారనసదృ ॥ తుంబై భ్రమత్పింఘవై ।
చనుచుచ్చస్వరపాళిదుందుభిహరి ॥ త్సగఘంబు కృష్ణైస్సమ౯॥

౪౦॥ వెలయఁగ వేల్పులూశచికి ॥ వేంలిఁజెట్టఁగఁగోనీవాసరం
బులవఱకెన్ననొక్కపీరి ॥ మొగ్గయులేటులయ్యమిందుగ్రేనోఁ
దలనెదలదు నెంతయు ము ॥ దంబుదలిర్ప గఁ గల్పవృక్షజం
బులగు సుమంబులన్లురిసి ॥ మోగిసిరి మిటనెసంగి శూర్యముల్

౬॥ సర్వవిదాననంబు నిటు ॥ సాయము శేఖరుఁడెక్కెందుష్టిదా
నర్చరనై జనన్మతన ॥ మున్నతిఁ గోరుచుఁగాని మానపు
న్నిర్వృతిఁగోగిగాదిటువి ॥ నేయులతోనటఁ గొంతకాల మా
నర్చఁదగ్గుఁడెవఁడె విల॥నచ్చిభృన్నిభనత్వభావఁడై॥౧౦౨

గురుసార్యశౌమువి బదరికావన పర్యాణము.

గీ॥ యతివరుఁడు ఋశ్యశృంగా శ్రీ ॥ మాదికముల॥ నెలమివి సురే
శ్వరాది శి ॥ ఘ్యలచు గొంద॥ టినినిలిపి యాత శిష్యులై ॥
తనరుకొంద॥ అనుసరింపఁగ బదరికా ॥ వఁముఁజేరె॥ ౧౦౩

౬॥ రంజనఁబాసి శాస్త్రునిక ॥ రంబునువీడి యటన్వసించు పా
తంజల తంత్రనిష్ఠతలు ॥ ధవ్రకరంబున కయ్యతీందుఁడు
న్మంజులమైన పేర్మిని న ॥ మంజనమా గతిసూత్రభాష్యమా
జింజియమంది బోధగవ ॥ దించుచుఁబుచ్చెను గొన్నిఘసృముల్
తోటకము॥ చలినిగ్గులతోని ప ॥ సందునకుం దులయానెలమిందగి
తోడయ వి॥ జులడెందముల న్నవి ॥ శోభికల॥ న్వలయించుచు
నొప్పె బ్ర ॥ వీణుఁడుదా॥ ౧౦౪

౪౦॥ కలిమలభంజకంబులయి ॥ గాంగజలప్రతిమంబులై శుభం
బులయి చెలంగునిట్టి పర ॥ పూర్ణచరిత్రముల న్మహిన్నము
జ్వలవృక్షకీర్తిరాశియు న ॥ జనోనుఖుండు శివావతారమై
చెలఁగెడు శంకరాద్యనకుఁ ॥ జేకుటె ముప్పదిరెండువర్షముల్ ।

చ॥ కలిమలభంజకంబు బుధః కాండనుభూష్యముము క్తిమూల్యమై
చెలఁగెను నట్టి భావ్యమును ధిః జేసివెనందునిమెన్గుధీపము
స్ఫులనగు ప డితాభిమతి ధిః పాంపుగ ముక్తిపథంబొనర్చెని
య్యలఁ గువంధుఁబోడచి ధిః యింకనుశంకరుడేమొనర్చెనీకః?

శా॥ కుందేందున్మృతీహర చందచనుధా ధిః కూపారకౌప్యగరా
ణ్మందారేశ సురాళ మాక్తినిభా ధిః మందాచ్ఛక్తి రివగ
ద్భ్రంఢంబు న్మెలయించె భూరికరుహః ధిః స్మృత్యుదైన్యా
గ్నిదా మ్రిందించె న్యమిపుణ్ణనన్పదగు సా ధిః రథ్యంబిఁకే
ముండెనీకః? ౧౦౮

చ॥ సిరముఘనంబునౌ తన ప్రి ధిః తిష్ఠుచు దిక్కులకెక్కజేసెను
ద్ధురములు నద్భుతంబులయి ధిః తోచెను చేష్టలకల్పజంబునె
ల్లరుగఁజేసె భక్తజను ధిః లస్వినమీప్సితభక్తిముక్త్యవా
ప్తిరసనౌనర్చె ధన్యులయ ధిః తిప్పిభుడింకను గదైచేయఁగః?

శంకరుడు శేదారమున నుష్ణకుంభిర్యాణముఁ జేయుట.

ఉ॥ భూరిసుభక్తి నాశ్రివసః ధిః మూహముతో నరుడేరయోగవి
ద్వారవిభంఘ మస్కరివి ధిః తానశిరోమణి చేరెంతఁగే
దారము, సేమానజన ధిః తాఘనతాపనివార మాపదు

ద్ధాము నిత్యసౌఖ్యనుప ధిః దప్రతిపత్తిదసారమంతట ॥ ౧౧౦
చ॥ అటఁ గడునీతుచేతవెత ధిః నందిన శిష్యచయంబుఁ జేర్మిఁబో

చుటకు మహాప్రభావుడయి ధిః శోభిలు సంయమిచక్రివర్తిభూ
రజివలనన్మృత ప్రమయి ధిః రాజిలు నీరముబారఁగోరెను
త్కటమగు భక్తివచ్చట ను ధిః ధానిధిశేఖరుని న్నుతించితా ॥

చ॥ యమికులనర్చుచేత గిరి ధిః జాధిపుడధితుడై న్వపాదకం
జమునను దుష్టినింగనివె ధిః సన్మహిదప్రజలాధ్యమాప్రవా
హమునటఁ బారఁజేసెరహి ధిః నంతెను నేటికిఁ దప్తతీయన
మమున యత్తిశ్వరోరుమహి ధిః మన్మహిలోఁబ్రధితంబొనర్చును

శ్రీశంకరయమిపార్శ్వముఁ బిలువ నులవచ్చి శరీరము.

దం॥ ఘనసురకార్యమిట్టులఁ ద + గంభీరనించిన శంకరావతా |
రునిమతివర్మశంకరగు + రున్మజితాదికిఁదోషకొంచుఁబో |
వనరుగుడెంచి రబ్జభవ + వాసవవహ్ని హరిందువాయుము |
ఖ్యనిఖిలనిర్జరాగ్నిలు మ + హద్దులు సిద్ధులుఁగూడితోడరాన్ ||
మ॥ మెఱుఁగుండీఁగెలకోటి తోరణము గం + భీరంబుగా సల్పఁబూ |
నిరహింజెందుచు లెక్కమించితగు మా + శిష్యోద్విహానాని ను |
ప్రమంగవృత్తు నప్పుడాబుధవరు + ల్బుక్తిఁగ్రహిత్వేషు శం |
కరు మందారసుమాళిఁ గొల్చి వినుతిం + గావించిరీతరుగఁ ||

సకంద మత్తకోకిలా వృత్తాంచత్సినము.

సీ॥ దీనపోషణ! వామ + దేవ! ను, ధీమతో; జలజంబునం, దని +
శంబు నీవు మానుగా వసియించి + మర్త్య స, మాఃము;
స్తవతోమత; స్వత + నిల్ప + నెగడి పూనికంగని పోచు +
పుణ్య ను, మూర్తివై; పరిపూర్ణత, స్మృత + పాలనమును |
దోషజేసి పరిసిద్ధి + తోడగి, దుష్టహిం; సనోనర్చెదా, ప్రవి +
శదమతివయి |

గీ॥ పోవరిచెదవని మిగుల వి + బుధవికాయ | మనవినిగొలువఁ, దగు
మతిఁ + గనితఁ, గాన శర్వ సర్వంసహారథ + పార్వతీశ! కరుణ
ననుఁబోవుమా! నీల + కంఠ! యింకను || ౧౦౫

ఇం ద ల కం ద ము.

కం॥ అనిశంబు నీవువెతని ల్పనెగడి శ్రీతపాలనమును + పరివిశద
మత్తివై | పోవరిచెదవనిమిగులవిబు | ధ నికాయమనవిని కొలువఁ
దగుమతిగనితి ||

(నీసపాదములందాదినుండియే మత్తకోకిలగుర్తులనుబట్టి చదివికోదగును.)

శ్రీ గుణితము.

దం॥ శశిధర! శాతకుంభనగ + చాప ! శివాహృదయామిత్ర! శీ
తశుభదనత్కృపావితరు + ధర్మకరా ! శుకమానిసంధ్య ! పా

దశతదళాఢ్య ! శూరజన • తాప్రియ! శేషవిభూష! శైవహృ
ద్వ్యవధ ! శౌండభావకవి • ధాయక ! శంకర ! శశ్వదిష్టదా॥

ప్రస్వీణీ భుజంగప్రియాత కంద గర్భితసీసము.

అదిదేవా, ధరే • శాత్మజేశాన దై; త్యాపహరీ శివా • పాపహరి!
సాదరేతా, పరా • యాత్మజాభ్యర్చనా; దాబ్జధారి, భవా •
వ్యాశధారి, ఆదుకొమ్మోహరా • యాత్మభూతాదయా; వ్యాప్త
యచ్ఛాంబకా • ఘాతకీర్తి! ఆశూనాభ, కరం • బాత్మలోని
న్నెకా; దా నుతింతున్నదా • దీనవర్తి॥

గీ॥ వేదచయముఖ్య భవ్యద • పాదవనజ! నకలలోక పపరశివా •
చ్ఛా; బుధేవ్య । మోదపరిపూర్ణభాసుర • నాదనిరత! మాని
నిచయ • నయపరిపా • లా; సతులివె॥

(ఇందరి గర్భితములు)

స్వీణి॥ అత్మజేశాన దై • త్యాపహరీశివా! అత్మజాభ్యర్చనా • దాబ్జ
ధారీశివా! ఆత్మభూతాదయా • వ్యాప్తయచ్ఛాంబకా! ఆత్మలో
నిన్నెకా • దా నుతింతున్నదా॥

భుజంగ॥ ధరేశాత్మజేశాన దై • త్యాపహరీ! పారాయాత్మజా భ్యర్చనా •
పాదాబ్జధారి । పారాయాత్మ భూతాదయా వ్యాప్త! యచ్ఛాంబకా!
కరం బాత్మలోనిన్నె • కాదా నుతింతున్॥

క॥ వేదచయ ముఖ్యభవ్యద! పాదవనజ! నకలలోక • పపరశివా
చ్ఛా! మోదపరిపూర్ణభాసుర! నాద నిరతమానినిచయ • నయ
పరిపాలా॥

గోవురబంధ కందము.

శ్రీశ ! సమర్పితకరుణా! రాశీ! నిలలిత పదప • రాగ పరుడ
నై । కేశములు; బాపికొనుటకు! గాశీ! రుద్రీయమునను ద • గం
గొలుచున్॥

(నడిమిని శ్రీనకలప, కొను' అనితేలుచు.)

పడక్షర కందము॥ పరమదయాకం! దమిపా! దర! దామోదరవ! పారఃపియూపా! కరిషోపర మకరా! మో! దరమాపర! పరపు మయ్య యదయ దమిమాపై॥

పంచాక్షర కందము॥ మముమరుపు మయ్యయోసం! యమిపా! పాప మును మాపి యయమునిన్నే! సుమనమ్మినాము మాపై! సమయమునీనెమ్మి మోపి సాయముసేయ్॥

చతురక్షర కందము॥ నెమ్మనమున నినునమ్మిన! మమ్మున్నెమ్మిద గనోముమా! మనగనునీ! మమ్ముననీనామమునే! నిమ్మగుమో దమ్ముగదుమ నేమనెదముగా॥

త్యక్షర కందము॥ మాయామయ నిన్నేమన! నోయయ్య యో ముమనిననూనిననెమ్మిన్! నాయమ్మా మమ్మోమన! మేయా! నీయాన నూనఁమేయనయమ్మై॥

కృతిపతి నామగర్భితరథబంధకీసము.

(ఇది 17 గదుల చాకము)

నీ॥ శ్రీదాసఖ! యలుకఁ జేయకుమేనులే; శమునే శృంగవిశ్వమునమం చి! నమలకృపారసా య్యములైన చూపు; సర్వలిదేవనా యందుఁగొల్పి ధరధన్యజేయు దే! వరపీనెయని నమ్మి; నీదరి జేరితి నీర్విశంక! భీతినిగడపి యో! సికనిచ్చియకలంక; మతి గూర్చియోముమా సతతమునను॥

గీ॥ రహిమనెదనిన్నుఁ గొలుచుచా! రవి విధూష! గణమునిందా బ్రహ్మ హతినం! గణితకాయ! జాతికారుణ్యముద్రీభ! వ్యాగో నమ్ము! లెల్లకాలమ్ము నీదయ నుల్లసిల్ల॥

గ్రంథ కర్తృనామ గర్భిత రథ బంధకందము

(ఇది 9 గదుల చాకము—మూడవ చాలుననుప పదము)

కం॥ వేజాజ్ఞోభనిటలా! యో! దమితో సురలక్ష్మయ! జశీమన్! గోమదం! బోదమిపా! హమామి! నేనాటినఁబడెను! నేదేదనానే!

విష్వజాదిప్రార్థకుఁడై శంకరుఁడు కైలాసంబును జేతుట.

సీ॥ పరికించిచూడ ని ♦ ర్జరులకెల్లను గారఁబుడవగు నాదిదే ♦ పుఁ
డవునీవ విసము ముద్దగఁజేసి ♦ మెనవిర విశ్వర ; తూతత్పరుండ
వా ♦ నేతవీవ కంటిపెచ్చుటచే ♦ మంటవిల్కానిఁగా; ల్చిన
దుష్టహంతవా ♦ ఘరుఁడవీవ విశ్వోద్ధనస్థితి ♦ విలయ కారఁబుడ
వా; శశ్వత్ప్రభావ భా ♦ స్వరుఁడవీవ

తే॥గీ॥ నయనముల మూటనొప్పరు ♦ న్నతుఁడవీవ పురములను
మూటినఁడచు నే ♦ ర్పరివీనీవ గట్టరాపట్టినామేనేఁగలిగితీవ
శంకరయమిశ్వరాఖ్య నె ♦ సఁగెడవీవ

కం॥ భవమథన యెందులకు నీ । వవనింజేరితివొ జరిగె ♦ నదియం
తయుఁగా నవెస స్మృప్తియమునకై । దివికిప్పుడు గిరిశయరుగు ♦
దెమ్మొక్కసాధీ॥

మ॥ విషయంబెంతయుకొప్ప నిప్పగిది న ♦ వ్వే ధోముఖుల్వేల్పులె
ల్లరు విజృంభిస్తొనర్చ శంకరుఁడు కై ♦ లాసాభిధాత్యోత్పదం
బును బొందగఁదలంపమోలశఁదం ♦ బుక్షీరహంసస్మయం
బును వాఁచు మ హిమాక్షమొప్పె బ్రహ్మధ ♦ వ్యూహార్చితం
బత్తటికే॥

సీ॥ శ్రీశేంద్ర ముఖ్యులు ♦ ధేశులెంతయుభక్తి; జయదేవయనుచు
సం ♦ న్నవమొనర్చ బృందారకులు కన ♦ న్మందారతరు నూనఁబృం
దముఁ దుప్పివర్షించుచుండఁ స్థిత భక్తివినిత్యు ♦ పేతచేతస్కుండై;
ధాతయాదృతిని కే ♦ లూఁతయొసఁగి సనకాదినిఖల స ♦ మ్మృతి
వరులురుభ కి; నిగమాంతసూతులఁ ♦ బొగడుచుండ॥

గీ॥ వరజటాజూట చంద్రతే ♦ ఖగతలసఁగి; కైలషన్నిభమగు మ
హా ♦ క్షంబునెక్కి గాన నర్తననాద్యము ♦ ల్గొలనై జి ధామ
ముచుజేరె నప్పరం ♦ ధాముండంత॥

సః ఏమహాత్మునిచే స ధిమారితంబగు నెద్వియము త రకమగు
 బ్రహ్మంబును విను! ఘనుఁడు విముక్తినిగచునో యేసుచుపాద;
 రాజీవముల ద్విజరాజులెల్ల నాశ్రయించెదరు భా ధిపు
 నకు నెవ్వఁ; డాత్మపదవద్రుండుయ్యెఁగుతీశి! ఖాసుధాలహరిని
 క్కముగ నెప్పనికంత; మున రహించు నొసతమునునెవంతు॥
 గీ॥ వజ్రలెడిఁగఁడు భోగ్యానంగ ధర్మతుఁడయి! సతతముచుగొల్పు
 నెవని హం సలురుభక్తి సుస్మితమశాంత విలసదా స్వం
 డు నెవ్వఁ డట్టి యద్భుతశంకర యతిపుంగొల్తు!

— ధి శాస్త్ర సాంతము —

శా॥ శ్రుత్వత్త స సమూహమానమహా ధిమక్తిస్ఫురద్వారిరు!
 జ్ఞత్యావాసితరాజహంస బుధసం దోహేప్పితార్థవ్రీదా!
 కాత్యాయన్యధినాథమృత్యుమఖనా కళ్యాణసంధాయకా!
 సత్యానంద రసాత్మకేడ్వనకలే శా! మోహినీపూర్ణవా॥

— వసమయూరవృత్తిము —

సోమసకలామరగ ధోదధిశశాంకా!
 కామహరసంయమిని కాయహృదలంకా!
 రా! మునికదంబనుత రౌప్యనగసంకా!
 శా! మహితభూరికరు ణాధ్య, యకలంకా॥

— చంద్రశ్రీవృత్తిము —

విరాజద్రాప్యగాగ్రతల విమలానర్ఘ్యరత్న!
 స్ఫురత్ప్వితానీనా! నిఖిల సురసంపూజ్యరత్నా!
 కరస్ఫూర్జితాణా! ఘణిని కంభూషా! శ్రీతతా!
 వరస్మేరాకారుణ్యనిధి వరగౌరీకళతా॥

: శ్రీ స క లే శ్వ రా ర్పణ మస్తు . :—

— ♦ గ ద్య ము . ♦ —

ఇది శ్రీమచ్ఛంకర గురుకరుణా సమాసాదిత సరసకవితావిభాస
 ప్రవర్ధమాన శ్రీమద్భమిడిపాట్యస్వయ శయఃపారావార రాక
 సుభాకర, శ్రీ మచ్ఛాండిల్య సగోత్రీ పవిత్రీ, సంతతాగ్ని
 హోత్రీ పరిచర్యోపాత్త ఘనతరసద్వైదుషీ రాజమాన
 పేరి సోమయాని పాత్త్రీ, బుధజనసంభావ్య సచ్ఛే
 ముషీకలిత వేంకటాచలపతి సుధీతనూభవ,
 నైరంతర్య భక్తిసంభావితభవాసీధవ, విబుధ
 జనవిధేయ, పేంకటసుబ్రహ్మణ్యశర్మాభి
 ధేమాంశ్రీకృతంబైన శ్రీ శంకర
 విజయ చలునండు
 దశమాశ్వాసము
 సంపూర్ణము.

